ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1969	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 225

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 723

Περὶ τῶν ὡρολογίων καὶ ἀναλυτικῶν προγραμμάτων τῶν μαθημάτων τῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν: 1) Τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2, τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 8, τὰς παραγρ. 2 καὶ 4 τοῦ ἄρθρου 9 καὶ τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Α.Ν. 129)1967, 2) τὴν παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ Ν.Δ. 3971)1959 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν παράγρ. 9 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 4379)1964, 3) γνωμοδοτήσεις τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου (Α.Ε.Σ.) περιλαμβανομένας εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 56, 60, 61, 63 καὶ 70)1969 πράξεις αὐτοῦ, ὡς καὶ ὁμοίας τοῦ Ἀνωτάτου Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως (Α.Γ.Σ.Ε.) περιλαμβανομένας εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 8, 10, 12 καὶ 16)1969 πράξεις αὐτοῦ καὶ 4) τὴν ὑπ' ἀριθ. 682)1969 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Τὰ ὡρολόγια καὶ ἀναλυτικὰ προγράμματα τῶν μαθημάτων τῶν Σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καθορίζονται, ὡς εἰς τὰ ἑπόμενα ἄρθρα:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἡμερήσιον Γυμνάσιον Θεωρητικῆς κατευθύνσεως

Ἄρθρον 1.

Ὡρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων.

Μαθήματα	Ὧραι διδασκαλίας: Κατώτερος κύκλος Τάξεις Α'	Β'	Γ'	Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις Δ'	Ε'	ΣΤ'	σύνολ.
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2	3	2	2	13
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	4	4	24
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	7	7	8	39
4. Ἱστορία	3	3	3	3	3	3	18
5. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	–	–	–	–	2	2	4
6. Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου	–	–	1Α' τετρ.	–	–	1	1½
7. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	–	–	1Β τετρ.	–	–	–	½
8. Μαθηματικὰ	4	4	4	4	4	4	24
9. Κοσμογραφία	–	–	–	–	–	1	1
10. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	–	7
11. Φυσικὰ	2	3	3	3	3	3	17
12. Βιολογία	–	–	1	–	–	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	–	1	–	–	1	–	2
14. Ξέναι Γλῶσσαι	3	3	3	2	2	2	15
15. Λατινικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	–	–	–	3	3	2	8
16. Ὑγιεινὴ – Πρῶται βοήθειαι	–	1	–	–	1	–	2
17. Γυμναστικὴ – Ἀθλητισμὸς Ἀρρένων	3	3	3	3	3	3	18
» » Θηλέων	3	3	3	3	3	3	18
18. Τεχνικὰ	1	1	1	1	–	–	4
19. Μουσικὴ	1	1	1	1	–	–	4
20. Οἰκοκυρικὰ διὰ τὰς μαθητρίας	2	1	1	1	1	–	6
Σύνολον ὡρῶν Ἀρρένων	30	33	34	35	36	36	204
» » Θηλέων	32	34	35	36	37	36	210

Ἄρθρον 2.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι:

α) Ἡ καλλιέργεια καὶ διάπλασις ὑγιοῦς θρησκευτικοῦ συναισθήματος διὰ τῆς μεταδόσεως καὶ ἐμπεδώσεως ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μαθητῶν τῶν διὰ τῆς θείας ἀποκαλύψεως γνωσθεισῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἀληθειῶν, ὡς αὗται εἶναι ἀποτεθησαυρισμέναι ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, διερμηνεύονται διὰ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ βιοῦνται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

β) Ἡ καλλιέργεια καὶ ἀνάπτυξις ὀρθοδόξων βιωμάτων δημιουργουμένων διὰ τῆς λειτουργικῆς ἀγωγῆς τῶν παίδων καὶ τῆς οἰκειώσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς θησαυροὺς τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ὀρθοδόξου ζωῆς.

γ) Ἡ διάπλασις χριστιανικῶν προσωπικοτήτων ἐμφορουμένων ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ἐκδηλουμένης ἐν γνησίῳ θρησκευτικῷ βίῳ καὶ ἐν ἔργοις φιλαλληλίας καὶ κοινωνικῆς εὐποιΐας.

Σημείωσις: Τὸ μάθημα εἰς ἁπάσας τὰς τάξεις θὰ συνοδεύηται ἀπαραιτήτως ὑπὸ ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τοῦ ἀντιστοίχου ἁγιογραφικοῦ κειμένου, ἐθιζομένων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὀρθὴν κατανόησιν τούτου καὶ τὴν ὀρθὴν ἄντλησιν τῶν θείων ἀληθειῶν ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

(Α' τετράμηνον).

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θὰ διδαχθῶσιν ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν προπαιδευτικὸν αὐτῆς σκοπὸν διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἀποδοχὴν τῆς διὰ τοῦ Κ.Η.Ι.Χ. σωτηρίας, συμφώνως πρὸς τὸ ἀποστολικὸν «ὁ Νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν» (Γαλ. γ' 24). Εἰδικώτερον θὰ διδαχθῶσι τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἡ διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου (ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου) ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ. 2) Οἱ Πρωτόπλαστοι. 3) Ἡ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων. 4) Ἡ κλῆσις τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῶν Πατριαρχῶν καὶ ἡ δι' αὐτῶν μεταδιδομένη «προσδοκία». 5) Οἱ Ἰσραηλῖται ἐν Αἰγύπτῳ. 6) Ὁ Μωϋσῆς καὶ ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἔξοδος. 7) Ἡ ἐν Σινᾷ θεοφάνεια. Ὁ ἠθικὸς καὶ λειτουργικὸς νόμος. 8) Ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας (ἐγκατάστασις εἰς Χαναάν, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ). 9) Ἔργον καὶ ἀποστολὴ τῶν Κριτῶν. Ἡ ἱστορία τῆς Ρούθ. 10) Ὁ Δαυὶδ καὶ αἱ περὶ Μεσσίου προφητεῖαι. 11) Ὁ Σολομών, ὁ Ναός. 12) Οἱ Προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ καὶ αἱ Μεσσιανικαὶ αὐτῶν προφητεῖαι. 13) Οἱ Ἰσραηλῖται ὑπόδουλοι τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων (Μεσσιανικαὶ προφητεῖαι τοῦ Δανιήλ). 14) Ἐπάνοδος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας: Νέος Ναός (Ἔσδραῖος Κανών). 15) Ἑλληνικὴ κυριαρχία — Μακκαβαῖοι. Μετάφρασις τῶν Ο'.

Β'. ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

(Β' τετράμηνον).

1) Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου (Γαλ. δ' 4). α) Θρησκευτική, ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ κατάστασις τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου. β) Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Τὸ ἔργον τῶν Συναγωγῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν ὀχθῶν τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης. 2) Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Κ. Διαθήκης θὰ διδαχθῶσιν ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ Κυρίου. Εἰδικώτερον θὰ διδαχθῶσι τὰ ἑξῆς: 1) Περὶ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. 3) Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. 4) Τὰ περὶ γεννήσεως τοῦ Κυρίου, τῆς παιδικῆς ἡλικίας Αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐπισήμου ἐμφανίσεως Αὐτοῦ ὡς Μεσσίου. 5) Δημόσιος βίος τοῦ Κυρίου (Περιοδεῖαι καὶ θαύματα. Θριαμβευτικὴ εἴσοδος εἰς Ἱεροσόλυμα. Οἱ Ἕλληνες παρὰ τῷ Ἰησοῦ). 6) Τὰ δραματικὰ γεγονότα τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου (Μυστικὸς Δεῖπνος. Ἡ σύλληψις, Τὰ Ἅγια Πάθη. Ἡ Ταφή. Ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου).

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ (Α' τετράμηνον)

Ἐκ τῆς Διδασκαλίας τοῦ Κυρίου θὰ διδαχθῶσι τὰ ἑξῆς.

1. Ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἵδρυσις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. (Μάρκ. Α' 14—16, Λουκ. Δ' 43, ΙΖ' 20—22).

α. Ἡ μεγίστη τῶν ἐντολῶν (Μάρκ. ΙΒ' 28—34).
β. Ὁ «πλησίον» (Λουκ. Ι' 25—37).

2. Ἡ πρόσκλησις τῶν πιστῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

α. Τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον (Λουκ. ΙΕ' 1—7).
β. Ἡ ἀπολεσθεῖσα δραχμὴ (Λουκ. ΙΕ' 8—10).
γ. Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως (Ματθ. ΙΓ' 1—12, 18—50).
δ. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου (Λουκ. ΙΕ' 11—32).

3. Αἱ διδασκαλίαι διὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

α. Ὁ Τελώνης καὶ ὁ Φαρισαῖος.
β. Αἱ φιλοδοξίαι τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
γ. Ὁ ἄφρων πλούσιος.
δ. Τὸ μέγα δεῖπνον.
ε. Ὁ πλούσιος καὶ ὁ πτωχὸς Λάζαρος.

4. Ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου.

α. Ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου (Ματθ. ΚΕ' 31—46).
β. Ἡ παραβολὴ τῶν 10 Παρθένων (Ματθ. ΚΕ' 1—13).
γ. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία τοῦ Κυρίου (Ματθ. Ε', ΣΤ', Ζ').

5. Ὁδηγίαι τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητάς του.

α. Οἱ μαθηταὶ ἔναντι τοῦ κόσμου (Ματθ. Ι' 5—23).
β. Οἱ μαθηταὶ ἔναντι τοῦ διδασκάλου (Ματθ. Ι' 24—42).
γ. Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη (Ματθ. Κ' 16—20).

Β'. Η ΕΞΑΠΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ (Β' τετράμηνον).

Εἰδικώτερον θὰ διδαχθῶσι τὰ ἑξῆς):

1. Ἵδρυσις τῆς Χρ. Ἐκκλησίας (Πρ. Β' 1—36).
2. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων πιστῶν (Θρησκευτικὴ καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις) (Πράξ. Δ' 32—37).
3. Αἱ πρῶται δοκιμασίαι τῶν πιστῶν.
4. Ὁ πρῶτος μάρτυς τῆς πίστεως (Πράξ. ΣΤ' 8—15, Ζ' 1—60).
5. Ὁ Φαρισαῖος Σαοὺλ γίνεται χριστιανός.
6. Αἱ ἀποστολικαὶ περιοδεῖαι τοῦ Παύλου, Σύνοδος Ἀποστόλων.
7. Μέθοδος ἐργασίας καὶ καρποὶ τῶν κόπων τοῦ Παύλου.
8. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

9. Οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι.

10. Οἱ Εὐαγγελισταὶ καὶ οἱ ἀδελφόθεοι.

11. Ὀργάνωσις τῆς χριστιανικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους.

α. Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας — Ἀποστολικὴ διαδοχὴ — κληρικοί.

β. Οἱ τόποι καὶ τρόποι λατρείας.

γ. Τὰ μυστήρια. Ἡ τελετουργία τῶν μυστηρίων. Παλαιοχριστιανικὸς λειτουργικὸς τύπος.

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (Α' τετράμηνον).

Σύντομος ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἡ πραγματοποίησις τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ κοινωνικὸν ἀναμορφωτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰδικώτερον θὰ διδαχθῶσι τὰ κάτωθι :

Ἀπὸ τῆς Ἀποστολικῆς ἐποχῆς μέχρι τοῦ Σχίσματος.

1. Ἡρωϊκὴ ἐποχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Διωγμοί, μάρτυρες καὶ μαρτυρολόγια.

2. Οἱ συγγραφεῖς: α) Ἀποστολικοὶ Πατέρες.

β) Ἀπολογηταί.

3. Χριστιανικὸς βίος κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν περίοδον (Ἡ ἐκκλησία τῶν κατακομβῶν).

4. Ἡ κοινωνικὴ διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ (Ἰσότης ἐν τῷ σεβασμῷ τῶν νόμων — Ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐλευθερία).

Ἡμέρωσις τῶν ἠθῶν καὶ τῶν Νόμων (Χριστιανικὴ Ἀγάπη — Χριστιανικὸς ἀνθρωπισμός).

5. Τὰ Χριστιανικὰ Γράμματα.

(Σχέσις Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ — Θεολογικαὶ Σχολαὶ καὶ ἐκπρόσωποι αὐτῶν. Οἱ Μεγάλοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας — Ὑμνογράφοι).

Β'. ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ (Β' τετράμηνον).

Αἱ κυριώτεραι ἠθικαὶ καὶ δογματικαὶ διδασκαλίαι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς αὗται ἐκτίθενται ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως. Αἱ περὶ Θεοῦ, Κόσμου, Χριστοῦ, Ἁγίου Πνεύματος, Ἐκκλησίας καὶ μυστηρίων αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ τῆς ἐσχατολογικῆς αὐτῆς διδασκαλίας θὰ ἐκτεθῶσι δι' ἀναφορᾶς εἰς τὴν ὀρθόδοξον λειτουργικὴν ζωήν, εἰς τὴν ὑμνογραφίαν, καθὼς καὶ τὴν ἁγιογραφίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Πρὸς τοῦτο ἡ διδασκαλία ἑκάστου θέματος καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων, τῶν Ἀπολογητῶν, τῶν Μεγάλων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὑμνογράφων θὰ ὁλοκληροῦται διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀντιστοίχων κειμένων.

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (313 μ. Χ.).

Οἱ Ἀποστολικοὶ χρόνοι.

1. Ἡ ἵδρυσις καὶ ἐπέκτασις τῆς Ἐκκλησίας (Πεντηκοστὴ καὶ πρώτη χριστιανικὴ κοινότης).

2. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος α) ἀπὸ Ταρσοῦ μέχρι Δαμασκοῦ, β) περιοδεῖαι καὶ κακουχίαι αὐτοῦ, γ) αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὸ ἔργον του.

3. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος (ὁ μαθητὴς τῆς ὁμολογίας).

4. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης).

5. Οἱ λοιποὶ μαθηταί.

6. Ἡ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

7. Οἱ διωγμοί.

8. Μαρτύριον, Μάρτυρες καὶ Μαρτυρολόγια, Ἀποστολικοὶ Πατέρες.

9. Ἀπολογηταὶ καὶ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς.

10. Ὁ θρίαμβος τῆς Ἐκκλησίας.

11. Αἱρέσεις: Ὁ ἐσωτερικὸς ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Β'. Ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῆς Ἁλώσεως.

1. Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

2. Οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας (Οἱ Ἀλεξανδρινοί, οἱ Καππαδόκαι, ὁ Χρυσόστομος, οἱ Λατῖνοι συγγραφεῖς).

3. Ὁ Μοναχισμὸς (ἀπὸ Θηβαΐδος μέχρις Ἁγίου Ὄρους).

4. Αἱ εἰκονομαχίαι.

5. Ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Σλάβους καὶ ἄλλους λαούς.

6. Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας καὶ λατρεία.

7. Διαφοροποίησις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

8. Τὸ Σχίσμα καὶ τὰ αἴτια αὐτοῦ.

9. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

10. Οἱ Βυζαντινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς καὶ ὑμνογράφοι.

Γ'. Ἀπὸ τῆς Ἁλώσεως μέχρι σήμερον.

α' 1. Ὁ Λούθηρος καὶ οἱ λοιποὶ μεταρρυθμισταί.

2. Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι.

3. Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία.

β' 1. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Ὀργάνωσις καὶ δρᾶσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. Τὰ ὀρθόδοξα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς.

3. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἡ σημασία αὐτοῦ καὶ ἡ ἐθνική, κοινωνικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ αὐτοῦ δρᾶσις.

4. Ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ πίστις κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν (Προπαγάνδαι — Νεομάρτυρες).

5. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεώς της ὡς αὐτοκεφάλου.

6. Πανορθόδοξος καὶ Οἰκουμενικὴ κίνησις.

7. Ὁ «Διάλογος» μεταξὺ Ὀρθοδόξου καὶ λοιπῶν Ἐκκλησιῶν.

Δ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (1 ὥρα ἑβδομαδιαίως κατ' ἀμφότερα τὰ τετράμηνα).

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ — ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ

Α'. Ἱερὰ Κατήχησις.

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συστηματοποίησις τῶν ἐκ τῶν μαθημάτων τῶν προηγουμένων τάξεων ἐξαχθεισῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν.

Εἰδικώτερον θὰ διδαχθῶσι τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἁγία Γραφή, 2) Ἱερὰ Παράδοσις, 4) Περὶ Θεοῦ.

α) ἀποδείξεις περὶ ὑπάρξεως

β) οὐσία τοῦ Θεοῦ

γ) ἰδιότητες τοῦ Θεοῦ (πανταχοῦ παρουσία, παντοδυναμία, αἰωνιότης, παγγνωσία, πανσοφία, ἁγιότης, δικαιοσύνη, ἀγάπη, ἀλήθεια—πιστότης).

4) Τριαδικὸν τοῦ Θεοῦ, 5) Δημιουργία Κόσμου, 6) Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, 7) Ἄγγελοι, 8) Περὶ ἀνθρώπου, 9) Ἡ ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσις (Θεότης Ἰ. Χριστοῦ, Τὰ Πάθη καὶ ἡ Ἀνάστασις, Ἀνάληψις, Ἀπολυτρωτικὸν ἔργον, Τρισσὸν ἀξίωμα), 10) Θεία Χάρις, 11) Περὶ Ἁγίου Πνεύματος, 12) Περὶ Ἐκκλησίας, 13) Περὶ τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων (Βάπτισμα, Χρῖσμα, Θ. Εὐχαριστία, Μετάνοια, Ἱερωσύνη, Γάμος, Εὐχέλαιον), 14) Περὶ μελλούσης ζωῆς (μερικὴ κρίσις, καθολικὴ κρίσις).

Β΄. Λειτουργικὴ—Ὑμνολογία.

Εἰδικώτερον ἐκ τῆς Λειτουργικῆς διδάσκονται, κατὰ τὸ δυνατὸν ἐποπτικῶς, τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἡ χριστιανικὴ λατρεία. 2) Τόπος Λατρείας, 3) Τρόπος λατρείας (ἑσπερινός, ἀπόδειπνον, ὧραι, ὄρθρος, Θ. Λειτουργία (Μ. Βασιλείου, Ἰ. Χρυσοστόμου, Προηγιασμένων), Ἱ. Μυστήρια).

Ἐκ τῆς Ὑμνολογίας δέον νὰ διδαχθῶσι τὰ ἑξῆς:

Περὶ Ἑορτῶν:

Α΄. Ἀκίνητοι: 1) Χριστούγεννα. Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογήν.

2) Θεοφάνεια, Τροπάρια Μεγ. Ἁγιασμοῦ καὶ Δοξαστικόν.
3) Ὑπαπαντή. Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογήν.
4) Μεταμόρφωσις, Ἐκ τῶν Αἴνων κατ' ἐκλογήν.
5) Ὕψωσις Τιμίου Σταυροῦ, Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογήν.

Β΄. Κινηταί: 1) (Μ. Ἑβδομάς, Δοξαστικὰ ὄρθρων κατ' ἐκλογὴν καὶ δὴ τροπάριον τῆς Κασσιανῆς).

2) Μ. Πέμπτη, ἐκ τῶν καθισμάτων κατ' ἐκλογὴν καὶ δὴ τὰ «Λαός μου τί ἐποίησά σοι...» καὶ τὸ «Σήμερον κρεμᾶται...».
3) Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογὴν καὶ τὸ Δοξαστικὸν τῆς Ἀποκαθηλώσεως «Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς...».
4) Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, Ἀπόστιχα Αἴνων, ἐκ τοῦ κανόνος κατ' ἐκλογήν, Λόγος Κατηχητικὸς Ἰω. Χρυσοστόμου.
5) Πεντηκοστή. Ἐκ τῶν στιχηρῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τὸ Δοξαστικόν.

Γ΄. Θεομητορικαί: 1) Ἀκάθιστος Ὕμνος. Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογήν, 2) Κοίμησις, Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ.

Δ΄. Ἑορταὶ Ἁγίων: Ἀπολυτίκια καὶ Κοντάκια κατ' ἐκλογήν.

Γ΄. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ΄.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

Α΄. Ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ δι' ἀνακεφαλαιώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τῶν εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις ἐξαχθεισῶν ἀληθειῶν.

Β΄. Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία περικοπῶν ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου, καὶ εἰδικώτερον τὰ ἀκόλουθα:

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Ἰ. Εὐαγγελίου

α) Εὐαγγέλιον τῆς Διαθήκης (Ἰω. ιγ' κεφ. ἕως ιστ')
β) Ἀρχιερατικὴ Προσευχὴ (Ἰω. ιζ' κεφ.).

Ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀπ. Παύλου

α) Ὕμνος τῆς ἀγάπης (Α΄ πρὸς Κορινθίους κεφ. ιγ').

β) Ἡ πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολή.

γ) Ἡ Α΄ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴ καὶ δὴ δ΄ κεφ. 6—16, στ' 11—16.

δ) Ἡ Β΄ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴ καὶ δὴ β΄ κεφ. (ὁλόκληρον) γ' κεφ. 10—17 (ὁλόκληρον).

Γ΄. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ)

1. Σκοπός: Ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος εἶναι πολυμερὴς καὶ σύνθετος, ἤτοι γλωσσικός, πολιτιστικός, φρονηματιστικὸς (ἐθνικός, ἠθικός), αἰσθητικός, παιδευτικός.

Διὰ τοῦ γλωσσικοῦ σκοποῦ ἐπιδιώκεται ἡ ἀρτία γλωσσικὴ κατάρτισις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μητρικήν των γλῶσσαν, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐκφράζωνται ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὀρθῶς εἴς τε τὸν προφορικὸν καὶ τὸν γραπτὸν λόγον, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ κατανοῶσι πάντα τὰ πνευματικὰ δημιουργήματα τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Διὰ τῆς γλωσσικῆς των καταρτίσεως εἰς τὴν μητρικήν των γλῶσσαν ὁδηγοῦνται ἀκόμη οἱ μαθηταὶ νὰ κατανοήσουν τὴν ψυχοσύνθεσιν καὶ τὴν νοοτροπίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡς αὗται ἀποκρυσταλλοῦνται καὶ ἀντικατοπτρίζονται εἰς τὴν γλῶσσαν του, καὶ βοηθοῦνται εἰς τὴν προσαρμογὴν καὶ τὴν ὁμαλὴν ἔνταξίν των εἰς τοὺς κόλπους τῆς πολιτικῆς κοινότητος τοῦ Ἔθνους. Προσέτι διὰ τῆς γλωσσικῆς καταρτίσεως ἐπιτυγχάνεται καὶ ἡ πνευματικὴ ἐξύψωσις τῶν μαθητῶν, δεδομένης τῆς συναρτήσεως μεταξὺ γλωσσικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ γλωσσικὴ κατάρτισις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ἑρμηνείας καταλλήλων νεοελληνικῶν κειμένων, διὰ τῶν γλωσσικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ἐκθέσεων, προφορικῶν καὶ γραπτῶν.

Διὰ τοῦ πολιτιστικοῦ σκοποῦ ἐπιδιώκεται ἡ γνωριμία ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὅλων τῶν πολιτιστικῶν δημιουργημάτων τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος, ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῶν εἰς τὸν νεοελληνικὸν πολιτισμόν, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησε, συντηρεῖ καὶ καλλιεργεῖ ἡ πολιτικὴ κοινότης τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ. Διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν ἐκλεκτοτέρων δημιουργημάτων, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, τὰ ὁποῖα παρήγαγον αἱ μεγάλαι πνευματικαὶ φυσιογνωμίαι τοῦ Ἔθνους καὶ ἡ λαϊκὴ μοῦσα ἀπὸ τῶν ριζῶν τοῦ νεοελληνικοῦ πνευματικοῦ βίου μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, εἰσάγονται οἱ μαθηταὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν θρησκείαν, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τὸ δίκαιον, τὴν τέχνην, τὴν λογοτεχνίαν, τὴν μουσικήν, τὸν χορόν, τὴν ἐπιστήμην, τοὺς ἐθνικοὺς πόθους καὶ τὰ ἐθνικὰ ἰδανικά, τὰ ἠθικὰ ἰδεώδη. Γνωρίζουν τὰς ἱστορικὰς περιπετείας, τοὺς κινδύνους, τὰ παθήματα, τοὺς ἡρωϊσμοὺς καὶ τὰς θυσίας τοῦ Ἔθνους κατὰ τὸν μακραίωνα ἀγῶνα του διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐπιβίωσίν του, διὰ τὴν ἀνάκτησιν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας του. Γνωρίζουν ἀκόμη τὰς ἰδιαιτέρας ψυχικὰς ἀρετὰς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡς εἶναι ἡ πίστις εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ ἁγνὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν γενέθλιον γῆν καὶ τὴν πατρίδα, ἡ φιλοξενία, ἡ γενναιοδωρία, ἡ ἑτοιμότης, ἡ πρωτοβουλία κλπ. Οὕτω καλλιεργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ πίστις πρὸς τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὴν ζωτικότητα τοῦ Ἔθνους, συνειδητοποιεῖται ὑπ' αὐτῶν ἡ βιολογική, ἡ ψυχική, ἡ πνευματικὴ ἔνταξίς των ἐντὸς τῆς ὁλότητος τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἡ προσωπικὴ εὐθύνη των διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν πρόοδον, διὰ τὴν ἱστορικὴν μοῖραν τῆς πολιτικῆς κοινότητος τοῦ νέου Ἑλληνι-

σμοῦ καὶ τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τῆς ἐπενεργείας τῶν παιδευτικῶν αὐτῶν στοιχείων δημιουργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς ἄρρηκτος ψυχικὸς καὶ πνευματικὸς δεσμὸς πρὸς τὴν σύγχρονον πολιτικὴν μορφὴν καὶ τὰς πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Ἔθνους των, καλλιεργεῖται ἡ ἐθνικὴ συνείδησίς των καὶ ἐξυψώνεται τὸ ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν φρόνημα αὐτῶν. Διὰ τὸν τοιοῦτον δὲ ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν φρονηματισμὸν τῶν μαθητῶν περιέχει ἄφθονα παιδευτικὰ στοιχεῖα ἡ νεοελληνικὴ γραμματεία.

Διὰ τῆς γνωριμίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκλεκτῶν δημιουργημάτων τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, ἀντιπροσωπευτικῶν ὅλων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου, ἐπιτυγχάνεται ἡ μύησις αὐτῶν εἰς τὴν τέχνην τοῦ λόγου καὶ ἡ δημιουργία αἰσθητικῶν βιωμάτων καὶ αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως. οὕτω δὲ καλλιεργεῖται ἡ καλαισθητικὴ ἀντίληψις τῶν μαθητῶν, ἀναπτύσσεται ἡ ψυχικὴ ἱκανότης αὐτῶν νὰ κατανοοῦν, νὰ αἰσθάνωνται καὶ νὰ ἐκτιμοῦν τὸ ὡραῖον εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης τοῦ λόγου, δημιουργεῖται εἰς αὐτοὺς ἀγάπη πρὸς τὴν λογοτεχνίαν, ἤτοι ἐπιτυγχάνεται ἡ αἰσθητικὴ ἀγωγὴ τῶν μαθητῶν. Ἡ καλαισθητικὴ δὲ αὕτη ἀγωγὴ τῶν μαθητῶν ἀσκεῖ καὶ γενικωτέραν ψυχικὴν καλλιέργειαν αὐτῶν, ἠθικὴν ἐξύψωσιν καὶ ψυχικὸν ἐξευγενισμόν των, ἐφ' ὅσον διδάσκονται κείμενα μὲ ἀνώτερον ἰδεολογικὸν καὶ ἀξιολογικὸν περιεχόμενον καὶ μὲ τελείαν μορφήν.

Διὰ τῆς βιώσεως τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς μορφῆς ἐκλεκτῶν ἔργων τῆς λογοτεχνίας εὑρύνεται ὁ παραστατικὸς κύκλος τῶν μαθητῶν. καλλιεργοῦνται αἱ ψυχικαὶ λειτουργίαι των (παρατηρητικότης. νόησις, μνήμη, φαντασία), πλουτίζεται ἡ συναισθηματικὴ ἐμπειρία των καὶ ἐκλεπτύνεται ἡ εὐαισθησία των, προκαλοῦνται βουλητικαὶ παρορμήσεις πρὸς μίμησιν ἰδανικῶν προτύπων καὶ ἐξυψοῦται τὸ ἠθικὸν φρόνημα.

Ἐπὶ τούτοις ὡς μάθημα ἐκφράσεως τὰ Νέα Ἑλληνικά, καὶ ἰδίᾳ αἱ ἐκθέσεις ἰδεῶν, βοηθοῦν τοὺς μαθητὰς νὰ καλλιεργοῦν καὶ ἀναπτύσσουν τὰ προσωπικά των ἐκφραστικὰ μέσα, νὰ καλλιεργοῦν καὶ νὰ ἐκδηλώνουν τὴν ἰδιοτυπίαν τῆς προσωπικότητός των.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ μέρους σκοπῶν θὰ ἐπικρατοῦν, κατὰ περίπτωσιν, εἷς ἢ πλείονες ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν μαθητῶν καὶ τῆς φύσεως τοῦ διδασκομένου λογοτεχνήματος· π.χ. εἰς τὰς μικρὰς τάξεις ἡ ἐπιδίωξις αἰσθητικῆς ἀγωγῆς θὰ εἶναι περιωρισμένη, διότι οἱ μαθηταὶ τῆς ἡλικίας αὐτῆς δὲν εἶναι ὥριμοι δι' αἰσθητικὴν ἀγωγήν. Εἰς τὰς τάξεις αὐτὰς θὰ ἐπικρατῇ ὁ γλωσσικός, ὁ πολιτιστικὸς καὶ ὁ φρονηματιστικὸς σκοπός· ἀντιθέτως εἰς τὰς μεγάλας τάξεις θὰ ἀποδίδεται μεγάλη σημασία καὶ εἰς τὸν αἰσθητικὸν σκοπόν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν πεζογραφήματος μὲ ἄφθονα πολιτιστικὰ στοιχεῖα θὰ ἐπικρατῇ ὁ πολιτιστικὸς σκοπός, ἐνῷ κατὰ τὴν διδασκαλίαν πεζοῦ ἢ ἐμμέτρου μὲ πλούσιον λυρισμὸν θὰ ἐπικρατῇ ὁ αἰσθητικὸς σκοπός.

Ὁ φρονηματιστικὸς σκοπὸς πρέπει νὰ μὴ παραμελῆται εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν, ἰδίᾳ ὅταν τὰ διδασκόμενα κείμενα προσφέρωνται διὰ φρονηματιστικὴν διδασκαλίαν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

α) Γραμματική. Συστηματικὴ διδασκαλία τῶν κυριωτέρων γραμματικῶν φαινομένων τῆς ἁπλῆς καθαρευούσης βάσει λημμάτων, λαμβανομένων ἐξ εἰδικῆς ἐκλογῆς καταλλήλων νεοελληνικῶν κειμένων. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς εἰδικῆς ταύτης ἐκλογῆς θὰ λαμβάνωνται τὰ λήμματα ἐκ κειμένων τῆς καθαρευούσης τοῦ σχολικοῦ βιβλίου τῶν νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων.

Φθογγολογικόν: φθόγγοι, γράμματα, φωνήεντα, δίφθογγοι, σύμφωνα, συλλαβαὶ—συλλαβισμός, τόνοι καὶ πνεύματα, ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις, σημεῖα στίξεως καὶ ἄλλα σημεῖα, πάθη φθόγγων. Τυπικόν: μέρη τοῦ λόγου, ἄρθρον, οὐσιαστικά, κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν, ἐπίθετα, κλίσις τῶν ἐπιθέτων, ἀνώμαλα οὐσιαστικά, ἀνώμαλα ἐπίθετα, παραθετικά, ἀντωνυμίαι, ἀριθμητικά, ρήματα, βοηθητικὰ ρήματα, βαρύτονα ρήματα, κλίσις τῶν μετοχῶν, συνῃρημένα ρήματα, ἐπιρρήματα, προθέσεις, σύνδεσμοι, ἐπιφωνήματα.

Ἡ διδασκαλία τῶν γραμματικῶν φαινομένων θὰ ἀφορμᾶται ἐκ τῶν σχετικῶν λημμάτων καὶ διὰ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν καὶ τῆς παρατηρήσεως θὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν διαπίστωσιν τῶν γραμματικῶν φαινομένων καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν ἀντιστοίχων κανόνων (ἐπαγωγικὴ μέθοδος).

Ἡ διδασκαλία θὰ διεξάγεται μὲ γοργὸν ρυθμόν, δεδομένου ὅτι οἱ μαθηταὶ ἔχουσι διδαχθῆ στοιχειωδῶς τὴν Γραμματικὴν τῆς καθαρευούσης εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου. Οὕτω δύναται νὰ χρησιμοποιῆται ἐδῶ ἡ παραγωγικὴ μέθοδος ὡς οἰκονομικωτέρα καὶ ἡ διδακτικὴ ἐργασία νὰ ἔχῃ τὸν χαρακτῆρα συμπληρώσεως, ἐπεκτάσεως, συνειδητοποιήσεως καὶ ἐμπεδώσεως τῆς γραμματικῆς ὕλης.

Ποικίλαι ἀσκήσεις, προφορικαὶ καὶ γραπταί, πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῆς διδασκομένης γραμματικῆς ὕλης εἶναι ἀπαραίτητοι.

Ἐπακριβὴς καθορισμὸς καὶ διαστολὴ τῶν τύπων τῆς καθαρευούσης καὶ τῆς δημοτικῆς πρὸς συνειδοποίησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἑκατέρας τῶν γλωσσικῶν τούτων μορφῶν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ ἀποφυγὴν γλωσσικῆς συγχύσεως.

Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τῆς Γραμματικῆς.

β) Συντακτικόν.

Στοιχειώδης διδασκαλία συντακτικῶν φαινομένων τῆς συντάξεως τῆς καθαρευούσης πρὸς κατανόησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς δομῆς τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου βάσει τῶν κειμένων τῆς εἰδικῆς ἐκλογῆς ἢ καταλλήλων περικοπῶν ἐκ κειμένων τῆς καθαρευούσης τῶν νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων (ὁ λόγος καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ· σύνθεσις τοῦ λόγου διὰ περιόδων, τῆς περιόδου διὰ προτάσεων. τῆς προτάσεως διὰ λέξεων. Ἡ πρότασις καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς· ρῆμα. ὑποκείμενον. κατηγορούμενον. Ἐνεργητικὴ σύνταξις· ἀντικείμενον. Παθητικὴ σύνταξις· ποιητικὸν αἴτιον. Ἁπλῆ καὶ σύνθετος πρότασις. Ὀνοματικοὶ καὶ ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί. Κύριαι καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις. Σύνδεσις τῶν προτάσεων κατὰ παράταξιν καὶ καθ' ὑπόταξιν. Ἡ μετοχή. Ἡ σημασία τῆς θέσεως τῶν λέξεων ἐν τῇ προτάσει. Σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις τῶν περιόδων πρὸς κατανόησιν τῆς δομῆς αὐτῶν).

γ) Γλωσσικαὶ ἀσκήσεις.

Προφορικαὶ ἀσκήσεις ὀρθοφωνίας καὶ ἀγωγῆς τοῦ λόγου πρὸς διόρθωσιν φωνητικῶν σφαλμάτων τῶν μαθητῶν καὶ ἄσκησιν αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθοφωνίαν καὶ τὴν καλὴν ὁμιλίαν (διόρθωσις ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων τῶν μαθητῶν, εἴτε φυσικῶν εἴτε ἐκ συνηθείας, περὶ τὴν ἐκφώνησιν τῶν φθόγγων ἢ τὴν προφορὰν λέξεων κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ ἄσκησις αὐτῶν εἰς τὴν πλήρη καὶ καθαρὰν ἐκφώνησιν τῶν λέξεων καὶ τῶν φράσεων κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Ἄσκησις διὰ τὴν πλήρη ἀπόδοσιν τοῦ νοήματος καὶ τὸν χρωματισμὸν τῆς ὁμιλίας εἰς τὸν προφορικὸν λόγον).

Ποικίλαι λεξιλογικαὶ ἀσκήσεις, προφορικαὶ καὶ γραπταί, πρὸς πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογικοῦ θησαυροῦ τῶν μαθητῶν (καταρτισμὸς λεξιλογίου κατὰ τὴν γλωσσικὴν ἑρμηνείαν τῶν διδασκομένων κειμένων, καταρτισμὸς λεξιλογίου βάσει τῆς ἐκ τοῦ περιβάλλοντος ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν — φυσικὸν περιβάλλον, πολιτιστικὸν περιβάλλον, ἐπαγγέλματα κ.λ.π. — Καταρτισμὸς λεξιλογίου κατὰ οἰκογενείας λέξεων ἢ κατὰ τὴν ἐτυμολογικὴν καταγωγὴν κ.λ.π. Συνώνυμα καὶ ἀντίθετα. Ἀνάλυσις τῆς κυρίας καὶ τῆς μεταφορικῆς σημασίας τῶν λέξεων).

Ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ὀρθογραφικῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν.

Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν γλωσσικοῦ λεξικοῦ.

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία κειμένων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, δημωδῶν καὶ ἐντέχνων, ἐκ καταλλήλου καὶ ἐγκεκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων.

Τὰ κείμενα ταῦτα, ἁπλᾶ καὶ προσιτὰ εἰς τὴν γλωσσικὴν κατάρτισιν καὶ τὴν ἀντιληπτικὴν ἱκανότητα τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης, θὰ ἐπιλέγωνται ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων δημιουργημάτων τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τοῦ Ἔθνους καὶ θὰ ἔχωσιν ἀναμφισβήτητον παιδευτικὴν ἀξίαν (ἠθικὸν καὶ φρονηματιστικὸν περιεχόμενον, λογοτεχνικὴν ἀξίαν ὑπὸ ἔποψιν μορφῆς). Ὑπὸ ἔποψιν χρονικὴν θὰ ἀναφέρωνται τόσον εἰς τὰς παλαιοτέρας περιόδους τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς, ὅσον καὶ εἰς τὴν νεωτέραν καὶ τὴν πρόσφατον περίοδον. Θὰ προβάλλωσι μορφὰς ἀξιομιμήτους διὰ τὴν ἀρετήν των, χαρακτηριστικὰ γεγονότα τῆς ἱστορικῆς, τῆς θρησκευτικῆς, τῆς οἰκογενειακῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, καὶ περιστατικὰ ἐξεικονίζοντα συμμέτρως τὰς πολυπλεύρους ἐκδηλώσεις τοῦ ἑλληνικοῦ πνευματικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ βίου, ἀπόψεις τῶν ἀγώνων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἕλληνος εἰς τὸν καθ' ἡμέραν ἐπαγγελματικὸν βίον, τὸν ἀγροτικόν, τὸν ναυτικόν, τὸν οἰκονομικόν, τὸν τεχνικὸν κ.λ.π. Θὰ ἐξαίρωσι τὰ ἐπιστημονικά, τὰ οἰκονομικά, τὰ τεχνικὰ καὶ τὰ πνευματικὰ ἐπιτεύγματα τῆς πατρίδος μας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ θὰ παρουσιάζωσι ζωηρὰς εἰκόνας τοῦ ἑλληνικοῦ τοπίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος (φυσικοῦ, οἰκογενειακοῦ, κοινωνικοῦ, ἐθνικοῦ, ἀρχαιολογικοῦ, ἱστορικοῦ), ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῇ, κινεῖται, δρᾷ, ἀναπτύσσεται καὶ δημιουργεῖ ὁ νεοελληνικὸς κόσμος. Δεδομένου δὲ ὅτι εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν διδάσκεται ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ Ἱστορία, μεταξὺ τῶν διδασκομένων κειμένων δύνανται νὰ περιλαμβάνωνται καὶ κείμενα τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πολιτισμόν.

Πρέπει ἐπίσης τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα νὰ μὴ εἶναι μακρά, νὰ διακρίνωνται δὲ διὰ τὴν ἁρμονικὴν διάταξιν τῶν μερῶν, τὴν λογικὴν σύνδεσιν τῶν νοημάτων, τὴν ὁμαλὴν γλῶσσαν καὶ τὴν καλαίσθητον ἔκφρασιν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ προβάλλωνται εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς ὑποδείγματα πρὸς μίμησιν.

Τὰ πεζογραφήματα θὰ ἀναφέρωνται εἰς τὰ ἀκόλουθα λογοτεχνικὰ εἴδη: τὸν μῦθον, τὸ ἀφήγημα, τὴν περιγραφήν, τὴν διηγηματικὴν περιγραφὴν καὶ τὴν περιγραφικὴν διήγησιν, τὴν ταξιδιωτικὴν ἐντύπωσιν, τὸ χρονογράφημα, τὸ διήγημα.

Ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τραγούδια θὰ ἐπιλέγωνται τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἤθη, ἔθιμα καὶ χαρακτῆρας τῆς οἰκογενειακῆς, τῆς ἀγροτικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Τὰ ἔντεχνα ποιήματα θὰ ἀναφέρωνται εἰς τὴν θρησκευτικήν, τὴν οἰκογενειακήν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν ζωήν, εἰς τὴν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, καὶ θὰ εἶναι λυρικὰ ποιήματα καὶ μικρὰ ἐπικά, ἁπλᾶ καὶ ὁμαλὰ ὑπὸ ἔποψιν γλωσσικήν, νοηματικήν, μετρικήν, τεχνικήν, ὥστε νὰ εἶναι προσιτὰ εἰς κατανόησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης.

Πάντα τὰ ἀναγνώσματα πρέπει νὰ παρουσιάζωσιν εἰκόνας καὶ διαθέσεις χαρᾶς, θράσεως, αἰσιοδοξίας.

Ὅλα τὰ κείμενα τῶν νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων, πεζὰ καὶ ἔμμετρα, πρέπει νὰ ἔχωσιν ὁμοιόμορφον ὀρθογραφίαν πρὸς ἀποφυγὴν γλωσσικῆς συγχύσεως τῶν μαθητῶν. Πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητον εἶναι νὰ καθιερωθῇ ὑποχρεωτικῶς ἡ ἱστορικὴ ὀρθογραφία δι' ὅλα τὰ σχολικὰ βιβλία.

Ὑπὸ τὸν ὅρον ἑρμηνεία νοεῖται: ἡ σημασιολογικὴ καὶ ἐτυμολογικὴ ἀνάλυσις τῶν ἀγνώστων λέξεων καὶ φράσεων, ἡ πραγματολογικὴ ἑρμηνεία καὶ δὴ ἡ τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπου αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν κατανόησιν ἢ διὰ τὴν γνωριμίαν τῶν μαθητῶν μὲ τὰ λαϊκὰ πολιτιστικὰ δημιουργήματα (ἠθογραφικὰ στοιχεῖα), ἡ ἀνάλυσις τῶν ἐπὶ μέρους νοημάτων, ἡ εὕρεσις τῶν ἐκφραστικῶν μέσων, ὅσον τοῦτο εἶναι ἐπιτρεπτὸν ἐκ τῆς ἡλικίας τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης, ἡ ψυχολογία τῶν προσώπων, ἡ παρακολούθησις τῆς δομῆς τοῦ ἀναγνώσματος, ἡ ἀνάλυσις, κατανόησις καὶ βίωσις τοῦ ἰδεολογικοῦ περιεχομένου, ἡ συνολικὴ θεώρησις πρὸς σχηματισμὸν ἐποπτικῆς εἰκόνος τοῦ ἑρμηνευθέντος κειμένου καὶ δημιουργίαν βιωμάτων ἐξ αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ καταβάλλεται ἰδιαιτέρα καὶ συστηματικὴ προσπάθεια δι' εἰδικῶν μαθημάτων, ὥστε νὰ ἀποβάλωσιν οἱ μαθηταὶ τὰ περὶ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐλαττώματα καὶ νὰ ἀσκηθῶσιν οὗτοι εἰς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν πεζῶν κειμένων καὶ τὴν ὀρθὴν ἀπαγγελίαν ποιημάτων.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται κατὰ τρόπον σύντομον καὶ ἁπλοῦν τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα (σύντομοι πληροφορίαι περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τῶν διδασκομένων συγγραφέων καὶ περὶ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει λογοτεχνικῶν εἰδῶν) πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῆς ἐπὶ τῶν λογοτεχνικῶν κειμένων ἑρμηνευτικῆς ἐργασίας. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ποιημάτων θὰ παρέχωνται προσέτι καὶ στοιχεῖα νεοελληνικῆς μετρικῆς (τόνος μετρικὸς ὡς βασικὸν στοιχεῖον ρυθμοῦ, μέτρον, στίχος, συνίζησις, χασμῳδία καὶ μέσα πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῆς, διαίρεσις καὶ τομή, ἰαμβικὸς καὶ τροχαϊκὸς στίχος, 15σύλλαβος, 12σύλλαβος, 8σύλλαβος, 7σύλλαβος, 11σύλλαβος).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαὶ λεκτικαὶ ἀσκήσεις, ἀναφερόμεναι εἰς σύνθεσιν προτάσεων ἐκ λέξεων, σύνθεσιν περιόδων ἐκ προτάσεων, σύνδεσιν προτάσεων κατὰ παράταξιν καὶ καθ' ὑπόταξιν, εἰς ἐτυμολογικὴν καὶ σημασιολογικὴν ἀνάλυσιν λέξεων καὶ ἐκφράσεων κλπ. καὶ ἐν συνεχείᾳ τοιαῦται λεκτικαὶ ἀσκήσεις γραπτῶς, ὥστε νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταὶ πλήρως τὸν μηχανισμὸν τῆς δομῆς τοῦ λόγου.

Προφορικαὶ ἐκθέσεις τῶν μαθητῶν εἰς συνεχῆ λόγον ἐπὶ θεμάτων τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας των ἐκ τῆς ζωῆς των ἐντὸς τοῦ φυσικοῦ, τοῦ οἰκογενειακοῦ, τοῦ σχολικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, ὡς καὶ ἐπὶ θεμάτων ἐκ κατ' ἰδίαν ἀναγνωσμάτων αὐτῶν. Κατὰ τὰς ἐκθέσεις ταύτας καὶ τὴν ἀκολουθοῦσαν ἐπ' αὐτῶν συζήτησιν ἐν τῇ τάξει διόρθωσις ὀρθοφωνικῶν ἐλαττωμάτων καὶ ἐκφραστικῶν σφαλμάτων, ἄσκησις εἰς ὀρθήν, ἀνεπιτήδευτον καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθουμένην ὁμιλίαν, καθοδήγησις καὶ ἄσκησις εἰς τὴν διεξαγωγὴν ὀρθῆς καὶ εὐπρεποῦς συζητήσεως.

β) Γραπταὶ ἐκθέσεις. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἰδεῶν ἀνὰ 15ήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντὸς τῆς χρονικῆς διαρκείας μιᾶς διδακτικῆς ὥρας εἰς ἴδιον τετράδιον ἐκθέσεων. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται νὰ γραφῶσιν ὀλιγώτεραι τῶν 10 ἐκθέσεων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Ἡ ἔκτασις τῶν ἐκθέσεων σκόπιμον εἶναι νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰς δύο σελίδας μαθητικοῦ τετραδίου. Τὰ θέματα τῶν ἐκθέσεων θὰ λαμβάνωνται ἀπὸ προσωπικὰ βιώματα τῶν μαθητῶν ἐκ τῆς παιδικῆς, τῆς οἰκογενειακῆς, τῆς σχολικῆς, τῆς θρησκευτικῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ἐπίσης δύνανται νὰ ἀναφέρωνται εἰς μύθους, παραμύθια, παραδόσεις, ὡς καὶ εἰς περιγραφὰς τοπίων, ζώων, φυτῶν, καταστημάτων, ὅσον τοῦτο εἶναι προσιτὸν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως αὐτῆς. Κατ' εἶδος αἱ ἐκθέσεις αὗται θὰ εἶναι ἁπλαῖ διηγήσεις καὶ ἁπλαῖ περιγραφαί. Τὰ θέματα θὰ προέρχωνται ἐκ τῆς τάξεως, ὁδηγουμένης καταλλήλως ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, ἢ θὰ ὑποδεικνύωνται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, θὰ εἶναι δὲ κοινὰ δι' ὅλην τὴν τάξιν, μὴ ἀποκλειομένης τῆς γραφῆς ἐνίοτε ἐκθέσεως μὲ θέμα ἀτομικὸν τῆς ἐκλογῆς ἑκάστου μαθητοῦ.

Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων τούτων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος θὰ εἶναι κανονικὴ καὶ προσεκτική, κατὰ τὴν σχετικὴν δὲ ἐν τῇ τάξει ἐργασίαν εἰς μίαν διδακτικὴν ὥραν θὰ ἐπισημαίνωνται τὰ συνήθη καὶ κοινὰ σφάλματα (γραμματικά, συντακτικά, ἐκφραστικά, λογικά, πραγματολογικὰ) καὶ θὰ γίνεται ἐπ εὐκαιρίᾳ σχετικὴ διδασκαλία, ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἐπανάληψις αὐτῶν καὶ νὰ ἐμπεδοῦται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ἱκανότης πρὸς ὀρθὴν ἔκφρασιν καὶ διατύπωσιν τῶν νοημάτων των.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ θὰ δίδεται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς κενολόγου καὶ πομπώδους ἐκφραστικῆς φλυαρίας τῶν μαθητῶν, ἐμφανιζομένης ὑπὸ τὴν μορφὴν δῆθεν λογοτεχνικῶν ἱκανοτήτων, καὶ τὴν ἄσκησιν αὐτῶν εἰς τὴν κυριολεκτικὴν καὶ ἀκριβολόγον ἔκφρασιν, τὴν σαφῆ, σύντομον, παραστατικὴν ἀλλὰ καὶ μὲ αὐστηρὰν λογικὴν διάρθρωσιν διατύπωσιν τῶν νοημάτων των. Ἡ μορφὴ τῆς ἐκθέσεως πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ νὰ συνδέεται στενῶς μετ' αὐτοῦ.

Ἐπίσης ἰδιαιτέραν προσοχὴν πρέπει νὰ δίδῃ ὁ διδάσκων εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐκθέσεως, ὥστε νὰ ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ νὰ παρουσιάζωσιν ὅλα τὰ γραπτά των μὲ καθαρὰν γραφήν, μὲ τάξιν καὶ καλαισθησίαν (χάρτης, μελάνη, εὐανάγνωστος γραφή, περιθώρια, στίξις, συλλαβισμός, παράγραφοι, ἐπιγραφὴ κλπ.).

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

α) Γραμματική. Συνέχισις καὶ συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς τῆς καθαρευούσης (τὰ ρήματα, σχηματισμὸς τῶν χρόνων κατὰ ἐκτενεστέραν καὶ βαθυτέραν ἐξέτασιν, ρήματα εἰς —μαι (ἵσταμαι, κάθημαι κλπ.), ἀόριστος β' τῶν ρημάτων, ἀνώμαλα ρήματα. Κανόνες ὀρθογραφίας, δασυνόμεναι λέξεις, κανόνες τονισμοῦ, ἡ προσῳδία τῶν διχρόνων (πότε εἶναι μακρὰ καὶ πότε βραχέα) εἰς τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἐπίθετα, τὰ ρήματα. Ὀρθογραφία κυρίων ὀνομάτων. ὁμώνυμοι λέξεις, παρώνυμα. Ἐτυμολογικόν. Ὁρισμοί, παραγωγή, παράγωγα ρήματα, παράγωγα οὐσιαστικά, παράγωγα ἐπίθετα, παράγωγα ἐπιρρήματα. Σύνθεσις, πρῶτον συνθετικόν, δεύτερον συνθετικόν, παρασύνθετα, τονισμὸς καὶ σημασία τῶν συνθέτων. Ὀρθογραφικοὶ κανόνες βάσει τοῦ Ἐτυμολογικοῦ).

Ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἐπὶ πλέον συσχετισμὸς καὶ σύγκρισις τῶν γραμματικῶν φαινομένων τῆς καθαρευούσης πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐκ τούτου ἐπακριβὴς καθορισμὸς τῶν ὁμοιοτήτων καὶ τῶν διαφορῶν πρὸς ἀποφυγὴν γλωσσικῆς συγχύσεως.

Ἐμπέδωσις τῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τῆς Γραμματικῆς.

β) Συντακτικόν. Βαθυτέρα καὶ ἐκτενεστέρα ἐξέτασις τῶν σημαντικωτέρων συντακτικῶν φαινομένων ἐκ τῶν διδαχθέντων εἰς τὴν πρώτην τάξιν. Συνέχισις καὶ συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τοῦ Συντακτικοῦ τῆς καθαρευούσης, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ποικίλαι ἀσκήσεις ἐφαρμογῆς καὶ ἐμπεδώσεως τῆς διδασκομένης ὕλης. Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου Συντακτικοῦ.

γ) Ἀσκήσεις ὀρθοφωνίας καὶ ἀγωγῆς τοῦ λόγου, λεξιλογικαί, ὀρθογραφικαί, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἰδίᾳ γλωσσικαὶ ἀσκήσεις ἀναλύσεως τῆς σημασίας καὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμφαίνεται ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ ἑνότης αὐτῆς εἰς τὰς διαφόρους μορφάς της. Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν σχηματισμὸν νέων λέξεων διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς συνθέσεως καὶ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν τεχνικῶν ὅρων εἰς τὴν δημοσίαν ζωήν, εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα. Ἐμπέδωσις τῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν διὰ τὴν εὐχερῆ χρῆσιν γλωσσικῶν λεξικῶν.

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία κειμένων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, δημοτικῶν καὶ ἐντέχνων, ἐκ καταλλήλου καὶ ἐγκεκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

Τὰ κείμενα ταῦτα πρέπει νὰ πληροῦν ὑπὸ ἔποψιν ἐκτάσεως, περιεχομένου, μορφῆς, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ ἔποψιν παιδευτικῆς ἀξίας, τὰς προϋποθέσεις, αἵτινες καθωρίσθησαν διὰ τὰ ἀναγνώσματα τὰ προοριζόμενα διὰ τὴν Α' τάξιν. Δεδομένου δὲ ὅτι εἰς τὴν τάξιν ταύτην διδάσκεται ἡ ἱστορία τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰ κείμενα ταῦτα, ποιητικὰ καὶ πεζά, δημώδη καὶ ἔντεχνα, δύνανται νὰ λαμβάνωνται καὶ ἐκ τῆς παλαιοτέρας πνευματικῆς παραγωγῆς τοῦ ἔθνους, εἰς τὴν ὁποίαν ἀντικατοπτρίζονται ἀγῶνες, ἡρωϊσμοὶ καὶ αὐτοθυσίαι τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἐθνικήν των ἐλευθερίαν, ἐκφράζονται ἐθνικοὶ πόθοι καὶ ἐθνικὰ ἰδεώδη καὶ ζῇ ἡ μνήμη ὑψηλῶν καὶ εὐγενῶν μορφῶν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ὡς πρὸς τὰ εἴδη, μεταξὺ τῶν κειμένων τούτων δύνανται νὰ περιλαμβάνωνται καὶ χαρακτηρισμοί, συγκρίσεις, ἀντιθέσεις προσώπων, καταστάσεων, τόπων, ὡς καὶ ἐπιστολαί.

Θὰ συνεχισθῇ καὶ εἰς τὴν τάξιν ταύτην μετ' ἐπιμονῆς ἡ διδακτικὴ ἐργασία, ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τῶν πεζῶν κειμένων καὶ τὴν ὀρθὴν ἀπαγγελίαν τῶν ποιημάτων.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται καὶ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει λογοτεχνικῶν εἰδῶν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει (τὸ διήγημα, ἠθογραφικὰ διηγήματα, ἔντεχνος καὶ δημοτικὴ ποίησις, δημοτικὰ ἄσματα, ἀκριτικά, ἱστορικά, κλέφτικα κλπ. Ἔντεχνα ποιήματα, λυρικὰ — ἐπικὰ κλπ.). Ἐπίσης θὰ παρέχωνται στοιχεῖα νεοελληνικῆς μετρικῆς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν διδασκομένων ποιημάτων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει (ἐπανάληψις εἰδῶν στίχων, ἰδίᾳ τοῦ 11συλλάβου, διδασκαλία λοιπῶν εἰδῶν στίχων—ἀναπαιστικῶν, δακτυλικῶν, μεσοτονικῶν—ἰδίᾳ δὲ τοῦ 13συλλάβου, 6συλλάβου, 5συλλάβου. Ὁμοιοκαταληξία καὶ εἴδη αὐτῆς).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαὶ καὶ γραπταὶ λεκτικαὶ ἀσκήσεις, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν δομὴν τοῦ λόγου, καὶ προφορικαὶ ἀφηγήσεις πρὸς ἄσκησιν εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν συζήτησιν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

β) Γραπταὶ ἐκθέσεις. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἰδεῶν ἀνὰ 15ήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντὸς χρονικῆς διαρκείας μιᾶς διδακτικῆς ὥρας εἰς ἴδιον τετράδιον ἐκθέσεων. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δικαιολογεῖται νὰ γραφῶσιν ἐκθέσεις ὀλιγώτεραι τῶν 10 κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Ἡ ἔκτασις τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

Τὰ θέματα τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Εἴδη ἐκθέσεων: ἁπλῆ διήγησις καὶ περιγραφή, ἁπλοῖ χαρακτηρισμοὶ προσώπων ἐκ τοῦ παιδικοῦ, τοῦ σχολικοῦ, τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ τοῦ οἰκείου κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, περιγραφαὶ σκηνῶν τοῦ δρόμου ἢ ἄλλων σκηνῶν ἐξ αὐτοψίας καὶ περιγραφαὶ τῆς οἰκογενειακῆς καὶ σχολικῆς ζωῆς. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνταξιν ἐπιστολῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν οἰκογενειακὴν καὶ τὴν σχολικὴν ζωήν.

Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων κατὰ τὰ καθοριζόμενα διὰ τὴν Α' τάξιν. Ἐπιμονὴ εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς ἐκφράσεως τῶν μαθητῶν πρὸς ἐθισμὸν αὐτῶν εἰς τὴν ἀκριβολογίαν, τὴν κυριολεξίαν, τὴν πυκνὴν διατύπωσιν τῶν νοημάτων καὶ εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῶν ἐπαναλήψεων, τῶν πλεονασμῶν, τῶν ἄνευ ἐννοιολογικοῦ περιεχομένου πομπωδῶν ἐκφράσεων.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γραμματικὴν καὶ τὸ Συντακτικὸν τῆς καθαρευούσης, ἐπανάληψις καὶ ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ, ἡ ὁποία ἐδιδάχθη εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις. Ἐπέκτασις τῆς διδασκαλίας τοῦ Συντακτικοῦ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ εὐθέος καὶ πλαγίου λόγου, τῶν σχημάτων τοῦ λόγου καὶ τῶν σχετικῶν μὲ τὴν δομὴν τοῦ λόγου καὶ τὸ ὕφος. Ἐπίμονος ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τήρησιν τῶν κανόνων τῆς στίξεως καὶ τῆς διακρίσεως τῶν παραγράφων, εἰς τὴν ἁρμονικὴν σύνθεσιν τῶν περιόδων κλπ. Ἰδιαιτέρα ἐξέτασις καὶ ἀνάλυσις περιόδων χαρακτηριστικῶν διὰ τὸ κάλλος των ἢ διὰ τὴν ἰδιάζουσαν σύνθεσίν των.

Ποικίλαι γλωσσικαὶ ἀσκήσεις, σκοποῦσαι εἰς τὴν ὁλοκλήρωσιν καὶ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς γλωσσικῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Συγκρίσεις γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τῆς καθαρευούσης, τῆς δημοτικῆς, τῆς ἀρχαίας, ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς ἐτυμολογίας λέξεων καὶ φράσεων τῆς καθαρευούσης ἐν συγκρίσει πρὸς ἀντιστοίχους λέξεις καὶ φράσεις τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς ἀρχαίας, γλωσσολογικὴ ἑρμηνεία ἐνίων γλωσσικῶν φαινομένων, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται βαθυτέρα μύησις τῶν μαθητῶν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης καὶ καταδεικνύεται ἡ ἑνότης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς ὅλας τὰς μορφὰς αὐτῆς.

Λεξιλογικαὶ ἀσκήσεις πρὸς πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογικοῦ θησαυροῦ τῶν μαθητῶν. Σημασιολογικὴ καὶ ἐτυμολογικὴ ἀνάλυσις τῶν λέξεων καὶ καταρτισμὸς λεξιλογίων κατὰ κατηγορίαν λέξεων. Λέξεις ἀρχαϊκαί, δημοτικαί, νεωτερικαί, νεόπλαστοι, λέξεις πολύχρηστοι καὶ λέξεις εἰδικῆς χρήσεως, λέξεις τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς ὁρολογίας, λέξεις κυριολεκτικῆς σημασίας, λέξεις μεταφορικῆς σημασίας καὶ λέξεις ἀσαφοῦς ἢ ρευστοῦ περιεχομένου. Εἰδικαὶ λέξεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς φρασεολογίας, λέξεις καὶ ἐκφράσεις ἰδιαιτέρως λογοτεχνικαί.

Περαιτέρω ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς Γραμματικῆς, τοῦ Συντακτικοῦ, τῶν Λεξικῶν.

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία κειμένων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας ἐκ καταλλήλου καὶ ἐγκεκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων. Τὰ κείμενα ταῦτα θὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν πλέον ἐκλεκτῶν καὶ ὑποδειγματικῶν δημιουργημάτων τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, θὰ εἶναι ἀνωτέρου πνευματικοῦ περιεχομένου καὶ θὰ ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὸν ψυχικὸν κόσμον τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως αὐτῆς. Θὰ ἀναφέρωνται εἰς τὰς πολυπλεύρους προσπαθείας τοῦ Ἔθνους ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, εἰς τὰς πολιτιστικάς του δημιουργίας καὶ τὰ ἐπιτεύγματα (τὰ ἤθη, τὸν ἐπαγγελματικὸν βίον, τὴν τεχνικήν, τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ τὰ πνευματικὰ γενικῶς ἐπιτεύγματα), θὰ προβάλλουν ἡρωϊκὰς ἠθικὰς μορφὰς πλήρεις ἀκτινοβολίας, πρότυπα σκέψεως καὶ δράσεως, ὥστε νὰ βοηθῶνται οἱ μαθηταὶ δι' αὐτῶν πρὸς διαμόρφωσιν ἑλληνοπρεποῦς βιοθεωρίας καὶ καλλιέργειαν τῆς ἱστορικῆς μνήμης. Θὰ εἶναι δὲ ἀντιπροσωπευτικὰ ὅλων τῶν εἰδῶν τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου, πεζοῦ καὶ ποιητικοῦ (ἐκτενῆ πως διηγήματα, ἐπικολυρικὰ ποιήματα, ἐπικὰ ποιήματα, παραλογὲς καὶ μπαλλάντες, δημοτικὰ τραγούδια, αὐτοβιογραφίαι, ἐπιστολαί, διηγήσεις κλπ.). Κατ' ἀντιστοιχίαν πρὸς τὴν διδασκομένην ἐν τῇ τάξει ἱστορικὴν ὕλην ποιήματα καὶ πεζὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν Τουρκοκρατίαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις, ἀλλὰ ἐπὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου.

Τὰ διδασκόμενα κείμενα δύνανται νὰ λαμβάνωνται καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι ταῦτα ἁρμοδίως ἐγκεκριμένα.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρική.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑρμηνευομένων κειμένων θὰ παρέχωνται τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Κατὰ τὸ δεύτερον τετράμηνον θὰ γίνῃ συστηματικὴ ἀνακεφαλαίωσις καὶ ταξινόμησις τῶν διδαχθέντων γραμματολογικῶν στοιχείων, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ περιεκτικὴν καὶ σαφῆ εἰκόνα τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς. Ἐπίσης κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ποιημάτων θὰ συμπληρωθῇ ἡ διδασκαλία τῆς μετρικῆς, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ ἀντίληψιν τῶν μέτρων καὶ τῶν ρυθμῶν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως (ἐπανάληψις διδαχθείσης ὕλης καὶ διδασκαλία εἰδῶν στροφῶν. Στοιχειώδης ἔκθεσις περὶ ποιημάτων μὲ σταθερὰν μορφήν).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί. Συνέχισις τῆς γενομένης εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις σχετικῆς ἐργασίας. Ἀνακοινώσεις εἰς συνεχῆ λόγον περιγραφῶν ἐξ ἐπισκέψεων, ἀφηγήσεις περὶ γεγονότων ἢ καταστάσεων ἐξ αὐτοψίας, ἀπόδοσις τοῦ περιεχομένου ἀναγνωσμάτων καὶ μελετημάτων. Κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ οὐσιώδους καὶ τοῦ ἐπουσιώδους, εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ καλαίσθητον προφορὰν, εἰς τὴν βραχυλογικὴν ἔκφρασιν, εἰς τὴν ἤρεμον, ἄνευ ἐκνευρισμοῦ καὶ χειρονομιῶν, ὁμιλίαν καὶ συζήτησιν.

β) Γραπταί. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἀνὰ 15ήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισείας διδακτικῆς ὥρας εἰς ἴδιον τετράδιον. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δικαιολογεῖται νὰ γραφῶσιν ἐκθέσεις ὀλιγώτεραι τῶν 10 κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, δύνανται νὰ εἶναι ἐκτενέστεραι τῶν ἐκθέσεων τῶν προηγουμένων τάξεων.

Εἴδη ἐκθέσεων: διήγησις, σύνθετος περιγραφή, χαρακτηρισμοὶ προσώπων, περιγραφὴ ἔργων τέχνης, στοιχειώδης κριτικὴ ἀνάλυσις λογοτεχνικῶν ἔργων καὶ μελετημάτων. Ἡμερολόγιον. Αἰτήσεις, ἀναφοραί, τηλεγραφήματα, ἐπιστολαί, δημόσια ἔγγραφα.

Θέματα Ἐκθέσεων: Εἰκόνες ἐκ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἤτοι περιγραφαὶ συμβάντων, τεχνικῶν ἔργων, κοινωνικῶν γεγονότων καὶ καταστάσεων, ἔργων τέχνης, χαρακτηριστικῶν σκηνῶν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς κινήσεως εἰς καταστήματα καὶ βιομηχανίας, ἐκ ταξιδίων, ἐπισκέψεων, ἐκδρομῶν.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν σύνταξιν αἰτήσεων, ἀναφορῶν, τηλεγραφημάτων, δημοσίων ἐγγράφων, διότι δι' αὐτῶν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀσκοῦνται οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν σύντομον καὶ πειθαρχημένην διατύπωσιν τῶν νοημάτων των, ἀφ' ἑτέρου δ' ἀποκτῶσι μίαν ἱκανότητα ἀμέσου πρακτικῆς χρησιμότητος. Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις, ἀλλὰ ἐπὶ ἐπιπέδου ἀντιστοίχου πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Συμπλήρωσις τῆς γλωσσικῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης διὰ ποικίλων γλωσσικῶν ἀσκήσεων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει. Ὁ πλουτισμὸς τῆς γλώσσης καὶ παράγοντες συντελοῦντες εἰς αὐτόν. Ἡ πλαστικὴ ἱκανότης τῆς γλώσσης (μετασχηματισμοὶ λέξεων, δημιουργία νέων λέξεων, νεολογισμοί, κ.τ.τ.). Αἱ ξενικαὶ ἐπιδράσεις ἐκ τῆς βιομηχανικῆς, τῆς ἐμπορικῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας πρὸς ἄλλους λαούς. Ἡ ἀφομοίωσις τῶν ξένων λέξεων καὶ ἡ καθαρότης τῆς γλώσσης. Ὁ πλουτισμὸς τοῦ λεξιλογίου ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς δημιουργίας νέων συνθηκῶν ζωῆς (διαβιώσεως). Εἰδικὰ λεξιλόγια ἐμπορίου, βιομηχανίας, κατοικίας, τουρισμοῦ, τεχνικοῦ καὶ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ κλπ. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὁρολογία. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα ὡς πηγὴ πλουτισμοῦ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

Συστηματικὴ εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν δομὴν καὶ τὸ ὕφος τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων ἐπισήμανσις χωρίων χαρακτηριστικῶν διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν σύνθεσίν των καὶ τὴν ἐκφραστικήν των πληρότητα καὶ αἰσθητικὴ ἀνάλυσις αὐτῶν. Φράσις ἁρμονική, ρυθμική, μουσική. Ἀνάλυσις τοῦ ὕφους (ὕφος ἄτονον, νευρῶδες, πλαδαρόν, πυκνόν, ἁπλοῦν, ἐπιτηδευμένον, ἀνθηρὸν κ.τ.τ.).

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, δημοτικῶν καὶ ἐντέχνων (προσωπικῶν), ἐκ καταλλήλου καὶ ἐγκεκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων ἐγκεκριμένων. Τὰ ἔργα ταῦτα θὰ ἀναφέρωνται εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἑπτανησιακὴν Σχολὴν καὶ τὸν Ρωμαντισμόν, καὶ θὰ ἀντιπροσωπεύωσιν ὅλα τὰ εἴδη τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου (διη-

γήσεις, διηγήματα, ἐκλεκτὰ ἀποσπάσματα μυθιστορημάτων, βιογραφιῶν, χαρακτηρισμῶν, ἡμερολογίων, κριτικῶν, μελετῶν, κ.τ.τ., λυρικὰ καὶ ἐπικολυρικὰ ποιήματα). Κατὰ τὸ μέγεθος ἐκτενέστερα τῶν διδασκομένων εἰς προηγουμένας τάξεις, ἀλλὰ προσιτὰ εἰς σχολικὴν διδασκαλίαν.

Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις, ἀλλὰ ἐπὶ ἐπιπέδου ἀνωτέρου, ἀναλόγου πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης. Ἀνάλυσις τῶν πραγματικῶν, ἰδεολογικῶν καὶ μορφολογικῶν στοιχείων τῶν διδασκομένων ἔργων. Βαθυτέρα ἐξέτασις τῆς δομῆς αὐτῶν καὶ τῶν ἰδιαιτέρων μέσων καὶ τρόπων τῆς λογοτεχνικῆς ἐκφράσεως. Ἀνάλυσις καὶ χαρακτηρισμὸς τοῦ ὕφους. Χαρακτηρισμὸς τῶν διδασκομένων ἔργων καὶ κατάταξις αὐτῶν εἰς τὰ ἀντίστοιχα λογοτεχνικὰ εἴδη. Περαιτέρω ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν καλαισθητικὴν ἀνάγνωσιν τῶν πεζογραφημάτων καὶ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν ποιημάτων.

Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν Λεξικῶν, Γραμματολογίας καὶ ἄλλων βοηθημάτων, προσιτῶν εἰς τὴν πνευματικήν των ἀνάπτυξιν.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται καὶ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα: Σύντομοι καὶ οὐσιαστικαὶ πληροφορίαι περὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἔργων των, περὶ τῶν εἰδῶν τῆς πεζογραφίας καὶ τῆς ποιήσεως, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν ἑκάστου εἴδους. Ἰδιαίτεροι ἐκφραστικοὶ τρόποι κατὰ λογοτεχνικὸν εἶδος καὶ κατὰ συγγραφέα. Τὸ ὕφος, τὰ προσδιοριστικὰ στοιχεῖα του, τὰ εἴδη του. Τὸ προσωπικὸν ὕφος.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ποιημάτων θὰ γίνῃ ἐμπέδωσις τῶν διδαχθέντων περὶ νεοελληνικῆς μετρικῆς καὶ συμπλήρωσις αὐτῶν. Εἴδη στίχων μὴ διδαχθέντων (3σύλλαβος, 17σύλλαβος), ἀπώλεια μετρικοῦ τόνου, χώρισμα λέξεως, διασκελισμὸς στίχου καὶ στροφῆς (ἐλεύθερος στίχος), συστηματικὴ διδασκαλία τῆς μετρικῆς ποιημάτων σταθερᾶς μορφῆς (δίστιχον, ἐπίγραμμα, σονέττον).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί. Συνέχισις τῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις (ἀνακοινώσεις, ἀφηγήσεις, διαλογικαὶ συζητήσεις). Ἔκθεσις ἐργασιῶν εἰς συνεχῆ λόγον μὲ τὴν βοήθειαν μόνον σημειώσεων. Ἄσκησις εἰς τὴν ἀπαγγελίαν ρητορικοῦ λόγου (στάσις, ἔκφρασις, ρυθμός, τόνος καὶ χρῶμα φωνῆς κ.λ.π.). Ἄσκησις εἰς τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν ὁμαδικὴν ἀπαγγελίαν.

β) Γραπταί. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἰδεῶν ἀνὰ 15ήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισείας ἢ δύο διδακτικῶν ὡρῶν. Δέον νὰ γραφῶσι τοιαῦται ἐκθέσεις τοὐλάχιστον 10 κατὰ τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Θέματα ἐκθέσεων: ἐντυπώσεις ἐξ ἐπισκέψεων ἱστορικῶν τόπων καὶ μνημείων, ἔρχων τέχνης, τεχνικῶν ἔργων, βιομηχανιῶν, μουσείων, πόλεων κλπ. καὶ ἐκ ταξιδίων. Περιγραφαὶ καὶ χαρακτηρισμοὶ προσώπων. ὁμάδων, τάξεων, καταστάσεων, ἐνεργειῶν, χαρακτηριστικῶν τύπων κοινωνικῶν, ἐπαγγελματικῶν κλπ. Συγκριτικαὶ περιγραφαὶ καὶ χαρακτηρισμοὶ ἀντιθέτων προσώπων, ὁμάδων, γεγονότων, καταστάσεων κ.τ.τ. Περιλήψεις διδαχθέντων λογοτεχνημάτων καὶ στοιχειώδης κριτικὴ ἀνάλυσις αὐτῶν. Ταξινομήσεις διδαχθέντος ὑλικοῦ ἐκ τῶν διαφόρων μαθημάτων. Περιλήψεις καὶ ἀναλύσεις μεγάλων ἐνοτήτων διδαχθέντων ἀρχαίων κειμένων. Μικραὶ πραγματεῖαι ἐπὶ θεμάτων λαμβανομένων ἐκ τῶν διδασκομένων μαθημάτων. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀναφορῶν, αἰτήσεων, δημοσίων ἐγγράφων. Σύνθεσις μικρῶν καὶ ἁπλῶν λογοτεχνημάτων (διηγημάτων ἢ καὶ ποιημάτων). Τὰ θέματα θὰ προέρχωνται ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῆς τάξεως ἢ θὰ ὁρίζωνται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος. Δύνανται νὰ εἶναι καὶ ἀτομικὰ κατ' ἐκλογὴν ἑκάστου μαθητοῦ.

Αἱ ἐκθέσεις θὰ διορθώνωνται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος μετὰ προσοχῆς κατ' οἶκον καὶ θὰ σχολιάζωνται ἐν τῇ τάξει ἐντὸς μιᾶς διδακτικῆς ὥρας. Κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην θὰ ἐπισημαίνωνται τὰ συνήθη καὶ κοινὰ σφάλματα (πραγματικά, λογικά, συντακτικά, ὀρθογραφικά, στίξεως, κυριολεξίας, διαρθρώσεως, συνθέσεως κλπ.), πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεώς των, καὶ θὰ παρέχωνται ὁδηγίαι συνθέσεως καὶ ἐκθέσεως ἰδεῶν.

Εἰς ὅλας τὰς φάσεις τῆς περὶ τὰς ἐκθέσεις διδακτικῆς ἐργασίας θὰ καταβάλλεται ἐπίμονος προσπάθεια διὰ τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν κυριολεκτικὴν καὶ ἀκριβολόγον ἔκφρασιν, τὴν σαφῆ, σύντομον καὶ παραστατικὴν διατύπωσιν, τὴν λογικὴν διάρθρωσιν τῶν νοημάτων, τὴν ὀρθὴν σύνθεσιν. Θὰ ἐπισημαίνεται ὡς κύριος στόχος ἡ πλήρης ἁρμονία μεταξὺ περιεχομένου καὶ μορφῆς καὶ θὰ καταπολεμῆται συστηματικῶς ἡ κενολογία καὶ ἡ ἄνευ περιεχομένου γραπτὴ φλυαρία, ἥτις προδίδει ἀνεπάρκειαν διανοημάτων καὶ ἀδυναμίαν σκέψεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Γλωσσικὴ διδασκαλία ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει. Γλωσσολογικὴ ἐξέτασις καὶ ἑρμηνεία βασικῶν γλωσσικῶν φαινομένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ συναγωγὴ συμπερασμάτων ἀναφερομένων εἰς τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὴν ἐξέλιξιν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Μελέτη καὶ ἀνάλυσις τοῦ γλωσσικοῦ ὕφους ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διδασκαλίας τῶν κειμένων (εἰκόνες, μεταφοραί, σχήματα λόγου, ἁπλότης, ἀνθηρότης κλπ.).

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς Γραμματείας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, μὲ ἰδιαιτέραν παιδευτικὴν καὶ λογοτεχνικὴν ἀξίαν. Ταῦτα θὰ λαμβάνωνται ἐξ ἐγκεκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, ἐγκεκριμένων, καὶ θὰ ἀναφέρωνται εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας καὶ εἰς ὅλα τὰ εἴδη τοῦ λόγου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ θεάτρου. Ἐκ τῆς παλαιοτέρας νεοελληνικῆς γραμματείας θὰ ἐπιλεγῶσιν ἐκλεκτὰ ἀποσπάσματα ἔργων ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι καὶ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῆς Κρητικῆς λογοτεχνίας. Ἐκτενεστέρα θὰ εἶναι ἡ ἐπιλογὴ ἔργων, ἐμμέτρων καὶ πεζῶν, ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Παλαμᾶ καὶ ἐντεῦθεν. Ἐπίσης θὰ ἐπιλεγῶσιν ἐκλεκτὰ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ δημωδεστέρου λόγου τῆς τελευταίας Βυζαντινῆς περιόδου.

Μελέτη τῶν κειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' οἶκον βάσει ὁδηγιῶν τοῦ διδάσκοντος καὶ ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Βαθυτέρα ἐξέτασις τοῦ ἰδεολογικοῦ περιεχομένου. τῶν ἰδιαιτέρων ἐκφραστικῶν μέσων, τῆς τεχνοτροπίας, τοῦ ὕφους ἑκάστου διδασκομένου ἔργου. Χαρακτηρισμὸς τοῦ ἔργου καὶ κατάταξις αὐτοῦ εἰς τὸ ἀντίστοιχον λογοτεχνικὸν εἶδος. Στοιχειώδης ἐνημέρωσις τῶν μαθητῶν περὶ τοῦ θεάτρου ὡς ἰδιαιτέρου εἴδους τῆς λογοτεχνίας. Σύντομοι καὶ σαφεῖς πληροφορίαι περὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἔργων των, περὶ τῶν εἰδῶν τῆς πεζογραφίας καὶ τῆς ποιήσεως, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων τεχνοτροπιῶν καὶ σχολῶν ἐν τῇ πεζογραφίᾳ καὶ τῇ ποιήσει (κλασσικισμός, ρωμαντισμός, ρεαλισμός, νατουραλισμός, συμβολισμὸς κλπ.). Μετρικὴ ἀνάλυσις τῶν ποιημάτων. Ἐπιδράσεις τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς λογοτεχνίας εἰς τὴν νεοελληνικὴν πεζογραφίαν καὶ ποίησιν.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων κλασσικῶν ἔργων τῆς εὐρωπαϊκῆς λογοτεχνίας ἐξ εἰδικῆς ἀνθολογίας. Μελέτη τῶν κειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' οἶκον καὶ ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν κειμένων. Στοιχειώδης γραμματολογικὴ ἐνημέρωσις τῶν μαθητῶν περὶ τῶν ἔργων τούτων καὶ σύγκρισις αὐτῶν πρὸς διδαχθέντα ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ ἔργα.

Συνέχισις τῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὴν καλαισθητικὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν. Ἐπίσης συνέχισις τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν εἰς τὴν χρῆσιν Λεξικῶν, Γραμματολογίας,

βοηθημάτων. Καθοδήγησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν αὐτενεργὸν μελέτην κατ' οἶκον λογοτεχνικῶν ἔργων.

Γ'. Γραμματολογία—Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν συγγραφέων, τῶν εἰδῶν τῆς ποιήσεως καὶ τῆς πεζογραφίας, τῶν τεχνοτροπιῶν, τῶν Σχολῶν κλπ. Κατὰ τὸ δεύτερον τετράμηνον συστηματικὴ διδασκαλία συνοπτικῆς ἱστορίας τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος μὲ ἀναφορὰν εἰς χαρακτηριστικὰ ἔργα ἑκάστης περιόδου καὶ ἑκάστου λογοτεχνικοῦ εἴδους. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν ποιημάτων ἀνακεφαλαίωσις καὶ ἐμπέδωσις τῶν διδαχθέντων στοιχείων μετρικῆς καὶ συμπλήρωσις αὐτῶν (ὠδή, μπαλλάντα, ἀλφάβητοι, ἀκροστιχίδες).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί: ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Μύησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τέχνην τῆς διαλέξεως. Μικραὶ διαλέξεις μαθητῶν.

β) Γραπταί: γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἀνὰ 15θήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον ἐναλλάξ. Δέον νὰ γραφῶσι 10 τοὐλάχιστον ἐκθέσεις κατὰ τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Θέματα τῶν ἐκθέσεων: ἀνάλογα πρὸς τὰ θέματα τῆς προηγουμένης τάξεως μὲ διεύρυνσιν τοῦ κύκλου αὐτῶν ὡς ἀκολούθως:

Κριτικὴ ἀνάλυσις διδαχθέντων ἔργων τῆς ἀρχαίας καὶ νέας λογοτεχνίας.

Περιγραφὴ μνημείων καὶ μεγάλων τεχνικῶν ἔργων μετὰ προσωπικῶν σκέψεων καὶ κρίσεων.

Αἰσθητικὴ ἀνάλυσις ἔργων τέχνης.

Χαρακτηρισμοὶ καὶ συγκρίσεις ἱστορικῶν προσωπικοτήτων, βιογραφίαι.

Συγκρίσεις καὶ χαρακτηρισμοὶ ἱστορικῶν γεγονότων καὶ καταστάσεων, ἐποχῶν, θεσμῶν, ἔργων τέχνης κλπ.

Μικραὶ πραγματεῖαι καὶ μελέται ἐπὶ θεμάτων ποικίλου περιεχομένου.

Ἀνάπτυξις ἐννοιῶν, γνωμικῶν, ἀποφθεγμάτων.

Ἀνάπτυξις παροιμιῶν καὶ παροιμιακῶν φράσεων.

Ἀνάπτυξις χωρίων πεζῶν κειμένων καὶ στίχων ἢ στροφῶν ποιημάτων.

Σύνθεσις ὁμιλιῶν, διαλέξεων, πανηγυρικῶν λόγων.

Σύνθεσις λογοτεχνημάτων, πεζῶν καὶ ἐμμέτρων

Γενικῶς τὰ θέματα τῶν ἐκθέσεων τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ ἔχωσιν οὐσιαστικὸν περιεχόμενον, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ κινῆται ἡ σκέψις τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἀσκῶνται οὗτοι εἰς τὴν λογικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἔκθεσιν διανοημάτων.

Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Ἐπίμονος προσπάθεια καὶ εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς κενολογίας καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὀρθὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἔκθεσιν τῶν διανοημάτων των, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Γλωσσικὴ διδασκαλία, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, καὶ ἐπιπροσθέτως: Ἀνάλυσις τοῦ ρητορικοῦ ὕφους. Ἐπισκόπησις τῆς ἐξελίξεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι σήμερον. Ἡ ἀδιάλειπτος ἑνότης αὐτῆς. Αἱ δύο μορφαὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἡ Δημοτικὴ καὶ ἡ Καθαρεύουσα. Ἱστορικὴ προέλευσις καὶ ἐξέλιξις ἑκατέρας τούτων. Αἱ ἰδιαίτεραι ἐκφραστικαὶ ἰδιότητες ἑκάστης καὶ οἱ πνευματικοὶ τομεῖς, τοὺς ὁποίους καλύπτει ἑκατέρα τούτων. Ἡ ἱστορικὴ ὀρθογραφία. Ἡ γλωσσικὴ ὁμοιομορφία εἰς τὸν γραπτὸν λόγον.

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ὁλοκλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας δι' ἀναγνώσεως καὶ ἑρμηνείας ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων εὐρυτέρας συνθέσεως καὶ ἀνωτέρας λογοτεχνικῆς ἀξίας ἐκ καταλλήλου συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, ἐγκεκριμένων.

Συστηματικὴ εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μελέτην τοῦ θεάτρου, ὡς ἰδιαιτέρου λογοτεχνικοῦ εἴδους. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς θεατρικῆς τέχνης εἰς τὴν νεοελληνικὴν γραμματείαν. Τὰ εἴδη τῶν θεατρικῶν ἔργων. Τὰ βασικὰ γνωρίσματα ἑκάστου εἴδους. Τὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ θεατρικοῦ ἔργου (ὑπόθεσις, πλοκή, πρόσωπα, σκηνικὴ οἰκονομία, διάλογος κλπ.). Ἐπιδράσεις τῆς ἀρχαίας δραματικῆς τέχνης καὶ τοῦ νεωτέρου εὐρωπαϊκοῦ θεάτρου εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου. Αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ οἱ παράγοντες αὐτῶν. (ἔργον, θέατρον, ἠθοποιοί, σκηνοθέτης, σκηνογράφος κλπ.).

Ἡ νεωτέρα πεζογραφία. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα καὶ τάσεις αὐτῆς. Ἐπιδράσεις ἐπ' αὐτῆς. Ἡ νεωτέρα ποίησις. Χαρακτηριστικὰ αὐτῆς. Σύγκρισις πρὸς τὴν ποίησιν τῆς παραδόσεως καὶ οὐσιώδεις διαφοραί. Ἐπιδράσεις ἐπ' αὐτῆς.

Μελέτη τῶν κειμένων κατ' οἶκον καὶ ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Εὐρυτέρα χρῆσις βοηθημάτων. Τὸ βάρος τῆς διδακτικῆς ἐργασίας θὰ μετατοπίζεται εἰς τὴν κατ' οἶκον μελέτην, ὥστε ἡ ἐν τῷ σχολείῳ ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία νὰ προσλαμβάνῃ ἐλεγκτικὸν χαρακτῆρα καὶ νὰ διεξάγεται μὲ γοργὸν ρυθμόν. Μόνον οὕτω θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ περισσότερα καὶ ὁλόκληρα ἔργα τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας. Βαθυτέρα ἐξέτασις τῆς δομῆς τοῦ λόγου καὶ τοῦ προσωπικοῦ ὕφους. Ὁ ρητορικὸς λόγος. Συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν τεχνοτροπιῶν καὶ τῶν Σχολῶν. Πλουσιώτερα καὶ οὐσιαστικώτερα τὰ γραμματολογικὰ στοιχεῖα.

Μελέτη κατ' οἶκον καὶ ταχύρρυθμος ἐν τῷ σχολείῳ ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων κλασσικῶν ἔργων τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, ἐξ εἰδικῆς ἐγκεκριμένης ἀνθολογίας (Γαλλία, Ἰταλία, Ἱσπανία, Ἀγγλία, Γερμανία, Σκανδιναυία, Ρωσία, Ἀμερική). Ἰδεολογικὸν περιεχόμενον καὶ μορφολογικὰ στοιχεῖα τῶν ἔργων τούτων. Σύγκρισις πρὸς ἀντίστοιχα γνωστὰ εἰς τοὺς μαθητὰς ἔργα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Γραπταὶ ἐργασίαι τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῶν ἔργων τούτων. Διδασκαλία ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀπαραιτήτων γραμματολογικῶν στοιχείων.

Μελέτη κατ' οἶκον ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τοῦ παγκοσμίου κλασσικοῦ θεάτρου, γραπταὶ ἐργασίαι τῶν μαθητῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ σχετικαὶ ἀνακοινώσεις ἐν τῇ τάξει. Ἀνάγνωσις καὶ ταχύρρυθμος ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία ἑνὸς τοὐλάχιστον τοιούτου ἔργου ἐν τῇ τάξει. Διδασκαλία ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀπαραιτήτων γραμματολογικῶν στοιχείων. Ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δράματος ἐπὶ τῆς νεωτέρας δραματικῆς τέχνης. Ὁ Σαίξπηρ, ὁ Γκαῖτε, ὁ Σίλλερ, ὁ Κορνήλιος, ὁ Ρακίνας, ὁ Μολιέρος, ὁ Ἴψεν, ὁ Χάουπτμαν, ὡς θεατρικοὶ συγγραφεῖς. Σύγκρισις τούτων πρὸς τοὺς δραματικοὺς ποιητὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Γ'. Γραμματολογία—Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται ἐπ' εὐκαιρίᾳ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν συγγραφέων, τῶν λογοτεχνικῶν εἰδῶν, τῶν τεχνοτροπιῶν, τῶν Σχολῶν κλπ., ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Ἀνακεφαλαίωσις καὶ ὁλοκλήρωσις τῆς διδασκαλίας συνοπτικῆς ἱστορίας τῆς ἐξελίξεως τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, ὡς συνέχεια τῆς σχετικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Συστηματικὴ διδασκαλία στοιχείων τῆς ἱστορίας τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας μὲ ἀναφορὰν εἰς ἀντιπροσωπευτικὰς περιόδους, συγγραφεῖς καὶ ἔργα τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας (Γαλλία, Ἰταλία, Ἱσπανία, Ἀγγλία, Γερμανία, Σκανδιναυία, Ρωσία, Ἀμερική).

Οὕτως ἐνημερωμένοι οἱ μαθηταὶ θὰ δύνανται νὰ ἐπιλέγωσι πρὸς μελέτην μετ' ἐπιγνώσεως ἔργα μὲ μορφωτικὸν περιεχόμενον καὶ πραγματικὴν λογοτεχνικὴν ἀξίαν καὶ νὰ ἀποφεύγωσι τὰ προχειρογραφήματα τῆς λογοτεχνικῆς ἐπικαιρότητος.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διδασκαλίας ποιημάτων, ἀνασκόπησις καὶ ἐμπέδωσις τῆς διδαχθείσης ὕλης ἐκ τῆς Μετρικῆς. Στοιχειώ-

δης ἔκθεσις διαφορῶν τῆς μετρικῆς τῆς ποιήσεως τῆς παραδόσεως καὶ τῆς μετρικῆς τῆς νεωτάτης ποιήσεως.

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί: Ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, ἰδίᾳ δὲ πραγματεῖαι, μικραὶ ὁμιλίαι, διαλέξεις, πανηγυρικοὶ λόγοι.

β) Γραπταί: Γραφὴ ἐκθέσεων ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον μὲ θέματα ποικίλου (οὐσιαστικοῦ) περιεχομένου, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Εἰσηγήσεις, ἀνακοινώσεις, πραγματεῖαι, μελέται, μονογραφίαι, μικραὶ διαλέξεις κλπ. Συστηματικὴ προσπάθεια νὰ ἀποφεύγεται ἡ κενολογία, ἡ προχειρολογία, ἡ κοινολογία, τὸ δημοσιογραφικὸν ὕφος, καὶ νὰ καλλιεργῆται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀκριβολογία, ἡ κυριολεξία, ἡ σαφήνεια, ἡ πυκνότης τοῦ λόγου, ἡ λογικὴ διάρθρωσις, ἡ γλωσσικὴ ὁμοιομορφία, ἡ κριτικὴ σκέψις, ὁ προσωπικὸς στοχασμός, τὸ προσωπικὸν ὕφος. Εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς ρητορικῆς τέχνης διὰ τῆς διδασκαλίας καταλλήλων προτύπων καὶ τῆς γραφῆς ρητορικῶν γυμνασμάτων.

Συστηματικὴ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ)

1. Σκοπός.

Γενικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἶναι ἡ ἐνεργητικὴ—δημιουργικὴ βίωσις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν κλασσικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ λόγου, τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιῶν καὶ τῶν ἀνθρωποπλαστικῶν δυνάμεων τῶν ἀποκρυσταλλωμένων εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀρχαίου λόγου, καὶ ἡ ὑποβοήθησις τοῦ μαθητοῦ διὰ τῆς βιώσεως ταύτης νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ὁλοκληρωμένην ἠθικήν, πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν προσωπικότητα, ἱκανὴν νὰ ἐνταχθῇ, νὰ ζήσῃ καὶ νὰ δράσῃ δημιουργικῶς ἐντὸς τῆς πολιτικῆς καὶ πολιτιστικῆς κοινότητος τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους (Σκοπὸς παιδευτικός, ἀνθρωπιστικὸς — ἐθνικός).

Εἰδικώτερον διὰ τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκονται καὶ ἐπιτυγχάνονται οἱ ἀκόλουθοι μερικοὶ σκοποί, οἱ ὁποῖοι συντείνουν καὶ συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ γενικοῦ τελικοῦ σκοποῦ:

α) Ἡ κατάρτισις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ κατανοῶσιν εὐχερῶς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας συγγραφεῖς διὰ λελογισμένης χρήσεως βοηθημάτων. Διὰ τῆς γλωσσικῆς ταύτης καταρτίσεως τῶν μαθητῶν καθίσταται ἀρτιωτέρα ἡ γλωσσικὴ ἱκανότης αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης εἴς τε τὸν προφορικὸν καὶ τὸν γραπτὸν λόγον, διότι, ὡς γνωστόν, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι μία τῶν τελειοτέρων ὑπὸ ἔποψιν ἐκφραστικῆς δυνάμεως γλωσσῶν καὶ ἀποτελεῖ τὰς ῥίζας καὶ τὴν πηγὴν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Διὰ τῆς τοιαύτης γλωσσικῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν ἐξυψοῦνται παραλλήλως καὶ αἱ νοητικαὶ λειτουργίαι αὐτῶν καὶ καλλιεργεῖται ἡ σκέψις των. Ἐπὶ τούτοις ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι μόνον φορεὺς ἀξιῶν, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἀξίαν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, διὸ ἡ γνῶσις καὶ ἡ βίωσις αὐτῆς πειθαρχεῖ τὸ πνεῦμα καὶ ἀσκεῖ γενικωτέραν παιδευτικὴν ἐπίδρασιν (Σκοπὸς γλωσσικός, εἰδολογικός, παιδευτικός).

β) Διὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων κειμένων ἑρμηνευτικῆς ἐργασίας ἐπιτυγχάνεται ἡ μύησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τέχνην τῆς ἑρμηνείας γενικώτερον καὶ καθίστανται οὗτοι ἱκανοὶ νὰ εἰσδύουν εἰς τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον κρύπτεται ὑπὸ τὰ ἐκφραστικὰ σύμβολα, νὰ κατανοοῦν καὶ νὰ ἑρμηνεύουν τὰ δημιουργήματα τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης, νὰ ἑρμηνεύουν καὶ νὰ ἀναβιοῦν τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰ κλασσικὰ ἔργα βιώματα. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ ἐργασία τῆς ἑρμηνείας ἀσκεῖται οὐχὶ παθητικῶς ἢ μονομερῶς διὰ μιᾶς μόνον ψυχικῆς λειτουργίας, ἀλλὰ δι' ἐνεργητικῆς συμμετοχῆς ὅλων τῶν ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων, διὰ τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων κειμένων ἐργασίας ἐπιτυγχάνεται ὄχι μόνον ἐξύψωσις τῶν νοητικῶν λειτουργιῶν τοῦ μαθητοῦ, ἀλλὰ καὶ γενικωτέρα πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ καλλιέργεια αὐτοῦ, ἥτις παραμένει ὡς μόνιμον παιδευτικὸν ἀποτέλεσμα (Σκοπὸς εἰδολογικὸς — παιδευτικός).

γ) Διὰ τῆς γνωριμίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν θαυμαστῶν ἐπιτευγμάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς πολιτικῆς δράσεως καὶ τῆς πολιτιστικῆς δημιουργίας, διὰ τῆς προβολῆς τῆς δράσεως καὶ τῆς θυσίας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μεγάλων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς ὑπὸ τῶν μαθητῶν συνειδητοποιήσεως τῆς μεγίστης πνευματικῆς εἰσφορᾶς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὴν θεμελίωσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σημερινοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἀναπτύσσονται καὶ καλλιεργοῦνται εἰς τοὺς μαθητὰς ὄχι μόνον συναισθήματα ἐθνικῆς ὑπερηφανείας διὰ τοὺς ἐνδόξους προγόνους, ἀλλὰ καὶ ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, τῶν ἀπορρεουσῶν ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐθνικῆς κληρονομίας, διά τε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Οὕτω καλλιεργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ἱστορικὴ μνήμη (Σκοπὸς ἐθνικὸς—φρονηματιστικός).

δ) Διὰ τῆς προβολῆς εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ ἀνθρώπου—πολίτου, ὅπως τὸν συνέλαβον διὰ τοῦ πνεύματός των καὶ τὸν ἐπραγματοποίησαν εἰς τὸν δημόσιον βίον των οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν καλυτέρων ὑποδειγμάτων καὶ κατὰ τὸν ἀποδοτικώτερον τρόπον ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ τῶν μαθητῶν (Σκοπὸς πολιτικὸς—φρονηματιστικός).

ε) Διὰ τῆς διδασκαλίας ἀνυπερβλήτων προτύπων ὑπὸ ἔποψιν περιεχομένου, δομῆς καὶ μορφῆς εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῆς Λογοτεχνίας καὶ διὰ τῆς γνωριμίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ἀπαραμίλλων ἔργων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης, ἐπιτυγχάνεται ἡ αἰσθητικὴ καὶ ἡ λογοτεχνικὴ ἀγωγὴ τῶν μαθητῶν καὶ καλλιεργεῖται τὸ διαφέρον καὶ ἡ ἀγάπη αὐτῶν πρὸς τὸ ὡραῖον καὶ εἰδικώτερον πρὸς τὴν Λογοτεχνίαν, ἀρχαίαν καὶ νέαν, ἑλληνικὴν καὶ ξένην (αἰσθητικὴ—λογοτεχνικὴ ἀγωγή).

στ) Διὰ τῆς ἀναβιώσεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν κλασσικῶν συγγραμμάτων, τῶν ἀποκρυσταλλωμένων εἰς τὰ κλασσικὰ κείμενα ἀνθρωπιστικῶν ἀξιῶν καὶ ἀνθρωποπλαστικῶν δυνάμεων, διευρύνεται ὁ πνευματικὸς ὁρίζων τῶν μαθητῶν καὶ ἐξυψοῦται τὸ πνεῦμα των, καλλιεργοῦνται αἱ ἰδιαίτεραι ἰδιότητες τῆς ψυχῆς των ἀναπτύσσονται ἐν ἁρμονίᾳ ὅλαι αἱ ψυχοφυσικαὶ ἰδιότητες καὶ δυνάμεις των, ὑψοῦται ὁ νοῦς, ἐξευγενίζεται τὸ ἦθος, διαπλάσσεται ὁ χαρακτήρ, ἀναπτύσσεται καὶ μορφοῦται ἡ προσωπικότης των (ἀνθρωπιστικὴ μόρφωσις, ἀνθρωπιστικὴ παιδεία).

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία περικοπῶν ἐξ ἐγκεκριμένου Ἀνθολογίου ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων κλασσικῶν καὶ μετακλασσικῶν. Σημειοῦνται ἐνδεικτικῶς τὰ ἔργα καὶ οἱ συγγραφεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων δύναται νὰ συντεθῇ τὸν Ἀνθολόγιον: Λυσίας, Ξενοφῶν, Αἰσώπειοι μῦθοι, Στρατηγήματα Πολυαίνου, Βιβλιοθήκη Ἀπολλοδώρου, Ποικίλη Ἱστορία Αἰλιανοῦ, Νεκρικοὶ διάλογοι καὶ Ἐνύπνιον Λουκιανοῦ, Ἀποφθέγματα Πλουτάρχου.

Τῆς διδασκαλίας ἑκάστου συγγραφέως ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου θὰ προηγῆται στοιχειώδης εἰσαγωγὴ περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ περὶ τοῦ ἑρμηνευομένου ἔργου του.

β) Γραμματική. Βάσει λημμάτων ἐκ τῶν διδασκομένων περικοπῶν τοῦ Ἀνθολογίου συστηματικὴ διδασκαλία τῶν κυριωτέρων γραμματικῶν φαινομένων τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου ἐκ τοῦ φθογγολογικοῦ καὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς μέχρι τῆς συζυγίας τῶν εἰς -ω ρημάτων (βαρυτόνων καὶ συνηρημένων). Φθογγολογικόν: φθόγγοι, γράμματα, δίφθογγοι, συλλαβαί, συλλαβισμός, πνεύματα καὶ τόνοι, κανόνες τονισμοῦ, ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις, σημεῖα στίξεως καὶ ἄλλα σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, πάθη φθόγγων (φωνη-

έντων, διφθόγγων, συμφώνων). Τυπικόν: μέρη τοῦ λόγου. πτώσεις, γένος, ἀριθμός. κλίσις, ἄρθρον, οὐσιαστικά. Α', Β', Γ' κλίσις οὐσιαστικῶν, ἐπίθετα καὶ κλίσις αὐτῶν, ἀνώμαλα ἐπίθετα, ἀνώμαλα οὐσιαστικά, ἀττικόκλιτα οὐσιαστικά, παραθετικὰ (ὁμαλὰ—ἀνώμαλα), ἐπιρρήματα καὶ παραθετικὰ ἐπιρρημάτων, ἀντωνυμίαι, ἀριθμητικά, ρήματα, βαρύτονα ρήματα φωνηεντόληκτα, βοηθητικὰ ρήματα, κλίσις μετοχῶν, βαρύτονα ρήματα εἰς -ω συμφωνόληκτα, συνηρημένα ρήματα.

Ἡ διδασκαλία δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν διάταξιν τῆς ὕλης ἀλλὰ παιδαγωγικὴν πορείαν ἐκ τῶν ἁπλουστέρων πρὸς τὰ συνθετώτερα, ἐκ τῶν εὐκολωτέρων πρὸς τὰ δυσκολώτερα. Εἰδικώτερον τὸ φθογγολογικὸν θὰ διδαχθῇ, ἀφοῦ προχωρήσῃ ἀρκούντως ἡ διδασκαλία τοῦ τυπικοῦ. Ἡ διδασκαλία τῶν ρημάτων θὰ χωρῇ παραλλήλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου.

γ) Συντακτικόν. Βάσει τῶν διδασκομένων περικοπῶν τοῦ Ἀνθολογίου διδασκαλία κατὰ τρόπον πρακτικὸν τῶν ἁπλουστέρων φαινομένων τῆς ἀττικῆς συντάξεως (πρότασις καὶ ὅροι τῆς προτάσεως· κύριαι καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις· κατὰ παράταξιν καὶ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων· τὸ ἀπαρέμφατον· ἡ μετοχή· τὸ ὑποκείμενον τοῦ ρήματος, τοῦ ἀπαρεμφάτου, τῆς μετοχῆς· ἀντικείμενον: ἡ δοτική, ἡ γενική, ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἀντικείμενον καὶ πτωτικὸς προσδιορισμός· δυνητικὴ ὁριστικὴ καὶ δυνητικὴ εὐκτική).

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἑρμηνεία νοεῖται ἡ πρώτη θεώρησις τῆς περικοπῆς διὰ τῆς ἀναγνώσεως, ἡ ἀπόδοσις εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν τῆς σημασίας τῶν ἀγνώστων λέξεων καὶ φράσεων, ἡ πραγματολογικὴ ἑρμηνεία μόνον ὅπου παρίσταται ἀνάγκη διὰ τὴν κατανόησιν, ἡ μετάφρασις εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικήν, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ περιεχομένου καὶ ἡ διατύπωσις αὐτοῦ εἰς περίληψιν. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ θὰ δίδεται εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν πρὸς ὀρθὴν ἄρθρωσιν, καλὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἔκφρασιν.

Ἡ διδασκαλία τῶν γραμματικῶν φαινομένων θὰ ἀφορμᾶται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν παραδειγμάτων καὶ θὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν γραμματικῶν φαινομένων καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν ἀντιστοίχων κανόνων (ἐπαγωγικὴ μέθοδος). Μετὰ τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διδασκαλίαν διὰ τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου, θὰ χρησιμοποιῆται καὶ ἡ παραγωγικὴ μέθοδος ὡς οἰκονομικωτέρα, ὅπου εἶναι δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις αὐτῆς ἐκ τῆς φύσεως τῆς διδασκομένης ὕλης.

Ἡ διδασκαλία τῶν συντακτικῶν φαινομένων θὰ ἔχῃ πρακτικὸν χαρακτῆρα.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς θὰ γίνεται ἀναφορὰ καὶ συσχετισμὸς πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ὅπου τοῦτο καθίσταται δυνατὸν ἐκ τῆς φύσεως τῆς διδασκομένης ὕλης καὶ ἐκ τῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῶν γραμματικῶν φαινομένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν (προφορικαὶ καὶ γραπταὶ) πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῆς διδασκομένης ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογίου αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἀπαραίτητοι. Μεταξὺ τούτων ἡ ἀπομνημόνευσις τοῦ ἀρχαίου λεξιλογίου καὶ ἡ μεταφορὰ λέξεων, φράσεων, προτάσεων καὶ μικρῶν περιόδων ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ ἀντιστρόφως, κατ' ἀρχὰς μὲν προφορικῶς, ἔπειτα δέ, μετὰ τὴν σχετικὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν, καὶ γραπτῶς.

Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τῆς Γραμματικῆς.

Διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνωνται λήμματα καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν φρασιολογίαν, ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς μαθητὰς ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν των ζωήν· π.χ. πάντων καὶ πασῶν ... εἰρήνη ὑμῖν... τοῖς ἱερεῦσι, τοῖς βασιλεῦσι... παράσχου Κύριε, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, μεθ' ἡμῶν γενοῦ, θοῦ Κύριε, εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια... κλπ.

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία, ὡς ἀνωτέρω, θὰ γίνεται καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Β'. 1) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ραψωδιῶν τῆς Ὀδυσσείας τοῦ Ὁμήρου ἐκ δοκίμου ἐγκεκριμένης μεταφράσεως πρὸς ἄμεσον εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν ποίησιν τοῦ Ὁμήρου. Θὰ προηγηθῇ σύντομος εἰσαγωγὴ περὶ τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς Ὀδυσσείας.

2) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Ἱστοριῶν τοῦ Ἡροδότου.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὧραι 3.

α) Γραμματική: Συστηματικὴ διδασκαλία τῆς ὑπολοίπου ὕλης τῆς Γραμματικῆς τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐτυμολογικοῦ, βάσει λημμάτων λαμβανομένων ἐκ τῶν ἀντιστοίχων περικοπῶν τοῦ Ἀνθολογίου τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, διδασκομένων μὲ λίαν γοργὸν ρυθμὸν (ἀνάγνωσις, ἄμεσος κατανόησις καὶ περιληπτικὴ ἀπόδοσις περιεχομένου, ἐπισήμανσις σχετικῶν λημμάτων).

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν φαινομένων δύναται νὰ ἐφαρμόζηται καὶ ἡ παραγωγική, ἡ ἀναλογικὴ καὶ ἡ κατασκευαστικὴ μέθοδος καὶ νὰ γίνεται συσχετισμὸς καὶ σύγκρισις πρὸς τὰ ἀντίστοιχα γραμματικὰ φαινόμενα τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, τὰ ὁποῖα γνωρίζουν ἤδη οἱ μαθηταὶ ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς καθαρευούσης εἰς τὴν Α' τάξιν.

Ποικίλαι γλωσσικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἀλλὰ συνθετώτεραι.

β) Συντακτικόν: Διδασκαλία κατὰ τρόπον πρακτικὸν συντακτικῶν φαινομένων, ἡ γνῶσις τῶν ὁποίων εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐν τῇ τάξει ἑρμηνείαν συγγραφέων (ἐν συνεχείᾳ τῆς ἐν τῇ Α' τάξει σχετικῆς διδακτικῆς ἐργασίας). Σημειοῦνται ἐνδεικτικῶς τὰ διδακτέα συντακτικὰ φαινόμενα: Συμφωνία τῶν ὅρων τῆς προτάσεως, ὀνοματικοὶ καὶ ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί, σύνταξις παραθετικῶν, ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί, σύνταξις τῶν κυριωτέρων προθέσεων, γενικὴ ἀπόλυτος, ἀπρόσωπα ρήματα, ἡ χρῆσις τῆς Εὐκτικῆς.

Β'. Διδασκαλία κειμένων (συγγραφέων). Ὧραι 3.

α) Εἰσαγωγὴ περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ξενοφῶντος, ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τῶν ὁμαλωτέρων καὶ εὐκολωτέρων κεφαλαίων τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος. Διὰ τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐργασίας βαθυτέρα ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου πρὸς πλήρη κατανόησιν καὶ βίωσιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου ἑρμηνευτικὴ ἐργασία θὰ συμπληροῦται δι' ἀναγνώσεως γλαφυρῶν περιλήψεων ἢ μεταφράσεως τῶν μὴ ἑρμηνευομένων κεφαλαίων οὕτως, ὥστε κατὰ τὸ τέλος τῆς διδασκαλίας τοῦ ἔργου νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ πλήρη καὶ σαφῆ εἰκόνα τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου ὡς ἱστορικῆς συγγραφῆς (κατὰ τὸ Α' τετράμηνον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία περικοπῶν τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος (κατὰ τὸ Β' τετράμηνον).

Ἡ ἐπὶ τῶν κειμένων ἑρμηνευτικὴ ἐργασία θὰ συμπληροῦται μὲ ποικίλας γλωσσικὰς ἀσκήσεις, σκοπούσας εἰς τὴν ἀσφαλῆ κατάρτισιν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

γ) Μετὰ κατάλληλον εἰσαγωγὴν ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ραψωδιῶν τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου ἐκ δοκίμου μεταφράσεως.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ τῶν συγγραφῶν τοῦ Πλουτάρχου τῶν βίων τοῦ Λυκούργου, τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Περικλέους ἐκ γλαφυρᾶς φιλολογικῆς μεταφράσεως.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὧραι 2.

α) Γραμματική. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων καὶ ἀδυναμιῶν τῶν μαθητῶν ἐν τῇ γνώσει τῶν γραμματικῶν φαινομένων τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου ἐπανεξέ-

τασις τῶν σχετικῶν φαινομένων τῆς Γραμματικῆς καὶ ἀσκήσεις ἐμπεδώσεως αὐτῶν. Σύγκρισις ἀντιστοίχων γραμματικῶν φαινομένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἀρχαίας καὶ σχετικαὶ ἀσκήσεις, ἰδίως ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ, ὡς καὶ γλωσσολογικὴ ἑρμηνεία ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων, πρὸς συνειδητοποίησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἀδιαλείπτου συνεχείας καὶ ἑνότητος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

β) Συντακτικόν. Συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων ἐκ τῶν διδαχθέντων πρακτικῶς εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις ἐπὶ τῇ βάσει καταλλήλων παραδειγμάτων, λαμβανομένων ἐξ ἠρμηνευμένων ἀττικῶν συγγραφέων. Προσπάθεια πρὸς βαθυτέραν ἑρμηνείαν ἐνίων συντακτικῶν φαινομένων. Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς δομῆς τοῦ ἀρχαίου ἀττικοῦ λόγου καὶ κατάδειξις τῆς ἀξίας αὐτοῦ διὰ τὴν λογικὴν καὶ καλλιεπῆ παράστασιν τῶν νοημάτων.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Συντακτικοῦ θὰ ἀφορμᾶται ἐκ τῶν παραδειγμάτων καὶ διὰ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν καὶ τῆς παρατηρήσεως θὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν διαπίστωσιν τῶν συντακτικῶν φαινομένων, τὴν ἑρμηνείαν αὐτῶν καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν ἀντιστοίχων κανόνων.

Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδασκομένων συντακτικῶν φαινομένων εἶναι ἀπαραίτητοι. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι: μεταφορὰ φράσεων, προτάσεων, περιόδων καὶ χωρίων ὁλοκλήρων ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ ἐκ τοῦ νέου εἰς τὸ ἀρχαῖον, προφορικῶς καὶ γραπτῶς, μετατροπὴ περιόδων δι' ἀλλαγῆς τοῦ προσώπου τῶν ρημάτων, διὰ μεταβολῆς τῆς συντάξεως ἀπὸ ἐνεργητικῆς εἰς παθητικὴν καὶ τἀνάπαλιν κλπ.

Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τοῦ Συντακτικοῦ.

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων).

Ὧραι 4.

1. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία περικοπῶν ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀρχαίων ἑλλήνων συγγραφέων, κλασσικῶν καὶ μετακλασσικῶν κατὰ τὸ Α' τετράμηνον. (Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης, Ξενοφῶν, Διόδωρος Σικελιώτης, Πλούταρχος, Ἀρριανός, Πολύβιος, Στράβων, Παυσανίας).

Τῆς διδασκαλίας ἑκάστης περικοπῆς θὰ προηγῆται σύντομος εἰσαγωγὴ περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἔργων του. Ἡ ἑρμηνευτικὴ ἐργασία θὰ συμπληροῦται μὲ ἀνάγνωσιν ἐκτενῶν, σαφῶν καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων τοῦ ἑρμηνευομένου ἔργου. Κατὰ τὰ τελευταῖα μαθήματα θὰ γίνῃ συνθετικὴ θεώρησις τῶν διδαχθέντων ἱστορικῶν συγγραφέων, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ σαφῆ εἰκόνα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστοριογραφίας καὶ τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν αὐτῆς συγγραφέων.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἑνὸς τοὐλάχιστον ἐκ τῶν μικρῶν δικανικῶν λόγων τοῦ Λυσίου (π.χ. ὑπὲρ Ἀδυνάτου, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία, περὶ Σηκοῦ, ὑπὲρ Μαντιθέου κλπ.) καὶ ἑνὸς τοὐλάχιστον ἐκ τῶν μικροτέρων συμβουλευτικῶν ἢ ἐπιδεικτικῶν λόγων τοῦ Ἰσοκράτους (πρὸς Δημόνικον, πρὸς Νικοκλέα, Εὐαγόρας, Περὶ εἰρήνης κλπ.) κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐργασίας ἐπὶ ἑκάστου λόγου θὰ γίνῃ συνολικὴ θεώρησις τοῦ λόγου πρὸς σχηματισμὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν πλήρους καὶ σαφοῦς εἰκόνος τῆς ἐπιχειρηματολογίας, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ ρητορικοῦ ὕφους καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν τοῦ λόγου. Συνολικὴ θεώρησις τῶν διδαχθέντων ρητορικῶν λόγων, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ σαφῆ εἰκόνα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ρητορικῆς καὶ τῶν κυριωτέρων ἐκπροσώπων αὐτῆς.

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ γλαφυρᾶς φιλολογικῆς μεταφράσεως τοῦ Πανηγυρικοῦ τοῦ Ἰσοκράτους ἢ τῆς ἐν Αὐλίδι Ἰφιγενείας τοῦ Εὐριπίδου κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

Ἡ ἑρμηνευτικὴ ἐν τῇ τάξει ἐργασία θὰ σκοπῇ εἰς τὴν πλήρη ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησιν καὶ βίωσιν τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν διδασκομένων συγγραφέων, ὡς καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ λόγου (ἐννοιολογικὴ σαφήνεια, ἀκρίβεια καὶ πληρότης, παραστατικότης καὶ ἐποπτικότης, γλαφυρότης, συντομία, πυκνότης κλπ), ὅσον τοῦτο καθίσταται δυνατὸν ἐκ τῆς ἀντιληπτικότητος καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης. Θὰ συμπληροῦται δὲ ἡ ἑρμηνευτικὴ ἐργασία μὲ ποικίλας γλωσσικὰς ἀσκήσεις, ἀποβλεπούσας εἰς τὴν ἐπαρκῆ κατάρτισιν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν εὐχερῆ κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου λόγου. (Ὡς ἐν τῇ Β' τάξει καὶ ἐπὶ πλέον ἀπόδοσις τῆς περιλήψεως τῶν ἑρμηνευομένων ἑνοτήτων εἰς τὴν ἀρχαίαν, μετάφρασις ὀλιγοστίχου κειμένου τῆς ἁπλῆς καθαρευούσης εἰς τὴν ἀρχαίαν).

2. Γραμματολογία. Συμπλήρωσις, ἐπέκτασις καὶ ταξινόμησις τῶν γραμματολογικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν συγγραφέων, ὥστε νὰ σχηματίσουν οἱ μαθηταὶ σύντομον καὶ περιεκτικὴν εἰκόνα τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας.

ΤΑΞΕΙΣ Α', Β', Γ'.

Εἰσαγωγὴ εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν κόσμον.

Ἀνάγνωσις ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἀφηγημάτων ἀναφερομένων εἰς τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐξ εἰδικοῦ ἐγκεκριμένου σχολικοῦ βιβλίου πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κόσμον. Τὰ ἀφηγήματα ταῦτα θὰ παρουσιάζωσι κατὰ τρόπον ἁπλοῦν καὶ γλαφυρόν, ὥστε νὰ εἶναι εὐχάριστα ἀναγνώσματα, εἰκόνας καὶ σκηνὰς ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Σπαρτιατῶν. Διὰ τῶν ἀναγνωσμάτων τούτων προπαρασκευάζονται οἱ μαθηταὶ ὑπὸ ἔποψιν ψυχολογικὴν καὶ πραγματολογικὴν διὰ τὴν κατανόησιν τῶν διδασκομένων ἀρχαίων συγγραφέων. Τὸ σχετικὸν βιβλίον πρέπει νὰ κοσμῆται διὰ καταλλήλων εἰκόνων (ἐνδεικτικῶς σημειοῦνται κεφάλαιά τινα: Ὁ ὁμηρικὸς κόσμος, οἱ θεοί, οἱ ἥρωες, οἱ βασιλεῖς, ἡ κοινωνικὴ ζωή. Αἱ Ἀθῆναι, οἱ Ἀθηναῖοι πολῖται, οἱ μέτοικοι, οἱ δοῦλοι, οἱ ἄρχοντες, ἡ βουλή, ὁ Ἄρειος Πάγος, ἡ Πνύξ, ἡ Ἡλιαία, αἱ παλαῖστραι, τὰ γυμναστήρια, τὰ Παναθήναια, τὸ θέατρον καὶ ἡ διδασκαλία δραμάτων, ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νέων, οἱ ἔφηβοι καὶ ὁ ὅρκος των, ἡ Ἀκρόπολις, ὁ Κεραμεικός, τὰ δημόσια κτίρια, ἡ κατοικία, ἡ ἐνδυμασία κλπ. Ἡ Σπάρτη, οἱ Σπαρτιᾶται πολῖται, οἱ περίοικοι, οἱ εἵλωτες, οἱ ἄρχοντες, οἱ βασιλεῖς, ἡ γερουσία, οἱ ἔφοροι, ἡ ἀνατροφὴ τῶν νέων, ἡ στρατιωτικὴ ἀγωγὴ κλπ. Αἱ κυριώτεραι τῶν ἄλλων πόλεων καὶ ἡ ζωὴ εἰς αὐτάς. Αἱ πανελλήνιοι ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις, τὰ μαντεῖα, τὰ θεραπευτήρια, οἱ ἑπτὰ σοφοὶ κλπ. κλπ.).

Τὸ βιβλίον τοῦτο θὰ χρησιμοποιῆται καὶ διὰ τὰς τρεῖς τάξεις, δι' ἑκάστην δὲ τάξιν θὰ ἐπιλέγωνται τὰ κατάλληλα δι' αὐτὴν κεφάλαια.

Πρὸς ἐξοικονόμησιν χρόνου θὰ μελετῶσιν οἱ μαθηταὶ κατ' οἶκον ἓν ἢ πλείονα κεφάλαια κατὰ μάθημα καὶ ἐν τῷ σχολείῳ θὰ γίνεται σχολιασμὸς καὶ ἀνάγνωσις τμημάτων, ἢ καὶ ὁλική, ἀναλόγως τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ διατιθεμένου χρόνου.

ΤΑΞΙΣ Δ'. (Ὧραι 7 ἑβδομαδιαίως).

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. (Ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

α) Συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Συντακτικοῦ, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδασκομένων συντακτικῶν φαινομένων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τοῦ Συντακτικοῦ.

β) Ποικίλαι λεκτικαὶ ἀσκήσεις πρὸς πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδαχθέντων γλωσσικῶν φαινομένων.

Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν κειμένων τῆς Ἰωνικῆς διαλέκτου διδασκαλία τῶν ἰδιοτυπιῶν τῆς διαλέκτου ταύτης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἀττικήν.

Γενικῶς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ συστηματικὴ καὶ οὐσιαστικὴ γλωσσικὴ διδασκαλία, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ μυηθοῦν εἰς τὴν δομὴν τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ νὰ δύνανται νὰ κατανοοῦν τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς διὰ λελογισμένης χρήσεως βοηθημάτων.

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων). Ὧραι 5 ἑβδομαδιαίως.

1. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία περικοπῶν τοῦ Περὶ τοῦ στεφάνου λόγου τοῦ Δημοσθένους ἢ ἑνὸς Ὀλυνθιακοῦ καὶ ἑνὸς Φιλιππικοῦ τοῦ αὐτοῦ ῥήτορος κατὰ τὸ Α' τετράμηνον. Τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐργασίας θὰ προηγηθῇ κατάλληλος εἰσαγωγή, ἀναγκαίας διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ λόγου. (Ὧραι 3) (1).

Γλωσσική, πραγματική, νοηματική, λογική καὶ αἰσθητική ἐπεξεργασία τῶν ἑρμηνευομένων ἑνοτήτων πρὸς πλήρη κατανόησιν καὶ βίωσιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου καὶ τῶν μορφολογικῶν στοιχείων αὐτῶν.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐργασίας, συνολικὴ θεώρησις τοῦ λόγου πρὸς σχηματισμὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν πλήρους καὶ σαφοῦς ἀντιλήψεως περὶ τῆς ἐπιχειρηματολογίας, τῆς διαρθρώσεως, τοῦ ὕφους καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν αὐτοῦ.

Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Ἰσοκράτης ὡς πολιτικοὶ καὶ ῥήτορες. Σύγκρισις τῶν μέχρι τοῦδε διδαχθέντων ῥητόρων πρὸς συναγωγὴν συμπερασμάτων διὰ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ῥητορικήν, τὰ εἴδη αὐτῆς καὶ τοὺς κυριωτέρους ἐκπροσώπους ἑκάστου εἴδους: Ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσοκράτης, ὁ Δημοσθένης, ὡς ῥήτορες· ὁ κανὼν τῶν ἀττικῶν ῥητόρων.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία περικοπῶν κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου, ἐξαιρουμένων τῶν δημηγοριῶν, κατὰ τὸ Β' τετράμηνον. Γλωσσική, πραγματική, νοηματική, λογική καὶ αἰσθητική ἐπεξεργασία τῶν ἑρμηνευομένων ἑνοτήτων ὡς ἀνωτέρω. Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίαν δι' ἀναγνώσεως καὶ ἑρμηνείας ἐκτενῶν, σαφῶν καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων τῶν μὴ ἑρμηνευομένων ἑνοτήτων. Μύησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἱστορικὴν τέχνην τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὸ προσωπικὸν ὕφος τοῦ λόγου του. Σύγκρισις τοῦ Θουκυδίδου πρὸς τοὺς λοιποὺς διδαχθέντας ἱστορικοὺς συγγραφεῖς. Συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τῆς ἱστοριογραφίας. (Ὧραι 3).

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ῥαψῳδιῶν τῆς Ὀδυσσείας καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος (Α' τετράμηνον ὧραι 2, Β' τετράμηνον ὥρα 1). Γλωσσική, πραγματική, νοηματική, λογική καὶ αἰσθηματική ἐπεξεργασία τῶν ἑρμηνευομένων ἑνοτήτων. Τὰ πρόσωπα, ὁ ὁμηρικὸς πολιτισμός, ἡ γλῶσσα τοῦ Ὁμήρου. Καταρτισμὸς ὁμηρικοῦ λεξιλογίου. Ταξινόμησις τῶν στοιχείων τοῦ ὁμηρικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐποπτικότης τῶν λέξεων, τῶν ἐκφράσεων, τῶν εἰκόνων τοῦ Ὁμήρου· τὸ ὁμηρικὸν μέτρον. Μύησις τῶν μαθητῶν εἰς τὰ παιδευτικὰ στοιχεῖα καὶ τὴν ὅλην ποιητικὴν ἀξίαν τοῦ Ὁμήρου. Ὀδύσσεια, τὸ ἔπος τοῦ νόστου τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Λεωκράτους λόγου τοῦ Λυκούργου ἐκ δοκίμου φιλολογικῆς μεταφράσεως κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

2. Γραμματολογία. Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ τὰ ἀπαραίτητα κατὰ περίπτωσιν στοιχεῖα ἐκ τῆς Γραμματολογίας.

ΤΑΞΙΣ Ε'. (Ὧραι 7 ἑβδομαδιαίως).

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος. α) Ἐπ' εὐκαιρίᾳ διαπιστουμένων ἐλλείψεων καὶ ἀδυναμιῶν τῶν μαθητῶν συμπλήρωσις τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας διὰ ποικίλων ἀσκήσεων. Ἐπίμονος προσπάθεια διὰ τὸν πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν. Σύγκρισις Ἰωνικῆς καὶ Ἀττικῆς διαλέκτου, γλωσσολογικὴ ἑρμηνεία τῶν κυριωτέρων γλωσσικῶν φαινομένων. Συγκρίσεις γλωσσικῶν φαινομένων (γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν) πρὸς ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς νέας Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς, γνωστὰ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκ τῆς ἀντιστοίχου διδασκαλίας, ἔτι δὲ συγκρίσεις πρὸς γνωστὰ εἰς τοὺς μαθητὰς γλωσσικὰ φαινόμενα τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικῆς, ἐφ' ὅσον ὁ διδάσκων γνωρίζει καλῶς τὰς γλώσσας ταύτας. Εἰδικὴ προσπάθεια διὰ τὴν πλήρη κατανόησιν καὶ τὴν ἀφομοίωσιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἰδιαιτέρας δομῆς τοῦ ἀρχαίου λόγου, ὥστε νὰ ἀποκτήσουν οὗτοι τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα τοῦ ἀρχαίου λόγου ἀκουστικῶς καὶ ὀπτικῶς.

β) Θεματογραφία: Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν περικοπῶν ἐξ ἀδιδάκτων κειμένων τοῦ πεζοῦ ἀττικοῦ λόγου, ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν καὶ μεταφορά των εἰς τὴν Νέαν Ἑλληνικήν. Αἱ περικοπαὶ αὗται πρέπει νὰ ἔχωσιν αὐτοτελὲς νόημα καὶ νὰ προσφέρωνται διὰ τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου λόγου. Ἀσκήσεις μεταφορᾶς περικοπῶν ἁπλῶν νεοελληνικῶν κειμένων τῆς καθαρευούσης εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν. Γυμνάσματα τῶν μαθητῶν διὰ τὴν σύνταξιν μικρῶν ἐκθέσεων καὶ ἐπιστολῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων). Ὧραι 5 ἑβδομαδιαίως.

1. α) Μετὰ κατάλληλον εἰσαγωγὴν εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος, ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ Κρίτωνος κατὰ τὸ Α' δίμηνον (ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως). Γλωσσική, πραγματική, νοηματική, λογική καὶ αἰσθητική ἐπεξεργασία, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν ταύτην καὶ εἰς τὴν τελικὴν φάσιν αὐτῆς θὰ ὁδηγοῦνται οἱ μαθηταὶ καὶ πέρα τοῦ πραγματικοῦ περιεχομένου εἰς τὴν κατανόησιν καὶ βίωσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου ἑκάστης ἑνότητος. Πρὸς τοῦτο αἱ ἑνότητες θὰ προσφέρωνται κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς συνολικότητος καὶ ἀναλόγως τοῦ φιλοσοφικοῦ των περιεχομένου. Μετὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἑνοτήτων θὰ γίνῃ συνολικὴ θεώρησις τοῦ διαλόγου, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ ἀκριβῆ ἀντίληψιν τῆς ἐξελικτικῆς πορείας τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως ἐν τῷ διαλόγῳ, τοῦ ἤθους τῶν διαλεγομένων προσώπων, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ διαλόγου, τῆς λογοτεχνικῆς χάριτος αὐτοῦ. Μικραὶ πραγματεῖαι τῶν μαθητῶν ἀναπτύσσουσαι φιλοσοφικὰς σκέψεις καὶ διδάγματα ἐκ τοῦ διαλόγου· χαρακτηρισμὸς τῶν προσώπων, ἰδίᾳ τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Κρίτωνος κατ' ἀντιπαραβολήν.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία μιᾶς δημηγορίας τοῦ Θουκυδίδου ἐκ τῶν ἁπλουστέρων κατὰ τὸ Β' δίμηνον καὶ μετὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κρίτωνος, (3 ὧραι ἑβδομαδιαίως). Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῆς, ὡς ἀνωτέρω. Κατανόησις καὶ χαρακτηρισμὸς τῆς ἰδιομορφίας (ἰδιοτυπίας) τῶν δημηγοριῶν τοῦ Θουκυδίδου ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς λόγους τῶν ῥητόρων καὶ τὴν ἱστορικὴν ἀφήγησιν τῶν ἱστορικῶν συγγραφέων.

γ) Μετὰ περιεκτικὴν ἀλλὰ σαφῆ εἰσαγωγὴν εἰς τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ἀρχαῖον δρᾶμα καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία μιᾶς τραγῳδίας τοῦ Εὐριπίδου (Ἰφιγένεια ἡ ἐν Αὐλίδι, Ἰφιγένεια ἡ ἐν Ταύροις, Τρῳάδες) κατὰ τὸ Β' τετράμηνον, (3 ὧραι ἑβδομαδιαίως). Γλωσσική, πραγματική, νοηματική, λογική καὶ αἰσθητική ἐπεξεργασία κατὰ ἑνότητας, ὡς ἀνωτέρω κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κρίτωνος, μὲ προσαρμογὴν εἰς τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τοῦ δράματος. Αἱ ἑνότητες θὰ καθορίζωνται βάσει τῆς δραματικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἔργου.

Κατὰ τὴν ἑρμηνευτικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἑνοτήτων, ψυχολογία τῶν προσώπων, ἑρμηνεία τῶν δραματικῶν καταστάσεων, παρακολούθησις καὶ κατανόησις τῆς οἰκονομίας τοῦ δράματος, τῆς σκηνικῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ. Στοιχειώδης εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μετρικὴν κατασκευὴν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ δράματος καὶ ἄσκησις αὐτῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν διαλογικῶν μερῶν. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐπεξεργασίας ὅλων τῶν ἑνοτήτων συνολικὴ θεώρησις τοῦ δράματος πρὸς πλήρη κατανόησιν τοῦ μύθου καὶ τῆς πλοκῆς αὐτοῦ, τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὸ δρᾶμα, τῶν μερῶν αὐτοῦ, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς του, τῶν δραματικῶν συγκρού-

(1) Κατὰ τὸ Α' τετράμηνον τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1969-1970 θὰ διδαχθῇ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ὁ κατὰ Λεωκράτους λόγος τοῦ Λυκούργου ἀντὶ τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους.

σεων, τῶν δραματικῶν προσώπων καὶ καταστάσεων, τῆς σκηνικῆς οἰκονομίας, τοῦ ἰδεολογικοῦ του περιεχομένου, τῶν δραματικῶν ἐν γένει στοιχείων, τῆς ποιητικῆς του ἀξίας. Τελικὸς σκοπὸς τῆς ὅλης ἑρμηνευτικῆς ἐργασίας πρέπει νὰ εἶναι ἡ κατανόησις καὶ βίωσις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς δραματικῆς οὐσίας τοῦ ἔργου.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τῆς Ἰλιάδος (ἐπὶ μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος). Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία καὶ ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀδυσσείας.

Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν. Ὁμηρικὴ γλῶσσα καὶ ὁμηρικὴ γραμματική.

Ἡ Ἰλιὰς ὡς τὸ ἔπος τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἀνασκόπησις τῶν διδαχθέντων περὶ Ὁμήρου καὶ ὁμηρικῶν ἐπῶν. Ὁ Ὅμηρος, ὁ ὁμηρικὸς πολιτισμός. Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ὡς ἀπεικόνισις τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τοῦ ψυχικοῦ κόσμου γενικώτερον τῶν Ἑλλήνων. Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ἐν συγκρίσει πρὸς μεταγενέστερα καὶ νεώτερα ἔπη. Τὰ παιδευτικὰ στοιχεῖα καὶ ἡ ποιητικὴ ἀξία τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν. Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ὡς ἀνυπέρβλητα πρότυπα τοῦ εἴδους. Ἡ ἐπίδρασις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς τὴν μεταγενεστέραν καὶ τὴν νεωτέραν λογοτεχνίαν. Ἡ ἐπίδρασις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας καὶ δὴ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν πλαστικήν.

ε) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τῆς Ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος (ἐπὶ μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου τῆς ἑνότητος ἐκ τῆς μεταφράσεως, θὰ γίνεται προσεκτικὴ κατ' ἔννοιαν ἀνάγνωσις τοῦ πρωτοτύπου κειμένου πρὸς ἄμεσον εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ πνευματικὸν περιεχόμενον τῆς ἑνότητος. Μετὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς διδασκαλίας ταύτης συμπεράσματα: Ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ξενοφῶν ὡς μαθηταὶ τοῦ Σωκράτους καὶ πηγαὶ διὰ τὴν γνῶσιν τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ. Ὁ Σωκράτης καὶ οἱ σοφισταί.

2. Γ ρ α μ μ α τ ο λ ο γ ί α. Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ τὰ ἀπαραίτητα κατὰ περίπτωσιν γραμματολογικὰ στοιχεῖα.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'. (Ὧραι 8 ἑβδομαδιαίως).

Α'. Γ λ ω σ σ ι κ ὴ δ ι δ α σ κ α λ ί α. (Ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος). Γλωσσικὴ διδασκαλία ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ θεματογραφία, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Ἐξέτασις τῶν ἰδιοτυπιῶν τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διαλέκτων ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διδασκαλίας ἀντιστοίχων κειμένων. Σχετικαὶ συγκρίσεις καὶ γλωσσολογικὴ ἑρμηνεία. Μετατροπὴ λέξεων, φράσεων, περιόδων, ἑνοτήτων τῶν ἄλλων διαλέκτων εἰς τὴν Ἀττικήν. Περισσότερον συστηματικὴ ἡ θεματογραφία.

Β'. Ἑ ρ μ η ν ε ί α κ ε ι μ έ ν ω ν (σ υ γ γ ρ α φ έ ω ν). (Ὧραι 6 ἑβδομαδιαίως).

1. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία μιᾶς τραγῳδίας τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὸ Α' τετράμηνον (Ἀντιγόνη, Οἰδίπους Τύραννος, Φιλοκτήτης), ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως. Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία κατὰ ἑνότητας καὶ συνολικὴ θεώρησις τῆς τραγῳδίας, ὡς εἰς τὴν Ε' τάξιν κατὰ τὴν διδασκαλίαν δράματος τοῦ Εὐριπίδου. Ἡ γλωσσικὴ μορφὴ τῶν χορικῶν καὶ τῶν διαλογικῶν μερῶν. Μετρικὴ ἀνάλυσις τοῦ δράματος καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν διαλογικῶν μερῶν. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν διδαχθέντων περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ἀρχαίου δράματος, τῶν εἰδῶν αὐτοῦ, τῆς διδασκαλίας του, τῶν στοιχείων του, τῶν ἐκπροσώπων ἑκάστου εἴδους. Ἐμβάθυνσις εἰς τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου δράματος, τὴν δραματικὴν καὶ ποιητικὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Σύγκρισις τῶν δύο τραγικῶν ποιητῶν, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, καὶ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς δραματικῆς τέχνης ἑκατέρου. Ἀνάλυσις τοῦ ὁρισμοῦ τῆς τραγῳδίας κατ' Ἀριστοτέλη. Ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου δράματος εἰς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας καὶ δὴ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν πλαστικήν. Ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου δράματος εἰς τὴν νεωτέραν δραματουργίαν. Δράματα τῶν νεωτέρων χρόνων κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων. Ἀνάγνωσις ἑνὸς ἀντιπροσωπευτικοῦ τούτων ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' οἶκον καὶ σύγκρισις πρὸς τὸ ἀρχαῖον δρᾶμα βάσει καὶ τῶν γνωστῶν εἰς τοὺς μαθητὰς περὶ τοῦ νεωτέρου δράματος ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν Νέων Ἑλληνικῶν.

Μικραὶ πραγματεῖαι τῶν μαθητῶν ἐπὶ θεμάτων τοῦ ἀρχαίου δράματος.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ παρὰ Θουκυδίδῃ Ἐπιταφίου τοῦ Περικλέους, μετὰ κατάλληλον εἰσαγωγήν, κατὰ τὸ Γ' δίμηνον (ὧραι 4 ἑβδομαδιαίως). Γλωσσική, πραγματική, νοηματική, λογική καὶ αἰσθητική ἐπεξεργασία τῶν ἑνοτήτων. Συνολικὴ θεώρησις τῆς δημηγορίας. Ἰδεολογικὸν περιεχόμενον τῆς δημηγορίας. Ἀθῆναι καὶ Σπάρτη, ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος ἐν αὐταῖς. Πολιτικὴ κοσμοθεωρία καὶ πολιτικὴ πρᾶξις εἰς ἑκατέραν τούτων. Συγκρίσεις πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῆς πολιτικῆς ὀργανώσεως κατὰ τοὺς νεωτέρους καὶ νεωτάτους χρόνους. Ὁ ἄνθρωπος — πολίτης τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ ἄτομον — πολίτης τῶν νεωτέρων χρόνων. Τὸ ὕφος τῆς δημηγορίας. Ἀντιστοιχία περιεχομένου καὶ ὕφους. Διδάγματα καὶ βιώματα πολιτικῆς ἀγωγῆς ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς δημηγορίας.

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τῶν κυριωτέρων κεφαλαίων ἑνὸς τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος (Πρωταγόρας, Γοργίας, Φαίδων, Μενέξενος, Μένων) καὶ συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ δι' ἀναγνώσεως καὶ ἑρμηνείας τῶν ὑπολοίπων κεφαλαίων ἐκ δοκίμου μεταφράσεως, κατὰ τὸ τελευταῖον δίμηνον (ὧραι 4 ἑβδομαδιαίως).

Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία κατὰ ἑνότητας, συνολικὴ θεώρησις τοῦ διαλόγου, σχετικαὶ ἐργασίαι τῶν μαθητῶν, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κρίτωνος. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν διδαχθέντων περὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν ἔργων του. Ὁ Πλάτων ὡς φιλόσοφος καὶ λογοτέχνης. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλοσοφία.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως. Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία ἑκάστου ποιήματος πρὸς κατανόησιν καὶ βίωσιν τῆς ποιητικῆς του οὐσίας, τοῦ λυρισμοῦ του. Διαστολὴ τῆς λυρικῆς ποιήσεως ἀπὸ τῆς ἐπικῆς καὶ διάκρισις τῶν εἰδῶν τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως. Οἱ σπουδαιότεροι ἐκπρόσωποι ἑκάστου εἴδους. Σύγκρισις τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως πρὸς τὴν νεωτέραν, ἑλληνικὴν καὶ ξένην, καὶ προσδιορισμὸς τῶν ὁμοιοτήτων καὶ τῶν διαφορῶν. Τὸ μέλος εἰς τὴν ἀρχαίαν λυρικὴν ποίησιν. Ἐπίδρασις τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν τῶν Ρωμαίων (ὧραι 2 κατὰ τὸ Α' τετράμηνον καὶ 1 κατὰ τὸ δεύτερον).

ε) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τῶν Περσῶν τοῦ Αἰσχύλου καὶ ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Βατράχων τοῦ Ἀριστοφάνους κατὰ τὸ Α' τετράμηνον (ὥρα 1).

στ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους (Ἠθικὰ Νικομάχεια κ.λ.π.) κατὰ τὸ Β' τετράμηνον (ὥρα μία).

2. Γ ρ α μ μ α τ ο λ ο γ ί α.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται, κατὰ περίπτωσιν, καὶ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα.

Ἡ ἑρμηνευτικὴ ἐργασία θὰ σκοπῇ εἰς τὴν πλήρη ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησιν καὶ βίωσιν τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ λόγου τῶν διδασκομένων κειμένων. Πρὸς τοῦτο τὰ κείμενα θὰ προσφέρωνται κατὰ πλήρεις ἑνότητας, χωρὶς τὸν τεμαχισμὸν εἰς μικρὰ τμήματα, ἡ δὲ ἑρμηνευτικὴ ἐπ' αὐτῶν ἐργασία θὰ διεξάγεται μὲ γοργὸν ρυθμὸν ὥστε ἡ διδασκαλία ἑκάστης ἑνότητος νὰ ὁλοκληρούται ἐντὸς τῆς διδακτικῆς ὥρας ἢ τοῦ διδακτικοῦ διώρου. Θὰ συμπληρούται δὲ ἡ ἑρμηνευτικὴ ἐργασία μὲ ποικίλας γλωσσικὰς ἀσκήσεις πρὸς ἐπαρκῆ κατάρτισιν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου λόγου. Συστηματικὴ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν λεξικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν βοηθημάτων. Μεθοδικὴ καθοδήγησις αὐτῶν εἰς τὴν μεταφραστικὴν τῶν κειμένων ἐργασίαν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀκαταλλήλων (σχολικῶν) μεταφράσεων, ἡ χρῆσις τῶν ὁποίων παρεμποδίζει τὴν αὐτενεργὸν ἑρμηνευτικὴν ἐργασίαν καὶ δυσκολεύει τὴν μύησιν εἰς τὸ πνευματικὸν περιεχόμενον τῶν κειμένων.

Ἡ ἐξέτασις δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τυποποιημένην μορφὴν

τῆς ἀποδόσεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν μεμαθημένων διὰ μηχανικῆς μνήμης, ἀλλὰ νὰ ἀποτελῇ ἀνασύνθεσιν τῶν μεμαθημένων εἰς νέας μορφὰς διὰ πνευματικῆς αὐτενεργείας τῶν μαθητῶν.

Ὁ διδάσκων ὀφείλει νὰ ἔχῃ προγραμματίσει τὴν διδακτικὴν ἐργασίαν του, νὰ εἶναι ἀπολύτως ἐνήμερος τῶν ὁδηγιῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς τοῦ μαθήματος καὶ νὰ προσέρχεται πάντοτε καλῶς προπαρασκευασμένος τόσον ὡς πρὸς τὴν διδακτέαν ὕλην, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν μεθόδευσιν τῆς διδασκαλίας του κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Παιδαγωγικῆς.

Ἡ ἀπαίτησις περὶ αὐτενεργείας τῶν μαθητῶν δύναται κάλλιστα νὰ ἱκανοποιηθῇ κατὰ τὴν ἑρμηνευτικὴν ἐργασίαν, μετὰ τὴν μύησιν τῶν μαθητῶν εἰς αὐτήν, τῆς ὅλης διδακτικῆς ἐργασίας διεξαγομένης ὑπὸ τῶν μαθητῶν, τοῦ διδάσκοντος δὲ περιοριζομένου εἰς καθοδήγησιν, ἔλεγχον καὶ συμπληρώσεις.

Ἡ ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων δέον νὰ ἔχῃ ὡς κατακλεῖδα τὴν ἀνθρωπιστικὴν ἑρμηνείαν, δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται ἡ βίωσις τῶν ἀποκρυσταλλωμένων εἰς τὰ κλασσικὰ κείμενα ἀξιῶν.

Ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων κειμένων ἐκ μεταφράσεων εἰς τὸν ἀνώτερον κύκλον θὰ γίνεται ἐξ εἰδικῆς σχολικῆς ἐκδόσεως, ἡ ὁποία θὰ περιλαμβάνῃ ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν σελίδος τὸ ἀρχαῖον κείμενον καὶ κάτωθι αὐτοῦ ὀλίγας ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις, ἐπὶ τῆς ἄλλης δὲ σελίδος τὴν μετάφρασιν.

ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Σκοπός.

Τελικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας εἶναι ἡ καλλιέργεια τῆς ἱστορικῆς σκέψεως τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ κατανοοῦν τὰ ἱστορικὰ γεγονότα κατὰ τὴν χρονικὴν διαδοχὴν καὶ ἀλληλουχίαν αὐτῶν, ἐν τῇ συναφείᾳ καὶ τῇ ἀλληλεξαρτήσει των, καὶ νὰ ἑρμηνεύουν αὐτά, νὰ δύνανται νὰ κατανοοῦν, νὰ ἑρμηνεύουν καὶ νὰ ζοῦν (νὰ ἔχουν προσωπικὰ βιώματα) τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν, τὸ ἱστορικὸν γίγνεσθαι, διὰ τῆς κατανοήσεως δέ, τῆς ἑρμηνείας καὶ τῆς ἀναβιώσεως τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος νὰ ἀντλοῦν ἐξ αὐτοῦ διδάγματα διὰ τὸ παρόν. Δηλαδὴ κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον πρέπει ὁ μαθητὴς νὰ δύναται νὰ αἰσθανθῇ καὶ νὰ κατανοήσῃ δι' ὅλου τοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ δυναμικοῦ του ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἁπλῶς ἓν βιολογικὸν ὄν, ἀλλ' εἶναι ὂν ἱστορικόν, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν συναίσθησιν τῆς προσωπικῆς του εὐθύνης διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἱστορικοῦ ὄντος.

Εἰδικώτερον διὰ τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας ἐπιδιώκονται καὶ ἐπιτυγχάνονται τὰ ἀκόλουθα παιδευτικὰ ἀποτελέσματα:

α) διὰ τῶν προσφερομένων ἱστορικῶν γνώσεων καὶ διὰ τῆς κριτικῆς καὶ βιωματικῆς ἐπεξεργασίας αὐτῶν καλλιεργοῦνται αἱ ψυχικαὶ καὶ πνευματικαὶ ἱκανότητες τοῦ μαθητοῦ καὶ δημιουργοῦνται εἰς αὐτὸν προσωπικὰ βιώματα.

β) διὰ τῆς προβολῆς τῶν ἀξιολόγων ἐπιτευγμάτων τῶν προσωπικοτήτων τῆς ἱστορίας καὶ καταλλήλων ἱστορικῶν παραδειγμάτων, ὁδηγεῖται ὁ μαθητὴς εἰς αὐτογνωσίαν, ἀναπτύσσεται ἡ κοινωνικότης του καὶ δημιουργεῖται εἰς αὐτὸν ἡ διάθεσις προσωπικῆς εἰσφορᾶς του ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ, ἤτοι φρονηματίζεται ὁ μαθητής.

γ) διὰ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰς ἀξίας τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ ὡς πνευματικῶν δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἀποκτᾷ ὁ μαθητὴς ἀξιολογικὴν εὐαισθησίαν καὶ καθίσταται ἱκανὸς νὰ ἐκτιμᾷ μὲ ἀντικειμενικότητα τὰς ἀξίας τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ παγκοσμίου.

δ) διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας γνωρίζει ὁ μαθητὴς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους μας διὰ μέσου τῶν αἰώνων, γνωρίζει τοὺς ἀγῶνας, τὰς περιπετείας, τοὺς κινδύνους, τοὺς ἡρωϊσμούς, τὰς θυσίας, τὰ κατορθώματα, οὕτω δὲ αἰσθάνεται ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς συνδεδεμένος πρὸς τὸ Ἔθνος του καὶ καλλιεργεῖται τὸ ἐθνικόν του φρόνημα.

ε) διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους μας καὶ τῆς συναγωγῆς ἐξ αὐτῆς διδαγμάτων ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀγωγὴ τῶν μαθητῶν ὡς μελλόντων πολιτῶν.

στ) διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας τῶν ἄλλων λαῶν γνωρίζει ὁ μαθητὴς τὴν ἱστορικὴν ζωὴν αὐτῶν, τὴν ψυχικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἰδιοσυστασίαν των, συνειδητοποιεῖ ὅτι ἡ ἱστορικὴ ζωὴ τῶν λαῶν ἐξελίσσεται μὲ ἀλληλοεξάρτησιν καὶ ἀλληλοεπιδράσεις, οὕτω δὲ καταπολεμεῖται ἡ μισαλλοδοξία καὶ καλλιεργεῖται ἡ διάθεσις πρὸς διεθνῆ κατανόησιν καὶ συνεργασίαν.

ζ) διὰ τῆς κατανοήσεως καὶ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος βοηθεῖται ὁ μαθητὴς εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ παρόντος καὶ εἰς τὴν ὁμαλὴν προσαρμογήν του πρὸς τὸ κοινωνικόν, τὸ πολιτικόν, τὸ ἐθνικὸν καὶ τὸ πολιτιστικὸν περιβάλλον καὶ παρακινεῖται πρὸς δημιουργικὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν τελουμένην ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ ἐργασίαν διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ παρόντος καὶ τὴν προετοιμασίαν τοῦ μέλλοντος.

η) διὰ τῆς κατανοήσεως τοῦ ἱστορικοῦ βίου γνωρίζει καὶ κατανοεῖ καλύτερον ὁ μαθητὴς τὸν δημιουργὸν καὶ φορέα τοῦ ἱστορικοῦ βίου, τὸν ἄνθρωπον, καὶ συνδέεται στενώτερον δι' ἀγάπης πρὸς αὐτόν.

θ) διὰ τῆς προβολῆς τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ ἀνθρώπου προβάλλονται εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ μαθητοῦ αἱ μεγάλαι δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου πρὸς κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς φύσεως, πρὸς αὐτοβελτίωσιν, πρὸς πνευματικὴν δημιουργίαν, οὕτω δὲ καλλιεργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς αἰσιοδοξία καὶ αὐτοπεποίθησις καὶ διευρύνεται ὁ ὁρίζων πρὸς δημιουργικὴν ἐλευθερίαν.

Οὕτω νοούμενον καὶ διδασκόμενον τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας καθίσταται μάθημα κατ' ἐξοχὴν φρονηματιστικὸν καὶ ἀνθρωπιστικόν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων (146 π.Χ.). Σύντομος ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν. Σύντομος Ρωμαϊκὴ ἱστορία.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΥΛΗΣ.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Σκοπὸς καὶ ὑποκείμενον τῆς ἱστορίας. Διαίρεσις τῆς ἱστορίας εἰς μεγάλας ἱστορικὰς περιόδους (ἀρχαία ἱστορία, μεσαιωνικὴ ἱστορία, ἱστορία νεωτέρων καὶ νεωτάτων χρόνων). Πηγαὶ τῆς Ἱστορίας. Παιδευτικὴ χρησιμότης τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας.

Ὁ ἑλληνικὸς χῶρος. Ἠπειρωτικὴ Ἑλλάς, Νῆσοι, Μεσόγειος. Παράγοντες ἐπικοινωνίας καὶ ἀπομονώσεως. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ γεωγραφικοῦ παράγοντος εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων. Διαίρεσις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἱστορίας εἰς ἱστορικὰς περιόδους.

II. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὰς ἐποχὰς τοῦ λίθου καὶ τοῦ χαλκοῦ.
Ὁ Αἰγαῖος πολιτισμός. Κρήτη, Κυκλάδες, Μυκῆναι.
Ἡ καταγωγὴ τῶν Ἑλλήνων.
Ἡ ἐγκατάστασις τῶν πρώτων Ἑλληνικῶν φύλων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον.
Ἡ Κρήτη.
Ἡ ἀκμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.
Ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς.
Ὁ ἑλληνικὸς ἀποικισμός.
Ἡ παρακμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.
Πηγαὶ διὰ τὴν περίοδον ταύτην (μνημεῖα-γραφή).

III. ΟΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΛΑΟΙ.

Αἴγυπτος, Αἰγύπτιοι, Αἰγυπτιακὸς πολιτισμός.
Ἡ Μεσοποταμία: χώρα, λαοί, κράτη, πολιτισμοί (Σουμέριοι, Βαβυλώνιοι, Ἀσσύριοι).
Οἱ Ἑβραῖοι.
Οἱ Φοίνικες.

Μῆδοι καὶ Πέρσαι.
Μ. Ἀσία, Χετταῖοι.

IV. ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Γεωμετρικὴ περίοδος.
Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος.
Εὐρυτέρα ἀποικιακὴ ἐξάπλωσις.
Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων.
Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.
Αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἀρχαϊκὴν περίοδον. Ἡ Σπάρτη — Αἱ Ἀθῆναι, ἡ ὀργάνωσις τοῦ δημοσίου βίου, ἡ νομοθεσία (Δράκων — Σόλων).
Ὁ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἑλληνισμός.
Αἱ Ἀθῆναι περὶ τὸ τέλος τοῦ ΣΤ' αἰῶνος (Πεισίστρατος, Πεισιστρατίδαι, Κλεισθένης).
Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν ἀρχαϊκὴν περίοδον (θρησκεία, γλῶσσα, δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, τέχνη, γράμματα).
Παράγοντες τῆς ἐθνικῆς καὶ πνευματικῆς ἑνότητος τῶν Ἑλλήνων.
Πηγαὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην περίοδον.

V. ΟΙ ΚΛΑΣΣΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (Ε' καὶ Δ' αἰὼν π.Χ.).

Α'. Μηδικά.

Ἡ Ἑλλὰς καὶ οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΣΤ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' αἰῶνος.
Ἕλληνες καὶ βάρβαροι.
Οἱ Ἕλληνες τῆς Ἰωνίας.
Τὸ Περσικὸν κράτος.
Οἱ Μηδικοὶ πόλεμοι (αἴτια, ἀφορμαί, πρώτη φάσις, δευτέρα φάσις, ἡγετικαὶ προσωπικότητες τῶν Ἑλλήνων, κοσμοϊστορικῆς σημασίας μάχαι κλπ.).
Συμπεράσματα ἐκ τῶν Περσικῶν πολέμων.
Οἱ Ἕλληνες τῆς Δύσεως καὶ ἡ κατ' αὐτῶν ἐπίθεσις τῶν Καρχηδονίων.

Β'. Ἡ λαμπρὰ πεντηκονταετία τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους.
Σπάρτη καὶ Ἀθῆναι. Ἡ ἄνοδος τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Ἀθηναϊκὴ ἡγεμονία.
Ἡ Διοίκησις τοῦ Περικλέους καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας (ἀρχαί, θεσμοί, κοινωνία, οἰκονομία κλπ.).

Γ'. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

Αἴτια καὶ ἀφορμαί. Ἀντίπαλοι παρατάξεις. Αἱ κύριαι φάσεις τῆς διεξαγωγῆς του. Τὸ τέλος του. Ἡ ἧττα καὶ ἡ πτῶσις τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἐπίδρασις τῆς δημαγωγίας εἰς τὴν ἧτταν καὶ τὴν πτῶσιν τῶν Ἀθηνῶν.
Συμπεράσματα καὶ διδάγματα περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.
Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα. Ἡ θρησκεία, ἡ γλῶσσα, ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι, τὰ γράμματα.
Αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Περικλῆς. Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Περικλέους.

Δ'. Ἡ ἡγεμονία τῆς Σπάρτης.

Αἱ Ἀθῆναι μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.
Ἡ ἄνοδος τῆς Σπάρτης.
Ὁ μετὰ τῆς Περσίας πόλεμος.
Ὁ Κορινθιακὸς πόλεμος.
Ἡ Ἀνταλκίδειος Εἰρήνη.
Ἡ δευτέρα Ἀθηναϊκὴ συμμαχία.

Ε'. Ἡ ἡγεμονία τῶν Θηβῶν.

Πελοπίδας καὶ Ἐπαμεινώνδας, ἡ μάχη τῶν Λεύκτρων, ἡ ἐν Μαντινείᾳ μάχη.
Ἡ παρακμὴ τῶν πόλεων τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος. Αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Δύσεως καὶ οἱ πόλεμοι αὐτῶν πρὸς τοὺς Καρχηδονίους.
Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα. Ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι, τὰ γράμματα.
Πηγαὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν περίοδον τῶν κλασσικῶν χρόνων.

VI. Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ.

Ἡ Μακεδονία καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς Μακεδονίας.
Φίλιππος ὁ Β' καὶ αἱ πόλεις τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος (ἱερὸς πόλεμος, μάχη Χαιρωνείας, Ἀθῆναι καὶ Φίλιππος, κοινὸν συνέδριον τῶν Ἑλλήνων κλπ.).
Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας (ἡ ἐκπαίδευσίς του, ἡ πολιτική του).
Τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἴστρον.
Αἱ ἐκστρατεῖαι κατὰ τῶν Περσῶν καὶ αἱ κατακτήσεις του εἰς Αἴγυπτον καὶ Ἀσίαν.
Ἡ πολιτικὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὰς κατακτηθείσας χώρας.
Ὁ θάνατος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.
Τὰ πολιτιστικὰ ἀποτελέσματα τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ ἑλληνικὴν καὶ οἰκουμενικὴν θεώρησιν.

VII. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

Ἡ διαδοχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.
Οἱ πόλεμοι τῶν διαδόχων.
Ἡ δημιουργία τῶν Ἑλληνιστικῶν κρατῶν.
Οἱ Πτολεμαῖοι τῆς Αἰγύπτου.
Οἱ Σελευκίδαι ἐν Ἀσίᾳ.
Ἡ Πέργαμος.
Ἡ ἠπειρωτικὴ Ἑλλὰς κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους. Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Μακεδονία, ἡ Ἤπειρος καὶ ὁ Πύρρος, ἡ Αἰτωλικὴ καὶ ἡ Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία.
Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Δύσεως.
Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους: θρησκεία, γλῶσσα, παιδεία, ἐπιστήμη, γράμματα, τέχναι· τὰ νέα κέντρα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.
Πηγαὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν περίοδον τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων.

VIII. ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ἡ Ἰταλία, χώρα καὶ κάτοικοι.
Ἐτροῦσκοι καὶ Ἐτρουσκικὸς πολιτισμός.
Αἱ ἀπαρχαὶ τῆς Ρώμης.
Ὁ πρώιμος πολιτικὸς καὶ θρησκευτικὸς βίος.
Ἡ κατάκτησις τῆς Ἰταλίας.
Ρώμη καὶ Καρχηδών, Καρχηδονιακοὶ πόλεμοι.
Αἱ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Ἑλληνικαὶ πόλεις.
Πολίτευμα καὶ θεσμοί.
Ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἐπέκτασις τῆς Ρώμης.
Ἡ Ρώμη καὶ τὰ Ἑλληνιστικὰ κράτη.
Οἱ Μακεδονικοὶ πόλεμοι.
Ἡ ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ρωμαίους.
Ρώμη καὶ Ἑλλάς. Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμός. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.
Πηγαί.

Ἡ ἱστορία τῶν προϊστορικῶν χρόνων θὰ εἶναι σύντομος καὶ θὰ δίδεται κατὰ τρόπον ἁπλουστευμένον, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀντιληπτικότητα τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως αὐτῆς, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀκόμη ἀκριβῆ παράστασιν τοῦ ἱστορικοῦ χρόνου. Τὸ αὐτὸ θὰ ἰσχύῃ καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ τονισθοῦν κυρίως τὰ στοιχεῖα τῆς προσφορᾶς των εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ αἱ πολιτιστικαὶ σχέσεις των πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἱστορικῶν χρόνων θὰ ἐξαίρωνται αἱ προσωπικότητες, αἱ ὁποῖαι διεδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν καὶ περὶ αὐτὰς θὰ πλέκωνται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα.

Θὰ προβάλλωνται καὶ θὰ τονίζωνται αἱ χρονολογίαι τῶν μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων, ὥστε νὰ διατηρῶνται αὗται σταθερῶς εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Μακεδόνων θὰ τονίζεται ἡ ἑλληνικότης αὐτῶν καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου νὰ ἑνώσουν τοὺς Ἕλληνας εἰς μίαν δύναμιν ἱκανὴν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἐξ ἀνατολῶν κίνδυνον. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν καταστάσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου θὰ ἐξαίρωνται τὰ πολιτιστικὰ ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου διὰ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας.

Θὰ προβάλλωνται τὰ ἡρωϊκὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἑλκύουν τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν τῆς ἡλικίας ταύτης. Θὰ ἐξαίρωνται αἱ ἀρεταί, τὰ ἐπιτεύγματα καὶ ἡ εἰσφορὰ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ θὰ ὑποδεικνύωνται τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα ὡδήγησαν εἰς τὴν παρακμὴν καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς Ρωμαίους.

ΤΑΞΙΣ Β'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ρωμαίους μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (146 π.Χ. — 1453 μ.Χ.) μετὰ στοιχείων Γενικῆς Ἱστορίας.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ ὑποκείμενον τῆς ἱστορίας τῆς τάξεως ταύτης.
Αἱ περίοδοι.
Πηγαὶ καὶ βοηθήματα.

ΙΙ. Η ΕΛΛΑΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

(Ἱστορία Ρωμαϊκὴ καὶ Ἑλληνικὴ)

Α'. Τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος κατὰ τοὺς Β' καὶ Α' π. Χ. αἰῶνας.

Αἱ κατακτήσεις τῆς Ρώμης.
Τὸ τέλος τῆς Δημοκρατίας.
Ἡ πτῶσις τῆς Ἑλληνιστικῆς Ἀνατολῆς.
Ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.
Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην (δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, ἐπιστῆμαι, τέχναι, γράμματα).
Ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Ρώμης.

Β'. Οἱ αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι.

Ἡ παρὰ τὸ Ἄκτιον νίκη καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας.
Ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία κατὰ τοὺς Α' καὶ Β' μ. Χ. αἰῶνας. Αὐτοκράτορες, κατακτήσεις, θεσμοί.
Ἡ Ρωμαϊκὴ Εἰρήνη (PAX ROMANA).
Ἡ Οἰκουμενικότης τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.
Ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία κατὰ τὸν Γ' μ.Χ. αἰῶνα.
Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

Γ'. Οἱ Ἕλληνες κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῷ συστήματι τῆς Ρωμαϊκῆς εἰρήνης.
Ὁ θρησκευτικός, ὁ κοινωνικός, ὁ οἰκονομικὸς καὶ ὁ πνευματικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων.
Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ παγκόσμιος ἀποστολὴ αὐτῆς.
Ἡ οἰκουμενικότης τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος.
Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπὶ τοὺς Ρωμαίους.
Ἑλληνίζοντες Ρωμαῖοι, Ἰουδαῖοι, Ἀσιᾶται.
Φιλοσοφία, γράμματα, τέχναι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.
Τὰ κέντρα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Δ'. Ἡ Ρώμη καὶ ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Ε'. Ὁ Χριστιανισμός.

Ἡ ἐμφάνισις, ἡ διάδοσις καὶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ.
Ἡ πολιτικὴ τῶν Ρωμαίων ἔναντι τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ διωγμοί.
Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμός.

ΙΙΙ. Η ΜΕΤΑΒΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΡΩΜΑΪΚΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΝ.

Ἡ παρακμὴ τῆς Ρώμης.
Αἱ βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαί.
Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος καὶ ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Ἡ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ.
Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος (Θεοδόσιος ὁ Μέγας καὶ οἱ διάδοχοί του).
Μετακινήσεις λαῶν εἰς τὴν Εὐρώπην.
Βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαὶ κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.
Τὸ τέλος τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

IV. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Πρώτη Περίοδος.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.
Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἡ Δυναστεία τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ τὸ ἔργον του.
Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἡ Δυναστεία τοῦ Ἡρακλείου.

Ὁ Ἡράκλειος καὶ τὸ ἔργον του.
Οἱ Περσικοὶ πόλεμοι.
Οἱ Ἄβαροι καὶ ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ αἱ κατακτήσεις αὐτοῦ.
Οἱ Σλάβοι καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἵμου.
Ἡ Ἐκκλησία. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τῶν αὐτοκρατόρων. Οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.
Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν.
Ὁ πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν.

Δευτέρα περίοδος (641 — 1204).

Ἡ Δυναστεία τοῦ Ἡρακλείου.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἡρακλείου.
Ἡ ἵδρυσις τοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους.
Ἡ διοικητικὴ ἀναδιοργάνωσις.
Ἡ θρησκευτικὴ πολιτική.

Ἡ Δυναστεία τῶν Ἰσαύρων.

Λέων Γ' ὁ Ἴσαυρος καὶ ἡ Δυναστεία του.
Οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀράβων.
Οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σλάβοι εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἵμου.
Ἡ εἰκονομαχία.
Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος ἀπὸ τῆς Δυναστείας τῶν Ἰσαύρων μέχρι τῆς Μακεδονικῆς Δυναστείας (αὐτοκράτορες, ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀράβων, Βουλγαρικοὶ πόλεμοι, ἐμφάνισις τῶν Ρώς, εἰκονομαχία).
Ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς ἀπὸ τῆς Δυναστείας τοῦ Ἡρακλείου μέχρι τῆς Μακεδονικῆς Δυναστείας (δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, παιδεία, τέχνη, γράμματα, ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ Σλάβων).

V. Η ΔΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

Σύντομος πολιτικὴ ἱστορία τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος μέχρι τῆς Μακεδονικῆς Δυναστείας.
Κάρολος ὁ Μέγας.
Αἱ σχέσεις τοῦ Βυζαντίου πρὸς τὴν Δύσιν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.
Ἡ πνευματικὴ κατάστασις εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

VI. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Μακεδονικὴ Δυναστεία.

Οἱ Αὐτοκράτορες.
Οἱ πόλεμοι εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ Ἄραβες. Οἱ Σελτζοῦκοι Τοῦρκοι.
Οἱ πόλεμοι κατὰ τῶν Βουλγάρων.
Τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ Δύσις.
Οἱ Οὔγγροι.
Τὸ Ἅγιον Γερμανικὸν Κράτος.
Ἡ Βενετία.

Οἱ Νορμανδοί.
Ἡ Βυζαντινὴ Ἰταλία.
Ἡ ἀνάπτυξις τῶν πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν θεσμῶν (νομοθεσία, κοινωνικὴ πολιτική, παιδεία κλπ.).
Ἡ Ἐκκλησία. Ὁ μοναστικὸς βίος. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος.
Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ καὶ αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως.
Τὸ σχίσμα τῶν ἐκκλησιῶν.
Ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην (δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, τέχνη, γράμματα, παιδεία, κλασσικαὶ σπουδαί, φιλοσοφία).

VII. Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη κατὰ τοὺς Ι', ΙΑ' καὶ ΙΒ' αἰῶνας.
Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις.
Τὸ κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν σύστημα.
Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία.
Ὁ Δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος.
Ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ αἱ Σταυροφορίαι.
Ἡ Παιδεία.
Ἡ Τέχνη.

VIII. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Δυναστεία τῶν Κομνηνῶν.

Οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Δυναστείας καὶ ἡ πολιτική των (ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερική).
Οἱ πόλεμοι εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ Τοῦρκοι.
Αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Νορμανδῶν.
Αἱ Σταυροφορίαι καὶ τὸ Βυζάντιον. Ἡ Α' καὶ Β' Σταυροφορία.
Ἡ Λατινικὴ διείσδυσις εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Ἡ Δυναστεία τῶν Ἀγγέλων.

Οἱ Αὐτοκράτορες καὶ ἡ πολιτική των.
Οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι.
Ἡ Γ' Σταυροφορία.
Ἡ Λατινικὴ διείσδυσις εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἡ οἰκονομικὴ παρακμὴ τοῦ Βυζαντίου.
Ἡ Δ' Σταυροφορία καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.
Ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον τῆς Δυναστείας τῶν Κομνηνῶν καὶ τῆς Δυναστείας τῶν Ἀγγέλων.
Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος καὶ ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν δευτέραν καὶ κυρίαν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας (χαρακτηρισμοί).

IX. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Τρίτη περίοδος (1204 — 1453 μ. Χ.).

Τὸ Βυζάντιον κατὰ τὴν περίοδον τῆς Λατινικῆς κυριαρχίας.
Ἡ Λατινικὴ κυριαρχία εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον καὶ ἡ διάσπασις τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ.
Τὰ Ἑλληνικὰ Κράτη τοῦ διεσπασμένου Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ.
Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας, ἡ αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τὸ Δεσποτᾶτον τῆς Ἠπείρου.
Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας καὶ ἡ Δυναστεία τῶν Λασκάρεων.
Ἀνταγωνισμοὶ μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν Κρατῶν.
Αἱ σχέσεις μετὰ τῶν Βουλγάρων, μετὰ τῶν Τούρκων, μετὰ τῆς Δύσεως.
Ἡ ἀνάκτησις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν.
Ἡ ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ Δυναστεία τῶν Παλαιολόγων.

Ἡ ἀποκατάστασις τῆς αὐτοκρατορίας.
Οἱ αὐτοκράτορες καὶ ἡ πολιτική των.
Τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ Δύσις.
Ἡ ἀνατολικὴ πολιτική.
Ἡ ἵδρυσις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.
Ἡ κατάκτησις τῆς Μ. Ἀσίας ὑπὸ τῶν Τούρκων.
Ἐσωτερικαὶ ἀνωμαλίαι καὶ κρίσεις.
Ἀνταγωνισμοὶ ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου.
Οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἡ διάσπασις τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.
Ἡ ἔκκλησις πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, ἀπήχησις καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.
Ἡ πολιορκία καὶ ἡ πτῶσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Μωάμεθ ὁ Πορθητής. Οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἁλώσεως.
Ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας.

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα.
Χαρακτηριστικὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.
Ἡ μεγάλη εἰσφορὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου εἰς τὸν ἐκχριστιανισμὸν τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν αὐτῆς.

X. Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Σύντομος ἱστορία τῆς Εὐρώπης κατὰ τοὺς ΙΓ', ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνας.
Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις. Ἡ παρακμὴ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἡ ἀνάδειξις τῶν ἐθνικῶν κρατῶν.
Πολιτικοὶ ἀνταγωνισμοί, δυναστικαὶ κρίσεις, πόλεμοι.
Ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις.
Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία.
Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις (ἐθνικαὶ γλῶσσαι, παιδεία, γράμματα, τέχνη, ἀνθρωπισμός).
Τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος.

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα.

Χαρακτηριστικὰ τῆς πολιτικῆς, τῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.
Χαρακτηριστικὰ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου.
Ὁ πολιτισμὸς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Δεδομένου ὅτι ἡ ἱστορία τῆς τάξεως αὐτῆς λαμβάνει μεγάλην χρονικὴν ἔκτασιν, θὰ περιορισθῇ αὕτη εἰς τὰ κύρια καὶ τὰ οὐσιώδη, παραλειπομένων τῶν ἐπουσιωδῶν γεγονότων καὶ τῶν δευτερευόντων προσώπων.
Ἡ ἐξιστόρησις τῶν γεγονότων θὰ συνδυασθῇ πρὸς τὰς προσωπικότητας τῶν μεγάλων αὐτοκρατόρων.
Κατὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβαρικῶν λαῶν κατὰ τοῦ Βυζαντίου θὰ δοθοῦν ἐν συντομίᾳ καὶ στοιχεῖα περὶ τῶν λαῶν τούτων.
Ἰδιαίτερον λόγος θὰ γίνῃ διὰ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.
Θὰ ἐξαρθῇ ὁ ἰδιάζων χαρακτὴρ τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ μεγάλη εἰσφορὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τὸν ἐκχριστιανισμὸν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Γενικὴ ἱστορία ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

Ι. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Νεωτέρων χρόνων.

Β'. Ἡ Εὐρώπη κατὰ τοὺς ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνας.
Αἱ μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ Μοναρχίαι.
Αἱ μεγάλαι ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις καὶ ἡ παγκόσμιος αὐτῶν σημασία.

Ὁ ἀνθρωπισμὸς καὶ ἡ ἀναγέννησις. Οἱ Ἕλληνες λόγιοι εἰς τὴν Δύσιν.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις.

Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις καὶ ἡ ἀντιμεταρρύθμισις.

Ἡ διαμόρφωσις τῶν Κρατῶν κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα καὶ οἱ πόλεμοι.

Ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία.

Γ'. Οἱ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνες.

Τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα. Ἡ Ἱσπανία, ἡ Γαλλία, ἡ Μ. Βρεττανία, ἡ Κεντρικὴ Εὐρώπη, τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος, ἡ Ρωσία.

Ἡ ἀποικιοκρατία καὶ ἡ ἐμποριοκρατία.

Αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα.

Τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα. Ἡ Γαλλία, ἡ Μ. Βρεταννία, ἡ Πρωσσία καὶ τὰ Γερμανικὰ Κράτη, ἡ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, ἡ Ρωσία, τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος.

Αἱ ἀποικίαι καὶ ἡ ἀποικιακὴ πολιτική.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις.

Ἡ ἀνεξαρτησία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα.

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις.

Ὁ Μ. Ναπολέων καὶ ἡ Εὐρώπη.

Ἡ Διεθνὴς πολιτικὴ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μεσογείῳ.

Ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ καὶ τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος.

Ἡ Ἱερὰ Συμμαχία ἐν Εὐρώπῃ.

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις καὶ ἡ διεθνὴς πολιτικὴ ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

II. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Νέαν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν.

Β'. Ἡ Τουρκοκρατία (1453—1821 μ. Χ.).

Ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ὁλοκλήρωσις τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Τούρκων. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς καταστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Τουρκοκρατίας.

Οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν.

Διοικητικὰ καὶ στρατιωτικὰ μέτρα τοῦ κατακτητοῦ. Ἡ ἔγγειος κτῆσις καὶ τὸ φορολογικὸν σύστημα. Ἡ νομικὴ θέσις τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων, ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις αὐτῶν. Ἐξισλαμισμοί, παιδομάζωμα, αἰχμαλωσία, πειρατεία.

Ὁ θρησκευτικὸς βίος. Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία, τὰ προνόμια τοῦ Πατριαρχείου. Τὰ τοπικὰ προνόμια.

Ὁ ἐν διασπορᾷ Ἑλληνισμός.

Οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας.

Ἡ θρησκευτική, ἠθικὴ καὶ ἐθνικὴ ἑνότης τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν.

Οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος μέχρι τῆς Μεγάλης Ἐπαναστάσεως.

Ἔναρξις ὀργανώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ θεσμοὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως. Αἱ Κοινότητες. Τὸ ναυτικόν. Ἡ πνευματικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς διασπορᾶς. Ἡ Ἐκκλησία. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Παιδείας, οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος. Ἡ πνευματικὴ κίνησις. Ἐξέχοντες Ἕλληνες εἰς ἐπικαίρους διοικητικὰς θέσεις (ἡγεμόνες τῶν Παραδουναβείων ἐπαρχιῶν, Διερμηνεῖς τοῦ Στόλου, Μεγάλοι Διερμηνεῖς). Ὁ οἰκονομικὸς βίος.

Στρατιωτικὰ σώματα ἐθνικῆς ἀντιστάσεως (ἁρματολοὶ καὶ κλέφται, ναυτικόν). Ἀπελευθερωτικὰ κινήματα μέχρι τῆς Μεγάλης Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

Οἱ Πρόδρομοι τῆς Ἐπαναστάσεως. Φιλικὴ Ἑταιρεία. Ρήγας Φεραῖος. Ἡ ψυχική, ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ στρατιωτικὴ προπαρασκευὴ τοῦ Ἔθνους διὰ τὸν ἀγῶνα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του.

Ἑλληνικαὶ περιοχαὶ ὑπὸ Λατινικὴν κυριαρχίαν κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας.

Πηγαὶ διὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας.

Γ'. Ἡ Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος (1821 — 1832 μ. Χ.).

Ἡ προπαρασκευή, ἡ κατάστασις τῆς Τουρκίας, αἱ δυνατότητες τῶν Ἑλλήνων, αἱ διαθέσεις τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἔναρξις τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τὰ πολεμικὰ γεγονότα κατ' αὐτὴν εἰς τὰς κυριωτέρας φάσεις των. Ἡρωϊσμοί, κατορθώματα καὶ θυσίαι τῶν Ἑλλήνων. Καταστρεπτικαὶ ἐκδηλώσεις ἐθνικῶν ἐλαττωμάτων. Αἱ μεγάλαι προσωπικότητες τοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος.

Ὁ φιλελληνισμός.

Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου, ἡ ἐπέμβασις τῶν Προστατίδων Δυνάμεων καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας.

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας: ἡ προσωπικότης του, αἱ προσπάθειαί του διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς κατεστραμμένης χώρας, ἡ δολοφονία του καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Πηγαὶ διὰ τὴν περίοδον ταύτην.

III. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα.

Τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῆς συνθήκης τῆς Βιέννης μέχρι τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870.

Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870 μέχρι τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου.

Πολιτικὴ διαμόρφωσις, οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις, ἀποικιακὴ ἐξάπλωσις, ἀνταγωνισμοί.

Τὰ Βαλκάνια μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Β. Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας των μέχρι τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου. Διοικητικὴ ὀργάνωσις, γεωργική, οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις.

Τὰ κράτη τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Τὰ Γράμματα, αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα.

IV. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τοῦ Ὄθωνος μέχρι τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου.

Α'. Ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος.

Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος.

Ἡ ἀπόλυτος μοναρχία τοῦ Ὄθωνος.

Ἡ Συνταγματικὴ Μοναρχία τοῦ Ὄθωνος.

Ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις, ἡ οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Μεγάλης Ἰδέας.

Τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα, ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλάς.

Ἡ ἔξωσις τοῦ Ὄθωνος.

Ὁ Ὄθων καὶ ἡ Ἀμαλία ὡς Βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων.

Β'. Ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τῆς Βασιλείας Γεωργίου Α'.

Ἡ Δυναστικὴ μεταβολή. Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'. Ἡ ἕνωσις τῆς Ἑπτανήσου.

Ἡ Κρητικὴ ἐξέγερσις τοῦ 1866 καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδίου.

Ἡ Μεγάλη Ἰδέα καὶ οἱ Βαλκανικοὶ ἐθνικισμοί.

Ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος, ἡ Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου, ἡ προσάρτησις τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ νομοῦ Ἄρτης.

Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης.

Τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ ὁ ἀτυχὴς πόλεμος τοῦ 1897.

Ὁ Μακεδονικὸς ἀγών.

Ἡ πολιτικὴ παρακμὴ καὶ ἡ Ἐπανάστασις τοῦ Στρατοῦ τοῦ 1909.

Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ἡ ὀργάνωσις τοῦ Κράτους καὶ ἡ προπαρασκευὴ διὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους.

Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι. Ὀργάνωσις, διεξαγωγὴ καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν. Ἐλευθέριος Βενιζέλος καὶ Διάδοχος Κωνσταντῖνος.

Ἡ δολοφονία τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α΄. Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος.

Ἡ Ἑλλὰς δύναμις βαλκανικὴ καὶ μεσογειακή.

V. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ὁ πρῶτος Παγκόσμιος πόλεμος.

Αἴτια, ἐμπόλεμοι δυνάμεις, διεξαγωγή, ἀποτελέσματα.

Ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν καὶ ἡ νέα πολιτικὴ διαμόρφωσις τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Ρωσικὴ ἐπανάστασις καὶ ἡ ἐγκατάστασις κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος εἰς τὴν Ρωσίαν.

Ἡ συμβολὴ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν νίκην τῶν Συμμάχων.

VI. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Α΄ Παγκόσμιον πόλεμον.

Ἡ συνθήκη τῶν Σεβρῶν.

Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφή. Αἴτια καὶ ἀποτελέσματα.

Ἡ συνθήκη τῆς Λωζάνης.

Ἡ ἱστορικὴ σημασία τῆς ἐκριζώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας.

VII. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ὁ κόσμος μεταξὺ τῶν δύο Παγκοσμίων πολέμων.

Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις.

Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις.

Ἡ πνευματικὴ κίνησις.

Ὁ διεθνὴς κομμουνισμὸς καὶ τὰ ὁλοκληρωτικὰ κράτη.

VIII. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Ἑλλὰς μεταξὺ τῶν δύο Παγκοσμίων πολέμων.

Πολιτειακαὶ μεταβολαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀνωμαλίαι.

Τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα.

Προσπάθειαι διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

IX. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α΄. Ὁ Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος.

Αἴτια, ἐμπόλεμοι δυνάμεις, διεξαγωγή, ἀποτελέσματα.

Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιον πόλεμον.

Ἡ δημιουργία τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν (ΟΗΕ).

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Ἀμερικῆς εἰς αὐτήν.

Ἡ δημιουργία νέων κρατῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν.

Αἱ ἐφευρέσεις, ἡ ἀνάπτυξις τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνικῆς.

Β΄. Ἡ σύγχρονος πολιτικὴ κατάστασις εἰς τὸν κόσμον.

Εὐρώπη, Ἀμερική, Ἀσία, Ἀφρική.

Οἱ Διεθνεῖς Ὀργανισμοί.

Ἡ διεθνὴς πολιτικὴ τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ἡ Ἀτλαντικὴ Συμμαχία.

Αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἕνωσιν τῆς Εὐρώπης.

Ὁ ρόλος τῆς Ἀμερικῆς ὡς παγκοσμίου ἡγετικῆς δυνάμεως.

X. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α΄. Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸν Β΄ Παγκόσμιον πόλεμον.

Ἡ προπαρασκευὴ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β΄ καὶ ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς.

Ἡ ἐπίθεσις τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔπος εἰς τὴν Β. Ἤπειρον.

Ἡ ἐπίθεσις τῶν Γερμανῶν καὶ τὰ ὀχυρὰ τῆς γραμμῆς Μεταξᾶ.

Ἡ μάχη τῆς Κρήτης.

Ἡ ἐχθρικὴ κατοχὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ καθολικὴ ἐθνικὴ ἀντίστασις.

Ἡ συνέχισις τοῦ πολέμου ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Συμμάχων.

Ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς Ἐθνικῆς ἀντιστάσεως ὑπὸ τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων, ἐγκλήματα καὶ προδοτικαὶ ἐνέργειαι αὐτῶν.

Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ κομμουνιστικὸν κίνημα κατὰ Δεκέμβριον 1944.

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β΄.

Ὁ στρατάρχης Ἀλέξανδρος Παπάγος.

Ἡ συμβολὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν νίκην τῶν Συμμάχων.

Β΄. Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιον πόλεμον.

Προσπάθειαι διὰ τὴν πολιτικὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας.

Ἡ ἐνσωμάτωσις τῆς Δωδεκανήσου.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ ἔναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ συμμοριτοπόλεμος.

Βοήθεια τῆς Ἀμερικῆς πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς χώρας. Ἡ νίκη τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ βασιλεὺς Παῦλος.

Αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις εἰς τὸν δημόσιον βίον τῆς χώρας (δημαγωγία, κιτρίνη δημοσιογραφία κλπ.).

Οἱ ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ ἐθνικοὶ κίνδυνοι. Ἡ Ἐθνικὴ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

Ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις τῆς Χώρας.

Γ΄. Ὁ σύγχρονος Ἑλληνικὸς πολιτισμός.

Ἡ Κρατικὴ ὀργάνωσις, ἡ Ἐκκλησία, ἡ Παιδεία, ὁ Ἐθνικὸς Στρατός, ἡ Γεωργία, ἡ Συγκοινωνία, ἡ Βιομηχανία, τὸ Ἐμπόριον, ἡ Ναυτιλία, αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα.

Δ΄. Τὸ Κυπριακόν, τὸ Βορειοηπειρωτικόν.

Ε΄. Σύντομος ἐπισκόπησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἱστορικὰς περιόδους (Ἀρχαίαν, Μεσαιωνικὴν (Βυζαντινήν), Νεωτέραν).

Ἐκ τῆς Γενικῆς Ἱστορίας θὰ ἐπιλεγῶσι μόνον τὰ σημαντικὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν κατανόησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, καὶ θὰ ἐκτεθῶσι μὲ συντομίαν, σαφήνειαν καὶ γλαφυρότητα. Θὰ ἐξαίρωνται αἱ μεγάλαι προσωπικότητες καὶ τὰ παγκοσμίου σημασίας ἱστορικὰ γεγονότα, πολιτικὰ καὶ πολιτιστικά. Τὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας θὰ εἶναι ἐκτενέστερα.

ΤΑΞΕΙΣ Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄.

Ι. Εἰσαγωγή.

Ὅπως φαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου διαγράμματος, ἡ ἱστορικὴ ὕλη ἡ διδασκομένη εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις, εἶναι κατὰ τὰ χρονικὰ πλαίσια ἡ αὐτὴ μὲ τὴν ἱστορικὴν ὕλην τῶν τριῶν κατωτέρων τάξεων. Ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν ἱστορικῶν γεγονότων δέον νὰ εἶναι ἐκτενεστέρα καὶ βαθυτέρα, καθ' ὅσον οἱ μαθηταὶ καὶ ὡριμώτεροι πνευματικῶς εἶναι καὶ τὰ διαφέροντα αὐτῶν ἀναπτύσσονται πολυμερέστερα καὶ ζωηρότερα. Ἰδίᾳ θὰ διερευνῶνται τὰ αἴτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, ὥστε οἱ μαθηταί, ἀποκτῶντες ἀδρὰν ἱστορικὴν κρίσιν νὰ δύνανται νὰ ἑρμηνεύουν τὰ γεγονότα τοῦ παρόντος

καὶ νὰ διαβλέπουν τὴν μελλοντικὴν πορείαν τοῦ κόσμου. Βεβαίως οἱ ἱστορικοὶ νόμοι δὲν εἶναι φυσικοὶ νόμοι· ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ διερεύνησις τῆς αἰτιώδους σχέσεως τῶν ἱστορουμένων ἐθίζει εἰς τὸν σχηματισμὸν μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσφαλῶν κρίσεων καὶ προβλέψεων.

Μεγαλυτέρα ἔμφασις θὰ δοθῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πολιτιστικῶν φαινομένων, τῆς κοινωνικῆς, πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως αὕτη διαφαίνεται εἰς τὰ ρεύματα τῶν ἰδεῶν καὶ τὰ καλλιτεχνικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων χρόνων.

Ἐκτενέστερον θὰ διδαχθῇ ἐν τῇ τελευταίᾳ τάξει τοῦ Γυμνασίου ἡ πολιτικὴ Ἱστορία μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον, ἰδίᾳ εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, διὰ νὰ δύνανται οἱ μαθηταὶ νὰ σχηματίσουν ἀκριβῆ καὶ πλήρη εἰκόνα τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἐξελίξεων εἰς τὴν χώραν μας.

II. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ρωμαίαν (146 π.Χ.). Σύντομος Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν. Ρωμαϊκὴ Ἱστορία.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'.

1. Σκοπὸς καὶ ὑποκείμενον τῆς Ἱστορίας.
2. Πολιτικὴ Ἱστορία καὶ Ἱστορία τῶν πολιτισμῶν.
3. Γενικαὶ ἱστορικαὶ καὶ κοινωνιολογικαὶ ἔννοιαι: φυλή, ἔθνος, λαός, κράτος, πολιτισμός.
4. Ἡ διαίρεσις τῆς Ἱστορίας εἰς ἐποχάς: Προϊστορία, Ἀρχαιότης, Μέσος αἰών, Νεώτεροι χρόνοι, σύγχρονος ἐποχή.

Β'.

1. Αἱ Ἑλληνικαὶ χῶραι: ἠπειρωτικὴ Ἑλλάς, αἱ νῆσοι, ἡ Μεσόγειος θάλασσα.
2. Συντελεσταὶ ἐπικοινωνίας καὶ ἀπομονώσεως.
3. Ὁ γεωγραφικὸς παράγων ἐν τῷ Ἑλληνικῷ βίῳ καὶ τῇ Ἑλληνικῇ Ἱστορίᾳ.

I. ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

Α'. Αἴγυπτος καὶ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμός.
Β'. Ἡ Μεσοποταμία: κράτη καὶ πολιτισμοί: Σουμέριοι, Βαβυλώνιοι, Ἀσσύριοι.
Γ'. Οἱ Ἑβραῖοι.
Δ'. Οἱ Φοίνικες.
Ε'. Μῆδοι καὶ Πέρσαι.
ΣΤ'. Μικρὰ Ἀσία: οἱ Χετταῖοι.

II. Η ΕΛΛΑΣ ΠΡΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΦΥΛΩΝ

Εἰσαγωγή: Ἡ προϊστορικὴ Ἀρχαιολογία.
Α'. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ λίθου: παλαιολιθική, μεσολιθικὴ καὶ νεολιθικὴ ἐποχή.
Β'. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν πρώϊμον χαλκῆν ἐποχήν.
Γ'. Ὁ Αἰγαῖος πολιτισμός: Κρήτη, Κυκλάδες, Μυκῆναι.

III. ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΦΥΛΑ

Α'. Ἡ καταγωγὴ τῶν Ἑλλήνων.
Β'. Ἡ ἐγκατάστασις τῶν πρώτων Ἑλληνικῶν φύλων εἰς τὴν Ἑλλάδα.
Γ'. Ἡ Κρήτη.
Δ'. Ἡ ἀκμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.
Ε'. Ὁ πρῶτος Ἑλληνικὸς ἀποικισμός.
ΣΤ'. Ἡ προϊστορία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

IV. ΟΙ ΠΡΩΙΜΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ Η ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Α'. Ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς.
Β'. Ἡ παρακμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.
Γ' Πρωτογεωμετρικὴ καὶ Γεωμετρικὴ περίοδος.
Δ'. Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος.
Ε'. Ὁ Δεύτερος Ἑλληνικὸς ἀποικισμός.
ΣΤ'. Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων.
Ζ'. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

V. ΟΙ ΑΡΧΑΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Α'. Τὰ πρῶτα πολιτεύματα: βασιλεία καὶ ὀλιγαρχία. Τυραννίς.
Β'. Αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ ἡ οἰκονομία.
Γ'. Αἱ πρῶται νομοθεσίαι.
Δ'. Αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι.
Ε'. Ἡ ἄνοδος τῆς Σπάρτης.
ΣΤ'. Αἱ Ἀθῆναι. Συνοικισμὸς — Δράκων — Σόλων.
Ζ'. Ὁ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἑλληνισμός.
Η'. Ἡ διαμόρφωσις τῆς ἑνότητος τῶν Ἑλλήνων.
Θ'. Ἡ θρησκεία καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἑνότης.
Ι'. Ἡ πνευματικὴ ἑνότης: ἡ Γλῶσσα, ἡ Ποίησις, ἡ Φιλοσοφία, ἡ Ἱστορία.
ΙΑ'. Ἡ Τέχνη.
ΙΒ'. Ἡ ἐσωτερικὴ κρίσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ γένεσις τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας. Ἡ τυραννὶς τοῦ Πεισιστράτου καὶ αἱ Μεταρρυθμίσεις τοῦ Κλεισθένους.

VI. ΤΑ ΜΗΔΙΚΑ

Α'. Ἕλληνες καὶ Βάρβαροι.
Β'. Τὸ Περσικὸν Κράτος.
Γ'. Ἡ Ἰωνικὴ Ἐπανάστασις.
Δ'. Ὁ Πρῶτος Μηδικὸς Πόλεμος.
Ε'. Ὁ Δεύτερος Μηδικὸς Πόλεμος.
ΣΤ'. Οἱ Ἕλληνες τῆς Δύσεως καὶ ἡ ἐπίθεσις τῶν Καρχηδονίων.
Ζ'. Συμπεράσματα.

VII. Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑ

Α'. Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τοὺς Περσικοὺς Πολέμους.
Β'. Ἡ Συμμαχία τῆς Δήλου.
Γ'. Σπάρτη καὶ Ἀθῆναι.
Δ'. Ἡ Ἀθηναϊκὴ Ἡγεμονία.
Ε'. Ὁ Περικλῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἡ ἡγεμονικὴ αὐτοῦ πολιτική.
ΣΤ'. Ἡ Ἀθηναίων πολιτεία. Αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ θεσμοί.
Ζ'. Ἡ κοινωνία καὶ ἡ οἰκονομία.
Η'. Ἡ θρησκεία.
Θ'. Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι.

VIII. Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Α'. Τὰ αἴτια καὶ τὰ προοίμια τοῦ Πολέμου.
Β'. Μέχρι τῆς Νικιείου Εἰρήνης.
Γ'. Μετὰ τὴν Νικίειον Εἰρήνην.
Δ'. Ἡ Σικελικὴ καταστροφή.
Ε'. Ἡ πτῶσις τῆς Ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας.

IX. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΩΝ ΘΗΒΩΝ

Α'. Ἡ ὀλιγαρχία ἐν Ἀθήναις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς δημοκρατίας.
Β'. Ὁ μετὰ τῆς Περσίας πόλεμος.
Γ'. Ὁ Κορινθιακὸς πόλεμος.
Δ'. Ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη.
Ε'. Ἡ δευτέρα Ἀθηναϊκὴ συμμαχία.
ΣΤ'. Ἡ ἄνοδος τῶν Θηβῶν.
Ζ'. Ἡ μάχη τῶν Λεύκτρων.
Η'. Ἡ ἐν Μαντινείᾳ μάχη.
Θ'. Ὁ Διονύσιος τῶν Συρακουσῶν καὶ οἱ Καρχηδονιακοὶ πόλεμοι.
Ι'. Διονύσιος ὁ Νεώτερος.
ΙΑ'. Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι.
ΙΒ'. Ἡ Φιλοσοφία: οἱ Σοφισταί, ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων, ἡ Ἀκαδήμεια.

X. Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α'. Ἡ Μακεδονία καὶ οἱ Μακεδόνες.
Β'. Φίλιππος ὁ Β'.
Γ'. Ὁ Ἱερὸς Πόλεμος.

Δ'. Ἡ Φιλοκράτειος Εἰρήνη.
Ε'. Ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη.
ΣΤ'. Τὸ κοινὸν Συνέδριον τῶν Ἑλλήνων.
Ζ'. Δημοσθένης καὶ Ἰσοκράτης. Ὁ Ἀριστοτέλης.

XI. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ

Α'. Ἀλέξανδρος: ὁ ἄνθρωπος καὶ αἱ ἰδέαι αὐτοῦ.
Β'. Τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἴστρον.
Γ'. Ἡ κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῆς ἐν Ἰσσῷ μάχης.
Δ'. Ἡ ἐκστρατεία τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ἡ κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.
Ε'. Ἀπὸ τοῦ Νείλου εἰς τὸν Τίγρητα. Ἡ ἐν Γαυγαμήλοις μάχη καὶ ἡ πτῶσις τοῦ Περσικοῦ Κράτους.
ΣΤ'. Ἡ κατάκτησις τῆς Βακτριανῆς, τῆς Σογδιανῆς καὶ τῆς Ἰνδικῆς.
Ζ'. Τὸ Κράτος τοῦ Ἀλεξάνδρου: ἰδέαι καὶ θεσμοί.
Η'. Ἡ οἰκουμενικὴ ἰδέα καὶ ἡ καθολικὴ μοναρχία.
Θ'. Τὰ γράμματα, αἱ τέχναι, ἡ ἐπιστήμη.

XII. ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Α'. Ἡ διαδοχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου.
Β'. Οἱ πόλεμοι τῶν Διαδόχων: ὁ Λαμιακὸς πόλεμος, ἡ ἐν Ἰψῷ μάχη, ἡ μάχη ἐν Κύρου πεδίῳ.
Γ'. Ἡ γένεσις τῶν Ἑλληνιστικῶν κρατῶν.
Δ'. Οἱ Πτολεμαῖοι τῆς Αἰγύπτου.
Ε'. Οἱ Σελευκίδαι ἐν Ἀσίᾳ.
ΣΤ'. Ἡ Πέργαμος.
Ζ'. Ἡ Μακεδονία.
Η'. Ἡ Ἑλλάς: Χρεμωνίδειος Πόλεμος, Αἰτωλικὴ καὶ Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία.
Θ'. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Δύσεως.
Ι'. Ὁ πολιτισμὸς τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς καὶ ἡ οἰκουμενικότης τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας: ἡ γλῶσσα, τὰ γράμματα, ἡ ἐπιστήμη, αἱ τέχναι.

XIII. Η ΡΩΜΗ

Α'. Ἡ Ἰταλία. Ἡ χώρα καὶ οἱ κάτοικοι.
Β'. Ἐτροῦσκοι καὶ Ἐτρουσκικὸς πολιτισμός.
Γ'. Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Ἕλληνες.
Δ'. Αἱ ἀπαρχαὶ τῆς Ρώμης.
Ε'. Ὁ πρώιμος πολιτικὸς καὶ θρησκευτικὸς βίος.
ΣΤ'. Ἡ κατάκτησις τῆς Ἰταλίας.
Ζ'. Οἱ Καρχηδονιακοὶ πόλεμοι.
Η'. Τὸ πολίτευμα καὶ οἱ θεσμοὶ τῆς Δημοκρατίας.
Θ'. Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμός.

XIV. Η ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΟΛΗ Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Α'. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἐπέκτασις τῆς Ρώμης.
Β'. Ἡ Ρώμη καὶ τὰ Ἑλληνιστικὰ Κράτη.
Γ'. Οἱ Μακεδονικοὶ πόλεμοι.
Δ'. Ἡ μάχη τῆς Πύδνης.
Ε'. Ἡ καταστροφὴ τῆς Κορίνθου καὶ τὸ τέλος τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας.
ΣΤ'. Ρώμη καὶ Ἑλλάς.
Ζ'. Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα.

ΤΑΞΙΣ Ε'.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ (146 π. Χ. — 1453 μ. Χ.) ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Αἱ περίοδοι.
Β'. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἱστορίας.
Γ'. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους.
Δ'. Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος καὶ ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμός.
Ε'. Ἡ Γενικὴ Ἱστορία κατὰ τοὺς Μέσους αἰῶνας.
ΣΤ'. Πηγαὶ καὶ βοηθήματα.

Ι. Η ΕΛΛΑΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (146 — 30 π. Χ.)

Α'. Τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος κατὰ τὸν Β' καὶ τὸν Α' π.Χ αἰῶναν.
Β'. Αἱ κατακτήσεις τῆς Ρώμης.
Γ'. Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμός.
Δ'. Τὸ τέλος τῆς Δημοκρατίας.
Ε'. Ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους.
ΣΤ'. Ἡ πτῶσις τῆς Ἑλληνιστικῆς Ἀνατολῆς.
Ζ'. Τὸ ἄστυ καὶ οἱ ἀστικοὶ θεσμοί.
Η'. Ὁ θρησκευτικὸς βίος.
Θ'. Ὁ κοινωνικὸς καὶ οἰκονομικὸς βίος.
Ι'. Ἡ Φιλοσοφία, τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι.
ΙΑ'. Ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Ρώμης: Θρησκεία, Γράμματα, Τέχναι.

ΙΙ. Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

Α'. Ἡ παρὰ τὸ Ἄκτιον νίκη καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.
Β'. Οἱ αὐτοκρατορικοὶ θεσμοί: Ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ἡ Σύγκλητος, ὁ Στρατός, ἡ Διοίκησις.
Γ'. Τὸ Οἰκουμενικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος.
Δ'. Θεωρία καὶ Σύστημα τῆς «Ρωμαϊκῆς Εἰρήνης».
Ε'. Ἡ κρίσις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.
ΣΤ'. Αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Διοκλητιανοῦ.
Ζ'. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῷ συστήματι τῆς «Ρωμαϊκῆς Εἰρήνης».
Η'. Ὁ θρησκευτικός, κοινωνικὸς καὶ οἰκονομικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων.
Θ'. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες.
Ι'. Ἡ κοινότης τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων: Φιλοσοφία, Γράμματα καὶ Τέχναι. Ἡ «Κοινή», αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ οἱ πάπυροι.

ΙΙΙ. ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΡΡΩΜΑΪΚΟΝ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

Α'. Ἡ Ρώμη καὶ ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου.
Β'. Ἡ Ἑλληνικὴ διασπορά.
Γ'. Ἡ οἰκουμενικότης τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας.
Δ'. Ἡ παγκόσμιος ἀποστολὴ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης.
Ε'. Ἡ Ἑλληνιστικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τὴν περὶ Κράτους θεωρίαν καὶ τοὺς πολιτικοὺς καὶ διοικητικοὺς θεσμοὺς τῶν Ρωμαίων.
ΣΤ'. Οἱ Ἑλληνίζοντες Ρωμαῖοι.
Ζ'. Οἱ Ἑλληνίζοντες Ἰουδαῖοι καὶ Ἀσιᾶται.
Η'. Ἡ ἡγεμονικὴ πολιτικὴ τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἡ ἡγεμονικὴ ροπὴ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας.

IV. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Α'. Ὁ θρησκευτικὸς συγκρητισμός.
Β'. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ.
Γ'. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν Χριστιανικῶν κοινοτήτων.
Δ'. Τὰ χριστολογικὰ προβλήματα καὶ αἱ πρῶται αἱρέσεις.
Ε'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν.
ΣΤ'. Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμός.

V. ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Α'. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ ἡ Κωνσταντίνειος Μοναρχία.
Β'. Ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Γ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἡ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ.
Δ'. Ἡ νέα περὶ Κράτους καὶ περὶ Ρωμαϊκῆς εἰρήνης θεωρία.
Ε'. Πρὸς τὸ Βυζάντιον.

VI. ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΔΥΤΙΚΟΝ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Α'. Θεοδόσιος ὁ Α' καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
Β'. Τὸ σχίσμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου.
Γ'. Ἡ ἀναγέννησις τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Δ'. Ἡ κρίσις τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν: Γερμανικὰ καὶ Οὐννικὰ φῦλα.
Ε'. Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος.
ΣΤ'. Τὸ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος καὶ οἱ Βάρβαροι.
Ζ'. Ἡ ἐθνολογικὴ καὶ πολιτικὴ διαμόρφωσις τῆς Δύσεως.
Η'. Βυζάντιον καὶ Περσία.
Θ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Θεοδοσίου. Ὁ θρίαμβος τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας καὶ αἱ χριστολογικαὶ αἱρέσεις.

VII. Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ

Α'. Ὁ Ἰουστινιανός: ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ προσωπικότης αὐτοῦ. Ἡ Ἰουστινιάνειος Δυναστεία.
Β'. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἰδέα. Ἀμυντικοὶ καὶ ἐπιθετικοὶ πόλεμοι. Οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Αὐτοκρατορίας ἐν τῇ Δύσει.
Γ'. Ἡ ἐσωτερικὴ πολιτική.
Δ'. Τὸ Ἰουστινιάνειον Δίκαιον.
Ε'. Ἡ Ἁγία Σοφία. Ἡ παλαιοχριστιανικὴ καὶ ἡ Βυζαντινὴ Τέχνη.
ΣΤ'. Ὁ Προκόπιος.
Ζ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.
Η'. Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

VIII. Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ Η ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Α'. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
Β'. Οἱ Περσικοὶ πόλεμοι καὶ ἡ συντριβὴ τοῦ Περσικοῦ Κράτους.
Γ'. Οἱ Ἄβαροι καὶ ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Δ'. Ἡ ἐμφάνισις καὶ αἱ κατακτήσεις τοῦ Ἰσλαμισμοῦ.
Ε'. Ἡ πτῶσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς.
ΣΤ'. Οἱ Σλάβοι καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Αἵμου.
Ζ'. Ἡ ἵδρυσις τοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους τοῦ Δουνάβεως.
Η'. Ἡ κατάρρευσις τοῦ Ἑλληνορρωμαϊκοῦ κρατικοῦ συστήματος καὶ ἡ γένεσις τοῦ θεσμοῦ τῶν Θεμάτων.
Θ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτική.

IX. Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

Α'. Λέων Γ' ὁ Ἴσαυρος καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
Β'. Ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν Ἀράβων.
Γ'. Βούλγαροι καὶ Σλάβοι ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου.
Δ'. Ἡ Εἰκονομαχία.
Ε'. Ἡ κατάρρευσις τῆς Βυζαντινῆς δυνάμεως ἐν Ἰταλίᾳ.

X. ΚΑΡΟΛΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΚΑΙ Η ΔΥΣΙΣ

Α'. Ἡ Δυτικὴ Χριστιανικὴ Εὐρώπη.
Β'. Ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Εὐρώπης.
Γ'. Ἡ Φραγκικὴ Μοναρχία ὑπὸ τοὺς Μεροβίγγιδας.
Δ'. Πιπῖνος ὁ Βραχὺς καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς δυναστείας τῶν Καρολιδῶν.
Ε'. Ἡ Λογγοβαρδικὴ ἀπειλή, οἱ Πάπαι καὶ οἱ Φράγκοι.
ΣΤ'. Κάρολος ὁ Μέγας καὶ ἡ ἀναγόρευσις αὐτοῦ εἰς αὐτοκράτορα.
Ζ'. Τὸ Βυζάντιον καὶ ὁ Κάρολος.
Η'. Τὸ σχίσμα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.
Θ'. Ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις κατὰ τοὺς χρόνους Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

XI. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

Α'. Οἱ διάδοχοι τῶν Ἰσαύρων καὶ ἡ ἐξ Ἀμορίου δυναστεία.
Β'. Ἡ δευτέρα φάσις τῆς Εἰκονομαχίας.
Γ'. Οἱ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀράβων.
Δ'. Οἱ Βουλγαρικοὶ πόλεμοι ἐπὶ Κρούμου.
Ε'. Ἡ ἐμφάνισις τῶν Ρώς.
ΣΤ'. Τὸ τέλος τῆς Εἰκονομαχίας.
Ζ'. Ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις τοῦ Βυζαντίου: Θεόδωρος ὁ Στουδίτης καὶ Λέων ὁ Φιλόσοφος ἢ Μαθηματικός. Ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν.
Η'. Τὸ μέγα ἀποστολικὸν ἔργον τοῦ Βυζαντίου: ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Σλάβων καὶ τῶν Βουλγάρων, Κωνσταντῖνος — Κύριλλος καὶ Μεθόδιος.

XII. ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (867 — 959)

Α'. Ἡ Μακεδονικὴ Δυναστεία.
Β'. Αἱ μετὰ τῶν Ἀράβων σχέσεις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Ἀσιατικοῦ συνόρου.
Γ'. Ἡ Βυζαντινὴ Ἰταλία.
Δ'. Οἱ Βουλγαρικοὶ πόλεμοι. Συμεών.
Ε'. Οἱ Οὔγγροι καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν ἐν τῇ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ.
ΣΤ'. Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν διοικητικῶν θεσμῶν.
Ζ'. Ἡ νομοθεσία.
Η'. Ἡ κοινωνικὴ πολιτική.
Θ'. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ καὶ αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.
Ι'. Ὁ πατριάρχης Φώτιος.
ΙΑ'. Ἡ ἀκμὴ τῶν κλασσικῶν σπουδῶν. Ὁ Ἑλληνικὸς Διαφωτισμός. Φώτιος, Ἀρέθας καὶ Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος.
ΙΒ'. Ἡ Τέχνη τῆς μέσης Βυζαντινῆς περιόδου.

XIII. Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ (959 — 1025) Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΠΟΙΙΑ

Α'. Ἡ Μακεδονικὴ δυναστεία καὶ οἱ κηδεμόνες αὐτοκράτορες.
Β'. Ἡ ἐσωτερικὴ κρίσις. Αἱ ἐπαναστάσεις τοῦ Βάρδα Φωκᾶ καὶ τοῦ Βάρδα Σκληροῦ.
Γ'. Αἱ τελευταῖαι φάσεις τοῦ μετὰ τῶν Ἀράβων ἀνταγωνισμοῦ.
Δ'. Ἡ ἐπέκτασις τῶν Βυζαντινῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ.
Ε'. Ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη. Τὸ Ἅγιον Γερμανικὸν Κράτος. Ὁ Ὄθων ὁ Μέγας καὶ οἱ Ὀθωνίδαι.
ΣΤ'. Ἡ Βυζαντινὴ Ἰταλία καὶ ἡ Βυζαντινὴ πολιτικὴ ἐν τῇ Δύσει.
Ζ'. Ἡ Βενετία.
Η'. Οἱ μετὰ τῶν Βουλγάρων πόλεμοι. Βασίλειος ὁ Β' καὶ ἡ ὑποταγὴ τῆς Βουλγαρίας.
Θ'. Ἡ ἀνακαίνισις τοῦ μοναστικοῦ βίου. Τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθω.
Ι'. Ἡ Μυστικὴ Φιλοσοφία τῶν μέσων Βυζαντινῶν χρόνων. Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος.

XIV. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ (1025—1057) ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ (1057 — 1081)

Α'. Συμπτώματα ἐσωτερικῆς ἀδυναμίας.
Β'. Οἱ Σελτζοῦκοι Τοῦρκοι καὶ ἡ παρακμὴ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.
Γ'. Οἱ Νορμανδοὶ καὶ ἡ πτῶσις τῆς Βυζαντινῆς Ἰταλίας.
Δ'. Τὸ Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν.
Ε'. Ἡ Πλατωνικὴ Φιλοσοφία κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα. Μιχαὴλ Ψελλός.

XV. Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΕΝ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΑ' ΚΑΙ ΙΒ' ΑΙΩΝΑΣ

Α'. Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη κατὰ τὸν Ι', τὸν ΙΑ' καὶ τὸν ΙΒ' αἰῶνα.

Β'. Κοινωνία καὶ οἰκονομία. Ἡ ἄνθησις τοῦ Φεουδαρχικοῦ καθεστῶτος.

Γ'. Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία. Ὁ ἀγὼν Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. SACERDOTIUM καὶ REGNUM.

Δ'. Ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ αἱ Σταυροφορίαι.

Ε'. Ἡ ἀναγέννησις τῆς Παιδείας.

ΣΤ'. Ὁ Ρωμανικὸς ρυθμὸς καὶ τὰ προοίμια τοῦ Γοτθικοῦ.

XVI. ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΕΩΣ

Α'. Ἡ δυναστεία τῶν Κομνηνῶν.

Β'. Ἡ κατάρρευσις τῆς Ἑλληνικῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ Σουλτανάτου τῆς Ρωμανίας.

Γ'. Ἡ Νορμανδικὴ εἰσβολή.

Δ'. Αἱ Σταυροφορίαι καὶ τὸ Βυζάντιον.

Ε'. Ἡ Πρώτη Σταυροφορία καὶ ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός.

ΣΤ'. Ἡ Λατινικὴ Ἀνατολή.

Ζ'. Ἡ Βυζαντινὴ κυριαρχία ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν Τούρκων.

Η'. Ἰωάννης Β' καὶ Μανουὴλ Α' οἱ Κομνηνοί.

Θ'. Ἡ Δευτέρα Σταυροφορία.

Ι'. Ἡ Νορμανδικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

ΙΑ'. Ἡ Γερμανικὴ συμμαχία καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ τῶν Κομνηνῶν.

ΙΒ'. Ἡ ἐπικυριαρχία τῆς Λατινικῆς Ἀνατολῆς.

ΙΓ'. Ἡ καταστροφὴ τοῦ Μυριοκεφάλου.

ΙΔ'. Ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τῶν Κομνηνῶν.

ΙΕ'. Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνός, ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς Λατινικῆς διεισδύσεως καὶ ἡ Νορμανδικὴ ἐκστρατεία.

ΙΣΤ'. Ἡ δυναστεία τῶν Ἀγγέλων.

ΙΖ'. Ἡ ἵδρυσις τοῦ «δευτέρου Βουλγαρικοῦ Κράτους» καὶ ἡ χειραφέτησις τῶν Σέρβων.

ΙΗ'. Ἡ Τρίτη Σταυροφορία.

ΙΘ'. Ἡ Λατινικὴ διείσδυσις καὶ ἡ οἰκονομικὴ παρακμὴ τοῦ Βυζαντίου.

Κ'. Ἡ Τετάρτη Σταυροφορία καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

ΚΑ'. Τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι.

XVII. Η ΔΙΑΣΠΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ

Α'. Ἡ Λατινικὴ κυριαρχία.

Β'. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῇ ἐξορίᾳ καὶ τὰ κέντρα τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιστάσεως.

Γ'. Ἡ γένεσις καὶ ἡ ἑδραίωσις τῶν κρατῶν τοῦ διεσπασμένου Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ: ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας, ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τὸ Δεσποτᾶτον τῆς Ἠπείρου.

Δ'. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας καὶ ἡ δυναστεία τῶν Λασκάρεων.

Ε'. Ἀνταγωνισμοὶ μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν Κρατῶν.

ΣΤ'. Αἱ σχέσεις μετὰ τῶν Βουλγάρων.

Ζ'. Αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Δύσεως.

Η'. Ἡ Μογγολικὴ ἐπιδρομὴ καὶ αἱ σχέσεις μετὰ τῶν Τούρκων.

Θ'. Ἡ ἀνάκτησις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν.

Ι'. Ἡ δυναστικὴ κρίσις: Θεόδωρος Β', Ἰωάννης Δ' καὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγος.

ΙΑ'. Ἡ ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

XVIII. Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΔΙΧΑΣΜΟΙ ΚΑΙ Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α'. Ἡ δυναστεία τῶν Παλαιολόγων.

Β'. Ἡ ἀποκατάστασις τῆς Αὐτοκρατορίας.

Γ'. Τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ Δύσις. Μιχαὴλ Παλαιολόγος καὶ Κάρολος ὁ Ἀνδεγαυός.

Δ'. Ἡ Ἀνατολικὴ πολιτική.

Ε'. Ὁ διαμελισμὸς τοῦ Κράτους τῶν Σελτζουκιδῶν. Ἡ ἐμφάνισις τῶν Ὀθωμανῶν Τούρκων καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

ΣΤ'. Ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ πτῶσις τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ζ'. Οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι. Δυναστικαὶ κρίσεις καὶ κοινωνικαὶ ἀναστατώσεις. Ἀνδρόνικος ὁ Β' καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Γ', Παλαιολόγοι καὶ Καντακουζηνοί.

Η'. Ἀνταγωνισμοὶ ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου.

XIX. Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Α'. Ἡ κατάληψις τῆς Καλλιπόλεως καὶ ἡ ἀπόβασις τῶν Τούρκων εἰς τὴν Εὐρώπην.

Β'. Ἡ «Βαλκανικὴ Συνεννόησις» καὶ ἡ συντριβὴ τῆς ἀντιστάσεως τῶν λαῶν τοῦ Αἵμου.

Γ'. Ἡ διάσπασις τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους καὶ ἡ κατάκτησις τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν μέχρι τοῦ 1402.

Δ'. Ἡ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπικράτησις τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας καὶ ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τοῦ Βυζαντίου.

Ε'. Ἡ ἔκπλησις πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς Σταυροφορίας.

ΣΤ'. Ἡ κρίσις τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ζ'. Ἡ ἀποτυχία τῆς Σταυροφορίας. Ἡ Σύνοδος τῆς Φλωρεντίας καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς Βάρνης.

Η'. Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος καὶ Μωάμεθ ὁ Πορθητής.

Θ'. Πολιορκία καὶ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Ι'. Ἡ ἀκμὴ τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Παλαιολόγων.

ΙΑ'. Ἀνακεφαλαιώσεις καὶ συμπεράσματα.

XX. Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΓ', ΙΔ' ΚΑΙ ΙΕ' ΑΙΩΝΑΣ

Α'. Ἡ παρακμὴ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἡ ἀνάδειξις τῶν ἐθνικῶν κρατῶν.

Β'. Διασπαστικαὶ ροπαὶ ἐν τῇ Χριστιανικῇ κοινότητι τῆς Δύσεως καὶ ἡ κρίσις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Γ'. Ἡ ἄνοδος τῶν πόλεων. Ἀστικοὶ θεσμοί, ἀστικὴ κοινωνία καὶ οἰκονομία.

Δ'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς τεχνικῆς καὶ τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου. Αἱ μεγάλαι ναυτικαὶ πολιτεῖαι.

Ε'. Πολιτικοὶ ἀνταγωνισμοὶ καὶ δυναστικαὶ κρίσεις.

ΣΤ'. Ὁ Ἑκατονταετὴς Πόλεμος.

Ζ'. Τὰ Πανεπιστήμια.

Η'. Ἡ γένεσις τῶν νεωτέρων ἐθνικῶν γλωσσῶν.

Θ'. Ἡ γένεσις τῆς νεωτέρας Εὐρωπαϊκῆς ποιήσεως: Δάντης καὶ Πετράρχης.

Ι'. Ἡ Φιλοσοφία.

ΙΑ'. Ἡ Γοτθικὴ Τέχνη, οἱ πρόδρομοι τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως.

ΙΒ'. Ὁ πρώιμος Ἀνθρωπισμός.

ΙΓ'. Τὸ τέλος τοῦ Μέσου αἰῶνος. Συμπεράσματα.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Γενικὴ ἱστορία ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Εἰσαγωγή. Νεώτεροι χρόνοι καὶ σύγχρονος ἐποχή.

Ι. Αἱ Μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ Μοναρχίαι κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα.

ΙΙ. Αἱ μεγάλαι ἀνακαλύψεις καὶ ἡ παγκόσμιος αὐτῶν σημασία.

ΙΙΙ. Ἡ Οἰκονομικὴ καὶ Κοινωνικὴ Ἐπανάστασις.

IV. Ἀνθρωπισμὸς καὶ Ἀναγέννησις.

V. Μεταρρύθμισις καὶ Ἀντιμεταρρύθμισις.

VI. Ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία.

VII. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΤΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Α'. Γενικὴ ἐπισκόπησις τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Β'. Ἡ Τουρκοκρατία.
Γ'. Αἱ ὑπὸ Λατινικὴν κυριαρχίαν Ἑλληνικαὶ χῶραι καὶ νῆσοι.
Δ'. Οἱ Τουρκοβενετικοὶ πόλεμοι.

VIII. ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΝ

Α'. Τὰ διοικητικὰ καὶ στρατιωτικὰ πλαίσια τοῦ κατακτητοῦ.
Β'. Τὸ καθεστὼς τῆς ἐγγείου κτήσεως καὶ τὸ φορολογικὸν σύστημα.
Γ'. Ἡ δημογραφικὴ μείωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἐξισλαμισμοὶ καὶ παιδομάζωμα, αἰχμαλωσία καὶ πειρατεία.
Δ'. Ἡ νομικὴ θέσις τῶν ὑποδούλων.
Ε'. Ἡ κοινωνικὴ διάρθρωσις τῶν Ἑλλήνων.
ΣΤ'. Ὁ ἐν τῇ διασπορᾷ Ἑλληνισμός.

IX. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑΙ

Α'. Ὁ θρησκευτικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων.
Β'. Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία.
Γ'. Τὰ προνόμια τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Δ'. Τοπικὰ προνόμια.
Ε'. Ἡ ἀποκατάστασις τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἑνότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν.

X. ΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ ΑΙΩΝΑ

Α'. Ἡ Ἱσπανικὴ Μοναρχία.
Β'. Ὁ τριακονταετὴς Πόλεμος.
Γ'. Ἡ Γαλλία, ἡ Μεγάλη Βρεττανία καὶ ἡ διαδοχὴ τῆς Ἱσπανίας.
Δ'. Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' καὶ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ πολιτική.
Ε'. Ἡ Κεντρικὴ Εὐρώπη.
ΣΤ'. Τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος.
Ζ'. Ἡ Ρωσικὴ Μοναρχία. Αἱ μεταρρυθμίσεις. Πέτρος ὁ Μέγας.
Η'. Ἀποικιοκρατία καὶ Ἐμποριοκρατία.
Θ'. Αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι καὶ τὰ Γράμματα.

XI. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α'. Ἡ Ὀθωμανικὴ δύναμις κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα. Οἱ Τουρκοβενετικοὶ πόλεμοι.
Β'. Οἱ θεσμοὶ τῆς Αὐτοδιοικήσεως: ἡ Κοινότης.
Γ'. Στρατιωτικὰ σώματα ἀντιστάσεως : ἁρματολοὶ καὶ κλέφται. Ἡ κατὰ θάλασσαν ἀντίστασις.
Δ'. Ἡ Ἐκκλησία.
Ε'. Ἡ γένεσις τῆς διοικητικῆς ἀριστοκρατίας.
ΣΤ'. Ἡ Παιδεία, ἡ Φιλοσοφία, τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι.

XII. Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

Α'. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Μεγάλη Βρεταννία.
Β'. Ἡ Πεφωτισμένη Δεσποτεία. Ἡ Πρωσσία καὶ τὰ Γερμανικὰ κράτη.
Γ'. Ἡ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη. Ἡ Ρωσία καὶ τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος.
Δ'. Αἱ ἀποικίαι καὶ ἡ ἀποικιακὴ πολιτική.
Ε'. Αἱ ἐξερευνήσεις κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα καὶ ὁ οἰκονομικὸς βίος.
ΣΤ'. Τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι. Αἱ νέαι ροπαὶ τῆς Λογοτεχνίας.
Ζ'. Αἱ κατακτήσεις τῆς Ἐπιστήμης καὶ ἡ ἐπανάστασις τῆς Τεχνικῆς.
Η'. Τὰ νέα ρεύματα τῶν ἰδεῶν καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς Διαφωτισμός.

XIII. Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΗ

Αἱ ἀποικίαι καὶ ἡ γένεσις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

XIV. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις καὶ ἡ Αὐτοκρατορία. Οἱ Ναπολεόντειοι πόλεμοι καὶ ἡ Εὐρώπη.

XV. Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Α'. Ἡ διεθνὴς πολιτικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μεσογείῳ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα.
Β'. Ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ καὶ οἱ Ρωσοτουρκικοὶ πόλεμοι.
Γ'. Ἡ ἀκμὴ τῆς διοικητικῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἑλλήνων: Οἱ Μεγάλοι Διερμηνεῖς, οἱ Διερμηνεῖς τοῦ Στόλου καὶ οἱ Ἕλληνες Ἡγεμόνες τῶν Παραδουναβείων Ἐπαρχιῶν.
Δ'. Ἡ ἀριστοκρατία τῆς γῆς.
Ε'. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς διασπορᾶς. Ὁ δεύτερος ἀποικισμός.
ΣΤ'. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου.
Ζ'. Τὸ Ἑλληνικὸν Ναυτικόν.
Η'. Ἐπαναστατικαὶ κινήσεις καὶ ἡ ἀκμὴ τῶν σωμάτων τῆς ἀντιστάσεως.
Θ'. Ὁ Ἑλληνικὸς Διαφωτισμός. Ρεύματα καὶ συγκρούσεις ἰδεῶν. Οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γένους. Ἡ ἀκμὴ τοῦ ἐθνικοῦ συστήματος τῶν Ἑλλήνων.
Ι'. Οἱ πρόδρομοι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ρήγας ὁ Φεραῖος. Τὸ πολεμικὸν καὶ ἐθνικὸν πρόγραμμα αὐτοῦ.
XVI. Ἡ Εὐρώπη τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας.
XVII. Ἡ ἐπικράτησις τῆς ἐθνικῆς ἰδέας ἐν Εὐρώπῃ.
XVIII. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος (1821 — 1832).
XIX. Ἡ Μοναρχία ἐν Ἑλλάδι. Ὁ Βασιλεὺς Ὄθων (1832—1843)
XX. Ἡ ἐπαναστατικὴ κίνησις ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ Κριμαϊκὸς Πόλεμος.
XXI. Ἡ Συνταγματικὴ Μοναρχία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Μεγάλης Ἰδέας (1843 — 1862).
XXII. Ἐθνικισμὸς καὶ ἡγεμονικὴ πολιτική. Ἡ ἀποικιοκρατία.
XXIII. Οἰκονομικὴ καὶ Τεχνικὴ ἀκμή. Ἡ ἄνθησις τῆς Ἐπιστήμης ἐν Εὐρώπῃ.
XXIV. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸν δέκατον ἔνατον αἰῶνα.
XXV. Ἡ Δυναστικὴ μεταβολὴ ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἕνωσις τῆς Ἑπτανήσου καὶ ἡ ἀνακαίνισις τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου (1862 — 1877).
XXVI. Ἡ Μεγάλη Ἰδέα ἀντιμέτωπος τῶν Βαλκανικῶν ἐθνικισμῶν (1877 — 1896).
XXVII. Ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ κρίσις, τὸ Κρητικὸν καὶ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα (1896—1909).
XXVIII. Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Συμμαχίαι καὶ τὰ προνόμια τῶν διεθνῶν ἀνταγωνισμῶν.
XXIX. Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι. Ἡ Ἑλλάς, δύναμις Βαλκανικὴ καὶ Μεσογειακὴ (1909—1914).
XXX. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος.
XXXI. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἀποκορύφωσις καὶ πτῶσις τῆς Μεγάλης Ἰδέας (1914—1923).
XXXII. Μεταξὺ τῶν δύο πολέμων. Ἡ κρίσις τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Διεθνὴς κομμουνισμὸς καὶ ὁλοκληρωτικὰ κράτη.
XXXIII. Ἡ Ἑλλὰς μεταξὺ τῶν δύο πολέμων. Ἀκμὴ καὶ παρακμὴ τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν (1923 — 1940).
XXXIV. Ὁ δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος.
XXXV. Ὁ δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἡ Νίκη καὶ ἡ Κατοχή.
XXXVI. Ἡ παγκόσμιος εἰρήνη καὶ οἱ διεθνεῖς ἀνταγωνισμοί.
XXXVII. Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον. Προσπάθειαι διὰ τὴν πολιτικὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας.
Ἡ ἐνσωμάτωσις τῆς Δωδεκανήσου.
Ἡ πολιτικὴ τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ ἔναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ συμμοριτοπόλεμος.

Βοήθεια τῆς Ἀμερικῆς πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς χώρας. Ἡ νίκη τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Βασιλεὺς Παῦλος.

Αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις εἰς τὸν δημόσιον βίον τῆς χώρας (δημαγωγία, κιτρίνη δημοσιογραφία κλπ.).

Οἱ ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ ἐθνικοὶ κίνδυνοι. Ἡ Ἐθνικὴ Ἐπανάστασις τῆς 21 Ἀπριλίου 1967.

Ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις τῆς χώρας.

XXXVIII. Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ἡ Κρατικὴ ὀργάνωσις, ἡ Ἐκκλησία, ἡ Παιδεία, ὁ Ἐθνικὸς Στρατός, ἡ Γεωργία, ἡ Συγκοινωνία, ἡ Βιομηχανία, τὸ Ἐμπόριον, ἡ Ναυτιλία, αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα.

XXXIX. ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ

XXXX. Σύντομος ἐπισκόπησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἱστορικὰς περιόδους (Ἀρχαίαν, Μεσαιωνικὴν (Βυζαντινήν), Νεωτέραν).

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ μαθήματος δέον νὰ ἐπιτελῶνται αἱ ἀκόλουθοι διδακτικαὶ ἐνέργειαι κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἑκάστης ἑνότητος τῆς Ἱστορίας: α) Ἡ προσφορὰ τῆς ἱστορικῆς ὕλης, ἡ προσφορὰ τῆς νέας ἱστορικῆς ἑνότητος. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐξυπηρετεῖ τὸν ὑλικὸν μόνον σκοπὸν τοῦ μαθήματος καὶ εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὰς ἑπομένας ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι ὁδηγοῦν εἰς τὸν τελικὸν σκοπὸν τοῦ μαθήματος. β) Ἡ κριτικὴ ἐπεξεργασία τῆς δοθείσης ἱστορικῆς ὕλης, ὥστε νὰ κατανοήσουν οἱ μαθηταὶ τὴν ἀλληλουχίαν καὶ τὴν συνάφειαν, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. γ) Ἡ συναισθηματικὴ διέγερσις τῶν μαθητῶν καὶ ἡ δημιουργία εἰς αὐτοὺς βιωμάτων καὶ βουλητικῶν παρορμήσεων, ὥστε νὰ συναισθανθοῦν οὗτοι ὅτι τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐγνώρισαν, κατενόησαν καὶ ἡρμήνευσαν, ἀφοροῦν εἰς τὴν μοῖραν τοῦ Ἔθνους των, ἑπομένως καὶ εἰς τὴν ἰδικήν των μοῖραν, καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὴν συναίσθησιν ὅτι ἔχουν καὶ αὐτοὶ προσωπικὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἱστορικὴν μοῖραν τοῦ Ἔθνους των καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Ἡ τρίτη αὕτη ἐνέργεια δύναται καὶ νὰ διασταυροῦται κατὰ τὴν διδασκαλίαν πρὸς τὰς δύο προηγουμένας.

Ὁ διδάσκων εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν του πρέπει νὰ μὴ παραλείπῃ νὰ χρησιμοποιῇ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ἐποπτικὰ μέσα, ὥστε ἡ διδασκαλία νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαραίτητον ἐποπτικότητα (χάρται, εἰκόνες, σχεδιαγράμματα, χρονολογικοὶ πίνακες, γενεολογικὰ δένδρα, ἐπισκέψεις ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν τόπων, κ.λ.π.). Ἐπίσης εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν πρέπει νὰ τηρῶνται αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς βιωματικότητος, τῆς αὐτενεργείας, τῆς συνολικότητος.

Πρέπει νὰ προγραμματίζῃ τὴν διδακτικήν του ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ μαθήματος δι' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος. Οὕτω θὰ κατανείμῃ τὴν διδακτέαν ἱστορικὴν ὕλην εἰς ἑνότητας ἀντιστοίχους πρὸς τὰς ὥρας διδασκαλίας καὶ θὰ μεριμνήσῃ, ὥστε νὰ διδαχθῇ ὅλη ἡ διδακτέα ὕλη. Ἐν περιπτώσει περικοπῆς τῶν ὡρῶν διδασκαλίας θὰ συμπτύξῃ ὡρισμένας ἑνότητας, περιοριζόμενος εἰς τὰ οὐσιώδη καὶ παραλείπων τὰ δευτερεύοντα. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπονται ἅλματα, διὰ τῶν ὁποίων καθίσταται ἀδύνατος ἡ κατανόησις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἀλληλουχίας καὶ τῆς συναφείας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Ἐπίσης ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπονται κενὰ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱστορικῆς ὕλης ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν.

Διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ διδάσκων ἀποδοτικῶς τὸ ἔργον του κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τούτου, πρέπει νὰ κατέχῃ καλῶς τὴν διδακτέαν ἱστορικὴν ὕλην (ἀντλῶν ταύτην οὐ μόνον ἐκ τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπιστημονικῶν βοηθημάτων), τὰ θεωρητικὰ καὶ τὰ μεθοδολογικὰ προβλήματα τῆς Ἱστορίας καὶ τὴν Εἰδικὴν Διδακτικὴν τοῦ μαθήματος. Ἐπίσης πρέπει νὰ χρησιμοποιῇ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα βοηθητικὰ μέσα.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι:

α) Νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ ψυχικὰ φαινόμενα καὶ δι' αὐτῶν τὴν ψυχικὴν δομὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τὰς βασικὰς μορφὰς τοῦ ὀρθῶς λογίζεσθαι.

β) Νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς μεθόδους τῶν ἐπιστημῶν.

γ) Νὰ μυήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ θεμελιώδη προβλήματα τῆς Φιλοσοφίας καὶ νὰ δημιουργήσῃ εἰς αὐτοὺς τὰς στερεὰς βάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ ὀρθὴ καὶ ἀσφαλὴς φιλοσοφικὴ ἀντίληψις περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

δ) Νὰ καλλιεργήσῃ τὴν κριτικὴν σκέψιν τῶν μαθητῶν καὶ νὰ διεγείρῃ τὴν ὑπάρχουσαν ἐνδεχομένως εἰς ἑνίους ἐξ αὐτῶν φιλοσοφικὴν διάθεσιν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Α'. Εἰσαγωγή.

Φυσικὰ καὶ ψυχικὰ φαινόμενα. Ἡ Ψυχολογία. Ἀντικείμενον καὶ ὁρισμὸς αὐτῆς. Φιλοσοφικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ Ψυχολογία. Κλάδοι τῆς Ψυχολογίας. Ἀξία καὶ χρησιμότης τῆς Ψυχολογίας. Αἱ μέθοδοι τῆς ἐπιστημονικῆς Ψυχολογίας.

Ἡ ἑνότης τοῦ ψυχικοῦ βίου. Ἡ συνείδησις (τὸ ὑποσυνείδητον, τὸ ἀσυνείδητον). Τὸ ἐγώ, σχέσεις ἐγὼ καὶ ψυχικῶν φαινομένων.

Β'. Τὸ Γνωστικόν.

Ἁπλᾶ καὶ σύνθετα ψυχικὰ φαινόμενα. Τὸ αἴσθημα. Εἴδη αἰσθημάτων. Ἡ ἀντίληψις. Ἔννοια καὶ ὁρισμὸς αὐτῆς. Ἡ παράστασις. Νόμοι συνειρμοῦ καὶ ἀναπλάσεως. Ἀντιλήψεις καὶ παραστάσεις. Ἡ ἀντίληψις τοῦ χώρου, ἡ ἀντίληψις τοῦ χρόνου.

Ἡ μνήμη. Ἡ φαντασία. Ἡ νόησις. Νοημοσύνη - Εὐφυΐα. Μέτρησις εὐφυΐας, κριτήρια μετρήσεως (ΤΕΣΤ). Νόησις καὶ γλῶσσα. Διανοητικὴ κόπωσις.

Ἡ προσοχὴ (ἔννοια καὶ ὁρισμός, εἴδη καὶ ἰδιότητες, σχέσις πρὸς ἀντίληψιν, σημασία προσοχῆς διὰ τὴν μάθησιν).

Τὸ διαφέρον (ἔννοια καὶ ὁρισμός, νόμοι καὶ εἴδη, κίνητρα, ἡ σημασία του διὰ τὴν μάθησιν).

Ἡ μάθησις (ἔννοια, νόμοι καὶ παράγοντες μαθήσεως. Σχέσις τῆς μαθήσεως πρὸς ἄλλας ψυχικὰς λειτουργίας. Μορφαὶ μαθήσεως, κ.λ.π.).

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα περὶ τοῦ γνωστικοῦ καὶ τῆς σημασίας αὐτοῦ διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ κόσμου.

Γ'. Τὸ Συναισθηματικόν.

Φύσις τοῦ συναισθηματικοῦ βίου καὶ ὁρισμὸς τοῦ συναισθήματος. Γνωρίσματα καὶ ἰδιότητες τοῦ συναισθήματος. Κατηγορίαι καὶ εἴδη συναισθημάτων. Χαρακτηριστικὰ φαινόμενα τῶν συναισθημάτων. Τὰ ἀνώτερα πνευματικὰ συναισθήματα. Συμπεράσματα περὶ τοῦ συναισθηματικοῦ βίου.

Δ'. Τὸ Βουλητικόν.

Ἡ ἔννοια τῆς βουλήσεως. Μορφαὶ τῆς βουλήσεως. Ἔνστικτα, ὁρμαί, ἐπιθυμίαι, ἕξεις, κλίσεις, ροπαί, πάθη. Αἱ πράξεις ὡς κύριαι ἐκδηλώσεις καὶ μορφαὶ βουλήσεως. Ὁρισμὸς καὶ σημασία τῆς βουλήσεως ἐν τῷ ψυχικῷ βίῳ. Ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως.

Ε'. Ἡ ἀτομικότης, ὁ χαρακτήρ, ἡ προσωπικότης.

ΣΤ'. Φυσιολογικὰ καὶ ψυχικὰ φαινόμενα.

Τὸ νευρικὸν σύστημα. Ὁ ἐγκέφαλος. Σωματικὴ εὐεξία καὶ ψυχικὴ ὑγεία.

Ζ'. Σύντομος ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς ἐξελίξεως τῆς Ψυχολογίας.

Ἡ συμβολὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὴν μελέτην τῶν ψυχικῶν φαινομένων. Ἡ ἐπιστημονικὴ Ψυχολογία. Τὰ ψυχολογικὰ ἐργαστήρια καὶ σπουδαστήρια. Τὰ ψυχολογικὰ τέστ. Οἱ κλάδοι τῆς Ψυχολογίας. Αἱ νεώτεραι κατευθύνσεις τῆς Ψυχολογίας.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α' ΛΟΓΙΚΗ

Α' Εἰσαγωγή.

Ἀντικείμενον. ὁρισμὸς καὶ διαίρεσις τῆς Λογικῆς. Λογικὴ καὶ Φιλοσοφία. Λογικὴ καὶ Ψυχολογία. Ἱστορία τῆς Λογικῆς (διὰ βραχυτάτων).

Β'. Τυπικὴ Λογικὴ ἢ Στοιχειολογία. Λογικαὶ ἀρχαί. Κατηγορίαι. Αἱ ἔννοιαι. Αἱ ἔννοιαι καθ' ἑαυτὰς (σχηματισμός, ὁρισμός, διαίρεσις, γνωρίσματα, βάθος, πλάτος). Αἱ ἔννοιαι πρὸς ἀλλήλας (κατὰ βάθος καὶ πλάτος, λογικὴ κλῖμαξ, σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις ἐννοιῶν). Αἱ κρίσεις. Τὰ εἴδη κρίσεων, αἱ σχέσεις τῶν κρίσεων. Οἱ συλλογισμοί. Τὰ εἴδη τῶν συλλογισμῶν. Συλλογιστικὰ σχήματα. Ἐπαγωγὴ — Παραγωγή. Ἀνακεφαλαίωσις περὶ τῶν στοιχειωδῶν μορφῶν ἐνεργείας τῆς νοήσεως.

Γ'. Γενικὴ Μεθοδολογία. Ἀντικείμενον καὶ ὁρισμὸς τῆς Γενικῆς Μεθοδολογίας. Ὁρισμὸς καὶ εἴδη αὐτοῦ. Διαίρεσις καὶ ταξινόμησις. Ἀπόδειξις καὶ εἴδη αὐτῆς. Σοφίσματα. Ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις.

Δ'. Κλασσικὴ λογικὴ καὶ νεώτεραι Λογικαί.

Ἡ διδασκαλία ἑκάστης ἑνότητος πρέπει νὰ συμπληροῦται δι' ἀσκήσεων.

Β'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
(Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν).

Α'. Εἰσαγωγή.

Ἔννοια καὶ ἀντικείμενον τῆς Φιλοσοφίας. Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς Φιλοσοφίας διὰ βραχυτάτων. Φιλοσοφία καὶ ἐπιστήμη. Διαίρεσις τῆς Φιλοσοφίας (κλάδοι). Ἡ ἀξία τῆς σπουδῆς τῆς Φιλοσοφίας.

Β'. Γνωσιολογία.

Τὸ πρόβλημα τῆς γνώσεως γενικῶς.

Αἱ πηγαὶ τῆς γνώσεως. Αἱ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου φιλοσοφικαὶ θεωρίαι.

Τὸ κῦρος τῆς γνώσεως. Αἱ κυριώτεραι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου φιλοσοφικαὶ θεωρίαι.

Τὸ πρόβλημα τῆς πραγματικότητος τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Αἱ ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου φιλοσοφικαὶ θεωρίαι.

Γ'. Ὀντολογία.

Τὸ ὀντολογικὸν πρόβλημα γενικῶς.

Ἡ φιλοσοφία τῆς φύσεως (ὁ ἀνόργανος κόσμος, ὁ ἐνόργανος κόσμος).

Φιλοσοφία τοῦ πνευματικοῦ κόσμου (ἡ ψυχή, τὸ πνεῦμα).

Δ'. Ἐπιστημολογία.

Αἱ ἐπιστῆμαι. Ταξινόμησις τῶν ἐπιστημῶν. Ἀνάγκη φιλοσοφικῆς διερευνήσεως τῶν Ἐπιστημῶν (ἀρχαί, ἀντικείμενον, μέθοδοι).

Αἱ Μαθηματικαὶ Ἐπιστῆμαι.

Αἱ φυσικαὶ Ἐπιστῆμαι. Αἱ περιγραφικαὶ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι.

Αἱ πειραματικαὶ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, τὸ πρόβλημα τῆς μαθηματικοποιήσεως τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν.

Ἰδιαίτερα προβλήματα τῆς Βιολογίας.

Ἡ Ψυχολογία, ἡ Ἱστορία, ἡ Κοινωνιολογία.

Ε'. Ἠθική.

Ἡ ἔννοια τῆς φιλοσοφικῆς ἠθικῆς.

Ἡ ἠθικὴ συνείδησις ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὴν ψυχολογικὴν συνείδησιν. Καθῆκον, ἀγαθόν, ἠθικὴ πρᾶξις, ἠθικὴ εὐθύνη, ἀρετή.

Παράγοντες τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως: α) Τὸ ἠθικὸν συναίσθημα. β) Ἡ ἠθικὴ νόησις. γ) Ἡ ἠθικὴ βούλησις. Αἱ κυριώτεραι θεωρίαι περὶ τῶν πηγῶν τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως.

Τὸ ἀγαθόν. Αἱ κυριώτεραι περὶ αὐτοῦ θεωρίαι.

Αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι καὶ τὰ πρὸς αὐτὰς συνδεόμενα προβλήματα. Οἱ ἠθικοὶ κανόνες.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως.

ΣΤ'. Αἰσθητική.

Ἡ ἔννοια τοῦ ὡραίου. Ἡ Τέχνη. Αἰσθητικαὶ κατηγορίαι.

Ζ'. Ἡ φιλοσοφία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Σύντομος ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας. Τὰ κύρια φιλοσοφικὰ συστήματα.

Εἰς τὴν Ε' τάξιν πρέπει νὰ ὁλοκληρωθῇ ἡ διδασκαλία τῆς Ψυχολογίας. Πρὸς τοῦτο ὁ διδάσκων δέον νὰ προγραμματίσῃ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους τὴν διδακτικὴν ἐργασίαν του, κατανέμων τὴν διδακτέαν ὕλην εἰς ἑνότητας ἀντιστοίχους πρὸς τὰς διατιθεμένας διδακτικὰς ὥρας.

Εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν θὰ διδαχθῶσιν ὁπωσδήποτε αἱ ἑνότητες τῆς Λογικῆς, τῆς Γνωσιολογίας καὶ τῆς Ἐπιστημολογίας. Αὗται δύνανται νὰ διδαχθῶσι βάσει τοῦ ἐγκεκριμένου ἤδη σχολικοῦ ἐγχειριδίου. Αἱ ἄλλαι ἑνότητες τῶν Στοιχείων Φιλοσοφίας (Ὀντολογία, Ἠθική, Αἰσθητική, Φιλοσοφία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων) θὰ διδαχθῶσι μόνον ἐφ' ὅσον θὰ ἐκδοθῇ εἰδικὸν σχολικὸν ἐγχειρίδιον διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ εἰδικὸν βοήθημα διὰ τοὺς διδάσκοντας.

Ἡ διδασκαλία τῶν Στοιχείων Φιλοσοφίας θὰ συμπληροῦται δι' ἀναγνώσεως καὶ ἑρμηνείας ἐκ δοκίμου μεταφράσεως χαρακτηριστικῶν περικοπῶν ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν ἔργων τῶν μεγάλων φιλοσόφων, ἐκδιδομένου καταλλήλου ἀνθολογίου.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι νὰ εἰσαχθῶσιν οἱ μαθηταί, βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων φρονηματιστικῶν μαθημάτων, εἰς τὴν σύγχρονον ὀργάνωσιν τοῦ κοινωνικοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, νὰ συνειδητοποιήσωσι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τῶν μελῶν τῆς πολιτικῆς Κοινότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ νὰ καταστῶσιν ἱκανοὶ νὰ ἐνταχθῶσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Κοινότητος ὡς δημιουργικὰ καὶ χρήσιμα μέλη αὐτῆς, ἱκανοὶ νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν διατήρησιν, τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς πολιτικῆς Κοινότητος τοῦ Ἔθνους.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Κοινωνικὴ ἀγωγή. Ὁ ἄνθρωπος ὡς πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν ὄν. Ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ οἰκογένεια ὡς φυσικὴ κοινότης καὶ κύτταρον τῆς κοινωνίας. Ἡ οἰκογενειακὴ ζωή. Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, δικαιώματα καὶ καθήκοντα αὐτῶν. Ἡ παράδοσις τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας.

Ἡ εὐρυτέρα τῆς οἰκογενείας κοινωνικὴ διάρθρωσις. Ἡ συμβιωτικὴ Κοινότης. Τὸ χωρίον, ἡ κωμόπολις, ἡ πόλις. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις τῆς συμβιωτικῆς Κοινότητος. Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι. Ἡ Ἐκκλησία, τὸ Σχολεῖον, ἡ Διοίκησις. Οἱ ἐπαγγελματικοὶ συνεταιρισμοὶ καὶ οἱ μορφωτικοὶ σύλλογοι. Βασικὰ ἔργα ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι. Ἡ ὕδρευσις, ὁ φωτισμός, ἡ συγκοινωνία, ἡ πολεοδομία, ἡ ὁδοποιία, τὰ κέντρα ἀναπαύσεως, ψυχαγωγίας, ὑγείας, κ.λ.π.

Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα. Τὰ καθήκοντα πρὸς τὸ φυσικὸν περιβάλλον, τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰ κοινόχρηστα ἔργα. Ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καὶ ὁ αὐτοσεβασμός. Μελέτη, ἀνάλυσις καὶ ἐκλογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος. Καθήκοντα ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐπαγγέλματος.

Β'. Ἐθνικὴ ἀγωγή. Ἡ συγκρότησις τῆς Κοινωνίας εἰς Κράτος. Ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους. Χώρα, λαός, ἐξουσία. Ἡ ἔννοια τοῦ Ἔθνους. Κράτη πολυεθνῆ καὶ κράτη ἐθνικά. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Θεμελιώδη πνευματικὰ γνωρίσματά του. Τὸ Νεοελληνικὸν Κράτος κατ' ἐξοχὴν ἐθνικὸν κράτος. Ἡ πατρίς, τὰ Ἐθνικὰ Σύμβολα. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἡ εἰσφορά του εἰς τὸν πολιτισμόν.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς ἔννοια εὐρυτέρα καὶ ὑπερτέρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὰ καθήκοντα τοῦ Ἕλληνος πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ Ἔθνος του. Οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ κατὰ τόπους εὐεργέται.

Γ'. Πολιτειακὴ ἀγωγή. Κράτος καὶ πολίτευμα. Τὰ πολιτεύματα καὶ οἱ πολῖται εἰς τὰ ἀσιατικὰ κράτη. Ὁ ἄνθρωπος — πολίτης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Τὰ πολιτεύματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα· τὰ ὀρθὰ καὶ αἱ παρεκβάσεις των. Τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν σύστημα τοῦ Μεσαίωνος. Ἡ διαμόρφωσις τῶν πολιτευμάτων κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ συστήματα. Ὁ φασισμός, ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός, ὁ κομμουνισμός. Τὸ ἀστικὸν Δημοκρατικὸν σύστημα. Τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα. Τὰ πολιτικὰ κόμματα. Ἡ ὀργάνωσις τοῦ συγχρόνου ἀστικοῦ Κράτους. Θεμελιώδεις θεσμοὶ αὐτοῦ.

Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Οἱ θεμελιώδεις θεσμοὶ ἐν αὐτῷ. Τὸ Σύνταγμα. Ὁ ἀνώτατος ἄρχων. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Ἡ Κυβέρνησις. Τὸ Δίκαιον. Ἡ Δικαιοσύνη (γενική, διοικητική, φορολογική). Ἡ Παιδεία. Τὰ πνευματικὰ ἱδρύματα. Ὁ ἐθνικὸς στρατός. Τὰ σώματα ἀσφαλείας. Ἡ ὑγεία, ἡ κοινωνικὴ πρόνοια, ἡ προστασία τῆς ἐργασίας. Οἰκονομικὰ ἀγαθὰ καὶ οἰκονομικὴ ὀργάνωσις. Ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριον, ἡ ναυτιλία, ἡ βιοτεχνία, ἡ βιομηχανία, αἱ Τράπεζαι. Ἡ συγκοινωνία. Κράτος καὶ πολῖται ἐν τῇ οἰκονομικῇ ὀργανώσει. Τὰ Δημόσια Οἰκονομικά. Ἡ ὀργάνωσις τῆς Κρατικῆς διοικήσεως. Αὐτόνομοι ὀργανισμοί. Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε. κλπ. Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις. Τοπικὴ αὐτοδιοίκησις. Δῆμος. Κοινότης.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς θρησκευτικός, ἐθνικὸς καὶ πολιτιστικὸς παράγων. Κράτος καὶ Ἐκκλησία.

Προστασία τῶν πολιτῶν ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν ἔναντι τοῦ Κράτους. Αἱ ἐλευθερίαι τοῦ πολίτου, ἀτομικαί, πολιτικαί, ἠθικαί, κοινωνικαί, οἰκονομικαί. Οἱ ἐκ τῶν καταχρήσεων τῶν ἐλευθεριῶν κίνδυνοι διὰ τὸ ἐθνικὸν σύνολον. Προστασία τοῦ Κράτους καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τῶν ἐλευθεριῶν ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Ἡ δημαγωγία καὶ ἡ ἀναρχία.

Ἡ κοινὴ γνώμη· παράγοντες ἐπιδρῶντες εἰς τὴν κοινὴν γνώμην: ὁ τύπος, τὸ ραδιόφωνον, ἡ τηλεόρασις, τὸ θέατρον, ὁ κινηματογράφος, τὰ προπαγανδιστικὰ ἔντυπα. Αἱ δυσμενεῖς ἐκ τούτων ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς νεολαίας καὶ τὰ ἀπαραίτητα προφυλακτικὰ μέτρα.

Τὰ σύγχρονα μέσα ψυχαγωγίας. Αἱ ὑπερβολαὶ καὶ παρεκτροπαὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ τούτων προφύλαξις τῆς νεολαίας. Κοινωνικὰ ἐλαττώματα: ἀλκοολισμός, χαρτοπαιξία, ἀσωτεία, ἐκφυλισμὸς κλπ.

Ὁ κομμουνισμὸς ὡς ἐθνικὸς κίνδυνος.

Αἱ διεθνεῖς σχέσεις τῶν Κρατῶν. Διεθνὲς δίκαιον, διεθνεῖς συμβάσεις καὶ συμμαχίαι. Αἱ διεθνεῖς ὀργανώσεις. Ο.Η.Ε. καὶ παραρτήματα αὐτοῦ. ΝΑΤΟ. Κοινὴ Ἀγορά. Διεθνὴς Ἐρυθρὸς Σταυρός.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Σκοπὸς καὶ ἀντικείμενον τοῦ μαθήματος:

Ὁ ἄνθρωπος ὡς κοινωνικὸν ὄν. Ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ συμβιωτικὴ Κοινότης. Ἡ σύστασις καὶ τὰ γνωρίσματα αὐτῆς. Μορφαὶ κοινωνικῆς συμβιώσεως. Θεσμοὶ ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι. Ἡ Οἰκογένεια. Φυσικὴ καὶ ἰσόρροπος οἰκογένεια. Γονεῖς καὶ τέκνα. Τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Ἡ Θρησκεία. Ἡ Παιδεία. Ἡ Διοίκησις. Ἡ κοινωνικὴ ἀνατροφὴ τῶν μελῶν. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις. Τὰ κοινόχρηστα ἔργα. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα. Ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων καὶ ὁ αὐτοσεβασμός.

Β'. Ἡ ὀργάνωσις τῆς κοινωνίας εἰς Κράτος. Αἱ σχετικαὶ θεωρίαι. Ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους. Χώρα, λαός, ἐξουσία. Ἡ ἔννοια τοῦ Ἔθνους. Ἔθνος καὶ Κράτος. Κράτη πολυεθνῆ καὶ Κράτη Ἐθνικά.

Γ'. Κράτος καὶ Πολίτευμα. Τὰ πολιτεύματα εἰς τὰ Ἀσιατικὰ κράτη. Ἡ θέσις τοῦ πολίτου εἰς αὐτά. Ὁ ἄνθρωπος - πολίτης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Τὰ πολιτεύματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Τὰ πολιτεύματα κατ' Ἀριστοτέλη. Τὰ ὀρθὰ πολιτεύματα καὶ αἱ παρεκβάσεις των. Τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν σύστημα τοῦ Μεσαίωνος. Ἡ διαμόρφωσις τῶν Ἐθνικῶν Κρατῶν καὶ τῶν πολιτευμάτων κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἀπόλυτος Μοναρχία. Συνταγματικὴ Μοναρχία. Ἀντιπροσωπευτικὸν σύστημα. Δημοκρατία, βασιλευομένη καὶ προεδρική. Τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ συστήματα, ἡ ἀστικὴ δημοκρατία, ὁ φασισμός, ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός, ὁ κομμουνισμός.

Τὸ ἀστικὸν Δημοκρατικὸν Κράτος καὶ ἡ ὀργάνωσίς του. Ἡ λαϊκὴ κυριαρχία. Τὸ Σύνταγμα. Ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν, ὁ ἀνώτατος Ἄρχων (κληρονομικός, αἱρετός). Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία. Καθολικὴ ψηφοφορία, κόμματα, ἐκλογικὰ συστήματα, Βουλή. Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Ἡ Κυβέρνησις. Κυβέρνησις κοινοβουλευτικὴ καὶ κυβέρνησις προεδρική. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία. Τὸ δίκαιον καὶ ἡ Δικαιοσύνη. Ἀστικὴ δικαιοσύνη, ποινικὴ δικαιοσύνη, διοικητικὴ δικαιοσύνη, φορολογικὴ δικαιοσύνη. Ἡ οἰκονομικὴ ὀργάνωσις τοῦ ἀστικοῦ Κράτους. Γενικαὶ ἀρχαί. Ἡ ἰδιοκτησία. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα αὐτῆς εἰς τὸ ἀστικὸν Κράτος. Νόμισμα, Τράπεζαι, Γεωργία, Ἐμπόριον, Βιομηχανία, Βιοτεχνία. Δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις. Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία. Τὰ δημόσια οἰκονομικά. Κράτος καὶ πολῖται. Ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους πρὸς τοὺς πολίτας: Παιδεία, ὑγεία, συγκοινωνία, ἀσφάλεια, ἐργασία, κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις, ἐλευθερίαι.

Δικαιώματα τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν πολιτῶν. Ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν πρὸς τὸ Κράτος: στράτευσις, φόροι, παραγωγικὴ ἐργασία κλπ. Δικαιώματα τῶν πολιτῶν ἔναντι τοῦ Κράτους. Ἡ νεολαία καὶ τὸ Κράτος. Ὀργανώσεις Νεολαίας. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν νέων. Αἱ ἐλευθερίαι τοῦ πολίτου. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις: HABEAS CORPUS, διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας, διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Οἰκουμενικὴ διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ 1948. Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καὶ τοῦ συνεταιρίζεσθαι. Αἱ ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας. Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, τοῦ τύπου. Ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως. Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία. Τὰ ὅρια τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ πολίτου καὶ ἡ κατάχρησις αὐτῶν. Ἡ προστασία τῶν πολιτῶν ἔναντι τῆς καταχρήσεως ἐξουσίας τοῦ Κράτους καὶ ἡ προστασία τοῦ κράτους καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τῶν ἐλευθεριῶν τῶν πολιτῶν. Ἡ δημαγωγία, ἡ ἀπειθαρχία, ἡ ἀναρχία.

Δ'. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἡ συγκρότησίς του. Τὰ Ἑλληνικὰ Συντάγματα ἀπὸ τοῦ Ὄθωνος μέχρι σήμερον. Ἡ σύγχρονος ὀργάνωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὸ Σύνταγμα. Ὁ ἀνώτατος Ἄρχων. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία. Καθολικὴ ψηφοφορία, κόμματα, ἐκλογικὰ συστήματα. Βουλή, Νόμοι. Νομοθετικὰ Διατάγματα. Ἀναγκαστικοὶ Νόμοι, Βασιλικὰ Διατάγματα (κανονιστικὰ ἐκτελεστικά). Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Ἡ Κυβέρνησις. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ Ὑπουργοί. Ἡ ὀργάνωσις τῆς διοικήσεως. Τὰ Ὑπουργεῖα. Αἱ Νομαρχίαι, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι (κεντρικοὶ καὶ περιφερειακοί). Τὰ Νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Διοικητικὴ ἀποκέντρωσις.

Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία. Τὸ δίκαιον καὶ τὰ εἴδη αὐτοῦ. Ἡ ὀργάνωσις τῶν δικαστηρίων (Εἰρηνοδικεῖα - Πταισματοδικεῖα. Πρωτοδικεῖα. Πλημμελειοδικεῖα. Κακουργιοδικεῖα. Ἐφετεῖα. Ἄρειος Πάγος). Ἡ διοικητικὴ Δικαιοσύνη. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας. Ἡ φορολογικὴ Δικαιοσύνη καὶ ἡ ὀργάνωσίς της.

Τὰ δημόσια οἰκονομικά. Ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι φόροι. Ὁ δημόσιος Προϋπολογισμός. Τὸ Γενικὸν Λογιστήριον τοῦ Κράτους. Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον. Τὸ Ἐθνικὸν νόμισμα. Τὸ συνάλλαγμα. Ἡ Ἐκδοτικὴ Τράπεζα.

Ἡ Παιδεία καὶ ἡ ὀργάνωσίς της.

Ἡ δημοσία ὑγεία, ἡ κοινωνικὴ πρόνοια, ἡ προστασία τῆς ἐργασίας, ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις.

Ἡ Ἐθνικὴ ἀσφάλεια. Ὁ Στρατός. Ὁ Στόλος. Ἡ Ἀεροπορία. Τὰ Σώματα Ἀσφαλείας. Ἡ Ἀγροφυλακή. Ἡ στρατιωτικὴ Δικαιοσύνη.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὀργάνωσίς της. Ἡ Ἐκκλησία ὡς θρησκευτικός, ἐθνικὸς καὶ πολιτιστικὸς παράγων. Κράτος καὶ Ἐκκλησία.

Ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκησις. Δῆμοι καὶ Κοινότητες.

Ἡ δημοσιογραφία. Ὀργάνωσις, δικαιώματα, καθήκοντα, ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ δημοσίου βίου. Ὁ κίτρινος τύπος.

Τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθά. Παράγοντες δημιουργίας αὐτῶν. Ἐργασία. Κεφάλαιον, Ἐπιχειρηματίας.

Ἡ Οἰκονομικὴ ὀργάνωσις τῆς χώρας. Ὀρυκτὸς πλοῦτος. Γεωργία. Ἐμπόριον, Βιοτεχνία, Βιομηχανία, Ναυτιλία, Τουρισμός, Συγκοινωνία, Τραπεζικὸν σύστημα. Προσωπικαὶ ἐπιχειρήσεις. Συνεταιρισμοί. Ἑταιρεῖαι. Δημόσιαι ἐπιχειρήσεις: ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΣΕΚ, κλπ.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τοῦ Κράτους εἰς τὴν οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν. Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός. Παράγοντες ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Ἀνάλυσις τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος, τὰ ὀρθὰ κριτήρια.

Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας. Ἐκπαιδευτικὰ Ἱδρύματα (Πανεπιστήμια, Ἀκαδημία, Ἱδρύματα Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν). Ἐπιστῆμαι, Τέχναι, Γράμματα. Βιβλιοθῆκαι. Μουσεῖα.

Ἡ κοινὴ Γνώμη. Παράγοντες ἐπιδρῶντες εἰς τὴν διαμόρφωσιν αὐτῆς: Ὁ τύπος, τὸ ραδιόφωνον, ἡ τηλεόρασις, ὁ κινηματογράφος, τὸ θέατρον, τὰ προπαγανδιστικὰ ἔντυπα. Αἱ δυσμενεῖς ἐκ τῆς ἐκτροπῆς τούτων ἐπιδράσεις, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς νεολαίας, καὶ τὰ ἀπαραίτητα προστατευτικὰ μέτρα.

Τὰ σύγχρονα μέσα ψυχαγωγίας. Αἱ ὑπερβολαὶ καὶ αἱ ἐκτροπαὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ τούτων προφύλαξις τῆς νεολαίας.

Κοινωνικὰ ἐλαττώματα, ἀλκοολισμός, ἐκφυλισμός, χαρτοπαιξία, ἀσωτεία, κλπ. Κοινωνικοὶ καὶ Ἐθνικοὶ κίνδυνοι ἐξ αὐτῶν καὶ προστατευτικὰ μέτρα τῆς Πολιτείας.

Κήρυξις τῆς χώρας εἰς κατάστασιν πολιορκίας λόγῳ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐσωτερικοῦ κινδύνου. Ἄρσις ἄρθρων τοῦ Συντάγματος καὶ κήρυξις τοῦ Στρατιωτικοῦ νόμου.

Ε'. Αἱ διεθνεῖς σχέσεις τῶν κρατῶν. Διεθνὲς δίκαιον, δημόσιον καὶ ἰδιωτικόν. Τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου. Ἡ ἐδαφικὴ ἀκεραιότης καὶ ἡ Ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῶν κρατῶν. Διεθνεῖς συμμαχίαι καὶ συμβάσεις. Διεθνεῖς ὀργανισμοί. Ὀργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) καὶ παραρτήματα αὐτοῦ. Διεθνὲς δικαστήριον Χάγης. Ἀτλαντικὴ Ἀμυντικὴ Συμμαχία (Ν.Α.Τ.Ο.). Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης. Διεθνὴς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς κλπ.

ΣΤ'. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Θεμελιώδη πνευματικὰ γνωρίσματά του. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἡ εἰσφορά του εἰς τὸν πολιτισμόν. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος κατ' ἐξοχὴν κράτος Ἐθνικόν. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος (ὁ Ἑλληνισμὸς) ἔννοια εὐρυτέρα καὶ ὑπερτέρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ἡ Πατρίς. Τὰ Ἐθνικὰ Σύμβολα. Τὰ καθήκοντα τοῦ Ἕλληνος πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Ἔθνος. Ὁ κομμουνισμὸς ὡς ἐθνικὸς κίνδυνος.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος εἶναι: α) νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸν χαρακτῆρα, τὸ περιεχόμενον καὶ τὰς συνθήκας ἀσκήσεως τῶν κυριωτέρων ἐπαγγελμάτων ἐν τῇ χώρᾳ, β) νὰ μελετηθῶσιν αἱ ἰδιαίτεραι κλίσεις καὶ ἱκανότητες ἑκάστου μαθητοῦ ἐν συναρτήσει πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ γ) νὰ καθοδηγηθῶσιν οἱ μαθηταὶ βάσει τῶν δύο προηγουμένων προϋποθέσεων εἰς τὸν ὀρθὸν σχολικὸν καὶ ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν αὐτῶν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Ἡ ἔννοια καὶ ἡ ἀξία τῆς ἐργασίας. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις τῆς κοινωνίας. Ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας μας κατὰ φῦλον. Ἔννοια καὶ ὁρισμὸς τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἡ κατανομὴ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας κατὰ ἐπαγγελματικὰς ἀπασχολήσεις. Αἱ κυριώτεραι βάσεις διὰ τὴν κατανομὴν τῶν ἐπαγγελμάτων εἰς κατηγορίας. Κατανομὴ τῶν ἐπαγγελμάτων εἰς κατηγορίας κατὰ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπασχολήσεως, π. χ. ἐπαγγέλματα ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά, ναυτικά, γεωργικά, τεχνικά, ὑπαλληλικά, τουριστικὰ καὶ προσωπικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων, κλπ. ἰδιάζοντα ἐπαγγέλματα, ὡς τοῦ στρατιωτικοῦ, τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, τοῦ δικαστοῦ κλπ. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα ἑκάστης κατηγορίας ἐπαγγελμάτων καὶ ἰδιαίτεραι ἀπαιτήσεις διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἄσκησιν αὐτῶν (προσωπικαὶ ἱκανότητες, θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ προπαρασκευή). Ἀνάλυσις ἑνὸς τοὐλάχιστον ἐπαγγέλματος ἐξ ἑκάστης κατηγορίας βάσει τοῦ παραδεδεγμένου διαγράμματος μελέτης ἐπαγγελμάτων. Γενικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις. Βαθμίδες τῆς Γενικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ διάρθρωσις τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Βαθμίδες τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως (κατωτέρα, μέση, ἀνωτέρα, ἀνωτάτη). Τύποι σχολείων Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἡ σημασία τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκλογῆς διά τε τὸ ἄτομον καὶ τὸ κοινωνικὸν σύνολον. Ποῖοι παράγοντες πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος (αὐτογνωσία, γνῶσις τῆς φύσεως τῶν ἐπαγγελμάτων, εὐκαιρίαι τοποθετήσεως). Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἐπαγγέλματος ἐπὶ τοῦ ἀσκοῦντος αὐτὸ ἀτόμου. Ἐπαγγελματικοὶ τύποι. Ἡ σημασία ὅλων τῶν ἐπαγγελμάτων διὰ τὴν κοινωνικὴν εὐημερίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν πρόοδον. Ἡ ἀνάγκη τῆς ὀρθολογιστικῆς κατανομῆς τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα. Ἡ δεοντολογία τῆς ἀσκήσεως τῶν ἐπαγγελμάτων.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Ἀτομικὴ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν μελέτην τῶν ἐπαγγελμάτων ἐν τῷ σχολείῳ, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι τὰ ἀπαραίτητα ἐργαστήρια, καὶ εἰς τοὺς χώρους τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐργασίας ὑπὸ τὴν ἄμεσον καθοδήγησιν καὶ ἐπίβλεψιν τοῦ διδάσκοντος.

Τήρησις ἀτομικοῦ φακέλου δι' ἕκαστον μαθητὴν καὶ ἀτομικὴ ἐκπαίδευσις αὐτοῦ εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἀτομικοῦ του φακέλου, προκειμένου νὰ ἀντιμετωπίσῃ οὗτος τὸ πρόβλημα τῆς ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι:

α. Ἡ διέγερσις καὶ συνειδητοποίησις τοῦ A PRIORI γεωμετρικοῦ ἐφοδίου τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος μὲ βάσιν τὰ ἐκ τῆς ἐμπειρίας προβαλλόμενα γεωμετρικὰ προβλήματα

καὶ εἰδικώτερον ἡ ἀκριβὴς ἀντίληψις τῶν ἰδιοτήτων τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ τῶν μεταξὺ αὐτῶν σχέσεων.

β. Ἡ ἐκμάθησις τρόπων ἀριθμητικοῦ λογισμοῦ.

γ. Ἡ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν πάσης φύσεως σκέψεών των κατὰ τρόπον μονοσήμαντον καὶ σαφῆ καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν αὐτῶν κατὰ τὸ μαθηματικὸν ὑπόδειγμα, πρὸς πρόληψιν παρανοήσεων καὶ συγχύσεων.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Ἀριθμητική.

Α' τετράμηνον ὧραι 3 — Β' τετράμηνον ὧραι 2.

1. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν συνόλων.

Ἡ ἔννοια τοῦ συνόλου καὶ ὁ καθορισμὸς αὐτοῦ. Στοιχεῖα τοῦ συνόλου. Ἡ ἔννοια τοῦ συνόλου διὰ παραδειγμάτων. Διμελῆ καὶ μονομελῆ σύνολα. Τὸ κενὸν σύνολον. Συμβολισμὸς τοῦ συνόλου. Ὑποσύνολα βασικοῦ συνόλου καὶ σχέσεις αὐτῶν. Γραφικὴ παράστασις συνόλου. Ἴσα σύνολα. Μονοσήμαντος καὶ ἀμφιμονοσήμαντος ἀντιστοιχία μεταξὺ δύο συνόλων. Ἰσοδύναμα σύνολα. Τομὴ συνόλων. Ἕνωσις συνόλων. Ἰδιότητες Ἑνώσεως καὶ τομῆς. Σύνολα ξένα πρὸς ἄλληλα. Συμπλήρωμα συνόλου ὡς πρὸς ὑπερσύνολον. Διατεταγμένον ζεῦγος. Ἡ πρώτη ἔννοια τοῦ Καρτεσιανοῦ γινομένου.

2. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν ἀριθμῶν.

Τὸ σύνολον τῶν φυσικῶν ἀριθμῶν. Ἡ ἔννοια τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν στοιχείων ἑνὸς συνόλου. Πληθικὸς ἀριθμὸς συνόλου. Πεπερασμένα καὶ μὴ πεπερασμένα σύνολα. Ὁ ἀριθμὸς μηδέν. Τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων τῆς Ἀριθμητικῆς. Συμβολισμὸς αὐτῶν διὰ τῶν ἀραβικῶν ψηφίων. Χρῆσις γραμμάτων διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν. Τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἀριθμήσεως. Ἑλληνικὴ γραφὴ τῶν ἀριθμῶν. Ρωμαϊκὴ γραφή. Ἡ ἔννοια τῆς ἰσότητος καὶ ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ἰδιότητες. Τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν ὡς διατεταγμένον σύνολον.

Αἱ πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν.

Ἡ πρᾶξις τῆς προσθέσεως. Ἰδιότητες. (Ὕπαρξις ἀθροίσματος δύο ἀκεραίων, μονότιμος, μεταθετική, προσεταιριστική, ὕπαρξις οὐδετέρου στοιχείου). Ἄθροισμα τριῶν ἢ περισσοτέρων ἀκεραίων καὶ γενίκευσις τῶν ἰδιοτήτων τῆς προσθέσεως.

Ἡ πρᾶξις τῆς ἀφαιρέσεως. Ἡ ἐξίσωσις $\beta+\chi=\alpha$ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἀφαιρέσεως. Ἡ ἀφαίρεσις ὡς πρᾶξις ἀντίστροφος τῆς προσθέσεως. Εὕρεσις τοῦ ἀριθμοῦ χ ἐκ τῶν ἐξισώσεων $\chi-\beta=\alpha$, $\alpha-\chi=\beta$. Ἰδιότητες τῆς ἀφαιρέσεως. Ἀριθμητικαὶ παραστάσεις. Ἡ σημασία τῆς παρενθέσεως.

Ἡ πρᾶξις τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἰδιότητες. (Ὕπαρξις γινομένου δύο ἀκεραίων, μονότιμος, μεταθετική, προσεταιριστική, ὕπαρξις οὐδετέρου στοιχείου). Ἡ ἐπιμεριστικότης τοῦ πολλαπλασιασμοῦ ὡς πρὸς τὴν πρόσθεσιν καὶ τὴν ἀφαίρεσιν. Γινόμενον τριῶν ἢ περισσοτέρων παραγόντων. Ἰδιότητες. Πολλαπλάσια ἀκεραίων.

Ἡ πρᾶξις τῆς διαιρέσεως ἀκεραίου διὰ φυσικοῦ ἀριθμοῦ. Ἡ ἐξίσωσις $\alpha\chi=\beta$ $(\alpha\neq 0)$ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς διαιρέσεως (μερισμός, μέτρησις). Ἡ διαίρεσις ὡς πρᾶξις ἀντίστροφος τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἡ ἀτελὴς διαίρεσις, τὸ ἀκέραιον πηλίκον καὶ ὁ ὁρισμὸς τοῦ ὑπολοίπου ἐκ τῶν συνθηκῶν $\Delta=\delta\pi+\upsilon$, $\upsilon<\delta$. Ἰδιότητες τῆς διαιρέσεως. Περὶ τῶν διαιρέσεων: 0 διὰ α, 0 διὰ 0, α διὰ 0, α διὰ 1, α διὰ α, (α ε N).

Ἡ τεχνικὴ τῶν πράξεων εἰς τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἀριθμήσεως.

Ἐξήγησις τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως. Προβλήματα ἐπιλυόμενα διὰ τῶν πράξεων τῆς προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως. Ἐξήγησις τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Συντομίαι περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ὅταν ὁ εἷς τῶν παραγόντων εἶναι 10, 100, 1000 ... ἢ ὁ 9, 99, 999 ... ἢ ὁ 11, 101, 1001 ... Ἐξήγησις τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαιρέσεως. Προβλήματα ἐπιλυόμενα διὰ τῶν 4 πράξεων.

Ἀσκήσεις καὶ ἐφαρμογαὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν 4 πράξεων.

Δυνάμεις ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ὁρισμὸς τῆς δυνάμεως α^{ν} ὅπου α ἀκέραιος καὶ ν φυσικὸς καὶ $\nu\geqslant 2$. Ἰδιότητες τῶν δυνάμεων. Ἐπέκτασις τοῦ ὁρισμοῦ τῆς δυνάμεως διὰ $\nu=1$ καὶ $\nu=0$. Δυαδικὸν σύστημα ἀριθμήσεως.

Διαιρετότης. Διαιρέται ἀκεραίου ἀριθμοῦ. Πρῶτοι καὶ σύνθετοι φυσικοὶ ἀριθμοί. Κόσκινον τοῦ Ἐρατοσθένους. Ἰδιότητες διαιρετῶν ἀκεραίου. Κριτήρια διαιρετότητος διὰ α) 10, 100, 1000 ... β) 2 ἢ 5, γ) 4 ἢ 25, δ) 3 ἢ 9, ε) 11. Ἀνάλυσις φυσικοῦ συνθέτου ἀριθμοῦ εἰς γινόμενον πρώτων παραγόντων. Κοινοὶ διαιρέται καὶ Μ.Κ.Δ. ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ἰδιότητες. Ἀλγόριθμος τοῦ Εὐκλείδου. Εὕρεσις Μ.Κ.Δ. ἀκεραίων δι' ἀναλύσεως τούτων εἰς γινόμενον πρώτων παραγόντων. Ἀριθμοὶ πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους. Κοινὰ πολλαπλάσια, Ε.Κ.Π. ἀκεραίων ἀριθμῶν καὶ εὕρεσις Ε.Κ.Π.

Κλασματικοὶ ἀριθμοί. Ἡ κλασματικὴ μονάς. Ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς ὡς ἀκέραιον πολλαπλάσιον τῆς κλασματικῆς μονάδος. Ὁμώνυμοι καὶ ἑτερώνυμοι κλασματικοὶ ἀριθμοί. Γινόμενον ἀκεραίου ἐπὶ κλασματικὸν καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ σχέσις τῆς ἰσότητος καὶ αἱ ἰδιότητες αὐτῆς. Κλάσεις ἰσοδυναμίας εἰς τὸ σύνολον τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. Ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς ὡς πηλίκον διαιρέσεως. Ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς ὡς διατεταγμένον ζεῦγος ἀκεραίων ἀριθμῶν. Τροπὴ ἑτερωνύμων κλασματικῶν ἀριθμῶν εἰς ὁμωνύμους. Ἡ σχέσις τῆς ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. Τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἢ συμμέτρων ἀριθμῶν. Αἱ 4 πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἀριθμῶν. Ἡ διατήρησις τῶν ἰδιοτήτων τῶν πράξεων τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἀριθμῶν. Ἀκεραία δύναμις κλασματικοῦ ἀριθμοῦ. Γραφικὴ παράστασις τοῦ ρητοῦ ἀριθμοῦ. Προβλήματα ἐπιλυόμενα διὰ τῶν τεσσάρων πράξεων τῶν ρητῶν ἀριθμῶν καὶ διὰ τῆς μεθόδου ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. Λύσεις προβλημάτων μὲ τὴν βοήθειαν ἐξισώσεων.

Δεκαδικοὶ ἀριθμοί.

Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Τροπὴ κλασματικοῦ ἀριθμοῦ εἰς δεκαδικὸν καὶ ἀντιστρόφως. Περιοδικοὶ δεκαδικοὶ ἀριθμοί. Περὶ τοῦ λόγου δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Μέτρον εὐθυγράμμου τμήματος. Τετραγωνικὴ ρίζα ἀριθμοῦ. Εὕρεσις αὐτῆς.

Συμμιγεῖς ἀριθμοί. Αἱ κυριώτεραι μονάδες. Ἀσκήσεις καὶ προβλήματα ἐπ' αὐτῶν.

Β'. Γεωμετρία.

Α' τετράμηνον ὥρα 1 — Β' τετράμηνον ὧραι 2.

Εἰσαγωγή. Ἁπλῆ παρουσίασις τῶν στερεῶν καὶ ἡ βάσει τούτων θεώρησις τῶν γεωμετρικῶν ἐννοιῶν καὶ σχημάτων. Τὸ γεωμετρικὸν σχῆμα ὡς σύνολον σημείων. Ἡ ἰσότης τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων.

Ἡ ἐποπτικὴ ἔννοια τῆς εὐθείας καὶ τὰ ἀξιώματα αὐτῆς. Ἡ εὐθεῖα ὡς σύνολον σημείων. Ἡ ἐποπτικὴ ἔννοια τοῦ ἐπιπέδου καὶ τὰ ἀξιώματα αὐτοῦ. Τὸ ἐπίπεδον ὡς σύνολον σημείων. Ἡ εὐθεῖα ὡς τομὴ 2 ἐπιπέδων. Ἡ ἡμιευθεῖα. Τὸ ἡμιεπίπεδον. Τὸ εὐθύγραμμον τμῆμα. Ἡ τεθλασμένη γραμμή. Ἴσα καὶ ἄνισα εὐθύγραμμα τμήματα. Μέσον εὐθυγράμμου τμήματος. Ἰδιότητες τῆς ἰσότητος καὶ ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν εὐθυγράμμων τμημάτων. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἰδιότητες. Γινόμενον εὐθυγράμμου τμήματος ἐπὶ ἀριθμόν. Μέτρον εὐθυγράμμου τμήματος. Κυρτὸν καὶ μὴ κυρτὸν ἐπίπεδον χωρίον.

Ἡ γωνία ὡς ζεῦγος δύο ἡμιευθειῶν κοινῆς ἀρχῆς. Ἡ κυρτὴ καὶ ἡ μὴ κυρτὴ γωνία, τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν τῆς γωνίας, τῇ βοηθείᾳ τῶν σημειοσυνόλων. Σχέσεις ἰσότητος καὶ ἀνισότητος καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις γωνιῶν.

Ἡ συμμετρία ὡς πρὸς σημεῖον. Τὸ συμμετρικὸν εὐθυγράμμου τμήματος, εὐθείας γωνίας καὶ ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. Ἰδιότητες τῶν συμμετρικῶν σχημάτων. Κέντρον συμμετρίας. Ἡ συμμετρία ὡς πρὸς εὐθεῖαν. Ὁρισμὸς αὐτῆς διὰ συμπτώσεως τῶν δύο ἡμιεπιπέδων τὰ ὁποῖα ὁρίζονται ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν διὰ στροφῆς τούτων περὶ αὐτήν. Τὸ συμμετρικὸν εὐθυγράμμου τμήματος, εὐθείας, γωνίας καὶ ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. Ἰδιότητες τῶν συμμετρικῶν σχημάτων. Ἄξων συμμετρίας σχήματος.

Κάθετοι εὐθεῖαι. Θεωρήσατε τὴν συμμετρίαν ὡς πρὸς σημεῖον ὡς ἀποτέλεσμα δύο διαδοχικῶν συμμετριῶν ὡς πρὸς δύο εὐθείας καθέτους ἐπ' ἀλλήλας, διερχομένας διὰ τοῦ σημείου τούτου (διπλῆ δίπλωσις τοῦ χάρτου). Ἡ μεσοκάθετος εὐθυγράμμου τμήματος ὁριζομένη ὡς ἄξων συμμετρίας αὐτοῦ. Χαρακτηριστικὴ ἰδιότης τῶν σημείων της. Ἀπόστασις σημείου ἀπὸ εὐθείας. Γωνία ὀρθή. Γωνία ὀξεῖα καὶ γωνία ἀμβλεῖα. Γωνίαι ἐφεξῆς, συμπληρωματικαὶ καὶ παραπληρωματικαί, κατὰ κορυφὴν καὶ ἰδιότητες. Μέτρησις γωνιῶν.

Ὁ κύκλος καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ. Ἴσοι κύκλοι. Ἄξονες συμμετρίας ἑνὸς κύκλου. Μέτρον τόξου. Ἴσα καὶ ἄνισα τόξα. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις τόξων. Ἐπίκεντρος γωνία καὶ ἀντίστοιχον τόξον. Μέσον τόξου. Διχοτόμος γωνίας. Χαρακτηριστικὴ ἰδιότης τῶν σημείων αὐτῆς. Ἐγγεγραμμένη εἰς κύκλον γωνία. Σχετικαὶ θέσεις εὐθείας καὶ κύκλου. Ἐφαπτομένη περιφερείας κύκλου. Σχετικαὶ θέσεις δύο κύκλων. Ἁπλαῖ γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ διὰ κανόνος καὶ διαβήτου (μέσον εὐθυγράμμου τμήματος, μεσοκάθετος εὐθυγράμμου τμήματος, διχοτόμος γωνίας, κάθετος ἐπὶ εὐθεῖαν ἀπὸ σημείου κειμένου ἐπ' αὐτῆς, ἢ ἐκτὸς αὐτῆς, κατασκευὴ γωνίας ἴσης πρὸς δοθεῖσαν κ.λ.π.). Περιφέρειαι διερχόμεναι διὰ δύο σημείων. Κύκλοι ἐφαπτόμενοι δύο εὐθειῶν. Εὐθεῖαι παράλληλοι. Γωνίαι σχηματιζόμεναι ὑπὸ δύο παραλλήλων καὶ μιᾶς τεμνούσης αὐτάς. Ἰδιότητες. Εὐθύγραμμον σχῆμα. Τὸ τρίγωνον καὶ τὰ πρωτεύοντα καὶ δευτερεύοντα στοιχεῖα αὐτοῦ.

Εἴδη τριγώνων. Ἰδιότητες ἰσοσκελοῦς καὶ ἰσοπλεύρου τριγώνου. Ἄθροισμα τῶν γωνιῶν τριγώνου. Ἐξωτερικὴ γωνία τριγώνου. Ἰδιότητες. Ἄθροισμα γωνιῶν κυρτοῦ πολυγώνου. (Γωνίαι ἐξωτερικαὶ καὶ ἐσωτερικαί). Τετράπλευρον. Παραλληλόγραμμον. Ἰδιότητες. Ὀρθογώνιον, ρόμβος, τετράγωνον, τραπέζιον. Ἰδιότητες. Κριτήρια ἰσότητος τριγώνων. Κριτήρια ἰσότητος ὀρθογωνίων τριγώνων. Ἁπλαῖ γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ τριγώνων.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Ἀριθμητικὴ καὶ Ἄλγεβρα (ὧραι 2).

1. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν συνόλων.

Ἐπαναλήψεις καὶ συμπληρώσεις. Ἡ ἔννοια τῆς ἀντιστοιχίας. Ἡ ἀμφιμονοσήμαντος ἀντιστοιχία Ἰσοδύναμα σύνολα, Ἰδιότητες. Πεπερασμένον σύνολον. ἀπειροσύνολον. Ἕνωσις συνόλων, διάζευξις ἰδιοτήτων. Τομὴ συνόλων. Σύζευξις ἰδιοτήτων. Συμπλήρωμα συνόλου ὡς πρὸς ὑπερσύνολον. Διαμερισμὸς συνόλου. Κλάσις ἰσοδυναμίας. Σύνολον διατεταγμένον.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀνωτέρω θὰ γίνῃ διὰ παραδειγμάτων καὶ ἐν συντομίᾳ εἰς 4 5 μαθήματα.

2. Ἐκ τῆς Ἀλγέβρας.

Τὸ σύνολον τῶν ρητῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν. Θετικοὶ καὶ ἀρνητικοὶ ἀριθμοί. (Νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐξ ἀρχῆς ἡ κλασσικὴ γραφὴ τῶν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, π.χ. +3, −3 καὶ ὄχι +3, −3). Ἀπόλυτος τιμὴ ρητοῦ ἀριθμοῦ. Συμβολισμὸς ρητοῦ ἀριθμοῦ μὲ ἓν γράμμα. Ἡ σχέσις τῆς ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἀριθμῶν καὶ αἱ ἰδιότητες τῆς ἰσότητος: (Ἀνακλαστική, συμμετρική, μεταβατική).

Ἡ πρᾶξις τῆς προσθέσεως. Αἱ ἰδιότητες τῆς προσθέσεως (ὕπαρξις ἀθροίσματος δύο ρητῶν, μονότιμος, μεταθετική, προσεταιριστική, ὕπαρξις οὐδετέρου στοιχείου, ὕπαρξις συμμετρικοῦ ἢ ἀντιθέτου στοιχείου). Ἀπόλυτος τιμὴ ἀθροίσματος ρητῶν ἀριθμῶν.

Ἡ πρᾶξις τῆς ἀφαιρέσεως. Διαφορὰ δύο ρητῶν ἀριθμῶν. Αἱ ἰδιότητες τῆς ἀφαιρέσεως, τὸ σύμβολον (—) ὡς σύμβολον τῆς ἀφαιρέσεως καὶ ὡς πρόσημον. Ἡ σχέσις τῆς ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν. Διάταξις.

Ἡ πρᾶξις τοῦ πολλαπλασιασμοῦ.

Ἰδιότητες τοῦ πολλαπλασιασμοῦ: (ὕπαρξις γινομένου δύο ρητῶν, μονότιμος, μεταθετική, προσεταιριστική, ὕπαρξις οὐδετέρου στοιχείου, ὕπαρξις συμμετρικοῦ ἢ ἀντιστρόφου στοιχείου). Ἡ ἐπιμεριστικότης τοῦ πολλαπλασιασμοῦ ὡς πρὸς τὴν πρόσθεσιν. Ἀπόλυτος τιμὴ γινομένου ρητῶν ἀριθμῶν. Γινόμενον τριῶν ἢ περισσοτέρων παραγόντων.

Ἡ πρᾶξις τῆς διαιρέσεως. Πηλίκον δύο ρητῶν ἀριθμῶν. Ἰδιότητες τῆς διαιρέσεως. Ἀριθμητικαὶ παραστάσεις. Σημασία τῶν παρενθέσεων. Ἡ ἔννοια τοῦ διανύσματος. Ἡ προσανατολισμένη εὐθεῖα (Ἄξων). Ἀλγεβρικὴ τιμὴ διανύσματος. Ἀπεικόνισις τῶν ρητῶν ἀριθμῶν εἰς τὴν προσανατολισμένην εὐθεῖαν.

Δυνάμεις ρητῶν ἀριθμῶν μὲ ἐκθέτην ἀκέραιον ἀριθμόν. Πράξεις ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῶν ρητῶν.

Ἐξισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον. Ἐπίλυσις τῆς ἐξισώσεως: $\alpha x+\beta=0$ ὅπου α καὶ β ρητοὶ ἀριθμοὶ καὶ $\alpha \neq 0$. Ἁπλᾶ προβλήματα ἐπιλυόμενα τῇ βοηθείᾳ ἐξισώσεως πρώτου βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον. Ἀνισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον. Ἡ ἔννοια τῆς μεταβλητῆς καὶ ἡ ἔννοια τῆς συναρτήσεως. Ἡ συνάρτησις ὡς σύνολον διατεταγμένων ζευγῶν ἀριθμῶν. Γραφικὴ παράστασις τῆς συναρτήσεως $\psi=\alpha x$ καὶ τῆς $\psi=\alpha x+\beta$. Γραφικὴ ἐπίλυσις τῆς ἐξισώσεως $\alpha x+\beta=0$. Γραφικὴ ἐπίλυσις ἀνισώσεως πρώτου βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον.

Λόγος δύο ἀριθμῶν. Λόγος δύο ὁμοειδῶν μεγεθῶν. Ἰδιότητες τοῦ λόγου. Μεγέθη εὐθέως ἀνάλογα. Ἰδιότητες. Γραφικὴ παράστασις τῆς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεως $\psi=\alpha x$. Μεγέθη ἀντιστρόφως ἀνάλογα. Ἰδιότητες. Γραφικὴ παράστασις τῆς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεως $\psi=\frac{\alpha}{x}$. Ἀναλογίαι καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Ἐφαρμογαὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν εὐθέως ἢ ἀντιστρόφως ἀναλόγων ποσῶν εἰς τὴν λύσιν προβλημάτων ποσοστῶν, τόκου, ἐξωτερικῆς ὑφαιρέσεως καὶ ἐσωτερικῆς. Ἀριθμητικὸς μέσος ὅρος. Μερισμὸς εἰς μέρη ἀνάλογα ἢ ἀντιστρόφως ἀνάλογα πρὸς δοθέντας ἀριθμοὺς καὶ ἐφαρμογαὶ εἰς προβλήματα μίξεως καὶ κραμάτων.

Β'. Γεωμετρία (ὧραι 2).

1. Γωνία ἐγγεγραμμένη εἰς κύκλον καὶ σχέσις αὐτῆς μὲ τὴν ἐπίκεντρον τὴν ἔχουσαν τὸ αὐτὸ ἀντίστοιχον τόξον. Εὐθεῖαι συντρέχουσαι εἰς τρίγωνον. (Μεσοκάθετοι. ὕψη, διάμεσοι, διχοτόμοι). Περιγεγραμμένος κύκλος τριγώνου. Κατασκευή. Ἐγγεγραμμένος εἰς τρίγωνον κύκλος. Κατασκευή. Διαίρεσις κύκλου εἰς 2^{ν} ἢ $3 \cdot 2^{\nu}$ (ἔνθα ν φυσικὸς ἀριθμός). ἴσα τόξα καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐγγεγραμμένα κανονικὰ πολύγωνα. Στοιχεῖα συμμετρίας ἑκάστου τῶν πολυγώνων τούτων καὶ ὕπαρξις τοῦ ἐγγεγραμμένου εἰς αὐτὰ κύκλου.

Περὶ τοῦ λόγου δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Τὸ θεώρημα τοῦ Θαλοῦ. Ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα. Ὁρισμός. Κριτήρια ὁμοιότητος τριγώνων. Ὅμοια πολύγωνα. Ἁπλαῖ γεωμετρικαὶ κατασκευαί. Μονὰς μετρήσεως ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν. Ἐμβαδόν. Ἐμβαδὸν τετραγώνου, ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου, ἐμβαδὸν τριγώνου, τραπεζίου, πολυγώνου. Θεώρημα τοῦ Πυθαγόρα. Ἐφαρμογαί. Μῆκος περιφερείας καὶ ἐμβαδὸν κύκλου. Μῆκος τόξου περιφερείας καὶ ἐμβαδὸν κυκλικοῦ τομέως. Ἐφαρμογαί. Προβλήματα γεωμετρικῶν κατασκευῶν.

2. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου.

Σχετικαὶ θέσεις εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων εἰς τὸν χῶρον. (Ὀνομαστικῶς). Γωνία δύο ἀσυμβάτων εὐθειῶν. Ὀρθογώνιοι εὐθεῖαι. Δίεδρος γωνία. Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κα-

θετότης ἐπιπέδων. Στερεά γωνία. Ἐμβαδὸν ἐπιφανείας καὶ ὄγκος παραλληλεπιπέδου, πρίσματος, πυραμίδος, κυλίνδρου καὶ κώνου ἐκ περιστροφῆς καὶ σφαίρας.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Ἄλγεβρα.

Ὧραι 2.

1. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν συνόλων.

Ἡ ἔννοια τοῦ συνεπάγεσθαι. Λογικὴ ἰσοδυναμία. Ποσοδεικτικὰ σύμβολα. Ἐπαναλήψεις ἐκ τῆς θεωρίας τῶν συνόλων. Καρτεσιανὸν γινόμενον δύο πεπερασμένων συνόλων. Διμελεῖς σχέσεις. Ἰδιότητες. Σχέσις Ἰσοδυναμίας. Κλάσις ἰσοδυναμίας. Σχέσις διατάξεως. Σύνολα διατεταγμένα. Ἀπεικονίσεις. Συναρτήσεις.

Διὰ τὰ ὡς ἄνω κεφάλαια δέον νὰ διατεθῶσι 5—6 μαθήματα.

2. Ἐκ τῆς Ἀλγέβρας.

Ρητοὶ ἢ σύμμετροι καὶ ἄρρητοι ἢ ἀσύμμετροι ἀριθμοί. Ὁ ρητὸς ἢ σύμμετρος ἀριθμὸς ὑπὸ δεκαδικὴν μορφὴν μὲ πεπερασμένα ἢ περιοδικὰ ψηφία. Ἡ τετραγωνικὴ ρίζα ἀριθμοῦ. Βαθυτέρα μελέτη αὐτῆς. Εὕρεσις αὐτῆς κατὰ προσέγγισιν $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$ καὶ γενικῶς $\frac{1}{10^{\nu}}$, ὕπαρξις ἀριθμοῦ μὲ ἄπειρα δεκαδικὰ ψηφία μὴ περιοδικά. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί.

Ἀλγεβρικαὶ παραστάσεις. Ἡ ἔννοια τῆς μεταβλητῆς. Ἀλγεβρικαὶ παραστάσεις, εἴδη αὐτῶν. Ἀριθμητικὴ τιμὴ ἀλγεβρικῆς παραστάσεως Ἀκέραιον μονώνυμον. Ἀριθμητικὸς παράγων (συντελεστὴς) ἀκεραίου μονωνύμου. Κύριον ποσὸν μονωνύμου. Βαθμὸς ἀκεραίου μονωνύμου. Κλασματικὸν μονώνυμον. Ἀριθμητικὴ τιμὴ μονωνύμου. Ἡ ἔννοια τῆς συναρτήσεως. Ἀνεξάρτητος μεταβλητή. Τὸ μονώνυμον ὡς συνάρτησις τῶν ἐμφανιζομένων εἰς αὐτὸ μεταβλητῶν. Ἡ συνάρτησις ὡς σύνολον διατεταγμένων ζευγῶν ἀριθμῶν. Ὅμοια μονώνυμα καὶ ἀναγωγὴ αὐτῶν. Πολλαπλασιασμὸς καὶ διαίρεσις μονωνύμων Ἀκέραια πολυώνυμα. Βαθμὸς ἀκεραίου πολυωνύμου. Πολυώνυμον ὁμογενές, συμμετρικόν. Γενικὴ μορφὴ ἀκεραίου πολυωνύμου μιᾶς μεταβλητῆς. Ἀριθμητικὴ τιμὴ ἀκεραίου πολυωνύμου. Τὸ ἀκέραιον πολυώνυμον ὡς συνάρτησις τῶν ἐμφανιζομένων εἰς αὐτὸ μεταβλητῶν.

Πρόσθεσις καὶ πολλαπλασιασμὸς πολυωνύμων. Ἀξιοσημείωτοι ταυτότητες. Διαίρεσις μονωνύμων καὶ πολυωνύμων. Ὑπόλοιπον διαιρέσεως ἀκεραίου ὡς πρὸς χ πολυωνύμου διὰ πρωτοβαθμίου ὡς πρὸς χ διαιρέτου. Πηλίκα τῶν διαιρέσεων τῆς μορφῆς $(\chi^{\mu} \pm \psi^{\mu})$ διὰ $(\chi \pm \psi)$. Ἀνάλυσις ἀκεραίου πολυωνύμου εἰς γινόμενον παραγόντων. Μ.Κ.Δ. καὶ Ε.Κ.Π. ἀκεραίων πολυωνύμων. Ρητὰ ἀλγεβρικὰ κλάσματα καὶ πράξεις ἐπὶ τούτων.

Ἡ γενικὴ μορφὴ τῆς ἐξισώσεως πρώτου βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον. Διερεύνησις αὐτῆς. Ἐξίσωσις ἀνωτέρου βαθμοῦ ἀναγόμεναι εἰς ἐξισώσεις πρώτου βαθμοῦ. Προβλήματα ἐπιλυόμενα δι' ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ. Συστήματα ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ. Διερεύνησις τοῦ συστήματος δύο πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων μὲ δύο ἀγνώστους. Γραφικὴ ἐπίλυσις τοῦ ἀνωτέρου συστήματος. Σύστημα ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ μὲ περισσοτέρους τῶν δύο ἀγνώστων.

Προβλήματα ἐπιλυόμενα τῇ βοηθείᾳ ἑνὸς συστήματος πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων. Ἀνισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἕναν ἄγνωστον. Διερεύνησις ἀνισώσεως πρώτου βαθμοῦ. Συναληθεύουσαι ἀνισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον.

3. Ἐκ τοῦ διανυσματικοῦ λογισμοῦ.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἐφαρμοστοῦ διανύσματος εἰς τὸ ἐπίπεδον. Ἡ σχέσις τῆς ἰσότητος δύο διανυσμάτων. Ἡ διεύθυνσις διανύσματος ὡς κλάσις ἰσοδυναμίας. Τὸ ἐλεύθερον διάνυσμα εἰς τὸ ἐπίπεδον. Τὸ ὁλισθαῖνον διάνυσμα. Ἡ σχέσις τῆς ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐλευθέρων διανυσμάτων. Ἰδιότητες. Πολλαπλασιασμὸς διανύσματος ἐπὶ ἀριθμόν. Ἰδιότητες. Διανύσματα ἐπὶ ἄξονος. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ διανύσματος ἐπὶ ἄξονος. Σχέσις τοῦ CHASLES. Ὀρθὴ προβολὴ διανύσματος ἐπὶ εὐθεῖαν ὁμοεπίπεδόν του. Τὸ θεώρημα τῶν προβολῶν δύο συγγραμμικῶν διανυσμάτων.

4. Στοιχεῖα περιγραφικῆς Στατιστικῆς.

Συγκέντρωσις στατιστικῶν στοιχείων.

Παρουσίασις. Διαγράμματα. Κεντρικαὶ τιμαί. Ἀριθ. μέσος. διάμεσος. ἐπικρατοῦσα τιμή.

5. Ἐκ τῆς τριγωνομετρίας.

Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ ὀξείας γωνίας καὶ σχέσεις μεταξὺ τούτων. Σχέσεις στοιχείων ὀρθογωνίου τριγώνου. Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τῶν 30^{0}, 45^{0}, 60^{0}. Πίνακες τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν καὶ χρῆσις αὐτῶν. Ἐπιλύσεις ὀρθογωνίων τριγώνων (παραδείγματα).

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

(Ὧραι 2).

1. Ἡ ἀπαγωγικὴ καὶ ἐπαγωγικὴ μέθοδος εἰς τὴν ἐπιστήμην. Τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ αἴτημα εἰς τὴν γεωμετρίαν. Τὸ θεώρημα καὶ τὸ πόρισμα. Ἀντικείμενον τῆς Γεωμετρίας καὶ συνοπτικὸν ἱστορικὸν αὐτῆς. Ἀξιώματα τῆς Γεωμετρίας.

2. Γεωμετρία τοῦ ἐπιπέδου.

Ἐπιφάνεια. Γραμμή. Σημεῖον. Εὐθεῖα. Τὰ ἀξιώματα τῆς εὐθείας. Εἴδη γραμμῶν. Εἴδη ἐπιφανειῶν. Ἐπίπεδα ἔχοντα τρία σημεῖα κοινὰ μὴ κείμενα ἐπ' εὐθείας. Ἡ ἡμιευθεῖα καὶ τὸ ἡμιεπίπεδον.

Τὸ εὐθύγραμμον τμῆμα. Σχέσις ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἰδιότητες τῆς ἰσότητες: Ἀνακλαστική, συμμετρική, μεταβατική. Ἡ πρᾶξις τῆς προσθέσεως εἰς τὸ σύνολον τῶν εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἰδιότητες τῆς προσθέσεως: μονότροπος, μεταθετική, προσεταιριστική. Σχέσις ἀνισότητος. Ἰδιότητες ἀνισότητος. Διαφορὰ εὐθυγράμμων τμημάτων. Γινόμενον εὐθυγράμμου τμήματος ἐπὶ ρητὸν ἀριθμόν. Προσανατολισμένη εὐθεῖα. Προσανατολισμένον εὐθύγραμμον τμῆμα. Πρόσθεσις προσανατολισμένων εὐθυγράμμων τμημάτων καὶ γινόμενον προσανατολισμένου εὐθυγράμμου τμήματος ἐπὶ ρητὸν ἀριθμόν.

Ἡ γωνία ὡς διατεταγμένον ζεῦγος ἡμιευθειῶν κοινῆς ἀρχῆς. Κυρτὴ καὶ μὴ κυρτὴ γωνία. Γένεσις κυρτῆς καὶ μὴ κυρτῆς γωνίας διὰ στροφῆς τῆς ἀρχικῆς πλευρᾶς. Προσανατολισμὸς γωνίας καὶ ἐπιπέδου. Σχέσις ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν γωνιῶν. Ἰδιότητες τῆς Ἰσότητος. Γωνίαι ἐφεξῆς καὶ διαδοχικαί. Ἡ πρᾶξις τῆς προσθέσεως εἰς τὸ σύνολον τῶν γωνιῶν. Αἱ ἰδιότητες τῆς προσθέσεως. Σχέσις ἀνισότητος εἰς τὰς γωνίας. Διαφορὰ γωνιῶν. Γινόμενον γωνίας ἐπὶ φυσικὸν ἀριθμόν. Εὐθεῖαι κάθετοι ἐπ' ἀλλήλας. Ἡ ὀρθὴ γωνία. Ἡ ἐκ σημείου κάθετος ἐπὶ εὐθεῖαν. Γωνία ὀξεῖα, καὶ γωνία ἀμβλεῖα. Γωνίαι συμπληρωματικαὶ καὶ παραπληρωματικαί. γωνίαι κατακορυφήν. Μέτρον τῶν γωνιῶν (μονὰς μετρήσεως ἡ ὀρθὴ γωνία). Ἰδιότητες ἐφεξῆς παραπληρωματικῶν γωνιῶν. Ἀντίστροφα θεωρήματα. Μέθοδος τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς. Κάθετος καὶ πλάγιαι πρὸς εὐθεῖαν ἐκ σημείου ἐκτὸς αὐτῆς. Ἀπόστασις σημείου ἀπὸ εὐθείας.

Τὸ τρίγωνον. Ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν τριγώνου. Πρωτεύοντα καὶ δευτερεύοντα στοιχεῖα τριγώνου. Εἴδη τριγώνων. Κριτήρια ἰσότητος τριγώνων. Θεώρημα ἐξωτερικῆς γωνίας τριγώνου. Κριτήρια ἰσότητος ὀρθογωνίων τριγώνων. Ἰδιότητες ἰσοσκελῶν καὶ ἰσοπλεύρων τριγώνων. Κοινὴ ἰδιότης τῶν σημείων τῆς διχοτόμου γωνίας. Κοινὴ ἰδιότης τῶν σημείων τῆς μεσοκαθέτου εὐθυγράμμου τμήματος. Ἡ ἔννοια τοῦ γεωμετρικοῦ τόπου. Σχέσις ἀνισότητος μεταξὺ τῶν στοιχείων

ἑνὸς τριγώνου καθὼς καὶ δύο τριγώνων. Ἡ συμμετρία ὡς πρὸς σημεῖον καὶ ἡ συμμετρία ὡς πρὸς εὐθεῖαν.

Εὐθεῖαι παράλληλοι. Αἴτημα τοῦ Εὐκλείδου. Ἰδιότητες τῶν παραλλήλων. Ἡ διεύθυνσις εἰς τὸ ἐπίπεδον. Γωνίαι ἔχουσαι τὰς πλευρὰς αὐτῶν ἀντιστοίχως παραλλήλους ἢ καθέτους. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς ἴσα μέρη. Ἄθροισμα γωνιῶν τριγώνου. Ἡ πολυγωνικὴ γραμμὴ καὶ τὸ πολύγωνον. Τετράπλευρον. Εἴδη τετραπλεύρων. Παραλληλόγραμμα. Εἴδη αὐτῶν καὶ ἰδιότητες. Ἐφαρμογαί. Τραπέζιον καὶ ἰδιότητες αὐτοῦ. Ἡ παράλληλος μεταφορά.

Κύκλος, περιφέρεια. Περὶ τόξων περιφερείας. Χορδὴ τόξου περιφερείας. Σχέσεις τόξων πρὸς τὰς ἀντιστοίχους χορδάς. Σχέσεις χορδῶν καὶ ἀντιστοίχων ἀποστημάτων. Σχετικὴ θέσις εὐθείας καὶ κύκλου. Ἐπίκεντρος γωνία. Σχέσεις μεταξὺ ἐπικέντρων γωνιῶν καὶ ἀντιστοίχων τόξων καὶ χορδῶν. Ἐγγεγραμμένη γωνία ἀντιστοιχοῦσα εἰς δοθὲν τόξον.

Σχέσεις μεταξὺ ἐπικέντρου καὶ ἐγγεγραμμένης γωνίας βαινουσῶν εἰς τὸ αὐτὸ τόξον. Σχετικὴ θέσις δύο κύκλων. Τρίγωνον καὶ τετράπλευρον ἐγγεγραμμένον καὶ περιγεγραμμένον εἰς κύκλον. Κέντρον τοῦ περιγεγραμμένου κύκλου. Κέντρον τοῦ ἐγγεγραμμένου καὶ τῶν παραγεγραμμένων κύκλων. Ὀρθόκεντρον τριγώνου. Βαρύκεντρον τριγώνου.

Ἁπλοῖ γεωμετρικοὶ τόποι καὶ κατασκευαί. Μέθοδοι ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων τούτων.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Ἄλγεβρα.

Α' τετράμηνον ὥραι 2. Β' τετράμηνον ὥραι 2.

1. Ἐκ τοῦ λογισμοῦ τῶν προτάσεων νὰ διδαχθῶσι τὰ ἑπόμενα: Λογικὴ πρότασις. Ἁπλαῖ λογικαὶ προτάσεις. Λογικοὶ σύνδεσμοι. Σύνθετοι λογικαὶ προτάσεις πρώτης καὶ δευτέρας βαθμίδος. Πίνακες ἀληθείας. (4 — 5 μαθήματα). Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνωτέρω θεμάτων νὰ γίνεται χρῆσις παραδειγμάτων κυρίως ἐκ τῆς ὕλης τῶν Μαθηματικῶν καὶ νὰ ἀκολουθοῦν μαθηματικαὶ ἐφαρμογαί.

2. Ἐκ τοῦ Διανυσματικοῦ λογισμοῦ.

Ὀρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Ὀρθοκανονικὸν σύστημα ἀναφορᾶς. Συντεταγμέναι σημείου καὶ διανύσματος εἰς τὸ ἐπίπεδον. Ἰσότης ἐφαρμοστῶν διανυσμάτων. Τὸ ἐλεύθερον διάνυσμα. Γωνία δύο διανυσμάτων. Συνθήκη παραλληλίας δύο διανυσμάτων. Ἄθροισμα δύο ἢ περισσοτέρων διανυσμάτων. Διαφορὰ διανύσματος ἀπὸ ἄλλο διάνυσμα. Γινόμενον διανύσματος ἐπὶ πραγματικὸν ἀριθμόν. Λόγος δύο διανυσμάτων.

3. Λύσις συστημάτων α' βαθμοῦ μὲ δύο καὶ τρεῖς ἀγνώστους καὶ διὰ τῶν ὁριζουσῶν. Κανόνες CRAMER καὶ SARRUS. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί. Ἡ ἔννοια τοῦ ἀσυμμέτρου ἀπὸ τὴν Γεωμετρίαν. Παραδείγματα. Λόγος διαγωνίου τετραγώνου ἢ κύβου πρὸς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.

Πραγματικοὶ ἀριθμοί. Οἱ ρητοὶ ὡς ὑποσύνολον τοῦ συνόλου τῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν. Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ. Περὶ ριζῶν: Ἰδιότητες. Πράξεις μὲ ἄρρητους παραστάσεις. Τροπὴ κλάσματος μὲ ἄρρητον παρονομαστὴν εἰς ἰσοδύναμον μὲ ρητὸν παρονομαστήν. Δυνάμεις μὲ ρητὸν ἐκθέτην.

Μιγαδικοὶ ἀριθμοί. Ὁρισμὸς τοῦ φανταστικοῦ καὶ μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ. Ἰσότης εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν. Αἱ τέσσαρες πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν. Γραφικὴ παράστασις μιγαδικῶν (διάγραμμα τοῦ ARGAND). Συμβολισμὸς μιγαδικῶν ὡς διατεταγμένων ζευγῶν.

Ἐξισώσεις β' βαθμοῦ. Ἐπίλυσις ἐξισώσεως β' βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον. Εἶδος τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$. Ἁπλαῖ συμμετρικαὶ παραστάσεις τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου συναρτήσει τῶν συντελεστῶν αὐτοῦ. Πρόσημον τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου. Τροπὴ τοῦ τριωνύμου $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$ εἰς γινόμενον πρωτοβαθμίων ὡς πρὸς χ παραγόντων. Εὕρεσις δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως ἐκ τῶν ριζῶν αὐτῆς. Πρόσημον τῆς ἀριθμητικῆς τιμῆς τοῦ τριωνύμου $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma$ διὰ τὰς διαφόρους πραγματικὰς τιμὰς τοῦ χ.

Ἀνισώσεις β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἕνα ἄγνωστον. Ἐπίλυσις δευτεροβαθμίου ἀνισώσεως. Ἀνισώσεις ἀναγόμενοι εἰς δευτεροβαθμίους. Συστήματα ἀνισώσεων β' βαθμοῦ. Ἐξισώσεις ἀναγόμεναι εἰς ἐξισώσεις β' βαθμοῦ. Διτετράγωνοι ἐξισώσεις. Τροπὴ διπλῶν τινων ριζικῶν εἰς ἁπλᾶ.

Ἀντίστροφοι ἐξισώσεις. Διώνυμοι ἐξισώσεις. Ἐξισώσεις μὲ ριζικὰ β' τάξεως.

Συστήματα β' βαθμοῦ. Προβλήματα λυόμενα διὰ τῶν ἐξισώσεων καὶ συστημάτων β βαθμοῦ.

4. Ἐκ τῆς Στατιστικῆς. Κεντρικὴ τιμή, διασπορά, τὸ διάγραμμα τῆς διασπορᾶς καὶ ἡ ἔννοια τῆς συσχετίσεως.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Α' τετράμηνον ὥραι 2. Β' τετράμηνον ὥρα 1.

Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου: Σύντομος ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς τὴν Γ' τάξιν. Λόγος δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἀναλογίαι εὐθυγράμμων τμημάτων καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Θεώρημα τοῦ Θαλοῦ. Κατασκευὴ τετάρτης ἀναλόγου τριῶν δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων. Θεώρημα τῆς διχοτόμου (ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς) γωνίας τριγώνου. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς εἰς λόγον ἴσον πρὸς τὸν λόγον δύο δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων. Κύκλος τοῦ Ἀπολλωνίου. Ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα. Κριτήρια ὁμοιότητος τριγώνων. Πυθαγόρειον θεώρημα καὶ συνέπειαι αὐτοῦ. Βασικαὶ μετρικαὶ σχέσεις μεταξὺ πρωτευόντων καὶ δευτερευόντων στοιχείων τριγώνων. Θεώρημα τῆς δέσμης εὐθειῶν καὶ τὰ δύο ἀντίστροφα αὐτοῦ. Ὁμοιοθεσία. Ἁπλαῖ κατασκευαί. Ἐμβαδὸν ἐπιπέδων χωρίων: Ἐμβαδὸν ὀρθογωνίου, παραλληλογράμμου, τριγώνου, τραπεζίου. Μετασχηματισμὸς εὐθυγράμμων πολυγωνικῶν σχημάτων εἰς ἄλλα ἰσοδύναμα. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο τριγώνων εἰς τὰ ὁποῖα μία γωνία τοῦ ἑνὸς εἶναι ἴση ἢ παραπληρωματικὴ μιᾶς γωνίας τοῦ ἄλλου. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο ὁμοίων πολυγώνων.

Δύναμις σημείου ὡς πρὸς κύκλον. Ριζικὸς ἄξων δύο κύκλων. Ἁπλᾶ προβλήματα γεωμετρικῶν τόπων καὶ κατασκευῶν. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς μέσον καὶ ἄκρον λόγον.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Β' τετράμηνον, ὥρα 1.

Προσανατολισμένος κύκλος καὶ προσανατολισμένον τόξον. Τὸ τόξον περιφερείας καὶ ἡ γωνία. Μονάδες μετρήσεως. Ἐπέκτασις τῆς ἐννοίας τοῦ τόξου. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ προσανατολισμένου τόξου. Ἀναγκαία καὶ ἱκανὴ συνθήκη ἵνα δύο τόξα (τῆς αὐτῆς περιφερείας κύκλου) ἔχοντα κοινὴν ἀρχήν, ἔχωσι κοινὸν πέρας. Ἐπέκτασις τῆς ἐννοίας τῆς γωνίας. Προσανατολισμένη γωνία. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ προσανατολισμένης γωνίας. Ὁ τριγωνομετρικὸς κύκλος.

Τριγωνομετρικαὶ ἢ κυκλικαὶ συναρτήσεις. Τὸ ἡμίτονον καὶ τὸ συνημίτονον, ἡ τέμνουσα καὶ ἡ συντέμνουσα, ἡ ἐφαπτομένη καὶ ἡ συνεφαπτομένη τόξου ἢ γωνίας. Κυκλικαὶ συναρτήσεις τόξου ἢ γωνίας. Θεμελιώδεις σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τοῦ αὐτοῦ τόξου. Οἱ τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τῶν τόξων 45^0, 30^0, 60^0. Ἡ μεταβολὴ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων καὶ γραφικὴ παράστασις αὐτῶν. Περιοδικότης τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων. Σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν: α) ἀντιθέτων τόξων, β) τόξων ἐχόντων ἄθροισμα μίαν περιφέρειαν, γ) συμπληρωματικῶν τόξων, δ) παραπληρωματικῶν τόξων, ε) τόξων διαφερόντων κατὰ ἡμιπεριφέρειαν. Ἀναγωγὴ τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ τυχόντος τόξου εἰς τριγωνομετρικὸν ἀριθμὸν θετικοῦ τόξου. μικροτέρου τῶν 45^0. Θεωρήματα τῶν ἡμιτόνων καὶ συνημιτόνων εἰς τὸ τρίγωνον. Ἐφαρμογαί. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Ἄλγεβρα καὶ Ἀναλυτικὴ Γεωμετρία.

Α' τετράμηνον ὥραι 2 — Β' τετράμηνον ὥρα 1.

Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ. Ἀπόλυτος τιμὴ ἀθροίσματος, γινομένου, πηλίκου.

Ἁπλαῖ ἐξισώσεις εἰς ἃς ὑπεισέρχονται ἀπόλυτοι τιμαὶ πραγματικῶν ἀριθμῶν.

Ἀκολουθίαι: Ἁπλᾶ παραδείγματα. Ἰδιότητες καὶ ὅρια ἀκολουθιῶν.

Ἀριθμητικαὶ καὶ γεωμετρικαὶ πρόοδοι.

Ἁρμονικαὶ πρόοδοι (ἐπὶ πραγματικῶν ἀριθμῶν).

Λογάριθμος ἀριθμοῦ. Ἰδιότητες. Δεκαδικοὶ λογάριθμοι. Ἀλλαγὴ βάσεως λογαρίθμου.

Χρῆσις λογαριθμικῶν πινάκων. Ἐκθετικαὶ καὶ λογαριθμικαὶ ἐξισώσεις καὶ συστήματα. Ἀνατοκισμός. Ἴσαι καταθέσεις. Χρεωλυσία.

Στοιχεῖα συνδυαστικῆς. Μεταθέσεις. Διατάξεις. Συνδυασμοί.

Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν πιθανοτήτων. Περὶ τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Τομή, ἕνωσις δύο ἢ περισσοτέρων συμβάντων. Συμπληρωματικὸν ἑνὸς συμβάντος. Παραδείγματα: Στοιχειώδης ὁρισμὸς τῆς πιθανότητος τῶν συμβάντων ὡς πηλίκου τῶν εὐνοϊκῶν πρὸς τὰ δυνατὰ συμβάντα. Παραδείγματα (ρίψις νομίσματος, ἠριθμημένου κύβου, παιγνιοχάρτων, κ.λ.π.).

Ὁρισμὸς τῆς πιθανότητος μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ὑποσυνόλων τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Προσθετικαὶ πιθανότητες. Πιθανότητες συμπληρωματικῶν συμβάντων. Ἐφαρμογαί. (Μαθήματα ἑπτὰ (7)).

Ἀνάλυσις διανύσματος εἰς δύο διευθύνσεις. Συντεταγμέναι ἐλευθέρου διανύσματος. Συνθῆκαι ἰσότητος δύο διανυσμάτων. Ἐφαρμογαί.

Ἐξίσωσις τῆς εὐθείας εἰς ὀρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Διάφοροι μορφαὶ τῆς ἐξισώσεως τῆς εὐθείας. Συντελεστὴς διευθύνσεως εὐθείας. Εὐθεῖα ὁριζομένη ἀπὸ ἕνα σημεῖον καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς. Εὐθεῖα ὁριζομένη ἀπὸ δύο σημεῖα. Σχετικαὶ θέσεις δύο εὐθειῶν. Συνθήκη, ἵνα τρία σημεῖα κεῖνται ἐπ' εὐθείας καὶ συνθήκη, ἵνα τρεῖς εὐθεῖαι διέρχωνται δι' ἑνὸς σημείου (χρῆσις τῆς ὁριζούσης). Γραφικὴ λύσις τοῦ συστήματος δύο ἐξισώσεων α' βαθμοῦ μὲ δύο ἀγνώστους. Σημεῖον τοῦ τριωνύμου $\alpha\chi+\beta\psi+\gamma$. Γραφικὴ λύσις τῆς ἀνισώσεως $\alpha\chi+\beta\psi+\gamma \gtrless 0$. Ἐφαρμογαί.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.
Ὧραι 2.

1. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου.

Κανονικὰ πολύγωνα καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Κατασκευὴ τῶν κανονικῶν πολυγώνων, ἑξαγώνου, τριγώνου, τετραγώνου, δεκαγώνου, πενταγώνου. Ὑπολογισμὸς τῆς πλευρᾶς ἑκάστου τούτων συναρτήσει τῆς ἀκτῖνος τοῦ εἰς αὐτὸν περιγεγραμμένου κύκλου. Ὁρισμοὶ καὶ θεωρήματα ἐπὶ τῶν ὁρίων.

Μῆκος περιφερείας κύκλου καὶ τόξου. Ἐμβαδὸν κύκλου, κυκλικοῦ τομέως καὶ κυκλικοῦ τμήματος.

2. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ Χώρου.

Τὸ ἐπίπεδον καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ ἀξιώματα. Σχετικαὶ θέσεις εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων. Θεωρήματα παραλληλίας.

Γωνία δύο εὐθειῶν τοῦ χώρου. Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κοινὴ κάθετος δύο ἀσυμβάτων εὐθειῶν. Σχετικοὶ γεωμετρικοὶ τόποι. Δίεδρος γωνία. Μέτρον διέδρου γωνίας. Καθετότης ἐπιπέδων. Ὀρθὴ προβολὴ εὐθείας καὶ εὐθυγράμμου σχήματος ἐπὶ ἐπιπέδου. Γωνία εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Τρίεδρος γωνία. Ἰδιότητες. Πολύεδρος γωνία. Ἡ τρίεδρος καὶ ἡ παραπληρωματικὴ αὐτῆς. Κριτήρια ἰσότητος εἰς τὰς τριέδρους γωνίας.

Γ'. Τριγωνομετρία.
Β' τετράμηνον ὥρα 1.

Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων $\alpha\pm\beta$ τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων α καὶ β. Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων 2α καὶ 3α τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου α.

Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου $\frac{\alpha}{2}$ τῇ βοηθείᾳ τοῦ συν α. Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῇ βοηθείᾳ τῆς εφ $\frac{\alpha}{2}$.

Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες. Μετασχηματισμὸς τοῦ ἀθροίσματος καὶ τῆς διαφορᾶς δύο τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων εἰς γινόμενον. Μετασχηματισμὸς τοῦ γινομένου ἡμιτόνων καὶ συνημιτόνων εἰς ἄθροισμα ἢ διαφοράν.

Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες ἐν γένει καὶ εἰδικώτερον ἀφορῶσαι εἰς τὰ πρωτεύοντα στοιχεῖα τοῦ τριγώνου. Ἐφαρμογαί. Λογαριθμικοὶ πίνακες τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν.

Εὕρεσις τοῦ λογαρίθμου τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ δοθέντος τόξου.

Εὕρεσις τοῦ τόξου, δοθέντος τοῦ λογαρίθμου τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν των. Ἐφαρμογαί.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Ἄλγεβρα καὶ στοιχεῖα Ἀναλύσεως.
Ὧραι 2.

1. Γενικὰ περὶ ὁμάδος, δακτυλίου, σώματος. Παραδείγματα. Ὁρισμοὶ καὶ ἰδιότητες. Σῶμα διατεταγμένον. Ὁ δακτύλιος τῶν ἀκεραίων (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, ἀκεραίων πολυωνύμων). Τὸ σῶμα τῶν ρητῶν (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ρητῶν συναρτήσεων).

(4 μαθήματα).

2. Συναρτήσεις μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς.

Αὔξουσα καὶ φθίνουσα συνάρτησις. Μέγιστα καὶ ἐλάχιστα μιᾶς συναρτήσεως. Μέγιστα καὶ ἐλάχιστα ὑπὸ συνθήκας. Περὶ συνεχῶν συναρτήσεων (συνέχεια εἰς ἓν σημεῖον καὶ εἰς ἓν διάστημα, σχετικὰ θεωρήματα).

Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων:

τῆς μορφῆς

$\psi=\alpha\chi^2$, $\psi=\alpha\chi^2+\beta\chi+\gamma$, $\psi=\frac{\alpha}{\chi}$, $\psi=\frac{\alpha\chi+\beta}{\gamma\chi+\delta}$, ὅταν οἱ συντελεσταὶ εἶναι πραγματικοὶ ἀριθμοί, ἡ δὲ χ λαμβάνει πραγματικὰς τιμάς.

Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων, αἵτινες προκύπτουν ἀπὸ τὰς σχέσεις: $\chi^2+\psi^2=\rho^2$, $(\chi-\alpha)^2+(\psi-\beta)^2=\rho^2$, $\beta^2\chi^2+\alpha^2\psi^2=\alpha^2\beta^2$.

Παράγωγος συναρτήσεως. Ὁρισμὸς καὶ γεωμετρικὴ σημασία τῆς παραγώγου, κανόνες παραγωγίσεως. Ὑπολογισμὸς τῶν παραγώγων τῶν στοιχειωδῶν συναρτήσεων. Θεώρημα τοῦ ROLLE. Γεωμετρικὴ ἑρμηνεία. Θεώρημα τῶν πεπερασμένων αὐξήσεων. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις διαφόρων στοιχειωδῶν συναρτήσεων.

Σπουδὴ τῆς ἐννοίας τῆς μεταβολῆς τῆς συναρτήσεως καὶ κατάρτισις πίνακος τῶν μεταβολῶν αὐτῆς.

Χάραξις τῆς ἀντιστοίχου καμπύλης. Καθορισμὸς τῶν σημείων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ συνάρτησις ἔχει μέγιστον ἢ ἐλάχιστον. Κανὼν τοῦ DE L' HOSPITAL. Ἁπλαῖ ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Γεωμετρίαν καὶ τὴν Μηχανικήν.

Τὸ ἀόριστον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιότητες. Πίναξ τῶν στοιχειωδῶν ὁλοκληρωμάτων. Τὸ ὡρισμένον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιότητες. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Γεωμετρίαν.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.
Ὥρα 1.

Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου.

Πολύεδρα. Πρίσματα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Παραλληλεπίπεδα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου τῶν πρισμάτων. Πυραμίδες. Εἴδη καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου τῶν πυραμίδων.

Κόλουρος πυραμίς. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου κολούρου πυραμίδος.

Κολοβὸν πρῖσμα. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τοῦ ὄγκου κολοβοῦ τριγωνικοῦ πρίσματος. Ὅμοια πλύεδρα. Ἰδιότητες.

Ἡ συμμετρία ἐν τῷ χώρῳ (πρὸς εὐθεῖαν, πρὸς σημεῖον, πρὸς ἐπίπεδον). Κύλινδρος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κυλίνδρου καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ.

Κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ἐφαπτόμενον ἐπίπεδον. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κώνου καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ. Κόλουρος κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ. Σφαῖρα. Σχετικαὶ θέσεις σφαίρας καὶ ἐπιπέδου. Σχετικαὶ θέσεις σφαίρας καὶ εὐθείας. Πόλοι κύκλου σφαίρας καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Εὕρεσις τῆς ἀκτῖνος δοθείσης σφαίρας. Ἁπλαῖ γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ ἐπὶ σφαίρας. Ἔννοια σφαιρικοῦ τριγώνου. Τομὴ δύο σφαιρῶν. Βασικαὶ συνθῆκαι ὁρίζουσαι τὴν σφαῖραν. Σφαιρικὴ Ζώνη καὶ ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Μέτρησις ἐπιφανείας σφαίρας. Σφαιρικὸς τομεὺς καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Ὄγκος σφαίρας. Σφαιρικὸς δακτύλιος καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Σφαιρικὸν τμῆμα καὶ ὄγκος αὐτοῦ.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Ὥρα 1.

Αἱ θεμελιώδεις τριγωνομετρικαὶ ἐξισώσεις. Τριγωνομετρικαὶ ἐξισώσεις ἐν γένει. Τριγωνομετρικὴ ἐπίλυσις ἐξισώσεως Β' Βαθμοῦ. Ἁπλᾶ συστήματα τριγωνομετρικῶν ἐξισώσεων. Τριγωνομετρικαὶ ἀνισώσεις. Ἀντίστροφοι κυκλικαὶ συναρτήσεις. Ἐπίλυσις τριγώνου ἐκ τῶν πρωτευόντων στοιχείων αὐτοῦ. Ἐφαρμογαί.

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

Εἰσαγωγή. Οὐρανός, οὐράνια σώματα. Σύμπαν. Ἀστρονομία καὶ Κοσμογραφία. Πρακτική, θεωρητικὴ καὶ ἠθοπλαστικὴ χρησιμότης τῆς Κοσμογραφίας.

Τὸ Σύμπαν. Σχῆμα, δομὴ καὶ ἔκτασις τοῦ Σύμπαντος. Ἔτος φωτός. Γαλαξίαι· σύστασις τῶν Γαλαξιῶν, ἀστέρες, ἥλιοι, νεφελώματα, μεσοαστρικὴ ὕλη. Πλῆθος, μεγέθη καὶ σχήματα τῶν Γαλαξιῶν. Διαγαλαξιακὴ ὕλη. Τοπικὴ ὁμὰς Γαλαξιῶν. Ὁ Γαλαξίας μας. Σχῆμα, μέγεθος καὶ δομὴ τοῦ Γαλαξίου μας. Τοπικὸν Σύστημα. Τὸ ἡλιακὸν μας σύστημα. Ἥλιος, πλανῆται, δορυφόροι, κομῆται, θέσις τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἰς τὸν Γαλαξίαν μας καὶ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὸ Σύμπαν.

Ἀστέρες καὶ ἀστρικὰ συστήματα. Ὀπτικὰ μεγέθη τῶν ἀστέρων καὶ ὀνομασία αὐτῶν. Ἀστερισμοί. Οὐρανογραφία τῶν ὁρατῶν ἀστερισμῶν ἐξ Ἑλλάδος. Προσανατολισμός. Πραγματικὰ μεγέθη καὶ ἀποστάσεις τῶν ἀστέρων. Παράλλαξις τῶν ἀστέρων. Θερμοκρασίαι καὶ χρώματα τῶν ἀστέρων. Διάγραμμα Χέρμπρουντζ — Ράσσελ. Γίγαντες καὶ νᾶνοι ἀστέρες. Ἰδία κίνησις τῶν ἀστέρων. Ἰδία κίνησις τοῦ ἡλίου. Περιστροφὴ τοῦ Γαλαξίου. Μεταβλητοὶ ἀστέρες. Διπλοῖ καὶ πολλαπλοῖ ἀστέρες. Ἀνοικτὰ καὶ σφαιρωτὰ σμήνη ἀστέρων. Οἱ δύο πληθυσμοὶ τῶν ἀστέρων.

Ἥλιος. Ἀπόστασις τοῦ ἡλίου. Ἀστρονομικὴ μονάς. Σχῆμα, μέγεθος, μᾶζα καὶ πυκνότης τοῦ ἡλίου. Ἡλιακαὶ στιβάδες. Πυρὴν καὶ ἀδιαφόρητος ὕλη αὐτοῦ. Φωτόσφαιρα. Ἀτμόσφαιρα τοῦ ἡλίου: ἀπορροφητικὴ στιβάς, χρωμόσφαιρα, στέμμα. Θερμοκρασίαι τῶν στιβάδων. Φυσικὴ κατάστασις καὶ χημικὴ σύστασις τοῦ ἡλίου. Ἡλιακὸν φάσμα. Στοιχεῖα ἀπαντώμενα εἰς τὸν ἥλιον. Ραδιοηλεκτρική, θερμική, φωτεινή, ὑπεριώδης, Χ καὶ γ ἀκτινοβολία τοῦ ἡλίου. Ἡλιακὸν φάσμα. Ὄψις τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας. Κόκκοι, πυρσοί, κηλῖδες· προεξοχαὶ καὶ ἐκλάμψεις. Ἐπιδράσεις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡλιακὴ σταθερά. Θεωρίαι διατηρήσεως τῆς ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας. Ἡ ἐξέλιξις καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἡλίου.

Τὸ ἡλιακὸν σύστημα. Μεγάλοι καὶ μικροὶ πλανῆται. Ἀποστάσεις αὐτῶν ἐκ τοῦ ἡλίου καὶ νόμος τοῦ BODE. Κίνησις τῶν πλανητῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τῶν δορυφόρων περὶ τοὺς οἰκείους πλανήτας. Νόμοι τοῦ KEPLER καὶ τοῦ NEWTON. Ἡλιοκεντρικὸν καὶ γεωκεντρικὸν σύστημα. Ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ πλανῆται. Φάσεις τῶν πλανητῶν. Ἀποχαί, συζυγίαι καὶ ἀντιθέσεις τῶν πλανητῶν. Συνθῆκαι ὁρατότητος τῶν πλανητῶν ἐκ τῆς γῆς. Περιστροφή, σχῆμα καὶ πλάτυνσις, μέγεθος, μᾶζαι καὶ πυκνότητες τῶν πλανητῶν. Περιγραφὴ τῆς ὄψεως τῶν μεγάλων πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῶν. Οἱ μικροὶ πλανῆται ἢ ἀστεροειδεῖς καὶ ἡ προέλευσίς των. Κομῆται περιοδικοὶ καὶ μή. Σχῆμα, μέγεθος καὶ μᾶζα. Ἡ ἄγρα τῶν κομητῶν ἀπὸ τοὺς πλανήτας. Πλῆθος τῶν κομητῶν Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῶν κομητῶν HALLEY καὶ BIELA. Διάττοντες, βολίδες καὶ μετεωρῖται: Σχέσις αὐτῶν πρὸς τοὺς κομήτας. Μετεωρικὰ σμήνη. Ζωδιακὸν καὶ ἀντιζωδιακὸν φῶς.

Γῆ. Ἡ Γῆ ὡς πλανήτης. Σχῆμα, μέγεθος, μᾶζα καὶ πυκνότης αὐτῆς. Γεωειδές. Στιβάδες τῆς γηίνης σφαίρας. Πυρήν, μανδύας, λιθόσφαιρα, ὑδρόσφαιρα, ἀτμόσφαιρα. Στιβάδες τῆς γηίνης ἀτμοσφαίρας. Τροπόσφαιρα, στρατόσφαιρα, μεσόσφαιρα, θερμόσφαιρα, ἐξώσφαιρα. Γήϊνον πλάσμα. Ἰονόσφαιρα καὶ ἰονισμένα στρώματα· στρῶμα VAN ALLEN. Στρῶμα ὄζοντος. Πολικὸν σέλας. Σχέσις κηλίδων ἐκλάμψεων καὶ προεξοχῶν τοῦ ἡλίου πρὸς τὸν ἰονισμὸν τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὸ πολικὸν σέλας. Ἀτμοσφαιρικὴ διάθλασις καὶ συνέπειαι αὐτῆς. Ἄξων τῆς γῆς καὶ κύκλοι τῆς ἐπιφανείας της: ἰσημερινός, παράλληλοι, μεσημβρινοί. Γεωγραφικαὶ συντεταγμέναι. Αἱ κινήσεις τῆς γῆς περὶ ἄξονα καὶ περὶ τὸν ἥλιον. Κλίσις τοῦ ἄξονος τῆς γῆς καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς, ζῶναι τῆς γῆς, ἀνισότης ἡμερῶν καὶ νυκτῶν, ἐποχαὶ τοῦ ἔτους. Τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι. Αἱ κινήσεις τῆς γῆς, μετάπτωσις καὶ κλόνησις.

Σελήνη. Σχῆμα, μέγεθος, μᾶζα καὶ πυκνότης τῆς Σελήνης. Ὄψις τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης. Ὄρη, «θάλασσαι», κίρκοι, σεληνογραφικαὶ θεωρίαι. Κινήσεις τῆς Σελήνης περὶ ἄξονα καὶ περὶ τὴν γῆν. Φάσεις τῆς Σελήνης. Ἀστρικὸς καὶ συνοδικὸς μήν. Ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης. Παλίρροιαι.

Ἡ οὐράνιος σφαῖρα. Σχῆμα καὶ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ. Κατακόρυφος, κατακόρυφοι κύκλοι, αἰσθητὸς καὶ φυσικὸς ὁρίζων, ὕψος καὶ ζενιθία ἀπόστασις ἀστέρος. Ἄξων οὐρανίου σφαίρας, ἰσημερινὸς καὶ παράλληλοι κύκλοι αὐτῆς. ὡριαῖοι κύκλοι, οὐράνιος μεσημβρινός, ἀπόκλισις, πολικὴ ἀπόστασις καὶ ὡριαία γωνία ἀστέρος. Μεσημβρινὴ γραμμή, ἄξων τοῦ μεσημβρινοῦ, κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος. Φαινομένη κίνησις οὐρανίου σφαίρας. Ἡμερήσιον καὶ νυκτερινὸν τόξον ἀστέρος. Μεσουρανήσεις τῶν ἀστέρων. Ἰδιότητες τοῦ οὐρανίου μεσημβρινοῦ. Ἐκλειπτική, ζωδιακὸς κύκλος, ζώδια. Ἰσημερινὴ γραμμή, γραμμὴ τῶν τροπῶν, ἰσημερινὰ σημεῖα, ἡλιοστάσια. Κόλουρος ἰσημεριῶν. Ὀρθὴ ἀναφορὰ ἀστέρος.

Μέτρησις τοῦ χρόνου. Ἀστρικὴ ἡμέρα, ἀστρικὸς χρόνος. Ἀληθὴς ἡλιακὴ ἡμέρα, ἀληθὴς ἡλιακὸς χρόνος. Μέση ἡλιακὴ ἡμέρα, μέσος ἡλιακὸς χρόνος. Ἐξίσωσις τοῦ χρόνου. Σχέσις μεταξὺ ὀρθῆς ἀναφορᾶς, ὡριαίας γωνίας καὶ ἀστρικοῦ χρόνου. Τοπικὸς χρόνος, παγκόσμιος χρόνος, σύστημα ὡριαίων ἀτράκτων. Ἀστρικὸν ἔτος, τροπικὸν ἔτος. Ἡμερολόγια ἡλιακά, σεληνιακά, σεληνοηλιακά. Ἡμερολόγια Νουμᾶ, Ἰουλιανόν, Γρηγοριανὸν καὶ Νέον Παγκόσμιον. Ὁ ἑορτασμὸς τοῦ Πάσχα.

Κοσμογονία. Μικροκοσμογονία καὶ Μακροκοσμογονία. Γένεσις τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος. Δυναμικαὶ ἢ δυαδικαὶ καὶ νεφελικαὶ ἢ ἐξελικτικαὶ θεωρίαι. Νόμος τῆς ἀπώσεως, διαστολὴ τοῦ Σύμπαντος. Ἡλικία τοῦ Σύμπαντος.

Ἀστρονομικὰ ὄργανα. Γνώμων καὶ ἡλιακὰ ὡρολόγια. Χρονόμετρα καὶ ἐκκρεμῆ. Διοπτρικὰ καὶ κατοπτρικὰ τηλεσκόπια. Μεσημβρινὸν καὶ ἰσημερινὸν τηλεσκόπιον. Τηλεσκόπια Σμίτ. Ραδιοτηλεσκόπια. Φωτόμετρα καὶ φασματογράφοι. Τὰ μεγαλύτερα Ἀστεροσκοπεῖα καὶ τηλεσκόπια τοῦ κόσμου.

Ἀστροναυτική. Αἱ τρεῖς κριτικαὶ ταχύτητες. Οἱ δι' ἀντιδράσεως κινητῆρες. Τεχνητοὶ δορυφόροι καὶ χρησιμότης αὐτῶν. Τεχνηταὶ ἑδραι. Διαστημόπλοια Σερβέγιορ, Μάρινερ, Ὀρμπίτερ, Λούνα. Διαπλανητικὰ ταξίδια.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας εἶναι:

α) Νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς μαθητάς, ὅσον τὸ δυνατόν, πληρεστέραν εἰκόνα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐν τῷ συνόλῳ της καὶ κατὰ περιοχάς, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν ἐν αὐτῇ διαβίωσιν τῶν ἀνθρώπων.

β) Νὰ καταδείξῃ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος διὰ τῆς ἐκτελέσεως τεχνικῶν καὶ ἄλλων πολιτιστικῶν ἔργων.

γ) Νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἀγάπην τῶν μαθητῶν πρὸς τὴν γενέθλιον γῆν καὶ τὴν πατρίδα καὶ νὰ διεγείρῃ τὸ εἰδικὸν διαφέρον αὐτῶν διὰ τὴν διατήρησιν καὶ διαφύλαξιν τῆς ἰδιαιτέρας μορφῆς τοῦ ἑλληνικοῦ τοπίου ὡς φυσικοῦ βάθρου τῆς ζωῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

δ) Διὰ τῆς γνωριμίας τῶν ἄλλων γεωγραφικῶν περιοχῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς διαβιούντων λαῶν νὰ καλλιεργήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως, βοηθείας καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν λαῶν.

ε) Νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰς πηγὰς τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς χώρας καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ἐν συσχετισμῷ καὶ συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας χώρας, καὶ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ καὶ τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ.

2. Διδακτέα ὕλη:

ΤΑΞΙΣ Α'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατασκευὴ τῆς Γῆς. Λιθόσφαιρα. Ἐσωτερικὸν τῆς Γῆς. Πετρώματα. Κυριώτερα πετρώματα ἀπαντῶντα ἐν Ἑλλάδι.

Διαμόρφωσις τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῆς Γῆς. Διάβρωσις τοῦ ἐδάφους ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν ὑδάτων. Μεταφορικὴ ἐνέργεια τοῦ ὕδατος. Προσχώσεις.

Κλῖμα. Παράγοντες αὐτοῦ. Εἴδη κλιμάτων ἀπαντῶντα ἐν Ἑλλάδι.

Χάρται, εἴδη χαρτῶν, κλῖμαξ χάρτου.

Η ΕΛΛΑΣ

Ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος κατὰ μεγάλας Γεωγραφικὰς περιοχάς. Ἀττική, Στερεὰ Ἑλλάς, Εὔβοια, Πελοπόννησος, Θεσσαλία, Ἤπειρος, Μακεδονία, Δυτικὴ Θράκη, Νῆσοι Ἰονίου Πελάγους, Νῆσοι Αἰγαίου Πελάγους, Κρήτη, Δωδεκάνησος, Κύπρος.

Ἕκαστον ἐκ τῶν μεγάλων τούτων γεωγραφικῶν τμημάτων τῆς χώρας (π. χ. ἡ Πελοπόννησος) θὰ διαιρῆται εἰς φυσικὰς περιοχάς, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξετάζωνται κεχωρισμένως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αἰτιωδῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων (ἀπὸ φυσικογεωγραφικῆς ἀπόψεως), κατόπιν δὲ θὰ ἐξετάζεται ἡ διοικητικὴ διαίρεσις τῆς περιοχῆς, αἱ πόλεις κ.λ.π.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Θέσις, ἔκτασις, μορφὴ τοῦ ἐδάφους, ποταμοί, λίμναι, φυτὰ καὶ ζῷα τῆς Ἑλλάδος.

Κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον. Οἰκονομικὴ ζωή, γεωργία, κτηνοτροφία, ἁλιεία, δασοκομία, ὀρυκτορυχία, βιομηχανία, ἐμπόριον, συγκοινωνίαι, ἐμπορικὸν ναυτικόν.

Κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐκκλησία. Ἐκπαίδευσις. Ἑλληνισμὸς τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Τουρισμός. Ἡ Ἑλλὰς ὡς μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Στοιχεῖα Φυσικῆς Γεωγραφίας.

Ἡ Γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα. Σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς Γῆς. Ἀπλανεῖς ἀστέρες. Ἡλιακὸν σύστημα. Ὁρίζων, Σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος.

Περιστροφὴ τῆς Γῆς περὶ ἄξονα. Ἄξων καὶ πόλοι τῆς Γῆς. Ἰσημερινός. Μεσημερινοί. Παράλληλοι κύκλοι. Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος. Ἡμέρα καὶ νύξ.

Κίνησις τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον. Ἐκλειπτική, ἰσημερίαι, ἡλιοστάσια, τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι. Διάρκεια τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους. Ζῶναι τῆς Γῆς. Ἡλιακὴ ἡμέρα. Τοπικὴ καὶ διεθνὴς ὥρα. Ἡμερολόγιον. Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Κατανομὴ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ἡ ξηρά. Μορφολογία τῆς ξηρᾶς, ὄρη, ὀροπέδια, πεδιάδες, ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Ἡ θάλασσα. Ζῶναι τῆς θαλάσσης, πυθμὴν τῶν θαλασσῶν, σύστασις τοῦ θαλασσίου ὕδατος, κινήσεις τῆς θαλάσσης, κύματα, θαλάσσια ρεύματα, ρεῦμα τοῦ Κόλπου, παγετῶνες.

Ἡ ἀτμόσφαιρα. Σύστασις, ὕψος, στρώματα, κινήσεις τῆς ἀτμοσφαίρας, ἄνεμοι, εἴδη ἀνέμων, νέφη, βροχαί, κλῖμα, παράγοντες τοῦ κλίματος, κατηγορίαι κλιμάτων.

Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ὁ στερεὸς φλοιὸς τῆς Γῆς. Γηγενὴς θερμότης. Πτυχώσεις καὶ ρήγματα. Σεισμοί. Ἡφαίστεια. Θερμαὶ πηγαί. Κυριώτεραι ἰαματικαὶ πηγαὶ τῆς Ἑλλάδος. Σύντομος ἱστορία τῆς Γῆς. Γεωλογικοὶ αἰῶνες. Ἡλικία τῆς Γῆς.

Β'. Η ΕΥΡΩΠΗ (πλὴν τῆς Ἑλλάδος)

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις τῆς Εὐρώπης. Ὁριζόντιος καὶ κάθετος διαμελισμός. Ὑδατογραφία, κλῖμα, χλωρὶς καὶ πανὶς τῆς Εὐρώπης.

Ἐξέτασις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου κατὰ μεγάλας φυσικὰς περιοχάς, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς βαλκανικῆς χερσονήσου.

1) Νότιος Εὐρώπη (Βαλκανική, Ἰταλικὴ καὶ Ἱσπανικὴ χερσόνησος).

2) Κεντρικὴ Εὐρώπη.

3) Δυτικὴ Εὐρώπη.

4) Σκανδιναυικαὶ χῶραι (Δανία, Νορβηγία, Σουηδία, Φινλανδία, Ἰσλανδία).

5) Ἀνατολικὴ Εὐρώπη (Πολωνία, Ρουμανία, Εὐρωπαϊκὴ Ρωσία).

Ἑκάστη μεγάλη φυσικὴ περιοχὴ θὰ ἐξετάζηται ὡς γεωγραφικὴ ἑνότης ἀπὸ φυσικογεωγραφικῆς ἀπόψεως, ἐν συνεχείᾳ δὲ θὰ ἐξετάζωνται τὰ ἐν αὐτῇ Κράτη ἀπὸ ἀπόψεως πληθυσμοῦ, ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων, οἰκονομικῆς ζωῆς κλπ.

Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης ἀπὸ ἐθνολογικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀπόψεως. Εὐρωπαϊκὴ κοινὴ ἀγορά.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

ΑΙ ΗΠΕΙΡΟΙ (πλὴν τῆς Εὐρώπης)

Ἐξέτασις τῶν ἠπείρων Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς, Ὠκεανίας καὶ Ἀνταρκτικῆς κατὰ μεγάλας φυσικὰς περιοχάς.

Ι. Ἀσία. Νοτιοδυτικὴ ἢ πρόσω Ἀσία (Μικρὰ Ἀσία, χῶραι Ἐγγὺς Ἀνατολῆς. Ἀραβικὴ χερσόνησος). Νότιος Ἀσία (ὀροπέδιον τοῦ Ἰράν. Ἀφγανιστάν. Ἰνδία). Νοτιοανατολικὴ Ἀσία (Ἰνδοκίνα. Μαλαισία, Ἰνδονησία, Φιλιππῖναι) Ἀνατολικὴ Ἀσία. Κεντρικὴ Ἀσία. Βορειοανατολικὴ Ἀσία. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀσίας.

ΙΙ. Ἀφρική. Βόρειος Ἀφρική. Δυτικὴ Ἀφρική. Κεντρικὴ ἢ Ἰσημερινὴ Ἀφρική. Ἀνατολικὴ Ἀφρική. Νότιος Ἀφρική. Νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀφρικῆς.

ΙΙΙ. Ἀμερική. Βόρειος Ἀμερική. Ἀρκτικὴ Βόρειος Ἀμερική, Καναδᾶς. Ἀλάσκα, Γροιλανδία, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Κεντρικὴ Ἀμερική, νῆσοι Μπαχάμαι καὶ Ἀντίλλαι. Νότιος Ἀμερική. Χῶραι τῶν Ἄνδεων, βαθύπεδα καὶ Ἀνατολικαὶ χῶραι. Γῆ τοῦ πυρός, νῆσοι Φάλκλαντ. Γενικὴ ἀνασκόπησις τῆς Ἀμερικῆς.

IV. Ὠκεανία. Αὐστραλία. Νέα Ζηλανδία. Μελανησία. Μικρονησία, Πολυνησία.

V. Ἀνταρκτική.

Ἀρκτικὴ περιοχή.

Ὀδηγίαι:

Ἑκάστη φυσικὴ περιοχὴ θὰ ἐξετάζηται ἀπὸ φυσικογεωγραφικῆς ἀπόψεως, ἐν συνεχείᾳ δὲ θὰ ἐξετάζωνται τὰ ἐν αὐτῇ Κράτη. Πληθυσμός, οἰκονομικὴ ζωὴ κλπ.).

Ἐκ τῶν κρατῶν θὰ ἐξετάζωνται ἀναλυτικώτερον τὰ σπουδαιότερα, διὰ δὲ τὰ λοιπὰ θὰ γίνεται σύντομος περιγραφή. Ἰδιαιτέρα σημασία θὰ δοθῇ εἰς τὰ κράτη τῆς περιοχῆς Μεσογείου τὰ γειτνιάζοντα μὲ τὴν Ἑλλάδα.

Γενικὴ ἀνασκόπησις τῆς Ἑλλάδος.

Φυσικογεωγραφικὴ ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος. Κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς περιοχῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος. Ἐκκλησία. Ἐκπαίδευσις. Ἑλληνισμὸς τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Ἡ Ἑλλὰς ὡς μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινότητος. Σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν οἰκονομικὴν κοινότητα.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΑΣ

Σχῆμα καὶ διαστάσεις τῆς Γῆς.

Κατασκευὴ τῆς Γῆς. Λιθόσφαιρα, μανδύας τῆς Γῆς, πυρήν, γηγενὴς θερμότης, πετρώματα, κυριώτερα εἴδη πετρωμάτων.

Μέθοδοι μελέτης τῆς ἱστορίας τῆς Γῆς. Ἀπολιθώματα. Γεωλογικοὶ αἰῶνες. Ἀζωϊκός, Ἠωζωϊκός, Παλαιοζωϊκός, Μεσοζωϊκὸς καὶ Καινοζωϊκὸς αἰών.

Διάρκεια τῶν γεωλογικῶν αἰώνων. Ἡλικία τῆς Γῆς.

Αἴτια μεταβάλλοντα τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν τῆς γῆς. Ἐνδογενεῖς καὶ ἐξωγενεῖς δυνάμεις. Ἐνδογενεῖς δυνάμεις. Πτυχώσεις, ρήγματα, σχηματισμὸς ὀρέων, ἐξάρσεις καὶ καθιζήσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς. Ἡφαίστεια. Τύποι ἡφαιστείων. Σεισμοί. Θερμαὶ πηγαί. Κυριώτεραι ἰαματικαὶ πηγαὶ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξωγενεῖς δυνάμεις. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῆς ἀτμοσφαίρας. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῶν ὑδάτων τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῶν παγετώνων. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου.

Ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως.

Ἡ Γῆ ἐντὸς τοῦ σύμπαντος.

Ἀπλανεῖς ἀστέρες. Ἡλιακὸν σύστημα.

Περιστροφὴ τῆς Γῆς περὶ ἄξονα. Ἄξων καὶ πόλοι τῆς Γῆς. Ἰσημερινός. Μεσημβρινοί. Παράλληλοι κύκλοι. Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος. Ἡμέρα καὶ Νύξ.

Κίνησις τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον, ἐκλειπτική, ἰσημερίαι, ἡλιοστάσια, τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι.

Διάρκεια τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους. Ζῶναι τῆς Γῆς.

Ἡλιακὴ ἡμέρα. Τοπικὴ καὶ διεθνὴς ὥρα. Ἡμερολόγιον. Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Κατανομὴ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς γηΐνης σφαίρας. Ἤπειροι καὶ ὠκεανοί, νῆσοι καὶ θάλασσαι.

Ἡ Ξηρά. Μορφολογία τῆς ξηρᾶς. Ὀροπέδια, πεδιάδες, λίμναι, ποταμοί, ἀκταί.

Τὰ ὕδατα. Ἡ θάλασσα. Πυθμὴν τῶν θαλασσῶν, θαλάσσιοι ζῶναι, σύστασις καὶ θερμοκρασία τῶν θαλασσίων ὑδάτων. Κινήσεις τῆς θαλάσσης, κύματα, παλίρροιαι, ρεύματα, κυριώτερα θαλάσσια ρεύματα, παγετῶνες. Λίμναι, κατηγορίαι λιμνῶν.

Ἡ Ἀτμόσφαιρα. Σύστασις καὶ ὕψος τῆς ἀτμοσφαίρας, στρώματα, θερμοκρασία, ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Κινήσεις τῆς ἀτμοσφαίρας, ἄνεμοι, εἴδη ἀνέμων. Ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, νέφη, βροχαί, κατανομὴ τῶν βροχῶν ἐπὶ τῆς Γῆς. Κλῖμα, παράγοντες τοῦ κλίματος, κατηγορίαι κλιμάτων.

Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν φυτῶν ἐπὶ τῆς Γῆς. Ζῶναι βλαστήσεως. Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν ζώων. Πανίς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἐξέτασις τοῦ κλίματος τῆς Ἑλλάδος.

Ὀρυκτολογία. Ὀρυκτά, μεταλλεύματα, κοιτάσματα ὀρυκτῶν.

Φυσικὰ γνωρίσματα τῶν ὀρυκτῶν. Μορφὴ τῶν ὀρυκτῶν. Κρυστάλλωσις, κρυσταλλικὰ συστήματα.

Ἰδιότητες τῶν ὀρυκτῶν. Χρῶμα, λάμψις, σκληρότης, σχισμός, εἰδικὸν βάρος.

Ταξινόμησις τῶν ὀρυκτῶν. 1η τάξις: Αὐτοφυῆ ὀρυκτά. Χρυσός, Χαλκός, Θεῖον.

2α τάξις: Ὀξυγονοῦχοι ἑνώσεις. Χαλαζίας, Αἱματίτης, Λειμωνίτης, Κορούνδιον, Βωξίτης, Χρωμίτης, Μαγνητίτης, Πυρολουσίτης.

3η τάξις: Θειοῦχοι ἑνώσεις. Γαληνίτης, Σφαλερίτης, Σιδηροπυρίτης, Χαλκοπυρίτης.

4η τάξις: Ἅλατα. Ὀρυκτὸν ἅλας, Φθορίτης, Ἀσβεστίτης, Γύψος.

5η τάξις: Ὀργανικαὶ ἑνώσεις: Πετρέλαιον, Ἤλεκτρον, Ὀρυκτοὶ Ἄνθρακες.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ὁ προϊστορικὸς ἄνθρωπος καὶ ἡ ζωή του.

Ἡλικίαι τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐποχὴ τοῦ λίθου. Ἐποχὴ τῶν μετάλλων.

Γεωγραφικὴ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ φύσις. Ἐπίδρασις τῆς φύσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπίδρασις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως.

Πληθυσμὸς τῆς Γῆς. Δημογραφικὰ φαινόμενα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς. Μετακινήσεις τοῦ πληθυσμοῦ. Συγκέντρωσις τῶν ἀνθρώπων εἰς πόλεις. Αἴτια καὶ συνέπειαι τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀνθρώπων. Ζῶναι τῆς Γῆς μὲ μικρὰν καὶ μεγάλην πυκνότητα πληθυσμοῦ. Φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων. Κυριώτεραι γλῶσσαι τῶν λαῶν τῆς Γῆς. Ὁ πολιτισμός. Ἔννοια τοῦ πολιτισμοῦ. Βαθμοὶ τοῦ πολιτισμοῦ διαφόρων συγχρόνων λαῶν. Ἀρχαῖαι κοιτίδες τοῦ πολιτισμοῦ. Στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Θρησκεία. Κυριώτεραι θρησκεῖαι ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἐπιστήμη. Τέχνη. Οἰκονομία. Πολιτεία. Κράτος. Σύγχρονα κέντρα πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

Οἰκονομικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Μεγάλα κέντρα γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς, ἁλιευτικῆς, δασικῆς, μεταλλευτικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Πηγαὶ ἐνεργείας, Γαιάνθραξ, Πετρέλαιον, λευκὸς ἄνθραξ, πυρηνικὴ ἐνέργεια.

Συγκοινωνία, μεταφοραί, ἐμπόριον.

Μεγάλαι οἰκονομικαὶ δυνάμεις καὶ ὑποανάπτυκτοι χῶραι.

Ἐθνικὴ οἰκονομία τῆς Ἑλλάδος καὶ σχέσις αὐτῆς μὲ τὴν διεθνῆ ἀγοράν.

Κοινὴ Εὐρωπαϊκὴ ἀγορὰ καὶ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μὲ αὐτήν.

ΦΥΣΙΚΑ

(Φυσικαὶ Ἐπιστῆμαι)

1. Σκοπός.

Α'. Γενικὸς σκοπὸς τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.

Γενικὸς σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν Φυσικῶν ἐν γένει Ἐπιστημῶν εἶναι:

α) Νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν Φύσιν ὡς ἑνιαῖον σύνολον, τὴν διέπουσαν αὐτὴν νομοτέλειαν καὶ σκοπιμότητα, τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν αὐτῇ τάξιν καὶ ἁρμονίαν, τὸν «κόσμον» κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἔκφρασιν, καὶ νὰ ἀναχθῶσιν διὰ τοῦ θαυμασμοῦ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ βαθυτέρου θρησκευτικοῦ συναισθήματος αὐτῶν.

β) Νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταὶ ὅτι διὰ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καθίσταται ἱκανὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ κυριαρχῇ ἐν μέρει ἐπὶ τῆς φύσεως, νὰ ἐπιδρᾷ ἐπ' αὐτῆς καὶ νὰ θέτῃ ὡρισμένας φυσικὰς δυνάμεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς του.

γ) Νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ τὰς μεθόδους ἐργασίας καὶ ἐρεύνης τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, τὰς τεχνικὰς ἐφαρμογὰς διὰ τὴν πρόοδον τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν συμβολὴν τῶν

Φυσικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων διαβιώσεως τῶν ἀνθρώπων.

δ) Νὰ γνωρίσωσι οἱ μαθηταὶ τὴν ἐργασίαν τῶν μεγάλων ἐπιστημόνων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ δὴ τὴν συμβολὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης, καὶ νὰ καταστῇ εἰς αὐτοὺς συνείδησις ὅτι ἡ πρόοδος τῶν Ἐπιστημῶν ἐπιτυγχάνεται μὲ θυσίας τῶν ἐρευνητῶν ἐπιστημόνων.

Β'. Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῶν Βιολογικῶν Ἐπιστημῶν.

Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν βιολογικῶν μαθημάτων εἶναι:

α) Νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταὶ γενικῶς μὲν τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ καὶ δὴ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ ἔναντι τῶν φαινομένων τῆς νεκρᾶς ὕλης, εἰδικώτερον δὲ τὴν ζωὴν τῶν ἐμβίων ὄντων (φυτῶν, ζώων, ἀνθρώπων).

β) Νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ τοὺς τρόπους ἐρεύνης καὶ μελέτης τῶν ὀργανικῶν ὄντων καὶ νὰ κατανοήσωσι τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ μελέτη τῶν ἐμβίων ὄντων, ἀπὸ τῶν κατωτέρων μέχρι τῶν ἀνωτέρων, διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν γνώσεων ἐπὶ τοῦ κόσμου τῆς φύσεως καὶ διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

γ) Νὰ καλλιεργήσωσι τὴν ἀγάπην τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν ἔμβιον κόσμον, νὰ διεγείρωσι τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προστασίαν τοῦ κόσμου τούτου καὶ νὰ ἀναπτύξωσι τὴν καλαισθησίαν τῶν μαθητῶν διὰ τῆς μελέτης καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ ἐν τῷ ἐμβίῳ κόσμῳ παρατηρουμένου κάλλους.

δ) Νὰ ἀναπτύξωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν παρατηρητικότητα καὶ νὰ ἀνυψώσωσι τὰς πνευματικὰς λειτουργίας αὐτῶν.

Γ'. Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας.

Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας εἶναι:

α) Νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ τὰ φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα, νὰ κατανοήσωσι τοὺς διέποντας αὐτὰ φυσικοὺς νόμους καὶ νὰ δύνανται νὰ ἑρμηνεύωσιν αὐτά.

β) Νὰ ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν πειραματικὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης νὰ ἀναπτύξωσι τὴν παρατηρητικότητα, τὴν κρίσιν, τὴν φαντασίαν, τὴν ἐφευρετικὴν ἱκανότητα.

γ) Νὰ διεγείρωσι τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν διὰ τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν πρὸς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων.

δ) Νὰ ἐκτιμήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σημασίαν τῆς συνεργασίας τῶν ἐπιστημόνων ὅλων τῶν λαῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ τεχνικοῦ πεδίου διὰ τὴν πρόοδον τῶν ἐπιστημῶν καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Α'. Τετράμηνον

Ι. Γενικὴ Ζωολογία (ὡς βάσις θὰ ληφθῇ ὁ Βάτραχος).

Α' Εἰσαγωγή.

Ἀντικείμενον καὶ Μέθοδοι τῆς Ζωολογίας. Ποικιλία τῶν ζωϊκῶν ὀργανισμῶν. Σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον. Βιοκοινότητες. Σημασία τῶν ζώων διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Β'. Τύπος ζώου: ὁ Βάτραχος.

Τόπος καὶ τρόπος ζωῆς. Ἐξωτερικὴ μορφολογία. Ἐσωτερικὴ ὀργάνωσις.

Συστήματα, ὄργανα, ἱστοί, κύτταρα. Δέρμα. Σκελετός, Μύες, Πεπτικὸς σωλήν, Κυκλοφοριακὸν σύστημα, ἀναπνευστικὸν σύστημα, ἀπεκκριτικὸν σύστημα, ἀναπαραγωγικὸν σύστημα, νευρικὸν σύστημα, αἰσθητήρια, Ἀνάπτυξις (ἔμβρυα, γυρῖνοι, ἐνήλικοι). Συστηματικὴ κατάταξις:

Εἶδος, γένος, οἰκογένεια, τάξις, ὁμοταξία, συνομοταξία.

ΙΙ. Περιγραφικὴ Ζωολογία.

Α'. Θηλαστικά

1. Γαλῆ. Ὑπόδειγμα θηλαστικῶν. Διαφοραὶ εἰς τὴν μορφολογίαν καὶ τὰς λειτουργίας μὲ τὸν βάτραχον.

2. Ἄλλα σαρκοφάγα περιληπτικῶς: Λέων, Κύων, Ἄρκτος, Φώκη.

3. Χειρόπτερα (Νυκτερίς), Ἐντομοφάγα (Ἀσπάλαξ) περιληπτικῶς.

4. Τρωκτικὰ (κόνικλος), Ἀρτιοδάκτυλα (χοῖρος), Μηρυκαστικὰ (πρόβατον) περιληπτικῶς.

5. Περισσοδάκτυλα (Ἵππος) περιληπτικῶς.

6. Κητώδη (Δελφὶν) περιληπτικῶς.

7. Μαρσυποφόρα περιληπτικῶς.

Β'. Πτηνὰ

1. Ὄρνις. Ὑπόδειγμα πτηνοῦ. Μορφολογία καὶ λειτουργία λεπτομερῶς.

2. Πελαργός, Νῆσσα, Ἱέραξ, Γλαῦξ, Περιστερά, Χελιδὼν περιληπτικῶς.

Γ'. Ἑρπετὰ

1. Σαύρα. Ὑπόδειγμα ἑρπετοῦ, περιληπτικῶς χελώνη καὶ ἔχιδνα.

Δ'. Ἰχθύες

1. Λάβραξ ὡς ὑπόδειγμα ἰχθύος, μορφολογικὴ καὶ λειτουργικὴ ἐξέτασις λεπτομερῶς. Γενικὰ γνωρίσματα ἰχθύων. Ἔγχελυς καὶ καρχαρίας περιληπτικῶς.

Γενικὰ περὶ Σπονδυλωτῶν.

Ε'. Ἀσπόνδυλα.

1. Μαλάκια. Κοχλίας ὡς ὑπόδειγμα Μαλακίου Γαστεροπόδου. Περιληπτικῶς Ὀκτάπους (Κεφαλόποδον) καὶ Μύτιλος (Ἐλασματοβράγχιον).

Γενικὰ χαρακτηριστικὰ μαλακίων.

2. Ἀρθρόποδα. Ἀστακὸς ὡς ὑπόδειγμα ἀρθροπόδου, Καρκῖνος (Καρκινοειδές). Ἀράχνη (Ἀραχνόμορφοι). Ἴουλος (Μυριάποδον) περιληπτικῶς.

3. Ἔντομα. Μέλισσα ὡς ὑπόδειγμα Ἐντόμων: Ἀκρὶς (Ὀρθόπτερον), Μυῖα (Δίπτερον), Βόμβυξ (Λεπιδόπτερον), Μύρμηξ (Ὑμενόπτερον). Κάραβος (Κολεόπτερον). Περιληπτικῶς.

Γενικὰ περὶ ἐντόμων.

4. Ἐχινόδερμα. Ἀστερίας ὡς ὑπόδειγμα, Ἐχῖνος περιληπτικῶς.

5. Κοιλεντερωτά. Ὕδρα ὡς ὑπόδειγμα, Μέδουσα (Σκυφόζωον) καὶ Κοράλλιον (Ἀνθόζωον) περιληπτικῶς.

6. Σπόγγοι.

Γενικὰ περὶ Μεταζώων.

ΣΤ'. Πρωτόζωα.

Παραμήκιον (Βλεφαριδοφόρον). Ὑπόδειγμα Πρωτοζώων. Ἀμοιβὰς (Ριζόποδον). Πλασμώδιον τοῦ Λαβεράν (Σπορόζωον), Εὐγλήνη (Μαστιγοφόρον).

Γενικὰ περὶ πρωτοζώων.

Ζ. Στοιχεῖα Ζωογεωγραφίας καὶ οἰκολογίας τῶν ζώων.

ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ

Β'. Τετράμηνον.

Εἰσαγωγή

Ἀνόργανα καὶ ἐνόργανα σώματα καὶ διαφοραὶ αὐτῶν. Κυτταρικὴ δομὴ τῶν ἐνοργάνων σωμάτων. Στοιχειώδης περιγραφὴ τοῦ κυττάρου. Μονοκύτταροι καὶ πολυκύτταροι ὀργανισμοί. Διαίρεσις τῶν ὀργανισμῶν. Φυτὰ καὶ Ζῷα.

Ι. Γενικὴ Φυτολογία (ὡς βάσις θὰ ληφθῇ τὸ φυτὸν τοῦ φασιόλου).

Σπέρμα τοῦ φασιόλου. Συνθῆκαι καὶ πορεία τῆς βλαστήσεως αὐτοῦ. Ρίζα τοῦ φασιόλου. Μορφολογία ,αὔξησις, διεύθυνσις, ἀνατομία καὶ φυσιολογία τῆς ρίζης. Διάφορα εἴδη ριζῶν ἄλλων φυτῶν.

Βλαστὸς τοῦ φασιόλου. Μορφολογία, αὔξησις, ἀνατομία καὶ φυσιολογία τοῦ βλαστοῦ.

Διάφορα εἴδη βλαστῶν ἄλλων φυτῶν. Ὑπόγειοι βλαστοί.

Φύλλον τοῦ φασιόλου. Μορφολογία, αὔξησις, διάφορα εἴδη φύλλων ἄλλων φυτῶν, ἀνατομία καὶ φυσιολογία τοῦ φύλλου. — Διαπνοὴ — Ἀφομοίωσις — Σύγκρισις ἀναπνοῆς καὶ ἀφομοιώσεως. Θρέψις τοῦ φυτοῦ, ὑλικὰ προσλαμβανόμενα ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐκ τοῦ ἀέρος — Φωτοσύνθεσις καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς Φύσεως. Ἄνθος τοῦ φασιόλου. Μέρη τοῦ ἄνθους, σκοπιμότης τοῦ ἄνθους, ἐπικονίασις — Γονιμοποίησις. Διάφορα εἴδη ἀνθέων ἄλλων φυτῶν —Διάταξις τῶν ἀνθέων τοῦ φασιόλου ἐπὶ τοῦ φυτοῦ. Ταξιανθίαι. Καρπὸς τοῦ φασιόλου — Σπέρμα — Διάφορα εἴδη καρπῶν ἄλλων φυτῶν —Ψυχανθῆ φυτὰ καὶ σημασία αὐτῶν.

II. Συστηματικὴ Φυτολογία.

Μηλέα — Ἀμυγδαλῆ —Βάμβαξ —Κράμβη —Ἄμπελος —Πορτοκαλέα —Δαῦκος ὁ καρωτὸς —Γεώμηλον — Καπνὸς — Ἐλαία — Ὀροβάγχη — Κολοκύνθη ἡ κοινή, — Ἐλελίφασκος — Ἡλίανθος — Συκῆ — Δρῦς — Τεῦτλον — Σῖτος — Ἀραβόσιτος —Λείριον —Λευκὸν — Πεύκη. Τὸ δάσος καὶ ἡ σημασία του.

Πτέρις —Πολύτριχον τὸ κοινόν —Ἀγαρικὸν τὸ πεδινὸν — Φῦκος τὸ κυστοειδές. — Λειχήν.

Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν φυτῶν. Ζῶναι βλαστήσεως.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

Ἐπὶ 2 ὥρας ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Φυσικὰ σώματα. Μετρήσεις φυσικῶν μεγεθῶν.

I. Φυσικαὶ καταστάσεις τῆς ὕλης.

Στερεά, ὑγρά, ἀέρια.
Ἑτερογενῆ μείγματα: τὸ φυσικὸν ὕδωρ.
Καθαρὸν σῶμα. Τὸ ἀπεσταγμένον ὕδωρ.
Διαλυτικαὶ ἰδιότητες τοῦ ὕδατος.
Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ.
Σύστασις τοῦ ἀέρος. Ἀσκήσεις.

II. Βάρος ἑνὸς σώματος. Ζυγὸς μετ' ἐλατηρίου.

Ἡ κατακόρυφος. Ἐλευθέρα πτῶσις ἑνὸς σώματος.
Μέτρησις τοῦ βάρους ἑνὸς σώματος. Ζυγὸς μετ' ἐλατηρίου. Ἀσκήσεις.

III. Δύναμις — Δυναμόμετρον.

Ἡ ἔννοια τῆς δυνάμεως. Ἰσορροπία ἑνὸς σώματος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν πολλῶν δυνάμεων.
Ἡ τροχαλία. Συνισταμένη δύο παραλλήλων δυνάμεων. Πειραματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ κέντρου βάρους. Ἀσκήσεις.
Μελέτη τοῦ κεκλιμένου ἐπιπέδου. Ἡ ἔννοια τῆς ἀντιδράσεως. Ροπὴ δυνάμεως ὡς πρὸς ἄξονα. Μοχλοί. Ἐργαλεῖα— Μοχλοί. Ἀσκήσεις.

IV. Μᾶζα — Ζυγός.

Ζυγὸς μὲ ἴσους βραχίονας. Ζυγὸς μὲ ἀνίσους βραχίονας. Ἰδιότητες τοῦ ζυγοῦ. Ἔννοια τῆς μάζης. Χρῆσις τοῦ ζυγοῦ. Πυκνότης. Εἰδικὸν βάρος. Σχετικὴ πυκνότης. Ἀσκήσεις.

V. Πίεσις. Μανόμετρον. Βαρόμετρον.

Ἔννοια τῆς πιέσεως. Πιέσεις ἀσκούμεναι ὑπὸ τῶν ὑγρῶν. Πιέσεις ἀσκούμεναι ὑπὸ τῶν ὑγρῶν εἰς τὰ τοιχώματα τῶν δοχείων. Ἀρχὴ τοῦ PASCAL. Μετάδοσις τῶν πιέσεων ὑπὸ τῶν ὑγρῶν. Ἀσκήσεις. Πειραματικὴ σπουδὴ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Ἀρχιμήδους.

Ἐπιπλέοντα σώματα. Πυκνόμετρα. Ἀσκήσεις. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Βαρόμετρον. Μανόμετρον. Πιέσεις ἀσκούμεναι ὑπὸ τῶν ἀερίων. Νόμος MARIOTTE. Ἀσκήσεις.

VI. Θερμοκρασία. Θερμόμετρον.

Ὑδραργυρικὸν θερμόμετρον. Ἔννοια τῆς θερμοκρασίας. Πείραμα διαστολῆς. Χρῆσις τοῦ Θερμομέτρου. Ἀσκήσεις.

VII. Θερμιδόμετρον.

Ποσότης θερμότητος. Θερμιδόμετρον δι' ὕδατος. Εἰδικὴ θερμότης στερεῶν καὶ ὑγρῶν. Θερμότης καύσεως ἑνὸς καυσίμου. Ἀσκήσεις.

VIII. Μεταβολαὶ καταστάσεων.

Τῆξις — Πῆξις. Ἐξάτμισις. Ἰδιότητες τῶν ἀτμῶν. Βρασμός. Ἀσκήσεις. Διάδοσις τῆς θερμότητος δι' ἀγωγῆς, διὰ μεταφορᾶς, δι' ἀκτινοβολίας.

Β'. ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ ΧΗΜΕΙΑ

Ἐπὶ μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Ὀξικὸν ὀξύ. Ὑδροχλωρικὸν ὀξύ. Θειϊκὸν ὀξύ. Νιτρικὸν ὀξύ. Ὀξέα. Ἀσκήσεις. Καυστικὸν Νάτριον. Ἄσβεστος. Ἀμμωνία. Βάσεις. Ἀσκήσεις.

Ὀξέα καὶ βάσεις, ἅλατα. Ἀσκήσεις. Διάσπασις τοῦ ὕδατος. Σύνθεσις τοῦ ὕδατος. Χημικαὶ ἑνώσεις καὶ μείγματα. Σύνθετα σώματα. Ἁπλᾶ σώματα. Ἀσκήσεις. Ὀξυγόνον (παρασκευή, φυσικαὶ καὶ χημικαὶ ἰδιότητες καὶ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ ἀμετάλλων καὶ μετάλλων). Ἀσκήσεις.

Φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα. Μόρια καὶ ἄτομα. Γραμμομόριον καὶ γραμμοάτομον. Ὁ χημικὸς τύπος τοῦ ὕδατος. Ἀσκήσεις.

Τὰ ἄτομα. Χημικὰ σύμβολα. Χημικοὶ τύποι. Χημικαὶ ἐξισώσεις. Ἀσκήσεις. Οἱ ἄνθρακες. Τὰ παράγωγα τῶν λιθανθράκων. Ὁ ἄνθραξ (στοιχεῖον). Διοξείδιον τοῦ ἄνθρακος (παρασκευή, φυσικαὶ ἰδιότητες). Αἱ κυριώτεραι χημικαὶ ἰδιότητες τοῦ διοξειδίου τοῦ ἄνθρακος. Αἱ ἀναγωγικαὶ ἰδιότητες τοῦ ἄνθρακος. Αἱ ἀναγωγικαὶ ἰδιότητες τοῦ μονοξειδίου τοῦ ἄνθρακος. Ἀσκήσεις. Ἀσβεστόλιθος καὶ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον. Δύο ἅλατα ἀσβεστίου: Τὸ οὐδέτερον καὶ ὄξινον ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον. Ἀσκήσεις.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

Ἐπὶ δύο (2) ὥρας ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ

I. Κίνησις, τροχιά, διάστημα.

Εὐθύγραμμος ὁμαλὴ κίνησις, ταχύτης, μονάδες αὐτῆς. Εὐθύγραμμος μεταβαλλομένη κίνησις. Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς Δυναμικῆς. Ὁμαλὴ κυκλικὴ κίνησις, κεντρομόλος καὶ φυγόκεντρος δύναμις. Ἁπλοῦν ἐκκρεμές.

II. Ἔργον — Ἐνέργεια.

Ἔργον δυνάμεως καὶ μονάδες αὐτοῦ. Ἰσχὺς καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἐνέργεια καὶ μορφαὶ αὐτῆς. Μετατροπαὶ τῆς ἐνεργείας. Ἀρχὴ διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας. Μετατροπὴ τῆς μηχανικῆς ἐνεργείας εἰς θερμικήν. Τριβή. Μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς θερμότητος. Ἀπόδοσις μηχανῆς. Κινητῆρες ἀντιδράσεως. Πύραυλοι. Κινητῆρες ἀεροπλάνων.

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ

Παραγωγὴ καὶ διάδοσις τοῦ ἤχου. Ταχύτης τοῦ ἤχου. Ἀνάκλασις τοῦ ἤχου. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἤχου.

ΟΠΤΙΚΗ

Φῶς, φωτειναὶ πηγαί. Διάδοσις καὶ ταχύτης τοῦ φωτός. Διάχυσις, ἀνάκλασις καὶ νόμοι τῆς ἀνακλάσεως. Ἐπίπεδα καὶ σφαιρικὰ κάτοπτρα. Ἐξισώσεις τῶν σφαιρικῶν κατόπτρων. Διάθλασις τοῦ φωτὸς καὶ νόμοι αὐτῆς. Ὁρικὴ γωνία. Ὁλικὴ ἀνάκλασις, ἀποτελέσματα τῆς διαθλάσεως καὶ φαινόμενα ὁλικῆς ἀνακλάσεως. Πρίσματα καὶ πρίσματα ὁλικῆς ἀνακλάσεως. Φακοί. Ἐξισώσεις τῶν φακῶν. Ἰσχὺς φακοῦ. Ἀνάλυσις τοῦ φωτός. Χρῶμα τῶν σωμάτων.

ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

Πόλοι τοῦ Μαγνήτου καὶ ἀμοιβαία ἐπίδρασις αὐτῶν. Μαγνητικὸν πεδίον, μαγνητικὸν φάσμα. Μαγνητικαὶ γραμμαί.

Γήϊνον μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικὴ πυξίς.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

Ι. Στατικὸς ἠλεκτρισμός.

Θετικὸν καὶ ἀρνητικὸν φορτίον. Δομὴ τοῦ ἀτόμου, ἠλεκτρόνιον. Ἑρμηνεία τοῦ θετικοῦ ἢ ἀρνητικοῦ φορτίου ἀγωγοῦ. Ἠλεκτρικὸν πεδίον.

ΙΙ. Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, φορὰ αὐτοῦ. Ἀποτελέσματα τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἀγωγοὶ καὶ μονωταί. Ἔντασις τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἀμπερόμετρα.

ΙΙΙ. Διαφορὰ δυναμικοῦ — Ἀντίστασις ἀγωγοῦ.

Διαφορὰ δυναμικοῦ καὶ μονὰς αὐτῆς. Βολτόμετρα. Ἀντίστασις ἀγωγοῦ καὶ μονὰς αὐτῆς. Νόμος τοῦ ΟΗΜ. Σύνδεσις ἀντιστάσεων (ἐν σειρᾷ καὶ ἐν παραλλήλῳ).

ΙΥ. Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Νόμος τοῦ JOULE. Ἐφαρμογαί.

Υ. Ἠλεκτρικαὶ πηγαί.

Εἴδη γεννητριῶν. Ἠλεκτρεγερτικὴ δύναμις γεννητρίας. Νόμος τοῦ ΟΗΜ εἰς κλειστὸν κύκλωμα. Ἠλεκτρικὰ στοιχεῖα. Συσσωρευταί. Σύνδεσις αὐτῶν.

ΥΙ. Ἠλεκτρόλυσις.

Ἠλεκτρόλυσις καὶ νόμοι αὐτῆς. Πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ τῆς ἠλεκτρολύσεως.

ΥΙΙ. Ἠλεκτρομαγνητισμός.

Μαγνητικὸν πεδίον εὐθυγράμμου ρευματοφόρου ἀγωγοῦ καὶ σωληνοειδοῦς. Ἠλεκτρομαγνῆται καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν (μικρόφωνον, τηλέφωνον, μαγνητόφωνον).

ΥΙΙΙ. Ἐπαγωγὴ — Ἐναλλασσόμενον ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Παραγωγὴ ἐπαγωγικοῦ ρεύματος. Τρόποι παραγωγῆς ἐπαγωγικῶν ρευμάτων. Ἐναλλασσόμενον ἠλεκτρικὸν ρεῦμα. Μετασχηματιστής. Ἀνορθωτής.

ΙΧ. Ἀγωγιμότης τῶν ἀερίων. Ἀγωγιμότης εἰς τὸ κενόν.

Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις διὰ μέσου ἀραιῶν ἀερίων. Καθοδικαὶ ἀκτῖνες, ἀκτῖνες ROENTGEN. Λαμπτῆρες φθορισμοῦ. Ἠλεκτρονικαὶ λυχνίαι. Φωτοκύτταρον. Ὁμιλῶν κινηματογράφος.

Χ. Ἠλεκτρομαγνητικὰ κύματα.

Παραγωγὴ καὶ διάδοσις αὐτῶν. Ραδιοφωνικὸς δέκτης. Τηλεόρασις. Ραντάρ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Μέγεθος καὶ συστατικὰ τοῦ ἀτομικοῦ πυρῆνος. Ραδιενέργεια καὶ Ραδιενεργὰ στοιχεῖα. Σχάσις τοῦ πυρῆνος τοῦ Οὐρανίου. Ἀτομικὸς ἀντιδραστήρ. Ἐκμετάλλευσις τῆς πυρηνικῆς ἐνεργείας δι' εἰρηνικοὺς σκοπούς.

Β'. ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

Ἐπὶ μίαν (1) ὥραν ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Διάκρισις ἀνοργάνου καὶ ὀργανικῆς χημείας.

Ποῖα τὰ κυριώτερα χημικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται αἱ ὀργανικαὶ ἑνώσεις.

Ἀνίχνευσις τοῦ ἄνθρακος καὶ τοῦ ὑδρογόνου εἰς τὰς ὀργανικὰς ἑνώσεις.

Μεθάνιον. Αἰθάνιον. Προπάνιον. Βουτάνιον.

Σειρὰ τῶν κεκορεσμένων ὑδρογονανθράκων καὶ γενικὸς τύπος αὐτῶν. Ὁμόλογοι σειραὶ καὶ ἑνώσεις αὐτῶν. Συνταακτικοὶ τύποι. Ἰσομέρεια. Ἄκυκλοι καὶ κυκλικαὶ ἑνώσεις. Κεκορεσμένοι καὶ ἀκόρεστοι ἑνώσεις. Πετρέλαιον. Προϊόντα ἀποστάξεως τοῦ πετρελαίου. Ξηρὰ ἀπόσταξις τῶν λιθανθράκων καὶ προϊόντα αὐτῆς. (Φωταέριον). Ἀκόρεστοι ὑδρογονάνθρακες. Αἰθυλένιον. Ἀκετυλένιον. Ἀλκοόλαι, Αἰθυλικὴ ἀλκοόλη. Ἀλκοολικὴ ζύμωσις, ἀλκοολοῦχα ποτά. Ζυμώσεις καὶ φυράματα. Παραδείγματα καὶ σημασία τῶν ζυμώσεων. Γλυκερίνη, νιτρογλυκερίνη, δυναμῖτις. Αἰθέρες. Αἰθυλαιθήρ. Ὀργανικὰ ὀξέα. Ὀξικὸν ὀξύ, ζύμωσις, ὄξος. Παλμιτικόν, Στεατικὸν καὶ Ἐλαϊκὸν ὀξύ. Λίπη καὶ ἔλαια. Σάπωνες. Ἀπορρυπαντικά. Πρωτεΐναι. Βιολογικὴ σημασία τῶν πρωτεϊνῶν. Ὑδατάνθρακες. Σταφυλοσάκχαρον, Γαλακτοσάκχαρον, Καλαμοσάκχαρον, Ἄμυλον, Κυτταρίνη, Χάρτης. Φυσικαὶ καὶ τεχνηταὶ ὑφαντικαὶ ὕλαι. Πλαστικαὶ ὕλαι.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

Ὧραι 2

Εἰσαγωγή.

Θέμα καὶ μέθοδοι τῆς Φυσικῆς. Ὕλη καὶ φυσικαὶ καταστάσεις αὐτῆς. Δομὴ τῶν ὑλικῶν σωμάτων. Φυσικὰ μεγέθη. Μετρήσεις φυσικῶν μεγεθῶν. Συστήματα μονάδων (C.G.S. M.K.S. καὶ Τ.Σ.). Διαστάσεις τῶν φυσικῶν μεγεθῶν καὶ ἐξισώσεις διαστάσεων. Μᾶζα καὶ βάρος τῶν σωμάτων. Πυκνότης καὶ εἰδικὸν βάρος.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ

Κινητική.

Στοιχειώδης ἔννοια τῆς ἠρεμίας καὶ τῆς κινήσεως ἑνὸς σώματος. Εὐθύγραμμος ὁμαλὴ καὶ ὁμαλῶς μεταβαλλομένη κίνησις. Κυκλικὴ ὁμαλὴ κίνησις. Ἀρχὴ ἀνεξαρτησίας τῶν κινήσεων. Σύνθεσις δύο εὐθυγράμμων κινήσεων.

Στατικὴ τῶν στερεῶν.

Ἡ ἔννοια τῆς δυνάμεως (ὁρισμός, μονάδες, παράστασις αὐτῆς). Σύνθεσις δυνάμεων ἐφηρμοσμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου. Ἀνάλυσις δυνάμεως. Ροπὴ δυνάμεως ὡς πρὸς ἄξονα. Σύνθεσις δυνάμεων ἐφηρμοσμένων εἰς διάφορα σημεῖα στερεοῦ σώματος. Ζεῦγος δυνάμεων. Κέντρον βάρους. Ἰσορροπία στερεοῦ σώματος στηριζομένου ἐπὶ ὁριζοντίου ἐπιπέδου καὶ στερεοῦ στρεπτοῦ περὶ ὁριζόντιον ἄξονα.

Δυναμική.

Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς Δυναμικῆς. Ὁρισμὸς μονάδων δυνάμεως. Δρᾶσις καὶ ἀντίδρασις. Κεντρομόλος καὶ φυγόκεντρος δύναμις. Ἐφαρμογαί. Ἐλευθέρα πτῶσις.

Ἔργον — Ἰσχὺς — Ἐνέργεια.

Ἔργον καὶ μονάδες αὐτοῦ. Ἔργον βάρους. Ἰσχὺς καὶ μονάδες αὐτῆς. Μεγάλαι μονάδες ἔργου. Ἐνέργεια καὶ μορφαὶ αὐτῆς. Ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας.

Ὁρμή. Νόμοι μεταβολῆς τῆς ὁρμῆς καὶ ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως αὐτῆς. Περιστροφικὴ κίνησις στερεοῦ σώματος περὶ ἄξονα. Στροφορμή. Νόμος παγκοσμίου ἕλξεως. Πεδίον βαρύτητος.

Τριβή. Ἐλαστικότης.

Τριβὴ ὀλισθήσεως καὶ τριβὴ κυλίσεως. Ἐλαστικότης (ἐλκυσμός, κάμψις, στρέψις). Ἐλαστικὴ ὑστέρησις.

Ἁπλαῖ Μηχαναί

Μοχλοί. Τροχαλίαι. Πολύσπαστον. Βαρούλκον. Ζυγός. Κεκλιμένον ἐπίπεδον.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΩΝ ΡΕΥΣΤΩΝ

Ὑδροστατική.

Πίεσις καὶ μονάδες αὐτῆς. Ὑδροστατικὴ πίεσις. Θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ὑδροστατικῆς. Μετάδοσις τῶν πιέσεων διὰ μέσου τῶν ὑγρῶν. Δυνάμεις ἀσκούμεναι ἐπὶ τοῦ ὁριζοντίου πυθμένος καὶ τῶν τοιχωμάτων δοχείου. Ἄνωσις, ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Ἰσορροπία στερεοῦ βυθισμένου ἐντὸς ὑγροῦ. Ἰσορροπία ἐπιπλεόντων σωμάτων. Μέτρησις τῆς πυκνότητος στερεῶν καὶ ὑγρῶν (μέθοδος τῆς ἀνώσεως). Πυκνόμετρα καὶ ἀραιόμετρα.

Ἀεροστατική.

Χαρακτηριστικὰ τῶν ἀερίων καὶ βάρος αὐτῶν. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις καὶ μέτρησις αὐτῆς. Βαρόμετρα. Σχέσις μεταξὺ πιέσεως καὶ ὄγκου τῶν ἀερίων ὑπὸ σταθερὰν θερμοκρασίαν (νόμος BOYLE — MARIOTTE). Πίεσις μείγματος ἀερίων. Μανόμετρα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως. Ἀντλίαι (ἀερίων καὶ ὑγρῶν) ἐν συντομίᾳ.

Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς, ὕψος καὶ ζῶναι αὐτῆς. Μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως μετὰ τοῦ ὕψους. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους εἰς τὰ ἀέρια. Ἀερόστατα.

Μοριακὰ φαινόμενα.

Μοριακαὶ δυνάμεις. Κρυσταλλικὰ καὶ ἄμορφα στερεά. Ἰσότροπα καὶ ἀνισότροπα στερεά. Ἐπιφανειακὴ τάσις. Τριχοειδῆ φαινόμενα. Διάχυσις. Διαπίδυσις. Ὠσμωσις.

ΘΕΡΜΟΤΗΣ

Διαστολὴ τῶν σωμάτων.

Θερμότης. Θερμοκρασία. Θερμόμετρα. Διαστολὴ τῶν στερεῶν. Ἐξισώσεις γραμμικῆς, ἐπιφανειακῆς καὶ κυβικῆς διαστολῆς. Διαστολὴ τῶν ὑγρῶν. Ἀνωμαλία τῆς διαστολῆς τοῦ ὕδατος. Μεταβολὴ τῆς πυκνότητος τῶν στερεῶν καὶ ὑγρῶν μετὰ τῆς θερμοκρασίας. Πειραματικὴ μελέτη τῶν μεταβολῶν τῶν ἀερίων. Ἀπόλυτον μηδὲν καὶ ἀπόλυτος κλίμαξ θερμοκρασιῶν.

Θερμιδομετρία.

Ποσότης θερμότης καὶ μονὰς αὐτῆς. Εἰδικὴ θερμότης. Μέτρησις τῆς εἰδικῆς θερμότητος (στερεῶν, ὑγρῶν καὶ ἀερίων) διὰ τῆς μεθόδου τῶν μιγμάτων. Θερμιδόμετρα. Εἰδικαὶ θερμότητες τῶν ἀερίων. Θερμότης καύσεως (καυσίμων καὶ τροφῶν).

Μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων.

Τῆξις καὶ πῆξις, νόμοι αὐτῆς. Θερμότης τήξεως καὶ μέτρησις αὐτῆς. Θερμιδόμετρον LAPLACE. Ἐξαέρωσις. Ἐξάτμισις. Βρασμὸς καὶ νόμοι αὐτοῦ. Θερμότης ἐξαερώσεως. Ὑγροποίησις τῶν ἀερίων καὶ τοῦ ἀέρος, ἀπόλυτος καὶ σχετικὴ ὑγρασία τοῦ ἀέρος.

Διάδοσις τῆς θερμότητος. Τρόποι διαδόσεως τῆς θερμότητος. Ἐφαρμογαί.

Μηχανικὸν ἔργον καὶ θερμότης.

Μηχανικὴ θεωρία τῆς θερμότητος. Μετατροπὴ τοῦ μηχανικοῦ ἔργου εἰς θερμότητα. Μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς θερμότητος.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ.

Ὥρα 1

ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ ΧΗΜΕΙΑ

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Χημείας.

Ἀντικείμενον τῆς Χημείας καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν σύγχρονον ζωήν. Ὕλη καὶ ἐνέργεια.

Φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα. Ἰδιότητες τῶν σωμάτων.

Ἁπλᾶ καὶ σύνθετα σώματα. Μίγματα. Χημικαὶ ἑνώσεις. Ἰδιότητες μιγμάτων καὶ χημικῶν ἑνώσεων. Μέθοδοι διαχωρισμοῦ τῶν μιγμάτων εἰς τὰ συστατικά των. Στοιχεῖα. Μέταλλα καὶ ἀμέταλλα, ἀναλογία τῶν στοιχείων εἰς τὴν φύσιν.

Νόμοι τῆς Χημείας. Νόμος διατηρήσεως τῆς μάζης (LAVOISIER). Νόμος σταθερῶν λόγων (PROUST). Νόμος ἁπλῶν πολλαπλασίων (DALTON). Νόμος τῶν ὄγκων κατὰ τοὺς ὁποίους ἑνοῦνται τὰ ἀέρια σώματα (GAY - LUSSAC). Ἀτομικὴ θεωρία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀτομικὴ θεωρία τοῦ DALTON.

Ἄτομα καὶ μόρια. Ἀτομικὰ καὶ μοριακὰ βάρη. Γραμμοάτομον. Γραμμομόριον. Καταστάσεις τῆς ὕλης. Ἀέρια. Νόμοι τῶν Ἀερίων. Ὑπόθεσις AVOGADRO. Μοριακὸς καὶ ἀτομικὸς ὄγκος. Ὑγρά. Στερεά.

Σύμβολα τῶν στοιχείων. Χημικοὶ τύποι. Ἐμπειρικοί. μοριακοί. συντακτικοί. Ρίζαι. Κυριώτεραι ρίζαι.

Σθένος. Χημικὴ συγγένεια. Χημικαὶ ἀντιδράσεις. Εἴδη χημικῶν ἀντιδράσεων. Παράγοντες ἐπηρεάζοντες τὰς χημικὰς ἀντιδράσεις. Ἐξώθερμοι καὶ ἐνδόθερμοι χημικαὶ ἀντιδράσεις.

Μέθοδοι προσδιορισμοῦ τῶν ἀτομικῶν καὶ μοριακῶν βαρῶν.

Ὀξυγόνον, ὀξείδωσις, καῦσις. Ὄζον, ὑδρογόνον, ἀναγωγή. Ὕδωρ. Ὑπεροξείδιον τοῦ ὑδρογόνου.

Γενικὰ περὶ τῶν ἀλογόνων. Φθόριον, Χλώριον, Βρώμιον, Ἰώδιον, Ὑδροφθόριον, Ὑδροχλώριον, Ὑδροβρώμιον, Ὑδροϊώδιον.

Θεῖον. Διοξείδιον τοῦ θείου. Θειϊκὸν ὀξύ, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Ἄζωτον. Ἀμμωνία, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Νιτρικὸν ὀξύ, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Ὀξείδια τοῦ ἀζώτου. Ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ. Κύκλος τοῦ ἀζώτου εἰς τὴν φύσιν. Εὐγενῆ ἀέρια.

Φωσφόρος. Πυρεῖα. Φωσφορικὸν ὀξύ. Φωσφορικὰ ἅλατα. Λιπάσματα.

Ἄνθραξ. φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ ἄνθρακες. Μονοξείδιον τοῦ ἄνθρακος. Διοξείδιον τοῦ ἄνθρακος. Ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ἀνθρακικὰ ἅλατα. Κύκλος τοῦ ἄνθρακος εἰς τὴν φύσιν.

Πυρίτιον. Διοξείδιον τοῦ πυριτίου. Πολύτιμοι λίθοι. Πυριτικὰ ἅλατα. Ὕαλος.

ΤΑΞΙΣ Ε'

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

Ὥραι 2

Μαγνητισμός.

Μαγνῆται καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Μαγνήτισις ἐξ ἐπαφῆς καὶ ἐξ ἐπαγωγῆς. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονὰς ποσότητος μαγνητισμοῦ. Μαγνητικὸν φάσμα. Μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικὴ ροὴ καὶ μονὰς αὐτῆς. Μαγνητικὸν δίπολον καὶ συμπεριφορὰ αὐτοῦ ἐντὸς ὁμογενοῦς μαγνητικοῦ πεδίου. Κατάταξις τῶν ὑλικῶν. Γήϊνον μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ.

Ἠλεκτρισμός.

Θεμελιώδη ἠλεκτροστατικὰ φαινόμενα. Ἠλέκτρισις. Ἠλεκτρικὸν φορτίον καὶ εἴδη αὐτοῦ. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονάδες ἠλεκτρικοῦ φορτίου. Φύσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἠλεκτρονικὴ ἑρμηνεία τῆς ἠλεκτρίσεως τῶν σωμάτων. Ἠλεκτρικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Δυναμικὸν καὶ διαφορὰ δυναμικοῦ. Χωρητικότης ἀγωγοῦ καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἐνέργεια φορτισμένου ἀγωγοῦ. Πυκνωταί. Χωρητικότης πυκνωτοῦ καὶ ἐνέργεια φορτισμένου πυκνωτοῦ. Διηλεκτρικὴ σταθερά. Σύνδεσις πυκνωτῶν ἐν σειρᾷ καὶ παραλλήλῳ. Ἠλεκτροστατικαὶ μηχαναί. (VAN DE GRAAFF καὶ WIMSHURST).

Συνεχὲς Ἠλεκτρικὸν Ρεῦμα.

Τὸ συνεχὲς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ὡς ροὴ ἠλεκτρονίων. Πηγαὶ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἀποτελέσματα ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἔντασις τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, μονὰς αὐτῆς, ἀμπερόμετρον. Διαφορὰ δυναμικοῦ εἰς δύο σημεῖα ρευματοφόρου ἀγωγοῦ, βολτόμετρον. Νόμος τοῦ OHM. Ἀντίστασις ἀγωγοῦ. Μονάδες ἀντιστάσεως. Νόμοι τῆς ἀντιστάσεως ἀγωγοῦ. Τύποι ἀντιστάσεων. Σύνδεσις ἀντιστάσεων.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς τοῦ ρεύματος.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Νόμος τοῦ JOULE. Ἐφαρμογαὶ τοῦ φαινομένου JOULE.

Κλειστὸν Κύκλωμα.

Ἠλεκτρεγερτικὴ δύναμις καὶ ἐσωτερικὴ ἀντίστασις γεννητρίας. Νόμος τοῦ OHM διὰ κλειστὸν κύκλωμα.

Ἠλεκτρομαγνητισμός.

Μαγνητικὸν πεδίον εὐθυγράμμου ρευματοφόρου ἀγωγοῦ. (Πείραμα τοῦ OERSTED). Νόμος τῶν BIOT — SAVART. Μαγνητικὸν πεδίον κυκλικοῦ ρευματοφόρου ἀγωγοῦ καὶ σωληνοειδοῦς. Ἠλεκτρομαγνητικὸν σύστημα μονάδων. Ἠλεκτρομαγνῆται καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν.

Ἠλεκτρόλυσις.

Μελέτη τῆς ἠλεκτρολύσεως καὶ νόμοι αὐτῆς. Πόλωσις τῶν ἠλεκτροδίων. Συσσωρευταί. Ἠλεκτρικὰ στοιχεῖα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἠλεκτρολύσεως.

Ὀπτική.

Γεωμετρική Ὀπτική.

Εὐθύγραμμος διάδοσις τοῦ φωτὸς καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ταχύτης τοῦ φωτὸς (ἄνευ περιγραφῆς μεθόδων μετρήσεως αὐτῆς). Ἀνάκλασις τοῦ φωτὸς καὶ νόμοι αὐτῆς. Ἐπίπεδον κάτοπτρον. Σφαιρικὰ κάτοπτρα (κοῖλα καὶ κυρτά) Εὕρεσις τῶν ἐξισώσεων τῶν σφαιρικῶν κατόπτρων.

Διάθλασις τοῦ φωτὸς καὶ νόμοι αὐτῆς. Ὁρικὴ γωνία, ὁλικὴ ἀνάκλασις, ἀποτελέσματα τῆς διαθλάσεως. Διάθλασις διὰ πλακὸς μὲ παραλλήλους ἕδρας καὶ διὰ πρίσματος. Πρίσματα ὁλικῆς ἀνακλάσεως. Φακοὶ (συγκλίνοντες καὶ ἀποκλίνοντες), εὕρεσις τῶν γενικῶν ἐξισώσεων τῶν φακῶν. Ἰσχὺς τοῦ φακοῦ τοῦ ὁμοαξονικοῦ συστήματος φακῶν.

Λειτουργία καὶ ἐλαττώματα τοῦ ὀφθαλμοῦ. Στερεοσκοπικὴ ὅρασις. Ὀπτικὰ ὄργανα. Ἁπλοῦν μικροσκόπιον (ἰσχὺς καὶ μεγέθυνσις αὐτοῦ). Σύνθετον μικροσκόπιον (ἰσχύς, μεγέθυνσις καὶ διαχωριστικὴ ἱκανότης).

Τηλεσκόπια, περισκόπιον, προβολεύς, φωτογραφικὴ μηχανή, κινηματογραφικὴ μηχανή, φωτογραφία. (Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ὀργάνων, ὄχι περιγραφαί, ἀλλὰ νὰ τονισθοῦν μόνον ὡς ἐφαρμογαὶ ὀπτικῶν νόμων).

Ἀνάλυσις τοῦ λευκοῦ φωτὸς διὰ πρίσματος καὶ ἑρμηνεία τοῦ φαινομένου. Ἀνασύνθεσις τοῦ λευκοῦ φωτός. Συμπληρωματικὰ χρώματα. Φασματοσκόπιον. Φασματοσκοπία. Ὑπέρυθρος καὶ ὑπεριώδης ἀκτινοβολία. Οὐράνιον τόξον. Ἡλιακὸν φάσμα. Τὸ χρῶμα τῶν σωμάτων.

Φωτομετρία.

Φωτομετρικὰ μεγέθη καὶ μονάδες αὐτῶν. Νόμοι τοῦ φωτισμοῦ. Φωτόμετρα.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ

Ὥρα 1

Γενικαὶ περὶ διαλυμάτων, Ἠλεκτρολῦται, Ἠλεκτρόλυσις. Νόμοι τῆς ἠλεκτρολύσεως. Θεωρία τῶν ἰόντων (ARRHENIUS).

Ὀξέα. Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ὀξέων. Ἀνυδρῖται τῶν ὀξέων. Βάσεις. Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν βάσεων. Ἀνυδρῖται τῶν βάσεων. Ἅλατα. Ἐξουδετέρωσις. Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ἁλάτων. Ὄξινα, βασικὰ οὐδέτερα ἅλατα. Ἰσοδύναμα ὀξέων, βάσεων καὶ ἁλάτων. Κανονικὰ διαλύματα. Ἰσχὺς τῶν ὀξέων καὶ βάσεων.

Ταξινόμησις τῶν στοιχείων. Περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων. Σύγχρονος ἀτομικὴ θεωρία. Ἀτομικὸς ἀριθμός. Ἰσότοπα, Ἰσόβαρῆ στοιχεῖα. Ἠλεκτρονικὴ θεωρία τοῦ σθένους. Ἡμικοὶ δεσμοί, ἑτεροπολικός, ὁμοιοπολικός, ἡμιπολικός, δεσμὸς Ὑδρογόνου.

Ἠλεκτρονικὴ θεωρία ὀξειδώσεως καὶ ἀναγωγῆς.

Γενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμμάτων. Γενικαὶ μέθοδοι ἐξαγωγῆς τῶν μετάλλων. Κράμματα. Θερμικὴ ἀνάλυσις. Ἀμαλγάματα.

Μέταλλα τῶν ἀλκαλίων: Νάτριον. Ὑπεροξείδιον τοῦ νατρίου. Ὑδροξείδιον τοῦ νατρίου. Χλωριοῦχον Ἀνθρακικόν. Ὄξινον ἀνθρακικὸν καὶ Νιτρικὸν νάτριον. Κάλιον. Ὑδροξείδιον τοῦ καλίου. Ἀνθρακικόν, Νιτρικὸν καὶ Χλωρικὸν Κάλιον. Πυρίτις.

Μέταλλα ἀλκαλικῶν γαιῶν: Μαγνήσιον. Ὀξείδιον μαγνησίου. Θειϊκὸν μαγνήσιον. Ἀσβέστιον. Ὀξείδιον τοῦ ἀσβεστίου. Ὑδροξείδιον τοῦ ἀσβεστίου, κονιάματα. Ὑδραυλικὴ ἄσβεστος (τσιμέντον). Χλωράσβεστος. Χλωριοῦχον, Θειϊκὸν καὶ Ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον.

Ἀργίλιον. Στυπτηρίαι. Ἄργιλος. κεραμευτική.

Χαλκός. Θειϊκὸς χαλκός.

Ἄργυρος. Χλωριοῦχος. Βρωμιοῦχος. Νιτρικὸς Ἄργυρος. Φωτογραφική, γαλβανοπλαστική, κάτοπτρα, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Ὑδράργυρος, χλωριοῦχοι ἑνώσεις ὑδραργύρου, Ἀμαλγάματα.

Μόλυβδος, ὀξείδια μολύβδου, ἀνθρακικὸς μόλυβδος, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Κασσίτερος.

Σίδηρος. Χάλυψ.

Χρώμιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Μαγγάνιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Νικέλιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Κοβάλτιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Χρυσός, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Λευκόχρυσος, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Ἀκτινεργὰ στοιχεῖα.

Ράδιον, Οὐράνιον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

Ὥραι 2

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ταλαντώσεις.

Ἁρμονικὴ ταλάντωσις καὶ ἐξισώσεις αὐτῆς. Ἁπλοῦν ἐκκρεμές. Φυσικὸν ἐκκρεμές. Σύνθεσις ἁρμονικῶν ταλαντώσεων. Ἐλευθέρα καὶ ἐξηναγκασμένη ταλάντωσις. Συντονισμός.

Κυματική.

Κύματα. Ἐγκάρσια καὶ διαμήκη κύματα καὶ διάδοσις αὐτῶν ἐντὸς ἐλαστικοῦ μέσου. Περίθλασις καὶ συμβολὴ κυμάτων. Στάσιμα κύματα.

Ἀκουστική.

Κυματικὴ φύσις τοῦ ἤχου, παραγωγὴ καὶ διάδοσις αὐτοῦ. Ταχύτης διαδόσεως τῶν ἠχητικῶν κυμάτων. Ἀνάκλασις, διάθλασις, συμβολὴ καὶ περίθλασις τοῦ ἤχου. Φυσιολογικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῶν ἤχων (ὕψος, ἔντασις, χροιά). Ὑπέρηχοι. Μουσικοὶ ἦχοι. Πηγαὶ τῶν μουσικῶν ἤχων. (Χορδαί, ἠχητικοὶ σωλῆνες).

Φυσικὴ ὀπτική.

Θεωρίαι περὶ τῆς φύσεως τοῦ φωτός. Συμβολή, περίθλασις. Φάσματα ἐκπομπῆς καὶ ἀπορροφήσεως. Νόμος τοῦ KIRCHOFF. Φθορισμὸς καὶ φωσφορισμός.

Χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ.

Ἠλεκτρισμός.

Ἐπαγωγή.

Ἐπαγωγικὰ ρεύματα καὶ τρόποι παραγωγῆς αὐτῶν. Νόμος τοῦ LENZ. Νόμος τῆς ἐπαγωγῆς. Ἀμοιβαία ἐπαγωγὴ καὶ αὐτεπαγωγή. Ἐπαγωγικὸν πηνίον RUHMKORFF.

Ἐναλλασσόμενον ρεῦμα.

Ἐναλλασσομένη τάσις. Ἐξισώσεις τοῦ ἐναλλασσομένου ρεύματος. Ἐνεργὸς ἔντασις καὶ ἐνεργὸς τάσις. Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς ἐναλλασσομένου ρεύματος. Ὁ νόμος τοῦ OHM εἰς κύκλωμα ἐναλλασσομένου ρεύματος μὲ ὠμικὴν ἀντίστασιν. Τριφασικὸν ρεῦμα. Μετασχηματισαί.

Ἀγωγιμότης τῶν στερεῶν.

Ἠλεκτρονικὴ ἀγωγιμότης τῶν στερεῶν.

Ἀνόρθωσις τοῦ ἐναλλασσομένου ρεύματος.

Ἀγωγιμότης τῶν Ἀερίων.

Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις ἐντὸς ἠραιωμένων ἀερίων. Καθοδικαὶ καὶ θετικαὶ (διαυλικαὶ) ἀκτῖνες. Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἀγωγιμότης εἰς τὸ κενόν.

Θερμικὴ ἐκπομπὴ ἠλεκτρονίων. Δίοδος ἠλεκτρονικὴ λυχνία. Σωλὴν BRAUN. Τρίοδος ἠλεκτρονικὴ λυχνία. Φωτοηλεκτικὸν φαινόμενον. Φωτοκύτταρον.

Ὁμιλῶν Κινηματογράφος. Φωτοστοιχεῖον. Σωλὴν τοῦ COOLIDGE, διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν ἀκτίνων ROENTGEN. Ἰδιότητες καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν.

Ἠλεκτρομαγνητικὰ κύματα.

Ἠλεκτρικαὶ ταλαντώσεις καὶ παραγωγὴ αὐτῶν. Συντονισμός. Ἐκπομπὴ ἠλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων. Ἐφαρμογαὶ τῶν ἠλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων εἰς τὰς τηλεπικοινωνίας (Ραδιόφωνον, τηλεόρασις).

ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ

Εἰσαγωγή. Θεωρία τῶν κβάντα. Φωτόνια, ἐνέργεια αὐτῶν. Μεταβολὴ τῆς μάζης τῶν σωμάτων μετὰ τῆς ταχύτητος. Ἰσοδυναμία μάζης καὶ ἐνεργείας.

Ἀτομικὴ Φυσική.

Εἰσαγωγή. Δομὴ τοῦ ἀτόμου. Ἀτομικὸς καὶ μαζικὸς ἀριθμός. Στοιχεῖα τῆς θεωρίας τοῦ BOHR. Μελέτη τοῦ ἀτόμου τοῦ ὑδρογόνου. Ἄτομον μὲ πολλὰ ἠλεκτρόνια. Τὸ περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων.

Πυρηνικὴ Φυσική.

Εἰσαγωγή. Ἰσότοπα. Ἰσοβαρεῖς πυρῆνες. Ραδιενεργοὶ μετατροπαί. Νόμος αὐτῶν. Μονάδες ραδιενεργείας. Ἀκτινοβολίαι α. β. γ. Βιολογικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀκτινοβολιῶν. Πυρηνικαὶ ἀντιδράσεις. Σχάσις τῶν πυρήνων. Ἁλυσωτὴ ἀντίδρασις. Ἀντιδραστῆρες. Ραδιοϊσότοπα καὶ ἐφαρμοκαὶ αὐτῶν. Στοιχειώδη σωματίδια. Κοσμικὴ ἀκτινοβολία.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ

Ὥρα 1

ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς ὀργανικῆς χημείας.

Ἀντικείμενον τῆς ὀργανικῆς χημείας καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν σύγχρονον ζωήν.

Σύστασις τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων. Στοιχειακὴ (ποιοτικὴ καὶ ποσοτικὴ) ἀνάλυσις τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων.

Κατάταξις τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων.

Ὀνοματολογία τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων, ὁμόλογοι σειραί.

Ἄκυκλοι ἑνώσεις.

Κεκορεσμένοι ὑδρογονάνθρακες. Ὀνοματολογία. Ἰσομέρειαι. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς. Γενικαὶ ἰδιότητες. Μεθάνιον. Αἰθάνιον. Φωταέριον. Πετρέλαιον. προϊόντα ἀποστάξεως αὐτοῦ. Συνθετικὴ Βενζίνη.

Ἀκόρεστοι ὑδρογονάνθρακες. Ἀλκένια. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς. Γενικαὶ ἰδιότητες. Αἰθυλένιον.

Ἀλκίνια — Ἀκετυλένιον. Καουτσοὺκ — Συνθετικὸν καουτσοὺκ. Ἐβονίτης. Γουταπέρκα.

Ἀλκοόλαι. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς καὶ ἰδιότητες. Μεθυλικὴ ἀλκοόλη. Αἰθυλικὴ ἀλκοόλη. ἀλκοολικὴ ζύμωσις. Ζυμώσεις καὶ Ζυμώματα. Ἀλκοολοῦχα ποτά.

Πολυσθενεῖς ἀλκοόλαι — Γλυκερίνη, νιτρογλυκερίνη, δυναμῖτις. Αἰθέρες — Διαιθυλικὸς αἰθήρ.

Ὀργανικὰ ὀξέα. Κεκορεσμένα μονοκαρβονικὰ ὀξέα. Μυρμηκικὸν ὀξύ. ὀξικὸν ὀξύ. ὄξος.

Ἀνώτερα μονοκαρβονικὰ ὀξέα — Παλμιτικὸν καὶ στεατικὸν ὀξύ. Στεατικὰ κηρία.

Ἀκόρεστα μονοκαρβονικὰ ὀξέα. Ἐλαϊκὸν ὀξύ.

Ἐστέρες. λίπη καὶ ἔλαια. σάπωνες. Ἀπορρυπαντικά. Σακχαροειδεῖς πολυσακχαρῖται. Καλαμοσάκχαρον. γαλακτοσάκχαρον. μαλτόζη.

Μὴ σακχαροειδεῖς πολυσακχαρῖται — Ἄμυλον, κυτταρίνη. νιτροκυτταρίνη. βαμβακοπυρῖτις. χάρτης. τεχνηταὶ ὑφάνσιμοι ὕλαι. Τεχνητὴ μέταξα. τεχνητὸν ἔριον.

Πρωτεΐναι ἢ λευκώματα, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Βιολογικὴ σημασία τῶν πρωτεϊνῶν.

Κυκλικαὶ Ἑνώσεις.

— Γενικὰ περὶ τῶν Κυκλικῶν ἑνώσεων.

— Ἀρωματικαὶ ἑνώσεις. ἀρωματικὸς χαρακτήρ. ἀρωματικοὶ ὑδρογονάνθρακες. λιθανθρακόπισσα.

Βενζόλιον, ὁμόλογα τοῦ βενζολίου.

— Φαινόλαι καὶ ἀρωματικαὶ ἀλκοόλαι. Φαινόλη—Βακελίτης.

— Ἀρωματικὰ ὀξέα — Βενζοϊκὸν ὀξύ.

— Σαλικυλικὸν ὀξύ. Δεψικαὶ ὕλαι. Ταννίνη — Μελάνη.

— Ἀρωματικαὶ ἀμῖναι. Ἀνιλίνη — χρώματα.

— Ὑδραρωματικαὶ ἑνώσεις. Τερεβινθέλαιον — καμφουρὰ — αἰθέρια ἔλαια.

Ἀλκαλοειδῆ — κινίνη, μορφίνη, ἡρωΐνη, κωδεΐνη, νικοτίνη, κοκαΐνη, στρυχνίνη, καφεΐνη.

— Βιταμῖναι, ὁρμόναι.

— Χημειοθεραπεία, ἀντιβιοτικά.

— Ἐνταμοκτόνα.

— Τεχνηταὶ ὕλαι — πλαστικὰ — ρητῖναι.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ Γ'.

I. Εἰσαγωγή: Βιολογία: Ἔρευνα τῆς ζωῆς. Βιολογικὴ ἰσορροπία. Ἐνέργεια. Προέλευσις καὶ μεταβολαὶ αὐτῆς ἐντὸς τῶν ἐμβίων ὄντων. Ὕλη, σύστασις τῆς ὕλης τῶν ἐμβίων ὄντων καὶ κύκλος αὐτῆς. Σχέσις ὕλης καὶ ἐνεργείας εἰς τὰ ἔμβια ὄντα. Βιοσφαῖρα.

II. Ὀργάνωσις καὶ βαθμῖδες ζωῆς. Τὸ κύτταρον. Ἡ κυτταρικὴ θεωρία.

1. Μορφολογία τοῦ κυττάρου. Κοινὰ μορφολογικὰ γνωρίσματα. Πυρήν, Κυτταρόπλασμα, Μεμβράνη, Μιτοχόνδρια, Σύμπλεγμα COLGI, Κενοτόπια κλπ. Εἴδη κυττάρων. Ζωϊκὸν κύτταρον. Φυτικὸν κύτταρον. Μικροβιακὸν κύτταρον.

2. Φυσιολογία τοῦ κυττάρου. Ἀνταλλαγὴ ὕλης καὶ ἐνεργείας. Ὠσμωσις. Κατάλυσις καὶ ἔνζυμα. Κυτταρικὴ ἀναπνοή. Βιοσυνθέσεις.

3. Ἀναπαραγωγὴ τοῦ κυττάρου. Μίτωσις. Χρωματοσώματα. Κεντρόσωμα. Ἄτρακτος. Πλασματοδιαίρεσις.

III. Πρώτιστα. Ζῶα. Φυτά. Αἱ λειτουργίαι τῶν ὀργανισμῶν.

1. Τὰ Πρώτιστα. Βακτηρίδια. Σπόροι. Ἀναπαραγωγή. Ἰοὶ καὶ βακτηριοφάγοι. Ζύμαι καὶ Μύκητες.

2. Τὰ Ζῶα. Διαφοροποίησις τῶν κυττάρων. Ποικιλία τῶν ζωϊκῶν ὀργανισμῶν. Διατροφή. Πέψις. Ἀπορρόφησις. Ἀναπνοή. Κυκλοφορία. Ἀπέκκρισις. Συντονισμός. Νευρικὸν σύστημα. Ἐνδοκρινικὸν σύστημα. Αἰσθητήρια. Στήριξις καὶ κίνησις. Ἀναπαραγωγή. Μονογονία καὶ Ἀμφιγονία.

3. Τὰ Φυτά. Φωτοσύνθεσις. Χλωροφύλλη. Ὕδωρ. Διοξείδιον τοῦ ἄνθρακος, ἄμυλον. Τὰ φύλλα. Στήριξις καὶ Κυκλοφορία. Κορμὸς καὶ ρίζαι.

Ἀναπαραγωγή. Ἀμφιγονία καὶ Μονογονία. Αὔξησις. Φυτοορμόναι.

IV. Γένεσις τῶν ὀργανισμῶν:

1. Γεννητικὰ κύτταρα. Μείωσις. Γονιμοποίησις.
2. Ἐμβρυϊκὴ ἀνάπτυξις. Ἔμβρυα. Προνύμφαι. Ἐνήλικες.
3. Κληρονομικότης. Μενδελικοὶ νόμοι. Μονοϋβριδισμός. Χρωματοσωμικὴ θεωρία. Μεταλλάξεις. Γονίδια καὶ Νουκλεϊκὰ ὀξέα.

V. Περιβάλλον τῶν ὀργανισμῶν. Σχέσεις τῶν ὀργανισμῶν μὲ τὸ φυσικὸν καὶ βιολογικὸν περιβάλλον. Οἰκολογία: Αἱ συνθῆκαι τῆς ζωῆς εἰς τὴν ξηράν, τὰ γλυκέα ὕδατα, τὴν θάλασσαν. Συμπεριφορὰ τῶν ὀργανισμῶν. Τροπισμοί. Ἔνστικτον. Μάθησις. Μεταναστεύσεις. Κοινωνικὴ συμπεριφορά.

VI. Ἐξέλιξις τῶν ὀργανισμῶν.

Ἱστορία τῆς ζωῆς. Χαρακτηριστικὰ κληρονομούμενα καὶ μή. Θεωρία τῶν μεταλλάξεων. Γεωγραφικὴ ἀπομόνωσις. Δημιουργία νέων εἰδῶν.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Εἰσαγωγή. Ἱστορία τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν. Ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι. Ἀναγέννησις. 17ος — 19ος αἰών. Αἱ σύγχρονοι τάσεις. Διαίρεσις τῆς Βιολογίας. Περιεχόμενον τῶν κλάδων αὐτῆς.

2. Τὸ Κύτταρον. Λεπτὴ ὑφὴ καὶ φυσικοχημικὴ σύστασις τοῦ κυττάρου. Κοινὰ καὶ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῶν μικροβιακῶν φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν κυττάρων. Σημασία τῶν νουκλεϊνικῶν ὀξέων, τοῦ ἐργατοπλάσματος, τῶν ριβοσωμάτων τῶν μιτοχονδρίων καὶ τῶν χλωροπλαστῶν διὰ τὴν φυσιολογίαν τοῦ κυττάρου. Κυτταρικὴ διαίρεσις. Μηχανισμός. Χρωματοσώματα.

3. Στοιχεῖα συγχρόνου γενετικῆς. Κληρονομικαὶ ἰδιότητες. Περιληπτικὴ ἐπανάληψις τῶν μενδελικῶν νόμων. Ὑβριδισμὸς (μονο-δι-πολυ). Φυλοσύνδετος κληρονομικότης. Προσδιορισμὸς τοῦ φύλλου. Μεταλλάξεις. Γονίδια. Νουκλεϊνικὰ ὀξέα. Μοριακὴ βιολογία καὶ γενετικὴ (στοιχειωδῶς). Γενετικὴ τῶν πληθυσμῶν.

4. Ἀναπαραγωγή. Μονογαμία καὶ ἀμφιγονία. Μείωσις καὶ Μίτωσις. Παρθενογένεσις. Γονιμοποίησις. Ἐμβρυογένεσις. Στοιχεῖα πειραματικῆς Ἐμβρυολογίας. Ὀργάνωσις. Ἐπαγωγή. Ἀλλομετρικὴ ἀνάπτυξις. Μορφολογικὴ καὶ λειτουργικὴ διαφοροποίησις. Ἀναγέννησις. Ἐμβρυολογία καὶ ἀνάπτυξις τῶν φυτῶν.

5. Κεφάλαια ἐκ τῆς φυσιολογίας τῶν ὀργανισμῶν. Κοινοὶ καὶ ἰδιαίτεροι μηχανισμοὶ λειτουργίας εἰς τὰ Μετάζωα καὶ τὰ Μετάφυτα. Μηχανισμοὶ ὁλοκληρώσεως. Ὁμοιόστασις. Λειτουργία τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς τὰ ζῶα. Ἐρεθίσματα. Νευρικοὶ παλμοί. Ὁλοκλήρωσις. Ἀναστολή. Δρᾶσις. Ἐνδοκρινικὴ ὁλοκλήρωσις.

6. Οἰκολογία τῶν ὀργανισμῶν. 1. Γενικὴ οἰκολογία. Φυσικοχημικαὶ συνθῆκαι τοῦ περιβάλλοντος. Βιολογικὸν περιβάλλον. Βιότοποι. Βιολογικὴ ἰσορροπία. Ἀποικίαι. Συμβίωσις. Παρασιτισμός. Ἀγὼν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῶν ἐπιβλαβῶν ὀργανισμῶν. Προστασία τῆς φύσεως. 2. Συστηματικὴ οἰκολογία: Χερσαῖαι βιοκοινότητες. Παράγοντες αὐξήσεως καὶ ἐξαπλώσεως, μειώσεως καὶ ἐξαφανίσεως τῶν ὀργανισμῶν. Θαλάσσιαι βιοκοινότητες. Βένθος καὶ πέλαγος. Πλαγκτόν. Ἰχθυοπανίδες.

7. Ἐξέλιξις. Ἱστορία τῶν ὀργανισμῶν. Ἐξέλιξις. Μεταμορφισμός. Θεωρίαι καὶ πραγματικότης. Ἐνδείξεις περὶ ἐξελίξεως (παλαιοντολογικαί, ἐμβρυολογικαί, συγκρ. ἀνατομικῆς, βιοχημικαί, ζωομορφολογικαί, συστηματικῆς ταξινομήσεως). Οἱ νόμοι τῆς ἐξελίξεως (Πολυφυλετισμός. Ἀσυνέχεια. Ὀρθογένεσις κλπ.). Ἐξελικτικοὶ μηχανισμοὶ (Μεταλλάξεις. Ἐπιλογή, Ἀπομόνωσις). Σημασία τῆς ἐξελίξεως διὰ τὸν ἄνθρωπον. Βελτίωσις καλλιεργουμένων φυτῶν καὶ ἐκτρεφομένων ζώων. Παραδείγματα.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ Β'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Ἑνότης τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ψυχοσωματικὴ καὶ κοινωνικὴ ὁλοκλήρωσις τοῦ ἀνθρώπου. Τοπογραφικὴ καὶ περιγραφικὴ διαίρεσις τοῦ σώματος. Συστήματα, ὄργανα, ἱστοί, κύτταρα.

1. Καλυπτήριον σύστημα. Δέρμα. Παράγωγα τοῦ δέρματος. Τρίχες. Ὄνυχες. Ἐπιδερμίς. Χόριον. Ὑποδόριος ἱστός. Ἀδένες. Χροιὰ τοῦ δέρματος. Λειτουργίαι.

2. Ἐρειστικὸν σύστημα. Σκελετός. Προοδευτικὴ διαμόρφωσις αὐτοῦ ἀπὸ νεογνοῦ μέχρι γέροντος. Ἰνώδης συνδετικὸς ἱστός. Χόνδρος. Ὀστοῦν. Σκελετὸς τῆς κεφαλῆς, τοῦ κορμοῦ, τῶν ἄκρων. Ἀρχιτεκτονική, Δυναμικὴ τοῦ σκελετοῦ.

3. Μυϊκὸν σύστημα. Λεῖαι καὶ γραμμωταὶ μυϊκαὶ ἶνες. Σπλαγνικοὶ καὶ σκελετικοὶ μύες. Εἴδη μυῶν. Οἱ κυριώτεροι μύες τοῦ σώματος. Σχέσεις μυῶν πρὸς τὸν σκελετόν. Μηχανικὴ τῆς λειτουργίας τῶν μυῶν. Τένοντες. Σχέσεις μυῶν πρὸς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Ἐνεργειακὴ τῆς μυϊκῆς συσπάσεως. Σχέσεις μυῶν πρὸς τὸ νευρικὸν σύστημα. Φυσιολογία τοῦ μυός.

4. Κυκλοφορικὸν σύστημα. Σκοπὸς τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Αἷμα — Ἀγγεῖα — Καρδία. Μεγάλη καὶ μικρὰ κυκλοφορία. Ἀρτηρίαι — Φλέβες — Τριχοειδῆ. Ἀνατομικὴ τῆς καρδίας καὶ τῶν κυριωτέρων ἀγγείων τοῦ σώματος. Μυοκάρδιον καὶ βαλβίδες. Λειτουργία τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀγγείων. Πίεσις τοῦ αἵματος, σφυγμός. Ὑδροστατικὴ τῆς κυκλοφορίας. Θερμορύθμισις.

Αἷμα. Φυσικοχημικὴ σύστασις. Πλᾶσμα καὶ κύτταρα. Αἱμοποιητικὰ ὄργανα. Ρόλος τοῦ αἵματος εἰς τὸν ὀργανισμόν. Λέμφος, Λεμφικὸν σύστημα.

5. Ἀναπνευστικὸν σύστημα. Πνεύμονες, Βρόγχοι, Τραχεῖα. Ἀνώτεραι ἀναπνευστικαὶ ὁδοί. Θώραξ, ἀναπνευστικοὶ μύες. Φυσιολογία τῆς ἀναπνοῆς.

6. Πεπτικὸν σύστημα. Ὁ πεπτικὸς σωλήν. Περιοχαί. Στόμα, ὀδόντες, σιελογόνοι ἀδένες, Φάρυγξ, Κατάποσις, Οἰσοφάγος. Στόμαχος. Γαστρικὸν ὑγρόν. Ὀξινος πέψις. Δωδεκαδάκτυλον. Ἧπαρ. Χολή. Πάγκρεας. Ἀλκαλικὴ πέψις. Λεπτὸν ἔντερον. Χυλός. Ἀπομύζησις. Σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις. Παχὺ ἔντερον. Ἀπορρόφησις. Ἀπηυθυσμένον. Ἀφόδευσις.

7. Οὐροποιητικὸν σύστημα. Νεφροί. Διυλιστήριον τοῦ αἵματος. Νεφρικὸν σωληνάριον. Πύελος. Οὐρητήρ. Οὐροδόχος κύστις. Οὖρα. Ἀπέκκρισις. Ἄλλοι μηχανισμοὶ ἀπεκκρίσεως. Πνεύμονες. Δέρμα. Πεπτικὸς σωλήν. Περὶ ἀδένων γενικῶς. Ἐνδοκρινεῖς. Ὁρμόναι.

8. Νευρικὸν σύστημα καὶ αἰσθητήρια. Κεντρικὸν καὶ περιφερειακὸν νευρικὸν σύστημα. Κύτταρα καὶ ἀποφυάδες. Ἐγκέφαλος, νωτιαῖος, μυελός, ραχιαῖα γάγγλια. Ἁπλουστευμένον ἀνακλαστικὸν τόξον. Στοιχειώδης φυσιολογία ἐρεθισμοῦ καὶ μετάδοσις τῶν ἐρεθισμάτων. Τὸ αὐτόνομον νευρικὸν σύστημα. Συμπαθητικόν. Παρασυμπαθητικόν. Ἐνσυνείδητοι καὶ ἀσυνείδητοι λειτουργίαι. Ὕπνος. Ἀναισθησία. Σχέσις νευρικοῦ συστήματος πρὸς τὰ λοιπὰ συστήματα (ἰδίᾳ κυκλοφορικόν, μυϊκόν, ἀδένες).

Ὁλοκλήρωσις νευρικὴ καὶ ὁρμονική.

Αἰσθητήρια. Ὄσφρησις — Γεῦσις. (Χημειοαισθήσεις). Πεῖνα. Ἀφή. Ἀκοὴ (Μηχανοαισθήσεις). Ἐσωτερικαὶ μηχανικαὶ αἰσθήσεις τοῦ σώματος. Ἰσορροπία—βάδισις, χειρισμοί. Ὅρασις (Φωτοαίσθησις). Ὁ ὀφθαλμὸς ὡς ὑπόδειγμα αἰσθητηρίου.

9. Οἰκολογία τοῦ ἀνθρώπου. Σχέσις τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ φυσικὸν καὶ βιολογικὸν αὐτοῦ περιβάλλον. Ὀρθία στάσις. Αἱ χεῖρες τὸ τελειότερον ἐργαλεῖον. Ὁ ἐγκέφαλος, τὸ τελειότερον ὄργανον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Διαφοροποίησις τῶν ἀνθρωπίνων πληθυσμῶν ἀναλόγως τῶν φυσικῶν, βιολογικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν τοῦ περιβάλλοντος. Φυλαί. Ἑνότης τῆν ἀνθρωπότητος.

ΤΑΞΙΣ Ε'

Κύτταρα – Ἱστοὶ – Ὄργανα – Συστήματα – Ὀργανισμός.

Πῶς ἐκδηλοῦται ἡ ζωή.

Ἀνταλλαγὴ τῆς ὕλης.

Ἀνατομία καὶ φυσιολογία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐρειστικὸν Σύστημα. Ὀστᾶ: Μορφολογία, χημικὴ σύνθεσις, ὑφή, χρησιμότης, αὔξησις κατὰ πάχος καὶ κατὰ μῆκος, γῆρας τῶν ὀστῶν, σύνδεσις τῶν ὀστῶν, σκελετὸς ἐν ὅλῳ καὶ κατὰ χώρας.

Μυϊκὸν Σύστημα. Μῦες: Τί εἶναι, μορφολογία, ὀνομασία, τρόπος ἐνεργείας, ὑφή, ἰδιότητες (διεγερσιμότης, ἐλαστικότης, συστολή, τέτανος, μυϊκὸς τόνος, κάματος).

Πεπτικὸν Σύστημα. Τί εἶναι πέψις, σιτία, θρεπτικαὶ οὐσίαι. Ὀργανικαὶ θρεπτικαὶ οὐσίαι (ὑδατάνθρακες, λίπη, λευκώματα), ἀνόργανοι οὐσίαι, βιταμῖναι, αἱ κυριώτεραι φυτικαὶ καὶ ζωϊκαὶ τροφαί. Μέρη ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται τὸ πεπτικὸν σύστημα καὶ λειτουργία αὐτῶν (στοματικὴ κοιλότης, ὀδόντες, σιελογόνοι ἀδένες, κατάποσις, στόμαχος, λεπτὸν ἔντερον, παχὺ ἔντερον, λειτουργικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ λεπτοῦ καὶ παχέος ἐντέρου, κόπρανα, ἀφόδευσις).

Προσηρτημένοι ἀδένες (πάγκρεας, ἧπαρ). Ἀπομύζησις. Σύγκρισις μὲ τὸ πεπτικὸν σύστημα ἑτέρων σπονδυλωτῶν.

Ἀναπνευστικὸν Σύστημα: Πνευμονικὴ ἀναπνοή, ἀναπνοὴ τῶν ἰστῶν, ἀναπνευστικὰ ὄργανα (ρινικαὶ κοιλότητες, φάρυγξ, λάρυγξ, τραχεῖα, βρόγχοι, πνεύμονες), ἀναπνευστικαὶ κινήσεις (εἰσπνοή, ἐκπνοή), τύποι ἀναπνοῆς, ὄγκοι ἀέρος τῶν πνευμόνων (ἀναπνεόμενος, συμπληρωματικός, ἐφεδρικός, ζωτικὴ χωρητικότης, ὑπολειπόμενος ἀήρ, ἐλάχιστος ἀήρ), νεκρὸς χῶρος, χρησιμότης ἀεραγωγῶν ὀργάνων, συχνότης ἀναπνοῶν, ἐπίδρασις νευρικοῦ συστήματος ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς, παραλλαγαὶ ἀναπνευστικῶν κινήσεων (βήξ, πταρμός, γέλως, λύγξ κλπ.). Ἀνταλλαγὴ τῶν ἀερίων κατὰ τὴν ἀναπνοήν. Φώνησις (ὁμιλία, ἆσμα κλπ.).

Κυκλοφοριακὸν Σύστημα: Αἷμα (χρῶμα, ἀντίδρασις, συστατικά: ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια, λευκὰ αἱμοσφαίρια, αἱμοπετάλια, πλάσμα). Πῆξις τοῦ αἵματος, σπλήν, αἱμοποιητικὰ ὄργανα, δικτυοενδοθηλιακὸν σύστημα, ἀντιγόνα, ἀντισώματα καὶ ἀνοσοποίησις, ὁμάδες αἵματος (A, B, AB καὶ O), παράγων Ρέζους. Καρδία, ἀρτηρίαι, φλέβες, τριχοειδῆ, μεγάλη καὶ μικρὰ κυκλοφορία, νευρικὸν σύστημα τῆς καρδίας, τὰ διάφορα γεγονότα τοῦ καρδιακοῦ παλμοῦ (συστολὴ κόλπων, συστολὴ κοιλιῶν καὶ διαστολὴ ἢ παῦλα), σφυγμός, πίεσις τοῦ αἵματος. Ἡ λέμφος (παραγωγή, κυκλοφορία, καὶ χρησιμότης). Σύγκρισις μὲ τὸ κυκλοφοριακὸν σύστημα ἑτέρων σπονδυλωτῶν.

Ἀπεκκρίσεις: Νεφροί, οὐρητῆρες, οὐροδόχος κύστις, οὐρήθρα. Οὖρον. Ἕτερα ὄργανα ἀπεκκρίσεως. Σύγκρισις μὲ ἀπεκκρίσεις εἰς ἕτερα σπονδυλωτά.

Ἐνδοκρινεῖς ἀδένες: Διαφοραὶ μεταξὺ ἐξωκρινῶν, ἐνδοκρινῶν καὶ μικτῶν ἀδένων. Ὑπόφυσις, θυρεοειδὴς ἀδήν, παραθυρεοειδεῖς, ἐπινεφρίδια, θύμος ἐπίφυσις. Ἀδένες ἀναπαραγωγῆς (ὄρχεις, ὠοθῆκαι). Σχέσις ὁρμονῶν καὶ ὀργάνων, ἐνδοκρινῶν ἀδένων καὶ Νευρικοῦ συστήματος.

Νευρικὸν Σύστημα: Τί εἶναι καὶ ποία ἡ χρησιμότης του, ἀπὸ τί ἀποτελεῖται ἡ ἀγωγὴ τῶν διεγέρσεων, αἱ συνάψεις. Λειτουργία, ταξινόμησις νευρικοῦ συστήματος (ἐγκεφαλονωτιαῖον καὶ αὐτόνομον). Τὰ νεῦρα, ἐγκέφαλος, νωτιαῖος μυελός, αὐτόνομον νευρικὸν σύστημα (συμπαθητικὸν καὶ παρασυμπαθητικόν). Σύγκρισις μὲ νευρικὸν σύστημα ἑτέρων σπονδυλωτῶν.

Αἰσθήσεις ὁράσεως, ἀκοῆς, γεύσεως, ὀσφρήσεως.

Καλυπτήριον Σύστημα: Δέρμα (μέρη ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται, πάχος, ἐπιφάνεια, δακτυλικὰ ἀποτυπώματα). Κεράτινα ὄργανα τοῦ δέρματος (τρίχες, ὄνυχες). Ἀδένες τοῦ δέρματος. Δερματικαὶ αἰσθήσεις (ἁφή, θερμότης, ψῦχος, πόνος). Ἕτεραι λειτουργίαι τοῦ δέρματος (ἄδηλος διαπνοή, ἐφίδρωσις κλπ.). Χροιὰ τοῦ δέρματος. Διαφοραὶ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τοῦ φύλου καὶ τῆς φυλῆς. Σύγκρισις μὲ τὸ δέρμα ἑτέρων σπονδυλωτῶν.

Ἡ ἑνότης τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ: Συνεργασία τῶν διαφόρων συστημάτων, προσαρμοστικὴ λειτουργία τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἀνθρωπομετρία: Τί εἶναι καὶ ἡ σημασία αὐτῆς. Χρησιμοποιούμενα ὄργανα. Κρανίον, πρόσωπον, ἀνάστημα, ἄκρα, ἀνθρώπινοι τύποι (ἐξωμορφικός, μεσομορφικός, ἐνδομορφικός). Σύγκρισις μὲ τὸν σκελετὸν ἑτέρων σπονδυλωτῶν.

Γενικὴ Ἀνθρωπολογία: Προσαρμογὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ περιβάλλον. Φυσικὸν καὶ βιολογικὸν περιβάλλον, ἀλληλεπίδρασις σωματικῶν χαρακτήρων καὶ πολιτισμοῦ. Ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρώπου. Πῦρ, ἐργαλεῖα, παλαιολιθική, μεσολιθικὴ καὶ νεολιθικὴ ἐποχή. Κυνήγιον, γεωργία, κτηνοτροφία.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

Ἀγγλική.

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἶναι:

α) Νὰ καταστήσῃ ἱκανοὺς τοὺς μαθητὰς νὰ κατανοοῦν εὐχερῶς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ, νὰ ἀναγιγνώσκουν ὀρθῶς καὶ νὰ κατανοοῦν πλήρως τὰ Ἀγγλικὰ κείμενα, νὰ ὁμιλοῦν καὶ νὰ γράφουν ὀρθῶς τὴν γλῶσσαν ταύτην.

β) Νὰ διεγείρῃ καὶ καλλιεργήσῃ τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν, ὅπως γνωρίσουν τὴν ἰδιαιτέραν νοοτροπίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει τῶν ἀγγλοφώνων λαῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν Ἀμερικανῶν, ὡς καὶ τὰς ἐπιδράσεις τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τούτων ἐπὶ τῶν ἄλλων λαῶν.

γ) Νὰ καλλιεργήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν λογοτεχνίαν καὶ ἐπιστήμην καὶ νὰ παρακινήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν μελέτην κλασσικῶν ἔργων τῆς ἀγγλοφώνου Γραμματείας.

Ἐπὶ τούτοις τὸ μάθημα τοῦτο ὡς γλωσσικὸν μάθημα ἀσκεῖ καὶ γενικωτέραν παιδευτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν μαθητῶν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Προφορά. Συστηματικαὶ φωνητικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐξοικείωσιν τῶν γλωσσικῶν ὀργάνων ἑκάστου μαθητοῦ εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν ἀγγλικῶν φθόγγων, λέξεων καὶ φράσεων. Διὰ τῶν ἀσκήσεων τούτων δέον νὰ καταστῇ ἱκανὸς ἕκαστος μαθητὴς νὰ ἀκούῃ ἀκριβῶς καὶ νὰ προφέρῃ ὀρθῶς καὶ μὲ ρυθμικὸν τόνον τοὺς φθόγγους, τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης. Ἡ διδακτικὴ αὕτη ἐργασία δύναται νὰ ἐπιβοηθῆται καὶ διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως καταλλήλων δίσκων. Συστηματικὴ καθοδήγησις τῶν μαθητῶν διὰ τὴν κατ' οἶκον σχετικὴν ἐργασίαν.

2. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Συστηματικὴ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν συνομιλίαν διὰ φράσεων λαμβανομένων ἐκ τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἢ ἀναφερομένων εἰς τὸ περιεχόμενον ἀντιστοίχου ἑνότητος τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου. Συνήθη θέματα διὰ τὴν τοιαύτην ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν διάλογον εἶναι ἡ τάξις, τὸ σχολεῖον, ἡ οἰκογένεια, ὁ χρόνος, αἱ κοινωνικαὶ φιλοφρονήσεις κλπ. Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνθεσιν ἁπλῶν φράσεων καὶ προτάσεων καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀπαντήσεων ἐπὶ ἐρωτήσεων. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως. Ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν προτάσεων.

3. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις μικρῶν φράσεων καὶ προτάσεων, ἁπλῶν περιγραφῶν καὶ ἀφηγήσεων, ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων γραφομένων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ ἀσκήσεις ἐπ' αὐτῶν. β) Ἀνάγνωσις κειμένων ἐκ καταλλήλου σχολικοῦ βιβλίου. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναγνωσμάτων τούτων θὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν σχολικὴν ζωήν, τοὺς ἀριθμούς, τὰ χρώματα, τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου, τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ τὰς κυριωτέρας λειτουργίας αὐτοῦ, τὴν τροφὴν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰς ἁπλουστέρας κοινωνικὰς σχέσεις. Θὰ εἶναι ταῦτα συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ἁπλῆν καὶ ὁμαλήν. Μεταξὺ τῶν ἀναγνωσμάτων δύνανται νὰ εἶναι καὶ ἁπλᾶ ποιήματα ἐκ τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας. Ὁ ἔλεγχος τῆς κατανοήσεως τῶν ἀναγιγνωσκομένων κειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν θὰ γίνεται δι' ἀπαντήσεων αὐτῶν ἀγγλιστὶ εἰς καταλλήλους ἐρωτήσεις τοῦ διδάσκοντος.

4. Λεξιλόγιον. Αἱ διδασκόμεναι κατὰ μάθημα λέξεις καὶ φράσεις θὰ ἀπομνημονεύωνται ὑπὸ τῶν μαθητῶν πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου αὐτῶν. Ἐπίσης θὰ ἀπομνημονεύωνται ἰδιωματικαὶ ἐκφράσεις, μικρὰ ἱστορήματα, διάλογοι, ποιήματα. Τὸ λεξιλόγιον τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ 400—500 λέξεις ἐκ τοῦ βασικοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου, ἐπιλεγομένας ἐκ τῶν μᾶλλον εὐχρήστων εἰς τὸν καθημερινὸν βίον.

5. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Θὰ διδαχθῶσι τὰ κυριώτερα στοιχεῖα ἐκ τοῦ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς (ἄρθρον, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἀντωνυμίαι, προθέσεις, ἐπιρρήματα, τὰ εὐχρηστότερα ρήματα καὶ τὰ βοηθητικὰ ρήματα). Ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ θὰ διδαχθῶσι ἡ σύνθεσις ἁπλῶν φράσεων καὶ προτάσεων, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἰδιάζουσα θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως. Ἐπίσης θὰ ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀρνητικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν προτάσεων καὶ

εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀπαντήσεων. Ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ θὰ ἀφορμᾶται πάντοτε ἐκ τοῦ διδασκομένου κειμένου καὶ θὰ γίνεται διὰ τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου (ἐκ τῶν παραδειγμάτων παρατήρησις καὶ διαπίστωσις τοῦ γραμματικοῦ καὶ συντακτικοῦ φαινομένου καὶ διατύπωσις τοῦ ἀντιστοίχου κανόνος). Κατὰ τὴν γλωσσικὴν ταύτην ἐργασίαν θὰ διδαχθῶσιν οἱ μαθηταὶ τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τῶν σημείων τῆς στίξεως καὶ θὰ ἀσκηθῶσιν εἰς τὴν ὀρθογραφίαν.

6. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Συστηματικαὶ γραπταὶ ἀσκήσεις πρὸς ἀφομοίωσιν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδασκομένων ὑπὸ τὰς ἀκολούθους μορφάς. Ἀντιγραφὴ διδαχθέντος κειμένου· γραφὴ κειμένου καθ' ὑπαγόρευσιν· συμπλήρωσις ἢ τροποποίησις φράσεων καὶ προτάσεων· ἀντικατάστασις λέξεων καὶ φράσεων εἰς προτάσεις· μετατροπὴ καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικάς· ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις κ.λ.π. Πᾶσαι αἱ ἀσκήσεις αὗται θὰ ἀναφέρωνται εἰς διδαχθεῖσαν ἐν τῇ τάξει ὕλην.

Παρατήρησις. Πᾶσα ἡ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδακτικὴ ἐργασία θὰ τείνῃ, ὅπως καταστῶσιν ἱκανοὶ οἱ μαθηταὶ νὰ χρησιμοποιῶσι προφορικῶς καὶ γραπτῶς μὲ εὐχέρειαν τὴν διδαχθεῖσαν γλωσσικὴν ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Προφορά. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν λέξεων καὶ εἰς τὸν ὀρθὸν ρυθμικὸν τόνον τῶν προτάσεων συμφώνως πρὸς τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

2. Ἀνάγνωσις κειμένων. Ἀνάγνωσις κειμένων ἐκ καταλλήλου σχολικοῦ βιβλίου. Τὰ κείμενα ταῦτα δύνανται νὰ εἶναι ἁπλαῖ περιγραφαί, διηγήσεις, μῦθοι, ἱστορίαι ζώων, ἁπλᾶ ποιήματα. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον θὰ ἀναφέρωνται ταῦτα εἰς τὸ γνώριμον εἰς τὸν μαθητὴν περιβάλλον (σχολεῖον, οἰκογένειαν, χωρίον, πόλεις, ἐπαγγέλματα, παιγνίδια κλπ.), ὡς καὶ εἰς τὴν ἁπλῆν κοινωνικὴν ζωήν. Τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα θὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς τὴν ἐν χρήσει καὶ ἁπλῆν γλωσσικὴν μορφήν. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀναγινωσκομένου κειμένου θὰ ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀγγλιστὶ δι' ἀπαντήσεων εἰς καταλλήλους ἐρωτήσεις τοῦ διδάσκοντος.

3. Λεξιλόγιον. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἑκάστοτε διδασκομένων νέων λέξεων πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν. Ἐπίσης ἀπομνημόνευσις ἰδιοτύπων ἐκφράσεων, ἁπλῶν καὶ μικρῶν ἱστορημάτων καὶ ποιημάτων. Σκόπιμον εἶναι αἱ διδασκόμεναι νέαι λέξεις νὰ ἀπομνημονεύωνται ἐντεταγμέναι εἰς φράσεις. Τὸ λεξιλόγιον τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης δέον νὰ περιλαμβάνῃ 500 νέας λέξεις ἐκ τοῦ βασικοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου, ὥστε ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν εἰς τοὺς μαθητὰς λέξεων νὰ ἀνέρχεται εἰς 1000. Κατάρτισις λεξιλογίου κατὰ ὁμάδας λέξεων καὶ φράσεων μὲ ἐννοιολογικὴν καὶ ἐτυμολογικὴν συγγένειαν.

4. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις καὶ ἐμπέδωσις τῆς διδαχθείσης εἰς τὴν προηγουμένην τάξιν ὕλης. Πλέον συστηματικὴ ἤδη ἡ περαιτέρω διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ σύγκρισις τῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατὸν (παραθετικά, ἀριθμητικά, ἀντωνυμίαι, ἀνώμαλος πληθυντικὸς ὀνομάτων, συνηθέστεραι ἄκλιτοι λέξεις, ρήματα εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἰδιωματικαὶ ἐκφράσεις).

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ἰδιαζούσης συντάξεως τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης. Κύριαι καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις, ἐρωτήσεις, ἀρνήσεις.

5. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ὡς αἱ ἀκόλουθοι: συνομιλίαι ἐπὶ θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν διδαχθέντων κειμένων τοῦ σχολικοῦ βιβλίου. Ρυθμικὴ ἐκφορὰ τοῦ λόγου. Διάλογοι ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδιδαγμένων θεμάτων. Ἀπαντήσεις ἐπὶ ἐρωτήσεων. Περιλήψεις ἀναγινωσκομένων κειμένων. Ἀπαγγελίαι ποιημάτων. Ἀπομνημόνευσις μικρῶν ποιημάτων καὶ ἐκλεκτῶν χωρίων πεζῶν κειμένων. Τὰ θέματα τῶν ἀσκήσεων τούτων θὰ ἀναφέρωνται εἰς τὴν γνωστὴν εἰς τοὺς μαθητὰς σχολικήν, οἰκογενειακὴν καὶ κοινωνικὴν ζωήν, ὡς καὶ εἰς γνωστὰ εἰς αὐτοὺς πράγματα καὶ ἀντικείμενα (ἐνδύματα, κατοικία, καιρὸς κλπ.).

6. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Συστηματικαὶ γραπταὶ ἀσκήσεις, ὡς αἱ ἀκόλουθοι: γυμνάσματα ἐπὶ διδαχθείσης ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ. Περίληψις ἀναγνωσθέντος κειμένου. Παρηλλαγμένη ἀπόδοσις διδαχθέντος κειμένου. Ἀπαντήσεις ἐπὶ ἐρωτήσεων. Συμπλήρωσις ἐλλιπῶν προτάσεων. Μετατροπὴ ἀποφατικῶν προτάσεων εἰς καταφατικάς. Ἁπλαῖ περιγραφαὶ καὶ διηγήσεις ἐπὶ θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς, μετάφρασις φράσεων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν κλπ.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Προφορά. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις.

2. Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία κειμένων. Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία κειμένων ἐκ τοῦ σχολικοῦ βιβλίου. Τὰ κείμενα ταῦτα θὰ εἶναι περιγραφαί, διηγήσεις, ποιήματα καὶ θὰ ἀναφέρωνται εἰς θέματα σχετικὰ πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸ περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ, τὴν φύσιν, τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους, τὴν ζωὴν τῆς ὑπαίθρου καὶ τῆς πόλεως, τὴν συγκοινωνίαν, τὴν οἰκονομικήν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ζωήν. Ἐπίσης θὰ ἀναφέρωνται εἰς θέματα ἀντίστοιχα πρὸς τὰ παιδικὰ διαφέροντα καὶ εἰς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῆς ἀμερικανικῆς ζωῆς. Τὰ κείμενα ταῦτα τοῦ σχολικοῦ βιβλίου πρέπει νὰ περιέχωσι λεξιλόγιον 1500 περίπου λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 1000 γνωσταὶ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκ τῶν προηγουμένων τάξεων καὶ αἱ 500 νέαι. Ἡ ἀνάγνωσις θὰ γίνεται συνήθως μεγαλοφώνως καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναγινωσκομένων θὰ ἀποδίδεται ἀγγλιστὶ εἴτε ὑπὸ μορφὴν ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις εἴτε εἰς συνεχῆ λόγον.

3. Λεξιλόγιον. Θὰ συνεχισθῇ ὁ πλουτισμὸς τοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν διὰ τῆς ἐκμαθήσεως 500 νέων λέξεων καὶ τῆς ἐμπεδώσεως τῶν 1000 ἄλλων λέξεων, τὰς ὁποίας ἐξέμαθον οἱ μαθηταὶ εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις. Αἱ νέαι λέξεις θὰ ἀπομνημονεύωνται ἐντεταγμέναι εἰς καταλλήλους φράσεις. Ἀπομνημόνευσις ἐπίσης ἰδιωματισμῶν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ μικρῶν ποιημάτων. Κατάρτισις ἰδιαιτέρων λεξιλογίων κατὰ τὴν ἐτυμολογικὴν καὶ ἐννοιολογικὴν συγγένειαν τῶν λέξεων.

4. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς διδαχθείσης εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ συστηματικὴ ἐν συνεχείᾳ διδασκαλία μὴ διδαχθέντων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων (ἀνώμαλοι τύποι τῆς Γραμματικῆς, ρήματα ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς, ἄκλιτοι λέξεις, χρῆσις ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων, ἰδιάζοντα φαινόμενα συντάξεως τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἀκολουθία τῶν χρόνων).

5. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ποικίλαι προφορικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ ὁμιλεῖν ἀγγλιστί, ὡς αἱ ἀκόλουθοι: διάλογοι ἀγγλιστὶ ἀναφερόμενοι εἰς θέματα τῆς φύσεως, τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους, τῶν μέσων συγκοινωνίας, τῶν μέσων ψυχαγωγίας, τῶν ἐπαγγελμάτων, τῆς ὑγείας. Περιγραφὴ ἀντικειμένων, γεγονότων, βιωμάτων τῶν μαθητῶν. Περιλήψεις ἀναγινωσκομένων κειμένων. Ἀπαντήσεις ἐπὶ ἐρωτήσεων. Συνδιαλέξεις ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδιδαγμένων θεμάτων. Βραχεῖαι ὁμιλίαι ἐπὶ θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων καὶ ἐκλεκτῶν περικοπῶν πεζῶν κειμένων.

6. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Συστηματικαὶ γραπταὶ ἀσκήσεις ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον, ὡς ἐν τῇ Β' τάξει, καὶ ἐπὶ πλέον μικραὶ συνθέσεις, ὡς περιγραφαὶ ἀντικειμένων, γεγονότων, βιωμάτων τῶν μαθητῶν, μετατροπὴ ποιημάτων εἰς πεζὸν κ.τ.τ.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Προφορά. Αἱ ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ ὀρθῆς προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων συνεχίζονται, διὰ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σημασίαν τῆς ὑπ' αὐτῶν ὀρθῆς ἐκφορᾶς των.

2. Ἀνάγνωσις. Μελέτη βιβλίου ποικίλου περιεχομένου καὶ λεξιλογίου 2.000 περίπου λέξεων, ἐξ ὧν 400-500 νέαι.

Τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναγινωσκομένων ἀναφέρεται εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωήν, χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ζωῆς, ὡς ἐπισκέψεις εἰς ἱδρύματα, μουσεῖα, κήπους, συντόμους βιογραφίας προσωπικοτήτων, ἐξερευνήσεις λιμνῶν, ὀρέων, πεδιάδων, ἐπαγγέλματα, ἑορτάς, δῶρα, ἀθλοπαιδιάς. Λογοτεχνικὰ ἐπίσης ἀποσπάσματα ποικίλου περιεχομένου διαφόρων συγγραφέων.

Ἀπομνημόνευσις τῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, ἀπαγγελίαι ἀπὸ στήθους ἐνίων ποιημάτων.

Συνιστᾶται ἡ χρῆσις συμπληρωματικοῦ βοηθητικοῦ βιβλίου ἁπλουστευμένης μορφῆς 2ας ἢ 3ης βαθμίδος μὲ βιογραφίας ἢ μυθιστορήματα τῆς Ἀγγλικῆς ἢ Ἀμερικανικῆς Λογοτεχνίας. Τὸ Περιεχόμενον τῶν ἐπὶ μέρους ἀναγνωσμάτων μετὰ ἀπὸ σχετικὴν ἐπεξεργασίαν ἐν τῇ τάξει ἀποδίδεται γραπτῶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐν περιλήψει.

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις καὶ ἐμπέδωσις τῶν διδαχθέντων εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Μετατροπὴ ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν καὶ ἀντιστρόφως. Κύριαι καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις. Εὐθὺς καὶ πλάγιος λόγος. Εὐθεῖαι καὶ πάγιαι ἐρωτήσεις. Ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.

4. Προφορικαὶ ἐκθέσεις. Ὀλιγόλεπτοι ὁμιλίαι ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τάξιν κατόπιν προπαρασκευῆς καὶ συζητήσεως ἀγγλιστί. Ἐκφραστικὴ διαλογικὴ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀναγνωσθέντων ἢ ἄλλων γεγονότων ὡς καὶ περιληπτικὴ ἀπόδοσις τούτων ὑπὸ τῶν μαθητῶν πρὸς ἄσκησιν αὐτῶν εἰς τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης.

Θέματα πρὸς συζήτησιν: αἱ χῶραι, ἰδίᾳ ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Ἀγγλία, ἡ χώρα μας, ἡ κοινωνικὴ ζωή, τὰ ἐπαγγέλματα, αἱ ψυχαγωγίαι.

5. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Αὗται θὰ ἔχωσι τὴν μορφὴν συμπληρώσεως προτάσεων μὲ κενά, μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν ρημάτων, μεταβολῆς τῶν καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἀποφατικὰς ἢ εἰς ἐρωτηματικὰς καὶ ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις.

6. Ἐκθέσεις. Σύνταξις συνήθων ἐπιστολῶν, μικραὶ περιγραφαί, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, ἅπαντα διὰ 50 τὸ πολὺ λέξεων.

Πρὶν ἀρχίσωσι νὰ γράφωσιν οἱ μαθηταί, τίθενται εἰς αὐτοὺς ἐρωτήσεις, ὡς προφορικὴ ἐπεξεργασία διὰ τὴν ὑπενθύμισιν τοῦ λεξιλογίου καὶ τῶν ὑποδειγματικῶν φράσεων τῶν σχετικῶν μὲ τὸ θέμα ἢ κατὰ τὴν συζήτησιν καθορίζονται ὡρισμένα σημεῖα τοῦ πρὸς ἐπεξεργασίαν θέματος (ἰδίᾳ διὰ τοὺς ἀρχαρίους) (Διάγραμμα).

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Προφορά. Ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, εἶναι ἀπαραίτητοι. Αἱ σχετικαὶ μὲ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης ἀσκήσεις δέον νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ἐπίσης δι' ὑποδειγματικῶν φράσεων καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ὅρων τῆς προτάσεως, ἀλλαγῆς τῶν χρόνων κλπ., ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

2. Ἀνάγνωσις. Ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἀναγνωσμάτων ἀναφερομένων εἰς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ζωῆς, ὡς βιογραφίαι συγγραφέων ἢ ἄλλων προσωπικοτήτων, εἰκόνες πόλεων, ἐπιστολαί, διάλογοι ἐπὶ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, ἀνέκδοτα, περιλήψεις λογοτεχνικῶν ἔργων καὶ ἀποσπασμάτων νεωτέρων Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν συγγραφέων. Λεξιλόγιον 2.500 λέξεων. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην θὰ γίνεται χρῆσις τῆς σιωπηρᾶς ἀναγνώσεως πρὸς ἄσκησιν εἰς τὴν ταχεῖαν ἀνάγνωσιν (ἰδὲ ὁδηγίας κλπ.).

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῆς Ἀγγλικῆς γραμματικῆς μὲ ἰδιαιτέραν ἐπισήμανσιν τῆς σημασίας τῶν ρηματικῶν τύπων (ἀπαρεμφάτου, μετοχῶν, γερουνδίων), τῆς χρήσεως τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων, τῶν ἀκλίτων λέξεων καὶ τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων.

4. Προφορικαὶ ἐκθέσεις. Συζητήσεις καὶ παραστατικοὶ διάλογοι ἐπὶ θεμάτων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς πρὸς κατάκτησιν τοῦ προφορικοῦ λόγου. Θέματα πρὸς συζήτησιν ἐπίσης δύνανται νὰ εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα, οἱ κοινωνικαὶ συνήθειαι, ὡς καὶ τὰ εὐκαιριακὰ θέματα παντὸς εἴδους.

5. Γραπταὶ Ἀσκήσεις. Αὗται θὰ ἔχωσι τὴν μορφὴν τῶν ἀσκήσεων τοῦ προηγουμένου ἔτους.

6. Ἐκθέσεις. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, ὡς καὶ ἐν τῇ 4ῃ τάξει, διὰ 60—80 λέξεων.

7. Μετάφρασις. Ἄσκησις εἰς τὴν μετάφρασιν κατὰ 15θήμερον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τἀνάπαλιν.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Προφορά. Εἶναι ἀπαραίτητοι ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς, ὡς καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν.

2. Ἀνάγνωσις. Ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἀναγνωσμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πνευματικὴν ζωήν, ὡς καὶ ἀποσπάσματα ἢ αὐτοτελῆ ἐκλεκτὰ πεζογραφήματα ἢ ποιήματα ἐκ τῶν κλασσικῶν καὶ νεωτέρων συγγραφέων καὶ ποιητῶν, Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν. Πιθανῶς ἀναγνώσματα ἐπίσης ἀναφερόμενα εἰς τοὺς διαφόρους κύκλους τῶν γνώσεων, ἵνα ἐξοικειωθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν εἰδικῶν ὅρων. Λεξιλόγιον 3.000 λέξεων.

Ἐνδείκνυται χρῆσις ὁμοίως τῆς σιωπηρᾶς ἀναγνώσεως, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

3. Γραμματικὴ — Συντακτικόν. Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Συμπλήρωσις πιθανῶν ἐλλείψεων καὶ ἄσκησις ἐπὶ τῶν σημείων ἐκείνων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ τάξις ἀντιμετωπίζει δυσκολίαν.

4. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ἀνάπτυξις ἀναγνωσθέντων, ἐπικαίρων γεγονότων καὶ συζητήσεις ἐπ' αὐτῶν. Αἱ εὐκαιρίαι πρὸς συζήτησιν Ἀγγλιστὶ δέον νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεραι.

5. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. καὶ οἰκογένειαι λέξεων, παράγωγα, συνώνυμα. Σύνθεσις φράσεων ἐκ λέξεων.

6. Ἐκθέσεις. Γραπταὶ ἐκθέσεις ποικίλου περιεχομένου, ἀκριβὴς ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, περιγραφαί, ἐπιστολαὶ διὰ 100 — 120 λέξεων.

7. Μετάφρασις. Ἄσκησις εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τἀνάπαλιν. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ δίδεται εἰς τὴν μετάφρασιν εἰδικῶν ὅρων χρησιμοποιουμένων εἰς τὰ διάφορα μαθήματα. Ἐνδείκνυται ἡ μετάφρασις ἐξ ἁπλῶν Ἑλληνικῶν λογοτεχνικῶν κειμένων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἐπισταμένη ἀναθεώρησις, συμπλήρωσις καὶ ταξινόμησις τῶν προσκτηθεισῶν γνώσεων κατὰ τὰ προηγούμενα τρία ἔτη. Αἱ ἐπαναλήψεις αὗται διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικαὶ δέον νὰ συνεχίζωνται καθ' ἅπαντα τὰ ἔτη τοῦ ἀνωτέρου κύκλου καὶ ν' ἀναφέρωνται εἰς τὴν προφορὰν καὶ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης, ὅσον καὶ εἰς τὴν Γραμματικὴν καὶ τὸ Συντακτικόν. Εἶναι ἀναγκαῖον ἐπίσης νὰ ἐξαντλῆται τὸ περιεχόμενον τοῦ προηγουμένου βιβλίου διὰ νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸ ἑπόμενον.

Α'. Ὁδηγίαι γενικαί.

1. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης θὰ χρησιμοποιοῦνται παραλλήλως ἡ ἄμεσος μέθοδος (DIRECT

METHOD) καὶ ἡ μορφολογικὴ ἢ καὶ γλωσσολογικὴ (LINQUISTIC).

2. Ἡ διδασκαλία κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος της θὰ εἶναι προφορικὴ καὶ θὰ διεξάγεται εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Οὕτω παρέχεται εὐκαιρία εἰς τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῆς.

Ὡσαύτως ἡ διδασκαλία θὰ διεξάγεται εἰς φυσικὸν ρυθμὸν ταχύτητος, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ ἐθίζωνται ἐξ ὑπαρχῆς εἰς αὐτόν.

3. Δέον νὰ ἀποφεύγηται ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἡ μετάφρασις καθίσταται ἀναγκαία διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν Ἀγγλικῶν Γραμματικῶν ὅρων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τῶν νέων λέξεων τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον δὲν εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν.

4. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ θὰ ἐφαρμόζεται ἡ ἐπαγωγικὴ μέθοδος. Ὁ μαθητὴς πρῶτον θὰ μανθάνῃ νὰ χρησιμοποιῇ προφορικῶς καὶ γραπτῶς τὰς νέας «βασικὰς φράσεις» (STRUCTURES) καὶ ἔπειτα διατί τὰς χρησιμοποιεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

5. Ἑκάστη διδασκαλία θὰ περιλαμβάνῃ: α) τὴν φωνολογίαν, β) τὸ λεξιλόγιον, γ) τὰς «βασικὰς προτάσεις» ἢ «προτάσεις - κλεῖδας» (STRUCTURES — PATTERNS), δ) τὴν ἀνάγνωσιν, ε) τὰς προφορικὰς καὶ γραπτὰς ἀσκήσεις.

6. Ὁ ἔλεγχος τῆς προόδου τῶν μαθητῶν θὰ γίνεται διὰ καταλλήλων διαγνωστικῶν κριτηρίων, προφορικῶν καὶ γραπτῶν. Ὁ ἔλεγχος δὲ διὰ τῶν διαγνωστικῶν τούτων κριτηρίων δὲν ἀποσκοπεῖ τόσον εἰς τὴν βαθμολογίαν τῶν μαθητῶν, ὅσον εἰς τὴν διαπίστωσιν τῶν ἐλλείψεων αὐτῶν πρὸς λῆψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων.

7. Κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστου μαθήματος οἱ καθηγηταὶ ὀφείλουσι νὰ ἐρωτῶσι τοὺς μαθητὰς Ἀγγλιστί, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀπαντῶσι οὗτοι Ἀγγλιστὶ ἐπίσης, διὰ μιᾶς τοὐλάχιστον ἀπαντήσεως.

8. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα ἀποτελεῖ βασικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας καὶ αἱ ἀσκήσεις συνομιλίας εἶναι ἀπαραίτητοι. Οἱ μαθηταὶ δέον νὰ ἐθίζωνται ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν. Τὰ σχετικὰ θέματα πρέπει νὰ εἶναι ὠργανωμένα εἰς κέντρα διαφέροντος ὡς: ἀγορὰ προμηθειῶν, διαδρομαὶ εἰς τὴν πόλιν, ἐξοχὴν κλπ. ταξίδια, κινηματογράφος, θέατρον κλπ. διὰ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν πρακτικὴν χρησιμότητα τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης.

9. Σιωπηρὰ ἀνάγνωσις. Εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις ἀνατίθεται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ἀνάγνωσις μιᾶς ἢ δύο παραγράφων τοῦ κειμένου. Μετὰ παρέλευσιν 2—3 λεπτῶν λύονται αἱ ἀπορίαι, ὡς πρὸς τὰς ἀγνώστου λέξεις ἢ φράσεις καὶ ἀκολούθως ὁ καθηγητὴς ἀπευθύνει ἐρωτήσεις ἐπὶ τοῦ ἀναγνωσθέντος κειμένου, εἰς τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ὀφείλουσι ν' ἀπαντήσωσι γραπτῶς ἢ προφορικῶς.

Β'. Εἰδικαὶ ὁδηγίαι.

1. Φωνολογία. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν φωνολογίαν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, διότι αὕτη διαφέρει βασικῶς τῆς Ἑλληνικῆς. Ἀπὸ τοῦ πρώτου μαθήματος ὁ διδάσκων δέον νὰ ἀσκῇ τοὺς μαθητὰς καὶ νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν φθόγγων, φωνηέντων καὶ συμφώνων, ὡς καὶ εἰς τὸν ρυθμικὸν τόνον τῶν προτάσεων (INTONATION). Ἐπιβάλλεται εἰς ἕκαστον μάθημα, ἰδιαιτέρως κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ Αου ἔτους, συστηματικὴ ἄσκησις προφορᾶς. Κατὰ τὰς φωνητικὰς ταύτας ἀσκήσεις ἐνδείκνυται ἡ χρησιμοποίησις εἰδικῶν δίσκων προφορᾶς.

2. Δομὴ τῆς γλώσσης. Ἐπειδὴ αἱ δύο γλῶσσαι — Ἀγγλική, Ἑλληνικὴ — διαφέρουσι ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν τῆς φράσεως, ὁ διδάσκων ὀφείλει νὰ τονίσῃ ἐξ ἀρχῆς τὴν σημασίαν τῆς θέσεως τῶν λέξεων ἐν τῇ προτάσει. Ἡ ὀρθὴ ὑπὸ τῶν μαθητῶν χρησιμοποίησις τῶν χρόνων τῶν ρημάτων πρέπει ν' ἀποτελῇ ἐπίσης ἰδιαίτερον μέλημα αὐτοῦ. Τὰ ἀνωτέρω ἐπιτυγχάνονται διὰ καταλλήλων γυμνασμάτων (DRILLS), ὡς εἶναι ἡ ἐπανάληψις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἑκάστοτε διδασκομένης ὑποδειγματικῆς προτάσεως (PATTERNS), ἡ ἀντικατάστασις τῶν ὅρων τῆς προτάσεως (SUBSTITUTION TABLES), ἡ μετατροπὴ καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἐρωτηματικὰς καὶ ἀποφατικάς, ἡ ἀλλαγὴ τῶν χρόνων τῆς προτάσεως.

3. Λεξιλόγιον. Αἱ νέαι λέξεις διδάσκονται προφορικῶς καὶ εἶτα γραπτῶς ἐντεταγμέναι εἰς φράσεις. Ἡ παρουσίασις τῶν νέων λέξεων γίνεται διὰ διαφόρων τρόπων π.χ. δι' ἐπιδείξεως ἀντικειμένων, διὰ κινήσεων τοῦ διδάσκοντος καὶ τῶν μαθητῶν σχετικῶς πρὸς τὴν φράσιν, διὰ χρησιμοποιήσεως ἀντιθέτων λέξεων. Διὰ τὰς ἀφῃρημένας ἐννοίας δίδεται ἡ ἀντίστοιχος ἑλληνικὴ λέξις πρὸς ἀποφυγὴν ἀπωλείας χρόνου. Μετὰ τὴν προφορικὴν διδασκαλίαν αἱ νέαι λέξεις γράφονται εἰς τὸν πίνακα ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, σημειουμένων πάντοτε τῶν τρόπων συντάξεως αὐτῶν, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ὀρθὴ χρῆσις των, π.χ. I WANT AN APPLE, I WANT TO GO, I AM THINKINQ OF κ.τ.λ. Αἱ δοθεῖσαι κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον λέξεις ἐπαναλαμβάνονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ καταγράφονται εἰς τὰ τετράδιά των.

4. Ἀνάγνωσις. Ὁ διδάσκων ἀναγιγνώσκει τὸ κείμενον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὰ προφορικῶς διδαχθέντα (φωνολογία, λεξιλόγιον, φράσεις κατὰ προτάσεις, τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν χορῷ τῇ βοηθείᾳ τοῦ διδάσκοντος κατ' ἀρχὰς καὶ ἀκολούθως ἄνευ αὐτοῦ).

Πρὸς ἐμπέδωσιν οἱ μαθηταὶ δέον ν' ἀσκῶνται διὰ καταλλήλων ἀσκήσεων ἐπὶ τοῦ πίνακος κατ' οἶκον. Ἐπίσης πρέπει νὰ δίδεται προσοχὴ εἰς τὴν καλλιγραφίαν καὶ τὴν ὀρθὴν στίξιν.

5. Συνομιλία. Οἱ μαθηταὶ δέον ν' ἀσκῶνται συνεχῶς ἀπὸ τῶν πρώτων μαθημάτων καὶ καθ' ὅλα τὰ ἔτη διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἰς τὴν εὐχερῆ καὶ ὀρθὴν χρῆσιν της. Διὰ τοῦτο αἱ ἀσκήσεις συνομιλίας θὰ γίνωνται ἐπὶ συνήθων θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

ΓΑΛΛΙΚΗ

Ι. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης εἶναι:

1. Νὰ καταστήσῃ τὸν μαθητὴν ἱκανόν, ὅπως κατανοῇ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν ὁμιλουμένην, ἀναγινώσκῃ ὀρθῶς καὶ κατανοῇ τὰ γραπτὰ κείμενα αὐτῆς καὶ χρησιμοποιῇ ὀρθῶς ταύτην προφορικῶς καὶ γραπτῶς.

2. Νὰ διεγείρῃ καὶ καλλιεργήσῃ τὸ διαφέρον τοῦ μαθητοῦ διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ διὰ τῆς γλώσσης κυρίως ἐκφραζομένου τρόπου ζωῆς, τῶν ἀντιλήψεων καὶ γενικώτερον τοῦ Γαλλικοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμόν.

3. Νὰ παρορμήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐκτίμησιν ἔργων τῶν κυριωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς κλασσικῆς καὶ νεωτέρας Γαλλικῆς λογοτεχνίας.

4. Τέλος νὰ ἀσκήσῃ, ὡς γλωσσικὸν μάθημα, γενικωτέραν παιδευτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν μαθητῶν.

ΙΙ. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Προφορά. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐξοικείωσιν εἰς τοὺς ἰδιάζοντας φθόγγους τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ὥστε ὁ μαθητὴς ν' ἀκούῃ ἀκριβῶς καὶ προφέρῃ ὀρθῶς καὶ μὲ τὸν ἁρμόζοντα ρυθμικὸν τόνον, φθόγγους, λέξεις καὶ φράσεις τῆς γλώσσης ταύτης. Παραλλήλως διδασκαλία πρὸς ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν μὲ τὰ γράμματα τοῦ Γαλλικοῦ ἀλφαβήτου καὶ δὴ τὰ διάφορα τῶν Ἑλληνικῶν.

2. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις φράσεων καὶ ἁπλουστάτων περιγραφῶν καὶ διηγήσεων εἰς ἄμεσον καὶ ἐποπτικὴν τῶν πραγμάτων διδασκαλίαν, β) ἀνάγνωσις κειμένων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Τὸ περιεχόμενον τῶν διδασκομένων Γαλλικῶν κειμένων θ' ἀναφέρεται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν σχολικὴν ζωήν, τοὺς ἀριθμούς, τὰ χρώματα, τὰς διαστάσεις, τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου καὶ τὰς ἐποχάς, τὴν τροφήν, τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν οἰκίαν, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰς ἁπλουστέρας

κοινωνικὰς σχέσεις. Μεταξὺ τῶν κειμένων δύνανται νὰ περιλαμβάνωνται καὶ ἁπλᾶ ποιήματα.

Τὰ ἀναγνώσματα θὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ὁμαλὴν καὶ σύγχρονον καὶ τὰ ποιήματα θὰ λαμβάνωνται ἐκ τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας. Ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου ἐλέγχεται προφορικῶς καὶ γραπτῶς δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων εἰς τὴν Γαλλικήν.

3. Λεξιλόγιον. Ἀπομνημόνευσις τῶν διδασκομένων ἑκάστοτε λέξεων καὶ φράσεων, μικρῶν διηγήσεων, ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων, διαλόγων, ποιημάτων. Τὸ λεξιλόγιον τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ περιέχῃ 400—500 λέξεις, ἁπάσας εἰλημμένας ἐκ τοῦ «βασικοῦ Γαλλικοῦ λεξιλογίου». Αἱ ἀπομνημονευόμεναι λέξεις πρέπει νὰ ἐντάσσωνται εἰς φράσεις.

4. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Θὰ διδαχθῶσιν ἐκ τοῦ ὁμαλοῦ κυρίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα (ἄρθρα, κλίσεις ὀνομάτων, τὰ ρήματα τῆς α' συζυγίας καὶ τὰ μᾶλλον εὔχρηστα τῆς β' καὶ γ' εἰς τὸν Ἐνεστῶτα, Μέλλοντα καὶ Παρακείμενον, αἱ κυριώτεραι ἀντωνυμίαι, ἰδίᾳ αἱ προσωπικαί, αἱ προθέσεις) καὶ ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐν τῇ φράσει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἑκάστοτε ἀναγινωσκομένων.

5. Προφορικαὶ Ἀσκήσεις. Ἄσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι διὰ συνομιλίας ἀναφερομένης εἰς τὰ ἑκάστοτε ἀναγινωσκόμενα. Ἀπομνημόνευσις χωρίων καὶ ἰδιωματικῶν φράσεων. Χρῆσις ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν προτάσεων, διαλόγων, ἀσμάτων, ἀπαγγελία ποιημάτων.

6. Γραπταὶ Ἀσκήσεις. Ἀντιγραφὴ κειμένου κατ' οἶκον, συμπλήρωσις ἢ τροποποίησις φράσεων, ἀντικαταστάσεις λέξεων, ἀπαντήσεις εἰς στοιχειώδεις ἐρωτήσεις σχετικὰς πρὸς τὰ ἀναγινωσκόμενα, γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν. Ἁπλούστατα θέματα μεταφορᾶς φράσεων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικήν. Οὐχὶ ἐκ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικήν.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Προφορά. Ἄσκησις εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν φθόγγων τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, τὸν ὀρθὸν τονισμὸν τῶν λέξεων καὶ τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν τῶν προτάσεων.

2. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας πραγμάτων ἢ εἰκόνων ἀναφερομένων εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ, τὴν οἰκίαν, τὴν οἰκιακὴν ζωήν, εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ τὰς κυριωτέρας λειτουργίας αὐτοῦ, εἰς τοπία, ταξίδια καὶ β) ἀνάγνωσις σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνωτέρω ὕλην πεζῶν κειμένων καὶ ἁπλῶν ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου.

Ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου ἐλέγχεται, ὡς καὶ εἰς τὴν Α' τάξιν, προφορικῶς καὶ γραπτῶς δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων γαλλιστί.

3. Προφορικαὶ Ἀσκήσεις. Ποικίλαι προφορικαὶ ἀσκήσεις ἀναφερόμεναι, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, εἰς ἀπομνημόνευσιν τῶν διδασκομένων ἑκάστοτε νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ εἰς ἀπαγγελίαν ἁπλῶν ποιημάτων. Ὁμοίως ἄσκησις εἰς τὴν συνομιλίαν ἐπὶ συνήθων θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

4. Λεξιλόγιον. Τὸ λεξιλόγιον τῶν ἀναγνωσμάτων τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ περιέχῃ 400—500 νέας λέξεις πέρα τοῦ λεξιλογίου τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου τῆς προηγουμένης τάξεως. Ἀπομνημόνευσις τῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων. Κατάρτισις ὁμάδων λέξεων συγγενῶν ἐτυμολογικῶς καὶ ἐννοιολογικῶς καὶ ἐκφράσεων ἰδίᾳ ἐπιρρηματικῶν ἐκ τῶν λίαν συνήθων καὶ ἀπαραιτήτων διὰ τὴν διεξαγωγὴν συνομιλίας.

5. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις, συμπλήρωσις, ταξινόμησις καὶ ἐμπέδωσις τῶν γνώσεων τῆς προηγουμένης τάξεως. Διδασκαλία τῶν ὑπολοίπων χρόνων τῆς ὁριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν ρημάτων (παρατατικός, ἀόριστος, ὑπερσυντέλικος, ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴ ἐνεργητικῆς φωνῆς. Ὑποθετικὴ ἐνεστῶτος. Χρῆσις αὐτῶν. Ἀντωνυμίαι, ἰδίᾳ ἀναφορικαί, παραθετικά, ἐπιρρήματα). Ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἑκάστοτε διδασκομένων καὶ ἀναγινωσκομένων κειμένων διδασκαλία τῶν συντακτικῶν φαινομένων. Σύνταξις ἀντικειμένου, κατηγορουμένου, προσδιορισμῶν, προθέσεων, ἐπιρρημάτων, κυρίων καὶ δευτερευουσῶν προτάσεων, ἐρωτήσεων, ἀρνήσεων.

6. Γραπταὶ Ἀσκήσεις. Γραπταὶ κατ' οἶκον ἀσκήσεις, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου ἐποπτικῆς διδασκαλίας εἰκόνων καὶ πραγμάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς (τὴν οἰκονομίαν, τὴν συγκοινωνίαν, τὰς πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις κλπ.) καὶ β) ἀνάγνωσις σχετικῶν πρὸς τὰ ἀνωτέρω πεζῶν κειμένων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου, ἔχοντος ὡς τοπικὴν βάσιν διὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ τὴν Γαλλίαν. Τὰ πραγματικοῦ περιεχομένου ἀναγνώσματα λαμβάνουν βαθμηδὸν λογοτεχνικὸν ὕφος.

Ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου ἐλέγχεται δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων προφορικῶς καὶ γραπτῶς εἰς τὴν Γαλλικήν.

2. Λεξιλόγιον. Τοῦτο θὰ ἀποτελῆται ἐκ 1500 λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 500 νέαι, εἰλημμέναι ἐκ τοῦ «βασικοῦ λεξιλογίου». Ἀπομνημόνευσις τῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, μικρῶν διηγημάτων καὶ ποιημάτων, ὡς καὶ τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων.

3. Γραμματικὴ καὶ Σύνταξις. Ἀνασκόπησις τῶν διδαχθέντων. Συμπλήρωσις τοῦ ἀνωμάλου ἰδίᾳ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ. Παράγωγα καὶ Σύνθετα. Ὑποθετικὴ τῶν ἄλλων χρόνων. Ἀκολουθία χρόνων γενικῶς. Περιφραστικοὶ τύποι ρημάτων (JE VAIS σὺν ἀπαρεμφάτῳ, JE VIENS DE σὺν ἀπαρεμφάτῳ, JE SUIS EN TRAIN DE σὺν ἀπαρεμφάτῳ.). Συμπλήρωσις δευτερευουσῶν προτάσεων (αἰτιολογικαί, συμπερασματικαί, ἀναφορικαί). Ὑπόλοιποι ἀντωνυμίαι, ὡς καὶ αἱ κτητικαὶ καὶ αἱ σύνθετοι ἀναφορικαί. Χρῆσις «ΕΝ» καὶ «Υ».

4. Προφορικαὶ Ἀσκήσεις. Συνομιλία, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις, ἐπὶ θεμάτων ὡς τὰ ἀκόλουθα: ἡ χώρα μας, ἡ φύσις, αἱ ἐποχαί, ἡ συγκοινωνία, αἱ ὧραι, ψυχαγωγία κλπ.

5. Γραπταὶ Ἀσκήσεις. α) Περιλήψεις ἀναγνωσθείσης ὕλης, β) διάφοροι ἀσκήσεις Γραμματικῆς καὶ Συντακτικοῦ, γ) μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικήν, δ) συνθέσεις ποικίλου περιεχομένου, ε) ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις, μετατροπαὶ χρόνων, μεταβολὴ ἀποφατικῶν προτάσεων εἰς καταφατικάς, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Προφορά. Αἱ ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ ὀρθῆς προφορᾶς τῶν λέξεων καὶ φράσεων πρέπει νὰ συνεχίζωνται, διὰ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σημασίαν τῆς ὀρθῆς ὑπ' αὐτῶν ἐκφορᾶς των, π. χ. SALLE — CHALE, SATIN — CHATAIN, CASSER — CACHER. Αἱ ὑποδειγματικαὶ φράσεις, ἐπίσης, εἶναι ἐνδεδειγμένον νὰ ἐπαναλαμβάνωνται δι' ἀντικαταστάσεως τῶν ὅρων τῆς προτάσεως, ἀλλαγῆς τῶν χρόνων, μετατροπῆς τῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων εἰς ἀρνητικὰς κλπ.

2. Ἀνάγνωσις κειμένων.

Ἀνάγνωσις περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἀναφερομένων εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τῆς Γαλλίας καὶ τὸν πολιτισμόν της, ὡς αἱ ἐπισκέψεις εἰς ἐργοστάσια, πόλεις, δάση, ἐξοχήν, ἡ ζωὴ τῶν φοιτητῶν, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐργασία τῶν καλλιτεχνῶν, ἡ γνωριμία μὲ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς ἐπαγγελματίας. Λογοτεχνικὰ ἀποσπάσματα ποικίλου περιεχομένου ἐκ νεωτέρων συγγραφέων, περιγραφαὶ ἐκ τῆς Ἱστορίας. Βιογραφικαὶ προσωπογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν.

Ἀπομνημόνευσις τῶν ἑκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, ἀπαγγελίαι ἀπὸ στήθους ἐνίων ποιημάτων. Τὸ λεξιλόγιον πρέπει νὰ περιέχῃ περὶ τὰς 2.000 λέξεις, ἐξ ὧν 400—500 νέαι, εἰλημμέναι ἐκ τοῦ βασικοῦ λεξιλογίου Βας βαθμίδος.

3. Γραμματική καὶ Συντακτικόν.

Διδασκαλία τῆς Ὁριστικῆς τοῦ Ἀορίστου. Χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ Ἐνεστῶτος καὶ τοῦ Παρακειμένου. Συμφωνία χρόνων (σαφὴς διαχωρισμὸς τῶν τοῦ παρελθόντος), ὡς καὶ ἐγκλίσεων.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὰς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, πρὸς ἐπισήμανσιν τῶν διαφορῶν. Σύνθετα συντακτικὰ φαινόμενα ἐπὶ τῇ βάσει διδομένων ἀσκήσεων καὶ τῶν ἑκάστοτε ἀναγινωσκομένων. Συμφωνία παθητικῆς μετοχῆς λεπτομερῶς. Τρόποι ἐκφορᾶς τῆς ἀρνήσεως (μετὰ τοῦ PAS ἢ ἄλλων ἀρνητικῶν μορίων). Διάκρισις σαφὴς τῶν παθητικῶν καὶ μέσων ρημάτων. Χρῆσις καὶ ἐφαρμογὴ τῶν δεικτικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν ταῖς φράσεσι. Χρῆσις Παρατατικοῦ (διαρκείας καὶ ἐπαναλήψεως). Μετατροπὴ τῆς συντάξεως ἀπὸ Ἐνεργητικῆς εἰς Παθητικὴν καὶ ἀντιστρόφως.

4. Προφορικαὶ ἐκθέσεις.

Σύντομοι ἀνακοινώσεις τῶν μαθητῶν, 5'λεπτοι, ἐπὶ θεμάτων προετοιμασθέντων κατ' οἶκον καὶ ἀναφερομένων εἰς τὰς διαφόρους χώρας, τὴν χώραν μας, τὴν καλλιτεχνικὴν κίνησιν, τὸ θέατρον, τὸν κινηματογράφον, τὸν συρμόν.

5. Γραπταὶ ἀσκήσεις καὶ ἐκθέσεις.

Ἀσκήσεις ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει. Περιλήψεις ἀναγνωσθέντος κειμένου, μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικήν, συνήθεις ἐπιστολαί, μικραὶ περιγραφαὶ κ.λ.π.

6. Μετάφρασις.

Ἄσκησις εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν κατὰ 15θήμερον.

7. Ὀρθογραφία.

Σύντομος ἄσκησις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐπὶ προετοιμασθέντος κειμένου καθ' ὑπαγόρευσιν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ καὶ διόρθωσις ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἐκλογὴν ὡρισμένων ἑκάστοτε τετραδίων.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Προφορά.

Ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, κρίνονται ἀπαραίτητοι, π.χ. SEINE — CHAINE, SEIZE — CHAISE, MOUSSE — MOUCHE κλπ. Αἱ ἀσκήσεις ὁμοίως αἱ σχετικαὶ μὲ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης δέον νὰ ἐπαναλαμβάνωνται δι' ὑποδειγματικῶν φράσεων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζητοῦνται ἀντικαταστάσεις τῶν ὅρων, ἀλλαγαὶ χρόνων κλπ.

2. Ἀνάγνωσις κειμένων.

Ἐκ καταλλήλου συλλογῆς Γαλλικῶν ἀναγνωσμάτων ἐξ ἀπλουστευμένων κειμένων πεζογράφων, ὡς οἱ: VOLTAIRE, P. MERIMEE, H. BALZAC, A. DAUDET. M. PROUST, TH. CAUTIER. J. MOREAS. P. VERLAIN. G. APOLLINAIRE. ABBE BREMOND, J. PREVERT. Ἐπεξεργασία τῶν ἑκάστοτε ἀναγινωσκομένων, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐξαγωγὴν τῶν χαρακτηριστικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ παραλληλισμὸς καὶ σύγκρισις μὲ τὰ ἀντίστοιχα ρεύματα τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας (Κλασσικισμός, Ρωμαντισμός, Παρνασσισμός, Ρεαλισμός, Συμβολισμός). Λεξιλόγιον 2.500 λέξεων.

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν.

Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγινωσκομένων λογοτεχνημάτων. Ἰδιωματικαὶ ἐκφράσεις, παροιμίαι καὶ συνώνυμα τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης. Οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ἀσκηθῶσι μετὰ προσοχῆς εἰς τὴν πλοκὴν τῆς φράσεως τῆς Γαλλικῆς γλώσσης. ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ἡ κατὰ λέξιν μεταφορὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐκφράσεων εἰς τὴν Γαλλικήν.

4. Προφορικαὶ ἀσκήσεις.

Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμητικῶν, τῶν ὀνομάτων τῶν χωρῶν, τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος. Χρῆσις συνθέτων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς καὶ ἀπαρεμφάτου εἰς ἀμφοτέρους τοὺς χρόνους αὐτούς. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῆς Παθητικῆς φωνῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἐκφράσεων. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῶν περιφραστικῶν ρημάτων (AVOIR FAIM. HONTE. MAL. PEUR) καὶ ἐπὶ τῶν ἀπροσώπων ρημάτων (IL FAIT FROID. CHAUD. IL PLEUT).

5. Ἀσκήσεις εἰς τὴν συνομιλίαν μὲ θέματα σχετικὰ μὲ τὰς ἐφευρέσεις. τὰς τέχνας. τὸν κινηματογράφον. τὸ θέατρον. Δραματοποιήσεις κλπ.

6. Ἄσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν δι' ἐπαναλήψεων ἐπὶ τῶν δεδιδαγμένων, δι' ἀσκήσεων ἐκ τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ διὰ συντόμων συνθέσεων ποικίλου περιεχομένου.

7. Ἐκθέσεις. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων ἢ συζητηθέντων θεμάτων σχετικῶν μὲ τὸν κινηματογράφον, τὸ θέατρον, τὰς τέχνας. τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὰς σπουδὰς κλπ. διὰ 80 περίπου λέξεων. Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τήρησιν σχετικοῦ πρὸς τὸ θέμα διαγράμματος, ἀφοῦ διὰ προφορικῆς συνομιλίας ἐπαναλάβωμεν εἰς αὐτοὺς τὰς κυριωτέρας σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα λέξεις καὶ ὑποδειγματικὰς φράσεις.

8. Μετάφρασις. Ἄσκησις εἰς αὐτὴν κατὰ 15θήμερον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικήν.

9. Ὀρθογραφία. Σύντομος ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἄσκησις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἐπὶ προετοιμασθέντος κειμένου, ὡς καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει. Διόρθωσις ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κατ' ἐπιλογὴν ὡρισμένων ἑκάστοτε τετραδίων.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Προφορά. Ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, εἶναι πάντοτε ἀπαραίτητοι. Ἐπίσης δέον νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ἀσκήσεις σχετικαὶ μὲ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης δι' «ὑποδειγματικῶν φράσεων καὶ διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ὅρων τῆς προτάσεως, ἀλλαγῆς τῶν χρόνων, μετατροπῆς ἀρνητικῆς προτάσεως εἰς καταφατικὴν κ.λ.π.

2. Ἀνάγνωσις κειμένων. Ἀνάγνωσις ἀποσπασμάτων κειμένων ἢ συντόμων αὐτοτελῶν διηγημάτων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ μεθοδικὴ γνῶσις καὶ διδασκαλία τῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας καὶ τοῦ Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ. Πρὸς τοῦτο δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀναγνωστικὰ ἐξ ἀποσπασμάτων ἢ ἐκλεκτῶν πεζογραφημάτων ἢ ποιημάτων ἀπλουστευομένων ἐκ τῶν MOLIERE. LA FONTAINE, BL. PASCAL. J. J. ROUSSEAU, J. MICHELET. CH. MONTESQUIEU. G. FLAUBERT. STENDHAL, GUY DE MAUPASSANT. P. CLAUDEL. A. CAMUS. CH. PEGUY. P. VALERY. G. DUHAMEL, A. MAUROIS, F. MAURIAC. J. ANOUILH. S. EXUPERY. A. MALREAUX. CH. BAUDELAIRE, AN. FRANCE. P. BOURGET. G. BERNANOS, J. BAINVILLE. Λεξιλόγιον 3.000 λέξεων.

Σύγκρισις τῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας πρὸς τὴν Νεοελληνικὴν καὶ διαπίστωσις τῆς ἐπιδράσεως τῆς πρώτης ἐπὶ τὴν δευτέραν.

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπιμελὴς ἀναθεώρησις καὶ συμπλήρωσις τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ γενικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγινωσκομένων λογοτεχνημάτων. Ἐμβάθυνσις εἰς λεπτομερείας, ὡς ἡ συστηματικὴ καὶ ὀρθὴ χρῆσις τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων, ἡ σύνταξις τῶν ἀπροσώπων ρημάτων, αἱ ἀόριστοι καὶ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι κλπ.

4. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Εἰς τὴν συνομιλίαν, ὡς: συζητήσεις, δραματοποιήσεις, σύντομοι 5'λεπτοι προφορικαὶ ἐκθέσεις μὲ θέματα ὁμιλίας σχετικὰ μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν, τὰς κοινωνικὰς συνηθείας, τὸ θέατρον, τὰς διακοπάς, τὰ ὀνόματα πόλεων, χωρῶν, ποταμῶν, ὀρέων, τὰ μεταφορικὰ μέσα, τὰς ταυτότητας καὶ τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις, περιλήψεις ἀστυνομικῶν διηγημάτων, τὸν κινηματογράφον, τὰς τέχνας, τὰς Ἀνωτέρας Σπουδάς, τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰ μαθήμα-

τα καὶ τὰς σχετικὰς ἐκφράσεις. Τοὺς ἰδιωματισμούς, τὴν ὁρολογίαν τῶν εἰδικῶν μαθημάτων καὶ γενικώτερον τῶν ἐπιστημῶν.

5. Γραπταὶ ἐκθέσεις. Ἐπιστολαί, σύνταμα βιογραφικὰ σημειώματα, συμπληρώσεις ἐντύπων εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας, σύνταξις αἰτήσεων, διευθύνσεων ἐπιστολῶν, μικρῶν περιγραφῶν κλπ. μέχρις 120 λέξεων. Τὰ θέματα γενικῶς ἐπὶ δεδιδαγμένης ὕλης.

6. Μετάφρασις. Ἄσκησις εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικήν, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, κατὰ 15θήμερον.

7. Ὀρθογραφία. Ἄσκησις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν διὰ συντόμου κειμένου προητοιμασμένου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγνωσθέντων κειμένων ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος. Ἔλεγχος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κατ' ἐπιλογήν, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, τῶν τετραδίων τῶν μαθητῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἐπισταμένη ἀναθεώρησις, συμπλήρωσις καὶ ταξινόμησις τῶν προσκτηθεισῶν γνώσεων κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη.

Αἱ ἐπαναλήψεις αὗται, διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικαί, πρέπει νὰ συνεχίζωνται καθ' ἅπαντα τὰ ἔτη τοῦ ἀνωτέρου κύκλου καὶ νὰ ἀναφέρωνται τόσον εἰς τὴν προφορὰν καὶ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης, ὅσον καὶ εἰς τὴν Γραμματικὴν καὶ τὸ Συντακτικόν.

Γενικαὶ ὁδηγίαι.

1. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης θὰ χρησιμοποιοῦνται παραλλήλως ἡ ἄμεσος (DIRECTE), μέθοδος, ὡς καὶ ἡ μορφολογικὴ τοιαύτη (STRUCTUROGLOBALE).

2. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ζωντανῆς γλώσσης, ἡ διδασκαλία γενικῶς θὰ εἶναι προφορικὴ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος. Κατὰ τὰς πρώτας ἑβδομάδας δὲ τοῦ πρώτου ἔτους μόνον προφορική, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ συνηθίσωσι τοὺς φθόγγους τῆς Γαλλικῆς γλώσσης καὶ νὰ κατανοῶσι τὴν προφορικὴν ὁμιλίαν πρὶν μάθουν νὰ ἀναγιγνώσκωσι τὴν γραπτὴν γλῶσσαν.

Ὁ καθηγητὴς θὰ προφέρῃ εὐκρινῶς φθόγγους καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας θὰ συνοδεύῃ διὰ σχετικῶν κινήσεων καὶ μιμικῆς κ.χ. ἀνοίγω τὴν θύραν (ὁ καθηγητὴς πράττει τοῦτο), κλείνω τὸ παράθυρον, ὀνομάζομαι τάδε, πῶς ὀνομάζεσθε. Θὰ ὑποχρεώνῃ σταθερῶς τοὺς μαθητὰς νὰ ἀπαντῶσι Γαλλιστὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας δι' ἁπλουστάτων προτάσεων: εἶμαι μαθητής, εἶσθε καθηγητής, ὀνομάζομαι τάδε κ.λ.π.

3. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου σχολικοῦ ἔτους αἱ προφορικαὶ ἀσκήσεις θὰ ἐξακολουθήσωσι νὰ κατέχωσι σημαντικὴν θέσιν, ἀκόμη καὶ ὅταν οἱ μαθηταὶ θὰ ἔχωσι ἐκμάθει ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Θὰ συνεχισθῶσι δὲ αὗται εἰς ὅλας τὰς τάξεις.

4. Αἱ νέαι λέξεις δὲν θὰ διδάσκωνται μεμονωμέναι, ἀλλὰ ἐντεταγμέναι εἰς φράσεις, αἱ ἐκφράσεις δὲ θὰ εἶναι τῆς συνήθους συνομιλίας.

5. Ἡ Γραμματικὴ καὶ τὸ Συντακτικὸν θὰ διδάσκωνται οὐχὶ θεωρητικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν κειμένων ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διδασκομένων καὶ διὰ τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου. Ὁ μαθητὴς δηλ. πρῶτον θὰ μανθάνῃ νὰ ἐκφράζεται καὶ κατόπιν διατί ἐκφράζεται κατὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐκφράζεται.

6. Αἱ προφορικαὶ καὶ γραπταὶ ἀσκήσεις θὰ χρησιμοποιοῦνται ἀπαραιτήτως διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν διδασκομένων καθ' ὅλα τὰ ἔτη τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσης.

7. Ἡ μετάφρασις τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν θὰ χρησιμοποιῆται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον. Ἡ χρῆσις αὐτῆς εἶναι ἀναγκαία μόνον διὰ τοὺς ὅρους τῆς Γραμματικῆς ἢ τῆς Συντάξεως τοὺς διαφέροντας ἐκ τῆς μιᾶς γλώσσης εἰς τὴν ἄλλην ἢ διὰ ἐννοίας ἐκτὸς τῆς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν. Συνιστᾶται ἀντιθέτως ἡ μετάφρασις φράσεων καὶ σὺν τῷ χρόνῳ μικρῶν κειμένων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικήν, διὰ νὰ καταστῶσι συνειδηταὶ εἰς τοὺς μαθητὰς αἱ διαφοραὶ τῆς διαρθρώσεως τῆς φράσεως καὶ τῆς θέσεως τῶν λέξεων εἰς τὰς δύο γλώσσας, ὥστε νὰ μὴ μεταφράζωσιν οὗτοι κατὰ λέξιν τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν εἰς τὴν ξένην.

8. Κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστου μαθήματος οἱ καθηγηταὶ ὀφείλουσι νὰ ἐρωτῶσι τοὺς μαθητὰς γαλλιστὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀπαντῶσι οὗτοι εἰς Γαλλικὴν γλῶσσαν διὰ μιᾶς τοὐλάχιστον ἀπαντήσεως.

9. Οἱ καθηγηταὶ ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ρυθμὸς τῆς ἐν τῇ τάξει διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης πρέπει νὰ εἶναι ταχὺς καὶ ζωηρός, διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικός.

Εἰδικαὶ ὁδηγίαι.

1. Προφορά. Αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν γραμμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἀλφαβήτου παρουσιάζουσι διὰ τοὺς Ἑλληνόπαιδας πρόβλημα. Διὰ τοῦτο ὁ καθηγητὴς θὰ ἀφιερώσῃ ἕνα μῆνα περίπου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου ἔτους διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν διφθόγκων καὶ τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι ἀκριβῆ ἀντιστοιχίαν εἰς τὴν Ἑλληνικήν, καὶ δὴ εἰς τὴν προφορὰν τῶν U, CH, I, καθὼς καὶ τῶν ἐνρίνων (EN, ON, IN, UN). Ἐπίσης εἰς τὴν προφορὰν τῶν διαφόρων E (ἀφώνου, κλειστοῦ, ἀνοικτοῦ). Μόνον ἀφοῦ ἐξοικειωθοῦν πλήρως οἱ μαθηταὶ μὲ τοὺς φθόγγους ἀκουστικῶς καὶ τὴν προφορὰν αὐτῶν θὰ προβῇ ὁ καθηγητὴς εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ὀρθογραφίας. Δύνανται ἐν τούτοις νὰ χρησιμοποιηθῶσι παραλλήλως τὰ δύο ὡς ἄνω στάδια (προφορὰ — ἀνάγνωσις) μετὰ τὰ πρῶτα μαθήματα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ καθηγητοῦ. Διὰ τὴν ἀκουστικὴν ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γαλλικὴν προφορὰν δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ κατάλληλοι δίσκοι.

2. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα ἀποτελεῖ βασικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας καὶ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραλείπωνται αἱ ἀσκήσεις συνομιλίας. Οἱ μαθηταὶ δέον νὰ ἐθίζωνται ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν. Τὰ σχετικὰ θέματα πρέπει νὰ εἶναι ὠργανωμένα εἰς κέντρα διαφέροντος ὡς: ἐπίσκεψις εἰς Μουσεῖον, ἀγορὰ προμηθειῶν, διαδρομαὶ εἰς τὴν πόλιν π.χ. τῶν Παρισίων, Ἀθηνῶν κ.τ.λ. ταξίδια, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ ἐννοήσωσι τὴν πρακτικὴν χρησιμότητα τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης.

3. Ἀνάγνωσις. Εἰς τὰς τρεῖς πρώτας τάξεις ἡ ἀνάγνωσις θὰ γίνεται πάντοτε μεγαλοφώνως μὲ κύριον σκοπὸν τὴν κατανόησιν τῶν ἀναγιγνωσκομένων καὶ τὴν ὀρθὴν προφορὰν αὐτῶν. Εἰς πάσας τὰς τάξεις ἡ ἀπόδοσις τοῦ νοήματος θὰ γίνεται εἰς τὴν Γαλλικήν. Διευκολύνεται ἡ ἀπόδοσις δι' ἐρωτήσεων ἢ διαφόρων εἰδῶν ἀσκήσεων, εἰς τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ἀπαντῶσι γραπτῶς ἢ προφορικῶς.

4. Αἱ γραπταὶ ἀσκήσεις κρίνονται ἀπαραίτητοι. Κατὰ τὰς πρώτας ἑβδομάδας τοῦ πρώτου ἔτους μία ἁπλῆ ἀντιγραφὴ θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἐξοικειωθοῦν μετὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ὀρθογραφίας. Μετὰ παρέλευσιν ὅμως δύο μηνῶν ἡ ἀντιγραφὴ δέον νὰ μετατραπῇ εἰς ὀλιγώτερον παθητικὴν καὶ μονότονον ἄσκησιν. Ζητεῖται ἀπὸ τοὺς μαθητὰς νὰ μεταβάλωσιν ἀντιγράφοντες εἴτε τοὺς ρηματικοὺς χρόνους εἴτε τὸ γένος ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων. Ἐπίσης θὰ μεταγράφωνται, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους, αἱ διηγήσεις εἰς διαλόγους καὶ τἀνάπαλιν, τὰ ποιήματα δὲ εἰς πεζὸν λόγον. Πολυάριθμοι ἀσκήσεις, προφορικαὶ καὶ γραπταί, κρίνονται ἀπαραίτητοι, διὰ νὰ ἐλέγχηται ἡ δυνατότης τῶν μαθητῶν εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόζωσιν ὅσα ἔμαθον.

5. Διὰ τὴν ὀρθογραφίαν συνιστᾶται ἡ ἀπομνημόνευσις 2—3 στίχων εἰς ἕκαστον μάθημα καὶ ὁ ἔλεγχός των εἰς τὴν τάξιν.

6. Διὰ νὰ καταστῇ ἡ διδασκαλία περισσότερον ἐποπτικὴ συνιστᾶται ἡ χρῆσις ἐποπτικῶν μέσων. Τοιαῦτα εἶναι φωτογραφίαι, τουριστικαὶ διαφημίσεις, ἀποκόμματα ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, λιθογραφίαι, πίνακες, τὰ ὁποῖα προσφέρουσιν εἰς τοὺς μαθητὰς εὐκαιρίας θεμάτων διὰ συνομιλίας.

7. Εἰς τάξεις πολυπληθεῖς μὲ διαφορὰν γνώσεων δύνανται οἱ μαθηταὶ νὰ χωρισθῶσιν εἰς 3 ὁμάδας: ἡ μία ὁμὰς (ἡ πλέον ἀδύνατος) θὰ ἐξετάζεται προφορικῶς, καθ' ὃν χρόνον ἡ δευτέρα (μετρία) θὰ ἀσκῆται γραπτῶς καὶ ἡ τρίτη (περισσότερον προχωρημένη) θὰ προετοιμάζῃ τὰς ἀπορίας της διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ νέου μαθήματος.

8. Τὰ κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας (προφορὰ — φράσεις νέαι — γραμματικὴ — ἀσκήσεις) σκόπιμον εἶναι, ὅπως λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ εἰς ἕκαστον μάθημα, κατανεμομένης τῆς διδακτικῆς ὥρας μεταξὺ τούτων ἀναλόγως τῶν ἰδιαιτέρων ἀναγκῶν τῆς τάξεως.

9. Κατὰ τοὺς διαγωνισμοὺς δὲν πρέπει νὰ ζητῆται ἡ μετάφρασις τοῦ κειμένου ὁπωσδήποτε, ἀλλὰ νὰ τίθενται ἐρωτήσεις καὶ νὰ ζητῶνται ἀπαντήσεις. Ἡ μετάφρασις ἀποστηθίζεται μηχανικῶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν, χωρὶς οὗτοι νὰ γνωρίζωσι πολλάκις τὸ Γαλλικὸν κείμενον.

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν Λατινικῶν γενικῶς εἶναι μία πρώτη γνωριμία τῶν μαθητῶν μὲ τὴν ἑτέραν τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν γλωσσῶν καὶ ἡ στοιχείωσις αὐτῶν διὰ τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἐφ' οὗ κατ' ἰσομοιρίαν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν θεμελιοῦται ἡ πολιτιστικὴ παράδοσις τῶν προηγμένων λαῶν τῶν νεωτέρων χρόνων.

Εἰδικώτερον διὰ τῆς σπουδῆς τῶν λατινικῶν γραμμάτων ἐπιδιώκεται:

α) Ἡ ἀνάγνωσις χαρακτηριστικῶν διὰ τὸ κάλλος τῆς μορφῆς, τὸ ἀξιόλογον νοηματικὸν περιεχόμενον καὶ τὴν ἠθικὴν ἀξίαν ἀποσπασμάτων ἐξ ἔργων ἁπασῶν τῶν περιόδων τῆς λατινικῆς γραμματείας, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ αἰσθανθοῦν διαφέρον καὶ πνευματικὴν περιέργειαν, διὰ νὰ μελετήσουν βραδύτερον, ἔστω καὶ ἐν μεταφράσει, ὁλόκληρα ἔργα αὐτῆς.

β) Ἡ ἀδρομερὴς ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ λατινικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ πρώτη γνῶσις τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ, ἅτινα ἐνέχουν σπουδαίαν παιδευτικὴν σημασίαν.

γ) Ἡ ἀνάγνωσις λατινικῶν κειμένων καὶ ἡ πρόσκτησις πλούτου λεξιλογικοῦ, ὅστις ἀποτελεῖ τῶν μὲν λατινογενῶν γλωσσῶν τὸ κύριον μέρος, ὅλων δὲ τῶν γλωσσῶν τῶν πεπολιτισμένων λαῶν σημαντικὸν συστατικὸν εἰς τὰς περιοχὰς τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλοσοφίας.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Γλωσσικὴ Διδασκαλία.

Διδασκαλία ἀσκήσεων ἐξ ἐγκεκριμένου λατινικοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ παράλληλος ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων φαινομένων τῆς λατινικῆς γραμματικῆς. Ἡ ἐργασία αὕτη δέον νὰ ἀκολουθῇ παράλληλον συνεξέτασιν τῶν γλωσσικῶν φαινομένων, ἤτοι οὐσιαστικῶν καὶ ρημάτων, ἐπιθέτων καὶ ρημάτων καὶ οὐχὶ τὴν συστηματικὴν κατάταξιν τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων τῆς γραμματικῆς.

Ἐνιαχοῦ θὰ γίνεται ἀναφορὰ εἰς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Παραλλήλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν φαινομένων θὰ γίνεται καὶ διδασκαλία κατὰ τρόπον πρακτικὸν τῶν βασικῶν φαινομένων τῆς λατινικῆς συντάξεως βάσει τῶν ἀσκήσεων τοῦ ἀναγνωστικοῦ.

Ἀσκήσεις ποικίλαι τῶν μαθητῶν γραπταὶ καὶ προφορικαὶ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν ἑκάστοτε ἐξεταζομένων φαινομένων τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ (ἀπομνημόνευσις λέξεων καὶ φράσεων, μετασχηματισμὸς λέξεων, φράσεων, μικρῶν καὶ ἁπλῶν προτάσεων ἐκ τῆς Λατινικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἀντιστρόφως βάσει τοῦ ἑκάστοτε γνωστοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς λεξιλογίου. Ἀσκήσεις συμπληρώσεως, μετασχηματισμοῦ κ.λ.π.).

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων.

Παραλλήλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς βάσει τοῦ Ἀναγνωστικοῦ ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν περικοπῶν συγγραφέων τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ αἰῶνος τῆς λατινικῆς φιλολογίας ἐξ Ἀνθολογίου ἐπὶ μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

Αἱ περικοπαὶ τοῦ Ἀνθολογίου διακρινόμεναι διὰ τὸ ἠθικοπλαστικὸν καὶ τὸ ἐν γένει παιδευτικὸν περιεχόμενον δύνανται νὰ ληφθῶσιν ἐκ τοῦ μυθογράφου Φαίδρου (PHAEDRUS), τοῦ Κοΐντου Κορτίου (Q. CURTIUS), τοῦ Αὔλου Γελλίου (A. GELLIUS) καὶ τοῦ Βαλερίου Μαξίμου (V. MAXIMUS).

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀναγιγνωσκομένων περικοπῶν ἀδρομερὴς ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ μετὰ συντόμου βιογραφήσεως τῶν συγγραφέων τῶν περικοπῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Γλωσσικὴ Διδασκαλία.

Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς καὶ συστηματικὴ πως διδασκαλία τῶν κυριωτέρων φαινομένων τοῦ λατινικοῦ Συντακτικοῦ βάσει λημμάτων λαμβανομένων ἐκ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει κειμένων (ὑποτακτική, γερούνδιον, γερουνδιακόν, ὕπτιον, γερουνδιακὴ ἔλξις, χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς, ἀκολουθία τῶν χρόνων, δευτερεύουσαι προτάσεις).

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν περικοπῶν δοκίμων λατίνων συγγραφέων ἐξ Ἀνθολογίου. Κορνήλιος Νέπως (C. NEPOS), Ἰούλιος Καῖσαρ (I. KAESAR), Τίτος Λίβιος (T. LIVIUS), καὶ Σαλλούστιος (G. SALLUSTIUS).

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑρμηνευομένων κειμένων ἀδρομερὴς ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ μετὰ συντόμου βιογραφήσεως τῶν συγγραφέων τῶν περικοπῶν ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Ἐξέτασις ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν δυσχερεστέρων καὶ σπανιωτέρων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων.

Β'. Ἑρμηνεία Κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν περικοπῶν δοκίμων λατίνων συγγραφέων ἐξ Ἀνθολογίου. Κικέρων (M. T. CICERO) LAELIUS SIVE DE AMICITIA ἢ SOMNIUM SCIPIONIS. Βιργίλιος (P. VERGILIUS) Αἰνειάς. Γεωργικά. Ὁράτιος (Q. F. HORATIUS). Ὠδαί. Κάτουλλος (G. V. CATULLUS).

Κατὰ τὸ Α' τετράμηνον θὰ διδαχθῶσι κείμενα πεζὰ καὶ κατὰ τὸ Β' κείμενα ποιητῶν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκάστοτε ἑρμηνευομένης περικοπῆς σύντομος καὶ περιεκτικὴ ἐπισκόπησις τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τῶν συγγραφέων, ὡς καὶ περιληπτικὴ ἀπόδοσις τοῦ περιεχομένου ἑκάστου ἔργου, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ ἑρμηνευόμενον, ὥστε νὰ καθίσταται εὐχερὴς ἡ σύλληψις τῆς διαρθρώσεως αὐτοῦ καὶ ἡ ἔνταξις τῆς περικοπῆς εἰς τὸ ὅλον ἔργον.

Κατὰ τὸ Β' τετράμηνον θὰ διδαχθῇ συνοπτικὴ ἱστορία τῆς λατινικῆς γραμματολογίας, ἀναφερομένη εἰς τὰς χαρακτηριστικὰς περιόδους, τὰ εἴδη τῆς γραμματείας καὶ τοὺς ἀντιπροσωπευτικοὺς συγγραφεῖς. Δι' ἑκάστην ἐποχὴν θὰ ἐπισημαίνωνται τὰ ἔργα τῆς γραμματείας, τὰ ὁποῖα ἀπεικονίζουν τὰ πνευματικὰ ρεύματα τῆς ἐποχῆς.

Οἱ διδάσκοντες πρέπει νὰ ἔχουν πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ λατινικὴ γλῶσσα εἶναι διὰ τοὺς μαθητὰς ξένη καὶ τελείως ἄγνωστος. Ἐκ τούτου προκύπτει ἡ ἀνάγκη συστηματικῆς καὶ ἐπιμόνου γλωσσικῆς διδασκαλίας, ὥστε νὰ ἀποκτήσουν οἱ μαθηταὶ τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὴν κατανόησιν τῶν συγγραφέων λατινομάθειαν. Οὕτω ἡ ἐπαρκὴς γλωσσικὴ κατάρτισις τῶν μαθητῶν δέον νὰ θεωρῆται πάντοτε ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ νὰ προχωρήσῃ ἡ διδακτικὴ ἐργασία εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν συγγραφέων. Ἡ ἀποθησαύρισις ὑπὸ τῶν μαθητῶν λέξεων καὶ φράσεων, ἡ ἐμπέδωσις τῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων, αἱ ἀσκήσεις μεταφορᾶς λέξεων, φράσεων, προτάσεων, περιόδων ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν Ἑλλη-

νικὴν καὶ ἀντιστρόφως, προφορικῶς καὶ γραπτῶς, εἶναι διδακτικαὶ ἐργασίαι ἀπολύτως ἀπαραίτητοι διὰ τὴν γλωσσικὴν κατάρτισιν τῶν μαθητῶν. Εἰς τὴν ΣΤ' δύναται νὰ γίνεται καὶ θεματογραφία πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μετάφρασιν ἁπλοῦ διδακτικοῦ κειμένου ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τῇ βοηθείᾳ λεξικοῦ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ παροχὴ εἰς τοὺς μαθητὰς στοιχειωδῶν ὑγειονολογικῶν γνώσεων ἀπαραιτήτων διὰ τὸν ἀτομικὸν καὶ τὸν κοινωνικόν των βίον, ἡ ἄσκησις αὐτῶν εἰς τὴν τήρησιν τῶν κανόνων τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς γενικῆς ὑγιεινῆς, ἡ καθοδήγησίς των εἰς τὴν ἀτομικὴν προφύλαξιν ἐκ σωματικῶν ἀτυχημάτων καὶ ἡ ἄσκησίς των εἰς τὴν ἄμεσον καὶ ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν συνηθεστέρων ἐν τῷ ἀτομικῷ καὶ κοινωνικῷ βίῳ ἀτυχημάτων ὑγείας.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Β'.

I. Εἰσαγωγή.

Ὑγεία, ὁρισμὸς καὶ χαρακτὴρ αὐτῆς. Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Συναρμολόγησις, δομὴ καὶ καλὴ αὐτοῦ λειτουργία. Σῶμα — νοῦς — ψυχή. Ἡ διατήρησις τῆς ὑγείας προϊὸν προσωπικῶν φροντίδων καὶ κοινωνικῆς μερίμνης.

II. Ἀτομικὴ ὑγιεινὴ κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας.

Ὑγειονομικὰ προβλήματα νεογνοῦ, βρέφους, νηπίου, μαθητοῦ, ἐφήβου, ἐνήλικος κλπ. Κριτήρια καλῆς σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐεξίας. Διαταραχαὶ τῆς ὑγείας καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν. Λειτουργικαὶ ἀνωμαλίαι, ἐλλιπὴς ἢ ἀνώμαλος διατροφή, μεταβολαὶ φυσικοῦ περιβάλλοντος (μικροκλῖμα), εἰσβολὴ παθογόνων μικροβίων, ἀτελὴς κοινωνικὴ προσαρμογὴ καὶ ἐνστικτώδεις παρορμήσεις.

III. Ἀπαιτήσεις διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἀναπνοὴ καὶ ἡ ποιότης τῆς ἀτμοσφαίρας. Τὸ ὕδωρ καὶ ἡ προέλευσίς του. Τὰ τρόφιμα ὡς δομικὸν ὑλικὸν καὶ ὡς πηγὴ ἐνεργείας. Παιγνίδια, ἀθλοπαιδιαί, ἐργασία, κόπωσις, ὕπνος. Μαθήματα καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις. Συναναστροφαὶ καὶ ἀνθρώπιναι σχέσεις. Πασάπλευρα ἐνδιαφέροντα καὶ προσφιλεῖς ἐνασχολήσεις (HOBBIES). Προετοιμασία διὰ τὴν ἐνηλικίωσιν καὶ τὸ γῆρας.

IV. Ἄμυνα κατὰ τῶν νοσογόνων παραγόντων.

1. Μικρόβια καὶ νοσήματα. Βραχεῖα ἀνασκόπησις σπουδαιοτέρων νοσημάτων. Ἀποκοπὴ ὁδῶν μεταδόσεως καὶ ἐνίσχυσις τοῦ ὀργανισμοῦ (ἐμβόλια). Καθαριότης, ἐξυγίανσις περιβάλλοντος, χλωρίωσις τοῦ ὕδατος, παστερίωσις τοῦ γάλακτος, ἔλεγχος τροφίμων.

2. Νοσήματα ἐξ ἐλλείψεως βασικῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν ἢ καταχρήσεων. Ἀφυδάτωσις, ὑποσιτισμὸς διαφόρων μορφῶν (ἀνεπάρκεια πρωτεΐνης, βιταμινῶν, ἁλάτων κλπ.). Παχυσαρκία, ἀρτηριοσκλήρυνσις, διαβήτης. Ἀλκοολισμός, κάπνισμα. Ἰσόρροπος δίαιτα καὶ ἰσολογισμὸς προσλαμβανομένων θερμίδων καὶ ἐκτελουμένου ἔργου.

3. Βλάβαι ἐκ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἡλιακὴ ἀκτινοβολία (ἡλιοθεραπεία). Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις, θερμοκρασία καὶ ὑγρασία τοῦ ἀέρος. Συνωστισμὸς καὶ κλειστοὶ χῶροι. Ρυπάνσεις τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν τροφῶν. Ραδιενέργεια, θόρυβος. Μέτρα προλήψεως.

4. Τὸ ἀτύχημα καὶ ἡ πρόληψίς του.

V. Κοινωνικὴ ὀργάνωσις καὶ ὑγειονομικὴ διαφώτισις.

1. Ἰατροί, Ὀδοντίατροι, Ἐπισκέπτριαι Ἀδελφαὶ καὶ Νοσοκόμοι. Νοσοκομεῖα καὶ Ὑγειονομικοὶ Σταθμοί. Διεθνεῖς Ὀργανώσεις.

2. Ὑγειονομικὴ ὀργάνωσις τοῦ Σχολείου (Σχολίατρος, Σχολικὴ Ἀδελφή, τὸ πρόχειρον Φαρμακεῖον. Δελτία ὑγείας. Ὑγειονομικὴ διαφώτισις. Πρῶται βοήθειαι).

Τὰ περὶ ὑγειονομικῆς ὀργανώσεως θὰ διδαχθῶσι διὰ βραχέων. Ἐκτενέστερον πρέπει νὰ διδαχθῶσι τὰ περὶ Πρώτων βοηθειῶν, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ εἶναι ἱκανοὶ καὶ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ ἀτυχήματα καὶ νὰ προσφέρωσι πρώτας βοηθείας εἰς περιπτώσεις ἀτυχημάτων.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Εἰσαγωγή. Ὑγεία (ὁρισμὸς) τὸ πολυτιμότερον κεφάλαιον τοῦ ἀνθρώπου. Ἀέναος ἀναζήτησις αὐτῆς. Θεοποίησις τῆς ὑγείας ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Παραμέλησις αὐτῆς κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους. Σημερινὴ κατάστασις. Μέτρησις ὑγείας.

Παράγοντες καλῆς σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑγείας. Κληρονομικαὶ καταβολαί, ἐνδομήτριος ζωὴ καὶ ἡ περίοδος τῆς σωματικῆς διαπλάσεως. Προσαρμογὴ πρὸς τὸ φυσικόν, βιολογικὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον. Αἴτια διαταραχῆς τῆς ὑγείας καὶ ἡ καταπολέμησις αὐτῶν (γενικότητες).

2. Ὑγιεινὴ τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς οἰκογενείας.

α) Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ καὶ ὁ τρόπος δομῆς αὐτοῦ (κληρονομικότης καὶ ἐνδομήτριον περιβάλλον). Εὐγονικοὶ — δυσγονικοὶ παράγοντες καὶ συγγενεῖς ἀνωμαλίαι. Προσαρμογὴ πρὸς τὸ ἐξωμήτριον περιβάλλον.

β) Ἡ κοπιώδης ἀνέλιξις τοῦ νεογνοῦ μέχρι τῆς πλήρους σωματικῆς ὡριμότητος. Βιολογικαὶ καὶ ψυχολογικαὶ ἀνάγκαι κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους (νεογνόν, βρέφος, νήπιον, μαθητής, ἔφηβος, ἐνήλιξ). Βιολογικὴ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἐρεθίσματα. Σωματαμετρικαὶ κριτήριαι (πίνακες). Κίνησις, παιγνίδια, ἀθλοπαιδιαί, ὕπνος.

γ) Γέννησις καὶ διάπλασις τῆς προσωπικότητος. Ἡ ἀνάδυσις τοῦ ἐγὼ καὶ ἡ πίεσις τοῦ περιβάλλοντος. Θεμελίωσις ἠθικοῦ κώδικος καὶ ἀνέλιξις τῆς διανοίας. Ἡ μέτρησις τῆς εὐφυΐας. Ψυχικοὶ τραυματισμοὶ καὶ διλήμματα. Ψυχικὴ ὑγιεινή.

δ) Ἡ διατροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Θερμιδικαὶ καὶ βιολογικαὶ ἀνάγκαι κατὰ φῦλον, ἡλικίαν καὶ ἐπάγγελμα. Αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι (πρωτεΐναι, λίπη, ὑδατάνθρακες, βιταμῖναι καὶ ἅλατα). Τὰ διάφορα τρόφιμα φυτικῆς καὶ ζωϊκῆς προελεύσεως (περιεκτικότης εἰς θρεπτικὰς οὐσίας καὶ θερμιδικὴ ἀξία τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν τροφίμων) Πίναξ. Γάλα καὶ γαλακτοκομικὰ προϊόντα. Ἡ βιομηχανία τῶν τροφίμων. Διαιτολογικαὶ παρεκτροπαί. Ὑποσιτισμός, δυσσιτισμὸς καὶ παχυσαρκία. Πρωτεϊνοπενία καὶ ἀβιταμινώσεις. Καρυκεύματα καὶ εὐφραντικά. Οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ κάπνισμα.

ε) Ὕδρευσις. Αἱ εἰς ὕδωρ ἀνάγκαι τοῦ ὀργανισμοῦ. Χαρακτῆρες τοῦ πρὸς πόσιν ὕδατος. Προέλευσις καὶ ἐπεξεργασία αὐτοῦ (πηγαί, φρέατα, ὑδραγωγεῖα). Συστήματα ἀποχετεύσεως καὶ ἀποκομιδῆς στερεῶν ἀπορριμμάτων.

στ) Ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας. Ἐνδυμασία καὶ ὑπόδησις. Προσανατολισμός, κατανομὴ τῶν χώρων, ὑπνοδωμάτια. Ἡλιασμός, ἀερισμός, θέρμανσις καὶ φωτισμὸς τῆς κατοικίας. Προβλήματα ἀγροτικῆς κατοικίας. Κλω-

στικαὶ ἶνες καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Λάθη περὶ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὑπόδεσιν τῶν ἀνθρώπων.

ζ) Τὸ φυσικὸν περιβάλλον. Ἡλιακὴ ἀκτινοβολία, ἡ πηγὴ πάσης ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας ἐνεργείας, Ἡ ἀτμόσφαιρα παράγων καὶ προστάτης ζωῆς. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις, θερμοκρασία καὶ ὑγρασία τοῦ ἀέρος. Κλῖμα καὶ ζώνη εὐεξίας. Σύνθεσις εἰσπνεομένου καὶ ἐκπνεομένου ἀέρος. Ρύπανσις τῆς ἀτμοσφαίρας.

3. Βλαπτικοὶ ἐπὶ τῆς ὑγείας παράγοντες.

α) Ὁ κόσμος τῶν παθογόνων μικροβίων. Τὰ λοιμώδη νοσήματα. Ἐπιδημίαι καὶ ἐνδημίαι. Ὁ λοιμογόνος παράγων κατὰ νοσήματα. Τρόποι μεταδόσεως τῶν μικροβίων. Μόλυνσις, ἐπώασις, λοίμωξις. Τρόποι βιολογικῆς τοῦ ὀργανισμοῦ ἀμύνης, ἀνοσία (παιδικὰ νοσήματα). Ἡ καταπολέμησις τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων. Ἐμβόλια, ἐντομοκτόνα, χλωρίασις ὕδατος, παστερίωσις γάλακτος, ἔλεγχος τροφίμων, ἐξυγίανσις περιβάλλοντος.

β) Χρόνιαι παθήσεις καὶ ἀναπηρίαι. Νεοπλασία, ἀγγειοκαρδιακαὶ παθήσεις, διαβήτης, ψυχικὰ νοσήματα. Τὸ ἀτύχημα καὶ ἡ πρόληψις αὐτοῦ. Τρόποι καταπολεμήσεως τῶν χρονίων παθήσεων καὶ τῶν ἀναπηριῶν.

γ) Κίνδυνοι ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος.

Ἡλίασις, θερμοπληξία καὶ κρυολογήματα. Νόσος τῶν δυτῶν. Ἐπαγγελματικαὶ παθήσεις. Μεμολυσμένα τρόφιμα. Ἀκαθαρσίαι εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸ πόσιμον ὕδωρ. Θόρυβοι. Ἰοντογόνος ἀκτινοβολία (ὑπεριώδεις, ἀκτῖνες Χ, κατάλοιπα θερμοπυρηνικῶν ἐκρήξεων. Προβλήματα ἀστροναυτῶν).

4. Συστήματα Δημοσίας Ὑγιεινῆς.

α) Προστασία εὐπαθῶν ὁμάδων. Μητρότης καὶ παιδικὴ ἡλικία. Τὰ προβλήματα τῆς Σχολικῆς ἡλικίας. Ἐφηβεία καὶ ὡριμότης. Ὁ σχηματισμὸς τῆς οἰκογενείας. Προστασία τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν γερόντων. Νοσηλεία τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀποκατάστασις ἀναπήρων.

β) Ἡ μέτρησις τῆς ὑγείας. Δημογραφικαὶ ροπαὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος. (Μέγεθος, αὔξησις καὶ δόμησις τοῦ πληθυσμοῦ). Γεννητικότης, θνησιμότης, νοσηρότης καὶ μέση διάρκεια ζωῆς.

Πρῶται Βοήθειαι. Κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν εἰς ἑκάστην ὁμάδα: Ἀτυχήματα (κατάγματα κλπ.), δηλητηριάσεις, δήγματα ζώων, ὄφεων, πνιγμός, ἔκτακτοι περιστάσεις (αἱματέμεσις, λιποθυμία, κῶμα κλπ.).

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ — ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι: α) ἡ ὑποβοήθησις τῆς κανονικῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν ψυχικὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, β) ἡ καλλιέργεια εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ πνεύματος τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας, γ) ἡ ἀνάπτυξις τοῦ διαφέροντος καὶ τῆς ἀγάπης τῶν μαθητῶν διὰ τὸν ὑγιᾶ ἀθλητισμὸν συμφώνως πρὸς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἀθλητικὸν πνεῦμα, δ) ἡ ἄσκησις τῶν ἀθλητῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδιαιτέρων ἀθλητικῶν ἐπιδόσεων αὐτῶν.

Εἰδικώτερον διὰ τοῦ μαθήματος ἐπιδιώκονται οἱ ἀκόλουθοι μερικοὶ σκοποί:

α) ἡ ἐξασφάλισις σωματικῆς ὑγείας καὶ εὐεξίας, ἡ ἐπίρρωσις τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ ἡ βασικὴ σκληραγώγησις τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ.

β) ἡ διόρθωσις ἐλαττωμάτων καὶ ἐλλείψεων τῆς στάσεως καὶ τῶν ὀργάνων κινήσεως καὶ ἡ πρόληψις τοιούτων ἐλαττωμάτων.

γ) ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἀποδόσεως τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἀναπνευστικοῦ καὶ τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος.

δ) ἡ ἄσκησις τοῦ μυϊκοῦ συστήματος καὶ γενικώτερον τοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν ἔργου.

ε) ἡ ἐπίτευξις συμμέτρου καὶ ἁρμονικῆς διαπλάσεως καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς ὀρθῆς στάσεως, κινήσεως, σωματικῆς ἐκφράσεως.

στ) ἡ καλλιέργεια τῆς συνειδήσεως τῆς ἀξίας καὶ τοῦ βαθυτέρου προορισμοῦ τοῦ σώματος καὶ ἡ ἀνάπτυξις πνεύματος σεβασμοῦ πρὸς αὐτό.

ζ) ἡ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς ὑπαίθρου, ἡ ἀνάπτυξις τῆς διαθέσεως πρὸς κίνησιν, πρὸς ἐργασίαν, πρὸς δρᾶσιν, ἡ καλλιέργεια αἰσιοδόξου ἀντιλήψεως περὶ τῆς ζωῆς.

η) ἡ ἄσκησις τῆς ἑτοιμότητος καὶ τῆς πρωτοβουλίας τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν ἀπροβλέπτων φυσικῶν ἐμποδίων.

θ) ἡ καλλιέργεια ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ πνεύματος τῆς τάξεως, τῆς αὐτοκυριαρχίας, τῆς πειθαρχίας, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς συνεργασίας.

ι) ἡ διατήρησις τῶν ἐθνικῶν ἀσμάτων, τῶν ἐθνικῶν χορῶν καὶ ἄλλων συναφῶν ἐκδηλώσεων τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

ια) ἡ καλλιέργεια τοῦ ὑγιοῦς ἀθλητικοῦ πνεύματος.

ιβ) ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἰδιαιτέρων ἀθλητικῶν ἐπιδόσεων τῶν μαθητῶν καὶ ἡ προπαρασκευὴ ἀθλητῶν.

2. Διδακτέα ὕλη.

Α'. Τμήματα Ἀρρένων

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστική.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν. Μετὰ τὴν ὑψοθερμίαν τοῦ σώματος ὁ ἀσκούμενος εἶναι ἕτοιμος νὰ δεχθῇ πᾶσαν ἄσκησιν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς σωματικῆς καταστάσεως, δηλαδὴ τῆς δυνάμεως, ταχύτητος, ἀντοχῆς, εὐκαμψίας καὶ ἐλαστικότητος. Αἱ ἀσκήσεις πρέπει νὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ συνεχεῖς καὶ ἐλευθέρας κινήσεις ἐνηρμονισμένας πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ ρυθμοῦ. Ἑκάστη ἄσκησις κατὰ τὴν ἐκτέλεσίν της πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὴν πλήρη μορφήν της, δηλ. τῆς μεγίστης διατάσεως καὶ κατ' ἀκολουθίαν χαλαρώσεως τῶν μυῶν, ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας τῆς τροχιᾶς καὶ μέχρι τῆς τελικῆς στάσεως.

2. Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις ἐκ τῶν θεμελιωδῶν καὶ παραγώγων στάσεων αὐτῶν.

Ἀναπηδήσεις, ἅλματα, φυσικαὶ μετατοπίσεις, συνασκήσεις.

3. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων ἁπλῆς μορφῆς, ἤτοι: κυβιστήσεις ἐμπρὸς καὶ εἰς βάθος, ἀνακυβιστήσεις ὀπίσω, κυβιστήσεις διαστάδην ἐμπρός, κατακόρυφος στήριξις ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, κατακόρυφος ἀναστροφή, ἅλμα διὰ χειρῶν (HAND VAULT), ἅλμα διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ χειρῶν (HEAD VAULT).

4. Ἐφηρμοσμένα ἅλματα ἐπὶ πλινθίου, ἤτοι: κυβιστήσεις, διαστάδην ἅλματα, ἅλματα διὰ στηρίξεως τῆς κεφαλῆς, ὑπερπηδήσεις, διαπεράσεις, μετὰ βοηθῶν.

5. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις ἐπὶ πολυζύγων, δοκῶν, μονοζύγων, διζύγων, ἤτοι: ἐξαρτήσεις, ἕλξεις, ἰσορροπίαι, χειροβαδίσεις ἐπὶ δοκοῦ, αἰωρήσεις, κυβιστήσεις, ἀνακυβιστήσεις, μετὰ βοηθῶν.

6. Ἀσκήσεις μὲ βάρη, ἤτοι: ταχεῖαι ὠθήσεις, πιέσεις, ὀκλάσεις μὲ τὸν ἄξονα βαρῶν, δηλαδὴ τὴν μπάραν ἄνευ δίσκων βαρῶν, ἢ μὲ τοὺς δύο ἀλτῆρας καὶ βαθμιαίως αὔξησις τοῦ βάρους ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων τῶν ἀσκουμένων, μετὰ βοηθῶν.

Β'. Παιδιαί:

Ὅλα τὰ εἴδη γυμναστικῶν παιδιῶν παιδαγωγικοῦ χαρακτῆρος, ἐθνικῶν καὶ ξένων, καὶ αἱ ἀγωνιστικαὶ παιδιαί: πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, ποδο-

σφαίρισις καὶ χειροσφαίρισις. Τούτων θὰ γίνεται τεχνικὴ ἀνάλυσις, τρόποι μεταβιβάσεως, συνδυασμῶν, τακτικῆς, ἐπιθέσεως, ἀμύνης καὶ ἐλιγμῶν, προνόησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 1000 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ Χοροί:

Καλαματιανός, Κλέφτικος καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

Ε'. Δυνητικῶς ὀρθοστάδην πάλη.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ'. Δ'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστική.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν.

2. Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

3. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων πλέον συνθέτου μορφῆς, ἤτοι: συνδυασμοὶ κυβιστήσεων καὶ ἀνακυβιστήσεων μετὰ κατακορύφων ἀναστροφῶν ἐμπρὸς ὀπίσω, πλαγίων κυβιστήσεων (τροχοῦ), χειροβαδίσεων, ἁλμάτων διὰ τῶν χειρῶν, κυβιστήσεων, ἁλμάτων διὰ στηρίξεως τῆς κεφαλῆς καὶ ἁλμάτων διὰ τῶν χειρῶν ὀπίσω, δηλαδὴ ἀναρρίψεων ὀπίσω (FLICK — FLACK).

4. Ἐφηρμοσμένα ἅλματα ἐπὶ πλινθίων συνθετωτέρας μορφῆς, ἤτοι: κυβιστήσεις, ἅλματα ἐνδιάμεσα, ἅλματα διὰ τῶν χειρῶν περιστροφικὰ καὶ ἅλματα μετ' ἀναπτερώσεως (ἅλμα τίγρεως), μετὰ βοηθῶν εἰς ὅλα τὰ ἅλματα.

5. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις ἐπὶ πολυζύγων, δοκῶν, μονοζύγων καὶ διζύγων εἰς δυσκολωτέρας μορφάς: Ἐξαρτήσεις, ἕλξεις, αἰωρήσεις, ἄρσεις, ὀρθία στήριξις, ἀνακυβιστήσεις, ἰσορροπίαι, ἐπὶ μονοζύγου λαβαὶ 1η, 2α, 3η καὶ δι' αἰωρήσεως ἀλλαγὴ λαβῆς καὶ μετώπου, διαπέρασις τοῦ ποδὸς ὑπὸ τὸ γόνυ εἰς τὸν ὁριζόντιον ἄξονα, ἀνάβασις, αἰώρησις ἐμπρός, ὀπίσω, αἰώρησις, γωνίωσις, ἀνάβασις εἰς τὴν ὀρθίαν στήριξιν, γωνίωσις, αἰώρησις. περιφορὰ πέριξ τοῦ ἄξονος, προσγείωσις ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀνάτασιν.

Δίζυγον: Ἐξαρτήσεις ὑπὸ μάλης, αἰώρησις ἐμπρὸς— ὀπίσω, στήριξις ἐπὶ τῶν βραχιόνων, αἰώρησις, κατακόρυφος ἀναστροφὴ — στήριξις ἐπὶ τῶν ὤμων, γωνίωσις, προσγείωσις ἐμπρός. Στήριξις ἐπὶ τῶν βραχιόνων, αἰώρησις, πτῶσις ὀπίσω μὲ τεταμένους βραχίονας, γωνίωσις δι' αἰωρήσεως τῶν σκελῶν ἐμπρός, ἀνόρθωσις εἰς τὴν προτέραν θέσιν, ἐκεῖθεν αἰώρησις, γωνίωσις, πλαγία κατάβασις μὲ τεταμένα σκέλη. Διαστάδην ἀνάβασις ἐπὶ τοῦ διζύγου, λαβὴ ἐμπρός, κυβίστησις ἐμπρός. Λαβὴ ὀπίσω, ἀνακυβίστησις ὀπίσω, πλαγία κατάβασις δι' αἰωρήσεως.

Εἰς ὅλας τὰς ἐνοργάνους ἀσκήσεις πάντοτε δέον νὰ ὑπάρχουν δύο βοηθοί.

6. Ἀσκήσεις μὲ βάρη, πιέσεις, ὠθήσεις, ὁκλάσεις μὲ τὸν ἄξονα βαρῶν μέχρις εἴκοσι χιλιογράμμων καὶ βαθμιαίως ἀναλόγως τῆς δυναμικότητος τῶν ἀσκουμένων μὲ ὅλα τὰ βάρη τῶν 38 χιλιογράμμων. Ἐπίσης ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ πλινθίου εἰς κεκλιμένην θέσιν μὲ ἐλαφρὰ βάρη, λόγῳ ἐλλείψεως εἰδικοῦ πάγκου.

Β'. Ἀθλοπαιδιαί: Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, ποδοσφαίρισις, χειροφαίρισις, ἤτοι: τεχνικὴ ἀνάλυσις, τακτική, στρατηγική, συνδυασμοί, μεταβιβάσεις, ἐλιγμοί, ἐπίθεσις, ἄμυνα, ἐπεξήγησις κανονισμῶν παιδιᾶς, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 2.000 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί: Καλαματιανός, Κλέφτικος καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

Ε'. Δυνητικῶς ὀρθοστάδην πάλη.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α'. Β'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστική.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν.

2. Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις ἐκ τῶν θεμελιωδῶν καὶ παραγώγων στάσεων αὐτῶν.

Πάσας τὰς ἀσκήσεις δέον νὰ συνοδεύῃ ρυθμός. Ὅλας τὰς ἐλευθέρας ἀσκήσεις δύνανται αἱ μαθήτριαι νὰ ἐκτελέσουν τῇ συνοδείᾳ πιάνου, ἐφ' ὅσον ἡ καθηγήτριά των δώσῃ τὸν ρυθμόν, τὸν ὁποῖον συλλαμβάνει ὁ πιανίστας ἢ τὸ μαγνητόφωνον. Ἐπὶ παραδείγματι, ἐφ' ὅσον ἡ ἄσκησις ἐκτελεῖται εἰς 4 χρόνους, δηλαδὴ 1—4, ἡ ἄσκησις ἐπαναλαμβάνεται τετράκις καὶ γράφεται: 4+4+4+4=16

Αἱ ἀσκήσεις τῶν θηλέων δέον νὰ ἔχουν ὡς κύριον γνώρισμα τὴν ρυθμικὴν γυμναστικὴν ἄσκησιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κίνησις ὑποτάσσεται εἰς τὸν ρυθμὸν μὲ διαρκῶς ἐναλλασσομένας στάσεις εἰς τὸν χῶρον καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ διαγράφεται ἡ φυσικὴ ἀλληλουχία τῶν κατὰ φυσιολογικὴν σειρὰν καὶ τάξιν ἀσκήσεων. Κατὰ τὰς ρυθμικὰς ἀσκήσεις μεγάλον ρόλον παίζουν τὰ κάτω ἄκρα, ἡ δὲ βάδισις καὶ ὁ δρόμος ἀποτελοῦν τὴν βασικὴν ἐκπαίδευσιν διὰ τὰς σχηματιζομένας ἀσκήσεις.

Αἱ ρυθμικαὶ ἀσκήσεις γυμνάζουν, ψυχαγωγοῦν, ἀλλὰ καὶ τέρπουν τὰς μαθητρίας. «Ρυθμός ἐστι κίνησις ἐν χρόνοις τάξιν ἔχουσα».

3. Ἀσκήσεις μὲ φορητὰ ὄργανα, ἤτοι κορύνας, ἐλαστικὰς σφαίρας, ξυλίνας στεφάνας, σχοινάκια ἀσκήσεως μὲ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

4. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ τῶν στρωμάτων, ἤτοι κυβιστήσεις ἐμπρὸς καὶ εἰς βάθος, ἀνακυβιστήσεις ὀπίσω, κυβιστήσεις διαστάδην, ἐμπρός, ὀπίσω, κατακορύφως στήριξις ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, κατακόρυφος ἀναστροφή, ἅλμα διὰ τῶν χειρῶν (HAND VAULT), ἅλμα διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ χειρῶν (HEAD VAULT).

5. Ἐφηρμοσμένα ἅλματα ἐπὶ πλινθίου, ἤτοι κυβιστήσεις — διαστάδην ἅλματα, ὑπερπηδήσεις, διαπεράσεις μετὰ δύο βοηθῶν, ἐφάλσεις ἐπὶ ἐφαλτηρίου καὶ ἅλματα.

6. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις: ἐπὶ πολυζύγων, δοκοῦ ἰσορροπίας, μονοζύγων χαμηλῶν καὶ γυναικείων διζύγων, ἤτοι: ἐξαρτήσεις, ἕλξεις, ἰσορροπίαι ἐπὶ δοκοῦ, αἰωρήσεις, κυβιστήσεις μετὰ βοηθῶν καὶ περιστροφαὶ δι' ἐξαρτήσεως ὑπὸ μάλης.

Β'. Παιδιαί.

Ὅλα τὰ εἴδη γυμναστικῶν καὶ ὁμαδικῶν παιδιῶν παιδαγωγικοῦ χαρακτῆρος, ἐθνικῶν καὶ ξένων, καὶ ἀγωνιστικαὶ παιδιαί: πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, χειροσφαίρισις καὶ σφαιροπόλεμος (Γερμανικόν). Τούτων θὰ γίνεται τεχνικὴ ἀνάλυσις, τρόποι μεταβιβάσεως, συνδυασμῶν, τακτικῆς ἐπιθέσεως, ἀμύνης καὶ ἐλιγμῶν, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 600 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί: Καλαματιανός, Κλέφτικος, Κρητικός, Κερκυραϊκὸς καὶ ὅλοι οἱ τοπικοὶ χοροί.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ'. Δ'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστική.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν.

2. Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸν πρῶτον κύκλον.

3. Ἀσκήσεις μὲ φορητὰ ὄργανα, ἤτοι: κορύνας, ἐλαστικὰς σφαίρας, ξυλίνας στεφάνας, σχοινάκια, ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

4. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων πλέον συνθέτου μορφῆς, ἤτοι συν-

δυασμοὶ κυβιστήσεων καὶ ἀνακυβιστήσεων μετὰ κατακορύφων ἀναστροφῶν ἐμπρός, ὀπίσω, πλαγίων κυβιστήσεων (τροχοῦ), χειροβαδίσεων, ἁλμάτων διὰ τῶν χειρῶν, κυβιστήσεων καὶ ἁλμάτων διὰ τῆς κεφαλῆς.

5. Ἐφηρμοσμένα ἅλματα ἐπὶ πλινθίου καὶ ἐφαλτηρίου, ἤτοι κυβιστήσεις, ἅλματα διὰ τοῦ διακένου τῶν χειρῶν, ἅλματα περιστροφικὰ διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς.

6. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις: ἐπὶ πολυζύγων, δοκοῦ ἰσορροπίας, χαμηλοῦ μονοζύγου καὶ γυναικείου διζύγου εἰς συνθέτους μορφάς, ἤτοι: ἐξαρτήσεις, ἕλξεις, ἄρσεις, ἰσορροπίαι—βαδίσεις ἐπὶ τῆς δοκοῦ δι' αἰωρήσεως ἑκατέρου τῶν σκελῶν, κυβιστήσεις, ἀνακυβιστήσεις μετὰ βοηθῶν. Ἐπὶ γυναικείου διζύγου, ἐξάρτησις ἐκ τῆς ἄνω δοκοῦ, αἰώρησις, ἡμιεβραία θέσις ἐπὶ τῆς κάτω δοκοῦ, ἐκεῖθεν λαβὴ πρώτη ἐκ τῆς ἄνω δοκοῦ, κυβίστησις, ἀνάβασις ἱππαστί, κατάβασις.

Β'. Ἀθλοπαιδιαί:

Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, χειροσφαίρισις, σφαιροπόλεμος (Γερμανικόν). Τεχνικὴ ἀνάλυσις, τρόποι μεταβιβάσεως, συνδυασμῶν, τακτικῆς, ἐπιθέσεως, ἀμύνης καὶ ἐλιγμῶν, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 800 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί: Καλαματιανός, Κλέφτικος, Κρητικός, Κερκυραϊκός καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Α'. Τμήματα Ἀρρένων.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

1. Δρόμος ταχύτητος 60 μέτρων.
2. Δρόμος ἡμιαντοχῆς 600 μέτρων.
3. Σκυταλοδρομία 4Χ50 μέτρα.
4. Ἅλμα εἰς μῆκος (τεχνικὴ ἐκτατικοῦ, συσπειρωτικοῦ ἢ ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
5. Ἅλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ διὰ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
6. Ρῖψις ἐπισκύρου 700 γραμμαρίων (βαθμιαίως μὲ στροφὴν 1 3)4).
7. Σφαιροβολία (σφαῖρα 3 χιλιογράμμων — Τεχνικὴ νεωτέρα O BRIEN).
8. Ρῖψις σπογγώδους σφαίρας βάρους 200 γραμμαρίων. ἥτις προπαρασκευάζει τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν ρῖψιν τοῦ ἀκοντίου.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

1. Δρόμος ταχύτητος 100 μέτρων.
2. Δρόμος παρατεταμένης ταχύτητος 300 μέτρων.
3. Δρόμος ἡμιαντοχῆς 800 μέτρων.
4. Σκυταλοδρομία 4Χ100 μέτρα.
5. Δρόμος μετ' ἐμποδίων 80 μέτρων δυνητικῶς, ἐφ' ὅσον ἐφοδιασθοῦν τὰ σχολεῖα μὲ ἐμπόδια. (Τὰ ἐμπόδια εἶναι 7, ὕψους 91,4, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ ἀφετηρίας μέχρι τοῦ πρώτου ἐμποδίου εἶναι 13,25 μ., μεταξὺ τῶν ἐμποδίων 8,75 καὶ ἀπὸ τοῦ τελευταίου μέχρι τοῦ τέρματος 14,25).
6. Ἅλμα εἰς μῆκος (Τεχνικὴ ἐκτατικοῦ, συσπειρωτικοῦ ἢ ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
7. Ἅλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ διὰ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
8. Ἅλμα τριπλοῦν. Τεχνικὴ δρομέων, κοινὴ τεχνική, τεχνικὴ δύο βραχιόνων.
9. Σφαιροβολία (σφαῖρα 4 χιλιογράμμων — νεωτέρα τεχνικὴ O BRIEN).
10. Δισκοβολία (Δίσκος 1 1)2 χιλιογράμμων—βαθμιαίως μὲ κατάληξιν εἰς τὴν στροφὴν 1 3)4).
11. Ἀκοντισμὸς (ἀκόντιον 600 γραμμαρίων — Βελτιωμένος Φινλανδικὸς ἢ Εὐρωπαϊκὸς τρόπος ρίψεως).

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς τεχνικῆς ἑκάστου ἀγωνίσματος θὰ διδάσκεται ὁ ἐπικρατέστερος παλμὸς ἢ τεχνικὴ αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο ὁ διδάσκων πρέπει νὰ εἶναι ἐνήμερος τῶν νεωτέρων μεθόδων διδασκαλίας ὑπὸ ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικὴν ἔποψιν.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

1. Δρόμος ταχύτητος 50 μέτρων.
2. Σκυταλοδρομία 4Χ50 μέτρα.
3. Ἅλμα εἰς μῆκος (τεχνικὴ ἐκτατικοῦ, συσπειρωτικοῦ, ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
4. Ἅλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ κοιλιακῆς περιφορᾶς — STRADDLE).
5. Ρῖψις ἐλαστικῆς σφαίρας μετὰ φορᾶς.
6. Ἐπισκυροβολία (ἐπίσκυρος 700 γραμμαρίων, βαθμιαίως μὲ στροφὴν 1 3)4).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

1. Δρόμος ταχύτητος 80 μέτρων.
2. Σκυταλοδρομία 4Χ80 μέτρα.
3. Ἅλμα εἰς μῆκος ἁπλοῦν (τεχνικὴ ἐκτατικοῦ, συσπειρωτικοῦ, ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
4. Ἅλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ διὰ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
5. Ἐπισκυροβολία (ἐπίσκυρος ἑνὸς χιλιογράμμου — βαθμιαίως μὲ στροφὴν 1 3)4).
6. Ρῖψις ἐλαστικῆς σφαίρας μετὰ φορᾶς.
7. Δισκοβολία (δίσκος ἑνὸς χιλιογράμμου) δυνητικῶς.

ΚΟΛΥΜΒΗΣΙΣ — ΑΓΩΝΕΣ

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Ἀρρένων καὶ Θηλέων)

ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

Ἐξοικείωσις διὰ διολισθήσεως εἰς τὴν θάλασσαν, ἀφοῦ προηγηθῇ διδασκαλία καὶ ἀσκήσεις εἰς τὴν ξηρὰν τῆς προσθίας κολυμβήσεως. Ἅλματα ὑπὸ μορφὴν παιδιᾶς, ἐπίπλευσις, καταδύσεις ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας εἰς μικρὸν βάθος καὶ ὁμαλὸν πυθμένα. Βαθμιαίως διδασκαλία τῆς ὑπτίας κολυμβήσεως. Κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον ἔχει προηγηθῆ διδασκαλία στοιχείων ναυαγοσωστικῆς καὶ ἐφαρμογὴ τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

Προσθία κολύμβησις 50 μέτρα.
Ὑπτία κολύμβησις 50 μέτρα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Ἀρρένων καὶ Θηλέων)

ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

Προσθία κολύμβησις 50 μέτρων.
Ὑπτία κολύμβησις 50 μέτρων.
Ἐλευθέρα κολύμβησις (CRAWL 50 μέτρων).
Σκυταλοδρομία 4 Χ 50 μέτρων ἐλευθέρως.
Καταδύσεις ἀπὸ ἀναπηδητηρίου ὕψους 1,50 μ.
Ὑδατοσφαίρισις.
Ναυαγοσωστική: λαβαὶ διασώσεως, μεταφορὰ πνιγομένου καὶ ἐφαρμογὴ τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Α'. Τμήματα Ἀρρένων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε', ΣΤ'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστική: Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν, συνθετωτέρας μορφῆς.

2. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων, ἤτοι: συνδυασμοὶ κυβιστήσεων, ἀνακυβιστήσεων

ἐμπρὸς - ὀπίσω μετὰ κατακορύφων ἀναστροφῶν, χειροβαδίσεις, συνδυασμοὶ ἁλμάτων διὰ τῶν χειρῶν, κυβιστήσεων καὶ ἁλμάτων διὰ τῆς κεφαλῆς, συνεχῆ ἅλματα διὰ τῶν χειρῶν, διὰ τῆς κεφαλῆς περιστροφικῶς, συνεχῆ ἅλματα ὀπίσω διὰ τῶν χειρῶν δι' ἀναρρίψεως (FLICK — FLACK), περιστροφικὸν ἅλμα ὀπίσω ἄνευ στηρίξεως τῶν χειρῶν (SALTO).

3. Ἐφηρμοσμένα ἅλματα ἐπὶ πλινθίων δυσκολωτέρας μορφῆς, ἤτοι: κυβιστήσεις διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἄνευ χρήσεως τούτων, κυβιστήσεις διὰ τῆς χρήσεως δύο πλινθίων, ἡ κεφαλὴ θὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ διάκενον τῶν πλινθίων, διὰ χρήσεως τῶν χειρῶν καὶ ἄνευ τούτων, ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν δύο πλινθίων περιστροφικὸν ἅλμα διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἄνευ χρήσεως αὐτῶν, ἐπὶ τῶν δύο πλινθίων εἰς σχῆμα τοῦ γράμματος Τ κυβιστήσεις καὶ ἅλματα διὰ τῶν χειρῶν. ἐπὶ πλινθίου κατὰ πλάτος, ἅλματα περιστροφικὰ διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς ἢ καὶ ἄνευ χειρῶν, περιστροφικὸν ἅλμα δι' ἀναπτερώσεως, κυβίστησις ἐπὶ τοῦ στρώματος, ἅλματα διὰ τῶν χειρῶν μὲ μειωμένον ὕψος τοῦ πλινθίου εἰς τρία μέρη. Πάντοτε χρησιμοποιοῦνται δύο βοηθοὶ καὶ συγκεκριμένως ὁ ἐκτελῶν τὸ ἅλμα καταλαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ βοηθοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ὅλοι ἐκτελοῦν καὶ βοηθοῦν.

Α'. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις ἐπὶ πολυζύγων, δοκῶν, μονοζύγων καὶ διζύγων, ἤτοι: ἐξαρτήσεις, ἕλξεις, ἄρσεις, κατακόρυφοι ἀναστροφαί, ὄρθιαι στηρίξεις, δυναμικαὶ ἀναβάσεις ἢ δι' αἰωρήσεως, χειροβαδίσεις πλάγιαι ἢ ἀπὸ τῆς ὑπτίας ἐξαρτήσεως μὲ λαβάς, 1ην, 2αν, 3ην ἐπὶ μονοζύγων, ἐξαρτήσεις διὰ τῶν τριῶν λαβῶν, αἰωρήσεις δι' ἀρχικῆς ἕλξεως, γωνιώσεις καὶ ἀναβάσεις, ἐπὶ τῆς ὁριζοντίας δοκοῦ (KIP ἢ Ἑλβετική). Ἐκεῖθεν ἀνακυβίστησις, αἰώρησις, ἀνάβασις διὰ διαπεράσεως τοῦ ἑνὸς ἢ ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν, κάθισμα ἐπὶ τοῦ ὁριζοντίου ἄξονος, τὴν πρώτην ἐκτελοῦν εἰς τὸν δεύτερον κύκλον. ἐκεῖθεν καθήμενοι εἰς τὸ κέντρον τῶν μηρῶν ἐπὶ τοῦ ἄξονος πτῶσις ἐμπρὸς ἢ πρὸς τὰ ὀπίσω περιστροφικῶς, αἰώρησις, ἀνάβασις, ἀνακυβίστησις, προσγείωσις ἐμπρός, εἰσαγωγὴ βαθμιαίως εἰς γιγανταιώρημα.

Δίζυγον: Μετὰ φορᾶς ἐξάρτησις ὑπὸ μάλης, αἰώρησις περιστροφὴ μὲ τεταμένον τὸ σῶμα, ἀλλαγὴ μετώπου, ἀνάβασις μὲ αἰώρησιν (KIP)—στήριξις ἐπὶ τῶν βραχιόνων, αἰώρησις μὲ τεταμένον σῶμα, ἡ λεκάνη θὰ προωθῆται ἐμπρὸς καὶ ἡ σιαγὼν θὰ ἔρχεται πρὸς τὸ στῆθος, δηλαδὴ ἄνευ γωνιώσεως κατὰ τὴν αἰώρησιν. Ἐκεῖθεν προοδευτικῶς πρὸς τὴν κατακόρυφον ἀναστροφὴν δι' αἰωρήσεως πλαγία κατάβασις, ἀνάβασις δι' αἰωρήσεως (KIP) καὶ αἰώρησις ἐμπρός, ὅταν οἱ πόδες ἔρχωνται ὀπίσω κάμψις τῶν βραχιόνων καὶ ὅταν ἔρχωνται ἐμπρὸς τάσις. Ὅλαι αἱ ἀσκήσεις μὲ δύο βοηθοὺς καὶ τὸν καθηγητὴν ἐποπτεύοντα.

5. Ἀσκήσεις μὲ βάρη: πιέσεις, ὠθήσεις, ὁκλάσεις καὶ ἀπὸ τῆς ἀκροστασίας βαθμιαίως μὲ ὅλα τὰ βάρη καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ πλινθίου ἀπὸ τῆς ὑπτίας θέσεως ἐλλείψει πάγκου, ἀσκήσεις διὰ τῶν ἀλτήρων μὲ ἀναπηδήσεις ἢ τρέχοντες.

Β'. Ἀθλοπαιδιαί. Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, ποδοσφαίρισις, χειροσφαίρισις, ἤτοι: τεχνικὴ ἀνάλυσις, τακτικὴ καὶ στρατηγικὴ ἀγώνων, συνδυασμοί, ἐλιγμοί, μεταβιβάσεις, ἐπίθεσις, ἄμυνα, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 3.000 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί. Καλαματιανός, Κλέφτικος καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε'. ΣΤ'.

Α' Παιδαγωγικὴ Γυμναστική.

1. Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

2. Ἀσκήσεις μὲ φορητὰ ὄργανα, ἤτοι: κορύνας, ἐλαστικὰς σφαίρας, ξυλίνας στεφάνας, σχοινάκια, ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

3. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων, ἤτοι: συνδυασμοὶ κυβιστήσεων, ἀνακυβιστήσεων ἐμπρὸς — ὀπίσω μετὰ κατακορύφων ἀναστροφῶν, χειροβαδίσεις, συνδυασμοὶ ἁλμάτων διὰ τῶν χειρῶν, κυβιστήσεων καὶ ἁλμάτων διὰ τῆς κεφαλῆς, συνεχῆ ἅλματα διὰ τῶν χειρῶν περιστροφικὰ καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς, συνεχῆ ἅλματα ὀπίσω διὰ τῶν χειρῶν δι' ἀναρρίψεως (FLICK — FLACK).

4. Ἐφηρμοσμένα ἅλματα ἐπὶ πλινθίου ἢ πλινθίων, ἤτοι: κυβιστήσεις διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἄνευ χρήσεως τούτων, κυβιστήσεις διὰ χρήσεως δύο πλινθίων, ἡ κεφαλὴ εἰσέρχεται εἰς τὸ διάκενον τῶν πλινθίων, διὰ χρήσεως τῶν χειρῶν καὶ ἄνευ τούτων. Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν δύο πλινθίων περιστροφικὸν ἅλμα διὰ τῶν χειρῶν, πλινθίον κατὰ πλάτος, περιστροφικὸν ἅλμα διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, ἅλματα διὰ τῶν χειρῶν μὲ τρία μέρη τοῦ πλινθίου κατὰ μῆκος καὶ πλάτος. Πάντοτε δύο μαθήτριαι τοποθετοῦνται ὡς βοηθοί.

5. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις: Ἐπὶ πολυζύγων, δοκοῦ ἰσορροπίας, χαμηλοῦ μονοζύγου καὶ γυναικείου διζύγου, ἤτοι: ἐξαρτήσεις, ἕλξεις, ἄρσεις, ἰσορροπίαι, βαδίσεις ἐπὶ τῆς δοκοῦ δι' αἰωρήσεως ἑκατέρου τῶν σκελῶν κεκαμμένου ἢ τεταμένου, κυβιστήσεις, ἀνακυβιστήσεις μετὰ βοηθῶν. Ἐπὶ γυναικείου διζύγου, ἐὰν ὑπάρχῃ ἡμιεδραία θέσις ἐπὶ τῆς κάτω δοκοῦ, λαβὴ τῆς ἄνω δοκοῦ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ τῆς κάτω διὰ τῆς ἀριστερᾶς, γωνίωσις τῶν σκελῶν εἰς τὸ διάκενον τῶν δοκῶν καὶ ἐκεῖθεν ἡμιεδραία θέσις ἀντιθέτως. λαβὴ ἄνω διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς καὶ κάτω διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ πάλιν γωνίωσις καὶ ἐκεῖθεν προσγείωσις μὲ ἀντίθετον μέτωπον.

Β'. Ἀθλοπαιδιαί: Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, χειροσφαίρισις, ἤτοι: τεχνικὴ ἀνάλυσις, τακτικὴ καὶ στρατηγικὴ ἀγώνων, συνδυασμοί, ἐλιγμοί, μεταβιβάσεις, ἐπίθεσις, ἄμυνα, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 1.000 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί: Καλαματιανός, Κλέφτικος, Κρητικός, Κερκυραϊκὸς καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Α'. Τμήματα Ἀρρένων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε'. ΣΤ'.

1. Δρόμος ταχύτητος 100 μέτρων.
2. Δρόμος παρατεταμένης ταχύτητος 400 μέτρων.
3. Δρόμος ἡμιαντοχῆς 800 μέτρων.
4. Δρόμος ἀντοχῆς 3.000 μέτρων.
5. Σκυταλοδρομία 4Χ100 μέτρων.
6. Δρόμος 110 μέτρων μετ' ἐμποδίων ὕψους 91,4 δυνητικῶς, ἐφ' ὅσον διατεθοῦν ἐμπόδια. (Τὰ ἐμπόδια εἶναι 10, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ ἀφετηρίας μέχρι τοῦ πρώτου ἐμποδίου 13,72 μ., μεταξὺ τῶν ἐμποδίων 9,14 μ. καὶ ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἐμποδίου μέχρι τοῦ τέρματος 14,02 μ. Διασκελισμοὶ ἀπὸ ἀφετηρίας μέχρι πρώτου ἐμποδίου 8—10 καὶ μὲ ἀντιστροφὴν 7—9, μεταξὺ τῶν ἐμποδίων 3—5 καὶ μετὰ τὸ τελευταῖον ἐμπόδιον διασκελισμοὶ ταχύτητος.
7. Ἅλμα εἰς μῆκος ἁπλοῦν (τεχνικὴ ἐκτατικοῦ, συσπειρωτικοῦ ἢ ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
8. Ἅλμα τριπλοῦν (Τεχνικὴ δρομέων, κοινὴ τεχνικὴ καὶ τεχνικὴ δύο βραχιόνων).
9. Ἅλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
10. Ἅλμα ἐπὶ κοντῷ (τεχνικὴ μεταλλικοῦ κοντοῦ). Δυνητικῶς καὶ τεχνικὴ πλαστικοῦ κοντοῦ.
11. Σφαιροβολία (σφαῖρα 5 χιλιογράμμων — νεωτέρα τεχνικὴ O BRIEN).
12. Δισκοβολία (Δίσκος 1 1)2 χιλιογράμμων βαθμιαίως κατάληξις εἰς τὴν στροφὴν 1 3)4).
13. Ἀκοντισμὸς (ἀκόντιον 800 γραμμαρίων — βελτιωμένος Φινλανδικὸς ἢ Εὐρωπαϊκὸς τρόπος ρίψεως).
14. Ἑλληνικὴ δισκοβολία μὲ δίσκον τοῦ αὐτοῦ βάρους καὶ λιθοβολία μὲ λίθον βάρους 4 χιλιογράμμων δυνητικῶς.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε'. ΣΤ'.

1. Δρόμος ταχύτητος 100 μέτρων.
2. Δρόμος ημιαντοχής 600 μέτρων.
3. Σκυταλοδρομία 4Χ100 μέτρων.
4. Δρόμος 80 μέτρων μετ' εμποδίων δυνητικώς, εφ' όσον διατεθούν εμπόδια. Τα εμπόδια είναι 8, ύψους 76,2 μ., η δε απόστασις από της αφετηρίας μέχρι του πρώτου εμποδίου είναι 12 μέτρα, μεταξύ των εμποδίων 8 μέτρα και από του τελευταίου εμποδίου μέχρι του τέρματος 12 μέτρα.

Οι διασκελισμοί από αφετηρίας μέχρι του πρώτου εμποδίου 7—9, μεταξύ των εμποδίων 3—5, από του τελευταίου εμποδίου μέχρι του τέρματος διασκελισμοί ταχύτητος.

5. Άλμα εις μήκος άπλούν (τεχνική εκτατικού, συσπειρωτικού ή εναερίου διασκελισμού (ψαλίδος).
6. Άλμα εις ύψος (τεχνική διασκελισμού διά κοιλιακής περιφοράς (STRADDLE).
7. Σφαιροβολία (σφαίρα 4 χιλιογράμμων — νεωτέρα τεχνική O BRIEN).
8. Δισκοβολία (δίσκος ενός χιλιογράμμου — βαθμιαίως κατάληξις εις την στροφήν 1 3)4).
9. Ακοντισμός (ακόντιον 600 γραμμαρίων — βελτιωμένος Φινλανδικός ή Ευρωπαϊκός τρόπος ρίψεως).

Σημείωσις: Υπό την έννοιαν τοπικοί χοροί νοούνται και οι Ποντιακοί εις περιοχάς κατοικουμένας υπό Ποντίων προσφύγων.

ΚΟΛΥΜΒΗΣΙΣ — ΑΓΩΝΕΣ

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Αρρένων και Θηλέων)

ΤΑΞΕΙΣ Ε', ΣΤ'.

Προσθία κολύμβησις 100 μέτρων.
Υπτία κολύμβησις 100 μέτρων.
Ελευθέρα κολύμβησις 100 μέτρων.
Πεταλούδας προσθίως 50 μέτρων.

1) Σκυταλοδρομία 4Χ50 μέτρων μεικτή 1. - υπτίως, 2 - προσθίως, 3. - πεταλούδας προσθίως, 4. - ελευθέρας κολυμβήσεως.
2. Σκυταλοδρομία 4Χ100 μέτρων ελευθέρως.

Καταδύσεις από αναπηδητηρίου τριών (3) μέτρων.
Υδατοσφαίρισις.
Ναυαγοσωστική: λαβαί διασώσεως, μεταφορά πνιγομένου και εφαρμογή τεχνητής αναπνοής.

ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Σκοπός.

Σκοπός του μαθήματος των Τεχνικών είναι:

α) Νά προβάλη την σημασίαν των τεχνικών και καλλιτεχνικών κατασκευών διά τας θεωρητικάς — επιστημονικάς ασχολίας και διά τον καθ' ημέραν βίον, νά καταστήση αυτήν συνειδητήν εις τους μαθητάς, νά διεγείρη και καλλιεργήση το διαφέρον των μαθητών διά τας κατασκευάς ταύτας, νά εξυψώση εις την συνείδησιν των μαθητών την αξίαν των χειροτεχνικών και κατασκευαστικών εν γένει εργασιών.

β) Νά διεγείρη τα ιδιαίτερα τεχνικά και καλλιτεχνικά διαφέροντα και τας σχετικάς κλίσεις των μαθητών, νά καλλιεργήση τας δημιουργικάς κατασκευαστικάς και καλλιτεχνικάς δυνάμεις αυτών, νά ασκήση τας σχετικάς δεξιότητάς των, αίτινες διά του μαθήματος τούτου τίθενται εις ενέργειαν κατά άμεσον τρόπον.

γ) Νά ασκήση τους μαθητάς εις την χρήσιν της χειρός, εν συνδυασμώ προς την όρασιν και την ακοήν, κατά την πρόσκτησιν των γνώσεων, όπερ βοηθεί εις την βαθυτέραν κατανόησιν και την εμπέδωσιν των διδασκομένων γνώσεων, εις την εξέλιξιν των σωματικών και πνευματικών δυνάμεων του μαθητού και εις την έμμεσον προπαρασκευήν αυτού διά τον επαγγελματικόν βίον.

δ) Νά καλλιεργήση το καλαισθητικόν συναίσθημα των μαθητών και νά βοηθήση γενικώτερον εις την καλαισθητικήν αγωγήν αυτών.

2. Διδακτέα ύλη.

ΤΑΞΕΙΣ Α'.

Α'. Καλλιγραφία.

Πλαγία γραφή (μικρά και κεφαλαία). Στρογγύλη γραφή (μικρά και κεφαλαία). Ταχυγραφία. Διδασκαλία των στοιχειωδών κανόνων με σκοπόν την διά της ασκήσεως καλλιέργειαν του ατομικού γραφικού χαρακτήρος των μαθητών, διακρινομένου διά το καθαρόν, απλούν, σύμμετρον και ευανάγνωστον. Μέριμνα προς ανάπτυξιν των τυχόν εμφύτων ικανοτήτων καλλιγραφικής δεξιοτεχνίας. Διακοσμητικά γραφικά στοιχεία (τεχνικαί—διακοσμητικαί γραφαί).

Β'. Σχέδιον.

α) Εισαγωγή: Η έννοια του σχεδίου. Ασκήσεις κατάλληλοι, διά νά αποκτήσουν οι μαθηταί την ικανότητα νά βλέπουν σχεδιαστικώς, νά μετρούν και νά παρατηρούν τον χαρακτήρα των μορφών. Βασικά χρώματα: Τρόπος χρησιμοποιήσεως αυτών. Η σημασία του χρώματος εις την ζωήν και την τέχνην.

β) Ελεύθερον έγχρωμον σχέδιον: Ελευθέρα σχεδίασις εξ αφορμής περιγραφών, μύθων, ποιημάτων, εορταστικών εκδηλώσεων, σκηνών του καθ' ημέραν βίου κ.τ.ό. Τοποθέτησις σχημάτων και χρωμάτων κατά την προσωπικήν αρέσκειαν του μαθητού.

γ) Σχέδιον επί τη βάσει ειδικών προτύπων: Σχεδίασις των χαρακτηριστικών και απλουστέρων μνημείων της τέχνης εκ της εν τη τάξει διδασκομένης ιστορίας, ως κιόνων, τύπων αρχαίων Ελληνικών ναών κλπ.

Γ'. Χειροτεχνία.

α) Χαρτοτεχνία (Χαρτοκοπτική—Χαρτοκολλητική): Κατασκευή γεωμετρικών σχημάτων, εν τη τάξει διδασκομένων, δι' εγχρώμου χάρτου (γκλασσέ) και επικόλλησις αυτών επί φύλλων του BLOCK ή επί βαθέος χρώματος χαρτονίου, ώστε νά σχηματίζεται εν αρμονικόν σύνολον. Συνθέσεις υποτυπώδεις διά συναρμολογήσεως και επικολλήσεως εγχρώμων τεμαχίων χάρτου εις φύλλον του BLOCK ή επί χαρτονίου βαθέος χρώματος προς κατασκευήν μωσαϊκών πλακοστρώτων, προσόψεων οικιών, κλαδίσκων μετ' ανθέων και φύλλων κλπ.

Κατασκευή στοιχειωδών στερεών διά συναρμολογήσεως τεμαχίων χαρτονίου ή διαφανών πλαστικών φύλλων. Υποτυπώδης κατασκευή οικίσκων.

β) Πλαστική. Εισαγωγή: Έννοια πλαστικής, σκοπός και σημασία αυτής. Υλικά και εργαλεία.

Κατασκευή από μνήμης ή εκ του φυσικού απλών αντικειμένων διά πηλού ή δι' άλλων εν χρήσει πλαστικών ύλων.

γ) Συναρμολόγησις τμημάτων αντικειμένων και πραγμάτων προς ανακατασκευήν του συνόλου.

ΤΑΞΕΙΣ Β'.

Α'. Καλλιγραφία.

Πλαγία γραφή, στρογγύλη γραφή. Ταχυγραφία. Διακοσμητικαί γραφαί. Συμπλήρωσις της εν τη Α' τάξει διδασκαλίας. Ισοπαχής ορθή στρογγύλη λατινική γραφή.

Β'. Σχέδιον.

α) Εισαγωγή: Ανάλυσις χρώματος—διάκρισις διαμέσων τόνων των χρωμάτων. Άσκησις εις στοιχειώδη διάκρισιν και απόδοσιν της συμμετρίας των μερών και της σχέσεως των διαστάσεων των αντικειμένων. Στοιχεία ελευθέρας σχεδιάσεως προσώπων.

β) Ελεύθερον σχέδιον: Ελευθέρα έγχρωμος σχεδίασις σκηνών συνθετωτέρων εξ αφορμής ιστορημάτων, ποιημάτων, περιγραφών κλπ., ως εν τη Α' τάξει. Άσκησις προς διάκρισιν και απόδοσιν του κυριάρχου αυτών χαρακτήρος.

γ) Σχέδιον επί τη βάσει ειδικών προτύπων: Σχεδίασις απλών μνημείων τέχνης εκ των εν τω μαθήματι της ιστορίας διδασκομένων. Σπουδαί πτυχολογίας.

δ) Γραμμογραφία: Σχεδίασις με BIC μελανού χρώματος

ἢ γραμμοσύρτου τῇ βοηθείᾳ χάρακος ἢ διαβήτου καὶ ἐν συνεχείᾳ χρωματισμὸς γεωμετρικῶν ἐπαλλήλων σχημάτων (διαφάνεια), ὡς ρόμβων, παραλληλογράμμων, τετραγώνων, τριγώνων, πολυγώνων, κύκλων, ἐλλείψεων, καὶ ὑπὸ τοιαύτην διάταξιν, ὥστε νὰ σχηματίζεται ἐντὸς τοῦ περιθωρίου ἓν ἁρμονικὸν συνθετικὸν σύνολον.

ε) Διακοσμητικὸν σχέδιον. Ἁπλούστατα ἔγχρωμα διακοσμητικὰ σχέδια μὲ γεωμετρικὰ σχήματα ὑπὸ τύπον λαϊκῶν ὑφαντῶν, κιγκλιδώματα, κίονες, ἁπλαῖ γέφυραι κατὰ μέτωπον, κωδωνοστάσια κλπ. εἰς ἐλευθέραν καὶ ἄνευ μετρήσεων ἀπόδοσιν.

Γ'. Χειροτεχνία.

α) Χαρτοτεχνία: Κατασκευαὶ στερεῶν διὰ διαφανῶν πλαστικῶν φύλλων (ἐκ ζελατίνης), οἰκίσκων ἐκ χαρτονίου κ.ἄ.

Κατασκευαὶ κλαδίσκων ἀνθέων ἐκ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει κατὰ τὸ μάθημα τῆς Φυτολογίας δι' εἰδικῶν ἐγχρώμων τεμαχίων καὶ σύρματος.

Χαρτοκοπτικὴ—Πανοκολλητική:

Κατασκευὴ κυτίων, καλυμμάτων βιβλίων (COUVRE LIVRE) διὰ κολλήσεως ὀθόνης καταλλήλως διακοσμουμένης ἐπὶ χονδροῦ χαρτονίου.

Κατασκευὴ χαρτοφυλάκων, ἁπλῆ δέσις βιβλίων.

β) Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία. Ἐλεύθεραι ἐργασίαι ἀπὸ μνήμης.

Κατασκευὴ ἁπλῶν ἀντικειμένων ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου καὶ σκηνῶν ἐκ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἔτι δὲ τῶν ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ ἐξεταζομένων μορφῶν τοῦ ἐδάφους (λόφων, βουνῶν, χαραδρῶν, ὀροσειρῶν, ποταμῶν κλπ.). Χρωματισμὸς τῶν κατασκευαζομένων. Ἐργασίαι ἐκ τοῦ φυσικοῦ, δι' ὧν κατασκευάζονται γεωμετρικὰ στερεά, διδασκόμενα ἐν τῇ τάξει, ὡς καὶ ἀντικείμενα ἐκ τοῦ φυτικοῦ ἰδίως κόσμου, ἔχοντα τὸ σχῆμα αὐτῶν, ἤτοι: εὐθύγραμμα γεωμετρικὰ σχήματα, σφαῖραι, σφαιρικὰ καὶ σφαιροειδῆ ἀντικείμενα καὶ καρποί, ὠοειδῆ ἀντικείμενα καὶ καρποί, κύλινδροι καὶ κυλινδρικὰ ἀντικείμενα, ἁπλᾶ ἀγγεῖα (ἀνθοδοχεῖα, ποτήρια, κύπελλα κλπ.).

γ) Συναρμολογήσεις, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἀλλὰ μὲ συνθετώτερα ἀντικείμενα. Ἀποσυναρμολόγησις καὶ ἀνασυναρμολόγησις μηχανολογικῶν κατασκευῶν (παιγνιδιῶν κλπ.).

δ) Ξυλοτεχνία—Ξυλογλυπτική. Ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὀργάνων καὶ κατασκευὴ μικρῶν ἀντικειμένων ξυλοτεχνίας καὶ ἁπλῶν ἔργων ξυλογλυπτικῆς.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Σχέδιον.

α) Εἰσαγωγή: Ὡς εἰς τὴν Β' τάξιν. Φωτοσκίασις. Ἀνάμειξις χρωμάτων. Ἄξονες κινήσεων.

β) Ἐλεύθερον σχέδιον: Ἀπὸ μνήμης ἢ ἐκ προτύπων προσφερομένων ἀπὸ τοῦ πίνακος. Ἑλληνικὰ τοπία, ἔγχρωμα σπίτια, ναΐσκοι, δένδρα, θάλασσα. Πρόσωπα ἀπὸ διαφόρους ὄψεις. Κινήσεις ἁπλαῖ ἀνθρώπων, πτηνῶν, ζώων. Πλοιάρια, λέμβοι, αὐτοκίνητα, σιδηρόδρομοι, ἀεροπλάνα. Ἐντυπώσεις ἀπὸ ταξίδια, ἑορτάς, παιδικοὺς κήπους κλπ.

γ) Γραμμικὸν—Διακοσμητικὸν σχέδιον: Ἄσκησις εἰς τὸ γραμμικὸν σχέδιον (γραμμογραφικαὶ ἀσκήσεις κλπ.). Ἄσκησις εἰς τὴν διακοσμητικὴν τέχνην. Ἐξέλιξις καὶ ἐφαρμογαὶ ταύτης εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. Εὐθύγραμμα διακοσμητικὰ σχήματα διὰ μετρήσεων εἰς συνδυασμοὺς χρωμάτων τῆς ἀρεσκείας τῶν μαθητῶν. Πλακόστρωτα δαπέδων, κιγκλιδώματα συνθετώτερα, λαϊκὰ ὑφαντὰ κλπ. ἐκ προτύπων ἀπὸ τοῦ πίνακος προσφερομένων.

δ) Γεωμετρικὸν σχέδιον: Ἡ φύσις τοῦ γεωμετρικοῦ σχεδίου. Ὄργανα σχεδιάσεως. Λύσεις γεωμετρικῶν προβλημάτων δι' ἁπλῶν κατασκευῶν. Κλίμακες ἀναγωγῆς. Ἰχνογράφησις ὑπὸ κλίμακα ἐπιπέδων σχημάτων. Γεωμετρικὰ σχέδια δαπέδων, ὀροφῶν.

ε) Προβολαί: Κεντρικὴ προβολὴ ἢ προοπτικὸν σχήματος. Ὀρθὴ προβολὴ (προβολαὶ σημείου, γραμμῶν καὶ ἐπιπέδων σχημάτων).

στ) Προοπτική: Σημασία αὐτῆς. Ὀπτικὴ γωνία, γεωμετρικὸν καὶ προοπτικὸν ἐπίπεδον. Γραμμὴ ἐδάφους. Γραμμὴ ὁρίζοντος. Σημεῖον ὁράσεως. Σημεῖον ἀποστάσεως. Προοπτικὴ τριγώνων, τετραγώνων, ἐγγεγραμμένων τοῦ ἑνὸς ἐντὸς τοῦ ἄλλου, κύκλων, πολυγώνων.

Β'. Χειροτεχνία.

α) Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία: Ἐργασία ἐκ τοῦ φυσικοῦ μὲ πρότυπα φυσικά, τεχνικά, φανταστικά. Θὰ κατασκευάζωνται ἀντικείμενα τεχνικώτερα καὶ ἀνάγλυφα (φύλλα, ἄνθη, ἔντομα, διακοσμήσεις κλπ.).

β) Συρματοπλεκτικὴ καὶ Μεταλλοτεχνία. Στοιχειώδης ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὰς χειροτεχνικὰς ἐργασίας τῶν κλάδων τούτων.

γ) Ποικίλαι χειροτεχνικαὶ κατασκευαὶ ἀναλόγως τῶν διατιθεμένων μέσων, τῶν κλίσεων καὶ τῶν δεξιοτήτων τῶν μαθητῶν.

δ) Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις συναρμολογήσεως ἀντικειμένων, ἀποσυναρμολογήσεως καὶ ἀνασυναρμολογήσεως μηχανημάτων καὶ μηχανολογικῶν ἐν γένει κατασκευῶν.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ι. Ἐλεύθερον Σχέδιον.

Α'. Ἐλευθέρα Σχεδίασις. Συνθετώτεραι σπουδαὶ ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἢ ἀπὸ τοῦ πίνακος ἢ ἀπὸ μνήμης, ἐπὶ θεμάτων εἰλημμένων ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου ἢ ἐκ βιομηχανικῶν καὶ ἄλλων τεχνικῶν κατασκευασμάτων (τοπία, ἄνθρωποι ἐν στάσει ἢ ἐν κινήσει, νεκρὰ φύσις, σκεύη, ἔπιπλα, συνθέσεις), ὡς ἐπίσης ἐκ διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν ρυθμῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, Βυζαντινῆς καὶ Νεωτέρας Τέχνης, εἰ δυνατὸν συναφῆ μὲ τὰ διδασκόμενα ἐν τῇ τάξει μαθήματα τῶν Θρησκευτικῶν, Ἱστορίας, Φυσικῆς κ.ἄ.

Β'. Ἐνόργανος ἢ Ἐλευθέρα Διακόσμησις. Ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἢ ἐκ τοῦ πίνακος ἢ ἀπὸ μνήμης ἰχνογράφησις ἢ σκιαγράφησις ἢ ἐγχρωμάτισις σχεδίων διαφόρων ρυθμῶν, ἰδίᾳ Ἑλληνικῶν Ἀρχαϊκῶν, Βυζαντινῶν καὶ Νεωτέρων, λαϊκὴ διακοσμητικὴ Τέχνη — εἰς στὺλ μαιάνδρων, ἀνθεμίων, βυζαντινῶν—Ἁγιογραφικὴ Διακοσμητική—ὑφαντῶν Ἑλληνικῶν νήσων, Ἠπείρου, Πελοποννήσου κ.ἄ.

Γ'. Ἐλευθέρα ἢ Πρακτικὴ Προοπτική. Ἐλευθέρα σχεδίασις ἐπιπέδων στερεῶν ἢ κυλινδρικῶν ἀντικειμένων ἀπὸ διαφόρους θέσεις.

Ἐφαρμογαὶ τῆς Προοπτικῆς διὰ τῆς προφορικῆς ἀναπτύξεως ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος τῶν κυριωτέρων αὐτῆς κανόνων.

Ἡ ἐλευθέρα ἢ πρακτικὴ προοπτικὴ σχεδίασις ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῶν περιγραμμάτων τοῦ σχήματος καὶ τὴν προοπτικὴν διεύθυνσιν τῶν γραμμῶν αὐτοῦ (συγκλινουσῶν) ἀναλόγως τῆς θέσεως καὶ τῆς τοποθετήσεως τοῦ ἀντικειμένου (κατακορύφως, ὁριζοντίως ἢ ἐπικλινῶς).

Θέματα ἐπιπέδων, στερεῶν ἀντικειμένων. Τράπεζα, καρέκλα, ντουλάπα, βιβλίον, ψυγεῖον, ραδιόφωνον, ἐσωτερικὸν δωματίου, ἐξωτερικὴ ὄψις οἰκίας κ.ἄ.

Θέματα κυλινδρικῶν ἀντικειμένων: Φιάλη, ποτῆρι, φλυτζάνι, διάφορα σκεύη, πύραυλος κ.ἄ.

ΙΙ. Γεωμετρικὸν Σχέδιον. Συμπλήρωσις καὶ ἐμπέδωσις τῆς ἐν τῇ Γ' τάξει διδαχθείσης ὕλης.

ΙΙΙ. Ζωγραφική. Χρώματα καὶ ἀναμίξεις αὐτῶν πρὸς παραγωγὴν διαμέσων τόνων. Ὑδατογραφία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀπὸ μνήμης καὶ ἐλευθέρα ἰδία τοπίων, κατ' ἐλευθέραν ἐνασχόλησιν τῶν ἐχόντων ἰδιαιτέραν κλίσιν μαθητῶν.

IV. Χειροτεχνία.

Πλαστικὴ καὶ γυψοτεχνία, ξυλοτεχνία καὶ ξυλογλυπτική, συρματοπλεκτικὴ καὶ μεταλλοτεχνία, συναρμολογήσεις καὶ χειροτεχνικαὶ κατασκευαί, ὡς εἰς τὴν Γ' τάξιν.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ι. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Μουσικῆς εἶναι: α) νὰ καταστήσῃ ἱκανοὺς τοὺς μαθητὰς νὰ κατανοοῦν στοιχειωδῶς τὰ ἔργα τῆς μουσικῆς δι' ἀκροάσεως καὶ δι' ἀναγνώσεως αὐτῶν, β) νὰ διεγείρῃ τὸ διαφέρον καὶ τὴν ἀγάπην τῶν μαθη-

τῶν πρὸς τὴν μουσικήν, ἰδίᾳ πρὸς τὴν ἐθνικήν, καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ μουσικὸν αἰσθητήριον αὐτῶν, ὥστε νὰ διακρίνωσιν οὗτοι καὶ προτιμῶσι τὴν καλὴν μουσικήν, γ) νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ ἔργα τῶν μεγάλων μουσουργῶν, δ) νὰ παρορμήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἐκμάθησιν μουσικοῦ ὀργάνου, τὴν ἀκρόασιν μουσικῶν ἔργων καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς μουσικὰς ἐκδηλώσεις, ε) νὰ καλλιεργήσῃ τὴν φωνὴν τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς μουσικὰς προδιαθέσεις καὶ κλίσεις αὐτῶν, στ) νὰ ἀσκήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν παιδευτικὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἡ μουσικὴ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

II. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Θεωρία.

Ὁρισμὸς τῆς μουσικῆς. Μουσικὸς ἦχος—φθόγγος. Πῶς παράγεται οὗτος. Ὕψος, διάρκεια καὶ ἔντασις τοῦ ἤχου. Πεντάγραμμον. Διαστήματα αὐτοῦ. Τοποθέτησις φθογγοσήμων ἐπὶ τοῦ πενταγράμμου. Βοηθητικαὶ γραμμαί. Κλειδὶ τοῦ Σόλ. Μουσικὴ ἔκτασις. Τμήματα Μουσικῆς ἐκτάσεως καὶ ἀντιστοιχοῦντα κλειδὶ Σόλ, Ντὸ καὶ Φὰ εἰς αὐτήν. Περὶ μέτρου, τὸ κλάσμα καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ. Μέτρησις μέτρων 2)4, 3)4, 4)4. Παύσεις. Θέσις—ἄρσις. Περὶ κλίμακος. Κλῖμαξ τοῦ Ντό, φυσικοὶ τόνοι καὶ ἡμιτόνια αὐτῆς. Μείζων κλῖμαξ. Διαστήματα. Ὀνόματα αὐτῶν. Μουσικὴ ἀνάγνωσις, ρυθμική, μελῳδική. Ἀξία τοῦ μέτρου. Μέρη τοῦ μέτρου ἢ χρόνοι. Μέτρον διμερές, τριμερές, τετραμερές. Ἁπλᾶ μέτρα. Ἰσχυρὰ καὶ ἀσθενῆ μέρη τοῦ μέτρου. Ἐλλιπὲς μέτρον. Ρυθμικὴ ἀγωγὴ καὶ οἱ κυριώτεροι ὅροι αὐτῆς. Στιγμὴ διαρκείας. Κύρια στοιχεῖα τῆς Μουσικῆς. Ρυθμός, Μελῳδία, Ἁρμονία. Τὰ συνηθέστερα εἴδη τῶν χρωματισμῶν.

2. Πρακτικὴ ἐξάσκησις καὶ ἐφαρμογή.

Ἐξέτασις φωνῆς. Ἀναπνοή. Ἀναπνευστικὸν σύστημα. Ἀναπνευστικαὶ ἀσκήσεις. Φωνητικὸν σύστημα. Ἄρθρωσις. Ὀρθοφωνία. Τοποθέτησις φωνῶν διὰ χορῳδιακὸν σύνολον. Μελῳδικαὶ ἀσκήσεις. Μελῳδικὴ ἀνάγνωσις τῆς κλίμακος τοῦ Ντό, μὲ ἡμίση καὶ ὁλόκληρα. Εὔκολοι ἀσκήσεις μὲ ὁλόκληρα καὶ ἡμίση.

Ἀσκήσεις μὲ παύσεις ὁλοκλήρου, μὲ παύσεις ἡμίσεος καὶ μὲ παύσεις τετάρτου. Ἀσκήσεις ἐπὶ διαστημάτων 2ας, 3ης, 4ης καὶ 5ης μὲ ἡμίση. Ἀσκήσεις εὔκολοι μὲ τέταρτα ἐπὶ διαστημάτων 2ας, 3ης, 4ης καὶ 5ης εἰς μέτρον 2)4, 3)4, 4)4.

Ἄσκησις εἰς τὴν γραφὴν τῶν φθογγοσήμων, παύσεων καὶ λοιπῶν μουσικῶν σημείων, κατ' οἶκον, εἰς τὸ τετράδιον Μουσικῆς.

3. Ἄσματα.

Προσευχαί. Οἱ σπουδαιότεροι Ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι. Εὔκολα δημοτικὰ Ἑλληνικὰ ἄσματα, ἐμβατήρια, εὔκολα ἄσματα ξένων χωρῶν. Διδασκαλία καὶ ἀνάλυσις τοῦ Ἐθνικοῦ μας ὕμνου καὶ τοῦ «τῇ Ὑπερμάχῳ», τὰ κάλαντα καὶ ἡ ἱστορία των.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Θεωρία.

Ἀλλοιώσεις. Ἐνέργεια αὐτῶν. Διπλᾶ σημεῖα ἀλλοιώσεως. Ἰσχυρὰ—ἀσθενῆ μέρη τῶν μέτρων 2)4, 3)4, 4)4. Ἀντιχρονισμός. Ὁμαλὸς—Ἀνώμαλος. Συγκοπή. Ὁμαλὴ—Ἀνώμαλος. Μέτρον 3)8. Σύνθετα μέτρα 6)8, 9)8, 12)8. Μέτρησις καὶ ἰσχυρὰ μέρη αὐτῶν. Τρίηχον. Μέτρον 2)2, 3)2, 4)2. Τυχαῖον σημεῖον ἀλλοιώσεως. Ὁπλισμὸς τοῦ γνώμονος. Μείζων κλῖμαξ τοῦ Ντό, τόνοι καὶ ἡμιτόνια αὐτῆς. Ὀνόματα βαθμίδων. Διαίρεσις τοῦ τόνου εἰς ἡμιτόνια. Διατονικὰ καὶ χρωματικὰ ἡμιτόνια. Μετατροπὴ τοῦ τόνου εἰς ἡμιτόνιον καὶ τοῦ ἡμιτονίου εἰς τόνον. Ἐναρμόνιοι φθόγγοι. Σχηματισμὸς τῆς μείζονος κλίμακος τοῦ Σὸλ καὶ τοῦ Ρέ, τοῦ Φὰ καὶ τοῦ Σὶ ὕφεσις. Ἡ Βυζαντινὴ μουσική. Πότε ἐδημιουργήθη. Οἱ μεγαλύτεροι ὑμνογράφοι καὶ τὸ ἔργον των. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῶν μεγάλων διδασκάλων Μπὰχ καὶ Χαΐντελ. Περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν σπουδαιοτέρων Ἑλλήνων μουσουργῶν.

2. Πρακτικὴ ἐξάσκησις καὶ ἐφαρμογή.

Ἄρθρωσις καὶ καλλιέργεια φωνῆς. Τοποθέτησις φωνηέντων. Ἀνάπτυξις τῆς φωνητικῆς ἐκτάσεως.

Μελῳδικαὶ ἀσκήσεις μὲ τέτταρα καὶ μὲ ὄγδοα. Ἀσκήσεις μὲ παύσεις τετάρτου καὶ ὀγδόου. Ἀσκήσεις μὲ τέταρτα καὶ μὲ ἡμίση ἐπὶ διαστημάτων 6ης, 7ης καὶ 8ης. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν μέτρων 2)2, 3)2, 4)2. Εὔκολοι ἀσκήσεις μὲ σύζευξιν διαρκείας. Ἀσκήσεις μὲ ἡμίση καὶ τέταρτα παρεστιγμένα ἐπὶ μέτρων 4)4, 3)4, 2)4. Ἐλλιπὲς μέτρον. Ἀσκήσεις μὲ δέκατα ἕκτα ἐπὶ μέτρου 2)4. Τρίηχα ἐπὶ μέτρου 2)4, 3)4, 4)4. Μουσικὴ ὑπαγόρευσις (DICTEE), μὲ ὁλόκληρα καὶ ἡμίση εἰς μέτρον 4)4. Ἀντιγραφὴ μουσικῶν ἀσκήσεων κατ' οἶκον εἰς τὸ τετράδιον μουσικῆς.

3. Ἄσματα.

Προσευχαί. Ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι. Ἑλληνικὰ δημώδη ἄσματα καὶ χοροί. Ἄσματα ξένων χωρῶν. Τῶν ἀνωτέρω δέον νὰ προηγῆται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ μουσικοῦ κειμένου.

4. Μουσικὴ Ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἐκ δίσκων ἢ ἀπὸ μαγνητοφώνου ἔργων προκλασσικῆς καὶ κλασσικῆς μουσικῆς. Ἀνάλυσις αὐτῶν καὶ περιγραφὴ τῶν ἐντυπώσεων κατ' οἶκον.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Θεωρία.

Αἱ ὑπόλοιποι μείζονες κλίμακες μὲ διέσεις καὶ μὲ ὑφέσεις. Χρονόμετρον, περιγραφὴ καὶ ἐφαρμογὴ ἐπὶ τῶν ἀσκήσεων. Ὅροι ἀλλοιώνοντες τὴν ρυθμικὴν ἀγωγήν. Ὅροι ἐπιβραδύνοντες, ἐπιταχύνοντες καὶ διακόπτοντες τὴν ρυθμικὴν ἀγωγήν. Χρωματισμοί. Εἴδη διαστημάτων. Ποῖα διαστήματα περιλαμβάνει ἡ μείζων κλῖμαξ καὶ εἰς ποίας βαθμίδας. Ἀναστροφαὶ διαστημάτων κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν. Ἁπλᾶ καὶ σύνθετα διαστήματα. Ἐλάσσονες κλίμακες, σχηματισμὸς αὐτῶν. Ἐλάσσων μελῳδική. Εὕρεσις τῶν μειζόνων κλιμάκων, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει ἓν διάστημα. Προσῳδία. Ὅροι προσῳδίας καὶ εἴδη αὐτῆς. Ὁμώνυμοι κλίμακες.

Ἡ μουσικὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Μυθολογίαν καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν κόσμον. Ἀρχαία Ἐλάσσων κλῖμαξ τοῦ Λά. Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι σήμερον. Οἱ σπουδαιότεροι Ὑμνογράφοι καὶ τὸ ἔργον των ἐκτενῶς.

2. Ἔννοια Μορφολογίας. Θέμα, ἐπανάληψις, ἀνάπτυξις. Παλαιοὶ χοροί. Μενουέτο Ροντό. Ἀνάλυσις τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ μεταδιδομένης μουσικῆς. Οἱ τρεῖς μεγάλοι κλασσικοὶ τῆς Βιέννης: Χάϋδν, Μόζαρτ, Μπετόβεν καὶ τὸ ἔργον των.

3. Πρακτικὴ ἐξάσκησις καὶ ἐφαρμογή.

Φωνητικὰ γυμνάσματα καὶ ἀσκήσεις, ὅπως εἰς τὴν Β' τάξιν. Τὰ σύμφωνα, ἡ τοποθέτησίς των καὶ ὁ ρόλος των εἰς τὴν ἄρθρωσιν.

Μελῳδικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ μέτρων 6)8, 9)8 καὶ 12)8, μὲ ὄγδοα, παρεστιγμένα καὶ δέκατα ἕκτα. Ἀσκήσεις ἐπὶ μέτρων 2)4, 3)4, 4)4 μὲ δέκατα ἕκτα. Ἐξάηχον.

Μουσικὴ ὑπαγόρευσις (DICTEE) μὲ ἡμίση καὶ τέταρτα.

4. Ἄσματα.

Προσευχαί. Ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι. Ἁπλοῖ Ἑλληνικοὶ χορευτικοὶ ρυθμοὶ καὶ δημώδη ἄσματα. Ἄσματα κλασσικῆς μουσικῆς μονόφωνα καὶ δίφωνα. Ἄσματα δημώδη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἐλάσσονος κλίμακος τοῦ Λά. Ὅλα τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ ἐκτελῶνται δι' ἀναγνώσεως προηγουμένως τοῦ μουσικοῦ κειμένου.

5. Μουσικὴ ἀκρόασις.

Ἀκρόασις δίσκων μὲ ἔργα προκλασσικῆς καὶ κλασσικῆς Μουσικῆς. Ἀνάλυσις τῶν ἔργων κατὰ μέρη. Μουσικαὶ μορφαὶ αὐτῶν. Περιγραφὴ κατ' οἶκον τῶν ἐντυπώσεων ἐκ τῆς μουσικῆς ἀκροάσεως.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Θεωρία.

Διαστήματα ἐλάσσονος τρόπου. Ἐναρμόνιοι κλίμακες. Τονικότης. Τόνος. Μείζων καὶ Ἐλάσσων τρόπος. Χαρακτηρι-

σμὸς τῶν τρόπων. Οἱ τρεῖς ἀρχαῖοι κύριοι τρόποι: Δώριος, Φρύγιος, Λύδιος. Τρίφωνοι συγχορδίαι. Ἡ σπουδαιότης τῆς τρίτης εἰς τὴν συγχορδίαν. Συγχορδίαι ἐπὶ τῆς Ντὸ μείζονος καὶ εἴδη αὐτῶν. Μεικτὰ μέτρα 5)4. 5)8. 7)4. 7)8, ἀνάλυσις αὐτῶν. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Τραγῳδίαν. Ἀρχαῖα ὄργανα. Σύντομος σκιαγραφία τῶν ἱστορικῶν περιόδων μέχρι σήμερον καὶ οἱ μεγαλύτεροι μουσικοὶ τῶν περιόδων αὐτῶν. Ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ καὶ οἱ ἦχοι αὐτῆς. Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις αὐτῆς μέχρι σήμερον.

2. Στοιχεῖα Μορφολογίας ἐπὶ τῶν κυριωτέρων μουσικῶν μορφῶν: Σουΐτας, Σονάτας, Συμφωνίας, Κονσέρτου κλπ. Μορφὴ τοῦ LIED. Συνέχεια περὶ Ἑλλήνων Μουσουργῶν. Οἱ μεγάλοι Μουσουργοὶ τῆς Ρωμαντικῆς Σχολῆς.

3. Πρακτικὴ ἐξάσκησις καὶ ἐφαρμογή.

Συνέχεια φωνητικῶν γυμνασμάτων καὶ ἀσκήσεων. Ἀσκήσεις δυσκολώτεραι μὲ ὅλας τὰς ρυθμικὰς μορφάς, ἤτοι συγκοπαί, ἀντιχρονισμοί, τρίηχα, δέκατα ἕκτα κλπ. Μεταφορὰ μελῳδιῶν (TRANSPORTO).

Ὀλίγαι εὔκολοι ἀσκήσεις εἰς τὸ κλειδὶ τοῦ Φά.

4. Ἄσματα.

Δημοτικὰ ἄσματα καὶ Ἑλληνικοὶ χοροί. Ἄσματα δίφωνα ξένων χωρῶν.

5. Μουσικὴ ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἔργων Προκλασσικῆς, Κλασσικῆς καὶ Ρωμαντικῆς ἐποχῆς. Μορφολογικὴ ἀνάλυσις αὐτῶν. Αἱ μεγάλαι μουσικαὶ μορφαί. Σοῦμπερτ, Σοῦμαν, Μέντελσον, Λίστ, Σοπέν, Μπράμς, Μπερλιόζ κλπ.

Περιγραφὴ κατ' οἶκον τῶν ἐντυπώσεων ἐκ τῆς μουσικῆς ἀκροάσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

(Προαιρετικῶς)

1. Θεωρία.

Χρωματισμοὶ ἐν ἐκτάσει. Μουσικοὶ καλλωπισμοί. Μουσικὴ ἔκφρασις. Μουσικαὶ φράσεις. Μουσικαὶ συντομίαι. Παραπομπή. Κορώνα.

2. Ἱστορία.

Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Ἀρχαιότητα. Αἰγύπτιοι, Ἀσσύριοι, Κινέζοι, Ἰνδοί, Ἑβραῖοι. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Αἱ μεγάλαι μουσικαὶ μορφαί. Πυθαγόρας, Ἀριστόξενος, Πίνδαρος. Περίοδοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Μουσικὴ γραφή. Διασωθέντα μουσικὰ μνημεῖα. Μουσικὰ ὄργανα. Οἱ τρεῖς κύριοι τρόποι: Δώριος, Φρύγιος, Λύδιος. Τραγούδια τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Τραγῳδίαν. (Εὐριπίδης, Σοφοκλῆς, Αἰσχύλος). Παρακμὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ μεγαλύτεροι Ὑμνογράφοι ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀθανασίου μέχρι τοῦ Ἰωάν. Κουκουζέλη.

3. Μορφολογία.

Μονοφωνία — Πολυφωνία. Κανών. Φούγκα. Αἱ πρῶται μουσικαὶ μορφαί. Ἡ Σουΐτα καὶ τὰ μέρη αὐτῆς. Ἡ μορφὴ τῆς Σονάτας, τὰ θέματα καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν. Σονάτα, Συμφωνία, Κονσέρτο καὶ τὰ μέρη αὐτῶν. Ἀνάλυσις τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς μεταδιδομένης μουσικῆς.

4. Μουσικὴ ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἔργων Προκλασσικῆς, Κλασσικῆς, Ρωμαντικῆς καὶ Νεορρωμαντικῆς ἐποχῆς. Ἀνάλυσις τῶν μουσικῶν μορφῶν ἐπὶ μεταδιδομένης μουσικῆς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(Προαιρετικῶς).

1. Ἱστορία.

Ἐποχαί: Ἀρχαιότης, Βυζαντινή, Πολυφωνία, Προκλασσική, Κλασσική, Ρωμαντική, Νεορρωμαντική, Νεοκλασσική, Σύγχρονος. Οἱ σπουδαιότεροι μουσικοὶ ὅλων τῶν ἐποχῶν. Οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Κλασσικῆς ἐποχῆς Χάϋδν, Μόζαρτ, Μπετόβεν καὶ τὸ ἔργον των. Ὁ Μπετόβεν καὶ αἱ συμφωνίαι του. Ἡ 9η Συμφωνία. Οἱ μεγάλοι Ρωμαντικοί. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Ἡ ἐμφάνισις τῆς Ὄπερας καὶ ἡ ἐξέλιξίς της μέχρι σήμερον. Οἱ τρεῖς μεγάλοι σταθμοὶ τῆς Ὄπερας: Μοντεβέρντι, Γκλούκ, Βάγνερ.

2. Μορφολογία.

Αἱ σπουδαιότεραι μουσικαὶ μορφαὶ ἐν λεπτομερεστέρᾳ ἀναλύσει. Φούγκα, Σουΐτα, Σονάτα. Συμφωνία. Κονσέρτο. Συμφωνικὸν Ποίημα.

3. Εἴδη Μουσικῆς.

Ἀπόλυτος Μουσική. Περιγραφικὴ Μουσική. Μουσικὴ εἰκών. Μουσικὴ Σκηνῆς.

4. Μουσικὰ Ὄργανα.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν ὀργάνων ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἡ συνένωσις αὐτῶν εἰς διαφόρους ὁμάδας, ἤτοι: Μουσικὴ Δωματίου, κουαρτέτο, ὀκτέτο. Ὀρχήστρα ἐγχόρδων. Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα. Ὀρχήστρα ὑπαίθρου (Μπάντα).

5. Μουσικὴ Ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἔργων Προκλασσικῆς, Κλασσικῆς, Νεοκλασσικῆς, Ρωμαντικῆς, Νεορρωμαντικῆς καὶ συγχρόνου Μουσικῆς, ὅλων τῶν μουσικῶν μορφῶν. Ἀκρόασις τῶν Συμφωνιῶν τοῦ Μπετόβεν (9ης Συμφωνίας).

6. Μουσικαὶ Ὁμιλίαι.

Ὁμιλίαι τῶν μαθητῶν ὑπὸ τύπον διαλέξεων ἐνώπιον τῆς τάξεως διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον ἑκάστου τῶν μεγάλων Μουσικῶν δημιουργῶν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον.

Τὸ μάθημα ἐξετάζεται γραπτῶς ἐπὶ θεμάτων τῆς θεωρίας.

ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ

(Στοιχεῖα Οἰκιακῆς Οἰκονομίας καὶ Παιδοκομίας).

1. Σκοπός.

Γενικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι νὰ παράσχῃ εἰς τὰς μαθητρίας τὰς ἀπαραιτήτους διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν τοῦ οἴκου θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις, νὰ διεγείρῃ καὶ καθοδηγήσῃ τὴν ἔμφυτον κλίσιν αὐτῶν πρὸς τὸν ρόλον τῆς οἰκοδεσποίνης καὶ τῆς μητρός, νὰ καλλιεργήσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὰ σχετικὰ διαφέροντά των, νὰ προπαρασκευάσῃ ἑκάστην μαθήτριαν διὰ τὰς μελλοντικὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς ὡς συζύγου, οἰκοδεσποίνης καὶ μητρός, ὥστε νὰ ἀποδῇ αὕτη ἐπωφελὴς οἰκογενειακός, κοινωνικὸς καὶ ἐθνικὸς παράγων.

Εἰδικώτερον τὸ μάθημα τοῦτο ἐπιδιώκει νὰ παράσχῃ εἰς τὰς μαθητρίας τὰς ἀπαραιτήτους θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις εἰς τοὺς τομεῖς τῆς ἐνδύσεως, τῆς διατροφῆς, τῆς κατοικίας, τῆς νοσηλευτικῆς, τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς παιδοκομίας καὶ νὰ καταστήσῃ συνειδητὴν εἰς αὐτὰς τὴν μεγάλην κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν ἀποστολὴν αὐτῶν διὰ τῆς ἐπωφελοῦς δράσεώς των εἰς τοὺς τομεῖς τούτους.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἔνδυσις.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Πρῶται ὕλαι: ἔριον, βάμβαξ, μέταξα κ.λ.π. Νεώτεραι συνθετικαὶ ὕλαι.

Μηχανικὴ καὶ χημικὴ ἐπεξεργασία τῶν πρώτων ὑλῶν. Σχετικὴ βιοτεχνία καὶ βιομηχανία.

Ὑφάσματα: εἴδη ὑφασμάτων κατὰ τὰς πρώτας ὕλας· τὰ χρώματα τῶν ὑφασμάτων· ἀνδρικὰ καὶ γυναικεῖα ὑφάσματα. Σχεδίασις, ὕφανσις. Ἡ σχετικὴ βιοτεχνία καὶ βιομηχανία. Ὁ Ἑλληνικὸς ἀργαλειός - Σχετικὰ λαογραφικὰ στοιχεῖα.

Ἡ ἀμφίεσις: ἀνδρικὴ καὶ γυναικεία ἀμφίεσις. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἑλληνικῆς ἀμφιέσεως. Αἱ χαρακτηριστικαὶ τοπικαὶ ἐνδυμασίαι. Ἡ παιδικὴ ἐνδυμασία.

Ἡ ὑγιεινὴ τῆς ἐνδυμασίας, ὑγιεινὴ ἐσωρούχων, πρῶται ὕλαι, σχέδια, καθαριότης. Ὑγιεινὴ τῆς παιδικῆς ἐνδυμασίας.

Περιποίησις καὶ διατήρησις τῶν εἰδῶν ἐνδύσεως. Πλύσις, σιδέρωμα κλπ. Τὰ σύγχρονα μηχανικὰ μέσα· ἡ χρῆσις καὶ ἡ συντήρησις αὐτῶν. Τὰ ἀπορρυπαντικά.

Καταρτισμὸς δειγματολογίου τῶν κυριωτέρων πρώτων ὑλῶν καὶ δειγματολογίου τῶν πλέον γνωστῶν ὑφασμάτων.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Πλεκτική. Στοιχειώδης ἄσκησις τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν πλεκτικήν. Χρῆσις βελονῶν, πλέξις ἁπλῶν πλεκτῶν εἰδῶν.

Κεντητική. Στοιχειώδης ἐνημέρωσις εἰς τὴν τέχνην τοῦ κεντήματος. Χειροκεντήματα καὶ μηχανοκεντήματα. Ἄσκησις τῶν μαθητριῶν εἰς τὰ ἁπλᾶ κεντήματα.

Ραπτική. Στοιχειώδης εἰσαγωγὴ τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν τέχνην τῆς ραπτικῆς. Ἄσκησις εἰς τὰς βασικὰς ραπτικὰς ἐργασίας. Ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ραπτικῶν ὀργάνων. Ἐφαρμογὴ ἐπὶ ἁπλοῦ παιδικοῦ ἐνδύματος.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Οἴκησις.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Ἡ κατοικία· τύποι συγχρόνου κατοικίας· ἀγροτικὴ καὶ ἀστικὴ κατοικία.

Ἡ ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας· προσανατολισμός, ἀερισμός, κατανομὴ τῶν χώρων ἀναλόγως τῶν οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν καὶ ὑπὸ ἔποψιν ὑγιεινῆς. Βοηθητικοὶ χῶροι.

Τεχνικαὶ ἐγκαταστάσεις.

Ὑδραυλικαὶ ἐγκαταστάσεις. Ὕδρευσις, ἀποχέτευσις, ἔλεγχος τῶν σχετικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ προφύλαξις ἐκ μολύνσεων.

Ἠλεκτρικαὶ ἐγκαταστάσεις. Φωτισμός, ἠλεκτρικὴ κουζίνα, θερμοσίφων, ἠλεκτρικὴ θερμάστρα, ἠλεκτρικὸν ψυγεῖον, ἠλεκτρικὸν σίδηρον, ἀνεμιστήρ, ἠλεκτρικὴ σκούπα, τηλέφωνον, ραδιόφωνον κλπ. Ἔλεγχος τῶν σχετικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ συσκευῶν. Χρῆσις αὐτῶν καὶ προφύλαξις ἐκ τῶν κινδύνων τῆς ἠλεκτροπληξίας.

Ἡ θέρμανσις τῆς κατοικίας. Τὰ διάφορα μέσα θερμάνσεως. Ἡ χρῆσις τῶν σχετικῶν ὀργάνων, μέτρα ὑγείας.

Ἡ ἐπίπλωσις τῆς κατοικίας. Ἡ ἐπίπλωσις κατὰ χώρους. Εἴδη ἐπιπλώσεως. Ἡ Ἑλληνικὴ λαϊκὴ τέχνη τῆς ἐπιπλώσεως. Οἰκονομική, πρακτικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπίπλωσις. Ὑφάσματα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐπιπλώσεως.

Ἡ διακόσμησις τῆς κατοικίας. Τὰ διάφορα μέσα τῆς διακοσμήσεως. Ἡ αἰσθητικὴ τῆς διακοσμήσεως.

Ἡ συντήρησις καὶ ἡ καθαριότης τῆς κατοικίας. Σύγχρονα μέσα καθαριότητος.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Ἀσκήσεις ἐλέγχου τῶν μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων τῆς κατοικίας, καταλλήλου χρησιμοποιήσεως τῶν χώρων, τακτοποιήσεως τῆς ἐπιπλώσεως, διακοσμήσεως.

Ἀσκήσεις καθαριότητος τῆς κατοικίας κατὰ χώρους, ὡς καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν σχετικῶν ὀργάνων.

Ἔνδυσις.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Τὰ οἰκιακῆς χρήσεως ὑφάσματα. Ὁ οἰκιακὸς ἱματισμός. Ἐπιτραπέζια εἴδη. Λινοστολή. Κλινοσκεπάσματα. Τάπητες, παραπετάσματα, κεντήματα, καλύμματα ἐπίπλων κλπ.

Ἡ αἰσθητικὴ τῆς ἀμφιέσεως. Χρώματα καὶ σχέδια. Ἡ μόδα.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Ἀσκήσεις πλεκτικῆς, κεντητικῆς, ραπτικῆς καὶ κοπτικῆς κατὰ προέκτασιν τῶν σχετικῶν ἀσκήσεων τῆς Α' τάξεως. Στοιχειώδης ἄσκησις εἰς πλύσιν καὶ σιδέρωμα εἰδῶν ἐνδύσεως κατὰ πρώτας ὕλας. Ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν σχετικῶν ὀργάνων. Ἄσκησις εἰς τὸ καθάρισμα κηλίδων διὰ τῆς χρήσεως καταλλήλων ἀπορρυπαντικῶν.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Διατροφή.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Τροφογνωσία. Αἱ τροφαί. Τροφαὶ καὶ ὑγεία. Αἱ ἀνάγκαι τοῦ ὀργανισμοῦ εἰς θρεπτικὰς οὐσίας. Κανονικὸς σιτισμός.

Ὑποσιτισμός. Ὑπερσιτισμός. Μὴ κανονικὸς σιτισμός. Τὰ εἴδη τῶν τροφῶν καὶ ἡ θρεπτικὴ ἀξία αὐτῶν κατ' εἶδος. Φυτικαὶ τροφαί. Ζωϊκαὶ τροφαί. Καρποὶ καὶ ὀπῶραι. Καρυκεύματα. Εἴδη ζαχαροπλαστικῆς. Ποτά. Τὸ καθημερινὸν διαιτολόγιον. Διαιτολόγιον παίδων, διαιτολόγιον ἐνηλίκων.

Νωπαὶ τροφαί. Διατηρημέναι τροφαὶ (κονσερβοποιία, κατάψυξις).

Αἱ ἀλλοιώσεις τῶν τροφῶν καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν κίνδυνοι τῆς ὑγείας. Σχετικαὶ ἐνδείξεις, προφύλαξις.

Ἡ νοθεία τῶν τροφῶν.

Ἡ διατήρησις τῶν τροφῶν. Μέσα διατηρήσεως, ψυγεία.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Στοιχειώδης εἰσαγωγὴ τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν τροφῶν. Βασικοὶ τρόποι παρασκευῆς τροφῶν. Τὸ μαγειρεῖον. Τὰ μαγειρικὰ σκεύη. Ἡ ὑγιεινὴ τοῦ μαγειρείου. Στοιχεῖα μαγειρικῆς. Ἡ ζαχαροπλαστική, παρασκευάσματα αὐτῆς, ἀπαραίτητα ὄργανα, ὑγιεινή, αἰσθητική.

Οἴκησις — Κοινωνικὴ ἀγωγή.

Στοιχειώδεις γνώσεις κηπουρικῆς, δενδροκομίας, ἀνθοκομίας, ἀνθοδετικῆς καὶ διακοσμητικῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀνθέων.

Κοινωνικαὶ σχέσεις καὶ ἐκδηλώσεις, παράθεσις γεύματος, τακτοποίησις τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης σκευῶν, θέσις προσκεκλημένων, ἀμφίεσις κλπ. Οἰκογενειακαὶ ἑορταὶ (τακτοποίησις χώρων ὑποδοχῆς, ἀμφίεσις, ὑποδοχὴ ἐπισκεπτῶν, συστάσεις, προσφορὰ ἀναψυκτικῶν κλπ.).

Ἀμφίεσις κατὰ περίπτωσιν κοινωνικῆς ἐκδηλώσεως (εἰς ἐκκλησίαν, εἰς ἀγοράν, εἰς ἑορτήν, εἰς δεξίωσιν, εἰς θέατρον κλπ.).

Στάσις καὶ συμπεριφορὰ κατὰ τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις τῶν κοινωνικῶν σχέσεων.

Ἔνδυσις.

Πρακτικὸν μέρος.

Συνέχισις πρακτικῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν πλεκτικήν, τὴν ραπτικὴν καὶ κοπτικήν, τὴν κεντητικήν.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Διατροφή.

Α'. Διαιτητική.

Θεωρητικὸν μέρος.

Περὶ διατροφῆς. Θρεπτικαὶ ἀξίαι τῶν τροφίμων. Θερμίδες. Αἱ ἀνάγκαι τοῦ ὀργανισμοῦ εἰς θερμίδας. Ἡ ἀξία

τῶν διαφόρων τροφῶν εἰς θερμίδας. Ἀνάλυσις θρεπτικῶν οὐσιῶν (λευκώματα, ὑδατάνθρακες, λίπη, ἔλαια, βιταμῖναι, ὕδωρ, ἅλατα). Ἡ ἀξία τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὴν διατροφὴν (ἐλαῖαι, ἐλαιόλαδον, σταφίς, σῦκα, μέλι κ.λ.π.). Διαιτολόγιον. Κανόνες καταρτισμοῦ διαιτολογίου. Ὀρθολογικὴ σύνθεσις γευμάτων διὰ τὴν ὑγιεινὴν διατροφήν. Καταρτισμὸς ἑδεσματολογίου τῆς ἑβδομάδος. Ἑορταστικὰ γεύματα. Συσχετισμὸς τοῦ διαιτολογίου πρὸς τὸ οἰκογενειακὸν εἰσόδημα. Εἰδικὰ διαιτολόγια. Διαιτολόγιον βρέφους, νηπίου, παίδων, ἐνηλίκων, γερόντων. Διαιτολόγιον σωματικῶς ἐργαζομένων, πνευματικῶς ἐργαζομένων, εἰς βαρείας ἐργασίας ἐργαζομένων. Διαιτολόγιον ἀσθενῶν κατὰ περιπτώσεις ἀσθενειῶν. Διαιτολόγιον ἐγκυμοσύνης καὶ γαλουχίας. Διαιτολόγιον πρὸς ἀποφυγὴν παχυσαρκίας καὶ λελογισμένην ἀπίσχνανσιν.

Ἄσκησις εἰς τὸν καταρτισμὸν διαιτολογίων διαφόρων κατηγοριῶν.

Β'. Ζαχαροπλαστική.

Εἴδη ζαχαροπλαστικῆς. Πρῶται ὕλαι. Συνταγαί. Τρόποι παρασκευῆς. Διάφοροι συνθέσεις. Ὀργάνωσις τῆς σχετικῆς ἐργασίας. Νεώτερα ὄργανα καὶ σκεύη καὶ χρῆσις ἑκάστου τούτων. Ὑγιεινὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐν τῇ ζαχαροπλαστικῇ. Πρακτικὴ ἄσκησις εἰς τὴν παρασκευὴν εἰδῶν ζαχαροπλαστικῆς ἀναλόγως τῶν διατιθεμένων μέσων.

Νοσηλευτική.

Περιποίησις ἀσθενοῦς κατ' οἶκον. Τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἡ ὑγιεινὴ αὐτοῦ (ἀερισμός, φωτισμός, καθαριότης κ.λ.π.).

Καθημερινὴ παρακολούθησις καὶ φροντὶς περὶ τοῦ ἀσθενοῦς (ἀτομικὴ καθαριότης, περιποίησις κλίνης, τήρησις δελτίου πορείας ἀσθενείας, ὡράριον λήψεως φαρμάκων, καθαριότης καὶ ἀπολύμανσις χρησιμοποιουμένων σκευῶν κλπ.). Νοσηλευτικὴ περίθαλψις τοῦ ἀσθενοῦς κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ θεράποντος ἰατροῦ. Προφυλακτικὰ μέτρα διὰ τὴν ὑγείαν τῶν συγκατοικούντων μετὰ τοῦ ἀσθενοῦς κατὰ περίπτωσιν ἀσθενείας. Οἰκιακὸν φαρμακεῖον.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Οἰκογένεια.

Ὁ θεσμὸς τῆς οἰκογενείας καὶ ὁ ρόλος τῆς οἰκοδεσποίνης ἐν αὐτῇ. Ὁ οἰκογενειακὸς βίος. Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἡ ἱεραρχία ἐν αὐτῇ καὶ ἡ συμπεριφορὰ ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ. Αἱ ἰδιαίτεραι εὐθῦναι τῆς οἰκοδεσποίνης διὰ τὴν ὁμαλὸν οἰκογενειακὸν βίον. Ἡ διοίκησις τοῦ οἴκου. Ἡ διαχείρισις τῶν οἰκονομικῶν τῆς οἰκογενείας. Κατανομὴ τοῦ οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος ἀναλογικῶς εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας. Οἰκιακὴ λογιστική. Προϋπολογισμός, ἡμερολόγιον διαχειρίσεως κλπ. Οἰκιακὰ προγράμματα ἐργασίας. Προμήθεια ἀπαραιτήτων εἰδῶν. Ἀποταμίευσις. Ἀνατροφὴ καὶ ἀγωγὴ τῶν παίδων. Ψυχαγωγία τῶν παίδων. Ραδιόφωνον, παιδικὰ περιοδικὰ καὶ βιβλία, κινηματογράφος, μουσική. Παιδικὰ παιγνίδια, παιδικαὶ ἑορταί. Θέματα ἐθιμοτυπίας κατὰ τὰς κοινωνικὰς συναναστροφὰς (ἀμφίεσις, τρόποι συμπεριφορᾶς, ὑποδοχή, δεξιώσεις κλπ.). Ἰδιάζοντα οἰκογενειακὰ προβλήματα. Ἡ ἐργαζομένη ἐπαγγελματικῶς οἰκοδέσποινα καὶ τὰ πρόσθετα δι' αὐτὴν οἰκογενειακὰ προβλήματα.

Παιδοκομία.

α. Βρεφοκομία. Ἡ εὐγονική. Ἡ ὑγεία τῶν γονέων, ἡ κληρονομικότης, ὑγιεινὴ τῆς ἐγκύου. Ὁ τοκετός. Αἱ πρῶται φροντίδες διὰ τὸ βρέφος. Καθαριότης, ἐνδυμασία, ὕπνος, διατροφή. Ἡ μητρικὴ γαλουχία καὶ ἡ σημασία αὐτῆς. Ἡ διατροφὴ καὶ ἡ ὑγεία τῆς θηλαζούσης μητρός. Κωλύματα τῆς μητρικῆς γαλουχίας. Τεχνητὸς θηλασμός, μεικτὸς θηλασμός, θηλασμὸς διὰ τροφοῦ. Ἀποθηλασμός, ἀπογαλακτισμός. Αἱ πρῶται τροφαὶ τοῦ βρέφους, παρασκευὴ τῶν βρεφικῶν γευμάτων. Ἡ φυσιολογικὴ ἀνάπτυξις τοῦ βρέφους, τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς, ἡ παρακολούθησις αὐτῆς ὑπὸ τῆς μητρός. Ἡ ὑγεία τοῦ βρέφους. Αἱ κυριώτεραι διαταραχαὶ τῆς ὑγείας καὶ νοσηραὶ ἐκδηλώσεις. Αἱ συνήθεις παιδικαὶ νόσοι. Οἱ προφυλακτικοὶ ἐμβολιασμοί.

β. Στοιχεῖα παιδολογίας. Ἡ σωματικὴ καὶ ἡ ψυχικὴ ἐξέλιξις τοῦ παιδὸς ἰδίᾳ κατὰ τὴν προσχολικὴν ἡλικίαν. Ἡ κοινωνικὴ καὶ ἠθικὴ ἀγωγὴ τοῦ παιδός. Ἡ σημασία τῆς προσχολικῆς ἡλικίας εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ παιδός. Ἡ ἀξία τοῦ παραδείγματος εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ παιδός. Ἀγωγὴ συμπεριφορᾶς. Ἑτοιμασία τοῦ παιδὸς διὰ τὸ νηπιαγωγεῖον, διὰ τὸ σχολεῖον. Ὁ ρόλος τῆς οἰκογενείας καὶ ἡ εὐθύνη τῶν γονέων, ἰδίᾳ δὲ τῆς μητρὸς εἰς τὴν βασικὴν ἀγωγὴν τῶν παίδων.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(Προαιρετικῶς)

Κοινωνικὴ Ἀγωγή.

Οἴκησις. Ὑγιεινή, ἐπίπλωσις, διακόσμησις τῆς κατοικίας. Ὀργάνωσις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Κανόνες οἰκογενειακῆς συμπεριφορᾶς. Οἰκογενειακαὶ συγκεντρώσεις, γεύματα, δεξιώσεις.

Ἀμφίεσις. Ἡ αἰσθητικὴ τῆς ἀμφιέσεως. Ἀμφίεσις παίδων, ἀνδρῶν, γυναικῶν. Ἡ ἀμφίεσις κατὰ περίπτωσιν οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς συναναστροφῆς. Ἡ ἀμφίεσις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὰς ἐπισήμους τελετάς.

Διακοσμητική. Στοιχεῖα διακοσμητικῆς, ἀνθοκομίας, ἀνθοδετικῆς καὶ διακοσμητικῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀνθέων.

Κοινωνικαὶ ἀναστροφαί. Κανόνες ἐθιμοτυπίας καὶ συμπεριφορᾶς κατὰ τὰς κοινωνικὰς συναναστροφάς, εἰς τὰς κατοικίας, εἰς τὰ δημόσια κέντρα, κατὰ τὰς ἑορτάς, εἰς τελετὰς κλπ. Κανόνες τρόπων τοῦ φέρεσθαι.

Τὰ θέματα τοῦ θεωρητικοῦ μέρους ἑκάστου κλάδου θὰ διδάσκωνται πλήρως. Ἡ πρακτικὴ ἄσκησις ἐν ἑκάστῳ κλάδῳ θὰ γίνεται ἀναλόγως τῶν ὑπαρχόντων εἰς ἕκαστον σχολεῖον μέσων, τῶν ἰδιαιτέρων κλίσεων, διαφερόντων καὶ δεξιοτήτων τῶν μαθητριῶν καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν συγχρόνων ἀπαιτήσεων. Τὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα διαθέτουσιν ὅλα τὰ ἀπαραίτητα μέσα, δὲν θὰ παραλείψωσι τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῶν διαλαμβανομένων εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος ἑκάστου κλάδου.

Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους αἱ διδάσκουσαι ὀφείλουσι νὰ ὀργανώσωσιν ἔκθεσιν παρουσιάζουσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος. Ἡ ἔκθεσις αὕτη δέον νὰ ἀποβλέπῃ ἀποκλειστικῶς εἰς παιδευτικοὺς σκοπούς.

Γραπτῶς ἐξετάζονται τὰ θέματα τοῦ θεωρητικοῦ μέρους ἑκάστου κλάδου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἡμερήσιον Γυμνάσιον Θετικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 3.

Ὡρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων

Ὧραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις			
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Σύνολ.
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2	3	2	2	13
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	4	4	24
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	6	5	4	32
4. Ἱστορία	3	3	3	3	3	2	17
5. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	—	—	—	—	2	2	4
6. Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου	—	—	1Α'Τετρ.	—	—	1	1½
7. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1Β'Τετρ.	—	—	—	½
8. Μαθηματικὰ	4	4	4	6	6	7	31
9. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	1	1
10. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	—	7
11. Φυσικὴ	2	3	3	5	5	6	24
12. Βιολογία	—	—	1	—	—	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	1	—	2
14. Ξέναι γλῶσσαι	3	3	3	2	2	2	15
15. Ὑγιεινὴ — Πρῶται βοήθειαι	—	1	—	—	1	—	2
16. Γυμναστικὴ — Ἀθλητισμὸς ἀρρένων	3	3	3	3	3	3	18
» » θηλέων	3	3	3	3	3	3	18
17. Τεχνικὰ	1	1	1	1	1	1	6
18. Μουσικὴ	1	1	1	1	—	—	4
19. Οἰκοκυρικὰ διὰ τὰς μαθητρίας	2	1	1	1	1	—	6
Σύνολον ἀρρένων	30	33	34	35	36	36	204
» θηλέων	32	34	35	36	37	36	209

Ἄρθρον 4.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Α', Β', Γ').

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Δ', Ε', ΣΤ').

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Νέα Ἑλληνικὰ)

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ)

ΤΑΞΙΣ Δ'.

(Ὧραι 6 ἑβδομαδιαίως).

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

(ὧραι 5 ἑβδομαδιαίως)

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία — Θεματογραφία, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς Κατευθύνσεως (ὥρα 1 ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων).

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ διαλόγου Κρίτωνος τοῦ Πλάτωνος, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ α' δίμηνον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία μιᾶς δημηγορίας τοῦ Θουκυδίδου ἐκ τῶν ἁπλουστέρων, ὡς καὶ ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ β' δίμηνον).

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ραψῳδιῶν τῆς Ἰλιάδος, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥρα 1 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' τετράμηνον).

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία μιᾶς τραγῳδίας τοῦ Εὐριπίδου, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ β' τετράμηνον).

ε) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τῆς Ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ἐπὶ μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

Γ'. Γραμματολογία: Ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

(ὧραι 4 ἑβδομαδιαίως)

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία — Θεματογραφία: Ὡς καὶ ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥρα 1 ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων):

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία μιᾶς τραγῳδίας τοῦ Σοφοκλέους, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ α' τετράμηνον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τῆς Ἀρχαίας Λυρικῆς ποιήσεως, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥρα 1 ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ β' τετράμηνον).

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τῶν κυριωτέρων κεφαλαίων ἑνὸς διαλόγου τοῦ Πλάτωνος, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ γ' δίμηνον).

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ παρὰ Θουκυδίδῃ Ἐπιταφίου τοῦ Περικλέους, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ δ' δίμηνον).

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἐπιταφίου δέον νὰ ὁλοκληρωθῇ ἐκ δοκίμου μεταφράσεως, ἐφ' ὅσον ὁ χρόνος δὲν ἐπαρκέσῃ διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΤΑΞΕΙΣ Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'

Α'. Ἄλγεβρα.

Α' τετράμηνον ὧραι 3. Β' τετράμηνον ὧραι 2.

1. Τὰ ἀκόλουθα ἐκ τοῦ μαθηματικοῦ λογισμοῦ: Πρότασις, προτασιακὸς τύπος. Ἄρνησις, διάζευξις, σύζευξις προτάσεων ἢ προτασιακῶν τύπων. Συνεπαγωγὴ καὶ λογικὴ ἰσοδυναμία, συσχετισμὸς μὲ τὰς ἐννοίας «ἀναγκαία συνθήκη» «ἱκανὴ συνθήκη», «ἀναγκαία καὶ ἱκανὴ συνθήκη» πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει συγκεκριμένων παραδειγμάτων. Ταυτολογία. Ἐφαρμογαὶ τῶν ἀνωτέρω διὰ μίαν πρώτην μύησιν εἰς τὸν Μαθηματικὸν λογισμόν: Ὑπόθεσις καὶ συμπέρασμα εἰς μίαν μαθηματικὴν πρότασιν, βάσει συγκεκριμένων παραδειγμάτων. (6 μαθήματα).

2. Ἐκ τοῦ διανυσματικοῦ λογισμοῦ.

Ἰσότης ἐφαρμοστῶν διανυσμάτων. Τὸ ἐλεύθερον διάνυσμα. Ἄθροισμα δύο ἢ περισσοτέρων διανυσμάτων. Διαφορὰ διανύσματος ἀπὸ ἄλλο διάνυσμα. Γινόμενον διανύσματος ἐπὶ πραγματικὸν ἀριθμόν. Λόγος δύο συγγραμμικῶν διανυσμάτων. Διευθυνον διάνυσμα εὐθείας. Διανυσματικὴ ἰσότης τοῦ CHASLES. Ὀρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Ὀρθοκανονικὸν σύστημα ἀναφορᾶς. Συντεταγμέναι σημείου καὶ διανύσματος εἰς τὸ ἐπίπεδον. Συνθήκη παραλληλίας εἰς τὸ ἐπίπεδον. Διανυσματικὴ ἐξίσωσις εὐθείας εἰς τὸ ἐπίπεδον.

3. Ἀνάλυσις πολυωνύμου εἰς γινόμενον παραγόντων. Ταυτότητες. Ρητὰ κλάσματα. Λύσις συστημάτων α' βαθμοῦ μὲ δύο ἢ τρεῖ ἀγνώστους διὰ τῶν ὁριζουσῶν. Κανόνες τοῦ CRAMER καὶ τοῦ SARRUS. Ὁμογενῆ γραμμικὰ συστήματα. Συμμετρικά. Ἐξισώσεις συμβιβασταί. Ἀπροσδιόριστος ἀνάλυσις α' βαθμοῦ. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί. Πραγματικοὶ ἀριθμοί. Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ. Ἰδιότητες.

Περὶ ριζῶν. Ἰδιότητες. Πράξεις μὲ ἀρρήτους παραστάσεις. Τροπὴ κλάσματος μὲ ἄρρητον παρανομαστὴν εἰς ἰσοδύναμον μὲ ρητὸν παρονομαστήν. Δυνάμεις μὲ ρητὸν ἐκθέτην.

Μιγαδικοὶ ἀριθμοί. Ὁρισμὸς τοῦ φανταστικοῦ καὶ τοῦ μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ. Τρόποι συμβολισμοῦ. Ἰσότης εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν. Αἱ τέσσαρες πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν. Γραφικὴ παράστασις τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν (Διάγραμμα τοῦ ARGAND, μιγαδικὸν ἐπίπεδον τοῦ GAUSS). Ἀπόλυτον τιμὴ (μέτρον) μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ.

Ἐξίσωσις β' βαθμοῦ. Ἐπίλυσις ἐξισώσεως β' βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον. Εἶδος τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου $\alpha x^2+\beta x+\gamma$. Συμμετρικαὶ παραστάσεις τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου συναρτήσει τῶν συντελεστῶν αὐτοῦ. Πρόσημον τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου. Τροπὴ τοῦ τριωνύμου $\alpha x^2+\beta x+\gamma$ εἰς γινόμενον πρωτοβαθμίων ὡς πρὸς x παραγόντων. Εὕρεσις δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως ἐκ ριζῶν αὐτῆς. Πρόσημον τῆς ἀριθμητικῆς τιμῆς τοῦ τριωνύμου $\alpha x^2+\beta x+\gamma$ διὰ τὰς διαφόρους πραγματικὰς τιμὰς τοῦ x.

Ἀνισώσεις Β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἕνα ἄγνωστον. Ἐπίλυσις δευτεροβαθμίου ἀνισώσεως. Ἀνισώσεις ἀνωτέρου βαθμοῦ. Συστήματα ἀνισώσεων β' βαθμοῦ. Θέσις πραγματικοῦ ἀριθμοῦ ὡς πρὸς τὰς ρίζας τοῦ τριωνύμου $\alpha x^2+\beta x+\gamma$. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν διερεύνησιν παραμετρικῶν ἐξισώσεων καὶ ἀνισώσεων β' βαθμοῦ. Σχέσις συντελεστῶν δύο β)θμίων ἐξισώσεων, ἵνα αἱ ρίζαι των πληροῦν ὡρισμένας συνθήκας (ἀνάλογοι, ἀντίθετοι κλπ.). Ἀπαλείφουσα (ἢ συναρμόζουσα) δύο τριωνύμων τοῦ β' βαθμοῦ. Τὸ δευτεροβάθμιον τριώνυμον ὡς συνεχὴς συνάρτησις τοῦ x. Μέγιστον καὶ ἐλάχιστον τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου. Γραφικὴ παράστασις τῆς συναρτήσεως $\psi=\alpha x+\beta$ καὶ τῆς $\psi=\alpha x^2+\beta x+\gamma$.

Ἐξισώσεις ἀναγόμεναι εἰς ἐξισώσεις β' βαθμοῦ.

Τετραγωνικὴ ρίζα μιγάδος. Διτετράγωνοι ἐξισώσεις. Τροπὴ διπλῶν τινῶν ριζικῶν εἰς ἁπλᾶ. Ἀντίστροφοι ἐξισώσεις. Διώνυμοι καὶ τριώνυμοι ἐξισώσεις. Ἐξισώσεις μὲ ριζικὰ δευτέρας καὶ ἀνωτέρας τάξεως. Ἁπλᾶ συστήματα β' βαθμοῦ. Προβλήματα λυόμενα δι' ἐξισώσεων καὶ συστημάτων β' βαθμοῦ.

4. Ἐκ τῆς Στατιστικῆς. Κεντρικὴ τιμή. Διασπορά. Τὸ διάγραμμα διασπορᾶς καὶ ἡ ἔννοια τῆς συσχετίσεως.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

(Ὧραι 3).

Γεωμετρικοὶ τόποι καὶ κατασκευαί. Συνθήκη ἵνα 4 σημεῖα εἶναι ὁμοκύκλια.

Λόγος δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Σύμμετρα καὶ ἀσύμμετρα εὐθύγραμμα τμήματα. Ἀναλογίαι εὐθυγράμμων τμημάτων καὶ ἰδιότητες αὐτῶν.

Θεώρημα τοῦ Θαλοῦ καὶ συνέπειαι αὐτοῦ.

Κατασκευὴ τετάρτης ἀναλόγου τριῶν δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων. Θεώρημα τῆς διχοτόμου (ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς) γωνίας τριγώνου. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς εἰς λόγον ἴσον πρὸς τὸν λόγον δύο δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων (ἁρμονικὴ διαί-

ρεσις εὐθυγράμμου τμήματος). Κύκλος τοῦ Ἀπολλωνίου. Ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα. Κριτήρια ὁμοιότητος τριγώνων. Θεώρημα τῆς δέσμης εὐθειῶν καὶ τὰ δύο ἀντίστροφα αὐτοῦ. Πυθαγόρειον Θεώρημα καὶ τὰ πορίσματα αὐτοῦ. Βασικαὶ μετρικαὶ σχέσεις μεταξὺ πρωτευόντων καὶ δευτερευόντων στοιχείων τριγώνου. Κατασκευαὶ εὐθυγράμμων τμημάτων ὁριζομένων ὑπὸ γεωμετρικῶν ἐξισώσεων. Στροφή. Ὁμοιοθεσία.

Γεωμετρικαὶ κατασκευαί.

Ὁρισμὸς ἐμβαδοῦ εὐθυγράμμου σχήματος. Ἐμβαδὸν ὀρθογωνίου, παραλληλογράμμου, τριγώνου, τραπεζίου. Μετασχηματισμὸς εὐθυγράμμων σχημάτων εἰς ἄλλα ἰσοδύναμα. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο τριγώνων, εἰς τὰ ὁποῖα μία γωνία τοῦ ἑνὸς εἶναι ἴση ἢ παραπληρωματικὴ μιᾶς γωνίας τοῦ ἄλλου. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο ὁμοίων πολυγώνων.

Δύναμις σημείου πρὸς κύκλον. Ριζικὸς ἄξων καὶ ριζικὸν κέντρον. Κύκλοι τεμνόμενοι ὀρθογωνίως. Δέσμαι κύκλων. Τὸ πρόβλημα τοῦ Ἀπολλωνίου. Εἰδικαὶ περιπτώσεις. Προβλήματα γεωμετρικῶν τόπων καὶ γεωμετρικῶν κατασκευῶν. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς μέσον καὶ ἄκρον λόγον. Κατασκευὴ τοῦ ἀγνώστου δευτεροβαθμίου ἢ διτετραγώνου γεωμετρικῆς ἐξισώσεως.

Ὑπολογισμὸς τῆς ἀκτῖνος τοῦ περιγεγραμμένου, τοῦ ἐγγεγραμμένου καὶ τῶν παραγεγραμμένων εἰς τρίγωνον κύκλων, καθὼς ἐπίσης τῶν ὑψῶν, τῶν διχοτόμων, τῶν διαμέσων καὶ τοῦ ἐμβαδοῦ, συναρτήσει τῶν πλευρῶν τριγώνου. Θεώρημα τοῦ γινομένου δύο πλευρῶν τριγώνου, ἤτοι βγ=2RΥα.

Διάφοροι τύποι ἐμβαδοῦ τριγώνου. Θεωρήματα τοῦ Πτολεμαίου. Θεωρήματα τοῦ Μενελάου καὶ CEVA. Ἐφαρμογαί.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Β' Τετράμηνον ὥρα 1.

Προσανατολισμένος κύκλος καὶ προσανατολισμένον τόξον.

Μονάδες μετρήσεως τόξου. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ προσανατολισμένου τόξου. Ἐπέκτασις τῆς ἐννοίας τοῦ τόξου τοῦ κύκλου. Προσανατολισμένη γωνία. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ προσανατολισμένης γωνίας. Ἐπέκτασις τῆς ἐννοίας τῆς γωνίας. Συνθήκη ἀναγκαία καὶ ἱκανὴ ἵνα δύο τόξα (τοῦ αὐτοῦ κύκλου ἢ γωνίας) ἔχοντα κοινὴν ἀρχὴν ἔχωσι κοινὸν πέρας. Ὁ τριγωνομετρικὸς κύκλος.

Τριγωνομετρικαὶ ἢ κυκλικαὶ συναρτήσεις. Τὸ ἡμίτονον καὶ συνημίτονον, ἡ τέμνουσα καὶ ἡ συντέμνουσα, ἡ ἐφαπτομένη καὶ ἡ συνεφαπτομένη τόξου ἢ γωνίας. Κυκλικαὶ συναρτήσεις τόξου ἢ γωνίας. Θεμελιώδεις σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ αὐτοῦ τόξου. Οἱ τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τῶν τόξων 45°, 30°, 60°. Ἡ μεταβολὴ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων καὶ γραφικὴ παράστασις αὐτῶν.

Περιοδικότης. Σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν: α) ἀντιθέτων τόξων, β) τόξων ἐχόντων ἄθροισμα μίαν περιφέρειαν, γ) συμπληρωματικῶν τόξων, δ) παραπληρωματικῶν τόξων, ε) τόξων διαφερόντων κατὰ ἡμιπεριφέρειαν. Ἡ ἀναγωγὴ τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ τυχόντος τόξου εἰς τριγωνομετρικὸν ἀριθμὸν θετικοῦ τόξου μικροτέρου τῶν 45°. Βασικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν πρωτευόντων στοιχείων τριγώνου. Θεωρήματα τῶν ἡμιτόνων καὶ τῶν συνημιτόνων. Ἐφαρμογαί. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Ἄλγεβρα καὶ Ἀναλυτικὴ Γεωμετρία.

Α' Τετράμηνον ὧραι 2. Β' Τετράμηνον ὧραι 3.

1. Ἀξιώματα PEANO. Τελεία ἐπαγωγή.

2. Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ καὶ μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ.

Ἀπόλυτος τιμὴ ἀθροίσματος, γινομένου, πηλίκου κλπ. πραγματικῶν καὶ μιγαδικῶν ἀριθμῶν. Ἐξισώσεις εἰς ἃς ὑπεισέρχονται ἀπόλυτοι τιμαὶ πραγματικῶν ἀριθμῶν. Ἀνισώσεις καὶ συστήματα εἰς τὰς ὁποῖα ὑπεισέρχονται αἱ ἀπόλυτοι τιμαὶ τῶν ἀγνώστων. Ἐφαρμογαί.

Στοιχειώδης θεωρία τῶν ἀκεραίων πολυωνύμων, πολυώνυμα ὁμογενῆ καὶ συμμετρικά. Ἀνάλυσις ἁπλοῦ ρητοῦ κλάσματος εἰς ἄθροισμα ρητῶν κλασμάτων. Γενικὴ μορφὴ διωνύμου ἐξισώσεως. Τριγωνομετρικὴ μορφὴ μιγάδος. Τύπος τοῦ DE MOIVRE.

Ἀκολουθίαι μονότονοι, ὅρια αὐτῶν. Παραδείγματα. Ἀριθμητικαὶ καὶ γεωμετρικαὶ πρόοδοι. Ἁρμονικὴ πρόοδος. Ἁπλαῖ σειραί.

Λογάριθμος ἀριθμοῦ. Ἰδιότητες. Δεκαδικοὶ λογάριθμοι. Ἀλλαγὴ βάσεως λογαρίθμων. Χρῆσις λογαριθμικῶν πινάκων. Ἐκθετικαὶ καὶ λογαριθμικαὶ ἐξισώσεις καὶ συστήματα. Ἀνατοκισμός, ἴσαι καταθέσεις καὶ χρεωλυσία. Στοιχειώδης σπουδὴ ἀπροσδιορίστου ἀναλύσεως β' βαθμοῦ.

Στοιχεῖα Συνδυαστικῆς: Μεταθέσεις. Διατάξεις. Συνδυασμοί. Τύπος τοῦ διωνύμου τοῦ Νεύτωνος. Στοιχεῖα ἐκ τῆς θεωρίας τῶν πινάκων (μητρῶν). Συσχέτισις αὐτῶν πρὸς τὰς ὁριζούσας.

3. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν πιθανοτήτων: Περὶ τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Τομή, ἕνωσις δύο ἢ περισσοτέρων συμβάντων. Συμπληρωματικὸν ἑνὸς συμβάντος. Παραδείγματα. Στοιχειώδης ὁρισμὸς τῆς πιθανότητος τῶν συμβάντων ὡς πηλίκου τῶν εὐνοϊκῶν πρὸς τὰ δυνατὰ συμβάντα. Παραδείγματα (ρῖψις νομίσματος, ἠριθμημένου κύβου, παιγνιοχάρτων κλπ.). Ὁρισμὸς τῆς πιθανότητος μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ὑποσυνόλων τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Προσθετικαὶ πιθανότητες. Πιθανότητες συμπληρωματικῶν συμβάντων. Ἐφαρμογαί. Συμβάντα ἀνεξάρτητα ἀλλήλων.

Πιθανότης τομῆς αὐτῶν. Ἐφαρμογαί. Πιθανότητες ὑπὸ συνθήκην. Ἐφαρμογαί.

4. Ἀνάλυσις διανύσματος εἰς δύο διευθύνσεις.

Συντεταγμέναι ἐλευθέρου διανύσματος. Συνθῆκαι ἰσότητος δύο διανυσμάτων. Ἐφορμογαί. Ἐσωτερικὸν γινόμενον δύο διανυσμάτων. Ἰδιότητες. Καρτεσιανὸν ἀνάπτυγμα ἐσωτερικοῦ γινομένου. (Σύστημα Ὀρθοκανονικόν). Συνθήκη καθετότητος δύο διανυσμάτων. Ἐφαρμογαί. Ἀλλαγὴ συστήματος συντεταγμένων.

Εἰδικαὶ περιπτώσεις. Τὸ σύστημα τῶν πολικῶν συντεταγμένων. Σχέσεις Καρτεσιανῶν καὶ πολικῶν συντεταγμένων. Ἐξίσωσις τῆς Εὐθείας εἰς τυχὸν ὀρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Διάφοροι μορφαὶ τῆς ἐξισώσεως τῆς εὐθείας. Συντελεστὴς διευθύνσεως εὐθείας. Εὐθεῖα ὁριζομένη ἀπὸ ἓν σημεῖον καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς. Εὐθεῖα ὁριζομένη ἀπὸ δύο σημεῖα. Σχετικαὶ θέσεις δύο εὐθειῶν. Συνθήκη, ἵνα τρία σημεῖα κεῖνται ἐπ' εὐθείας καὶ συνθήκη, ἵνα τρεῖς εὐθεῖαι διέρχωνται διὰ σημείου (χρῆσις τῆς ὁριζούσης). Γραφικὴ λύσις τοῦ συστήματος δύο ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ μὲ δύο ἀγνώστους. Σημεῖον τοῦ τριωνύμου τοῦ πρώτου βαθμοῦ $\alpha x+\beta y+\gamma$. Γραφικὴ λύσις τῆς ἀνισώσεως $\alpha x+\beta y+\gamma \gtrless 0$

Ἐφαρμογαί. Κανονικὴ μορφὴ τῆς ἐξισώσεως εὐθείας (σύστημα ὀρθοκανονικόν). Γωνία δύο εὐθειῶν. Συνθήκη καθετότητος (σύστημα ὀρθοκανονικόν). Ἀπόστασις σημείου ἀπὸ εὐθείας (σύστημα ὀρθοκανονικόν). Ἐφαρμογαί.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Α' Τετράμηνον ὧραι 2. Β' Τετράμηνον ὧραι 2.

I. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου. Κανονικὰ πολύγωνα καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Κατασκευὴ τῶν κανονικῶν πολυγώνων: ἑξαγώνου, τριγώνου, τετραγώνου, δεκαγώνου, πενταγώνου, δεκαγώνου. Ὑπολογισμὸς τῆς πλευρᾶς ἑκάστου τῶν πολυγώνων τούτων συναρτήσει τῆς ἀκτῖνος τοῦ εἰς αὐτὰ περιγεγραμμένου κύκλου. Ἀστεροειδῆ κανονικὰ πολύγω-

να. Ὁρισμοὶ καὶ θεωρήματα ἐπὶ τῶν ὁρίων. Μῆκος περιφερείας κύκλου καὶ τόξου. Ἐμβαδὸν κύκλου, κυκλικοῦ τομέως καὶ κυκλικοῦ τμήματος.

II. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου. Τὸ ἐπίπεδον καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ ἀξιώματα. Σχετικαὶ θέσεις εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων. Θεωρήματα παραλληλίας. Γωνία δύο εὐθειῶν τοῦ χώρου. Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κοινὴ κάθετος δύο ἀσυμβάτων εὐθειῶν. Σχετικοὶ γεωμετρικοὶ τόποι. Δίεδρος γωνία. Μέτρον διέδρου γωνίας. Κάθετα ἐπίπεδα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Ὀρθὴ προβολὴ εὐθείας καὶ εὐθυγράμμου σχήματος ἐπὶ ἐπίπεδον. Γωνία εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Πολύεδρος γωνία. Τρίεδρος γωνία καὶ ἰδιότητες αὐτῆς. Ἡ τρίεδρος καὶ ἡ παραπληρωματικὴ αὐτῆς. Κριτήρια ἰσότητος εἰς τὰς τριέδρους γωνίας.

Κατασκευαί.

Πολύεδρα. Πρίσματα. Ἰδιότητες αὐτῶν, παραλληλεπίπεδα, ἰδιότητες αὐτῶν. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου τῶν πρισμάτων.

Πυραμίδες, εἴδη καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Περὶ τετραέδρων. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου τῶν πυραμίδων. Ἡ κόλουρος πυραμίς. Ὑπολογισμὸς τοῦ ὄγκου κολούρου πυραμίδος. Τὸ κολοβὸν πρῖσμα. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τοῦ ὄγκου κολοβοῦ πρίσματος. Ὄγκος πρισματοειδοῦς.

Ἡ συμμετρία ἐν τῷ χώρῳ (πρὸς εὐθεῖαν, πρὸς σημεῖον καὶ πρὸς ἐπίπεδον).

Ὅμοια πολύεδρα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Θεώρημα τοῦ EULER. Κυρτὰ κανονικὰ πολύεδρα. Θεώρημα ὑπάρξεως τῶν πολυέδρων τοῦ Πλάτωνος.

Κύλινδρος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κυλίνδρου καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ.

Κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ἐφαπτόμενον ἐπίπεδον. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κώνου καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ. Κόλουρος κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Α' Τετράμηνον ὧραι 2.

Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων $\alpha\pm\beta$ καὶ $\alpha\pm\beta\pm\gamma$ τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων α, β, γ. Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων 2α καὶ 3α, τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου α. Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου $\frac{\alpha}{2}$ τῇ βοηθείᾳ τοῦ συν α. Ἔκφρασις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῇ βοηθείᾳ τῆς ἐφ $\frac{\alpha}{2}$. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες. Μετασχηματισμὸς τοῦ ἀθροίσματος καὶ τῆς διαφορᾶς δύο τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων εἰς γινόμενον. Μετασχηματισμὸς τοῦ γινομένου ἡμιτόνων καὶ συνημιτόνων εἰς ἄθροισμα ἢ διαφοράν. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες ἐν γένει καὶ εἰδικώτερον ἀφορῶσαι εἰς τὰ πρωτεύοντα στοιχεῖα τοῦ τριγώνου.

Μετασχηματισμὸς ἀθροισμάτων εἰς παραστάσεις λογιστὰς διὰ τῶν λογαρίθμων διὰ χρήσεως βοηθητικῆς γωνίας. Ἐφαρμογαί. Λογαριθμικοὶ πίνακες τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν. Εὕρεσις τοῦ λογαρίθμου τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ δοθέντος τόξου. Εὕρεσις τοῦ τόξου δοθέντος τοῦ λογαρίθμου τοῦ τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ του. Ἐφαρμογαί.

Δ'. Παραστατικὴ Γεωμετρία.

Β' Τετράμηνον ὧραι 1.

(Ὁ κλάδος οὗτος θὰ διδάσκεται μόνον ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιτρέπουν αἱ διδακτικαὶ συνθῆκαι τῆς τάξεως κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ διδάσκοντος).

Εἰσαγωγή. Σκοπός. Αἱ μέθοδοι παραστάσεως. Ἡ μέθοδος τῆς κεντρικῆς προβολῆς. Ἡ μέθοδος τῆς παραλλήλου καὶ ὀρθῆς προβολῆς.

Παράστασις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων διὰ δύο προβολῶν. Τὸ σύστημα τῶν ἐπιπέδων προβολῆς. Παράστασις σημείου καὶ συντεταγμέναι αὐτοῦ. Θέσεις σημείου ὡς πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Τὰ ἐπίπεδα συμμετρίας καὶ συμπτώσεως. Σήμανσις τῶν ὁρατῶν καὶ καλυπτομένων γραμμῶν ἑνὸς σχήματος. Παράστασις εὐθείας, ἡ εὐθεῖα παριστωμένη ὑπὸ τῶν δύο προβολῶν της καὶ ἀντιστρόφως ὁριζομένη ὑπ' αὐτῶν (ἐξαιρετέαι περιπτώσεις). Θέσις σημείου ὡς πρὸς εὐθεῖαν. Ἴχνη εὐθείας ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων προβολῆς. Εὕρεσις τῶν ἰχνῶν ἐκ τῶν προβολῶν καὶ ἀντιστρόφως. Ἴχνη εὐθείας ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων συμπτώσεως καὶ συμμετρίας. Χαρακτηριστικαὶ θέσεις εὐθειῶν ὡς πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Εὐθεῖαι συμβαταὶ καὶ ἀσύμβατοι. Εὐθεῖαι παράλληλοι. Γωνίαι κλίσεως εὐθείας πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Παράστασις ἐπιπέδου. Συνθήκη διὰ νὰ κεῖται δοθεῖσα εὐθεῖα ἐπὶ δοθέντος ἐπιπέδου. Κατασκευὴ τῶν ἰχνῶν ἐπιπέδου ὁριζομένου διὰ δύο δοθεισῶν εὐθειῶν. Πλέγματα εὐθειῶν δοθέντος ἐπιπέδου, ἰχνοπαράλληλοι, ἰχνοκάθετοι. Χαρακτηριστικαὶ θέσεις ἐπιπέδων, ὡς πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Τομὴ δύο ἐπιπέδων, (διάφοροι περιπτώσεις). Παραλληλία δύο ἐπιπέδων. Τομὴ εὐθείας καὶ ἐπιπέδου (διάφοροι περιπτώσεις). Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. (Σχετικὰ προβλήματα).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Ἄλγεβρα καὶ στοιχεῖα Ἀναλύσεως.

Ὧραι 3.

1. Νόμος ἐσωτερικῆς συνθέσεως. Ὁρισμοὶ καὶ ἰδιότητες. Νόμος ἐξωτερικῆς συνθέσεως. Ἰσομορφισμός. Ὁμάς. Δακτύλιος. Σῶμα. Ὁρισμοὶ καὶ ἰδιότητες.

Σῶμα διατεταγμένον. Εἰδικὰ παραδείγματα τοῦ δακτυλίου τῶν ἀκεραίων (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, ἀκεραίων πολυωνύμων) καὶ τοῦ σώματος τῶν ρητῶν (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, ρητῶν συναρτήσεων).

(4 μαθήματα).

2. Συνάρτησις μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς. Αὔξουσα καὶ φθίνουσα συνάρτησις. Ἡ ἀντίστροφος μιᾶς συναρτήσεως. Μέγιστα καὶ ἐλάχιστα μιᾶς συναρτήσεως. Μέγιστα καὶ ἐλάχιστα ὑπὸ συνθήκας.

Ὁριακαὶ τιμαὶ συναρτήσεων. Περὶ συνεχῶν συναρτήσεων (συνέχεια εἰς ἓν σημεῖον καὶ ἓν διάστημα). Σχετικὰ θεωρήματα. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων:

$$\psi=\alpha\chi^2,\ \psi=\alpha\chi^2+\beta\chi+\gamma,\ \psi=\frac{\alpha}{\chi},\ \psi=\frac{\alpha\chi+\beta}{\gamma\chi+\delta}$$

(Ὅταν οἱ συντελεσταὶ εἶναι πραγματικοὶ ἀριθμοί, ἡ δὲ χ λαμβάνει πραγματικὰς τιμάς). Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῆς ἀντιστρόφου τῆς $\psi=\alpha\chi^2$. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων, αἵτινες προκύπτουν ἀπὸ τοὺς τύπους $\chi^2+\psi^2=\rho^2$, $(\chi-\alpha)^2+(\psi-\beta)^2=\rho^2$, $\beta^2\psi^2\pm\alpha^2\chi^2=\alpha^2\beta^2$, $\psi=\text{ημ}\,\chi$, $\psi=\text{συν}\,\chi$, $\psi=\text{εφ}\,\chi$, $\psi=\text{σφ}\,\chi$.

Ὁ ἀριθμὸς e ὡς ὅριον τοῦ $\left(1+\frac{1}{\nu}\right)^{\nu}$, ἔνθα $\nu\to\infty$.

Αἱ συναρτήσεις $y=e^x$, $y=\alpha^x$.

Παράγωγος συναρτήσεως: Ὁρισμὸς καὶ γεωμετρικὴ σημασία τῆς παραγώγου. Κανόνες παραγωγίσεως. Ὑπολογισμὸς τῶν παραγώγων τῶν στοιχειωδῶν συναρτήσεων.

Θεώρημα τοῦ ROLLE. (Γεωμετρικὴ Ἑρμηνεία). Θεώρημα τῶν πεπερασμένων αὐξήσεων. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις διαφόρων στοιχειωδῶν συναρτήσεων.

Σπουδὴ τῆς ἐννοίας τῆς μεταβολῆς τῆς συναρτήσεως καὶ κατάρτισις πίνακος τῶν μεταβολῶν, χάραξις τῆς ἀντιστοίχου καμπύλης. Καθορισμὸς τῶν σημείων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ συνάρτησις ἔχει μέγιστον ἢ ἐλάχιστον, τῶν ἐφαπτομένων εἰς χα-

ρακτηριστικὰ σημεῖα καὶ τῶν τυχὸν ὑφισταμένων ἀσυμπτώτων καὶ σημείων καμπῆς.

Ὑπολογισμὸς ὁριακῶν τινων τιμῶν ἁπλῶν συναρτήσεων. Ἀπροσδιόριστοι μορφαί. Κανὼν τοῦ DEL' HOSPITAL. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Γεωμετρίαν καὶ τὴν Μηχανικήν. Διαφορικὸν συναρτήσεως. Ἰδιότητες. Τὸ ἀόριστον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιότητες. Πίναξ τῶν στοιχειωδῶν ὁλοκληρωμάτων. Τὸ ὡρισμένον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιότητες. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Γεωμετρίαν.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Ὧραι 3.

Ι. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου. Θεωρήματα τοῦ Πάππου—GULDIN διὰ τεθλασμένην, τρίγωνον καὶ πολύγωνον. Σφαῖρα. Σχετικαὶ θέσεις σφαίρας καὶ ἐπιπέδου. Σχετικαὶ θέσεις σφαίρας καὶ εὐθείας. Πόλοι κύκλου σφαίρας καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Εὕρεσις τῆς ἀκτῖνος δοθείσης σφαίρας. Γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ ἐπὶ τῆς σφαίρας. Σφαιρικὸν τρίγωνον. Ὁ γεωμετρικὸς τόπος τῶν διὰ σημείου ἐφαπτομένων εὐθειῶν πρὸς σφαῖραν, καὶ ἡ περιβάλλουσα τῶν διὰ τοῦ σημείου τούτου ἐφαπτομένων ἐπιπέδων τῆς σφαίρας. Τομὴ δύο σφαιρῶν. Βασικαὶ συνθῆκαι ὁρίζουσαι τὴν σφαῖραν (κατασκευαί). Σφαιρικὴ ζώνη καὶ ὑπολογισμὸς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ὑπολογισμὸς ἐπιφανείας σφαίρας. Σφαιρικὸς τομεὺς καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Ὄγκος σφαίρας. Σφαιρικὸς δακτύλιος καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Σφαιρικὸν τμῆμα καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Ἄτρακτοι καὶ σφαιρικοὶ ὄνυχες. Ἰδιότητες.

ΙΙ. Συμπλήρωμα Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου. Ἁπλοῦς λόγος τριῶν σημείων ἑνὸς ἄξονος. Διπλοῦς ἢ ἁρμονικὸς λόγος τεσσάρων σημείων ἑνὸς ἄξονος. Ἁρμονικὴ τετρὰς σημείων. Ἰδιότητες. Διπλοῦς λόγος τεσσάρων ὁμοεπιπέδων εὐθειῶν συντρεχουσῶν εἰς ἓν σημεῖον. Ἁρμονικὴ δέσμη τεσσάρων εὐθειῶν. Περὶ διατεμνουσῶν. Ἐφαρμογαί. Πολικὴ σημείου ὡς πρὸς κύκλον. Πόλος εὐθείας ὡς πρὸς κύκλον. Συζυγεῖς εὐθεῖαι. Ἐφαρμογαί.

Σημειακοὶ μετασχηματισμοὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον. Ἐπαναλήψεις ἐκ τῶν ἀπεικονίσεων μεταξὺ δύο συνόλων. Ἡ ἔννοια τοῦ μετασχηματισμοῦ. Μετασχηματισμὸς ἀμφιμονοσήματος. Ἀντίστροφος μετασχηματισμός. Μετασχηματισμὸς ταυτότητος. Γινόμενον δύο ἢ περισσοτέρων μετασχηματισμῶν. Προσεταιριστικὴ ἰδιότης τοῦ γινομένου. Μεταφορά. Συμμετρία. Στραφή. Ὁμοιοθεσία. Ὁμοιότης. Ἀντιστροφή. Ἐφαρμογαί.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Ὥρα 1.

Τριγωνομετρικαὶ ἐξισώσεις. Τριγωνομετρικὴ ἐπίλυσις ἐξισώσεως δευτέρου βαθμοῦ. Συστήματα τριγωνομετρικῶν ἐξισώσεων. Τριγωνομετρικὴ ἀπαλοιφή. Τριγωνομετρικαὶ ἀνισώσεις. Ἀντίστροφοι κυκλικαὶ συναρτήσεις. Ἐπίλυσις τριγώνου ἐκ τῶν πρωτευόντων στοιχείων αὐτοῦ. Σχέσεις μεταξὺ δευτερευόντων καὶ πρωτευόντων στοιχείων τριγώνου (ἀκτίνων ἐγγεγραμμένου καὶ παρεγγεγραμμένων κύκλων τοῦ τριγώνου, ὑψῶν, διχοτόμων, διαμέσων καὶ ἐμβαδοῦ). Ἐπίλυσις τριγώνου ἐκ δευτερευόντων καὶ πρωτευόντων στοιχείων αὐτοῦ. Ἐπίλυσις κυρτοῦ τετραπλεύρου. Ἐφαρμογαί. Τριγωνομετρικαὶ σειραί.

Δ'. Παραστατικὴ Γεωμετρία.

(Ὁ κλάδος οὗτος θὰ διδάσκεται κατὰ τὸ Β' τετράμηνον ἐντὸς τοῦ τριώρου τῆς Γεωμετρίας, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιτρέπουν αἱ διδακτικαὶ συνθῆκαι τῆς τάξεως κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ διδάσκοντος ὡς ὥρα γεωμετρίας).

Παράστασις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων διὰ δύο προβολῶν: Συστηματικαὶ μέθοδοι. Ἡ μέθοδος ἀλλαγῆς ἐπιπέδων προβολῆς.

Σχετικὰ προβλήματα. Ἡ μέθοδος τῆς περιστροφῆς. Σχετικὰ προβλήματα. Ἡ μέθοδος τῆς κατακλίσεως. Σχετικὰ προβλήματα. Πολύεδρα. Παράστασις πυραμίδων καὶ πρισμάτων. Τομὴ πυραμίδος ὑπὸ ἐπιπέδου. Ἀληθὲς σχῆμα τῆς τομῆς. Τομὴ πρίσματος ὑπὸ ἐπιπέδου. Ἀληθὲς σχῆμα τῆς τομῆς. Τομὴ πυραμίδος ὑπὸ εὐθείας. Τομὴ πρίσματος ὑπὸ εὐθείας. Ἀνάπτυγμα πυραμίδος. Ἀνάπτυγμα πρίσματος.

ΙΙ. Παράστασις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων διὰ μιᾶς προβολῆς. Ἀριθμητικὴ κλῖμαξ σχεδίου. Γραφικὴ κλῖμαξ σχεδίου. Παράστασις σημείου. Παράστασις εὐθείας. Ἴχνος, γωνία κλίσεως, βαθμίς, ὑψομετρικὴ κλῖμαξ εὐθείας. Θέσις σημείου ὡς πρὸς εὐθεῖαν. Εὐθεῖαι συμβαταὶ καὶ ἀσύμβατοι. Εὐθεῖαι παράλληλοι. Παράστασις ἐπιπέδου, ἰχνοπαράλληλοι, ἰχνοκάθετοι, ὑψομετρικὴ κλῖμαξ ἐπιπέδου. Ἀμοιβαῖαι θέσεις εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων· κριτήρια. Τομὴ δύο ἐπιπέδων. Ἐπίπεδα παράλληλα. Τομὴ εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κατάκλισις ἐπιπέδου σχήματος. Σχετικὰ προβλήματα.

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΦΥΣΙΚΑ
(Φυσικαὶ Ἐπιστῆμαι)

ΤΑΞΙΣ Δ'

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

(Ὧραι 4 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' Τετράμηνον καὶ ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον).

Εἰσαγωγή: Θέμα καὶ μέθοδοι τῆς Φυσικῆς. Ὕλη καὶ φυσικαὶ καταστάσεις αὐτῆς. Δομὴ τῶν ὑλικῶν σωμάτων. Φυσικὰ μεγέθη. Μετρήσεις φυσικῶν μεγεθῶν. Συστήματα μονάδων (C.G.S., M.K.S. καὶ Τ.Σ.).

Διαστάσεις τῶν φυσικῶν μεγεθῶν καὶ ἐξισώσεις διαστάσεων.

Βάρος καὶ μᾶζα τῶν σωμάτων. Πυκνότης καὶ εἰδικὸν βάρος.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ

Κινητική. Κίνησις. Σύστημα ἀναφορᾶς. Εὐθύγραμμος ὁμαλὴ κίνησις. Εὐθύγραμμος μεταβαλλομένη κίνησις καὶ ὁμαλῶς μεταβαλλομένη εὐθύγραμμος κίνησις.

Καμπυλόγραμμος κίνησις. Κυκλικὴ ὁμαλὴ κίνησις. Ἀρχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν κινήσεων. Σύνθεσις δύο εὐθυγράμμων κινήσεων.

Στατικὴ τῶν Στερεῶν. Ἡ ἔννοια τῆς δυνάμεως (ὁρισμός, μονάδες, παράστασις αὐτῆς). Σύνθεσις δυνάμεων ἐφηρμοσμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ σημείου. Ἀνάλυσις δυνάμεων. Ροπὴ δυνάμεως ὡς πρὸς σημεῖον καὶ ἄξονα. Σύνθεσις δυνάμεων ἐφηρμοσμένων εἰς διάφορα σημεῖα στερεοῦ σώματος. Ζεῦγος δυνάμεων. Κέντρον βάρους καὶ εὕρεσις τοῦ κέντρου βάρους διαφόρων σχημάτων μετὰ παραδειγμάτων. Ἰσορροπία στερεοῦ σώματος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τριῶν δυνάμεων. Ἰσορροπία στερεοῦ σώματος στηριζομένου ἐπὶ ὁριζοντίου ἐπιπέδου ἢ στρεπτοῦ περὶ ὁριζόντιον ἄξονα.

Δυναμική: Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς Δυναμικῆς. Δρᾶσις, ἀντίδρασις. Κεντρομόλος καὶ φυγόκεντρος δύναμις. Ἐφαρμογαί. Ἐλευθέρα πτῶσις. Κινούμενα συστήματα ἀναφορᾶς. Στρεφόμενον σύστημα ἀναφορᾶς. Ἐφαρμογὴ τούτου εἰς τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τῆς Γῆς.

Ἔργον. Ἰσχύς. Ἐνέργεια. Ἔργον καὶ μονάδες αὐτοῦ. Ἔργον βάρους. Ἔργον ἀντιστάσεων καὶ μεταβλητῆς δυνάμεως. Ἰσχὺς καὶ μονάδες αὐτῆς. Μεγάλαι μονάδες ἔργου. Ἐνέργεια καὶ μορφαὶ αὐτῆς. Ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας.

Ὁρμή: Ὁρμὴ καὶ μονάδες αὐτῆς. Νόμοι μεταβολῆς τῆς ὁρμῆς καὶ ἀρχὴ διατηρήσεως αὐτῆς. Πύραυλοι. Κρούσις.

Βολαὶ (κατακόρυφος, ὁριζοντία, πλαγία).

Περιστροφικὴ κίνησις στερεοῦ σώματος περὶ ἄξονα, ροπὴ ἀδρανείας καὶ κινητικὴ ἐνέργεια αὐτοῦ. Σφόνδυλος. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς περιστροφικῆς κινήσεως. Στροφορμή. Περιστροφὴ στερεοῦ σώματος περὶ ἐλεύθερον ἄξονα. Γυροσκόπιον.

Νόμος τῆς παγκοσμίου ἕλξεως. Πεδίον βαρύτητος. Μεταβολὴ τοῦ g μετὰ τοῦ ὕψους. Τεχνητοὶ δορυφόροι.

Τριβή. Ἐλαστικότης: Τριβὴ ὀλισθήσεως καὶ τριβὴ κυλίσεως. Ἐλαστικότης (ἑλκυσμός, κάμψις, στρέψις). Ἐλαστικὴ ὑστέρησις. Ἀντοχὴ τῶν ὑλικῶν.

Ἁπλαῖ Μηχαναί: Μοχλοί, τροχαλίαι, κεκλιμένον ἐπίπεδον, πολύσπαστον, βαρούλκον, κοχλίας, ζυγός.

Μηχανικὴ τῶν Ρευστῶν, Ὑδροστατική: Πίεσις καὶ μονάδες αὐτῆς. Ὑδροστατικὴ πίεσις. Θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ὑδροστατικῆς. Μετάδοσις τῶν πιέσεων διὰ μέσου τῶν ὑγρῶν. Δυνάμεις ἀσκούμεναι ὑπὸ τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τοῦ ὁριζοντίου πυθμένος καὶ τῶν τοιχωμάτων δοχείου. Ἄνωσις, ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Ἰσορροπία στερεοῦ βυθισμένου ἐντὸς ὑγροῦ. Ἐπιπλέοντα σώματα (ἰσορροπία). Μέτρησις τῆς πυκνότητος στερεῶν καὶ ὑγρῶν. Ἀραιόμετρα καὶ πυκνόμετρα.

Ἀεροστατική: Χαρακτηριστικὰ τῶν ἀερίων καὶ βάρος αὐτῶν. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις καὶ μέτρησις αὐτῆς. Βαρόμετρα. Σχέσις μεταξὺ τῆς πιέσεως καὶ τοῦ ὄγκου τῶν ἀερίων ὑπὸ σταθερὰν θερμοκρασίαν. (Νόμος BOYLE—MARIOTTE).

Πίεσις μείγματος ἀερίων (Νόμος τοῦ Dalton). Μανόμετρα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως. Ἀντλίαι (ἀερίων καὶ ὑγρῶν). Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς, ὕψος καὶ ζῶναι αὐτῆς. Μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως μετὰ τοῦ ὕψους. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους εἰς τὰ ἀέρια. Ἀερόστατα.

Ὑδροδυναμική—Ἀεροδυναμική. Νόμοι τῆς ροῆς. α) Νόμος τῆς συνεχείας. β) Νόμος BERNOULLI, ἐφαρμογαί. Ἀντίστασις τοῦ ἀέρος. Στήριξις τοῦ ἀεροπλάνου εἰς τὸν ἀέρα. Ἀριθμὸς τοῦ MACH. Ὑπερηχητικαὶ ταχύτητες. Ὑδροκινητῆρες.

ΜΟΡΙΑΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Μοριακαὶ δυνάμεις, κρυσταλλικὰ καὶ ἄμορφα στερεά. Ἰσότροπα καὶ ἀνισότροπα στερεά. Ἐπιφανειακὴ τάσις. Τριχοειδῆ φαινόμενα. Διάχυσις. Διαπίδυσις. Ὠσμωσις καὶ ὠσμωτικὴ πίεσις. Κίνησις BROWN. Διαλύματα. Κρυσταλλικὰ καὶ Κολλοειδῆ σώματα. Κολλοειδῆ διαλύματα — Γαλακτώματα. Διαλύματα ἀερίων. Κινητικὴ θεωρία τῶν ἀερίων.

ΘΕΡΜΟΤΗΣ

Διαστολὴ τῶν Σωμάτων: Θερμότης, θερμοκρασία. Θερμόμετρα, τύποι θερμομέτρων. Διαστολὴ τῶν στερεῶν. Ἐξισώσεις γραμμικῆς, ἐπιφανειακῆς καὶ κυβικῆς διαστολῆς. Διόρθωσις τῶν μετρήσεων μήκους. Διαστολὴ τῶν ὑγρῶν (ἀπόλυτος καὶ φαινομένη). Ἀνωμαλία τῆς διαστολῆς τοῦ ὕδατος. Ἀναγωγὴ τοῦ βαρομετρικοῦ ὕψους εἰς 0°C. Μεταβολὴ τῆς πυκνότητος στερεῶν καὶ ὑγρῶν μετὰ τῆς θερμοκρασίας. Πειραματικὴ μελέτη τῶν μεταβολῶν τῶν ἀερίων. Τέλεια ἀέρια, ἐξισώσεις αὐτῶν. Ἀπόλυτον μηδὲν καὶ ἀπόλυτος κλῖμαξ θερμοκρασιῶν. Πυκνότης ἀερίου. Ἀδιαβατικὴ μεταβολὴ ἀερίου.

Θερμιδομετρία: Ποσότης θερμότητος καὶ μονὰς αὐτῆς. Εἰδικὴ θερμότης καὶ μέτρησις αὐτῆς (στερεῶν καὶ ὑγρῶν) διὰ τῆς μεθόδου τῶν μειγμάτων. Εἰδικαὶ θερμότητες τῶν ἀερίων. Θερμότης καύσεως (καυσίμων καὶ τροφῶν). Ἀτομικὴ καὶ μοριακὴ θερμότης.

Μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων: Τῆξις καὶ πῆξις, νόμοι αὐτῆς. Θερμότης τήξεως καὶ μέτρησις αὐτῆς. Θερμιδόμετρον Laplace. Ἐξαέρωσις, κεκορεσμένοι καὶ ἀκόρεστοι ἀτμοί. Ἐξάτμισις. Βρασμὸς καὶ νόμοι αὐτοῦ. Θερμότης ἐξαερώσεως. Ἐξάχνωσις, Τριπλοῦν σημεῖον. Ὑγροποίησις τῶν ἀερίων καὶ τοῦ ἀέρος. Θερμοκρασία πήξεως ἀραιῶν διαλυμάτων καὶ θερμοκρασία βρασμοῦ ἀραιῶν διαλυμάτων. Ἀπόλυτος καὶ σχετικὴ ὑγρασία τοῦ ἀέρος. Ὑγρόμετρα.

Διάδοσις τῆς θερμότητος: Τρόποι διαδόσεως τῆς θερμότητος. Ἐφαρμογαί.

Μηχανικὸν ἔργον καὶ θερμότης: Μηχανικὴ θεωρία τῆς θερμότητος. Μετατροπὴ τοῦ μηχανικοῦ ἔργου εἰς θερμότητα. Μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς θερμότητος. Θερμοδυναμικὰ ἀξιώματα. Ὑποβάθμισις τῆς ἐνεργείας.

Ἀτμομηχαναί, βενζινοκινητῆρες, κινητῆρες Diesel, ἀεριοστρόβιλοι. Ἀπόδοσις θερμικῆς μηχανῆς (βιομηχανικὴ καὶ θεωρητική).

Β'. ΧΗΜΕΙΑ

(Ὧραι 1 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' Τετράμηνον καὶ 2 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον).

ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ ΧΗΜΕΙΑ

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Χημείας.

Ἀντικείμενον τῆς Χημείας καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν σύγχρονον ζωήν.

Ὕλη καὶ ἐνέργεια.

Φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα. Ἰδιότητες τῶν σωμάτων. Ἁπλᾶ καὶ σύνθετα σώματα. Μείγματα. Χημικαὶ ἑνώσεις. Ἰδιότητες μειγμάτων καὶ χημικῶν ἑνώσεων. Μέθοδοι διαχωρισμοῦ τῶν μειγμάτων εἰς τὰ συστατικά των — Στοιχεῖα — Μέταλλα καὶ ἀμέταλλα, ἀναλογία τῶν στοιχείων εἰς τὴν φύσιν — Νόμοι τῆς Χημείας — Νόμος διατηρήσεως τῆς μάζης (LAVOISIER) — Νόμος σταθερῶν λόγων (PROUST) — Νόμος ἁπλῶν πολλαπλασίων (DALTON) — Νόμος τῶν ὄγκων κατὰ τοὺς ὁποίους ἑνοῦνται τὰ ἀέρια σώματα (GAY — LUSSAC) — Νόμος τῶν ἰσοδυνάμων βαρῶν (RICHTER) — Χημικὰ ἰσοδύναμα.

Ἀτομικὴ θεωρία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων — Ἀτομικὴ θεωρία τοῦ DALTON — Ἄτομα καὶ μόρια — Ἀτομικὰ καὶ μοριακὰ βάρη — Γραμμοάτομον — γραμμομόριον — γραμμοϊσοδύναμον.

— Καταστάσεις τῆς ὕλης — Κινητικὴ θεωρία — Ἀέρια — Νόμοι τῶν ἀερίων. Ὑπόθεσις AVOGADRO — Μοριακὸς καὶ ἀτομικὸς ὄγκος — Ὑγρὰ — Στερεά.

— Σύμβολα τῶν στοιχείων — Χημικοὶ τύποι — Ἐμπειρικοί, μοριακοί, συντακτικοί, στερεοχημικοὶ καὶ ἠλεκτρονικοὶ τύποι. Εὕρεσις ἐμπειρικῶν καὶ μοριακῶν τύπων. Ρίζαι. Κυριώτεραι ρίζαι.

— Σθένος — Χημικὴ συγγένεια — Χημικαὶ ἀντιδράσεις. Εἴδη χημικῶν ἀντιδράσεων. Μεταβολὴ τῆς ἐνεργείας κατὰ τὰς χημικὰς ἀντιδράσεις.

Παράγοντες ἐπηρεάζοντες τὰς χημικὰς ἀντιδράσεις. Ἐξώθερμοι καὶ ἐνδόθερμοι χημικαὶ ἀντιδράσεις. Θερμοχημικαὶ ἐξισώσεις. Ἀμφίδρομοι ἀντιδράσεις — Χημικὴ ἰσορροπία — καταλύται.

— Μέθοδοι προσδιορισμοῦ τῶν ἀτομικῶν καὶ μοριακῶν βαρῶν.

— Ὀξυγόνον, ὀξείδωσις, καῦσις — ὄζον — ὑδρογόνον, ἀναγωγὴ — ὕδωρ — ὑπεροξείδιον τοῦ ὑδρογόνου.

— Γενικὰ περὶ τῶν ἀλογόνων — Φθόριον — Χλώριον — Βρώμιον — Ἰώδιον — Ὑδροφθόριον — Ὑδροχλώριον — Ὑδροβρώμιον — Ὑδροϊώδιον — Θεῖον — Ὑδρόθειον — Διοξείδιον τοῦ θείου — Τριοξείδιον τοῦ θείου — Θειϊκὸν ὀξύ.

Ἄζωτον — Ἀμμωνία οὐχὶ ἐν ἐκτάσει — Ἅλατα τοῦ ἀμμωνίου — Νιτρικὸν ὀξὺ οὐχὶ ἐν ἐκτάσει — ὀξείδια τοῦ ἀζώτου — ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ — κύκλος τοῦ ἀζώτου εἰς τὴν φύσιν.

— Εὐγενῆ ἀέρια.

— Φωσφόρος — Πυρεῖα — Φωσφορικὸν ὀξὺ — Φωσφορικὰ ἅλατα — Λιπάσματα.

Ἀρσενικὸν — Ἀντιμόνιον — Βισμούθιον.

— Ἄνθραξ — Φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ ἄνθρακες — Μονοξείδιον τοῦ ἄνθρακος — Διοξείδιον τοῦ ἄνθρακος — Ἀνθρακικὸν ὀξὺ — ἀνθρακικὰ ἅλατα — Κύκλος τοῦ ἄνθρακος εἰς τὴν φύσιν.

— Πυρίτιον — Διοξείδιον τοῦ πυριτίου — Πολύτιμοι λίθοι — Πυριτικὰ ἅλατα — Ὕαλος.

— Βόριον — Βορικὸν ὀξὺ — Βόραξ.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

(Ὧραι 4 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' Τετράμηνον, ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον).

Μαγνητισμός: Μαγνῆται καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονὰς ποσότητος μαγνητισμοῦ. Μαγνητικὸν φάσμα. Μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικὴ ροὴ καὶ μονὰς αὐτῆς. Μαγνητικὸν δίπολον καὶ συμπεριφορὰ αὐτοῦ ἐντὸς ὁμογενοῦς μαγνητικοῦ πεδίου. Μαγνητικὴ ροπή. Μαγνητικὴ διαπερατότης, κατάταξις τῶν ὑλικῶν. Μαγνήτισις, μαγνητικὴ ὑστέρησις. Γήινον μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικοὶ χάρται. Μαγνητικὴ πυξίς.

Ἠλεκτρισμός: Θεμελιώδη ἠλεκτροστατικὰ φαινόμενα. Ἠλέκτρισις. Ἠλεκτρικὸν φορτίον καὶ εἴδη αὐτοῦ. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονάδες ἠλεκτρικοῦ φορτίου. Φύσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἠλεκτρονικὴ ἑρμηνεία τῆς ἠλεκτρίσεως τῶν σωμάτων. Ἠλεκτρικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Δυναμικὸν καὶ διαφορὰ δυναμικοῦ. Ἠλεκτρικὴ ροὴ καὶ νόμοι αὐτῆς. Χωρητικότης ἀγωγοῦ καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἐνέργεια φορτισμένου ἀγωγοῦ. Πυκνωτής, χωρητικότης αὐτοῦ καὶ ἐνέργεια φορτισμένου πυκνωτοῦ. Ἐπίδρασις τοῦ διηλεκτρικοῦ ἐπὶ τῆς χωρητικότητος πυκνωτοῦ. Διηλεκτρικὴ σταθερά. Σύνδεσις πυκνωτῶν. Ἠλεκτροστατικαὶ μηχαναὶ (VAN DE GRAAFF καὶ WIMSHURST).

Συνεχὲς Ἠλεκτρικὸν Ρεῦμα:

Τὸ συνεχὲς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ὡς ροὴ ἠλεκτρονίων. Πηγαὶ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Φορὰ καὶ ἀποτελέσματα τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἔντασις ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, μονὰς αὐτῆς, ἀμπερόμετρον.

Διαφορὰ δυναμικοῦ εἰς δύο σημεῖα ρευματοφόρου ἀγωγοῦ, βολτόμετρον. Νόμος τοῦ OHM. Ἀντίστασις ἀγωγοῦ.

Μονάδες ἀντιστάσεως. Νόμοι τῆς ἀντιστάσεως ἀγωγοῦ. Τύποι ἀντιστάσεων. Ρυθμιστικαὶ ἀντιστάσεις. Σύνδεσις ἀντιστάσεων. Ρυθμιστὴς τάσεως. Μέτρησις ἀντιστάσεων.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος:

Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Νόμος τοῦ JOULE. Ἐφαρμογαὶ τοῦ φαινομένου JOULE.

Κλειστὸν κύκλωμα: Ἠλεκτρεγερτικὴ δύναμις καὶ ἐσωτερικὴ ἀντίστασις γεννητρίας. Νόμος τοῦ OHM διὰ κλειστὸν κύκλωμα. Σύνθετον κύκλωμα. Κανόνες τοῦ KIRCHHOFF. Σύνδεσις γεννητριῶν. Ἀποδέκται.

Ἠλεκτρομαγνητισμός: Μαγνητικὸν πεδίον εὐθυγράμμου ρευματοφόρου ἀγωγοῦ (πείραμα τοῦ OERSTED). Νόμος τῶν BIOT — SAVART. Μαγνητικὸν πεδίον κυκλικοῦ ρευματοφόρου ἀγωγοῦ καὶ σωληνοειδοῦς. Κίνησις ἠλεκτρονίου ἐντὸς μαγνητικοῦ πεδίου. Ἠλεκτρομαγνητικὸν σύστημα μονάδων. Ἑρμηνεία τῆς προελεύσεως τῶν μαγνητικῶν πεδίων. Ἠλεκτρομαγνῆται καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν. Ἠλεκτρομαγνητικαὶ δυνάμεις, νόμος τοῦ LAPLACE. Ὄργανα ἠλεκτρικῶν μετρήσεων.

Ἠλεκτρόλυσις: Μελέτη τῆς ἠλεκτρολύσεως καὶ νόμοι αὐτῆς. Πόλωσις τῶν ἠλεκτροδίων. Συσσωρευταί. Ἠλεκτρικὰ στοιχεῖα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἠλεκτρολύσεως.

ΟΠΤΙΚΗ

Γεωμετρικὴ Ὀπτική:

Εὐθύγραμμος διάδοσις τοῦ φωτὸς καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ταχύτης τοῦ φωτός. Ἀνάκλασις τοῦ φωτὸς καὶ νόμοι αὐτῆς. Ἐπίπεδον κάτοπτρον, περιστροφὴ καὶ ὀπτικὸν πεδίον αὐτοῦ. Σφαιρικὰ κάτοπτρα (κοῖλα καὶ κυρτά). Εὕρεσις τῶν ἐξισώσεων τῶν σφαιρικῶν κατόπτρων, ὀπτικὸν πεδίον αὐτῶν καὶ σφάλματα αὐτῶν. Διάθλασις τοῦ φωτὸς καὶ νόμοι αὐτῆς. Ὁρικὴ γωνία, ὁλικὴ ἀνάκλασις, ἀποτελέσματα τῆς διαθλάσεως. Διάθλασις διὰ πλακὸς μὲ παραλλήλους ἕδρας καὶ διὰ πρίσματος. Πρίσματα ὁλικῆς ἀνακλάσεως. Φακοὶ (συγκλίνοντες καὶ ἀποκλίνοντες). Εὕρεσις τῶν γενικῶν ἐξισώσεων τῶν φακῶν. Ἰσχὺς φακοῦ. Ὁμοαξονικὸν σύστημα φακῶν. Σφάλματα τῶν φακῶν. Λειτουργία καὶ ἐλαττώματα τοῦ ὀφθαλμοῦ. Στερεοσκοπικὴ ὅρασις. Ὀπτικὰ ὄργανα. Ἁπλοῦν μικροσκόπιον (ἰσχὺς καὶ μεγέθυνσις αὐτοῦ). Σύνθετον μικροσκόπιον (ἰσχύς, μεγέθυνσις καὶ διαχωριστικὴ ἱκανότης). Τηλεσκόπια, περισκόπιον, προβολεύς, κινηματογραφικὴ μηχανή, φωτογραφία (περιληπτικὴ διδασκαλία τῶν ὀργάνων τούτων).

Ἀνάλυσις τοῦ λευκοῦ φωτὸς διὰ πρίσματος καὶ ἑρμηνεία τοῦ φαινομένου. Ἀνασύνθεσις τοῦ λευκοῦ φωτός. Συμπληρωματικὰ χρώματα. Φασματοσκόπιον. Ἀχρωματικὸν σύστημα πρισμάτων καὶ φακῶν. Οὐράνιον τόξον. Ἡλιακὸν φάσμα. Ὑπέρυθρος καὶ ὑπεριώδης ἀκτινοβολία. Τὸ χρῶμα τῶν σωμάτων.

Φωτομετρία:

Φωτομετρικὰ μεγέθη καὶ μονάδες αὐτῶν. Νόμοι τοῦ φωτισμοῦ. Φωτόμετρα. Ἀπόδοσις φωτεινῆς πηγῆς. Φωτομετρικὸν ἰσοδύναμον, μηχανικὸν ἰσοδύναμον τοῦ φωτός.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ

(Ὧραι 1 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' Τετράμηνον καὶ 2 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον).

— Γενικὰ περὶ διαλυμάτων — Ὠσμωσις — Ὠσμωτικὴ πίεσις — Κολλοειδῆ.

Ἠλεκτρολῦται — Ἠλεκτρόλυσις — Νόμοι τῆς ἠλεκτρολύσεως — Θεωρία τῶν ἰόντων (ARRHENIUS).

Ὀξέα— Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ὀξέων — Ἀνυδρῖται τῶν ὀξέων.

— Βάσεις — Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν βάσεων — Ἀνυδρῖται τῶν βάσεων.

— Ἅλατα — ἐξουδετέρωσις — μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ἁλάτων — ὄξινα, βασικά, οὐδέτερα ἅλατα. Διπλᾶ, μικτὰ καὶ σύμπλοκα ἅλατα. Ἰσοδύναμα τῶν ὀξέων, βάσεων καὶ ἁλάτων — Κανονικὰ διαλύματα — Νόμος τοῦ RAOULT. Κρυοσκοπία καὶ ζεσεοσκοπία. Ἰσχὺς τῶν ὀξέων καὶ βάσεων. Διάστασις τοῦ ὕδατος — PH. Δεῖκται. Ὑδρόλυσις. Νεώτεραι ἀντιλήψεις περὶ ὀξέων καὶ βάσεων.

— Ταξινόμησις τῶν στοιχείων — Περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων.

— Σύγχρονος ἀτομικὴ θεωρία — Ἀτομικὸς ἀριθμός — Ἰσότοπα, ἰσοβαρῆ στοιχεῖα.

— Ἠλεκτρονικὴ θεωρία τοῦ σθένους — Χημικοὶ δεσμοί. Ἑτεροπολικός, ὁμοιοπολικός, ἡμιπολικός — Δεσμὸς ὑδρογόνου.

— Ἠλεκτρονικὴ θεωρία ὀξειδώσεως καὶ ἀναγωγῆς. Δυναμικὸν ὀξειδοαναγωγῆς.

— Γενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμάτων. Γενικαὶ μέθοδοι ἐξαγωγῆς τῶν μετάλλων. Κράματα — Θερμικὴ ἀνάλυσις — Ἀμαλγάματα.

— Μέταλλα τῶν ἀλκαλίων: Νάτριον, ὑπεροξείδιον τοῦ νατρίου, ὑδροξείδιον τοῦ νατρίου, χλωριοῦχον, ἀνθρακικόν, ὄξινον ἀνθρακικὸν καὶ νιτρικὸν νάτριον. Κάλιον, ὑδροξείδιον τοῦ καλίου, ἀνθρακικόν, νιτρικὸν καὶ χλωρικὸν κάλιον. Πυρῖτις.

— Μέταλλα ἀλκαλικῶν γαιῶν. Μαγνήσιον, ὀξείδιον μαγνησίου, θειϊκὸν καὶ ἀνθρακικὸν μαγνήσιον — Ἀσβέστιον, ὀξείδιον τοῦ ἀσβεστίου, ὑδροξείδιον τοῦ ἀσβεστίου, κονιάματα, ὑδραυλικὴ ἄσβεστος (τσιμέντον), χλωράσβεστος, χλωριοῦχον, θειϊκὸν καὶ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον.

— Ἀργίλιον — Στυπτηρίαι, ἄργιλος, κεραμευτική.

— Χαλκὸς — θειϊκὸς χαλκός.
— Ἄργυρος — χλωριοῦχος, βρωμιοῦχος, ἰωδιοῦχος, νιτρικὸς καὶ κυανιοῦχος ἄργυρος — φωτογραφική, γαλβανοπλαστική, κάτοπτρα οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.
— Ψευδάργυρος — Ὀξείδιον ψευδαργύρου, χλωριοῦχος καὶ θειϊκὸς ψευδάργυρος.
— Ὑδράργυρος — χλωριοῦχοι ἑνώσεις τοῦ ὑδραργύρου. Ἀμαλγάματα.
— Μόλυβδος — Ὀξείδια μολύβδου, ἀνθρακικὸς μόλυβδος οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Συσσωρευταί.
— Κασσίτερος.
— Σίδηρος — χάλυψ.
— Χρώμιον.
— Μαγγάνιον.
— Νικέλιον.
— Κοβάλτιον.
— Χρυσός.
— Λευκόχρυσος.
— Ἀκτινεργὰ στοιχεῖα.
— Ράδιον — Οὐράνιον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α' ΦΥΣΙΚΗ

(ὧραι 4 ἑβδομαδιαίως)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ταλαντώσεις: Ἁρμονικὴ ταλάντωσις καὶ ἐξισώσεις αὐτῆς. Ἁπλοῦν φυσικὸν καὶ ἀντιστρεπτὸν ἐκκρεμές. Σύνθεσις ἁρμονικῶν ταλαντώσεων καὶ ἀνάλυσις περιοδικῆς κινήσεως (κατὰ FOURIER). Ἐλευθέρα καὶ ἐξηναγκασμένη ταλάντωσις. Συντονισμός. Συνεζευγμέναι ταλαντώσεις. Στροβοσκοπικὴ μέθοδος παρατηρήσεως περιοδικῶν φαινομένων.

Κυματική. Κύματα: Ἐγκάρσια καὶ διαμήκη κύματα καὶ διάδοσις αὐτῶν ἐντὸς ἐλαστικοῦ μέσου. Περίθλασις. Συμβολὴ κυμάτων. Στάσιμα κύματα. Ἐνέργεια μεταφερομένη ὑπὸ τοῦ κύματος. Πόλωσις ἐγκαρσίων κυμάτων. Ἀρχὴ τοῦ HUYGENS καὶ δι' αὐτῆς ἑρμηνεία τῆς ἀνακλήσεως, διαθλάσεως καὶ περιθλάσεως τῶν κυμάτων.

Ἀκουστική: Κυματικὴ φύσις τοῦ ἤχου, παραγωγὴ καὶ διάδοσις αὐτοῦ. Ταχύτης διαδόσεως τῶν ἠχητικῶν κυμάτων. Ἀνάκλασις, διάθλασις, συμβολὴ καὶ περίθλασις τοῦ ἤχου. Φαινόμενον DOPPLER. Φυσιολογικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἤχων (ὕψος, ἔντασις, χροιά). Ὑπέρηχοι. Μουσικοὶ ἤχοι, διαστήματα, μουσικὴ κλίμαξ. Πηγαὶ τῶν μουσικῶν ἤχων (χορδαί, ἠχητικοὶ σωλῆνες, διαπασῶν). Ἠχοληψία καὶ ἀναπαραγωγὴ τῶν ἤχων.

Φυσικὴ ὀπτική: Θεωρίαι περὶ τῆς φύσεως τοῦ φωτός. Συμβολή, περίθλασις, πόλωσις καὶ διπλῆ διάθλασις τοῦ φωτός. Πολωτικαὶ συσκευαί. Στροφὴ τοῦ ἐπιπέδου πολώσεως, ὀπτικῶς ἐνεργὰ σώματα. Φάσματα ἐκπομπῆς καὶ ἀπορροφήσεως. νόμος τοῦ KIRCHHOFF. Τὸ φάσμα ἐκπομπῆς τοῦ ὑδρογόνου, ἡ σειρὰ BALMER. Φθορισμὸς καὶ φωσφορισμός. Χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

Ἐπαγωγή.

Ἐπαγωγικὰ ρεύματα καὶ τρόποι παραγωγῆς αὐτῶν. Νόμος τοῦ LENZ. Νόμος τῆς ἐπαγωγῆς. Ἔντασις τοῦ ἐπαγωγικοῦ ρεύματος καὶ ἠλεκτρικὸν φορτίον ἐξ ἐπαγωγῆς. Ρεύματα FOUCAULT. Ἀμοιβαία ἐπαγωγὴ καὶ εὐτεπαγωγή. Ἐνέργεια τοῦ μαγνητικοῦ πεδίου. Ἐπαγωγικὸν πηνίον RUHMKORFF. Μαγνητόφωνον, ἠλεκτρομαγνητικὴ ἀναπαραγωγὴ τοῦ ἤχου (πικ-ἀπ).

Ἐναλλασσόμενον Ρεῦμα.

Ἐναλλασσομένη τάσις. Ἐξισώσεις τοῦ ἐναλλασσομένου ρεύματος. Ἐνεργὸς ἔντασις καὶ ἐνεργὸς τάσις. Ἐνέργεια καὶ ἰσχὺς τοῦ ἐναλλασσομένου ρεύματος. Ἀνυσματικὴ παράστασις ἐναλλασσομένων μεγεθῶν καὶ τῆς συνισταμένης αὐτῶν καὶ τῆς διαφορᾶς φάσεως. Ὁ Νόμος τοῦ OHM εἰς τὸ ἐναλλασσόμενον ρεῦμα. Σύνθετος ἀντίστασις. Συντονισμός. Συντελεστὴς ἰσχύος. Τριφασικὸν ρεῦμα. Μετασχηματισταί.

Ἠλεκτρικαὶ Μηχαναί.

Γεννήτριαι καὶ κινητῆρες συνεχοῦς καὶ ἐναλλασσομένου ρεύματος. Παραγωγὴ καὶ μεταβίβασις τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας.

Ἀγωγιμότης τῶν Στερεῶν.

Ἠλεκτρονικὴ ἀγωγιμότης τῶν στερεῶν. Ἡμιαγωγοί. Κρυσταλλοδίοδος. Ἀνόρθωσις τοῦ ἐναλλασσομένου ρεύματος. Θερμοηλεκτρικὸν φαινόμενον, θερμοηλεκτικὸν στοιχεῖον. Φαινόμενον PELTIER καὶ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὸ θερμοηλεκτρικὸν φαινόμενον. Πιεζοηλεκτρισμός.

Ἀγωγιμότης τῶν Ἀερίων.

Μορφαὶ ἀγωγιμότητος τῶν ἀερίων. Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις ἐντὸς ἠραιωμένων ἀερίων. Ἐφαρμογαί. Καθοδικαὶ καὶ θετικαὶ ἀκτῖνες (διαυλικαί). Φασματογράφος μάζης. Γήϊνον ἠλεκτρικὸν πεδίον. Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἀγωγιμότης εἰς τὸ κενόν.

Θερμικὴ ἐκπομπὴ ἠλεκτρονίων. Δίοδος ἠλεκτρονικὴ λυχνία. Σωλὴν BRAUN. Τρίοδος ἠλεκτρονικὴ λυχνία. Φωτοηλεκτρικὸν φαινόμενον, φωτοκύτταρον, ὁμιλῶν κινηματογράφος. Φωτοστοιχεῖον. Φωτοπολλαπλασιαστής. Σωλὴν τοῦ COOLIDGE διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν ἀκτίνων ROENTGEN, ἰδιότητες καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν. Ἀρχὴ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ μικροσκοπίου.

Ἠλεκτρομαγνητικὰ Κύματα.

Ἠλεκτρικαὶ ταλαντώσεις καὶ παραγωγὴ αὐτῶν. Φθίνουσαι καὶ ἀμείωτοι ἠλεκτρικαὶ ταλαντώσεις. Κρυσταλλοτρίοδος λυχνία. Ἐπαγωγικὴ σύζευξις κυκλωμάτων, συντονισμός. Παλλόμενον ἠλεκτρικὸν δίπολον. Ἐκπομπὴ ἠλεκτρομαγνητικῶν ἀκτινοβολιῶν. Ἐφαρμογαὶ τῶν ἠλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων εἰς τὰς τηλεπικοινωνίας (ραδιόφωνον, τηλεόρασις, ραντάρ, ραδιοαστρονομία).

Ἀτομικὴ καὶ Πυρηνικὴ Φυσική.

Εἰσαγωγὴ — Θεωρία τῶν κβάντα. Φωτόνια, ἐνέργεια αὐτῶν. Μεταβολὴ τῆς μάζης τῶν σωμάτων μετὰ τῆς ταχύτητος. Ἰσοδυναμία μάζης καὶ ἐνεργείας.

Ἀτομικὴ Φυσική.

Εἰσαγωγή. Δομὴ τοῦ ἀτόμου. Ἀτομικὸς καὶ μαζικὸς ἀριθμός. Στοιχεῖα τῆς θεωρίας τοῦ BOHR. Μελέτη τοῦ ἀτόμου τοῦ ὑδρογόνου. Φάσμα ἐκπομπῆς αὐτοῦ. Κβαντικοὶ ἀριθμοί. Ἀρχὴ τῆς ἀβεβαιότητος. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν κβαντομηχανικήν. Σπὶν τοῦ ἠλεκτρονίου. Ἀρχὴ τοῦ PAULI. Ἄτομα μὲ πολλὰ ἠλεκτρόνια. Τὸ περιοδικὸν σύστημα.

Πυρηνικὴ Φυσική.

Εἰσαγωγή. Ἰσότοπα. Ἰσοβαρεῖς πυρῆνες. Πειραματικαὶ μέθοδοι ἀνιχνεύσεως σωματιδίων. Θάλαμος ἰονισμοῦ, ἀπαριθμηταὶ GEIGER καὶ σπινθηρισμῶν, ὀπτικαὶ μέθοδοι. Θάλαμος WILSON, θάλαμος φυσαλίδων.

Ραδιενεργοὶ μετατροπαὶ — Νόμος αὐτῶν. Μονάδες ραδιενεργείας. Δοσιμετρία. Ἀκτινοβολία α, β καὶ γ. Βιολογικὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

Πυρηνικαὶ ἀντιδράσεις. Σχάσις τῶν πυρήνων, ἀλυσωτὴ ἀντίδρασις, ἀντιδραστῆρες. Σύντηξις τῶν πυρήνων, ἐφαρμογαὶ καὶ ἀξιοποίησις τοῦ φαινομένου (μόνον εἰρηνικαὶ ἐφαρμογαί). Ἡλιακὴ ἐνέργεια. Ραδιοϊσότοπα καὶ ἐφαρμογαί.

Στοιχειώδη Σωματίδια. Εἰσαγωγή. Κοσμικὴ ἀκτινοβολία. Ἐπιταχυνταί. Μεσόνια, νουκλεόνια, ὑπερόνια. Σημασία τῆς μελέτης αὐτῶν καὶ ὁ ρόλος αὐτῶν εἰς τὰς πυρηνικὰς δυνάμεις.

Β' ΧΗΜΕΙΑ

(ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως)

Ὀργανικὴ Χημεία.

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Ὀργανικῆς Χημείας.

Ἀντικείμενον τῆς Ὀργανικῆς Χημείας καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν σύγχρονον ζωήν.

Σύστασις τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων. Στοιχειακὴ (ποιοτικὴ

καὶ ποσοτικὴ) ἀνάλυσις τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων. Ὑπολογισμὸς τοῦ ἐμπειρικοῦ καὶ μοριακοῦ τύπου τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων ἐκ τῶν δεδομένων τῆς ἀναλύσεως.

Κατάταξις τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων.

Ὀνοματολογία τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων — ὁμόλογοι σειραί.

Ἄκυκλοι Ἑνώσεις.

Κεκορεσμένοι ὑδρογονάνθρακες. Ὀνοματολογία — Ἰσομέρειαι. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς. Γενικαὶ ἰδιότητες. Μεθάνιον — Αἰθάνιον. Φωταέριον — πετρέλαιον — προϊόντα ἀποστάξεως αὐτοῦ.

Συνθετικὴ Βενζίνη.

Ἀκόρεστοι ὑδρογονάνθρακες. Ἀλκένια. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς.

Γενικαὶ ἰδιότητες. Αἰθυλένιον.

Ἀλκίνια. Ἀκετυλένιον. Ἀλκιδιένια. Βουταδιένιον. Ἰσοπρένιον. Κιαουτσούκ. Συνθετικὸν καουτσούκ. Ἐβονίτης. Γουταπέρκα.

Μοναλογονοπαράγωγα τῶν κεκορεσμένων ὑδρογονανθράκων.

Ἀλκοόλαι. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς καὶ ἰδιότητες. Μεθυλικὴ ἀλκοόλη. Αἰθυλικὴ ἀλκοόλη, ἀλκοολικὴ ζύμωσις. Ζυμώσεις καὶ Φυράματα. Ἀλκοολοῦχα ποτά.

Πολυσθενεῖς ἀλκοόλαι. Γλυκερίνη, νιτρογλυκερίνη, δυναμῖτις.

Πολυαλογονοπαράγωγα τῶν κεκορεσμένων ὑδρογονανθράκων.

Χλωροφόρμιον. τετραχλωράνθραξ, ἰωδοφόρμιον.

Αἰθέρες, Διαιθυλικὸς αἰθήρ.

Καρβονυλικαὶ ἑνώσεις. Ἀλδεΰδαι. Μυρμηκικὴ ἀλδεΰδη, ἀκετόνη, χλωράλη.

Ὀργανικὰ ὀξέα. Κεκορεσμένα μονοκαρβονικὰ ὀξέα. Μυρμηκικὸν ὀξὺ — ὀξεικὸν ὀξύ, ὄξος.

Ἀνώτερα μονοκαρβονικὰ ὀξέα. Παλμιτικὸν καὶ στεατικὸν ὀξύ. Στεατικὰ κηρία.

Ἀκόρεστα μονοκαρβονικὰ ὀξέα. Ἐλαϊκὸν ὀξύ.

Δικαρβονικὰ ὀξέα. Ὀξαλικὸν ὀξύ.

Ὀξυοξέα ἢ ὑδροξέα. Γαλακτικὸν ὀξύ, τρυγικὸν ὀξύ, κιτρικὸν ὀξύ.

Ἀμινοξέα —κυριώτερα τῶν ἀμινοξέων— Βιολογικὴ σημασία τῶν ἀμινοξέων.

Ἐστέρες. λίπη καὶ ἔλαια, σάπωνες. Ἀπορρυπαντικά. Σακχαροειδεῖς πολυσακχαρῖται. Γλυκόζη. Καλαμοσάκχαρον—γαλακτοσάκχαρον. μαλτόζη.

Μὴ σακχαροειδεῖς πολυσακχαρῖται. Ἄμυλον. δεξτρῖναι. γλυκογόνον, ἰνσουλίνη, κυττταρίνη, νιτροκυτταρίνη. βαμβακοπυρῖτις, χάρτης. τεχνηταὶ ὑφάσιμοι ὕλαι. Τεχνητὴ μέταξα, τεχνητὸν ἔριον.

Γλυκοζῖται.

Πρωτεΐναι ἢ λευκώματα, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Σύστασις, Χημικὴ κατάταξις. Βιολογικὴ σημασία τῶν πρωτεϊνῶν.

Κυκλικαὶ ἑνώσεις.

Γενικὰ περὶ τῶν κυκλικῶν ἑνώσεων.

Ἀρωματικαὶ ἑνώσεις, ἀρωματικὸς χαρακτήρ, ἀρωματικοὶ ὑδρογονάνθρακες, λιθανθρακόπισσα.

Βενζόλιον. ὁμόλογα τοῦ βενζολίου. Τολουόλιον. Ναφθαλίνη, ἀνθρακένιον. Νίτρωσις τῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων, νιτροβενζόλιον.

Φαινόλαι καὶ ἀρωματικαὶ ἀλκοόλαι. Φαινόλη-Βακελλίτης. Πικρικὸν ὀξὺ—Πυρογαλλόλη.

Ἀρωματικαὶ ἀλδεΰδαι. Βενζαλδεΰδη.

Ἀρωματικὰ ὀξέα. Βενζοϊκὸν ὀξύ.

Σαλικυλικὸν ὀξύ. Δεψικαὶ ὕλαι. Ταννίνη. Μελάνη.

Ἀρωματικαὶ ἀμῖναι. Ἀνιλίνη—χρώματα.

Ὑδροαρωματικαὶ ἑνώσεις. Τερπενικὰ σώματα. Τερεβινθέλαιον—καμφορὰ—αἰθέρια ἔλαια.

Ἀλκαλοειδῆ — κινίνη — μορφίνη, ἠρωΐνη, κωδεΐνη, νικοτίνη, κοκαΐνη. στρυχνίνη, ἀτροπίνη. καφεΐνη, πιλοκαρπίνη.

Βιταμῖναι. ὁρμόναι. φυράματα ἢ ἔνζυμα (βιοκαταλῦται). χημειοθεραπεία—Ἀντιβιοτικά.

Ἐντομοκτόνα.

Τεχνηταὶ ὕλαι—πλαστικὰ—ρητῖναι.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ (Ἀγγλικὴ ἢ Γαλλικὴ)

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΥΓΙΕΙΝΗ — ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ—ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΕΧΝΙΚΑ

Ι. Σκοπός.

Γραμμικὸν Σχέδιον.

Εἰδικὸς Σκοπός. Ὁ εἰδικώτερος σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τοῦ Γραμμικοῦ Σχεδίου εἶναι:

1. Ἀνάπτυξις τῆς δεξιότητος εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὀργάνων καὶ λοιπῶν μέσων σχεδιάσεως.
2. Ἀνάπτυξις τῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν, ὅπως δι' ἁπλῶν γεωμετρικῶν κατασκευῶν ἀποδίδουν μὲ ἀκρίβειαν καλαισθητικὰς ἢ ἄλλας τεχνικὰς συνθέσεις, χρησιμοποιοῦντες τὸν κανόνα καὶ τὸν διαβήτην.
3. Ἀνάπτυξις ἱκανότητος ἀναπαραστάσεως ἀντικειμένων τοῦ χώρου δι' ἀκριβοῦς καὶ ἐντέχνου σχεδιάσεως ὑπὸ κλίμακα.
4. Προπαρασκευὴ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν μεθόδων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς συγχρόνου τεχνολογίας.

ΙΙ. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'

Ι. Γραμμικὸν Σχέδιον.

1. Ἡ ἔννοια τοῦ γραμμικοῦ σχεδίου. Ὄργανα καὶ ὑλικὰ σχεδιάσεως. Ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἐπὶ ἁπλῶν θεμάτων γραμμογραφίας. Διαγραμμίσεις. Συνθηματικαὶ παρατηρήσεις διαφόρων ὑλικῶν ἐν τομῇ διὰ χρωμάτων ἢ διαγραμμίσεων. Γενικοὶ κανόνες διὰ τὴν χάραξιν γραμμάτων καὶ ἀριθμῶν ἐπὶ τῶν σχεδίων.
2. Χάραξις καθέτων καὶ παραλλήλων. Διχοτόμησις γωνιῶν. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς ὁσαδήποτε ἴσα μέρη. Κατασκευὴ γραφικῆς κλίμακος ἁπλῆς καὶ συνθέτου. Διαίρεσις περιφερείας εἰς ἴσα μέρη καὶ κατασκευὴ κανονικῶν πολυγώνων. Κατασκευὴ γωνιῶν 30^0, 45^0, 36^0, 24^0 κλπ. ἄνευ χρήσεως μοιρογνωμονίου. Κατασκευὴ ἀτομικοῦ μοιρογνωμονίου ἐπὶ χάρτου διαφανοῦς (διὰ χαράξεως περιφερείας ἀκτῖνος $360^0:2\pi = 57,3$ ΜΜ).
3. Χάραξις ἐφαπτομένων εἰς περιφέρειαν α) ἀπὸ σημείου

ἐκτὸς αὐτῆς, β) ἐκ σημείου κειμένου ἐπ' αὐτῆς, γ) παραλλήλων πρὸς δοθεῖσαν εὐθεῖαν.

4. Κατὰ προσέγγισιν ἀνάπτυξις κυκλικοῦ τόξου μικροτέρου τῶν 90° ἐπὶ μιᾶς τῶν ἀκραίων ἐφαπτομένων του. Νὰ ὁρισθῇ ἐπὶ περιφερείας τόξου ἴσον πρὸς δοθὲν εὐθύγραμμον τμῆμα.

5. Μὲ κυκλικὸν τόξον δοθείσης ἀκτῖνος νὰ συνδεθοῦν α) δύο σημεῖα, β) σημεῖον καὶ εὐθεῖα, γ) σημεῖον καὶ περιφέρεια, δ) δύο εὐθεῖαι τεμνόμενοι ἢ παράλληλοι, ε) δύο περιφέρειαι, στ) εὐθεῖα καὶ περιφέρεια.

6. Κωνικαὶ τομαί. Χάραξις αὐτῶν διὰ σημείων καὶ διὰ συνεχοῦς κινήσεως. Ἀρχιμήδειος σπεῖρα. Κυκλοειδὴς καὶ ἐπικυκλοειδὴς καμπύλη. Πολύκεντρα τόξα καὶ ὠοειδεῖς καμπύλαι.

7. Ἡ μέθοδος τῶν προβολῶν. Ὀρθαὶ καὶ πλάγιαι προβολαὶ σημείου, εὐθείας ἐπιπέδων γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ στερεῶν σωμάτων ἀφ' ἑνός, δύο καὶ τριῶν ἐπιπέδων μετὰ κατακλίσεως αὐτῶν.

8. Διάφοροι ὄψεις ἀντικειμένων τοῦ χώρου. Συμβατικὴ θέσις τῶν ὄψεων πρὸς ἀλλήλας ἐπὶ τοῦ χάρτου σχεδιάσεως. Γενικοὶ κανόνες περιγραφῆς τῶν ἀντικειμένων τοῦ χώρου διὰ τριῶν ἢ περισσοτέρων ὄψεων.

9. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν σχεδίασιν συνθέτων ἐπιπέδων σχημάτων λαμβανομένων ἐξ ἀντικειμένων τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς (δάπεδα, ὀροφαί, κιονόκρανα, κυμάτια, θύραι σιδηραῖ, ξύλιναι, κιγκλιδώματα κλπ.) καὶ τῆς βιομηχανίας (πλάκες πολύγωνοι ἢ πολύκεντροι ἐκ μετάλλου μετὰ διατεταγμένων διατρήτων σχημάτων, ἕλικες πλοίων κλπ.).

II. Ἐλεύθερον Σχέδιον.

Ἐλευθέρα διὰ τῆς χειρὸς σχεδίασις ἐκ τοῦ φυσικοῦ διαφόρων εὐμεγέθων στερεῶν μακρᾶς ὁρατότητος (πυραμίδος, κώνου, κύβου κ. ἄ.), ὡς ἐπίσης μηχανολογικῶν, τεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἀντικειμένων (ἀγγείων, σκευῶν, μικρῶν ἐπίπλων κλπ.). Ἡ φωτοσκίασις τούτων θὰ ἀποδίδεται δι' ἐλευθέρας γραμμοσκιᾶς (διασταυρούμεναι γραμμαί, εὐθεῖαι ἢ καμπύλαι ἀναλόγως τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑπὸ σχεδίασιν σχήματος). Εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἐλευθέρας σχεδιάσεως θὰ δίδεται μεγαλυτέρα προσοχὴ καὶ σημασία εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐστηροῦ περιγράμματος τοῦ σχήματος καὶ τῆς προοπτικῆς αὐτοῦ.

III. Χειροτεχνία.

Πλαστικὴ καὶ γυψοτεχνία, ξυλοτεχνία καὶ ξυλογλυπτική, συρματοπλεκτικὴ καὶ μεταλλοτεχνία, συναρμολογήσεις καὶ χειροτεχνικαὶ κατασκευαί, ὡς εἰς τὴν Γ' τάξιν. Κατασκευαὶ γεωμετρικῶν στερεῶν καὶ ποικίλων σκευῶν καὶ ἀντικειμένων ἐχόντων γεωμετρικὸν σχῆμα.

IV. Ζωγραφική.

Χρώματα καὶ ἀνάμειξις αὐτῶν πρὸς παραγωγὴν διαμέσων τόνων. Ὑδατογραφία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀπὸ μνήμης καὶ ἐλευθέρα, ἰδίᾳ μνημείων τέχνης. Κατ' ἐλευθέραν ἐνασχόλησιν τῶν ἐχόντων ἰδιαιτέραν κλίσιν μαθητῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

I. Γραμμικὸν Σχέδιον.

1. Σχεδίασις ὄψεων ὑπὸ κλίμακα. Ἀναγραφὴ τῶν διαστάσεων, συμβόλων, γραμμάτων, ὑπομνημάτων. Σχεδίασις τομῶν. Ἀπὸ ὡρισμένας ὄψεις, αἱ ὁποῖαι δίδονται μὲ τὰς διαστάσεις των, νὰ προσδιορισθοῦν ἄλλαι ὄψεις καὶ τομαὶ τοῦ ἀντικειμένου. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν ὑπὸ κλίμακα παράστασιν ἁπλῶν οἰκοδομημάτων. Ἐπεξεργασία κατόψεων, κυρίας ὄψεως, τομῶν, θυρῶν, παραθύρων, κιγκλιδωμάτων.

2. Ὄψεις καὶ ἀναπτύγματα πρίσματος, κυλίνδρων, πυραμίδος καὶ κώνου α) εἰς τὴν ὀρθὴν θέσιν, β) εἰς τὴν πλαγίαν θέσιν, γ) ἀποτετμημένων ὑπὸ ἐπιπέδου λοξοῦ ὡς πρὸς τὴν βάσιν (κολοβὰ στερεά).

Ἁπλαῖ χαρακτηριστικαὶ ἀλληλοτομίαι στερεῶν. Ἀναζήτησις ἁπλῶν γραμμῶν διεισδύσεως ἐν προβολῇ καὶ ἀναπτύγματι. Κατασκευὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναπτυγμένων ἐπιφανειῶν ὑποδειγμάτων ἐκ χάρτου ἢ λεπτοῦ ἐλάσματος.

3. Στοιχεῖα προοπτικῆς. Ἀνάπτυξις τῶν σπουδαιοτέρων κανόνων περὶ προοπτικῆς. Ὀπτικὸς χῶρος. Ὀπτικὴ γωνία καὶ ἀνάλυσις αὐτῆς. Αὐξομείωσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ παρατηρητοῦ. Γραμμαὶ ὁρίζοντος καὶ ἐδάφους. Σημεῖα ὁράσεως, ἀποστάσεως καὶ φυγῆς. Καθορισμὸς τῆς προοπτικῆς θέσεως σημείου στερεογραφικῶς καὶ ἐπιπεδογραφικῶς.

4. Προοπτικὴ εὕρεσις γραμμῶν καὶ ἐπιπέδων γεωμετρικῶν σχημάτων εἰς διαφόρους φάσεις ὡς πρὸς τὴν γεωμετρικὴν αὐτῶν τοποθέτησιν κάτωθι τῆς γραμμῆς τοῦ ἐδάφους. Ὑψομετρικὴ κλῖμαξ καὶ ὀπτικὴ γωνία αὐτῆς. Γεωμετρικὸν καὶ προοπτικὸν ὕψος.

5. Εὕρεσις τοῦ προοπτικοῦ ὕψους ἐπὶ διαφόρων γεωμετρικῶν καὶ ἄλλων στερεῶν (πρίσματος, κώνου, πυραμίδος, ἐπίπλων κλπ.). Εὕρεσις τῆς προοπτικῆς τῶν ἀνωτέρω σωμάτων μὲ βάσιν τὰς γεωμετρικὰς κατόψεις καὶ τὸ γεωμετρικὸν ὕψος ὑπὸ τύπον προβλημάτων.

II. Ἐλεύθερον Σχέδιον.

Συνέχισις τῆς ἐν τῇ Δ' τάξει σχετικῆς ἐργασίας. Παραστατικὴ σχεδίασις συνθετωτέρων ἀντικειμένων μὲ ἀκριβεστέραν ἀπόδοσιν τῶν περιγραμμάτων καὶ τῆς προοπτικῆς αὐτῶν. Δύνανται νὰ λαμβάνωνται θέματα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν λαϊκὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἀπὸ τὰ διδασκόμενα εἰς τὸ Προοπτικὸν Σχέδιον (γεωμετρικὰ καὶ ἄλλα στερεὰ σώματα, μηχανολογικά, βιοτεχνικά, βιομηχανικὰ κατασκευάσματα κλπ.).

III. Χειροτεχνία — Ζωγραφική: Ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

I. Γραμμικὸν Σχέδιον.

1. Προοπτικὴ παράστασις ἐκ κατόψεων δαπέδων πλακοστρώτων, ὀροφῶν ἐσωτερικῶν δωματίων μετὰ θυρῶν, παραθύρων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρισκομένων ἐπίπλων καὶ λοιποῦ διακόσμου.

2. Προοπτικὴ παράστασις διαφόρων ἐξωτερικῶν ὄψεων οἰκιῶν, ναῶν, περιπτέρων μετὰ πεζοδρομίων, ἠλεκτρικῶν στύλων, δενδροστοιχιῶν, γεφυρῶν, κλιμάκων κλπ.

3. Μετωπικαὶ καὶ πλάγιαι ἀπεικονίσεις διαφόρων οἰκοδομημάτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων τῆς τέχνης καὶ βιομηχανίας.

4. Προοπτικὴ σκιᾶς, εὐθειῶν, ἐπιπέδων καὶ στερεῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. Διάφορα συνθετώτερα σχέδια ἀναγόμενα εἰς τὴν προβολικὴν καὶ προοπτικὴν τῶν στερεῶν. Γεωμετρικὴ σκιαγραφία.

5. Τὰ Ἀρχιτεκτονικὰ — προοπτικὰ ταῦτα σχεδιαγράμματα εἶναι δυνατὸν νὰ σκιάζωνται μὲ σινικὴν μελάνην εἰς εὑρισκομένας αὐτῶν ἐπιφανείας διὰ γραμμοσκιᾶς ἢ νὰ χρωματίζωνται ἐξ ὁλοκλήρου διὰ ὑδατογραφίας, ὥστε νὰ καθίστανται φυσικώτερα καὶ καλλιτεχνικώτερα, παρέχοντα τὴν ἐντύπωσιν γεωγραφικῶν ἔργων. Πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς προοπτικῆς εἰς τὸ ὕπαιθρον δι' ἐλευθέρας σχεδιάσεως.

II. Ἐλεύθερον Σχέδιον.

Ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Συνθετώτεραι σχεδιαστικαὶ παραστάσεις μὲ αὐστηρὰν ἀπόδοσιν τοῦ περιγράμματος καὶ τῆς προοπτικῆς. Δύνανται νὰ λαμβάνωνται θέματα καὶ ἀπὸ τὰ ἐν τῇ προοπτικῇ διδασκόμενα.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ

(Διὰ τὰς μαθητρίας).

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἑσπερινὸν Ἑπτατάξιον Γυμνάσιον
Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 5

Ὡρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων

Ὧραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις				
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'	Σύνολ.
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2	2	2	2	2	14
2. Νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	3	3	3	3	3	3	22
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Γραμματεία.	5	6	5	6	6	5	5	38
4. Ἱστορία	3	2	3	2	2	2	2	16
5. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς.	—	—	—	—	—	2	1	3
6. Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου	—	—	1Α'Τετρ.	—	—	—	1	1½
7. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1 Β'τετρ.	—	—	—	—	½
8. Μαθηματικὰ	4	3	4	3	3	3	3	23
9. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	—	1	1
10. Γεωγραφία	1	1	1	1	1	—	—	5
11. Φυσικὰ	2	2	2	3	3	2	2	16
12. Βιολογία	—	—	1	—	—	—	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	—	1	—	2
14. Ξέναι γλῶσσαι	2	2	2	2	2	2	1	13
15. Λατινικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	—	—	—	2	2	1	2	7
16. Ὑγιεινὴ Πρῶται βοήθειαι	—	1	—	—	—	1	—	2
17. Γυμναστικὴ – Ἀθλητισμὸς	1	1	1	1	1	1	1	7
18. Τεχνικὰ	1	1	—	—	—	—	—	2
Σύνολον ὡρῶν	25	25	25	25	25	25	25	175

Ἄρθρον 6.

Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Α', Β', Γ')

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Δ', Ε', ΣΤ', Ζ')

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Φεβρουαρίου ἡ ὑπόλοιπος ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Μαρτίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τοῦ Α' τετραμήνου καὶ μέρος τῆς ὕλης τοῦ Β' τετραμήνου τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἡ ὑπόλοιπος ὕλη τοῦ Β' τετραμήνου τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἡ ὕλη τοῦ Α' τετραμήνου τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Μαρτίου ἡ ὕλη τοῦ Β' τετραμήνου τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἀπριλίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἡ ὕλη τοῦ Α' τετραμήνου τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης διὰ τὴν Δ' τάξιν τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἡ ὑπόλοιπος ὕλη ἐκ τοῦ προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ προγράμματος τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ προγράμματος τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ψυχολογία.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Λογικὴ — Γνωσιολογία — Ἐπιστημολογία.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως Θεωρητικῆς κατευθύνσεως ἡμερησίου Γυμνασίου μέχρι ἀνισώσεων Β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἕνα ἄγνωστον.

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως Θεωρητικῆς κατευθύνσεως ἡμερησίου Γυμνασίου μέχρι ἐμβαδοῦ ἐπιπέδων χωρίων.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως Θεωρητικῆς κατευθύνσεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἀπὸ ἀνισώσεως Β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἕνα ἄγνωστον (ὕλη Δ' τάξεων ἡμερησίου) μέχρι λογαρίθμων (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίων).

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ ἐμβαδοῦ ἐπιπέδων χωρίων μέχρι καὶ ἐμβαδοῦ κυκλικοῦ τμήματος.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων $(\alpha \pm \beta)$ μέχρι λογαριθμικῶν πινάκων τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἀπὸ λογαρίθμων (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίου) μέχρι συναρτήσεων μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς (ὕλης ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι καὶ τριέδρων στερεῶν γωνιῶν.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ λογαριθμικῶν πινάκων τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίου) μέχρι τριγωνομετρικῶν ἀνισώσεων (ὕλη ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἀπὸ συναρτήσεως μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς μέχρι τέλους (ὕλη ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ πολυέδρων μέχρι καὶ ὄγκου σφαιρικοῦ τμήματος.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ τριγωνομετρικῶν ἀνισώσεων μέχρι τέλους (ὕλη ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ἡ ὕλη ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΦΥΣΙΚαΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

ΦΥΣΙΚΗ

ΤΑΞΕΙΣ Δ'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως μέχρι καὶ τῶν μοριακῶν φαινομένων.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως μέχρι καὶ τοῦ Θείου.

ΤΑΞΕΙΣ Ε'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Θερμότης, θερμιδομετρία, μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων, διάδοσις θερμότητος. Μαγνητισμὸς καὶ Στατικὸς ἠλεκτρισμός.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως ἀπὸ τὸ Θεῖον κλπ. μέχρι «Γενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμάτων» τῆς Ε' τάξεως.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Δυναμικὸς ἠλεκτρισμὸς (συνεχὲς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα). Ἐνέργεια καὶ Ἰσχὺς τοῦ ρεύματος, κλειστὸν κύκλωμα, Ἠλεκτρομαγνητισμός, Ἠλεκτρόλυσις, Γεωμετρικὴ Ὀπτική, Φωτομετρία.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως ἀπὸ «Γενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμάτων» μέχρι τέλους Ραδίου — Οὐρανίου.

ΤΑΞΕΙΣ Ζ'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Ζ'.

Κατὰ τὸ Β' τετράμηνον μόνον.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Κατὰ τὸ Β' τετράμηνον μόνον.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΑΓΓΛΙΚΗ — ΓΑΛΛΙΚΗ

ΤΑΞΕΙΣ Δ'.

Μέρος τῆς ὕλης τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ Ε'.

Ἡ ὑπόλοιπος ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὑπόλοιπος ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου συνέχισις καὶ ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου συνέχισις καὶ ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ Ζ'.

Συνέχισις καὶ ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

ΥΓΙΕΙΝΗ — ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ — ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ', Ζ'.

Ἐκ τῆς ὕλης τοῦ ἀντιστοίχου προγράμματος τῶν ἡμερησίων Γυμνασίων Θεωρητικῆς κατευθύνσεως μόνον ἡ Παιδαγωγικὴ Γυμναστική, προσηρμοσμένη πρὸς τὰς συνθήκας λειτουργίας τῶν ἑσπερινῶν Γυμνασίων, τῶν μαθητῶν καὶ τῶν μαθητριῶν κατατασσομένων εἰς κύκλους κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν. Οἱ ἐκ τῶν μαθητῶν κληρικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ ἔχοντες ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικάς των ὑποχρεώσεις ἀπαλλάσσονται τῆς ὑποχρεωτικῆς παρακολουθήσεως τοῦ μαθήματος. Ἐπίσης ἀπαλλάσσονται αἱ μαθήτριαι αἱ ἔχουσαι συμπληρώσει τὸ 20ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ἡμερήσιον Οἰκονομικὸν Γυμνάσιον.

Ἄρθρον 7.

Ὡρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων

Μαθήματα	Ὧραι διδασκαλίας: Κατώτερος κύκλος Τάξεις Α'	Β'	Γ'	Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις Δ'	Ε'	ΣΤ'	Σύνολ.
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2	2	2	2	12
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	3	3	22
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	6	4	3	30
4. Ἱστορία	3	3	3	3	2	3	17
5. Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου	—	—	1Α'τετρ.	—	—	1	1½
6. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1Β'τετρ.	—	—	—	½
7. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	—	—	—	—	1	1	2
8. Μαθηματικὰ	4	4	4	3	4	3	22
9. Οἰκονομικὰ Μαθηματικὰ	—	—	—	2	—	—	2
10. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	1	1
11. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	—	7
12. Φυσικὰ	2	3	3	3	3	3	17
13. Βιολογία	—	—	1	—	—	—	1
14. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	—	—	1
15. Ὑγιεινὴ	—	1	—	—	1	—	2
16. Ἀγγλικὰ	3	3	3	3	3	3	18
17. Γυμναστικὴ καὶ Ἀθλητισμὸς	3	3	3	3	3	3	18
18. Τεχνικὰ	1	1	1	1	1	1	6
19. Μουσικὴ	1	1	1	—	—	—	3
20. Λογιστικὴ	—	—	—	4	5	5	14
21. Ἐμπορικὰ (Ἐμποριολογία – Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία)	—	—	—	2	2	1	5
22. Οἰκονομικὰ (Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας, Στοιχεῖα Δημοσιονομίας)	—	—	—	—	1	2	3
23. Νομικὰ (Γενικαὶ Ἀρχαὶ Δικαίου-Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου	—	—	—	—	1	2	3
24. Οἰκοκυρικὰ διὰ τὰς μαθητρίας	2		1	—	—	—	4
Σύνολον ὡρῶν Ἀρρένων	30	33	34	37	37	38	209
» » Θηλέων	32	34	35	37	37	38	213

Ἄρθρον 8.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Α', Β', Γ')

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Δ', Ε', ΣΤ)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει τῶν Γυμνασίων Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων).

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ Οἰκονομικοῦ τοῦ Ξενοφῶντος (ὧραι 4 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' τετράμηνον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος «Πόροι ἢ περὶ προσόδων» καὶ ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τοῦ Τραπεζιτικοῦ λόγου τοῦ Ἰσοκράτους. (Ὧραι 4 κατὰ τὸ Β' τετράμηνον).

Γ'. Γραμματολογία. Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ τὰ ἀπαραίτητα κατὰ περίπτωσιν στοιχεῖα ἐκ τῆς Γραμματολογίας.

ΤΑΞΕΙΣ Ε' καὶ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θετικῆς κατευθύνσεως.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ—ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Γενικὴ Ψυχολογία.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Λογική, Γνωσιολογία, Ἐπιστημολογία.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Σκοπός.

Ἡ διδασκαλία τῶν Οἰκονομικῶν Μαθηματικῶν παρέχει γνώσεις πρὸς κατανόησιν τῶν κυριωτέρων καὶ συνηθεστέρων μαθηματικῶν καὶ μαθηματικολογιστικῶν ζητημάτων, ἐμφανιζομένων ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν Οἰκονομικῶν Ὀργανισμῶν, καὶ πρὸς λύσιν τούτων μετ' εὐχερείας.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Τὰ ἐκ τῶν γενικῶν μαθηματικῶν διδαχθέντα περὶ ἁπλοῦ τόκου. Βαθυτέρα ἐπεξεργασία τούτων ἐπὶ τῷ τέλει τῆς μορφώσεως τῶν σχετικῶν ἀλγεβρικῶν τύπων, ὅταν ὁ χρόνος ἐκφράζεται εἰς ἔτη, μῆνας ἢ ἡμέρας. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων. Περὶ τοκαρίθμου καὶ σταθεροῦ διαιρέτου (ἔτος ἐμπορικόν, μεικτὸν ἢ πολιτικόν). Τύπος χορηγῶν τὸν τόκον συναρτήσει τοῦ τοκαρίθμου καὶ σταθεροῦ διαιρέτου. Διάφορα προβλήματα. Προβλήματα εὑρέσεως τόκου, ὅταν περισσότερα κεφάλαια τοκίζωνται πρὸς τὸ αὐτὸ ἐπιτόκιον εἰς διαφόρους χρόνους. Προβλήματα τόκου εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὸν τὸ ἄθροισμα τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου, ἢ ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου. Σχετικοὶ τύποι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν πρακτικοὶ κανόνες. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων. Μέσον ἐπιτόκιον.

2. Περὶ προεξοφλήσεως γενικῶς. Παροῦσα ἀξία. Μέλλουσα ἀξία. Ὑφαίρεσις ἢ προεξόφλημα. Πλήρης ἀλγεβρικὴ ἐπεξεργασία τοῦ θέματος. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν διὰ τῶν τύπων ἐπίλυσιν προβλημάτων. Τὸ ἀνωτέρω θέμα ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι κατὰ τὴν προεξόφλησιν λογίζονται καὶ διάφορα ἔξοδα (μόνον πρακτικῶς).

3. Ἀντικατάστασις γραμματίων διὰ δύο ἢ περισσοτέρων ἄλλων. Ἰσοδυναμία. Ἀντίστοιχοι τύποι (μόνον ἐξωτερικῶς). Κοινὴ καὶ μέση ληξις γραμματίων. Σχετικὰ προβλήματα. Ἀντίστοιχοι τύποι (μόνον ἐξωτερικῶς).

4. Ἀλληλόχρεοι τοκοφόροι λογαριασμοί. Μέθοδοι μόνον εὐθεῖα καὶ ἀμβουργική μὲ ἐπιτόκιον ἀμοιβαῖον καὶ σταθερὸν καὶ μετὰ φύλλου τόκου. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων.

5. Περὶ ἀνατοκισμοῦ. Λύσις προβλημάτων διὰ πινάκων (οὐχὶ διὰ λογαρίθμων).

6. Ράνται. εὕρεσις ἀρχικῆς καὶ τελικῆς ἀξίας ληξιπροθέσμου ράντας.

7. Τοκοχρεωλυτικὰ δάνεια. ἐνιαῖα καὶ διὰ τίτλων. Κατάρτισις πίνακος ἀποσβέσεων.

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΦΥΣΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε' καὶ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΓΓΛΙΚΑ

(Ἀγγλικὴ γλῶσσα καὶ Ἀγγλικὴ ἀλληλογραφία)

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

α) Ἀγγλικὴ γλῶσσα: Ἡ ὕλη ΣΤ' τάξεως τῆς Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

6) Ἀγγλικὴ ἀλληλογραφία: Μία ὥρα ἑβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ—ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται:

α) Ἡ ἀπὸ μηχανικῆς ἀπόψεως εὐχερὴς χρῆσις γραφομηχανῆς ἐκ τῶν συνήθως ἀπαντωμένων συστημάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ.

β) Ἡ ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως τελεία ἀπόδοσις παντὸς ἐμπορικοῦ ἐγγράφου.

γ) Ἡ ἀκριβὴς ἀπόδοσις τοῦ δακτυλογραφουμένου κειμένου, χωρὶς νὰ προσβλέπῃ τὰ πλῆκτρα μεθ' ὅλων τῶν οἰκείων εἰδικῶν ὅρων, τῶν συντομιῶν κλπ.

δ) Ἡ ἀπόκτησις ἱκανῆς δεξιότητος πρὸς ταχεῖαν καὶ ἄπταιστον δακτυλογράφησιν παντὸς κειμένου οὐ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει προσχεδίου, γραπτοῦ καθ' ὑπαγόρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐλευθέρας σκέψεως τοῦ μαθητοῦ, ὅστις ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα σχεδιάζει ἐν τῷ νῷ τὸ κείμενον τοῦ ἐγγράφου καὶ συγχρόνως δακτυλογραφεῖ τοῦτο.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

α) Καλλιγραφία: Ἐπανάληψις τῆς ὕλης τῶν Α', Β', Γ' τάξεων μὲ συμπληρώσεις καὶ ἐπεκτάσεις.

β) Σχέδιον: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Χειρισμὸς γραφομηχανῶν τῶν συνήθων συστημάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ.

2. Ἀσκήσεις γραφῆς πρὸς προαγωγὴν τῆς εὐκινησίας τῶν δακτύλων. Δακτυλογράφησις ἐμπορικῶν ἐγγράφων καὶ ἐπιστολῶν Ἑλληνιστί, Ἀγγλιστὶ ἢ Γαλλιστί.

3. Ἀνάπτυξις ἁπλῆ καὶ συστηματικὴ τῶν ἀρχῶν εἰς ἃς στηρίζεται ἡ λειτουργία πολυγραφικῶν μηχανῶν τῶν συνηθεστάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ συστημάτων.

Πρακτικαὶ ἀσκήσεις εἰς χρησιμοποίησιν πολυγράφου, λαμβανομένων ὡς θεμάτων ἐμπορικῶν ἐγγράφων ἢ ἐπιστολῶν.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Ἀσκήσεις πρὸς ταχεῖαν καὶ ἄπταιστον δακτυλογράφησιν ἐμπορικῶν ἐγγράφων, ἐπιστολῶν, τιμολογίων, ἐκθέσεων κλπ. εἰς ἓν ἢ πλείονα ἀντίτυπα, Ἑλληνιστὶ καὶ Ἀγγλιστὶ ἢ Γαλλιστὶ α) ἐπὶ τῇ βάσει χειρογράφου καὶ β) καθ' ὑπαγόρευσιν.

2. Παρόμοιαι ἀσκήσεις ἐπὶ θεμάτων, ἅτινα ὁ μαθητὴς σκέπτεται, καθ' ὃν χρόνον δακτυλογραφεῖ αὐτά.

3. Ἐπιδίωξις δεξιότητος, καθ' ἣν ὁ μαθητὴς δύναται νὰ μηχανῆς, ἅτινα ἀπὸ σκοποῦ καλύπτονται δι' ἀδιαφανοῦς χάρτου.

4. Ἀσκήσεις πρακτικαὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ χρησιμοποιουμένων πολυγράφων.

5. Τεχνικαὶ γνώσεις ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ τῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ χρησιμοποιουμένων ἀθροιστικῶν καὶ ἐν γένει λογιστικῶν μηχανῶν. Πρακτικὴ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τοιούτων μηχανῶν.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ σαφὴς κατανόησις τῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων τῆς Λογιστικῆς καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως ἡ ὀρθὴ τούτων ἐφαρμογὴ εἰς τὰ βιβλία: πρῶτον τῶν Ἐμπορικῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ ἐν συνεχείᾳ οἱασδήποτε ἄλλης ἐπιχειρήσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς λειτουργίας Πρακτικοῦ Γραφείου ἀπόκτησις πλήρους γνώσεως τοῦ τρόπου τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν ἑκάστου Οἰκονομικοῦ Ὀργανισμοῦ καὶ ἰδίᾳ τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας τούτων.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Περιουσία. Διάκρισις περιουσίας. Ε.Π.Κ.Π. Διαχείρισις περιουσίας.

2. Λογιστική. Ὁρισμός, ἀντικείμενον, σκοπός, σημασία, κλάδοι Λογιστικῆς.

3. Ἀπογραφὴ — εἴδη ἀπογραφῆς. Νομικαὶ διατάξεις ἀπογραφῆς. Περιπτώσεις οἰκονομικῆς καταστάσεως. Ἰσολογισμός.

4. Μεταβολαὶ περιουσίας. Διαδοχικοὶ ἰσολογισμοί. Διαχειριστικὴ χρῆσις.

5. Λογαριασμός, μορφαὶ λογαριασμῶν. Τεχνικοὶ ὅροι τηρήσεως λογαριασμῶν. Βασικαὶ κατηγορίαι λογαριασμῶν καὶ κανὼν λειτουργίας αὐτῶν.

6. Θεωρία διπλογραφικῆς μεθόδου. Μεταβολαί. Ἀνάλυσις οἰκονομικῶν πράξεων. Μεταφορὰ εἰς τοὺς λογαριασμούς.

7. Συνήθεις λογαριασμοὶ ἐπιχειρήσεων Ε.Π. καὶ Κ.Π. καὶ λειτουργία αὐτῶν.

8. Διακρίσεις λογαριασμῶν α) ἀπὸ ὀργανωτικῆς ἀπόψεως: Γενικοὶ ἢ περιληπτικοὶ καὶ εἰδικοὶ ἢ ἀναλυτικοί, β) ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου: Ἀξιῶν, Προσωπικοί, ἐξόδων καὶ ἐσόδων, μεικτοὶ καὶ ἀποτελεσματικοί.

9. Λογιστικὰ βιβλία: Βιβλίον Ἀπογραφῶν καὶ Ἰσολογισμῶν. Ἡμερολόγιον. Γενικὸν Καθολικόν. Ἀναλυτικὰ Καθολικὰ κλπ. Νομικαὶ διατάξεις περὶ βιβλίων.

10. Δικαιολογητικὰ ἔγγραφα.

11. Ἔλεγχος ἐγγραφῶν. Λογιστικὰ σφάλματα, ἰσοζύγιον, εἴδη ἰσοζυγίων, χρησιμότης ἰσοζυγίων. Ἀσκήσεις.

12. Ἀναλυτικὴ καὶ αὐτοτελὴς διδασκαλία τῶν κάτωθι λογαριασμῶν. Ταμεῖον καὶ Ταμιακαὶ διαφοραί — Ἐμπορεύματα, ἐνιαῖος, τηρούμενος ὡς ἀμιγὴς καὶ μικτός. Ἐκκαθάρισις τούτου καὶ τακτοποίησις ποσοτικῶν διαφορῶν ἀπογραφῆς. Παγίων περιουσιακῶν στοιχείων, δαπάνει ἐπισκευῶν καὶ συντηρήσεως καὶ δαπάναι προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων, ἀποσβέσεις, μέθοδοι ἀποσβέσεων, ἀντίθετοι λογαριασμοί, τρόποι λογιστικῆς ἀπεικονίσεως τῶν ἀποσβέσεων. Γραμμάτια εἰσπρακτέα. Γενικοὶ κανόνες λειτουργίας καὶ ἀναγωγὴ χαρτοφυλακίου. Χρεῶσται — Πελάται. Πιστωταὶ — Προμηθευταί, ἐκτοπισμός, διάκρισις ἀπὸ ἀπόψεως φερεγγυότητος, ἀποσβέσεις ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων. Γενικοὶ κανόνες λειτουργίας τοῦ λογαριασμοῦ Γραμμάτια πληρωτέα καὶ ἀναγωγή. Χρονικὴ τακτοποίησις λογαριασμῶν Ἐσόδων καὶ Ἐξόδων (δεδουλευμένα καὶ μή).

13. Ἰσολογισμὸς τέλους χρήσεως (Προσωρινὸν Ἰσοζύγιον, πραγματικὴ ἀπογραφή, ἐκτίμησις στοιχείων κατὰ Κ.Φ.Σ. Σύγκρισις ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀπογραφῆς, ἐγγραφαὶ τακτοποιήσεως, συγκέντρωσις ἀποτελεσμάτων. Ὁ λογαριασμὸς Ἀποτελέσματα χρήσεως. Κεφαλοποίησις τελικοῦ ἀποτελέσματος. Ὁριστικὸν Ἰσοζύγιον. Ἰσολογισμός, πίναξ ἀποτελεσμάτων). Ἐγγραφαὶ κλεισίματος καὶ ἀνοίγματος τῶν βιβλίων.

14. Λογαριασμοὶ ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἐφαρμογὴ τούτων ἐπὶ ἐπιχειρήσεων παροχῆς ὑπηρεσιῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Θεωρία.

(4 ὧραι ἑβδομαδιαίως).

1. Ἀναλυτικωτέρα ἐξέτασις τῶν μεικτῶν λογαριασμῶν καὶ ἰδίως τοῦ λογαριασμοῦ Ἐμπορεύματα. Τρόποι τηρήσεως τοῦ λογαριασμοῦ Ἐμπορεύματα (ἐνιαῖος ἀνεπτυγμένος εἰς πλείονας λογαριασμούς).

2. Ἐκτενὴς διδασκαλία ἀναλυτικῶν ἢ εἰδικῶν λογαριασμῶν. Τήρησις ἀναλυτικῶν βιβλίων. Λογαριασμοὶ τάξεως.

3. Διακανονισμὸς ἀγοραπωλησιῶν μέσῳ Τραπέζης (ἔναντι φορτωτικῶν ἐγγράφων ἢ δι' ἀνοίγματος πιστώσεως. Προκαταβολαὶ ἐπὶ φορτωτικῶν).

4. Προαγοραὶ — Προπωλήσεις. Ἐμπορεύματα καὶ γενικῶς στοιχεῖα παρὰ τρίτοις. Ἀσκήσεις.

5. Ἐκτενὴς διδασκαλία τῶν διαφόρων περιπτώσεων τῆς κινήσεως τῶν λογαριασμῶν Γραμμάτια λογαριασμοί.

6. Διάμεσοι λογαριασμοί.

7. Λογαριασμοὶ εἰς ξένον νόμισμα. Μέθοδος τοῦ εἰς δραχμὰς ἀντιτίμου. Μέθοδος τοῦ λογιστικοῦ ἰσοτίμου. Ἀπαιτήσεις ἢ ὑποχρεώσεις εἰς συνάλλαγμα. Διαφοραὶ συναλλάγματος. Ἀγορὰ ἐμπορευμάτων ἢ ἄλλων πραγμάτων εἰς συνάλλαγμα. Ἀσκήσεις.

8. Μέθοδοι λογιστικῆς. Ἁπλογραφία. Διπλογραφία.

9. Λογιστικὰ συστήματα. Κλασσικὸν ἢ Ἰταλικόν. Βιβλίο. Πορεία λογιστικῶν ἐγγραφῶν κατὰ τὸ κλασσικὸν σύστημα. Συγκεντρωτικὸν σύστημα. Βιβλία. Δυσχέρειαι συγκεντρωτικοῦ συστήματος. Συγκέντρωσις ἐγγραφῶν. Πορεία λογιστικῶν ἐγγραφῶν κατὰ τὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα.

10. Λογιστικὴ ἐπιχειρήσεως μεθ' ὑποκαταστημάτων. Ἐνιαία λογιστικὴ ὀργάνωσις. Ἰδιαιτέρα λογιστικὴ ὀργάνωσις. Δοσοληψίαι ὑποκαταστημάτων. Ἰσολογισμὸς ἐπιχειρήσεως. Ἀσκήσεις.

11. Λογιστικὴ παραγγελιοδόχου πωλήσεως ἀγορᾶς. Λογιστικὴ ἀντιπροσώπου. Ἀσκήσεις μέχρι ἐμπεδώσεως.

Β'. Πρακτικὸν Γραφεῖον.

(1 ὥρα ἑβδομαδιαίως).

Πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν διδαχθέντων συντάσσονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν τιμολόγια, ζυγολόγια—πιστωτικὰ σημειώματα, ἀποδείξεις κλπ. δικαιολογητικὰ ἔγγραφα. Ὡσαύτως συντάσσονται ἰσοζύγια, ἀπογραφαί, ἰσολογισμοὶ καὶ πάσης φύσεως λογιστικαὶ καταστάσεις. Ὁμοίως γραμμογραφοῦνται ὅλα τὰ ἀναλυτικὰ ἡμερολόγια καὶ γίνονται ἐγγραφαὶ εἰς αὐτά, ὥστε νὰ ἐμπεδωθῇ ἡ χρησιμοποίησίς των. Μετὰ ταῦτα γίνεται λογιστικὴ ὀργάνωσις μιᾶς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Θεωρία.

(Ὧραι 3 ἑβδομαδιαίως).

Γενικά. Λογιστικὴ ἐμπορικῶν ἑταιρειῶν. Ἀρχὴ τῆς σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως.

1. Λογιστικὴ ὁμορρύθμων ἑταιρειῶν. Ἐγγραφαὶ συστάσεως. Ἀντικείμενον εἰσφορᾶς. Ἀρχικὸς Ἰσολογισμός. Λογαριασμοὶ ἑταίρων. Σύνταξις τελικοῦ Ἰσολογισμοῦ. Διανομὴ ἀποτελεσμάτων. Εἰσφορὰ εἰς τὴν συνιστωμένην Ο.Ε. τοῦ Ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ Παθητικοῦ ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως. Κλεισιμον βιβλίων ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἐγγραφαὶ συστάσεως ὁμορρύθμου ἑταιρείας. Διάλυσις—ἐκκαθάρισις—διανομή. Συγχώνευσις ἑταιρειῶν. Ἀσκήσεις.

2. Λογιστικὴ ἑτερορρύθμων ἑταιρειῶν. Διαφοραὶ ἀπὸ τὴν ὁμόρρυθμον.

3. Λογιστικὴ συμμετοχικῶν ἑταιρειῶν. Περιπτώσεις συστάσεως συμμετοχικῆς ἑταιρείας. Μορφαὶ συμμετοχικῶν ἑταιρειῶν. Λογιστικαὶ μέθοδοι ἐπὶ τῶν συμμετοχικῶν ἑταιρειῶν. Μέθοδοι τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ μόνον. Ἀσκήσεις.

4. Λογιστικὴ ἀνωνύμων ἑταιρειῶν. Ἐγγραφαὶ συστάσεως καὶ καταβολῆς κεφαλαίου. Ἰδικοὶ λογαριασμοὶ μετοχῶν καὶ ἱδρυτικῶν τίτλων. Ἔκδοσις μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον. Μεταβίβασις μετοχῶν. Αὔξησις, μείωσις καὶ ἀπόσβεσις κεφαλαίου. Δάνεια δι' ὁμολογιῶν. Ἔκδοσις καὶ ἀπόσβεσις δανείου δι' ὁμολογιῶν. Ἀποθεματικὰ κεφάλαια. Τακτικὸν — ἔκτακτον — εἰδικά. Διάλυσις, ἐκκαθάρισις, διανομή. Ἀπογραφή, Ἰσολογισμὸς — Ἀποτελέσματα χρήσεως. Διάθεσις ἀποτελεσμάτων χρήσεως.

5. Λογιστικὴ ἑταιρειῶν περιωρισμένης εὐθύνης. Ἐγγραφαὶ συστάσεως. Μεταβίβασις ἑταιρικοῦ μεριδίου. Συμπληρωματικαὶ εἰσφοραὶ ἑταίρων. Ἔξοδος καὶ ἀποκλεισμὸς ἑταίρου. Ἀπογραφή, Ἰσολογισμὸς—διάθεσις κερδῶν. Λύσις, ἐκκαθάρισις, διανομή.

6. Λογιστικὴ Συνεταιρισμῶν. Ἐγγραφὴ Συνεταίρων. Ἀποχώρησις, διαγραφὴ συνεταίρων, ἐγγραφὴ συνεταιρισμοῦ εἰς ἕνωσιν συνεταιρισμῶν. Κύριαι ἐργασίαι γεωργικῶν συνεταιρισμῶν. Δάνεια πρὸς συνεταίρους ἐξ ἰδίων κεφαλαίων. Δάνεια πρὸς συνεταίρους λαμβανόμενα διὰ γραμματίων ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν. Ἐγγραφαὶ τέλους χρήσεως. Ἰσολογισμός, διάθεσις κερδῶν.

7. Λογιστικὴ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀντικείμενον βιομηχανικῆς λογιστικῆς. Κόστος. Εἴδη κόστους. Στοιχεῖα τοῦ κόστους ἀναλυτικῶς. Ὕλαι — πρῶται ὕλαι, βοηθητικαὶ ὕλαι, καύσιμα καὶ λιπαντικά. Ἀνταλλακτικὰ καὶ ἐργαλεῖα, ὑλικὰ συσκευασίας. Ἀμοιβαὶ προσωπικοῦ. Καταστάσεις ἡμερομισθίων, μισθοδοτικαὶ καταστάσεις. Ἀμοιβαὶ τρίτων. Γενικὰ ἔξοδα ἀγορῶν. Γενικὰ ἔξοδα πωλήσεων. Γενικὰ βιομηχανικὰ (παραγωγῆς) ἔξοδα. Γενικὰ ἔξοδα διοικήσεως, παραγωγή. Φύλλον μερισμοῦ δαπανῶν, φύλλον καταλογισμοῦ δαπανῶν. Ἐμπορικὸν κόστος. Ἐφαρμογαὶ κοστολογήσεως. Παραγωγὴ ἑνὸς προϊόντος. Παραγωγὴ δύο ἢ περισσοτέρων προϊόντων. Προϊόντα. Ὑπολείμματά, ἐλαττωματικὰ συμπαράγωγα. Παραγωγὴ ποικιλιῶν τοῦ αὐτοῦ προϊόντος. Παραγωγὴ διὰ λογαριασμὸν τρίτων. Παραγγελίαι τρίτων.

Β'. Πρακτικὸν Γραφεῖον.

(Ὧραι 2 ἑβδομαδιαίως).

1) Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως κατὰ τὸ κλασσικὸν καὶ συγκεντρωτικὸν σύστημα πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν διδαχθέντων κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη.

2) Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεως μετὰ ὑποκαταστημάτων.

3) Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεως μὲ πλείονας τοῦ ἑνὸς κλάδους ἐκμεταλλεύσεως.

4) Λογιστικὴ ὀργάνωσις βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, γνωστῶν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Γυμνασίου. Σύνταξις τῶν ἐνδεικνυομένων δικαιολογητικῶν ἐγγράφων καὶ καθορισμὸς τοῦ τρόπου τῆς ταξινομήσεως τούτων.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ

Α'. Ἐμποριολογία.

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι ἡ παροχὴ εἰς τοὺς μαθητὰς γνώσεων, ἀναφερομένων εἰς τὸν τρόπον διεξαγωγῆς τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, καὶ ἰδία ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς πὴν χρῆσιν τῶν ἐμπορικῶν ἐγγράφων, ἅτινα συνηθέστατα ἐμφανίζονται κατὰ τὰς συναλλαγάς. Γενικώτερον δὲ ἡ γνῶσις ὅλων τῶν κλάδων τῶν συνδεομένων μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐμπορίου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Ὁρισμός. Χρησιμότης. Ἀνάγκαι καὶ διάκρισις τούτων. Μέσα θεραπείας τῶν ἀναγκῶν. Ἀγαθὰ καὶ διάκρισις τούτων. Καταμερισμὸς τῶν ἔργων. Φυσικὴ ἀνταλλαγή. Ἀξία. Δυσχέρειαι φυσικῆς ἀνταλλαγῆς. Χρῆμα—νόμισμα—νομισματικὴ μονὰς—τιμή.

2. Ἐμπόριον. Ἔννοια ἐμπορίου. Λόγοι δημιουργίας τοῦ ἐμπορίου. Αἴτια ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου. Ἐπίδρασις τοῦ ἐμπορίου εἰς τὴν καθόλου οἰκονομίαν. Κατηγορίαι ἐμπορίου ἐν σχέσει πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἀντικειμένων μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται, πρὸς τὴν μεσολάβησιν ἑνὸς ἢ περισσοτέρων προσώπων, πρὸς τὴν ἀκτῖνα δράσεως, πρὸς τὸ πάγιον ἢ μὴ τῆς ἐγκαταστάσεως, πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἐμπορευμάτων. Περιορισμοὶ τοῦ ἐμπορίου. Σημασία τοῦ ἐμπορίου.

3. Ἐμπορεύματα. Πότε ἓν ἀντικείμενον χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπόρευμα.

4. Ἐμπορικαὶ ἀγοραπωλησίαι. Ὁρισμός. Ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας, τίμημα. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συμβαλλομένων.

Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συμβαλλομένων.

5. Συμπληρωματικοὶ ὅροι ἀγοραπωλησιῶν: α) Ὅροι προσδιορισμοῦ ποιότητος (δεῖγμα, σῆμα, τύπος, χημικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ δοκιμήν, ὑπὸ ἐξέτασιν), β) ὅροι καθορισμοῦ ποσότητος (μονὰς βάρους, ὄγκους, μήκους κλπ. κατ' ἀποκοπήν). Μεικτὸν βάρος, ἀπόβαρον, εἴδη ἀποβάρου, καθαρὸν βάρος, μεικτὸν διὰ καθαρόν. Ἀπομείωσις. ἔκπτωσις, γ) ὅροι συσκευασίας, δ) ὅροι καθορισμοῦ χρόνου παραδόσεως. Ἄμεσος παράδοσις, μελλοντικὴ παράδοσις, (εἰς ὡρισμένην ἡμέραν ἢ ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας). Τμηματικὴ παράδοσις, παράδοσις ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ ἀτμοπλοίου, ε) ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν φόρτωσιν. Ἄμεσος φόρτωσις, ταχεῖα φόρτωσις. Φόρτωσις εἰς ὡρισμένην ἡμέραν, φόρτωσις ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, πρῶτον ἀτμόπλοιον, ὡρισμένον ἀτμόπλοιον, φορτίον ἐν πλῷ, φορτίον ὑπὸ φόρτωσιν, φορτίον φορτωμένον, στ) καθορισμὸς τόπου παραδόσεως ἐπὶ μεταφορᾶς διὰ σιδηροδρόμου. Εἰς τὸ κατάστημα τοῦ πωλητοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. Ἐπὶ τοῦ βαγονίου εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. Ἐπὶ τοῦ βαγονίου εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ. Εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἐπὶ μεταφορᾶς θαλάσσης. Εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ λιμένος φορτώσεως. Ἐπὶ τῆς φορτηγίδος εἰς τὸν λιμένα φορτώσεως. (SOTTO PALACO, FOB, GIF, TRANZITO), ζ) ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὸν χρόνον καὶ τρόπον πληρωμῆς. Διακανονισμὸς τοῖς μετρητοῖς. Διακανονισμὸς ἐπὶ πιστώσει, η) προσδιορισμὸς τιμῆς, θ) αἴτια ἐπηρεάζοντα τὰς τιμάς, ι) διατυπώσεις ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς, ια) ἄμεσοι ἀγοραπωλησίαι, ἔμμεσοι ἀγοραπωλησίαι. ιβ) ἀγοραπωλησίαι διὰ δημοπρασίας. Μειοδοτικαὶ — πλειοδοτικαί, ἑκούσιαι, ἀναγκαστικαί, ιγ) ἔγγραφα ἀγοραπωλησίας, ἔγγραφα ἀποδεικνύοντα τὴν σύναψιν τῆς ἀγοραπωλησίας, συμφωνητικὸν ἀγοραπωλησίας. Ἐπιστολὴ παραγγελίας. Δελτίον παραγγελίας. Ἔγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀγοραπωλησίας (Ζυγολόγιον, μετρολόγιον, τιμολόγιον, ἀποδείξεις παραλαβῆς, δελτίον εἰσαγωγῆς—ἐξαγωγῆς, πιστοποιητικὸν προελεύσεως). Ἔγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὸν διανονισμὸν τῆς ἀγοραπωλησίας. Ἀπόδειξις πληρωμῆς. Γραμμάτιον εἰσπράξεως, ἔνταλμα πληρωμῆς. Ἅπαντα τὰ ἔγγραφα κατὰ τὰς ἰσχυούσας διατάξεις, ιδ) ἄλλα ἐμπορικὰ ἔγγραφα (χρεωστικὸν σημείωμα, πιστωτικὸν σημείωμα. Δελτίον ἀποστολῆς. Ὑποδείγματα τούτων).

6. Ἀνταγωνισμὸς — ἀποτέλεσμα ἀνταγωνισμοῦ. Θεμιτὸς καὶ ἀθέμιτος ἀνταγωνισμός. Νομοθετικὰ μέτρα κατὰ τοῦ ἀθεμίτου ἀνταγωνισμοῦ.

7. Ἐμπορικὰ ἐπαγγέλματα. Κύρια καὶ βοηθητικὰ πρόσωπα τοῦ ἐμπορίου. Ἐξηρτημένα. Πωλητὴς — πλασσιέ, περιοδεύων. Ἀνεξάρτητα. Παραγγελιοδόχος, μεσίτης, ἀντιπρόσωπος.

8. Πίστις—πίστωσις. Ἡ πίστις εἰς τὸ ἐμπόριον. Πιστωτικὰ ὄργανα. Γραμμάτιον εἰς διαταγήν. Συναλλαγματική, ἐπιταγὴ (σημασία τούτων, ὄχι νομική).

9. Συγκοινωνία—μέσα συγκοινωνίας. Σημασία συγκοινωνίας. Μεταφοραὶ διὰ σιδηροδρόμων, αὐτοκινήτων, πλοίων, ἀεροπλάνων (Διατυπώσεις ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς).

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α' Τετράμηνον 2 ὧραι, Β' Τετράμηνον 1 ὥρα ἑβδομαδιαίως.

1. Τελωνεῖα. Σκοπός, σημασία, δασμοί, δασμολόγιον, διάκρισις ἐμπορευμάτων ἀπὸ τελωνειακῆς ἀπόψεως, ἐκτελωνισμός, διασάφησις, εἰσαγωγή. Δικαιώματα ὑπερημερίας—ἀζήτητα ἐμπορεύματα. Ἐξαγωγή. Ἀποταμίευσις. Διαμετακόμισις. Μεταφορά. Τελωνειακαὶ ἀμφισβητήσεις. Τελωνειακὴ Στατιστική.

2. Λαθρεμπόριον. Ἐλευθέρα ζώνη. Ἐλεύθερος λιμήν.

3. Γενικαὶ ἀποθῆκαι. Σκοπός, Σημασία. Προνομιοῦχος ἑταιρεία Γενικῶν Ἀποθηκῶν ἐν Ἑλλάδι. Διατυπώσεις ἀποθηκεύσεως. Τίτλοι ἀποθηκεύσεως — Ἀποθήκευτρα. Ἐνεχυρίασις ἐμπορευμάτων, πώλησις ἐμπορευμάτων, παραλαβὴ ἐμπορευμάτων. Δικαιώματα — Ὑποχρεώσεις Γενικῶν Ἀποθηκῶν.

4. Περὶ ἀγορῶν. Αἴθουσαι πλειστηριασμοῦ. Ἀγοραὶ — ἐμποροπανηγύρεις. Ἐκθέσεις καὶ διακρίσεις αὐτῶν.

5. Χρηματιστήρια: Διάκρισις ἀξιῶν — ἐμπορευμάτων — σύμβασις — χρηματιστηριακὰ πράγματα. Χρηματισταὶ — μεσῖται. Σημασία χρηματιστηρίων.

6. Βιομηχανία. Ἔννοια βιομηχανίας — βιοτεχνίας. Διακρίσεις βιομηχανιῶν. Προϋποθέσεις ἱδρύσεως βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ βιομηχανία ἐν Ἑλλάδι.

7. Τράπεζαι. Σημασία Τραπεζῶν, ἐργασίαι Τραπεζῶν (καταθέσεις — προεξοφλήσεις — προκαταβολαὶ ἐπὶ φορτωτικῶν ἐγγράφων, Δάνεια ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ καὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων ἢ χρηματογράφων. Ἐνέγγυος πίστωσις. Ἐγγυητικαὶ καὶ πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. Ἔκδοσις ἐπιταγῶν καὶ ἐντολῶν, εἴσπραξις ἀξιῶν τρίτων. Ἀγορὰ χρεωγράφων διὰ λογαριασμῶν τρίτων. Ἐνοικιάσεις χρηματοκιβωτίων. Παροχὴ πληροφοριῶν). Διάκρισις Τραπεζῶν ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ. Τράπεζαι ἐν Ἑλλάδι.

8. Ἐμπορικὰ Ἐπιμελητήρια. Σκοπὸς τούτων.

Β'. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Ἐμπορικῆς Ἀλληλογραφίας εἶναι, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ μαθητὴς νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν τῶν ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀνταλλασσομένων ἐπιστολῶν, τὰς διὰ τούτων δημιουργουμένας ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα, τὴν προσήκουσαν διάταξιν, ταξινόμησιν καὶ ταξιθέτησιν τῶν ἐπιστολῶν, τὸν τρόπον τῆς σφραγίσεως καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἱκανότητα πρὸς σύνταξιν τῶν συνηθεστέρων τύπων ἐμπορικῶν ἐπιστολῶν ἐν τῷ κυρίως ἐμπορίῳ.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

(Κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον ἐπὶ 1 ὥραν ἑβδομαδιαίως).

1. Σκοπὸς καὶ σημασία τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ἀλληλογραφίας.

2. Ὁρισμός, σημασία, μεταφορά, ἀπόρρητον, λογοκρισία. Διάκρισις ἀλληλογραφίας. Δημοσία — Ἰδιωτική.

3. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία. Ὁρισμός, χρησιμότης καὶ διάκρισις αὐτῆς (προσωπικαὶ καὶ ἐγκύκλιοι ἐπιστολαί). Ἐπιστολαί, δελτάρια, τηλεγραφήματα, αἰτήσεις.

4. Στοιχεῖα ἐπιστολῆς.

5. Εἰσερχομένη ἀλληλογραφία. Παραλαβή, ἀποσφράγισις, ἐνέργεια.

6. Ἐξερχομένη ἀλληλογραφία. Σύνταξις.

7. Καταχώρισις καὶ διεκπεραίωσις ἀλληλογραφίας. Πρωτόκολλον. Βιβλίον διεκπεραιώσεως.

8. Ταξινόμησις καὶ ταξιθέτησις τῆς ἀλληλογραφίας. Φάκελλοι ταξινομήσεως. Ταξιθέτησις φακέλλων.

9. Σύνταξις ἐμπορικῆς ἐπιστολῆς.

10. Ἀλληλογράφος. Σχέδιον ἐμπορικῆς ἐπιστολῆς. Ἐγκύκλιοι ἐπιστολαί. Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ ἀναγγέλουσα τὴν ἵδρυσιν ἐμπορικοῦ καὶ παραγγελιοδοχικοῦ οἴκου, τὴν πρόσληψιν συνεταίρου, τὴν ἵδρυσιν ὁμορρύθμου ἑταιρείας, ἀποχώρησιν ἑταίρου.

11. Προσφορὰ ἐμπορευμάτων. Προσφορὰ ἐλαίου. Ἀπάντησις. Τηλεγραφήματα προσφορᾶς ἐμπορευμάτων. Ἀπάντησις ἐπιβεβαίωσις τηλεγραφήματος. Ἀπάντησις τηλεγραφικῶς. Ἐπιστολαὶ προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν. Λογιστὴς προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του. Ἀπάντησις εὐμενὴς—δυσμενής.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(1 ὥρα ἑβδομαδιαίως).

1. Ἐπιστολαὶ ἀναφερόμεναι:

Εἰς τὴν ζήτησιν δειγμάτων, τιμῶν καὶ ὅρων πωλήσεως. Εἰς τὴν ἀποστολὴν δειγμάτων. Εἰς τὴν ἐπίδοσιν παραγγελίας. Εἰς τὴν εἰδοποίησιν λήψεως παραγγελίας. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παραγγελίας. Εἰς τὴν εἰδοποίησιν περὶ ἀμέσου ἐκτελέσεως δοθείσης παραγγελίας. Εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐκτελέσεως παραγγελίας. Εἰς τὴν ἀκύρωσιν δοθείσης παραγγελίας. Εἰς εἰδοποίησιν περὶ ἀδυνάτου ἐκτελέσεως παραγγελίας. Εἰς τὰ παράπονα διὰ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν παραγγελίας. Εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐμπορευμάτων εἰς τρίτον πρὸς πώλησιν. Εἰς τὴν ἀναγγελίαν πωλήσεως ἐμπορευμάτων τρίτων. Εἰς τὴν ἀδυναμίαν πωλήσεως ἐμπορευμάτων τρίτων. Εἰς τὰ παράπονα καὶ δικαιολογίας ἐπὶ ἐκτελεσθεισῶν παραγγελιῶν.

2. Ἐπιστολαὶ ἀναφερόμεναι εἰς συμφωνίας καὶ διακανονισμοὺς λογαριασμῶν καὶ συναλλαγματικῶν. Ἀποστολὴ ἀντιγράφου λογαριασμοῦ. Ἀπάντησις: συμφωνία λογαριασμοῦ. Ὑπάρχει λάθος εἰς ἀντίγραφον τοῦ λογαριασμοῦ. Ἀπάντησις: ἀναγνωρίζεται τὸ λάθος, δὲν ἀναγνωρίζεται τὸ λάθος.

Ἐπιστολαὶ εἰς ἔντονο ὕφος περὶ ἐξοφλήσεως λογαριασμοῦ — ὑπόμνησις ἐξοφλήσεως λογαριασμοῦ — ἀπάντησις. Ἀποστέλλεται ἡ ἐξόφλησις τῆς ἀξίας τοῦ τιμολογίου ἢ λογαριασμοῦ. Ὑπόσχεσις συντόμου ἐξαφλήσεως. Πρότασις διακανονισμοῦ λογαριασμοῦ διὰ συναλλαγματικῆς. Ἔκδοσις καὶ ἀποστολὴ συναλλαγματικῆς πρὸς διακανονισμὸν λογαριασμοῦ. Ἀπάντησις. Ἐπιστροφὴ συναλλαγματικῆς ἀποδεδειγμένης. Αἴτησις παρατάσεως χρόνου πληρωμῆς συναλλαγματικῆς. Ἀπάντησις: Δίδεται παράτασις. Ἀνανέωσις συναλλαγματικῆς. Διαμαρτύρησις συναλλαγματικῆς.

3. Ἐπιστολαὶ πληροφοριῶν. Πληροφορίαι περὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἤθους κλπ. ἐμπόρου πρὸς ἔμπορον. Ἀπάντησις εὐμενὴς — δυσμενής. Πληροφορίαι περὶ ἱκανότητος ἀντιπροσώπου. Ἀπάντησις εὐμενὴς — δυσμενής.

4. Ἐπιστολαὶ μετὰ Τραπεζῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Α'. Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας.

1. Σκοπός.

Αἱ οἰκονομικαὶ γνώσεις ἀποτελοῦν ἓν τῶν θεμελίων τῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων. Ἐκπροσωπούμεναι αὗται ἐνταῦθα διὰ τοῦ μαθήματος τούτου ἀποσκοποῦσι εἰς τὴν ἔρευναν τῆς παραγωγῆς, κυκλοφορίας, διανομῆς καὶ καταναλώσεως τοῦ πλούτου, εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν ὁποίων κατὰ μέγα μέρος συντελοῦσι τὰ περὶ τὴν ἐμπορίαν ἀσχολούμενα πρόσωπα.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Εἰσαγωγικαὶ ἔννοιαι. Ἱστορικὴ ἐξέλισις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου. Ἱστορικὴ ἐξέλισις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος. Κοινωνικαὶ σχέσεις καὶ κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι.

2. Ὁρισμὸς πολιτικῆς οἰκονομίας — διαίρεσις ταύτης. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἐμποριοκράται. Φυσιοκράται. Κλασσικοί. Σοσιαλισταί. Διευθυνομένη οἰκονομία.

3. Ἀρχαὶ τῆς οἰκονομίας.

4. Θεμελιώδεις οἰκονομικαὶ ἔννοιαι. Ἀνάγκαι, διάκρισις ἀναγκῶν — ἰδιότητες ἀναγκῶν. Ἀρχαὶ διέπουσαι τὰς ἀνάγκας. Ἀγαθὰ — διάκρισις ἀγαθῶν. Ἀξία — χρῆμα — τιμή.

5. Συντελεσταὶ τῆς παραγωγῆς (φύσις, ἐργασία, κεφάλαιον).

Παραγωγὴ — παραγωγικότης — κέρδος.

α) Ἔδαφος. Τὸ ἔδαφος ὡς βάσις ἐγκαταστάσεως τῆς παραγωγῆς, γεωργικῆς, βιομηχανικῆς. Τὸ ἔδαφος ὡς πηγὴ φυσικῶν ὑλῶν καὶ δυνάμεων.

β) Ἐργασία. Παραγωγικὴ καὶ μὴ παραγωγικὴ ἐργασία. Διάκρισις ἐργασίας — διαθέσιμος ἐργασία — ἀπόδοσις ἐργασίας. Καταμερισμὸς ἐργασίας. Μηχαναί.

γ) Κεφάλαιον. Διάκρισις κεφαλαίων. Τὸ κεφάλαιον ὡς συντελεστὴς τῆς παραγωγῆς. Παραγωγικότης κεφαλαίου — δημιουργία κεφαλαίου. Ἀποταμίευσις — διάκρισις ἀποταμιεύσεως. Ἐπένδυσις.

6. Ὀργάνωσις τῆς παραγωγῆς. Αὐτόνομος παραγωγή. Ἐπιχείρησις. Διάκρισις ἐπιχειρήσεων. Οἰκονομικαὶ συνασπισμοὶ — Καρτὲλ — Τρὰστ — Ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεων. Παραγωγὴ καὶ Κράτος.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(1 ὥρα ἑβδομαδιαίως).

1. Κυκλοφορία τοῦ πλούτου. Ἀνταλλαγή, συναλλαγή, τιμαί, ἔννοιαι τιμῆς, ζήτησις, καμπύλη ζητήσεως, ἐλαστικότης ζητήσεως, μεταβολαὶ προσφορᾶς, ἰσορροπία τιμῶν, διαμόρφωσις τιμῶν ἐπὶ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ. Διαμόρφωσις τιμῶν ἐπὶ μονοπωλίου, νόμος προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, νόμος τῆς ἀδιαφορίας τῶν τιμῶν, διαφορισμὸς τιμῶν, αἱ τιμαὶ συνδεδεμένων προϊόντων, διατιμήσεις, χρῆμα, φυσικὴ ἀνταλλαγὴ καὶ δυσχέρειαι αὐτῆς. Χρηματικὴ ἀνταλλαγὴ καὶ τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς, λειτουργία τοῦ χρήματος. Ἐξέλιξις τῆς χρηματικῆς ὕλης, μεταλλικὸν χρῆμα, νόμισμα. Νόμισμα καὶ Κράτος. Χάρτινα μέσα πληρωμῶν. Νομισματικὰ συστήματα, λατινικὴ νομισματικὴ ἕνωσις, Νόμος τοῦ GRESSAM.

Θεωρία περὶ χρήματος, θεωρία παραγωγικῶν ἐξόδων, ποσοτικὴ θεωρία, πληθωρισμός, ἀντιπληθωρισμός, τιμάριθμος. Συνάλλαγμα, τιμὴ συναλλάγματος, ἐξάρτησις τιμῆς συναλλάγματος.

2. Ἐμπόριον. Ἔννοια, σημασία, διαίρεσις. Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον καὶ σημασία τούτου. Θεωρία περὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἐξωτερικὴ ἐμπορικὴ πολιτική. Ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον, ἰσοζύγιον λογαριασμῶν, ἰσοζύγιον πληρωμῶν.

3. Πίστις. Ὁρισμός, ἔννοια, πίστωσις, διάκρισις πιστώσεων. Προϋποθέσεις χορηγήσεως πιστώσεων. Τράπεζαι, σημασία Τραπεζῶν. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις. Τραπεζικαὶ ἐργασίαι. Γραφεῖα συμψηφισμοῦ. Ὀργανισμοὶ τραπεζικοῦ χαρακτῆρος. Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων. Ταχυδρομικὰ Ταμιευτήρια. Ἐνεχυροδανειστήρια.

Ὀργανισμὸς Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως (Ο.Β.Α.).

Ἄλλοι νεώτεροι πιστωτικοὶ ὀργανισμοί.

4. Διανομὴ τοῦ πλούτου. Εἰσαγωγικαὶ ἔννοιαι, περιουσία, πρόσοδος, εἰσόδημα, ἐθνικὸν εἰσόδημα. Τὸ πρόβλημα τῆς διανομῆς. Εἰσοδήματα ἐξ ἐργασίας. Ἐργατικὸς μισθός, εἴδη ἐργατικοῦ μισθοῦ. Εἰσόδημα ἐργάτου. Μέθοδοι ἀμοιβῆς τοῦ ἐργάτου. Θεωρία περὶ ἐργατικοῦ μισθοῦ. Θεωρία: RICARDO —SMITH—THUNEN. Σύγχρονοι ἀντιλήψεις περὶ ἐργατι-

κοῦ μισθοῦ. Τὸ κέρδος τοῦ ἐπιχειρηματίου, διαφορὰ κέρδους καὶ εἰσοδήματος, ἀμοιβὴ ἐπιχειρηματίου καὶ ἀνάλυσις ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους. Διάκρισις κερδῶν ἐπιχειρηματίου. Θεωρίαι περὶ κέρδους, εἰσοδήματα ἐκ περιουσίας. Τόκος, θεωρίαι περὶ τόκου. Ἔγγειος πρόσοδος, εἴδη ἐγγείου προσόδου, θεωρίαι περὶ ἐγγείου προσόδου.

5. Οἰκονομικαὶ διακυμάνσεις καὶ κρίσεις. Οἰκονομικαὶ διακυμάνσεις καὶ πρόγνωσις οἰκονομικῶν διακυμάνσεων. Οἰκονομικαὶ κρίσεις καὶ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν. Θεωρίαι.

6. Κατανάλωσις τοῦ πλούτου. Ἔννοιαι καταναλώσεως, ἐξάρτησις καταναλώσεως.

7. Ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Ε.Ο.Κ. Προβλήματα ἐκ τῆς συνδέσεως, ἀποτελέσματα.

Β'. Στοιχεῖα Δημοσιονομίας.

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται ἡ γνῶσις τῶν βασικῶν παραγόντων διαρθρώσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους καὶ τοῦ φορολογικοῦ ἡμῶν συστήματος.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(1 ὥρα ἑβδομαδιαίως).

1. Ἔννοια καὶ σκοπὸς τῆς Δημοσιονομίας.

2. Αἱ κυριώτεραι πηγαὶ τῶν Δημοσίων πόρων (Φόροι, Δασμοί, Τέλη, Δημόσιοι οἰκονομικοὶ ὀργανισμοί).

3. Φόρος. Γενικαὶ ἀρχαὶ φορολογίας. Ἀντικείμενον φορολογίας.

4. Διάκρισις φόρων (ἄμεσοι, ἔμμεσοι, πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα τούτων) — ἐπίπτωσις φόρου.

5. Συνοπτικὴ ἀνάπτυξις τῶν γενικῶν διατάξεων τῆς ἰσχυούσης φορολογίας εἰσοδήματος φορολογίας εἰσοδήματος τῶν φυσικῶν προσώπων ἐν Ἑλλάδι Κ.Φ.Σ., σκοπός, κατηγορίαι ἐπιτηδευματιῶν, βιβλία Αης καὶ Βας κατηγορίας.

6. Αἱ κυριώτεραι διατάξεις διαχειρίσεως τοῦ Δημοσίου θησαυροῦ.

7. Προϋπολογισμός. Σύνταξις, ψήφισις, ἐκτέλεσις. Προσωρινὴ ἐκτέλεσις τοῦ Προϋπολογισμοῦ, δωδεκατημόρια.

8. Ἀπολογισμός, Ἰσολογισμός.

9. Πιστώσεις. Διάκρισις πιστώσεων.

10. Δημόσιοι ὑπόλογοι.

ΝΟΜΙΚΑ

Α'. Γενικαὶ Ἀρχαὶ Δικαίου.

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τούτων εἶναι ἡ ἀπόκτησις τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων ἐκ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου, ἀφ' ἑνὸς μὲν χάριν τῆς γενικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν μεθοδικωτέραν καὶ πληρεστέραν διδασκαλίαν τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Ὁρισμός, διαίρεσις (Δημόσιον, Ἰδιωτικόν).

2. Ἀστικὸν Δίκαιον. Ὁρισμός. Πηγαὶ (Νόμοι, ἔθιμα).

3. Κατάργησις κανόνων δικαίου.

4. Εἴδη κανόνων δικαίου, ἑρμηνεία κανόνων δικαίου.

5. Δικαιώματα. Ὁρισμός. Εἴδη δικαιωμάτων. Διαίρεσις δικαιωμάτων. Κτῆσις, ἀλλοίωσις, ἀπώλεια δικαιωμάτων.

6. Ἀξίωσις, ὁρισμός, διακρίσεις, ἀγωγή, ἔνστασις.

7. Ἰθαγένεια. Ἀπόκτησις καὶ ἀπώλεια αὐτῆς.

8. Πρόσωπα, Φυσικά, Νομικά.

9. Πράγματα, διάκρισις τούτων.

10. Δικαιοπραξίαι. Εἴδη δικαιοπραξιῶν, περιεχόμενον δικαιοπραξιῶν.

11. Προαπαιτούμενα δικαιοπραξιῶν: α) ἱκανότης πρὸς τὸ δικαιοπρατεῖν (πρόσωπα ἀπολύτως ἱκανά, πρόσωπα ἀνίκανα, πρόσωπα περιωρισμένης ἱκανότητος), β) Βούλησις πρὸς τὸ δικαιοπρατεῖν, γ) Δήλωσις τῆς βουλήσεως, δ) Συμφωνία δηλώσεως καὶ βουλήσεως (πλάνη, φόβος), ε) Ἀναγνώρισις τοῦ περιεχομένου τῆς δηλώσεως ὑπὸ τοῦ Νόμου.

12. Αἱρέσεις, εἴδη αἱρέσεως, στάδια αἱρέσεων.

Α'. Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου.

1. Σκοπός.

Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν νομικῶν ἐκείνων κανόνων ὑπὸ τῶν ὁποίων διέπεται ἡ ἐμπορία καθ' ὅλας τὰς σχέσεις αὐτῆς. Δεδομένου δὲ ὅτι καθιεροῦνται νῦν καὶ ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ Δικαίου κλάδοι, δέον ἐνταῦθα ἡ διδασκαλία νὰ περιορίζεται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Ὁρισμός, Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. Πηγαὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. Ἐμπορικὰ ἔθιμα, ἐμπορικαὶ συνήθειαι. Διάκρισις ἐμπορικοῦ δικαίου.

2. Ἐμπορικαὶ πράξεις, θεωρία τῶν ἐμπορικῶν πράξεων. Συνέπειαι τῆς διακρίσεως τῶν πράξεων εἰς ἐμπορικὰς καὶ ἀστικάς, ἑτέρα διάκρισις τῶν ἐμπορικῶν πράξεων (μονομερῶς, ἀμφιμερῶς ἐμπορικαί). Ἐμπορικαὶ πράξεις ἐξ ἀντικειμένου, σύντομος ἀπαρίθμησις καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν.

3. Ἀρχὴ τοῦ παρεπομένου.

4. Ἐμπορικαὶ πράξεις ἐξ ὑποκειμένου (τεκμήριον ἐμπορικότητος).

5. Ἔμπορος, ἀπόκτησις τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐμπόρου. Νομικαὶ συνέπειαι τῆς κτήσεως τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐμπόρου. Περιορισμοὶ πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι. Ἀπώλεια τῆς ἐμπορικῆς ἰδιότητος.

6. Ἐμπορικὰ βιβλία.

7. Περὶ προστασίας τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος.

8. Ἑταιρεῖαι. Διάκρισις τούτων α) Ὁμόρρυθμος ἑταιρεία. ὁρισμὸς — χαρακτηριστικά, ἐπωνυμία, σύστασις, λειτουργία. λύσις. ἐκκαθάρισις ,διανομή.

β) Ἑτερόρρυθμος ἑταιρεία. Ὁρισμός, χαρακτηριστικά σύστασις, ἐπωνυμία, διαχείρισις ,λύσις ,ἐκκαθάρισις, διανομή.

γ) Συμμετοχικὴ ἑταιρεία. Ὁρισμός, σύστασις, χαρακτηριστικά.

δ) Ἀνώνυμος ἑταιρεία. Ὁρισμός, σύστασις, ἑταιρικὸν κεφάλαιον, μετοχαί, δικαιώματα, ὑποχρεώσεις μετόχων, ἱδρυτικοὶ τίτλοι. Διοίκησις, ,Διοικητικὸν Συμβούλιον. Γενικὴ συνέλευσις, ἐλεγκταί. Ἰσολογισμός. Ἀποθεματικὰ κεφάλαια. Λύσις, ἐκκαθάρισις, διανομή.

ε) Ἑταιρεία περιωρισμένης εὐθύνης. Ὁρισμός. σύστασις. ἐπωνυμία, χαρακτηριστικά, κεφάλαιον, διαχείρισις, λύσις. ἐκκαθάρισις, διανομή.

στ) Συνεταιρισμοί, ὁρισμός, σύστασις, ἐπωνυμία, κεφάλαιον. Διοίκησις, λύσις ἐκκαθάρισις, διανομή.

9. Πιστωτικοὶ τίτλοι. α) Συναλλαγματική. Ἱστορικὴ ἐξέ-

λιξις. Ὁρισμός, στοιχεῖα συναλλαγματικῆς καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν. Πρόσωπα, ὀπισθογράφησις, ἀποδοχή. Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ. Ἀποδοχὴ κατὰ παρέμβασιν. Τριτεγγύησις. Πληρωμή. Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ. Παραγραφή.

β) Γραμμάτιον εἰς διαγραφήν. Ὁρισμός, στοιχεῖα, πρόσωπα.

γ) Ἐπιταγή, ὁρισμός, στοιχεῖα καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν. Μεταβίβασις ἐπιταγῆς, ἀντίκρυσμα, πληρωμή.

10. Σύμβασις μεταφορᾶς. Μεταφορὰ διὰ ξηρᾶς, μεταφορὰ διὰ θαλάσσης.

11. Πτωχευτικὸν δίκαιον. Πτώχευσις. Ὅροι κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως — Ἀπόφασις Δικαστηρίου. Ἀποτελέσματα τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως: α) Ὡς πρὸς τὸ μέλλον. β) ὡς πρὸς τὸ παρελθόν — πρόσωπα δρῶντα ἐν τῇ πτωχεύσει — διασφάλισις καὶ διοίκησις ἐνεργητικοῦ τοῦ πτωχεύσαντος.

Ἐπίθεσις σφραγίδων καὶ ἀπογραφή. Συντηρητικαὶ πράξεις. Διαχείρισις τοῦ Ἐνεργητικοῦ. Ἐπαλήθευσις ἀπαιτήσεων. Ἁπλῆ καὶ δολία χρεωκοπία. Πέρας τῆς πτωχεύσεως — ἁπλοῦς συμβιβασμός. Ἐξώδικος ἢ φιλικὸς συμβιβασμὸς — συμβιβασμὸς ἐπὶ ἐγκαταλείψει τῆς περιουσίας. Ἕνωσις πιστωτῶν — ἀποκατάστασις πτωχεύσαντος.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἑσπερινὸν Ἑπτατάξιον Οἰκονομικὸν Γυμνάσιον.

Ἄρθρον 9.

Ὡρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων.

Ὧραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις				
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'	Σύνολ
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2	2	2	2	2	14
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	3	3	3	2	2	2	19
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	5	4	4	3	3	30
4. Ἱστορία	3	2	3	2	2	2	1	15
5. Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου	—	—	1α' τετρ.	—	—	—	1	1½
6. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός	—	—	1β' τετρ.	—	—	—	—	½
7. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	—	—	—	—	—	1	1	2
8. Μαθηματικὰ	4	3	4	3	3	2	2	21
9. Οἰκονομικὰ μαθηματικὰ	—	—	—	1	1	—	—	2
10. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	—	1	1
11. Γεωγραφία	1	1	1	1	1	—	—	5
12. Φυσικὰ	2	2	2	3	2	3 α' τετρ. 2 β' τετρ.	2	15½
13. Βιολογία	—	—	1	—	—	1 β' τετρ.	—	1½
14. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	—	—	—	1
15. Ὑγιεινὴ	—	1	—	—	—	—	—	1
16. Ἀγγλικὰ	2	2	2	2	2	2	2	14
17. Γυμναστικὴ καὶ Ἀθλητισμὸς	1	1	1	1	1	1	1	7
18. Τεχνικὰ	1	1	—	—	—	—	1	3
19. Λογιστικὴ	—	—	—	2	2	4	3	11
20. Ἐμπορικὰ (Ἐμποριολογία, Ἐμπορ. Ἀλληλογραφία)	—	—	—	1	1	1	1	4
21. Οἰκονομικὰ (Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας, Στοιχεῖα Δημοσιονομίας)	—	—	—	—	1	1	1	3
22. Νομικὰ (Γενικαὶ Ἀρχαὶ Δικαίου. Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου)	—	—	—	—	1	1	1	3
Σύνολον	25	25	25	25	25	25	26	175

Ἄρθρον 10.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Α', Β', Γ').

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Ἑπταταξίου Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Δ', Ε', ΣΤ', Ζ').

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ — ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ, ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ, ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ, ΦΥΣΙΚΑ, ΒΙΟΛΟΓΙΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΥΓΙΕΙΝΗ, ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ — ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ', Ζ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Ἑπταταξίου Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὰ δύο τρίτα (2/3) τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου. Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἀνάλογον μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἀνάλογον μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΕΧΝΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

α. Καλλιγραφία: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομ. Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

β. Δακτυλογραφία — Μηχανολογιστική. Ἡ ὕλη τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ', Ζ'.

Ἀγγλικὴ γλῶσσα: Ἡ ὕλη τῶν Δ', Ε', ΣΤ' τάξεων τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου κατανεμομένη εἰς τὰς Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεις, καθ' ὃν τρόπον προβλέπεται ἀνωτέρω διὰ τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ Γραμματείαν.

Ἀγγλικὴ ἀλληλογραφία: ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου (ὥρα 1 ἑβδομαδιαίως).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ' καὶ Ζ'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως ἀντιστοίχως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ

Ἐμπορικολογία:

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ἐμπορικὴ Ἀλληλογραφία: Ἡ ὕλη τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟΝ

Ἡμερήσιον Ναυτικὸν Γυμνάσιον.

Ἄρθρον 11.

Ὡρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων.

Ὧραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις			
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Σύνολ.
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2	2	2	2	12
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	3	3	22
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	6	3	3	29
4. Ἱστορία	3	3	3	3	2	2	16
5. Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου	–	—	1α' τετρ.	—	—	1	1½
6. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1 β' τετρ.	—	—	—	½
7. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	—	—	—	—	1	1	2
8. Μαθηματικὰ	4	4	4	4	4	4	24
9. Κοσμογραφία	—	—	—	—	2	1	3
10. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	1	8
11. Φυσικὰ	2	3	3	3	4	3	18
12. Βιολογία	—	—	1	—	—	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	—	1	–	—	—	—	1
14. Ἀγγλικὰ	3	3	3	4	4	5	22
15. Ὑγιεινὴ - Πρῶται Βοήθειαι	—	1	—	—	1	—	2
16. Ἱστορία Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ	—	—	—	2	2	—	4
17. Τεχνικὰ	1	1	1	1	1	—	5
18. Στοιχεῖα Ναυτιλίας καὶ Ναυτικῆς Τέχνης	—	—	—	3	2	3	8
19. Στοιχεῖα Ναυπηγίας καὶ Μηχανῶν	—	—	—	—	—	2	2
20. Ἐμπορικὸν Ναυτικὸν Δίκαιον	—	—	—	—	1	2	3
21. Γυμναστικὴ	3	3	3	3	3	3	18
22. Μουσικὴ	1	1	1	—	—	—	3
Σύνολον ὡρῶν	30	33	34	36	36	37	206

Ἄρθρον 12.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Α', Β', Γ').

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Δ', Ε', ΣΤ').

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡ ςπρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

(Κατὰ τὴν διδασκαλίαν κειμένων θὰ διδαχθῶσι κατὰ προτίμησιν λογοτεχνήματα (πεζὰ καὶ ἔμμετρα) ἀναφερόμενα εἰς τὴν θάλασσαν, τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὴν ζωὴν τῶν ναυτικῶν. Ταῦτα θὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν ἐγκεκριμένων Νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων καὶ ἐξ εἰδικῆς διὰ τὰ Ναυτικὰ Γυμνάσια ἐγκεκριμένης Ἀνθολογίας. Κατὰ τὴν γλωσσικὴν διδασκαλίαν θὰ ἐπισημαίνεται καὶ θὰ διασαφηνίζεται ἡ ναυτικὴ ὁρολογία).

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θετικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΙΣΤΟΡΙΑ—ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως. (Ἐπιλογὴ ὕλης ἀνταποκρινομένης περισσότερον πρὸς τὰ διαφέροντα τῶν ναυτικῶν καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ναυτικῶν ἐπαγγελμάτων).

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ (Ναυτική)

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ γῆ—Σχῆμα, περιστροφὴ καὶ ἄξων — Γεωγραφικοὶ πόλοι, Ἰσημερινός, Μεσημβρινὸς — Παράλληλοι —Γεωγραφικαὶ συντεταγμέναι—Διαφορὰ πλάτους καὶ μήκους—Πραγματικὸν σχῆμα τῆς γῆς. Οὐράνια συστήματα καὶ οὐράνιος σφαῖρα. Ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα. Ἀστέρες ἀπλανεῖς καὶ πλανῆται — Οὐράνια σώματα — Ἄξων τοῦ κόσμου καὶ πόλοι του — Οὐράνιοι Μεσημβρινοὶ καὶ Ἰσημερινοὶ — Ὀρθὴ καὶ ἀνάδρομος φορὰ ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας. Ἰσημεριναὶ συντεταγμέναι — Ὀριζόντιοι συντεταγμέναι. Περιφορὰ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ φαινομένη περιφορὰ τοῦ ἡλίου περὶ τὴν γῆν. Νόμοι τοῦ Κέπλερ—Περιήλιον καὶ ἀφήλιον — Ἐπίπεδον καὶ ἄξων ἐκλειπτικῆς. Λόξωσις τῆς ἐκλειπτικῆς — Γραμμὴ Ἰσημερινὴ — Ἰσημερινὰ σημεῖα καὶ τροπαὶ ἢ ἡλιοστάσια. Μεταβολαὶ ἀποκλίσεως τοῦ ἡλίου. Ζῶναι τῆς γῆς. Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους, λυκαυγὲς καὶ λυκόφως (ἀστρονομικὸν καὶ ναυτικόν). Νόμοι τοῦ Νεύτωνος — Μεταβολαὶ τῶν στοιχείων τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς τῆς γῆς.

Μεταβολαὶ τῆς κατευθύνσεως τοῦ ἄξονος τοῦ κόσμου καὶ τῶν συντεταγμένων τῶν οὐρανίων σωμάτων. Μετατροπὴ τῶν ἐκλειπτικῶν συντεταγμένων εἰς ἰσημερινὰς καὶ ἀντιστρόφως. Κατάλογοι ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ ἀστρονομικαὶ ἐφημερίδες. Κλόνησις τοῦ ἄξονος τοῦ κόσμου (Γενικά). Σελήνη, περιφορὰ αὐτῆς περὶ τὴν γῆν. Σχῆμα καὶ διαστάσεις. Φάσεις. Περιστροφὴ καὶ λίκνισις αὐτῆς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Παρατηρήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων — Ἑξᾶς — Περιγραφὴ καὶ χρῆσις αὐτοῦ. Παρατηρήσεις ἀπὸ ἀέρος. Παρατηρήσεις ἀπὸ ξηρᾶς. Θεοδόλιχος. Περιγραφὴ καὶ χρῆσις αὐτοῦ. Μεσημβρινὸν καὶ Ἰσημερινὸν τηλεσκόπιον. Προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἐνδείξεων τοῦ ἑξάντος. Ὁρατὸν ἀπὸ θαλάσσης ὕψος. Γηΐνη ἀτμόσφαιρα. Πραγματικὸν βάθος τοῦ ὁρίζοντος.

Χρόνος — Ὡρικαὶ συντεταγμέναι. Μονὰς μετρήσεως χρόνου — Χρονικὴ στιγμὴ καὶ χρονικὸν διάλειμμα — Μέσος πολιτικὸς συμβατικὸς χρόνος τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ—Χρονόμετρα — Ἡμερολόγιον (Πολιτικόν, Ἰουλιανόν, Γρηγοριανόν). Ἀλλαγὴ ἡμερομηνίας εἰς μῆκος 180°. Διάρκεια τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Πολιτικὸν ἔτος. Ὥρα ζώνης—χαρακτηριστικὸν ἀτράκτου — Μετατροπαὶ τοῦ χρόνου — Ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης (Γενικὰ περὶ αὐτῶν). Παλίρροιαι (Γενικὰ περὶ αὐτῶν). Ἐπίδρασις ἡλίου καὶ σελήνης ἐπ' αὐτῶν.

ΦΥΣΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Φυσική: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Β'. Χημεία: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Φυσικὴ — Χημεία.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Φυσικὴ—Χημεία—Βιολογία: Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῆς ὕλης τοῦ μαθήματος τῶν Φυσικῶν εἰς τὸν ἀνώτερον κύκλον δέον νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν α) ἡ ἀπαίτησις ὅπως τὰ σχετικὰ θέματα ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ναυτιλίας καὶ β) ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ συγγενοῦς μαθήματος «Στοιχεῖα Ναυπηγίας καὶ Μηχανῶν».

Β'. Ζωϊκὸς πλοῦτος τῶν θαλασσῶν.

Θὰ διδαχθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς Βιολογίας.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

(Ναυτικὴ — Οἰκονομικὴ)

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Ἐπισκόπησις τῶν φυσικῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τῆς γῆς ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων ἐξαρτήσει των. Ἡ γεωλογικὴ διαμόρφωσις τῆς γῆς. Ἡ ἐξέλιξίς της. Αἱ γεωλογικαὶ ἐποχαὶ καὶ τὰ γνωρίσματά των. Ἡ οἰκονομικὴ σπουδαιότης των. Ἡ ποιότης τῶν πετρωμάτων καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῆς. Οἱ παράγοντες τοῦ ὁριζοντίου καὶ τοῦ καθέτου διαμελισμοῦ τῆς γῆς. Τὰ ὕδατα καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῶν. Ἡ γεωγραφικὴ διάδοσις τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν. Τὸ κλῖμα καὶ οἱ παράγοντες αὐτοῦ. Κλιματολογικαὶ ζῶναι. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα τῆς γῆς. Ἡ διανομὴ αὐτῶν ἐπ' αὐτῆς καὶ οἱ λόγοι ταύτης.

Β'. Ὠκεανός, θάλασσα, πέλαγος, κόλπος, ὅρμος, λιμήν, μυχός, στενόν, διῶρυξ, πορθμός, ὕφαλος, σκόπελος (ἔννοιαι).

Μεσόγειος καὶ Ἀδριατικὴ — Εὔξεινος Πόντος — Οἰκονομικὴ ἐξέτασις τῶν περιβρεχομένων ὑπ' αὐτῶν χωρῶν (παραγωγή, φυσικὸς πλοῦτος, εἰσαγωγαί, ἐξαγωγαί, συγκοινωνίαι, νόμισμα). Κύριοι λιμένες τῶν χωρῶν τούτων καὶ ἐμποροναυτιλιακὴ κίνησις αὐτῶν — Πλωτοὶ ποταμοὶ — Λιμένες ἐφοδιασμοῦ καὶ ἐπισκευῆς πλοίων εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ αἴτια ἀναδείξεως αὐτῶν.

Εἰδικωτέρα ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος, τῶν λιμένων καὶ τῶν νήσων της ὡς ἀνωτέρω — Βαθμὸς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων τομέων τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου καὶ παράγοντες ἐπιδρῶντες ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους. Ἐπίδρασις τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους καὶ ὑπεδάφους τῆς χώρας ἐπὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ναυτικοῦ πνεύματος τῶν Ἑλλήνων.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Μορφολογία τῆς ξηρᾶς τῆς Γῆς καὶ διανομὴ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἡ θάλασσα, ἔκτασις αὐτῆς, κύματα, ρεύματα, παλίρροιαι. Θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, θερμικαὶ ζῶναι τῆς γῆς. Ἄνεμοι κανονικοί, μεταβλητοὶ τοπικοὶ — ἐτήσιαι, Μουσῶνες, κυκλῶνες. Νέφη, ὁμίχλη, βροχή, ζῶναι βροχῆς. Ταξινόμησις τῶν κλιμάτων. Παράγοντες τοῦ ὁριζοντίου καὶ κατακορύφου διαμελισμοῦ τῶν θαλασσῶν καὶ λιμνῶν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἐν τῷ συνόλῳ καὶ κατὰ φυλάς. Ζῶναι γῆς πυκνῶς καὶ ἀραιῶς κατῳκημέναι. Αἰτίαι συγκεντρώσεως πληθυσμοῦ. Τὰ σημερινὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ. Τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, οἱ μὲ αὐτὰ ἀσχολούμενοι κλάδοι της καὶ οἱ συντελεσταὶ τῆς ἀναπτύξεως ἑκάστου. Τὰ μεγαλύτερα κέντρα τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς. Τὰ μεγαλύτερα ὀρυκτορυχικὰ καὶ βιομηχανικὰ κέντρα. Τὰ κέντρα τοῦ ἐμπορίου. Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας (ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος). Τὰ στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ συντελεσταὶ ἑκάστου. Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν θρησκευμάτων, γλωσσῶν καὶ πολιτευμάτων. Τὰ κέντρα τῆς καλλιεργείας τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Β'. Χῶραι περιβρεχόμεναι παρ' ἑκάστου τῶν Ὠκεανῶν—Μεγάλα ὑπερωκεάνια ρεύματα καὶ σημασία αὐτῶν διὰ τὴν ναυτιλίαν.

Μεγάλη Βρεταννία — Γερμανία — Δανία — Νορβηγία — Σουηδία — Ὁλλανδία — Βέλγιον — Γαλλία — Πορτογαλία — Ἱσπανία — Ἰταλία — Δ. Ἀφρικὴ — Β. Ἀφρικὴ — Ν. Ἀφρικὴ — Ν.Α. Ἀφρικὴ (ἐξέτασις οἰκονομική, φυσικὸς πλοῦτος, παραγωγή, ἐμπόριον, συγκοινωνίαι, νομίσματα).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

α) Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι — Καναδᾶς — Ἀργεντινὴ — Βραζιλία — Χιλὴ — Κούβα — Βενεζουέλα — Μεξικὸν — Κεντρικὴ Ἀμερικὴ — Ἰνδία — Πακιστὰν — Κεϋλάνη — Κίνα — Ἰαπωνία — Μαντζουρία — Μαλαισία — Ἰνδοκίνα — Αὐστραλία (οἰκονομικὴ ἐξέτασις ὡς ἄνω).

β) Πλωτοὶ ποταμοὶ — Χῶραι, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν — Σημασία των διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον — Μεγάλοι ποτάμοι λιμένες. Λιμένες Ἀτλαντικοῦ ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ τὸ φαινόμενον τῆς παλιρροίας. Τρόπος ἀντιμετωπίσεως αὐτῆς. Ρεύματα εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ ἐπίδρασίς των ἐπὶ τῆς ναυσιπλοΐας καὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν λιμένων. Κύριαι χῶραι παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως ὑγρῶν καυσίμων. Κύριαι ἐξαγωγικαὶ καὶ εἰσαγωγικαὶ χῶραι σιτηρῶν, λοιπῶν δημητριακῶν, μεταλλευμάτων, γαιανθράκων, γεωργικῶν πρώτων ὑλῶν — ξυλείας — σακχάρεως.

Ἐπίδρασις τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν κατὰ γεωγραφικὰς περιοχὰς ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καυσίμων καὶ συνέπειαι ἐπὶ τῶν θαλασσίων μεταφορῶν.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον. (Ἐπιλογὴ βασικῶν κεφαλαίων, κατάταξις αὐτῶν εἰς μαθήματα ἀντίστοιχα πρὸς τὰς διατιθεμένας ὥρας διδασκαλίας).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

ΛΟΓΙΚΗ

Τὰ βασικὰ κεφάλαια ἐκ τῆς Τυπικῆς Λογικῆς καὶ τῆς Γενικῆς Μεθοδολογίας βάσει τῆς ἀντιστοίχου ὕλης τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως. (Κατάταξις τῆς διδακτέας ὕλης εἰς μαθήματα ἀντίστοιχα πρὸς τὰς διατιθεμένας ὥρας διδασκαλίας).

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως. (Δίδεται ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ναυτικῆς ὁρολογίας (ναυτικοί, ἐμπορικοὶ καὶ τεχνικοὶ ὅροι, ὁρολογία Ἀγγλικῆς χαρτογραφίας κλπ.) καὶ εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι ἡ ἀπόκτησις παρὰ τοῦ μαθητοῦ μιᾶς συνοπτικῆς, ἀλλὰ ἱκανοποιητικῆς εἰκόνος τῆς ἐξελίξεως τοῦ ναυτικοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι καὶ τῆς σημερινῆς ἐπιδόσεως τῶν διαφόρων χωρῶν εἰς τὰ θαλάσσια ἔργα.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἱστορία τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, καὶ δὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Ἱστορία τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, καὶ δὴ τοῦ Βυζαντινοῦ, κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, καὶ δὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἱστορία τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ κατὰ τὴν περίοδον τῶν μεγάλων θαλασσοπόρων καὶ μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος.

Τὸ Ἐμπορικὸν Ναυτικὸν κατὰ τὸν Κ' αἰῶνα μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ἡ συγκρότησις τῆς διεθνοῦς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ἐν τῷ συνόλῳ της καὶ κατὰ σημαίας, ἡ ἐνεστῶσα ὀργάνωσις τῶν διεθνῶν θαλασσίων μεταφορῶν κατὰ τομεῖς δραστηριότητος, τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα ἑκάστης κατηγορίας κλπ.

Ἡ σύγχρονος ὀργάνωσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας. Ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐμπορικῇ Ναυτιλίᾳ, ἡ σημασία της διὰ τὴν χώραν μας ὑπὸ ἔποψιν οἰκονομικὴν καὶ ἐθνικήν.

Σύντομος ἱστορία τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Σύντομος ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν μας.

ΤΕΧΝΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Σχέδιον. Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Β'. Πρωρατικὰ ἔργα. (Πρακτικὴ ἄσκησις ἄνευ γραπτῆς ἐξετάσεως).

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Σχέδιον. Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Β'. Πρωρατικὰ ἔργα. (Πρακτικὴ ἄσκησις ἄνευ γραπτῆς ἐξετάσεως).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι, ὅπως ὁ μαθητὴς ἀποκτήσῃ στοιχειώδεις γνώσεις περὶ τῆς Ναυτιλίας, περὶ τῶν ὀργάνων, ἐργαλείων κλπ. τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν ναυσιπλοΐαν, περὶ τῆς ναυτικῆς τέχνης γενικώτερον.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Γεωγραφικοὶ ὁρισμοὶ καὶ συντεταγμέναι — Διαφορὰ μήκους — πλάτους. Βορρᾶς ἀληθὴς — Ἀπόκλισις μαγνητικῆς βελόνης — Μαγνητικὸς βορρᾶς — Μεταβολὴ τῆς ἀποκλίσεως — Πυξὶς μαγνητικὴ — Βορρᾶς Πυξίδος — Γυροσκοπικὴ πυξὶς — Παρεκτροπὴ — Παραλλαγὴ — Ἀνεμολόγιον καὶ διαιρέσεις αὐτοῦ — Πλεῦσις — Διόρθωσις πλεύσεων — Ναυτικὸν μίλλιον — Κόμβος — Διάρμα — Δρομόμετρον — Εἴδη δρομομέτρων (Γενικά). Στροφόμετρον — Εἴδη πλοῦ — Γενικὰ περὶ ὀρθοδρομίας — λοξοδρομίας — Ἁπλῆ σύγκρισις αὐτῶν — Εὐθὺ καὶ ἀντίστροφον λοξοδρομικὸν πρόβλημα (Γενικά).

Κανὼν — Διαβήτης — Διαπαράλληλος — Μοιρογνωμόνιον — Διόπτρα ποισματική. Ἀζιμουθικὴ καὶ κοινὴ Διόπτρα — Πυξὶς (περιγραφὴ καὶ χρησιμότης). — Διόπτευσις — Ναυτικοὶ χάρται — Εἴδη αὐτῶν (Γενικά). Μερκατορικὸς χάρτης — Ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται — Κλίμακες καὶ μονάδες μήκους καὶ πλάτους — Ὀρθοδρομία καὶ λοξοδρομία. Ἰσοβαθεῖς φάροι καὶ χαρακτηριστικά των — Ἀνάγνωσις χάρτου — Ἀναγνώρισις ἀκτῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου— Χρησιμοποίησις τοῦ χάρτου εἰς τὴν Ναυτιλίαν. Καθορισμὸς συντεταγμένων σημείου τινὸς καὶ τοποθέτησις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χάρτου — Χάραξις πορείας ἐπὶ τοῦ χάρτου. Καθορισμὸς τῆς πλεύσεως διὰ πλοῦν μεταξὺ δύο σημείων ἐπὶ τοῦ χάρτου— Μέτρησις ἀποστάσεων — Προσδιορισμὸς τῆς διαφορᾶς πλάτους καὶ μήκους μεταξὺ δύο σημείων ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἐπίλυσις ἐπὶ τοῦ χάρτου τῶν λοξοδρομικῶν προβλημάτων — Ναυτικὸς κόμβος. Ἐξάσκησις ἐπὶ τῶν κόμβων — Ἔκπτωσις - Προσδιορισμὸς τῆς ἐκπτώσεως πλοῦ ὑπὸ ρεῦμα (Γενικὰ)—Ναυτιλιακὰ Βιβλία (Φαροδείκτης—Πλοηγὸς—Ἀγγελίαι τοῖς ναυτιλλομένοις κλπ.) καὶ χρησιμοποίησις αὐτῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

α) Σχοινία καὶ συρματόσχοινα — Κατασκευὴ — Διάφορα εἴδη — Συντήρησις αὐτῶν — Σύγκρισις συρματοσχοινίων καὶ σχοινίων — Φορτωτὴρ (περιγραφὴ) — Στοιχειώδεις γνώσεις περὶ γερανῶν — Ἄγκυραι — Τύποι ἀγκυρῶν — Ὀνοματολογία ἀγκυρῶν καὶ μέρη αὐτῶν. Σύγκρισις διαφόρων ἀγκυρῶν — Ναύδετα καὶ σημαντῆρες — Τόποι ναυδέτων — Ἄγκυραι ναυδέτων — Ἁλύσεις — Ἄμματα — Μῆκος αὐτῶν — Διάφορα εἴδη κρίκων ἁλύσεων — Ἀριθμολόγησις — Σύνδεσις καὶ σήμανσις Ἀμμάτων — Λέμβοι — Τύποι λέμβων — Ἀριθμολόγησις καὶ ὀνομασία αὐτῶν ἐπὶ τῶν πλοίων — Σύντομος ὀνοματολογία καὶ τρόπος κατασκευῆς λέμβου — Ἐπωτίδες καὶ ἀρτάναι λέμβου — Λέμβοι κρεμασταὶ καὶ ἔνθετοι — Σωσίβιοι λέμβοι— Προορισμὸς — Ἐφοδιασμός των — Σωσίβιοι ζῶναι — Διάφορα σωστικὰ μέσα ἐπὶ τοῦ πλοίου.

Ἱστιοφόροι λέμβοι — Εἴδη ἱστίων — Διάφοροι ἱστιοδρομικαὶ λέμβοι — Ἱστιοφόρα πλοῖα — Συνήθεις τύποι Ἑλληνικῶν ἱστιοφόρων — Χαρακτηριστικὰ αὐτῶν — Ἱστιοφορίαι καὶ ὀνοματολογία αὐτῶν.

β) Ἀκτοπλοΐα — Γραμμαὶ θέσεως ἀκτοπλοΐας — Ὁρισμοὶ — Ἀπαιτούμεναι δι' αὐτὰς παρατηρήσεις — Διοπτεύσεις ἀληθεῖς, μαγνητικαὶ καὶ πυξίδος — Διορθώσεις διοπτεύσεων — Μέτρησις ἀποστάσεων ἀπὸ θαλάσσης — Προσδιορισμὸς ἀποστάσεως ἀπὸ κατακορύφου ἀντικειμένου γνωστοῦ γραμμικοῦ ὕψους — Διεθνὴς κανονισμὸς ἀποφυγῆς συγκρούσεων — Βασικὰ στοιχεῖα — Ἀγκυροβολία πλοίων — Ἐκλογὴ σημείου — Προετοιμασία καὶ ἐκτέλεσις ἀγκυροβολίας.

Ταξίμετρα — Βολίδες (Κοιναὶ μηχανικαί, ἠχητικαὶ καὶ ὑπερηχητικαί).

Στίγμα ἀκτοπλοΐας διὰ δύο διαδοχικῶν διοπτεύσεων τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου μεσολαβοῦντος πλοῦ — Στίγμα κατὰ τὴν ἐμφάνισιν φάρου ἰσχυρᾶς ἀκτινοβολίας — Στίγμα διὰ δύο ἢ περισσοτέρων διαδοχικῶν διοπτεύσεων — Διοπτεύσεις ἀσφαλείας — Προσδιορισμὸς τῆς πραγματικῆς πορείας ὑπὸ ρεῦμα διὰ τριῶν διαδοχικῶν διοπτεύσεων τοῦ ἰδίου σημείου ξηρᾶς — Πλοῦς ἐν ὁμίχλῃ — Βολίσματα — Ἠχητικὰ σήματα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁμίχλης.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

α) Σύντομος περιγραφὴ καὶ ὀνοματολογία τοῦ πλοίου — Σύγκρισις ἑλικοκινήτων πλοίων — Πλοῖα μονέλικα καὶ διπλέλικα.

Περὶ πηδαλίου — Μέρη τοῦ πηδαλίου — Εἴδη πηδαλίου — Ἁπλῆ ἐξήγησις τῆς ἐνεργείας τοῦ πηδαλίου κατὰ τὴν κίνησιν πρόσω καὶ ἀνάποδα — Πρόληψις πυρκαϊᾶς ἐν τῷ πλοίῳ — Πυροσβεστικὰ μηχανήματα καὶ ληπτέαι κατὰ τὴν χρῆσιν των προφυλάξεις — Διεθνὴς κανονισμὸς πρὸς ἀποφυγὴν συγκρούσεως (Γενικὰ) καὶ εἰδικώτερον: α) κανόνες διὰ τοὺς φανοὺς ἀτμοπλοίων, β) κανόνες διὰ τοὺς φανοὺς τῶν ἱστιοφόρων, γ) εἰδικοὶ κανόνες ὁμίχλης — ἀκυβερνήτου πλοίου, ρυμουλκοῦντος, ποντίζοντος καλώδια, δ) κανόνες διὰ τὸν χειρισμὸν πλοίου ἐν πλῷ.

β) Λοξοδρομικὰ προβλήματα καὶ μέθοδοι ἐπιλύσεως αὐτῶν — Πραγματικὸν σχῆμα τῆς γῆς — Πραγματικὴ καὶ γεωκεντρικὴ κατακόρυφος — Γενικὰ περὶ τῆς κατακορύφου— Γεωκεντρικὸν πλάτος — Ναυτικὸν μίλλιον καὶ μεταβολαὶ αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα πλάτη. Ἰσημερινὸν μίλλιον — Κάθετοι κύκλοι — Πρῶτος κάθετος κύκλος — Πολοζενιθιακή, πολικὴ καὶ ζενιθιακὴ ἀπόστασις — Ἀζιμοὺθ ἀστέρος, εὖρος καὶ ἔξαρμα πόλου — Φαινομένη περιστροφὴ οὐρανίου σφαίρας — Παράλληλοι ἀστέρων — Ἄνω καὶ κάτω μεσημβρινὴ διάβασις — Συνθῆκαι ὁρατότητος ἀστέρων — Ὡρικοὶ κύκλοι — Ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ ὡρικὴ γωνία — Τρίγωνον θέσεως καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ — Ὡρικὴ διὰ τὸν τόπον καὶ ὡρικὴ διὰ τὸ Γκρήνουϊτς γωνία τοῦ Ἡλίου — Διαφορὰ μεταξύ των — Προσδιορισμός των ἀπὸ τῶν ἀστρονομικῶν ἐφημερίδων καὶ συσχετισμός των πρὸς τὴν ὡρικὴν γωνίαν τοῦ τριγώνου θέσεως — Ἑξᾶς — Στοιχειώδης περιγραφὴ — Ἀνάγνωσις Ἑξάντος — Βερνιέρος — Παρατηρήσεις διὰ τοῦ Ἑξάντος πρὸς εὕρεσιν τοῦ ὕψους ἀστέρος — Προσδιορισμὸς τοῦ πλάτους διὰ τοῦ Μεσημβρινοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου ἢ διὰ τοῦ ὕψους τοῦ πολικοῦ.

Στοιχειώδη περὶ ραδιογωνιομέτρου καὶ γυροσκοπικῆς πυξίδος καὶ ραδιοδιοπτεύσεων.

γ) Μέσα τηλεπικοινωνίας χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τοῦ Ναυτικοῦ. Συνοπτικὴ θεωρητικὴ ἐπισκόπησις καὶ στοιχειώδης πρακτικὴ ἄσκησις δι' ἕκαστον τούτων.

Γενικὴ Παρατήρησις: Ἐν ἑκάστῃ τάξει θὰ διατίθεται ἀνάλογος χρόνος διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνταξιν: α) ἡμερολογίου πλοίου, β) ἐπιστολῶν ἐμποροναυτικοῦ περιεχομένου.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΠΗΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΩΝ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται ἡ στοιχειώδης ἐνημέρωσις τῶν μαθητῶν περὶ τῆς Ναυπηγίας καὶ τῶν μηχανῶν πλοίων.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

α) Ναυπηγία. Σύντομος περιγραφὴ καὶ ὀνοματολογία τοῦ πλοίου ἀπὸ ναυπηγικῆς ἀπόψεως — Γραμμαὶ τοῦ πλοίου — Κύριαι διαστάσεις τοῦ σκάφους — Διάφοροι τύποι φορτηγῶν πλοίων, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς των (κατὰ LOYD'S REGISTER OF SHIPPING).

Ἀποτελέσματα πυκνότητος ὕδατος ἐπὶ τοῦ βυθίσματος — Ἀποχὴ γλυκέος ὕδατος — Νόμοι ἐπιπλεόντων σωμάτων — Ἄντωσις — Βάρος τοῦ πλοίου — Ἐκτόπισμα — Χωρητικότης ὁλικὴ καθαρὰ — Μονάδες μετρήσεως αὐτῶν — Συντελεστὴς γάστρας (ἔννοια) — Ἄντωσις καὶ ἐφεδρικὴ Ἄντωσις — Ζεῦγος ἀνορθώσεως ἐπὶ κεκλιμένου συνεπείᾳ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως πλοίου — Στεγανὴ ὑποδιαίρεσις τοῦ σκάφους — Διαμήκη καὶ ἐγκάρσια δισφράγματα — Στεγανὰ διαμερίσματα — Στεγαναὶ θύραι καὶ κάθοδοι — Μέθοδοι κατασκευῆς τοῦ σκάφους — Σύνδεσις διὰ καρφώσεως, δι' ἠλεκτροσυγκολλήσεως (Γενικὰ περὶ τῶν δύο μεθόδων καὶ σύγκρισις αὐτῶν). Μέταλλα χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου. Χαρακτηριστικὰ αὐτῶν (Στοιχειωδῶς). Γενικὴ συντήρησις τοῦ σκάφους ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς —Κοπανισμὸς — Ξέσις — Σύγχρονοι μέθοδοι αὐτῶν — Χρωματισμοὶ — Προετοιμασία τῶν χρωμάτων — Δεξαμενισμός.

Πηδάλια — Μέθοδοι συνδέσεως αὐτῶν (Γενικά).

Στοιχειώδεις κατευθύνσεις διὰ τὴν κατάρτισιν καὶ χρῆσιν σχεδίων φορτώσεως πλοίου τινός, ἰδίᾳ διὰ γενικοῦ φορτίου.

Πῶς ναυπηγεῖται ἓν πλοῖον (σειρὰ τῶν ἐργασιῶν στοιχειωδῶς).

β) Μηχαναὶ ἀτμοπαραγωγῆς — Λέβητες — Κύρια εἴδη λεβήτων χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν Ναυτιλίαν — Στοιχειώδης περιγραφὴ κυλινδρικοῦ καὶ ὑδραυλωτοῦ λέβητος — Σύγκρισις αὐτῶν.

Παλινδρομικὴ ἀτμομηχανὴ — Στοιχειώδης περιγραφὴ αὐτῆς καὶ τρόπος λειτουργίας της — Κύκλος ἐνεργείας ἀτμοῦ — Ἀτμοστρόβιλοι — Ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται — Περιγραφὴ καὶ τρόπος λειτουργίας αὐτῶν (Στοιχειωδῶς) — Στρόβιλοι δράσεως καὶ ἀντιδράσεως — Σύνδεσις στροβίλου πρὸς ἠλεκτρογεννήτριαν διὰ τὴν πρόωσιν τῶν πλοίων (Στοιχεῖα) — Μηχαναὶ ἐσωτερικῆς καύσεως — Κινητῆρες ἐκρήξεως καὶ καύσεως — Περιγραφὴ καὶ τρόπος λειτουργίας των — Μηχαναὶ δίχρονοι — τετράχρονοι κλπ. (Στοιχειωδῶς) — Κύριοι τύποι Μ.Ε.Κ. χρησιμοποιούμενοι

εἰς τὴν Ναυτιλίαν — Σύνδεσις τῆς Μ.Ε.Κ. μὲ ἠλεκτροπαραγωγὸν ζεῦγος διὰ τὴν πρόωσιν τοῦ πλοίου.

Καύσιμα καὶ λιπαντικὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν Ναυτιλίαν καὶ σύγκρισις αὐτῶν.

Σύγκρισις τῶν κυρίων μηχανῶν προώσεως πλοίων — Πλεονεκτήματα — μειονεκτήματα.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται νὰ ἀποκτήσῃ ὁ μαθητὴς στοιχειώδεις τινὰς γνώσεις τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου, ἀπαραιτήτους διὰ τὸ ναυτικὸν ἐπάγγελμα.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Δίκαιον· ἔννοια, διακρίσεις δικαίου (Ἀστικὸν — Ποινικὸν — Ἐμπορικὸν — Διοικητικὸν — Διεθνὲς — Δημόσιον — Ἰδιωτικὸν) — Ἐμπορικὸν Δίκαιον — Ναυτικὸν Δίκαιον (διακρίσεις Ναυτικοῦ Δικαίου — Ὁρισμοὶ) — Ἔμπορος — Ἐμπορικαὶ πράξεις — Ἐμπορικὰ βιβλία — Ἀτομικὴ ἐπιχείρησις — Ἑταιρεία Ὁμόρρυθμος — Ἑτερόρρυθμος — Ἀνώνυμος Μετοχικὴ (Συμπλοιοκτησία).

Συναλλαγματικὴ — Γραμμάτιον — Τραπεζιτικὴ Ἐπιταγὴ (Ἔννοια, χρησιμότης, τρόπος μεταβιβάσεως αὐτῶν).

Ἐμπορικὸν πλοῖον. Πλοιάριον. Συνέπειαι διακρίσεως. Παρακολουθήματα τοῦ πλοίου. Ἐθνικότης — Ἔγγραφον ἐθνικότητος. Καταμέτρησις, νηολόγησις (ὁρισμοί). Διακρίσεις νηολογίων. Διεθνὲς Διακριτικὸν σῆμα. Χαρακτηριστικὰ τοῦ πλοίου. Διεθνὴς Κῶδιξ σημάτων.

Κανόνες καταμετρήσεως (Γενικά). Χωρητικότης ὁλική. Καθαρὰ — Νεκρὸν βάρος. Ἐκτόπισμα, Νηολόγια (ὁρισμοὶ - διακρίσεις). Χρησιμότης ὑπολογίων. Τί ἐγγράφεται ἐν αὐταῖς. Ναυτικὴ ὑποθήκη. Ἀντικείμενον αὐτῆς. Ἰδιομορφία. Πῶς συνιστᾶται. Ὑποθηκολόγια. Κατηγορίαι αὐτῶν. Κατάσχεσις συντηρητική, ἀναγκαστικὴ ἐπὶ πλοίου (Γενικά). Ναυτικὰ προνόμια. Ναυτιλιακὰ ἔγγραφα τοῦ πλοίου. Ἀπαρίθμησις — Γενικὰ περὶ ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν — σκοπὸς αὐτῶν — τρόποι χρήσεως καὶ τηρήσεως — διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς αὐτά.

Διοίκησις Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ. Ὑπηρεσίαι συνιστῶσαι αὐτήν. Λιμενικὸν Σῶμα. Βαθμοὶ τῶν εἰς αὐτὸ ἀνηκόντων (Γενικά).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπογραφὴ μαθητευομένων ναυτικῶν καὶ ναυτικὸν βιβλιάριον μαθητευομένων καὶ φυλλάδιον ναυτικῶν — Προϋποθέσεις πρὸς ἀπογραφὴν — Ἀποδεικτικὰ ναυτικῆς ἱκανότητος (Γενικὰ περὶ αὐτῶν). Ἐπάνδρωσις τοῦ πλοίου. Γενικὰ περὶ συνθέσεως τῶν πληρωμάτων — Σύμβασις Ν. Ἐργασίας (Γενικά) — Προστασία καὶ πρόνοια ναυτικῶν — Τρόπος, καθ' ὃν παρέχεται αὕτη — Ν.Α.Τ. — Ο.Ν. Ταμεῖα Προνοίας — Περὶ πλοιοκτήτου (ὁρισμός), εὐθῦναι πλοιοκτήτου διὰ πράξεις τοῦ πληρώματος, (συμπλοιοκτησία). Πλοίαρχος — Ἐκλογὴ — Διορισμὸς — Ἀπόλυσις — Εὐθῦναι — Δικαιοδοσία τοῦ Πλοιάρχου ἐπὶ τοῦ πλοίου — Ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου κατὰ τὸν κατάπλουν καὶ ἀπόπλουν ἔναντι τῶν ἀρχῶν. Θέσις τοῦ πλοιάρχου ἐν τῷ πλοίῳ. Ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου ἔναντι τοῦ πλοιοκτήτου. Ὁ πλοίαρχος εἶναι ἔμπορος; Κανονισμοὶ λιμένων — Σκοπὸς — Θέματα, τὰ ὁποῖα ρυθμίζουν.

Ποινικὸς καὶ πειθαρχικὸς κῶδιξ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ (Γενικὰ περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν σκοπῶν, τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει). Κύρια ναυτικὰ ἀδικήματα.

Ναύλωσις τοῦ πλοίου — Πῶς ἐνεργεῖται — Ναυλοσυμφωνητικὸν — Τρόποι ναυλώσεως τοῦ πλοίου (κατὰ ταξίδιον - χρονία κλπ.). Χαρακτηριστικὰ ἑκάστου τρόπου ναυλώσεως — Ναῦλος (Γενικὰ περὶ αὐτοῦ).

Περὶ φορτωτικῆς. Παράδοσις φορτίου. Εἰς ποῖον παραδίδει ὁ πλοίαρχος. Προθεσμίαι φορτώσεως καὶ ὑπηρεσίαι.

Ἀσφάλειαι Ναυσιπλοΐας. Ἐπιθεώρησις Ἐμπορικῶν πλοίων (Γενικὰ περὶ τῶν διεπουσῶν αὐτὴν διατάξεων καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς). Νηογνώμονες. Σκοπὸς καὶ τρόπος ἐργασίας αὐτῶν. Ποῖοι οἱ κύριοι νηογνώμονες. Γραμμὴ φορτώσεως (Γενικὰ περὶ αὐτῆς). Θαλασσία ἀσφάλισις (Σχετικαὶ διατάξεις στοιχειωδῶς). Ἀσφαλιζόμενοι κίνδυνοι. Ποῖα τὰ ἀσφαλίσιμα συμφέροντα. Πῶς γίνονται αἱ ἀσφαλίσεις εἰς τὴν Ναυτιλίαν (Γενικά). Ἐγκατάλειψις πλοίου. Πότε ἐπιτρέπεται καὶ εἰς ποῖον. Ἐπιθαλάσσιος ἀρωγὴ καὶ ναυαγιαίρεσις. (Γενικὰ περὶ αὐτῶν). Ἀβαρία — Γενικὴ — Μερικὴ (Στοιχειωδῶς) — Κανόνες ρυθμίζοντες τὰ τῆς ἀβαρίας (Στοιχειωδῶς).

Κανονισμοὶ λιμένων (σκοπὸς καὶ θέματα τὰ ὁποῖα ρυθμίζουν). Χρησιμότης, ἀνάπτυξις καὶ ἐξέλιξις τῆς Ναυτιλίας (χρησιμότης τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας γενικῶς καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Προϋποθέσεις ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας — Ἐπισκόπησις ἐξελίξεως, σημερινὴ θέσις καὶ συγκρότησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας).

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (τμήματος ἀρρένων) προσαρμοζομένη πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ ναυτικοῦ ἐπαγγέλματος. Πρὸς τοῦτο δίδεται ἔμφασις εἰς τὰ ναυτικὰ ἀγωνίσματα καὶ τὰς ναυτικὰς ἀσκήσεις καὶ δὴ εἰς τὴν κολύμβησιν, τὴν κωπηλασίαν, τὴν ἱστιοπλοΐαν, τὴν διάσωσιν πνιγομένου κλπ.

Ἄρθρον 13.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦ Κατωτέρου Κύκλου (τάξεις Α', Β' καὶ Γ') εἶναι ἑνιαῖον διὰ τὰ Γυμνάσια ὅλων τῶν κατευθύνσεων.

Ἄρθρον 14.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1969 — 1970.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργόν, ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Νοεμβρίου 1969

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ο ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΩΙΤΑΚΗΣ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΕΙ ΟΤΙ:

Ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1966 ἡ ἐτησία συνδρομὴ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἡ τιμὴ τῶν τμηματικῶς πωλουμένων φύλλων αὐτῆς καὶ τὰ τέλη δημοσιεύσεως ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, καθωρίσθησαν ὡς κάτωθι:

Α.' ΕΤΗΣΙΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

1. Διὰ τὸ Τεῦχος Α'	Δραχ.	400
2. » » » Β'	»	350
3. » » » Γ'	»	300
4. » » » Δ'	»	500
5. » » » Πράξεις Νομικῶν Προσώπων Δ.Δ. κ.λ.π.	»	300
6. » » Παράρτημα	»	200
7. » » Δελτίον Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν κ.λ.π.	»	750
8. » » Δελτίον Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἰδιοκτησίας	»	200
9. Δι' ἅπαντα τὰ τεύχη, τὸ Παράρτημα καὶ τὰ Δελτία	»	2.500

Οἱ Δῆμοι καὶ αἱ Κοινότητες τοῦ Κράτους καταβάλλουσι τὸ ἥμισυ τῶν ἀνωτέρω συνδρομῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ) ἀναλογοῦν τὰ ἑξῆς ποσά:

1. Διὰ τὸ Τεῦχος Α'	Δραχ.	20.—
2. » » » Β'	»	17,50
3. » » » Γ'	»	15.—
4. » » » Δ'	»	25.—
5. » » » Πράξεις Νομικῶν Προσώπων Δημ. Δικαίου κ.λ.π.	»	15.—
6. » » Παράρτημα	»	10.—
7. » » Δελτίον Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν	»	37,50
8. » » Δελτίον Ἐμπ. καὶ Βιομ. Ἰδιοκτησίας	»	10.—
9. » » Δι' ἅπαντα τὰ τεύχη	»	125.—

Β.' ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ

Ἕκαστον φύλλον, μέχρις 8 σελίδων, τιμᾶται δραχ. 2, ἀπὸ 9 σελίδων καὶ ἄνω, ἐκτὸς εἰδικῶν περιπτώσεων, δραχ. 5.

Γ'. ΤΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

Ι. Εἰς τὸ Δελτίον Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν καὶ Ἑταιρειῶν Περιωρισμένης Εὐθύνης:

Α.' Δημοσιεύματα Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν

1. Τῶν δικαστικῶν πράξεων	Δραχ.	200
2. Τῶν καταστατικῶν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν	»	5.000
3. Τῶν τροποποιήσεων τῶν καταστατικῶν τῶν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν	»	1.000
4. Τῶν ἀνακοινώσεων καὶ προσκλήσεων εἰς γενικὰς συνελεύσεις, ὡς καὶ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ Ν. 3221/24 γνωστοποιήσεων.	»	500
5. Τῶν ἀνακοινώσεων τῶν ὑπὸ διάλυσιν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν, κατὰ τὸ Β.Δ. 20/5/1939.	»	100
6. Τῶν ἰσολογισμῶν τῶν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν.	»	2.000
7. Τῶν συνοπτικῶν μηνιαίων καταστάσεων τῶν Τραπεζικῶν Ἑταιρειῶν	»	500
8. Τῶν ἀποφάσεων περὶ ἐγκρίσεως τιμολογίων τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν	»	300
9. Τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων περὶ παροχῆς ἀδείας ἐπεκτάσεως τῶν ἐργασιῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν, ὡς καὶ τῶν ἐκθέσεων περιουσιακῶν στοιχείων	»	2.000
10. Τῶν περὶ παροχῆς πληρεξουσιότητος πρὸς ἀντιπροσώπευσιν ἐν Ἑλλάδι ἀλλοδαπῶν Ἑταιρειῶν		1.000
11. Τῶν ἀποφάσεων περὶ συγχωνεύσεως Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν	»	5.000
12. Τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Χρηματιστηρίου περὶ εἰσαγωγῆς χρεωγράφων εἰς τὸ Χρηματιστήριον πρὸς διαπραγμάτευσιν, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 3 Α.Ν. 148/67	Δραχ.	500
13. Τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς κεφαλαιαγορᾶς περὶ διαγραφῆς χρεωγράφων ἐκ τοῦ Χρηματιστηρίου, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 4 Α.Ν. 148/67	»	500

Β.' Δημοσιεύματα Ἑταιρειῶν Περιωρισμένης Εὐθύνης

1. Τῶν καταστατικῶν	Δραχ.	500
2. Τῶν τροποποιήσεων τῶν καταστατικῶν	»	200
3. Τῶν ἀνακοινώσεων καὶ προσκλήσεων	»	100
4. Τῶν ἰσολογισμῶν	»	500
5. Τῶν ἐκθέσεων ἐκτιμήσεως περιουσιακῶν στοιχείων	»	500

ΙΙ. Εἰς τὸ Δ' Τεῦχος καὶ Παράρτημα

1. Τῶν δικαστικῶν πράξεων, προσκλήσεων καὶ λοιπῶν δημοσιεύσεων	»	200
2. Τῶν ἀδειῶν πωλήσεως ἰαματικῶν ὑδάτων	»	500

Τὸ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ) καταβλητέον ποσοστὸν ἐπὶ τῶν τελῶν δημοσιεύσεων ἐν τῷ Δελτίῳ Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν καὶ Ἑταιρειῶν Περιωρισμένης Εὐθύνης ἐν γένει ὡρίσθη εἰς 5%.

Δ'. ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΤΕΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΩΝ Τ.Α.Π.Ε.Τ.

1. Αἱ συνδρομαὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τὰ τέλη δημοσιεύσεων προκαταβάλλονται εἰς τὰ Δημόσια Ταμεῖα ἔναντι ἀποδεικτικοῦ εἰσπράξεως, ὅπερ, μερίμνῃ τοῦ ἐνδιαφερομένου, ἀποστέλλεται εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.

2. Αἱ συνδρομαὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δύνανται ν' ἀποστέλλωνται καὶ εἰς ἀνάλογον συνάλλαγμα δι' ἐπιταγῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.

3. Ἡ καταβολὴ τοῦ ὑπὲρ τοῦ Τ.Α.Π.Ε.Τ. ποσοστοῦ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω συνδρομῶν καὶ τελῶν δημοσιεύσεων ἐνεργεῖται ἐν Ἀθήναις μὲν εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ ΤΑΠΕΤ (Κατάστημα Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου), ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ πόλεσι τοῦ Κράτους εἰς τὰ Δημόσια Ταμεῖα, ὅπερ ἀποδίδεται εἰς τὸ ΤΑΠΕΤ, συμφώνως πρὸς τὰ ὁριζόμενα διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 192378/3639 τοῦ ἔτους 1947 (ΡΟΝΕΟ 185) καὶ 178048/5321/31.7.65 (ΡΟΝΕΟ 139) ἐγκυκλίων διαταγῶν τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους. Ἐπὶ συνδρομῶν ἐξωτερικοῦ ἀποστελλομένων δι' ἐπιταγῶν, συναποστέλλεται διὰ τῶν ἐπιταγῶν καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ΤΑΠΕΤ ποσοστόν.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θ ΚΩΣΤΟΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ